T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

MÜDAFAA-İ MİLLİYE GAZETESİ TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRMESİ (1-24 SAYI)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Emin TÜRKALP

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Mikail KOLUTEK

Hatay-2023

T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

MÜDAFAA-İ MİLLİYE GAZETESİ TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRMESİ (1-24 SAYI)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Emin TÜRKALP

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Mikail KOLUTEK

Hatay-2023

ONAY

Emin TÜRKALP tarafından hazırlanan ***MÜDAFAA-İ MİLLİYE GAZETESİ TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRMESİ (1-24 SAYI)*** adlı bu çalışma jüri tarafından Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği ile ***TARİH ANABİLİM DALINDA YÜKSEK LİSANS TEZİ*** olarak kabul edilmiştir.

20/04/2023

JÜRİ ÜYELERİ	İMZA
Doç. Dr. Mikail KOLUTEK (Tez Danışmanı-Başkan)	
Doç. Dr. İsa KALAYCI (Üye)	
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Caner ÇATAL (Üye)	

Emin TÜRKALP tarafından hazırlanan ***MÜDAFAA-İ MİLLİYE GAZETESİ TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRMESİ (1-24 SAYI)*** adlı tez çalışmasının yukarıda imzaları bulunan jüri üyelerince kabul edildiğini ***onaylarım***.

Prof. Dr. Leyla HARPUTLU
Enstitü Müdürü

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Bu belge ile ***"Müdafaa-i Milliye Gazetesi Transkripsiyon ve Değerlendirmesi (1-24 Sayı)"*** konulu tez çalışmamda yer alan bilgilerin tamamının akademik kurallara ve etik ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyân ederim. Söz konusu kural ve ilkelerin gereği olarak tezde yararlandığım eserlerin tamamına uygun bir şekilde atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi ayrıca beyân ederim. **20/04/2023**

Emin TÜRKALP

ÖNSÖZ

Osmanlı Devleti, XVII. yüzyıldan itibaren değişen dünya düzenine karşı yönünü Batı'ya çevirerek, kurumlarını yenileme yolunda bir dizi reform yapmaya başladı. İdari, ekonomi ve sosyal reformların yanı sıra yapılan askeri düzenlemelerin amacı, devlet kurumlarının bozulan yapısına yeniden işlevsellik kazandırmak veya eskisini kaldırıp yenisiyle değiştirmekti. Ordudaki düzenlemelerin yanında askeri alanda yapılan gelişmelerin takip edilmesi ve dünyadaki askeri gelişmlerin takip edilerek ordudaki komuta kademesine perspektif kazandırılması amacıyla birçok gazete, dergi veya kitap neşriyatı gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda Müdâfaa-yı Milliye gazetesi 1911 yılı başlarında yayım hayatına başlayarak, Osmanlı ordusunda veya Osmanlının çağdaşı olan devletlerin askeri alandaki gelişmlerini takip ederek, iç kamuoyunun takdirine sunacak değerlendirmelere yer vermiştir.

Latin Alfabesi'ne transkript edilen bu metinler, ilk nüshası 10 Mart 1911, son nüshası 14 Şubat 1912 tarihinde Mühendis Mehmed Zeki Bey adıyla bilinen fakat asıl adı Kaptan George Nelkene Weldberg olan bir Osmanlı mühtedisi tarafından yayımlanan Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 1-24. sayılarından oluşmaktadır. Söz konusu gazetenin çalışmamıza konu olan sayıları gazetenin ilk senesinde çıkmış olan nüshalarından oluşmaktadır. Fakat gazetenin 20. sayısı yapılan tüm araştırmalara rağmen ulaşılamamış olduğu için, bu değerlendirmenin dışında tutulmuştur.

Bu çalışmanın *Birinci Bölümü*'nde Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin birinci yılında yayımlanan 1-24 sayı aralığındaki nüshalarının transkripsiyonu gerçekleştirilmişitir. Transkript metni, gazetenin yayım tarihi ve metin sıralamasına sadık kalınarak oluşturulmuştur. *İkinci Bölüm*'de ise Müdâfaa-yı Milliye gazetesinde ele alınan Osmanlı askeri teşkilatına dair konular veya dönemin çağdaş devletlerin askeri yapısına ilişkin gelişmelere ait genel bir değerlendirmeye yer verilmiştir. Gazete genel olarak incelendiğinde orduların teşkilat yapısı, yürürlüğe girmiş nizamnameler, askeri alandaki teknolojik gelişmeler gibi geniş bir konu yelpazesinin olduğu görülmektedir.

Bu çalışma nihayete kavuşurken tez konumun belirlenmesinden sonuçlanmasına kadar desteğini esirgemeyen, hazırlanan metni engin bir sabırla inceleyip, gerekli uyarılarıyla çalışmanın şekillenmesini sağlayan tez danışmanım, saygıdeğer hocam Doç. Dr. Mikail KOLUTEK'e müteşekkir olduğumu ifade etmek

isterim. Ayrıca çalışmam süresince, her zaman yardım ve desteklerini gördüğüm tüm aile efradıma gösterdikleri sabır ve desteklerden dolayı minnettar olduğumu belirtmek isterim.

Antakya-2023 **Emin TÜRKALP**

MÜDÂFAA-İ MİLLİYE GAZETESİ TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRMESİ (1-24 SAYI)

Emin TÜRKALP

Tarih Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2023, VI+470s.

Danışman: Doç. Dr. Mikail KOLUTEK

ÖZET

Osmanlı Devleti, XVII. yüzyıldan itibaren kurumlarının genelinde geniş bir reform hareketi başlattı. Bu kurumların başında ordu ve askeri müesseseler gelmekteydi. Amaç yozlaşmış ve amacının dışına çıkmış kurumlarını yeniden yenileyerek, işlevsel bir hale getirmekti. Ordunun modernleştirilmesi adına yapılan düzenlemelerin kaynağı Batı olduğu için batılı devletlerin orduları örnek alınarak düzenlemeler yapılmaktaydı.

Osmanlı ordusunda yapılan düzenlemeler birçok gazete, dergi veya kitap gibi basın-yayın neşriyatıyla desteklenmekteydi. Böylelikle bir yandan yapılan reformların iç kamuoyuna ulaştırılması hedeflenirken bir yandan da farklı ülkelerde askeri alanda meydana gelen gelişmelerden veya teknolojik ilerlemelerden Osmanlı ordusunu haberdar edilmesi amaçlanmaktaydı. Bu bağlamda Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 1911 yılı başlarından itibaren Mehmed Zeki Bey öncülüğünde yayın hayatına başladığı söylenebilir. Gerek Osmanlı ordusunda ve gerekse de Osmanlı Devleti'nin çağdaşı olan ülkelerde gelişen her türlü askeri hadiseleri, bilhassa ordu modernleşmesi ve teknolojik silah alanında gelişmeleri değerlendirerek iç kamuoyunun hizmetine sunmaya çalışmıştır. Müdâfaa-yı Milliye'nin yayın çizgisi incelendiğinde askeri gelişmelerin ele alınarak, okuyucuya ulaştırılmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır.

Bu çalışmada, Müdâfaa-yı Milliye'nin ilk yayın yılında (1911) yayımlanan sayılar (1-24) günümüz Türkçesine çevrildikten sonra değerlendirilmek suretiyle okuyucunun takdirine sunulmuştur. Böylelikle hem XX. yüzyıl başlarında Osmanlı Devleti'nde ve dünyada meydana gelen askeri gelişmelere dair bir perspektif sunulmaya çalışılırken bir yandan da dönemin askeri tarih araştırmalarına kaynaklık edecek bir basın organına dikkat çekilmesi amaçlanmıştır.

ANAHTAR KELİMELER

Kaptan George Nelkene Weldberg, Mehmed Zeki, Müdâfaa-yı Milliye, Osmanlı Ordusu, Silah

TRANSCRIPTION AND EVALUATION OF MÜDÂFAA-İ MİLLİYE NEWSPAPER (1-24 ISSUE)

Emin TÜRKALP

History Department, Master's Thesis, 2023, VI+470p.

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Mikail KOLUTEK

ABSTRACT

In the 17th century, the Ottoman Empire initiated a wide reform movement in its institutions. The primary focus were the army and military establishments. The purpose was to overhaul the corrupt and outdated institutions and make them functional. Since the basis of the arrangements made for the modernization of the army was the West, the settlements were made taking the armies of the Western states as an example.

The measures taken in the Ottoman army were backed by the press and publications such as numerous newspapers, magazines and books. Thus, on the one hand, it was aimed to convey the reforms to the domestic public, on the other hand, it was aimed to inform the Ottoman army about the developments in the military field or technological advances in different countries. In this context, it can be said that the journal Müdâfaa-yı Milliye began its publishing life under the direction of Mehmed Zeki Bey at the beginning of 1911. He tried to present all kinds of military events, especially in the field of army modernization and technological weapons, to the service of the domestic public, both in the Ottoman army and in the countries that were contemporary of the Ottoman Empire. When the Müdâfaa-yı Milliye publications have been reviewed, it is understood that military developments are processed and tried to be transmitted to the reader.

In this study, the issues (1-24) released in the first year of publication of Müdâfaa-yı Milliye (1911) were presented to the reader after being translated into today's Turkish. Consequently, while trying to present a perspective on the military developments that took place in the Ottoman Empire and the world at the beginning of the 20th century, it is aimed to draw attention to a press organ that will be a source for military history research.

KEYWORDS

Captain George Nelkene Weldberg, Mehmed Zeki, Müdâfaa-yı Milliye Ottoman Army, Weapon

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **I**

ABSTRACT ..... **II**

İÇİNDEKİLER ..... **III**

EKLER LİSTESİ ..... **IV**

1.Araştırmanın Problemi **1**
2.Araştırmanın Amaç ve Önemi **1**
3.Araştırmanın Yöntemi **2**
4.Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları **2**
5.Konu ile İlgili Araştırmalar ve Kaynaklar **2**

BİRİNCİ BÖLÜM

MÜDÂFAA-İ MİLLİYE GAZETESİNİN TRANSKRİPSİYON METNİ

1.1. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 1 ..... **4**
1.2. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 2 ..... **20**
1.3. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 3 ..... **42**
1.4. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 4 ..... **70**
1.5. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 5 ..... **98**
1.6. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 6 ..... **121**
1.7. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 7 ..... **140**
1.8. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 8 ..... **159**
1.9. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 9 ..... **182**
1.10. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 10 ..... **203**
1.11. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 11 ..... **232**
1.12. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 12 ..... **256**
1.13. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 13-14 ..... **277**
1.14. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 15 ..... **305**
1.15. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 16 ..... **323**
1.16. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 17-18 ..... **341**
1.17. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 19 ..... **370**
1.18. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 21-22 ..... **391**
1.19. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 23-24 ..... **406**

İKİNCİ BÖLÜM

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ **429**
KAYNAKÇA **465**

EKLER **466**

DİZİN **467**

EKLER LİSTESİ

Ek 1. Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 10 Mart 1911 tarihli ilk nüshası.

GİRİŞ

1. Araştırmanın Problemi

II. Meşrutiyet döneminin önemli basın yayın organlarından biri olan Müdâfaa-i Milliye gazetesi, başta Türkçe olmak üzere Batı dillerinde (Almanca ve Fransızca) de yayımlanan, dönemin askeri silah teknolojisi ve ordu yapılanmaları hakkında milletlerarası bir çizgide haber yapan gazetelerin başında gelmektedir. Gazete, Mehmed Zeki Bey adıyla bilinen ve fakat asıl adı Kaptan George Nelkene Weldberg olan bir Osmanlı muhtedisinin sorumluluğunda ve baş yazarlığında yayın yaparken sadece Osmanlı ordusu değil Avrupa ülkeleri başta olmak üzere dönemin önde gelen ve silah teknolojisinde ilerlemiş devletlerin askeri gelişmlerine yer verilen bir müstaki bir askeri dergi niteliği taşımaktadır (Karaman, 2015: 6239).

Gazetenin imtiyaz sahibi olan Mehmed Zeki Bey, Osmanlı basın kuruluşlarından birinin idaresini yürütmesine rağmen hakkında fazla bir bilgiye ulaşılamayan şahsiyetler arasında yer almaktadır. Kendisiyle ilgili bilgiler sınırlı olmakla beraber birçok ülke adına ajan sıfatıyla çalıştığı, özellikle de Avrupa'nın silah sanayisi alanında ilerleme kaydeden silah şirketleriyle yakın temas kurduğu bilinmektedir (Karaman, 2015: 6239-6240).

Mehmed Zeki Beyin kurduğu Müdâfaa-yı Milliye gazetesi, ekseriyetle yabancı yazar kadrosu barındıran bir yayın organı olması sebebiyle hem Osmanlı ordusuna hem de dönemin diğer devletlerine ait askeri alandaki hadiseleri ele alması bakımından önem taşımaktadır. Bilhassa da asker olan yazarlar tarafından neşredilen makaleler, hem dönemin askeri ve siyasi yapısını hem de askeri komuta kademesinin fikir ve beklentilerini yansıtması bakımından son derece önem taşımaktadır (Karaman, 2014: 212).

2. Araştırmanın Amaç ve Önemi

Bu çalışmada, bir Osmanlı aydını olan Mehmed Zeki Bey (Kaptan George Nelkene Weldberg)'in 1911 yılı mart ayından itibaren yayımlamaya başladığı Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin ilk yılında yayımladığı ilk 24 sayısının transkripsiyonu ve değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma, transkripsiyonu yapılan gazetenin içeriğinden de anlaşılacağı üzere XX. Yüzyıl başlarındaki Osmanlı ordusu ve silah teknolojisinin yanı sıra Osmnalı Devleti'nin çağdaşı olan devletlerin askeri alandaki

teknolojik ilerlemeleri hakkında önemli veriler sunması bakımından önem taşımaktadır.

3. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmanın anlaşılması için öncelikle 10 Mart 1911 tarihinde yayımlanmaya başlayan Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin ilk senesinde neşredilen sayıları (1-24) temin edilerek günümüz Türkçesine çevrilmiştir. Osmanlıca yayımlanan bu nüshalar günümüz Türkçesine çevrildikten sonra tarih bilimine has üsuller ile tasnif edilmiştir. Ardından tüm sayılar okunarak, her sayı kendi içerisinde değerlendirilmeye tabii tutulmuştur. Gazetedeki Rumi takvim tarihlerinin miladiye çevrilmesinde Türk Tarih Kurumu'nun *Tarih Çevirme Klavuzu* kullanılmıştır. Yapılan tüm aşamalar tamamlandıktan sonra çalışma, giriş, bölümler, kaynakça, ekler ve diğer kısaltma listeleri de eklenerek sonlandırılmıştır.

4. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Yüksek lisans çalışması olarak ele alınan bu çalışmanın kapsamı ve sınırlılıkları; giriş ve iki bölümden oluşmakla beraber, Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 10 Mart 1911 ile 14 Şubat 1912 tarihleri arasında yayımlanan ilk 24. Sayısının taranskripsiyon ve değerlendirmesiyle sınırlandırılmıştır.

5. Konu ile İlgili Araştırmalar ve Kaynaklar

Müdâfaa-yı Milliye gazetesi XX. yüzyılın başlarında Osmanlı askeri tarihine ışık tutan önemli bir yayın organı olmasına rağmen bu konuyla ilgili doğrudan veya dolaylı olarak ele alan müstakil çalışmaların sayısı son derece azdır. Halbuki söz konusu gazete dönemin askeri silah teknolojisine, askeri teşkilatına ve hatta dönemin askeri silah tekonolojisinin öncüsü durumunda olan Avrupalı devletlerin askeri gelişmelerine dair önemli bilgiler sunmaktadır.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesi ve imtiyaz sahibi Mehmed Zeki Bey'i ele alan başlıca çalışmaların Mehmed Ali Karaman tarafından kaleme alındığı anlaşılmaktadır. Bunları sırasıyla ve kısaca ele almak gerekirse öncelikle Karaman tarafından 2014 yılında hazırlanmış olan *II. Meşrutiyet Dönemi Osmanlı Askeri Matbuatı ve Siyasi Hayattaki Rolü* başlıklı doktora tezini zikretmek gerekmektedir. Söz konusu tezin 6. bölümünde ele alınan *"Müdâfaa-yı Milliye ve Osmanlı Ordusu"* başlığı altında gazete ve gazetenin bakış açısıyla ele alınan Osmanlı ordusuna dair fikirlere yer verilmekle beraber, gazetede yayımlanan haber ve yazılara dair geniş bir fihriste yer verilmiştir.

Yine Karaman, *"George Nelkene Weldberg (Mehmed Zeki Bey)'in Müdafaa-i Milliye Gazetesi ve Balkanlar"* başlıklı makalesinde Müdafaa-i Milliye gazetesi ve imtiyaz sahibi olan Mehmed Zeki Bey'in kısa bir biyografisi incelenerek, gazetenin Balkanlar ile ilgili kısımlarına dair değerlendirmelere yer verilmiştir. Her iki araştırmada içerdiği bilgi ve değerlendirmeler ile önemli bir boşluğu doldurmakla beraber bu konuyla ilgili araştırmacıların azami ölçüde faydalabileceği referansların başlıcalarını oluşturmaktadır.

Bu çalışmanın esas malzemesini Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 10 Mart 1911-14 Şubat 1912 tarihleri arasında yayımlanan ilk 24 sayısındaki nüshalar oluşturmaktadır. Bu nüshaların referans bilgisi kaynakçada da ayrıntılı bir şekilde verildiği için mükerrer olmaması için burada tekrar verilmemiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

MÜDÂFAA-İ MİLLİYE GAZETESİNİN TRANSKRİPSİYON METNİ

1.1. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 1

خلیفه و پادشاهمز سلطان محمد رشاد خامس حضرتلری

[2]

1. Sene, 1. Numru **25 Şubat 1326**

Zabt u rabt kuvvet, kuvvet ise vatanın terakkîsini vücuda getirir

Müdafâa-yı Milliye

Askerî ve Fennî Osmanlı Gazetesidir

Her on beş günde bir neşr olunur

(Ser-Muharriri: Mehmed Zeki, Mühendis)

Müdâfaa-ı yı Milliye bi'l-hassa askeri olduğundan maksadı terakkiyatı askeriyeye ma'tuf bulunduğundan şahsî tenkidat ve ihtilâfatı muhtevi mevadı kabul etmez.

İlan

Manda post ve mekteblerin gazetemizin idarehânesine gönderilmesi mercu'dur. Îlânat içün doğrudan doğruya idarehanemize müracaat etmelidir.

Îlânat bedeli peşinen ahz olunur.

Abone bedeli içün

Beyoğlu Galavani sokağı 14 numeroda bulunan idarehâneye veya İstanbul'da

Bab-ı Ali caddesi numero 46 "Kütüphâne-i İslam ve askeri"ye müracaat etmeli.

Memâlik-i Osmaniye içün seneliği	1 lira-yı Osmanî
Memâlik-i Ecnebiye içün seneliği	1 İngiliz lirası
Nüshası Memâlik-i Osmaniye içün	5 Guruş
Nüshası Memâlik-i Encebiye içün	1,25 Frank

Farin muhteremeye

Ordu-yı Osmaniye'nin terakki ve tealisine hizmet eder ümidiyle Müdafa-ı milliye ceride-i askeriyesi; Türkçe, Almanca, Fransızca lisanlarında intişar edecek ve zabitan-ı Osmaniye düvel-i saire ordularındaki terakkiyat mütevelliyeden her an agah eyleyecektir. Malumdur ki fenn-i harb yalnız bir orduya ve münhasıran bir millete

mahsus olmayub her davlet; diğer hükumetlerin kendi ordularında tatbik ve kabul eyledikleri mevadı ale'd-devam tedkik ve kabul-ı tatbik olanlarını intihab eylemeye mecburdur ki her sene harbiye bütçesinin havi olduğu meblağ bundan dolayı kesb-i ehemmiyet eyler. Askeri bir risâlenin şahsiyâta girişmesi vazifeden hariç olup istifadeyi bâdî olamayacağı herkesçe ma'lum bir keyfiyet olduğundan bizde yalnız genç ordumuzun günden güne göstermekte olduğu terakki-i serî alem-i askeriye ira'e etmeye çalışacağız. Bundan başka ecnebi ordularında her zamanki tebeddülât (değişim) müte'kaibesini daima derç-i saha'if eyleyeceğimizden mevad-ı mezkûre hakkında ciddi mütalaat icrâ edebilmek fırsatını da zabıtan-ı Osmaniye vereceğiz. Aynı zamanda Krupp, Kruzu, Maksim Vigret, Erhard ve bunlardan gayrı diğer top fabrikalarının terakkiyatını de zabitanımıza bildirmek için ehemmiyetle çalışacağız. Bundan başka balonculuk hususunda birçok malûmatı; askeri kulübü ile mekteb-i harbiye vesairede verilen konferansları derc ederek her halde zabitanımızı her dürlü terakkiyattan haberdar etmeye bezl gayret edeceğiz. Şahsiyet ve siyasete taalluk etmemek şartıyla kar'in-i kiram tarafından gazetemize gönderecekleri makaleler için sahifelerimiz küşadedir.

Ordu-yı Osmaniye dair bir ecnebi zabitanın beyanat-ı ciddiyesi

Geçenlerde Harbiye nezareti ile münâsebette bulunmuş olan bir ecnebi zabiti ile vuku bulan mülakatımda bu zabitin ordu-yı Osmani hakkındaki mütalaa ve medh-ü senasını son derece mucib memnuniyet bulduğumdan bervech âtî dercini münasib gördüm: Ordunuz tedkik edilirse neticede mucib-i memnuniyet cihetleri çok olduğu görülür. Harbiye Nazırı Mahmud Şevket Paşa olalıdan beri o kadar terakki göstermiştir ki Avrupanın müterakkı orduları mertebesine yetişebilmesi için pek az zaman kaldığı anlaşılıyor. İşte bu ilk nüshamızda Fransızların "Saumur" (Saumur - Tarihi şehir Loire ve Thouet nehirleri arasında yer alır ve Fransa'nın en iyi şaraplarından bazılarını üreten Saumur, Chinon , Bourgueil , Coteaux du Layon vb. üzüm bağları ile çevrilidir.) mektebine ait bir makale mündericdir ki (içerisindedir ki); bu münâsebetle süvari zabitlerimizin nazarı dikkatini celb edeceğimiz (ilgisini çekeceğimiz) şüphesizdir **[3]**.

Zabitana (Subaylara) davet

Zabitan-ı muhteremeden Osmanlı bahriye ve harbiye nizamatına tevfikan makaleler irsal etmeleri rica olunur. Ve bütün Osmanlı bahriye ve harbiye fenlerinin

şöhreti için vazifesi olduğunu zannederiz. Neşr olunan ve olunmayan müsveddeleri geriye iade edilmez.

Mahmud Şevket Paşa hazretlerinin en büyük hizmetinden birisi de maîyetinde bulunan umerâyı gayet iyi intihâb etmiş ve kıt'at kumandanlıklarını ehline tevdi' eylemesidir. Harbiye nazırı paşanın bu günki vaziyeti gayet nazikdir, her hatvede tesadüf edilen müşkülatı izâle ederek muvaffakiyete doğru yürüyecek olan böyle bir zat-ı âli himmetin re's kârda bulunmasına ihtiyaç derkar idi. İşte Türkiye'nin talihi bu defa Mahmud Şevket Paşa Hazretlerini mevki'ne i'sal eylemişdir. Harbiye nazırı paşa hazretlerinin şahsi alileri Türkiy içün ve bâhusus Harbiye nezareti için lazımdır. Nazar-ı dikkati celb edecek bir cihette idare'i örfiyenin devamı hususuna ma'tuf-ı tedâbirdir. İdare-i mezkûre Türkiye için şimdilik şart olup; anasır-ı muhtelife arasında daha ziyâde bir samimiyet husule geldiği ve Paşa hazretlerinin padişahına tamamıyla taht-ı emniyete girmiş bir Türkiye takdim edebileceği zaman ancak idare-i örfiye kaldırılmalıdır. Zaten o zaman umûm efrad millet bir kimse için çalışacak ve bu sûretle menâfi'-i milliye her şeye takdim etmiş bulunacaktır. Ahalide ordu ile birlikte çalışmak şartıyla kapitülasyonların kendi kendine kalkmış olduğunu göreceksiniz. Her memleket bidâyette bu devreleri görmüş ve re's kârda bulunan muktedir zevatın ibraz eyledikleri himmetleri sayesinde hal-i hazırı iktisab eylemişdir. Fakat onların gayretleriyle nisbeten daha az bir zamanda sizin iktisab-ı kuvvet edeceğiniz anlaşılmaktadır.

Fransa'nın (Sumur) Süvari Tatbikat Mektebi

Sumur süvari tatbikat mektebi çar aktar alimde ma'ruf ve şehri tekirdir. Hakikaten – ta'biri caiz ise – bu mekteb binicilik konservatuvarıdır. Harikülade olarak yetiştirdiği ve namları hemen her tarafta ve her kavim nezdinde zebanzed ve mahsud binicileri nazar-ı dikkate alarak en şümullü manasıyla binicilik sanatının mahrecini teşkil ettiği umûmen kabul olunmuşdur.

Layık olduğu bir derece-i ihtiramı bulan bu mektep herkesçe bu suretle telakki olunmuş ise de kıymet ve meziyeti ve bir mekteb-i askeri olmak itibariyle haiz olduğu nizam ve intizam hususundaki tekmili pek o kadar takdir edilmemiştir. Burada basit ve temhir etmek istediğim husûsat hep bu derece-i tekmili, sûret-i idare ve intizamı hakkında i'ta-yı malûmat emeline ma'tufdur Bu günki hali evvelkine mukayyes değildir. Teâkub ve telahık ezmine ile düçar tebdil olarak her devre ait tekemmülât

ve tahavvülât teban usul ve tarz-ı talimi tebdil ve ta'dil etmiş ve vazife-i asliyesi olan muharebat-ı ahireden müstahsel netayic dairesinde tedrisât ve talimata riâyet etmiştir. Esas teşekkülü Fransa ordusuna süvari zabiti yetiştirmekdir. Orduda müstahdem bütün süvari zabiti bu mektebden geçer ve bu sûretle kafası aynı terbiye ve ta'lim mahsulü olarak bir vahdet-i meslekiye te'min ederler. Bir kere zabit olduktan sonra terfi-yi rütbe için istihsalı lazım gelen mâfevk rütbeye aid ma'lumat için tekrar dahil olur. Ve istihsal rütbe-i müte'âkıb gerek bedenen gerek fennen ve gerek dimağen bu rütbenin icab ettirdiği vezâif-i askeriyeyi ali müratebehüm ta'lim için bî tekrar dahil olur şu halde kolordu kumandanlarından liva ve fırka kumandanlarına varıncaya kadar bütün emire bu silsileye dahildir. Sumur me'zuni olan mülazım-ı sâniyeler, zabıtan olmağa hak kazanmış namzedler, talebe mülazım-ı sanîler talebe zabıt namzedleri bu mektebde birer sene kalırlar. Her sene elli kişiden ibaret bir mecmu' buraya muallim san'atıyla gelirler ve bir sene-i tedrisiye zarfında ifa-yı vazife ederler. Bölük kumandanları kaim makam rütbesine irtika etmeden evvel adedi otuza baliğ olmak üzere her sene üç aylık bir devre-i ta'limiye geçirirler. Mekteb bu sûretle 'avdet etmekle terbiye bedeniye askeriyelerini tezyid ederek kendilerini muntazır hizmetlere, mevkilere hazırlanmış olarak dahil olur ve ifa vazife ederler. Her devre-i tedrisiyede (Zabit namzedleri, Mülazım-ı sanîleri ve bölük kumandanları için) usûlen üç nokta-yı nazar gözetilir. Fürusiyyet ma'lumat askeriye, ma'lumat umumiye. Fürusiyyet – Gerek manej ve gerek hariç aksamın her ikisinde kabul olduğu kadar vasi' bir mukyasede tatbik edilir. Mektebin Menabi' ve vesaiti bu hususta favkalade müsaittir. Çünki değil yalnız her cins ve ırkdan, mizacdan, boydan ve huydan hayvanat hatta hiç eğer vurulmamış hayvanatdan tamamen terbiye görmüş hayvanata kadar her terbiyede hayvanat mevcuddur ki şu takdirde bu hayvanat kendi süvarilerinin muallimidirler. Bundan başka mekteb civarında en güç ve sa'ibu'l-mürur **[4]** mesafede yarışlara müsaid olacak suretde düz, arazili birçok araziye malikdir. Ve talebe yalnız biniciliği değil bunun mütemmatından olan acemi bir hayvanı ta'lim ve terbiye etmek ahurda yapılacak her türlü hizmeti yapmak, nallamak ve sair bu gibi vezaifi bile ta'lime mecburdur. Ma'lumat-ı askeriye – süvari manevraları kaide ve nizamatından müstahrec bir takım nazariyat ve tatbikatın ta'mîkıdır. Bu meyânda efrad için muallimeyn hazırlamak sahra vezaifini mevki'-i tatbike vaz' etmek mesaili vardır. Bu son kısım sinin-i ahirede pek ziyâde tavsiye edilmiştir. Odalarda ictima', harita üzerinde mümarese, arazi üzerinde tatbik, manevra, yarışlar, raporlar, krokiler, telgraf ve telefon isti'mali tahribat-ı hakikiye vesaire hep buraya dahildir. Bu ma'lumat-ı

askeriye bilhassa vakti sulhte alaylarda muallim yüzbaşı ve vakti harbde istikşaf ve muhafaza vazifesiyle mükellef adamlar vazifesini ifa edecek muallim mülazımlara i'tası lazım gelen ma'lumattır. Ma'lumat-ı umûmiyeye gelince: sınıf-ı selaside tatbik olunan nazariyatı, tarih ve coğrafya askeri, elsine-i hadzre vesaireyi şamildir. Bilhassa bu kısımda pek mühim tebdilat ve ıslahat-ı icrâ edimiştir. Bütün süvari zabıtanın Erkan-ı harbiye mektebinden neş'et edemeyeceği kadziyesi nazar-ı dikkate alınarak imkân-ı hasıl dahilinde nazari ve amelî ma'lumat-ı umûmîyede husumend ve müstefid olmaları ciheti düşünülerek bu hususa pek ziyâde ehemmiyet verilmişdir. Bu ma'lumat birkaç seneden beri zabit namzetlerine vâsi' bir dairede olmak üzere konferans şeklinde, münakaşat ve muhâkemat-ı tarihiye tarzında, harita ve arazi üzerinde tatbikat sûretinde en nafi' netayic i'ta edecek suretde ta'lim edilir. Hülasat elhülasa olarak müsta'id kaviy ve metin süvariler, hizmet fa'liyede nazarı ve amelî surette muallim olarak ifade edecekleri hizmetlerde ma'lumatlı kumandanlar yetişdirmek esası maksaddır. Menabi' fevkaladesi, nizam ve intizam dahilisi muallim ve talebenin gayrı kabul zeval şevk ve gayret mahsusası sayesinde bu mekteb Fransa'nın daima şan ve şerefini i'la edecek bir mevki'-i müstesnaya malikdir. İsviçre'den manevra kartları gelmemiş olduğundan gelecek nüshaya veda edeceğiz. Fakat bu defa İngiltere Erkan-ı harbiyesine mensub Yüzbaşı (Playfr) tarafından tersim edilen Yemen haritasını derc ettik.

1910 senesi İsviçre'de icrâ edilen manevra

(1) Vaziyet-i umûmiye: Memleketin bî taraflığı nazar-ı dikkate almayarak (del), (puntarliye) civarından gelen bir kırmızı ordu, Alsas'da mavi tarafa karşı harb etmekde bulunan kendi ordularına muavenet etmek maksadıyla hareket eylemişdir. İsviçre cemahir-i müttefikesinin (Ar) nehri gerisinde bulunan kuvvetleri; Jura dağlarından gelerek taarruz eden kırmızı orduya karşı yürüyecektir. (Haritaya mürâcaat) Haritaya nazaran (Delemun) vadisi doğrudan doğruya (Bal) şehri üzerinden İsviçre'ye yol veriyor. (Ar) nehri geçidini kendi kıtasına karşı setrederek elde bulundurmak maksadıyla İsviçrelilerin mfruz bir kırmızı süvari fırkası var ise de yine bir mavi fırka mezkûr şehri geçmeye muvaffak olarak (Muvtiye) geçidine girip (Delemun) vadisine çıkıyor. Manevranın sevkinde işbu mavi fırka, kırmızı süvari fırkasıyla ve (purehntruviy) den gelerek (Derenjiye) yolundan (Delemon) vadisine çıkan bir kırmızı fırka ile müsademeleri vakı olmuşdur. (Derenjiye), (Duvruliye) ve (Delemon) nun cenub ve şimal cihetlerine hâkim olan (Hut Burun) silsilesi ve

(Monşuvezi) tepeleri kırmızı taraf kuvvetleriyle işgal edilmiş olduğundan bu müsademe pek zahmetli olmuştu.

(2) Manevranın ilk vaziyeti vaziyet-i hususiye: Birkaç günden beri Alsas'da bulunan (Altgiyrh), (Daniymari) ve bunların daha şimalinde şiddetli müsademeler vuku bulmaktadır. (Del), (Munbeliye), (Meşi), (Mursu), (Puntarliye)'de kırmızı tarafın tecemmu' etmekde bulunan mühim kuvvetleri; ilerisinde kilitli süvari kıtası olduğu halde 30 Ağustos'ta akşama doğru (Jura) dağlarından şimal-i şarkiye müteveccihen harekete başlamışdır. Kırmızı tarafa mensup süvari fırkalarından birisi (Biyen) ve (Sulur) arasında mavi kıtaatın mürur etmesini men eylemek üzere (Ar) nehri üzerine yürüyor. Mefruz bir süvari fırkası da kuvvetli bisiklet süvari bir müfreze **[5]** ile birlikte (Mutiye)'den geçerek (Sulur), (Onzengin), (Arvengn), (Gutsbruvnin) üzerine hareket ediyor. Takviye edilmiş mefruz bir süvari levası (Biyen), (Nuşatl) gölleri arasından geçerek (Til) üzerine yürüyor. Mavi ordunun bir kısmı 30 Ağustos'ta sefer birliğini ikmal ederek (Juvra)'dan hareket eden kırmızı kuvvetlere karşı ictima' etmekte bulunuyor. Mefruz ikinci kırmızı süvari livası (Delemon)'da (Şudufun)'a kadar postalar çıkarmışdır. (Bal) ve (Lafn) civarında bulunduğu tasvir edilen üçüncü kolordu 31 Ağustos'ta (Delemon) üzerine yürüyecektir. (Duvu) kantonunda ictima' eylemiş olduğu farz edilen birinci kolordunun yürüyüş istikameti (Saint Kruva)'ya müteveccihdir. Mefruz ve takviye edilmiş beşinci fırka (Euvloten) ve (Saint singin) civarında bulunmakta olup (Mutiye) ve (Tauvan)'a gidecektir. Mefruz on sekizinci piyade fırkası (Olsen), (Enttzyingin) üzerinde olup (Sulur)'a hareket edecektir. (Born) şehri şimal-i garbisinde takviye edilmiş üçüncü fırka (Strasburg) şehri ve (Duduve) dağları istikametinde hareket eyleyecektir. Mezkûr fırka Miralay (Viylbuts) kumandasında olarak 31 Ağustos ve 1 Eylül günleri; Kırmızı süvari fırkası kumandanı olan Miralay (Lents)'e karşı (Ar) nehri arkasında ve (Biyen) ve (Sulur) gölleri arasında manevra yapacaktır. Miralay (Vilbuts) fırkasının kuvveti: İki piyade livası (6,5); bir kılavuz bölüğü (3); iki taburlu bir sahra topçu alayı (4); iki bölüklü bir istihkam taburu (3) ordu altıncı alayının bir taburu; bir baloncu bölüğü, nakliye ve köprü takımı (2). Kırmızı süvari fırkası kumandanı Miralay (Lents)n kuvveti: İkişer alaylı iki süvari livası (2,1); diğer bir süvari alayı (4); iki mitralyöz bölüğü (2,1); ordu altıncı topçu alayının ikinci taburu. Manevradan maksat üçüncü piyade fırkasının mitralyöz ve topçu havi ve beş alaydan mürekkeb olan bir süvari fırkasına karşı harb eylemesidir. İkinci kolordunun ikinci fırkası şimdilik bitaraf kalıp bilahare kolordu manevrasına

iştirak edecektir. B) 31 Ağustos hareketi: Mavi taraf: takviye edilmiş üçüncü (Vilbuts) fırkasının vazifesi (Born) civarından (Strasburg)'a gitmektir. Kırmızı taraf: Süvari fırkası; mavi fırkanın (Biyen) ve (Sulur) arasında (Ar) nehrini geçmesini mani olacaktır. 31 Ağustos sabahı saat 5,5 (Beş buçuk) da hareket etmek emrini alan Miralay (Vilbults) ancak saat 7,5 da fırkasını hareket ettirebilmiştir. Fırka bervech ati üç koldan hareket ediyor: Bir piyade livası (5) ile altıncı alaya mensup bir topçu taburu sağ cenah kolunu teşkil ederek (Yeknsdurf), (Rapersvil), (Disbah) istikameti, sol cenah kolunu teşkil eden altıncı piyade livası (Maygirh), (Zedurf), (Lisy) istikameti merkez kolu olan üçüncü avcı taburu ile dördüncü topçu alayından iki tabur (Lisah) yolunu takip ediyor. Merkez kolunun takip eylediği yol diğerlerine nispeten hedefe daha yakın ve daha iyi olduğu halde buradan zayıf bir kolun hareket etmesi celp dikkatidir. Sağ cenah kolunun hedefi (Dutsyngin); sol cenah kolu ile merkez kolunun hedefi müştereken (Lis) olup yürüyüş cephesi (6500) metredir. (Dutsyngin) ve (Lis) mevkileri arasında ova, ebniye, bahçelik bulunduğu gibi (Bruvk)'un cenubunda bulunan (597) rakımlı (Şepriz kuvtlıh) tepesi mevcut olduğundan süvari ve topçunun her türlü harbine müsaittir. Süvari fırkası kumandanı Miralay (Lents) düşmana karşı hareketi muvaffak bulmayarak kuvvetini (Ar) nehri şimalında toplu tutup yalnız nehrin cenubuna keşif kolları sevk ediyor. (Vilbuts) piyade fırkası Ar nehrine takarrüb eylemek için araziyi müsait ve serbest buluyor. Akşamın saat ikisinde mezkûr fırkasının vaziyeti bervech ati idi: Bilahare garba doğru sevk edilmiş olan sağ cenah livası (Butinkin) ve (Şetviden) arasında bulunan, merkez kolu ihtiyat olmak üzere (Lis)'de; bir tabur topçu ile takviye edilmiş olan sol cenah livası (Lis)'i terk edip (Bilmund), (Nidau) üzerinden yürüyerek (Jensi)'de bulunuyor. Saat 3,5'da müsademe başlamıştır: Sağ cenah müfrezesi (Bruvk) köprüsünün tahrip edilmiş olduğunu görüp Müdâfi'ne (savunmasına) ateş küşad etmiş ise de bu müsademenin neticesiz kalarak beyhude yere uzayacağı ileride anlaşılacaktır **[6]**. Aynı zamanda yani saat üçü birkaç dakika geçerek sol cenah kolu (Nidau)'a vasıl olarak (Ar) nehrinin kanallı kısmında bulunan köprünün tahrip edilmiş olduğunu ve postasız bulunduğunu anlamıştır. Fakat süvari fırkası, sandallarını sahile çekmemiş olduğundan bi'l-istifade (istifade ederek), pişdar (öncü) pişdari bölüğü kumandanı ile bir mülazım on iki nefer; arzı 80 ve umkı 3:2 akıntı sürati 2:1 metre olan Ar nehrine kemal-i cesaretle kendilerini atarak sandalları bu cihete getirdiklerinden dolayı Pişdar nehri mezkuri geçip geçidin ilerisinde aldığı mevzi ile geriden gelmekte olan kolun mürverini teshil ve setretmeye muvaffak oldu. Kırmızı ikinci süvari alayı geçit hareketini haber alarak buraya doğru

yürümüş ise de (Bilmund)'un şimalinde bulunan Şinayder ma'mûlatındaki seri' atışlı cebel malzemesi Şinayder ma'mulatından yeki seri' atışlı cebel malzemesi efrenci 1910 senesi kanun-ı sanî–mart ayları zarfında çoban çeşme meydanında icrâ olunan ve en iyi Alman, Avusturya ve Fransa imalathâneleri iştirakiyle olan müsabakada ihrâz tefavvuk ve rüçhan etmiştir. Tecrübeler iki devre dahilinde cereyan etti. Devre-i evveliyede: Tecrübe komisyonu getirilen malzemenin havası farkalarını tetkikiyle ilk tefriyk ve tedzinisi yaptı. Devre-i sanîyede mukavim olup (609) rakımlı tepede mevzi almış olan karşı taraf topçusu tarafından püskürtülmüştür. Akşamın saat beşinde üç tabur nehri mürver etmiş ve kanalın şimalinde bulunuyor ve livanın aksam mütebakiyesi (Niydav) köprüsünden geçmeye müsaid bir vaziyette duruyordu. Akşamın saat yedisinde liva (Niydav)ı işgal edip Madrec sırtlarının cenubunda bulunuyordu. Bu zamanda ihtiyat ile takviye edilen sağ cenah kolu geceleyin, (Niydav)'ın mensubundan on iki kilometre mesafede bulunan (Born-rayben)'den (Ar) nehrini geçmeye teşebbüs edecektir.

Maba'dı *var.*

Olmadığı, sıhhat endaht ve tagarrurun git gide haleldâr olup olmadığını anlamak için medîd endahtları ihtiva ediyordu. Bu endahtlar ancak Şinayder malzemesiyle baştan nihayete kadar icrâ olundu. Elnihaye ve bu malzemenin piyade ateşine mukavemeti, tekerlek üzerinde çeri ve katır sırtında taşınması hususatı uzun uzadıya tetkik olundu. Bu yeni malzemenin havası husûsiyesi, mümeyyizesi şunlardır. Kalkanla mücehhez top arabasının sıklet mecmuası 513 kilogramdır nakil için beş katır lazımdır. Bu esnada şu parçalara tefrik olunur. 1 namlu 2 kızak tepme ve irca' tertibatı ihtiva eder. 3 kundak başı 4 kundak kuyruğu ve tekerlekler 5 maşalar. Namlu 75 milimetre çapta ve 14 çap tûlunda olup mütezâyid 'inhnalı yivleri havidir. Kama vidalı olup ilk bir hareketiyle açılıp kapanır her türlü emniyet tertibatıyla mücehhezdir Atış tetik vasıtasıyla edilir. Geri tepme baskısı gılıserinlidir. İrca' aleti ise teftik olunmuş hava ile işler. İrtifaen nişan ahzı müstakil hız nişan sisteminde icrâ olunur yani mützellerin tebdilinden tahsil edecek zaviye fırkaları ile, hedefle top tesviyesinin tefadul irtifa'ından tevellüd edecek zaviye farkları birbirinden müstakil olarak ahz olunurlar. Bu suretle iki numara neferi aynı zamanda vazifelerini ifa edebilirler. Bu tertibat top başındaki hizmeti ve yüzbaşının endahtı tanzimini teshil eder. Yanılma nişan ahzı için çarık merkez olmak üzre kundak bütün hey'etiyle dingil üzerinde döner **[7]**. Nişan ahzı aleti hükümet-i Osmaniye tarafında resmen kabul edilmiş olan Kurtsi

panorama dürbünüdür. Bu yönden çıkması muhtemel olan çarıktan başka kayalık arazide esna-yı endahtta topun sabit durmasını te'min için namlu kuyruğu sivri bir çelik uçla mücehhezdir. İş bu top devlet-i Osmaniye'nin nizam-ı cebel mermilerini endaht eder. (300 metre sürat iptida ile eyle 3,5 kilogram sıkletinde bir mermi) şu sûretle şimdiki halde hükumet nezdinde mevcud olan atımları isti'mal edebilecektir. Bundan başka her bir top tapayı tanzim içün bir tanzim aletini ve top çavuşunu ve mermiyi getirmekle muvazzaf numara neferât setretmek için bir kalkanı havidir. Bu yeni seri' atışlı cebel topu malzemesinden dokuz batarya elnihaye Şinayder fabrikasında imal edilmekte olup yakında teslim muâmelesi icrâ olunacaktır. Uzak mesafeye endaht ta'limi uzak mesafeye endahtın aleyhdarları şimdiye kadar yapılan muhârebelerde husûsiyle Osmanlı – Rus muhârebesinde Türklerin elinde gayet uzak mesafeye endaht eder tüfenkleri olduğu ve Ruslara karşı bir te'sir yapabildikleri halde yine Rusların kendi mevzilerine kadar gelmesini menedemedikleri. Keza Rus–Japon muhârebesinde Rusların mevzilerini keşif etmek ve az çok bir tesir husûle getirmek maksadıyla Japonların uzak mesâfeden endaht etmelerinin de yalnız mevzi keşfinden başka bir fayda husule getirmediği iddiasında bulunuyorlar. Halbuki Osmanlı Rus muhârebesinde Tunus tabyasında (840) neferden ibaret bulunan Osmanlı askerinin iki kilometre mesafeden endahta başlayıp bir tesir mühem icra ettiklerini yine Ruslardan biri uzak mesafeye endahtın kabul ve müessir olduğunu misal olmak üzere göstermekte olduğu gibi uzak mesafelerde düşmana müessir atış icrası temin edildiği halde düşman kıtasını daha uzak mesafeden dağınık nizama geçmeye mecbur ve bu suretle idareyi işgal eder. Çünkü bir kıtanın idaresi beyninde fark vardır. Dağınık nizamda idare güç, yanaşık nizamda kolaydır. Bundan başka düşman uzak mesafeden müessir atış karşısında bi'l-mukabele atış açmağa mecbur olur ki bu vasıta ile düşman yanındaki fişengini sarf eder. Taarruz eden uzak mesafeden atışa başlayan taraf o nisbette saf etmez ve kalan fişenkleri yakın mesafeden tesir ettirmeye çalışır ve muvafakiyet mütearriz tarafta kalır. Endaht talimnameleri gözden geçirilirse uzak mesafelere endaht hakkında pek çok kaide tesadüf edilmez. Çünkü uzak mesafelere endahttan bazı mahzurlarıda tevellüd eder. Az cümle asker bir fikir tedafa'i peyda olur, halbuki muzafferiyet, galiba ancak taarruzla kabildir. Fransız – Alman muhârebesinde Fransızlar ellerinde bulunan ve Almanların tüfenklerinden daha ziyâde uzak gider tüfenklerden istifade ederek uzak mesafetden endahta başladılar fakat onlara uzak mesafede icra tesir eden tüfenklerine güvenerek daha ileri gitmek lüzumunu hissetmişlerdir. Askerde bir Müdâfaa fikri hasıl oldu, daima mağlup oldular. Bilahare

Tedâfu'î bir his uyandıran kaideden kat'iyyen sarf nazar ettiler. Bir muhârebede mevzuun her bir noktasından taarruz etmek mümkün değildir. Taarruz için taarruz edecek tarafı kuvvetlendirmek ve bu münasebetle zayıf kalacak kısmı Müdâfaada bulundurmak lazımdır ki bu iki fikirden maksat yine taarruzdur. Çünkü taarruz ekseriya kuvvetle kabildir işte bu hallerde uzak mesafetten endaht edilebilir. Fakat mutlaka hüsn-ü netice vermesi şart değildir. Çünki hüsn-ü netice istihsalı için yalnız iyi bir tüfengin elde bulunması kâfi gelmez, belki onu kullanacak neferin ve o kıtayı idare eden zabitin mahareti bulunması lazımdır. Mesela: Afrika-İspanya muhârebesinde şimalden cenuba doğru ilerleyen İspanyalılar üzerine takip ettikleri yolun yanından ve (2000) metre mesafeden Afrikalılar ateş ettiler fakat efradın nişangah tanzimini unutması ve idare eden zabitin ateşin idaresini bilmemesi dolayısıyla hiçbir tesir yapamadılar. İşte bu meseleden de uzak mesafede endahtın gerek efrad ve gerekse zabitanın ehemmiyetli surette ta'lim ve terbiyelerine ihtiyaç göstermekte olduğu anlaşılmaktadır. Hal-i hazır muharebesinde bazan öyle mühim fırsatlara tesadüf edilir ki uzak mesafeden endaht pek muvafık olur. Bu sebepledir ki endahta son derece ehemmiyet veren ve pek mükemmel endaht mekteplerine malik olan Rus ve Avusturyalılardan Ruslar her nefere senede uzak mesafeden 7 ve Avusturyalılar ise (10) mermi endaht ettirmektedirler.

[Maba'dı var] **[8]**

Nüsha-yı saniyemiz için

Risâlemizin hacminin âdem-i müsaadesi hasıla elde mevcut pek çok faideli makâlat bu def'a gazetemize derç edilememiştir. Binâen aleyh Romanya ordusu teşkilatı hakkında (B.L) imzasıyla mevrud makale, 1910 senesi İsveç sonbahar manevrası, mevaki'-i müstahkemeye hücumun icrâsı hakkında Almanların mevcud talimnâmesinden tercüme edilmiş kısımlar ile geçenlerde vefat eden Rus Miralay (Şatrebov)'un cenaze merasiminde fotoğrafçı Sebah juvaya tarafından ahzedilen fotoğraf kolordu fırka kumandanları ve müfettişlerin – birinci kolordu kumandanından başlayarak – fotoğrafları ikinci ve müteakibi nüshalarda görülecektir. Kumandan ve müfettişlerimiz fotoğraflarını lütuf buyururlarsa ibraz muâvenet eylemiş olacaklarından şimdiden arz teşekkürü vecibeden ad eyleriz. Almanya'da yeni bir top fabrikası bugün alem-i sanayide husula gelen bu kadar terakkî ve tealinin amel-i yeganesi rekabet olduğu tamamen tahakkuk etmiş olmak münâsebetle bu makalede Almanya'nın (Reyninşe metaluvark onda maşinen fabrik) namı yeni top, maden,

makine fabrikasından bahseyleyeceğiz: Bu yeni müessese terakkiyat-ı sinaiye ve fenniyenin hal-i hazırdaki şeriatına tevfik hareket etmeye çalıştığından dolayı bilhassa mühimmat ve levazımat-ı harbiye imalatında en büyük fabrikalara rekabet eylemeye başlamıştır. Fabrikanın meclis idare reisi Mösyö (Erhard) namlusu gerilemeyen topların ehemmiyet askeriyesine vakıf olduğundan bunların cedid üzere imalini keşif ederek bu kere Almanya sahra topçu malzemesini mevâd inşaaya ve ma'deniyenin de tebdil ve ta'dilini ihtivâ etmek üzere – tekmil ettirmek gibi mühim bir neticeye dest-res olmuştur ki böyle yeni bir top meydana getirmekle Mösyö (Erhard) tarih ıslahada kendisine pek büyük bir nam şöhret bırakmakta ve Almanya hükümetinin himâye ve teşvikine mazhar olmaktadır. Netayic-i mezkûre bi't-tab'i topçu ıslahasındaki rekabetten tevellüd eylemiştir. Bundan başka mühimmat-ı harbiye imalinin terakkiyesine de sarf-ı mesa'i geri durmayan mezkûr fabrika; topçulukta gayet mühim olan (tevcîh mermi) mes'elesini hal etmiş bulunuyor. Binâen aleyh hal-i hazır muhârebatının topçu mermilerinden talep ettiği tesir ma'nevi ve maddi bitamâmihâ meydan terakkiye çıkmış demektir. Gazetemize derece edilen top numuneleri fabrikanın imalat-ı cedidesidir. Ma'mafih bu fabrika şimdiye kadar pek çok sahra ve cebel topları ile ağır obüs ve havan, muhasara ve hafif donanma topları da imal etmiştir. İmal edilen toplar ile bunların cephanelerini tecrübe etmek üzere fabrikada tahte'l-zemin büyük bir endaht meydanı mevcut iken bu defa daha vasi' olmak için Almanya'da (Luvneburg) yaylasında bir diğer mahal iştirâ edilmiştir. Piyade tüfenkleri için Almanya hükumetinin bu fabrikadan milyonlarca mübaya'a etmesi cephane imalatının da mükemmeliyetine büyük bir delil teşkil eder. Yalnız Almanya hükumetinin değil pek çok ecnebi hükumetlerininde sipariş vermesi ve bir veçhe ma'ruz ma'lumat; fabrika ma'mulatının mükemmeliyetini ısbata kafidir. Nazar-ı dikkati celp eden ma'mulat pek çok olup yalnız hülasatan derece edebiliyoruz: Mayi' halindeki çeliğin tesyib etmesi,

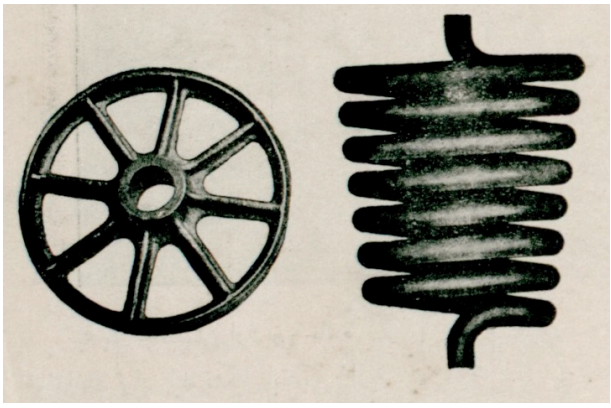

Simens martin çeliği, dökme çelik, kaynak ve direk çelikleri ningel, dinamo, mıknatıs, ıslaha, tüfenk nanlusu ve daha sair pek çok cins çelik imal edilmektedir. Nishtiyn, nakliye sundukları tazyik bâlâ makinaları ve daha bu gibi sanayide mstail mevad bilhassa imalat hususiyesindendir. Kar'ilerimizi her zaman alem sanayideki terakkiyat mütvaliyeden haberdar edeceğimize bir mukaddime olmak üzere bu nüshamızda fabrika ma'mulatı guvtaları ile bu makaleyi derece sahife eylemeyi münasib gördük **[9]**.

1909 model ve son sistem (76) milimetrelik

(Armstrong sahra topu)

Bir seri atışlı topta bulunması elzem olan, müteharriklik ve manevraya kabiliyet gibi tekmil havası muktezîyeyi mezkûr topun cami' olduğu birçok tecrübe neticesi olarak sabit olmuştur. Albümün birinci kısmına bu topların fotoğrafları ile umûmî bir tasdiknâmesi derece edilmiştir. Makalemize bu toplar hakkındaki cem'i' teferrüatı sığdıramadığımızdan yalnız adeden biruvce atî tefsilatı yazmakla iktifa ediyoruz. Top makundak sıklet 1150 kilogram yetmiş iki mermi ve malzeme saire ile müterassad sprini havi toparlağın sıkleti (1650 kilogram) çarık çakılmış olduğu hale kundağın trab ile teşkil ettiği zaviye 16 derece irtifaen nişan zaviyesi azami +16 derece 'iazaten nişan zaviyesi ısğrı -5 derece yanlama nişan mecmu'iy 100:1000 derece top bindirilmiş olduğu halde kundağın ma toparlak dolu 8,68 metre albümün ikinci kısmında bu top ile icra edilmiş olan bervech-i ati tecrübelerimin derecdir: Kısık ve gayr-ı müsait bir arazide icra edilen 460 kilometrelik bir yürüyüşte havanın mütebeddil ve yolun pek çamurlu ve kısmen gayet tozlu olmasına rağmen; nuvmeruv neferleri arabalar üzerinde olduğu ve cephaneleri dolu bulunduğu halde altı hayvan tarafından bilcümle

Top arabasının sıklet mecmûası	1980 kg
Toparlak arabasının sıklet mecmûası	1990 kg
Namlunun çapı	76 milimetre
Kurdit barut hakkı sıkleti	528 gram
Şranplı sıkleti	6,5 kilogram
Bir şranpl misketinin sıklet vasıtası	11,1 gram
26,6 santigrad derece hararette sürat ibtidaiyesi	518 metre

Namlu ağzında kuvvei zinde	88,5 tonumetre
6000 metre mesafede sürat ahiresi	210 metre
Maylonun yerden olan irtifai	875 milimetre
Nişan hattının irtifası	1219 milimetre
Devr zaviyesi	73 derece

İniş ve yokuşlardan kemal-i suhûletle geçilmiş ve bu sûretle gerek derece-i mukavemetin ve gerekse yürüyüş kabiliyetinin mükemmeliyeti anlaşılmıştır. Mezkûr yürüyüş esnasında toplar bilhassa silinmeyip tekerlekler de bağlanmamış olduğundan yürüyüşü müteakip bir ay tecrübe heman poligona gönderilerek endaht tecrübeleri icra edilmiş ve bervech-i atî netayice vasıl olunmuştur. Nişan almak için sarf edilen zaman nazar-ı dikkate almamak ve beş dakikada (90) mermi endaht edebilmek şartıyla (100) mermi atılmıştır. Endaht edilen mermilerden bir kısmının paralama barutları bir sene açıkta bırakılmış olduğu halde esna-i endahtta hiçbir fark zuhur etmemiş; nokta-ı şekset mükemmel surette terassud olunabilmiştir **[10]**.

Fransa havalisi askeri tayyareler müsabakası

Harbiye nezareti orduya mahsus tayyarât aletlerinin imal ve ihzarı için motorlar dahi dahil olduğu halde altların Fransa'da yapılması şartıyla orada mukim imalatçılar arasında bir müsabaka açmıştır. Bundan başka bu aletlerin üç yüz kilometre tûlunda tukfesiz fazlasız bir devir icrâ etmeleri; istihlak olunacak muvadden ma'da 300 kilogramlık faideli bir sıklet kaldırımları ve üç kişilik yerleri havi olmaları; saatte 60 kilometrelik bir sürat mütevassıta kat' etmeleri; kolaylıkla yere inip tekrar hareket edebilmeleri; toplanmış veya toplanmamış olarak adi yollar veya şimendüferlerde suhûletle nakil olunabilmeleri; ve evvelce inceden inceye tehiye ve ihdizara muhtaç olmaksızın süratle isti'malleri kabul olması icap edecektir. Aletler kurulmuş ve işlemeye müheyya olarak 1 Teşrin-i evvel 1911'de muayene komisyonuna ibraz olunacaktır. Müsabaka mükafaatı teklif olunan tertib tecrübesini en az müddet içinde icrâ eden aletin abeline tuvceye edilecektir. Bu mükafat birinciliği kazanacak aletin hükümetin terakki şartıyla 100,000 franktan ibaret olacaktır. Bundan maa'da, mükafatı kazanan kimseye her biri 40,000 frank olmak üzere o alete müşabih on alet daha ısmarlanacak ve bunlardan bahriyenin bedeline ilk 60 kilometreden beşe tezyid edilecek süratin beher saatine ait olarak kilometre başına 500 frank tezyid edilecektir. Bu şerait ikinci ve üçüncü olmak üzere tasnif edilecek aletler hakkında dahi tatbik

olunacaktır. Armstorng fabrikasının bir albümünden 76 milimetrelik sahra topçu edevatının tecrübelerini havi bir kroki iktibas ediyoruz. Rusya donanmasının tahribi intac eden Tsushima muharebesinde kullanılmış olan 366 topun hep Armstrong fabrikası ma'mûlatından olduğunu gösteren şu tefsilat bahriye ve topçuluğa mensup ka'ilerimizi sûret mahsusada müsefid idare itikatındayız. Zîrde «basey» salnamesinin takdir edile drednotlar inşa ettiren devletlere ait istatiki ve bunlara müteallik teslihat resimlerinin fiyatı neşrediyoruz. "Yeni kitaplar kısmımızda dahi yukarıda zikrolunan albümün hülasası mündericdedir.

İstatistik ettiren veya ettirmekte bulanan devletler–resimlerini yapan zırhlı ve topları imal eden drednotlar inşa

İngiltere Armstrong

Almanya Uvigers

Fransa Fransız fabrikacılar

Avusturya Iskouvda

Japonya Armstrong Vügers

İtalya Armstron Vügers

İspanya Armstron Vügers

Brezilya Armstron Vügers

Şili ?

Arjantin Amerika Bethalm

----------*-*-*----------

Yeni kitaplar

Kavanin ve idare-i askeriye müellifi Yüzbaşı Vinyo – Paris – Şarl Lauvzel bu sene Hersek'te 1878 seferi

Müellifi R. Kan – Paris – Şarl Lauvzel Alman Süvari endahtlarının yeni nizamnamesi

Müellifi P.S. Altı lisan üzere

Müsavver ıstılahat-ı fenniye lügati Fransızca, Almanca, İngilizce, İspanyolca, İtalyanca, Rusça Poul Stulpenakeling taht-ı riyasetinde neşr olunmuştur. Rusya – Japonya muhârebesi esnasında bir erkan-ı harb zabitinin defteri

Müellifi Kaymakam Sir Jan Hamilton Mülazım Vürde marifetiyle İngilizceden tercüme olunmuştur.

«Biker Mağazası»

Beyoğlu cadde-i kebirde

Numara 370

Umur-ı askeriye ve bahriye mültezimi ve bilhassa askeri İngiliz malları satın almak için binger mağazasına bervech ati siparişler verilmiştir. Hâkî renkte zabit ve nefer elbisesi yün ve keten, çizme, eğer, bargir takımı çadır, örtü, spor karyola askeri zabita için

Telgraf adresi: Biker Beyoğlu

Sahib-i imtiyaz: T. Zeki

Müdür-i mesul: Doktor Rasim Ferid

روسیه سفارتخانه‌سی اتاشه ناوالی میرالای متوفی موسیو اشتربونك جنازه آلایی

Funérailles du Colonel Schterbow, Attaché naval de la Russie
auquel l'Armée Ottomane rendit les honneurs.

Rusya sefârethânesi ateşe navali Miralay müteveffâ Mösyö İşterbo'nun cenaze alayı **[12]**

1.2. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 2

روسیه سفارتخانه‌سی اتاشه ناوالی میرالای متوفی موسیو اشتربونك جنازه آلایی

Funérailles du Colonel Schterbow, Attaché naval de la Russie

auquel l'Armée Ottomane rendit les honneurs.

[12]

1. Sene, 2. Numru **19 Mart 1327**

Zabt u rabt kuvvet, kuvvet ise vatanın terakkîsini vücuda getirir

Müdafâa-yı Milliye

Askerî ve Fennî Osmanlı Gazetesidir

Her on beş günde bir neşr olunur

(Ser-Muharriri: Mehmed Zeki, Mühendis)

Müdâfaa-ı yı Milliye bi'l-hassa askeri olduğundan maksadı terakkiyatı askeriyeye ma'tuf bulunduğundan şahsî tenkidat ve ihtilâfatı muhtevi mevadı kabul etmez.

İlan

Manda post ve mekteblerin gazetemizin idarehânesine gönderilmesi mercu'dur.

îlânat içün doğrudan doğruya idarehanemize müracaat etmelidir.

Îlânat bedeli peşinen ahz olunur.

Abone bedeli içün

Beyoğlu Galavani sokağı 14 numeroda bulunan idarehâneye veya İstanbul'da Bab-ı Ali caddesi numero 46 "Kütüphâne-i İslam ve askeri"ye müracaat etmeli.

Memâlik-i Osmaniye içün seneliği	1 lira-yı Osmanî
Memâlik-i Ecnebiye içün seneliği	1 İngiliz lirası
Nüshası Memâlik-i Osmaniye içün	5 Guruş
Nüshası Memâlik-i Encebiye içün	1,25 Frank

Bir Vazife Kurbanı

Bu hüzn-engiz sahifeyi bir neferin hedef-dane-i ta'rifi olarak vazifesi uğruna

kurban giden beşinci avcı alayı kumandanı Miralay Fon Şilihting namına ithaf ediyoruz.

Meziyet-i askeriyesiyle şimdiye kadar kendini tanıtdırmış olan Miralay Fon Şilihting hayatının son dakikasına kadar bir muallim-i askeri vazifesinin bir misyoner rolünden başka bir şeyi olmadığını irae ve isbat etmişdir. Kendisinin vefatı facia bir zabitin kıymet-i maneviyesinin ne derecelere kadar yüksek olduğunu irae eden en parlak, en şerefli bir misaldir.

Fon Şilihting hayatının dem dapestine kadar göstermişdir ki en büyük düşüncesi, en son hatırası ordusu, kendi askerleridir. Hayat-ı askerinin bir aile hayatı, askeri ocağının bir aile yurdu olduğunu düşünerek terk-i hayat eden Fon Şilihting muallimi olarak oldu ki alayına karşı zerre kadar eser infi'al göstermeksizin bütün arkadaşlarına veda' etmişdir. Taşıdığı üniformaya asla liyakati olmadığını hareket lemiyesiyle isbat eden nefere karşı dahi vazifesine riâyetde kusur etmemişdir. Her halde vefatı daima te'essüf ve te'essürle tezâkür edilecek Fon Şilihting gibi bir büyük askeri kendilerine bir muâllim vermek sûretiyle eser-i ihla-nevazı ibraz eden Alman ordusu zabitanı terk ordusunu teşkil iden terk-i zabitan kardeşlerine her türlü hidmetde kusur etmeyeceklerini bir def'a daha isbat etmiş oldular.

Bütün te'sir ve te'essüflerimizi izhar ile bu nagehan uful eden büyük askerin efrad-ı ailesine en samimi, en kalbî tağritlerimizi arz eyleriz **[13]**.

Rüfeka-yı muhteremeye teşekkür

Gazetemizin saha-ı matbuatında zuhur etmesi münâsebetiyle beyan-ı tebrik ve tenhiye iden rüfeka-yı muhteremeye arz-ı teşekkürü vazifeden add ederiz.

Harbiye bütçesi ve Mahmud Şevket Paşa'nın bir muvaffakiyeti

Meclis-i Mebûsan kürsüsünde Mahmud Şevket Paşa hazretleri her zabitin iltizam ve ısrar edeceği bir mes'ele ile yeni bir muvaffakiyet te'min etmişdir. Bu muvaffakiyet dûş tahammülüne yeni ve ağır bir mes'uliyet daha almasıdır. Ve bu mes'uliyet edilen münakaşat ve itirazatla bir kat daha artmışdır.

Gazetemiz siyasi olmadığı cihetle meriyyet-i siyasiye-i mes'eleden bahs etmiş istemem. Yalnız şunu demek isterim ki Harbiye nazırı başdan ayağa kadar bir asker olduğunu bir def'a daha isbat etdi. Askerin idaresini eline almak sûretiyle vatan-ı muazzezi muhâfaza mes'uliyetini de deruhde ettiği bütün icanabın kendisine

bakdıkları bu sabıra da bütün vaadlerini ifâ etmemiş olsaydı hasıl olacak sui nazar bütün Osmanlı ordusuna aid olacak idi. Bütün bunları nazar-ı dikkate alarak Harbiye nazırının vesaitini tenkıs etmek isteyenler her halde bundan tevellüd edecek netayicin mes'uliyetini tahammüle razı olmalıdırlar.

Mahmud Şevket Paşa hazretleri hitabe-i mühimmesinde nâşî şayan-ı tebrikdir; yemin edelim ki kendisi daima son nefse kadar Osmanlı sancağının şeref ve şevketini muhâfazaya me'mur olsun. Memleketimizin mukadderâtından mes'ul olanların cihet-i maliyedeki ufak teferrüatı nazar-ı dikkate almayarak nazara her zaman zahir olmalarını temenni ile hitam makal eyleriz.

Mehmed Zeki

Fransız Manevralarında Hâkim Usulünün Tarz-ı Tanzim ve İfa'yı Vazifesi

Fransız ordusu 1910 senesi manevraları içün gayet müsaid netayic îtâ iden hükm-i vazifesi uzun yeni bir talimatnâme tecrübe etmişdir.

Bu yeni talimatnâme esası müferrezlerin açdıkları ateş te'siratını tedkik vazifesini müessesedir ki hükümlerin vazifesini şu hale irca' etmişdir.

-Hal-i harbde ki müfrezelerin ettikleri hasm-ı ateşin süvari veya topçu olduğu;

-Bu ateş te'siratını ve zayıatını takdir etmek;

-Kendilerine ihbar edilen ateşin te'sirât-ı tabiata muharib kısmı mecbur etmek;

-Bundan başka hükümler ateşin ikinci bir rol oynadığı muhârebatı (topçu tesadüfü vesaire) takdir etmek.

Tarz-ı tanzim-Verilen vazife hakimlerin fazla adedde olmasını, salahiyet-ı vasıaya vesait-i seri'ye muhârebeye mekteblerini intaç ider. Bu yeni nizamnâme sırf bu esas üzerine yapılmışdır. Bütün hakimler manevra müdirinin taht-ı idaresinde bulunur ve bütün baş hâkime verilmişdir. Bu kuvvet-i hakimle; muavin-i zabitan ve muhârebe ve nakil memurlarından ibaretdir.

Hakimler-Ya general veya ana yakın rütbede olduğu kadar sahib-i ma'lûmat-ı zabitandır. Ve bir piyade veya topçu alatı içün la akıl bu hükm lazımdır.

Zabıtan-ı muavine-Bunlar binbaşı veya daha az rütbede olur. Ve her hâkime iki muavin lazımdır. Bunlar bizzat hükm etmezler ve hükümlere refakat ederler.

Efrad-ı muhâbere ve nakil-Bunlar keşşaflar, bisikletliler, muvattav lüzum varsa telefon, işarât, telgraf taifesiyle mükellef efrad ve büyük manevralarda otomobilcilerdir. Bunların adedi ehemmiyet, lüzum ve maslahata göre tebdildir.

Taksim-i vezaif-Hakimler adet ve ehemmiyet-i maslahata göre tevzi' olunurlar. (…) reislerinin maiyetinde muayyen bir mıntıka dahilindeki iki tarafı tedkik eder. Her hâkim bu vazife-yi asliye haricinde olarak büyük bir sahada harp eden yalnız bir kıt'a askeriyenin tedkikiyle muvattaf olabilirler.

Reis her gün her hâkime vazifesini, bir vazife-i husûsiye tahmil lazım ise bunu tevdi' ve vesait-i muhâbereyi te'sis eder. Zabıtan-ı muavine daima hâkimin yanında bulunur ve her hususta anlar ama muavenet ettikleri gibi müfrezelere gidip gelir ve hâkimde itâ-yı ma'lûmat ederler. Bazıları bu sûret-i daimede ve kumandanlar yanında bulunarak izae vakit etmeksizin hakimler tebliğ-i ma'ruzat ve evamir ederler.

Yevmî evamir-i münkalatı-Hâkim reisi her gün iki taraftan raporlar alır ve bunların kopyasını kumandanlara ve müstakil hakimlere gönderir.

Arazi üzerinde fa'alyab hakimler verilmeyen idare nazaran en mühim nokta-yı vakıaya kadar her şeyden imkân dairesinde süratle **[14]** ma'lûmat almaya mecburdurlar. Bu hareketleri gerek bizzat gerek muharririn talebi üzerinedir. Bunların en esaslı maksadları gerek Erkan-ı harp heyetlerine gerek kumandanlara zabıtan-ı muavine irsalidir umerâ ve kumandan nezdinde mu'temed olan bu zabıtan (gerek muvakkat gerek daimî bir zaman için olsun) mensup oldukları umeradan neşv-ü neması seb'an itâ edilen evamir ile netayici bilhassa topçu kıt'atını tedkik evamirini telakki ederler. Bütün ehemmiyetli ma'lûmat o hey'et reisine veya mukabilinde bulunduğu hâkime tebliğ olunur. Heyet reislerinin en büyük vazifesi zabıtan-ı muavenenin işgal edecekleri mevki' intihap, kendi emri tahtında bulunan vesait-i nakliye ve muhâbereden en ziyâde istifadedir. Zaman-ı faaliyette hakimlerin sabit ve muayyen bir mevkileri olmayıp vücutlarını müfit gördükleri mahalde bulunan bilir ve bunun için kolaylıkla tebdil-i mahal ederler. Fakat kendilerinin kolaylıkla bulunabilmeleri meşrut olduğundan gerek itâ-yı ma'lûmat ve gerek reislerini istifa mes'elesini kolaylaşsın. Heyet reisleri her zaman tebdil-i mahal ettirmeyeceği ve kendisiyle gayet sıkı münâsebette bulunabileceği bir muhabere postası bulunmak lazımdır. Büyük manevralarda bu deniz, telefon ve telgrafla da mücehhezdir. Bu postalar hâkim reisi ile daimî ihtilattadır. Bundan başka heyet reisi hakimlerden

ma'lûmat almak veya emr-i tebliğ için daima vesait-i lazimeye hazırlamak mecburiyettendir. Hakimlerin vazifesi hal-i harpte mevcut kuvvet ateşlerini ve pişdarlarını takip olduğu için hakimleri bu hususa müsait mahallerde aramalıdır.

Telgraf servisi-Büyük manevralarda caridir. Küçüklerde bisiklet ve motosikler ve bazen otomobil vesait-i muhâbereyi teşkil eder.

Muhtıralar- Her hâkim mühim vukuatı kabil olduğu kadar iken kayd ettiği gibi hakim kararlarınıda derhal zabt ider. Bunları defterine saatlerini, mahallerini, yazmak sûretleri kayd ider. Bu nuhtıralar hey'et reisi tarafından olunarak hâkim reisine takdim olunur ve bu da anları günü gününe manevra müdirine verir.

İkinci bir makalede hakimlerin vesait-i nakliyeleri ve sevkiyat-ı askeriye ve son muharebata teb'an Fransızca kabul olunan esasları izah edeceğiz.

Alman Erkan-ı Harbiye zabıtanı ne sûretle tezyid-i ma'lûmat ider ve ne tarzda yetişirler?

Bugün her orduda Erkan-ı harbiye zabıtanına mektebde Erkan-ı harbiye tahsili müddetinde kaffe-i teferrüatın tefrişi mümkün olmadığı ve bu müddet tahsilin kafî gelmediği tamamen anlaşılmışdır. Binâen aleyh mektebde yalnız Erkan-ı harbiye zabıtanının vazifesi neden ibaret olduğunu tefhim edecek bir yol ta'kib edilmelidir.

Erkan-ı harbiye tahsilini tamam eylemiş olan her zabite mektebden neş'et eyledikden sonra ma'lûmat-ı müstahselesini tezyid ve tahkim eylemek içün ale'l-tevali çalışmaya mecburdurlar. Onları bu mecburiyetde sabit tutacak vezâif-i harbiye vererek daima meşgul eyleyecek umûm-ı erkan-ı harbiye reisi olub Erkan-ı harbiye reisleri ile Erkan-ı harbiye-i umûmîyede şeb'a müdirleri dahi maiyetlerinde ki Erkan-ı harbiye zabıtanının terkî' ma'lûmatından mes'uldür. Mamafih verilecek veza'if tedricen tezyid edilmeli ve yeniden vezaîf sevkü'l-ceyşiyyenin büyük mikyasından başlayub Büyük Frederik (Teferrüata ehemmiyet veriniz) sözünü sık sık hatıra getirmelidir.

Teferrüata ehemmiyet verilmez ve bunlar ile iştigal edilmeyüb sarf-ı nazarı olarak kâğıt üzerinde ordular ve kol orduların harekatı ile iştigal edilirse ileride iş başında adi bir emr yazmak bile kolay olmadığı kemal-i esf ile görülür.

Bununla beraber kıt'aat cesmiye ile uğraşmak kusuru her orduda i'tiyad edilmiş bir haldir. Halbuki hakikatde orduların sevk ve idaresini düşünmek ve bulmak bir müstakil fırkadan daha kolaydır.

Ta’biyede fevkalâde ma’lûmat-ı nazariye sahibi olanlar dahi bilmedikleri cihetlerin artık kalmadığını iddia edemeyecekleri tabi’ bulunduğundan kıdemki Erkan-ı harbiye zabıtanı bile bu gibi ufak tabiye mesa’il hal etmekle meşgul bulunmakdan geri kalmamalıdırlar.

Binâen aleyh; Almanya’da Erkan-ı harbiye zabitanının ne sûretle çalışdırıldığını ve ne usul ile yetişdirildiğini beyan etmek içün sabık Erkan-ı harbiye reisi Feld mareşal (Graf Fon Schlieffen) tarafından tertib ve Prusya Erkan-ı harbiyesi tarafından ta’kib edilen usulü söylemekle iktifa edeceğiz:

12 Haziran 1900 senesinde Berlin Erkan-ı harbiye mektebinden ba şehadetnâme neş’et etmiş bulunan bir mülazım-ı evvelin geçirmeye mecbur olduğu edvarı nazar-ı dikkate alalım: Bu zabit mensub olduğu alayın üniformasını labis olmak şartıyla 1901 **[15]** Senesi nisanında Erkan-ı harbiye-i umûmîye dairesinde şu’belerin birinde bir seneden ibaret olan staj müddetini ikmal etmek üzere şube-i mezkûreye devam ederek o dairedeki vezaifi öğrenmekle beraber hükümet-i mütecavire ve mesela Balkan hükümatından birinin tensikâtı içün yapılması lazım gelen projeleri tanzin ve irae eylemek ve aynı zamanda vezaif-i muhtelife-i tabiye veya hal etmek ile muvafık tutulur. Yaz mevsimi hulul ettiği zaman mezkûr şu’beye mensub bir Erkan-ı harb tarafından piyade fırkasına dair verilen bir tabya mes’elesini hal etmeye mecbur bulunur ki bu mes’elede bi’l-hassa emirlerin doğru ve tereddüdden ari olarak verilmesi nazar-ı ehemmiyete alınur. Ve bundan başka şu’be müdiri tarafından idare edilen ve birkaç gün devam eyleyen bir süvari yürüyüşüne iştirak eder. Erkan-ı harbiye dairesine mensub muktedir ve ehliyetli Erkan-ı harbler tarafından verilen manevra ve irade cihetlerine müte’allik olan asıl vezaif-i tab’iye ve yaya teşrin-i evvelde başlanılur.

Bunlardan gayrı Erkan-ı harbiye-i umûmîye reisi ile reis-i sânî ve şu’be müdirleri tarafından verilen ve idare olunan mesa’ilin haline umum erkan-ı harbiye zabıtanı mecbur tutulmakda bulunur.

İşte umûmâ aid erilmek üzere verilen işbu mesa’ilin halli neticesinde mûmâileyh mülâzım-ı evvelin daireye bir ikinci veya üçüncü sene daha devam etmesi veyahut erkan-ı harbiye mesleğine kabul edilmeyerek bi tekrar alayına iâde edilmesi lazım geldiği tezahüre eyler.

1 Nisan 1902 senesinden 1903 senesinin 1 nisanına kadar devam iden bu staj müddeti zarfında iktisab edilen netice muvaffakatiyle husul-pezir olursa zabite

mûmâileyh 1:2 sene kıdem kazanarak bu kıdem ile yüzbaşılığa istihkak kesb eylediği takdirde Erkan-ı harb yüzbaşılığı tevcihi ile kol ordularda münhal bulunan bir vazifeye ta'yin olunarak gönderilirler.

Bundan sonra 1903 senesi yaz mevsiminde ordu Erkan-ı harbiye seyahatine iştirak etmekle beraber yine mezkûr senede icrâ olunan bir Erkan-ı harbiye seyahatine dahil olarak usul-ı maişet ve idareye dair kesb-i ma'lûmât eyler.

1903-1904 senesinin kışında Erkan-ı harbiye reisi tarafından verilen ta'biye mes'elesinde Erkan-ı harbiye vezaifine aid bir diğer mes'eleyi hal ettikden sonra 1904 senesinin 1 nisanında Erkan-ı harbiye reisinin muâvini sıfatıyla 1904:1905 senesinin kış mevsiminde verilecek vezaifin projesini tanzim eyleyerek hazırlar. Bundan sonra 1905 senesi 1 nisanından 1907 senesi teşrin-i evveline kadar devam eylemek şartıyla evvelce mensub olduğu sınıfında bölük kumandanlığına ta'yin olunmağla beraber aynı zamanda hem kış mevsiminde verile gelmekde olan ta'yin mes'elesini hal eyler.

İşte bundan sonraki netice nazar-ı dikkate alınarak Erkan-ı harb olub olamayacağı bî tekrar kararlaştırılır.

1907 senesinde gelmiş ise binbaşılık ile fırka erkan-ı harbliğine ve badehu erkan-ı harbiye şu'belerinden birine kısım müdiri olmak üzere ta'yin edilüb müdirlik müddeti zarfında kendi şu'besine mensub mülazım-ı evvellere mesa'ili verir ve fakat aynı zamanda mesa'il-i mezkûreyi kendiside ayrıca hal ederek ma fevklerine arz ve takdim eylemekle beraber bu iki sene müddet esnasında vuku' bulacak Erkan-ı harbiye seyahatlarinin bir kısmına iştirak eyler ve mesleği topçu değil ise kal'a veya seyyar topçu endaht mekteblerinde veya bahriyede staj yapmakla muvazzaf bulunur. 1911 senesinin 1 teştin-i evvelinde dahi ordu erkan-ı harbiye reisinden sonra en kıdemli zabit olmak üzere ta'yin olunub yeniden Erkan-ı harbiye seyahatlarine iştirak eyler.

1913 senesi nihayetinde piyade veya topçu tabur veya süvari alay kumandanlığında binbaşılık ile bulunub müddet-i mezkûre kafi görüldüğü takdirde Erkan-ı harbliği tasdik ve görülmediği sûretde yine bu kış mes'elini hal eylemek mecburiyetinde bulunub bundan sonra 1 Teşrin-i evvel 1916 senesinde ordu Erkan-ı harbiye reisliğine ta'yin kılınur ki o zaman en mühim vazifesi maiyetinde bulunan Erkan-ı harbiye zabitanının tezyid-i ma'lûmatına çalışmak ve umûm Erkan-ı harbiye reisi tarafından her sene tertib edilen ta'biye vezaifine iştirak eylemekdir.

Alay kumandanlığını îfâ eyledikden sonra Alman Erkan-ı harbiye zabitliğine

nihayet verilürse de vakt-i seferde ordu erkan-ı harbliğine ve menzil müfettişliğine vesaireye ta'yin olunabileceğinden her halde erkan-ı harb zabitliği vezaifiyle daimî sûretde irtibatda bulunmakda kalır.

İktidar ve liyakat fevkalâde ibrazında yeniden erkan-ı harb olabilmek gibi bazı müstesna halât Almanya'da mevcud ise de umûmîyetle tezyid ve takviye-i ma'lûmât hakkındaki usul marü'z-arz olduğu vechledir.

Mamafih Alman Erkan-ı harbiyesi bir misalden ibaret olub her devletde Erkan-ı harbiye zabitanının yetişmesi usulü mübtedil olmasına rağmen her yerde Erkan-ı harbiye zabitanı içün az zamanda terfi' eylemek farzları mevcuddur. Fakat bu gibi farzlar sui ve gayret mütemadiye bulunanlara münhasır kılınmalı ve aksi takdirde erkan-ı harbiye kadrosunda isimleri silinmeli ve erkan-ı harbiye zabiti bir idare me'muru olmadığını söyler ve teferrüatını nazar-ı itibarid almaz ise orduya karşı yapdığı bu hatadan dolayı mes'ul tutulmalıdır **[16]**.

Fransız, Alman ve Rus piyadelerinin yeni talimnamelere nazaran usul-ı taarruzları

Bu eser; Rus-Japon harbinden istihraç bulunan netayiç yeni talimnâmelerin esasını teşkil eylemiş olduğundan eskilerinden sarf-ı nazar edilmişdir. Her ne kadar mevcud kuvvetin avcı hattını sevk edilmesi tevafuk ateşi sayesinde hücumun ihzar olunması kaide-i umûmîye ittihaz edilmiş ise de ale'l-umûm mücavir hükümetin piyade taarruzlarına nazaran idare cüz'i fark mevcud olduğu cihetle bunu beyan ve i'zah etmek maksadıyla Fransız ve Alman ve Rus piyade ta'limnâmelerini mütalaa münakaşa edeceğiz:

Eski olmakla beraber alan mevki' tatbikatda bulunan bi'l-cümle ta'limnâmelerin esasını teşkil eden Fransız ta'limnâmesi nazar-ı dikkate alındığı takdirde esası farkın taarruz eden Müdâfaada olduğu müsteban olur.

Mezkûr ta'limnâme; taarruz eden tarafda kuvve-i maneviyenin payidar olduğunu ve zaten Fransız milleti daima taarruza amade bulunmak hassa'il cengevaranesiyle maztur olduğunu beyan ederek anı muvafık bulursada aynı zamanda piyade askerinin hassa-ı müdafayaa dahi kabiliyetli olduğunu ityan ediyor. Müdâfaada kuvveti çok göstermekle düşmanı aldatub hakikatde cüz'i kuvvetli anı tevkif etmek mümkün olduğunu ve binâen aleyh büyük kumandanlar içün dahi bir cihetden az kuvvetle Müdâfaa kalub diğer tarafdan çok kuvvetle ciddi bir taarruz icrâ edebilmenin

bulunduğunu zikr ediyor. Taarruz eden tarafın daima kuvvetli bulunması mezkûr talimnamenin mevad-ı esasiyesinden olmakla beraber taarruz ve Müdâfaadan birinin intihabı içün kumandanlara serbesti name bahş eylemek lazım geldiği dahi yine talimnâme-i mezkûre ahkamındandır.

Mamafih talimnâme umûmîyetle taarruzun fevâide müteaddidesinden ve Birinci Napolyon'un efkar-ı cengaveranesine muvafık eden (elan)dan bahsediyor ve ehemmiyeti ona celp ediyor. Mâmâfih mezkûrenin hîn-i tedkikinde ber vech-i âti cihetleri nazar-ı ehemmiyete almak iktizâ eder: Şöyle ki taarruz ile Müdâfaadan her ikisi aynı zamanda isti'mal eden taraf-ı ahvali araziye vaktin müsaadesine, düşünmek arzusuna göre harekete mecburiyet gibi birçok şerâite bağlı kalacağından maksadını ekseriyetle istihsal edemez. Bundan dolayı bir def'a Müdâfaada kalındı mı artık devam eden ve taarruz için fırsatlar ale'l-umum kaçırılacağı gibi bazen de hiç bulunmaz.

Fransız talimnâmesi müdafin için taarruz etmek zamanını muhaceretin telefatı kesireye dûçar olduktan sonra farz ediyor ve muzafferiyeti şu zamandan bekliyorsa da bu kabil-i tatbik değildir. 1870 muhârebesinde Fransızların ellerinde bulunan tüfekler fevkalâde müesser olduğundan muhacimiyete hücum esnasında telafât-ı külliye verdirerek ba ahire taarruz eylemek için bidayette Müdâfaada kalmışlardı.

Çünkü; eski talimnâme umûmiyetle Müdâfaayı kabul ediyor ve muhârebenin devamında tevafuk ateş istihsal kılınıp düşünmek tamamıyla sarsıldığı görüldüğünden sonra taarruza müsaade ediyordu. Nitekim; (Marsel ator) (Vürt) (Şipikoren) muhârebelerinde Fransızlar evvela Müdâfaada kalmışlar ve fakat Almanlar tarafından yapılan nagehani hücum hasebiyle taarruza zaman bulamayarak mağlup olmuşlardı.

Bu cihet madde-i mezkûrenin mahzuriyeti meydan-ı tecrübeye vaz' etmiştir. Binâen aleyh hal-i hazır muhârebelerinde dahi bu gibi ahvalin zuhur eylemesi inkar olunamaz.

(Ma'badı var)

Tahte'l-bahr sefâin ve muhafaza-yı sevâhil

Bütün Düvel-i Bahriye tahte'l-bahr sefâinin ehemmiyetini takdir etmiştir. Yunan bahriyesi bir tahte'l-bahr sefineye malik olalıdan beri Türkiye bahriyesi bu ehemmiyeti takdir mecburiyetinde bulunuyor. Bundan bila istifade inşaat-ı bahriyenin bu kısmının vasıl olduğu terakkiyatdan bahsetmek etmek mucib-i istifadedir.

Bu kısım inşaatın mehdi Fransa olduğu gibi tahvilât ve tebdilat-ı lazımesi ve neticesi olan terakkiyat-ı ahire de yine burada olmuştur. En mühim tahvili bilhassa Sous-marinslerin hemen hemen hemen kamilen terkiyle esası mühendisi Laubeuf tarafından mevzu' subsmersiblelerin ihtiradır. Bu suretle Fransa bir birincilerinden yalnız altı taneye malik olduğu halde ikincisinden 1902 senesinden beri 48 adet yaptırmıştır.

Nazariyatı itibariyle ikisi arasında bir fark esası yoktur. Tatbikat ve askerlik itibariyle ise pek mühim fark vardır. Tahte'l-bahr gemicilik noktasından birinciler bizzat müteessir oldukları gibi mürettebatını da müteessir ederler. Bu hal muhtelif aksamın adem-i intizamındandır, halbuki ikincilerde gats zamanda ki tahvil yalnız bir zamanlık ibarettir. Mürettebata taht''l-bahre giderken sath-ı deryada hissettiğinden fazla bir şey duymaz ve hareket vesaire de hiçbir tahvil vuku' bulmayıp yalnız zamanı fazla bir kuvvet sarfından ibarettir **[17]**.

Askerlik cihetine gelince: Asıl ehemmiyet buradadır. Birinciler yalnız tedâfü' bir alât-ı harbiye olduğu halde ikinciler hem satıh hem kar-ı deryada sefer edebilmesi itibariyle tedâfü' ve tecavüzcü bir alet-i harbiyedir. Sobheresillerden harb-i bahri itibariyle şu netayiç istihsal olunur. Hal-i tedâfü'de: Muayyen ve muntazam yol takip eden gemilerin açtığı ateşi men;

2: Hatt-ı harbî yarmak için edilen kuvvetli hareketleri men';

3: Memnu' iskelelerde mürettebat-ı bahriyeyi istihbarat veya münakalattan men';

4: Büyük bir saha dahilinde bile yapılan bir ablukayı gayrı mümkün bir hale getirmek.

Hal-i tecavüzide: Bilhassa dar denizlerde düşman sahile taarruz ve bu sûretle düşmana duhul ve hurucu tehlikeli bir hale getirmek.

Tarik-i tüccariyi kesmek veya hiç olmazsa işgal etmek, gibi şeylerdir.

Hülasa olarak sobme resimleri topçu kuvvetlerini cem' sûretiyle sevâhili muhafazaya muâvenet ve imkan bıraktığı gibi mükemmel sûrette muhkem bir takım nakat-ı istinadiye teşkil ettirir ve gerek ticari ve iktisadi ve gerek diğer husûsat için olsun sevâhili muhafaza ettikleri gibi yapılan muhkem nakat-ı istinadiyenin muhafaza ve Müdâfaasınada hadimdirler. Bu mühim istifadeler neticesi umûmiyetle

sophieresilleri kabul olunmuştu. Bouflan mühendisi logoff bu gemilerde hava asgariye ve bahriye aramaya sevk etmiştir ve yine bu mühendis başmühendis olduğu kruvazör fabrika fabrikalarında bu hususi mükemmel istihsal etmiştir bu fabrikada muhtelif şekil ve kıta hatta birkaç tahlil sefine yapılmış ve birkaç tarzı nazariye takip edilmiştir mamati o saf müşteri keleri ber vech i âti dir.

-Denize mütehammel bir şekl-i bahri;

-Satıhda yürümek için yüksek bir irtifada köprü;

-Müsadamat vesaire gibi arıza metehammel harici balasitler;

-Büyük bir kabiliyet-i sebhiye;

-Kuvvetli ve kolaylıkla icra-yı faaliyet eder teslimat;

-Tuna hücumuna ve mahsus oldukları vazifeye göre mütezaid bir saha-yı faaliyet Labouf sistemi sobhe reşchiller'in tarihi inşası pek yakın bir şey olmadığından defaâtle yapılan uzun tecrübelerle o safi ta'yin etmiştir. Bir hayli zamandır Fransa bahriyesinin emniyetli bir kısmını teşkil ederler. Bunlardan bazısının yapmış olduğu fevkalâde seferler emsalsiz kalmışdır. Papin namını alan tahte'l-bahrin yapmış olduğu bir sefer-i şayan-ı tezkardır. 1909 senesi eylülünün altıncı gününden dokuzuncu gününe kadar bu sefine-i Reşfor kasabasından hareketle brest ve Şerburg'a kadar gitmişdir. 21.inci günü Şerburg'dan hareketle yalnız başına ve hiç tevakkuf etmeksizin Reşfor'a 23.üncü günü muvasalat etmiştir. 28 eylül'den 4 teşrin-i evvele kadar 4.Henry zırhlısı daima takip etmek şartıyla Reşfor'dan Oran şehrine kadar gitmiştir ki 1230 mil-i bahri eder ve bu mesafeyi şiddetli bir fırtına ile kat' etmiştir Oran şehrinden hareketle teşrin-i evvelin 12.inci günü Bizerto şehrine gelmiş ve şu sûretle 21 eylül'den 12 teşrin-i evvele kadar 21 gün zarfında 2.300 mil-i bahrilik bir mesafe kat' etmiştir.

Gayet kesir-i ameliyelerine ve kuvvetli hareketlerine rağmen Fransız tahte'l-bahri son 11 senede 14.000 defa gates etmişler ve son defa olarak geçen sene Ployvizin yaptığı kazadan başka hiçbir kaza olmamış ve bu kaza dahi inşaat veya manevra nokta-yı nazarından olmayıp belki 20 mil süratle giden bir vapurun şiddetle kendisine çarpmasından tevellüd etmişdir. Bu posta vapuruda iki parça olmuşdur.

Hülasa olarak Labof tahte'l-bahrin emniyet-i istimali ve denize mukavemeti gayet uzun tecrübelerle tahakkuk etmiştir. İkamet itibariyle de pek hoşturlar. Gayet büyük bir fırtınalarda bile denize tahammülleri tecrübe edilmiştir. Mürettebatı aynı

büyüklükte olan adi gemilerde hissettikleri tabii yorgunluktan başka bir şey hissetmezler. Gayet kolaylıkla manevra ederler ve en güç geçitlerden bile kayıp kurtulacak kadar sehli'l-istimaldir.

Teslihatı her türlü fırsattan istifade edilebilecek sûretde yapılmış ve ilk mermi te'sir etmedi ise tekrarı gayet kolay olabilir.

Torpilleri daima atılmaya müheyya durduğu halde her ihtimale karşı en uzun mesafeler icrâsı lüzumu halinde bile tanzimlerini ayarlarını bozmak korkusu yoktur.

Bütün o safi Fransa bahriyesinde mertebe-i subuta vasıl olan bu tahte'l-bahirler kuruvuzo fabrikası yapanları üzerine yapılmıştır. Gerek bunlar ve gerek asıl tahte'l-bahir sefineler hakkındaki kıyası yine Fransa bahriyesinden yapılmalıdır. Görülüyor ki ikisinin arasında ki fark mühendisin yaptığı uzun tecrübelere nazaran istihsal olunan tadilattır **[18]**.

Şu hale nazaran hükümet-i Osmaniyenin bir hey'et-i fenniye göndermesi lüzumu pek anlaşılır. Bu hey'et iki ider Korozi fabrikasının tûlunda ki husûsî limanında her gün tahte'l-bahir üzerinde ta'lim ve manevralar ile meşguldür. Vazifeleri bu sefâini isti'mal içün lazım gelen ma'lûmâtı iktisabdır.

Bu hey'et-i fenniye âzâsının bu yeni ta'limlerinden pek ziyâde memnun oldukları ve şimdiden böyle sefâin kumandanlıklarını taahhüde hazır bulundukları cümle-i müstahberatımızdandır.

Almanların mevaki'-i müstahkemeye hücum talimnamesinden

Muhal

1-Muhârebede maksad asli düşman ordusunu meydan-ı harbde iş göremeyecek bir hale sokmakdadır. Bu maksad içün elde mevcud bi'l-cümle ve mesa'ite isti'mal edilmelidir.

2-Ordunun hükümete icrâ-yı tesir iden mevaki'-i müstahkemeye karşı icabından asker sevk edileceği gibi istihkama taarruz eylemek veyahut muhâsara etmek dahi iktizâ ederse yapılur.

Bir mevaki' müstahkemenin zabtına veyahut ileri yürüyüşün te'minine veya düşmanı eğleye mağlub etmeye lüzum-ı kat'i derkar ise mevki'-i müstahkeme taarruz edilmelidir.

3-Memleket dahilinde mevcud bulunan mevaki'-i müstahkeme ordu-yı asliyenin te'min-i hareketine yardım ider düşmanın serbesti-i hareketine mani olacağından ordu kumandanına dahi faide bahş olur.

Ordunun harekatına yardım edemeyecek kadar uzakda kalan mevaki'-i müstahkeme ordunun son hatt-ı Müdâfaasını teşkil eyler.

4-Mevaki'-i müstahkeme muhârebesi bidâyette sahra muhârebesiyle başlayub bil-ahire şiddetli topçu ateşi ve vesait-i fenniye ile icrâ edilen muhârebeye munkalıb olarak mevki'nin sükutunu muceb olur. Bundan dolayı daha büyük hazırlıklara ve uzun zamana ihtiyaç vardır. Mamafih kavaid-i umûmîye yekdiğerinin aynıdır.

5-Talimnâme istihkamın cesmiye muhârebatı içün kavaid-i umûmîye muhtevîdir. Fakat daha küçük mevki' içünde lüzumu kadar kavaid-i esasiye cami'dir.

(Şirfor)lara karşı sûret-i hareket beyan edilecektir, sevâhil-i istihkamatına karşı tarz-ı muhârebesi sevâhil-i muhâfazası talimnâmesinde mevcuddur.

6-Talimnâmenin kavaid-i umûmîye beyan etmesine rağmen kumandanın herhangi bir maksadın istihsali zımnında elde mevcud tekmil çareleri kendiliklerinden düşünüb heman icrâ etmelidirler. Cesurane icrâ edilen bir taarruz netayic hasene meydana getireceği gibi aynı sûretle tertib edilen Müdâfaa dahi fevaid-i kesire vücuda getirir.

Taarruz

Kavâid-i Umûmîye

7-Taarruz içün tertib edilecek kuvvet ve intihab olunacak vesait taarruz edilecek vaki' müstahkemede mevcud kuvvetin mikdarına ve mevki'in haline tabi'dir.

Taarruzun ani ve büyük mikyasda icrâsı şartdır. Bundan başka gayr-ı kafi bir kuvvetle taarruz yapılması mağlubiyeti muceb olur.

8-İstihkamat-ı cesimeye kaideten muhasara edilerek harç ile olan irtibatı olunmalı ve sıkı bir savta ihata edilmeli. Bunun içün mevki'-i müstahkem vaktiyle keşf olunarak levazımatın geldiği mahal ve istihkamın merbut bulunduğu mevaki' anlaşılmalı bundan sonra mevki'in sükutuna değin taarruzda devam olunmalıdır.

9-İstihkamât-ı sagire orduda mevcud vesâit ile yahud muhâsara teşkilâtının bir kısmı ile ve fakat geriden cebehâne nakli te'min olunmak üzere kısa ve kat'i bir taarruz

ile elde edilebilür.

10-Yalnız muhâsara ve açlık bir mevki' müstahkemat nadiren sükutuna sebeb olabilür.

11-Bir mevki' müstahkeme karşı taarruz etmek içün yapılacak tedâbir-i ibtidâiye ileri yürüyüşde o mevki' en evvel tesâdüf iden kumandana aiddir. Mamafih intihab ettiği tedâbirden mes'uldür.

(Ma'bad-ı var)

Zabitan-ı muhteremeden ricâ

Sunuf-ı muhtelifeye mensub zabitan-ı berriye ve bahriyenin Osmanlı bahriye ve berriyesi kavânin ve nizamatnâme tevfikan irsal edecekleri makalâta ordu ve donanmamızın terkî ve talisine hadim olmak itibariyle sahaifsizin küşade olduğunu beyan ederiz. Evrak varda neşr olunsun olunmasun iâde edilmez **[19]**.

Romanya ordusu teşkilâtı

Kırk seneden beri terakkî etmekde bulunan Romanya ordusu teşkilâtının başluca mühim cihetleri ber vech-i atidir:

1- Mükellefiyet amme usulü;

2- Her sınıf içün hidmet-i askeriyenin silah altında îfâsı mecburi olub yalnız süvari sınıfının bir kısmı muayyen zamanlarda silah altına alunur;

3- Silah altına alınmazdan evvel 19:21 yaşında bulunan bütün gençler nisandan itibaren teşrin-i sânîye kadar ayda iki pazar günü köylerinden âzâmi beş kilometrelik bir mesafede bulunan merkezlerde toplanarak endaht ve idman ta'limleri ile iştigal etmeye mecburdurlar.

4- Hidmet-i askeriye müddeti 21 başından 42 yaşına ikmal edinceye kadar olub ve müddetin 7 senesi nizamiye 10 senesi ihtiyat ve 4 seneside müstahfızda geçer.

Piyade askeri 2 sene silah altında yani nizamiyede ve beş senede ihtiyatda bulunub fakat süvari, topçu, istihkam kıta'at-ı fenniye, jandarma ve hudud muhafızları 3 sene silah altında ve 4 sene ihtiyatta kalurlar.

Asâkir bahriye 4 sene silah altında ve 3 sene ihtiyatta îfâ-yı hidmet ederler.

5- Kıtaat-ı cesmiyenin vakt-i hazır teşkilâtı heman vakt-i sefere göre tertib edilmiş olub yalnız mevcudları daha azdır.

6- 28 ve 37 senelerinde bulunan efrad-ı ihtiyatiye seferde nizamiye kıtaatiyle kıtaatiyle beraber bulunmak ayrıca kıtaat teşkil ederler.

7- 38 ve 42 yaşlarında bulunan ihtiyatlar hudud, kal'a muhafızlıklarıyla memleket ve mezil hatlarının Müdâfaası içün lazım gelen kıtaatı vücuda getirirler.

8- Kolordu ve fırka merkezlere esas ittihaz olunmak üzere memleket askerlik nokta-ı nazarından taksim edilmiş olub ahz-ı asker muâmelâtında mıntıka usulü caridir.

(Ma'bad-ı var)

Îtizar

Mecmua'mızın birkaç lisandan tertib dolayısıyla matba'ca dûçar olduğu beş günlük bir te'hirden nâşî kar'in muhteremenin afvını istirhamla beraber ma'bad her efrenci ayın birinci ve on beşinci günleri muntazaman intişar edeceğini arz eyleriz.

1910 senesi İsviçre'de icrâ olunmayan manevra

(Birinci numerodan ma'bad)

(3)

Birinci eylül günü

Üçüncü (Vayl Boletsi) fırkasına verilmiş olan emirler ber vech-i ati hülasa edilebilir:

Beşinci liva (Boran-rabin)de inşâ edilen kayık köprü ile (Ar) nehrini geçerek (Pitreln) (Vofolen) üzerine yürüyecektir. Taarruzuma yürüyüşde üçüncü fırkayı ta'kib eyleyen mefruz dördüncü kolordu içün; mezkûr köprü saat dörtde serbest bulunmuş olacaktır.

Altıncı liva; (Boren-rayben) de ki hareketa mani' olmamak içün saat sekizden evvel hareket etmemek şartıyla (Nidav)dan hareketle (Tavinluh) ve (Feren Villeye) üzerine yürüyecektir.

Üçüncü avcu taburu emr-i ahire kadar fırkanın ihtiyatını teşkil eyleyecekdir.

Topçu şu sûretle taksim edilmişdir:

Dördüncü alayın ikinci ve altıncı alayın birinci taburları beşinci liva kumandanı emri altında,

dördüncü alayın yedinci taburu altıncı liva kumandanı emrinde bulunacaktır.

Üçüncü istihkam taburu her livaya bir bölük terk edecektir. Baloncu bölüğü emr-i ahire kadar (Ontero verben)de kalacaktır. (Boren-rayben) manevrası hülasan dört kısma ayrılur:

1- Kemal-i şiddet ve nagehanı ile (Ar) şehrinin geçilmesi.

2- Bidâyetde topçu ateşinin mü'esser olmasını aramak.

3- Köprü inşası.

4- (Ar) nehrinin şimal sahilinde ki taarruz hareketi birinci kısım: Ar nehrinin geçilmesi

Sabahleyin saat 2,5'da beşinci liva sahildeki ağaçlıklardan nila istifade tombazları hazırlayub ve mikdar-ı münâsib asker erkab idüb mukabil sahile çıkardı. Bunlar orada köprü inşası ameliyatını setr ve teshil etmek üzere Müdâfaa tertibatı ahz eylediler.

Fakat sahilin gaib demek olması tombazların suya indirilmesi tas'ib ederek içerisine su dolmasını mucib olduğundan yeniden boşaltmak lazım geldiği ve edevatın noksanı ile ameliyatda **[20]**

Husûle gelen gürültü düşmanın nazar-ı dikkatini celb eylemesi, yirmi beşinci taburun bu ilk teşebbüsünü geri bırakmışdır. Dördüncü ve beşinci süvari alayları ve ikinci mitralyöz bölüğü (Rayben)de bulunan süvari bölüğüne iltihak eylemişdi. Bir aralık ateş şiddeti tenâkus ederek ric'ata delâlet eden (At başına!) kumandası işitildi.

Yirmi altıncı tabur, yirmi beşinci taburun geçmesi teşebbüs ettiği noktadan iki yüz metre akıntıya aşağı bir mahalde tombazlara rakib olarak yüz metre genişliğinde olan (Ar) nehri ortasına gelir gelmez bir filinta ve mitralyöz ateşine tutuldular.

Saat 3,5'da bu sûretle tabur her ne kadar karşı sahile geçmiş bulundu ise de hakim taburun esir olduğuna karar verdi.

İkinci kısım: Topçu ateşiyle taarruzda tevafuk aranılması düşmanun filinta ateşini gidermek maksadıyla ateşçe tevafuk istihsal edilmedikçe geçid hareketine tekrar teşebbüs edilmemesini üçüncü fırka kumandanı emr eylemişdi.

Binâen aleyh cenub sahile çıkmış olan taburlar bir piyade alayı ile takviye edilerek şiddetli bir ateş açıldı.

Bu ana kadar mavi topçunun ateşi te'sirsiz bulunuyordu. Topçu altıncı alayın birinci taburu (Boren)in şarkında mevzi' alarak karanlıkda (Rayben)'e ateş açmış ve mezkûr ateşin te'sirli olduğuna hükümler karar vermişdi.

Geceleyin topçu mermileri şiddetli kuvve-yi ziyaya neşr ederek düşman mitralyöz efradının görünmesini mümkün kıldığından bu gibi hedefleri dökmek topçu için kolay olacağı cihetle mitralyöz ateşini susturmak üzere topçu ateşine ihtiyaç görülmüştür. Binâen aleyh bir topçu takımı edilerek (Ar) nehri sahiline getirilip karşı sahildeki mitralyözlere şiddetli bir ateş açtırılmış ve mezkûr ateşin gayet müesser olduğuna karar verilmiştir.

Bu sûretle (Rayben)de bulunan müdafayın mitralyöz himayesinden mahrum kalmış oldukları gibi sahil tarafından piyade ateşine evvelce sahile çıkarılmış olan birkaç piyade bölüğü tarafından taarruza kalmış olduklarından (Rayben)'i terk ederek (Le Fağtav) üzerine çekilmeye mecbur olmuşlardır.

Üçüncü kısım

Piyade fırkası tarafından köprü inşası ve nehrin geçilmesi:

Süvari fırkası sabaha karşı (rayben)'i terk eylemişti bundan dolayı geçidi mürur etmiş olan fırkanın akşam mütebakisinin nehri geçmesi için ileride perde hattı teşkil eylemiş idi.

Saat 6, dakika 15'te köprü inşası emri verildi. Zaten demir atmak ve elh gibi ameliyat ibtidaîye evvelce yapılmış idi.

Tombaz eyler inşa edilen mezkûr köprü saat yediyi kırk beş dakika geçtiği zaman geçit veriyordu.

Yeni tevhid mermisi

Seri ateşli toplara ihtiyaç görüldüğü şimdi de yeni bir topçu mermisine lüzum hasıl olmuştur. Zira; yeni toplara evvelce olduğu gibi lüzumu kadar şarapnel veyahut şarapnel miktarını tenkis edip buna mukabil tane verilmelidir ki bu sûretle mermi taksimatı sahra topçusunun tarihi tabiyece olan hizmet ve ehemmiyetine nakisa getirir. Mesela: Şarabnel kalkanlı topları ve cebehane arabalarını harpten ihraç kılacak derecede bir tesir yapamıyor ve tanenin miktarı imtidatlı icrâsı mümkün olacak derecede tezhid edilemiyordu ki bu cihet topçunun müstavera endâta başlamasına mecburiyet görüldüğünden itibaren daha ziyâde meydan-ı subuta çıkmıştır. Her ne

kadar mestur topçu müvaza'na karşı ateş edebilmek imkanı mevcut ise de anı tamamıyla iskat eylemek mümkün değildi.

Halbuki taarruzdan evvel bidâyette düşman topçu ateşine tevafuk ederek susturmak kavâid-i esasiyeden olup iş bu maksada vasıl olmaya en birinci vasıta topçuların nezdinde bolca cebehane taşıta bilmektir ki bu da topçuya sahra muharebatında her nev' hedeflere karşı kullanabilmek şartıyla yalnız bir cins mermi bulmak sûretiyle istihsal olunur. Zirâ; müstavera endaht sırf topçuya karşı yapılmayub ale'l-ekser piyadeyede yapılmak iktizâ edecektir.

Bir cins mermi kullanılmaması cebehâne kulları içün de fevâid-i azimeyi olub ateş hattına cebehâne sevk ve tezbi'nide teshil eyler.

Her vazifeyi görecek olan mezkûr mermi obüslere lazım olduğu gibi sahra topçularınıda muktezî olunduğundan topçuların böyle bir cinsi mermi kullanılması mes'elesine hiçbir kimse itiraz etmeyecektir.

Fi'l-vaki elde kabil-isti'mal bir tevhid mermisi bulunursa **[21]**

Sahra topçusu için bu merminin isti'mali lazım gelir. Şimdiye kadar muhtelif memleketlerde bu gibi mermiler teklif edilmiş ise de yapılan tecrübelerde (Duseldorf)'da ki (Erhard) silah ve cebehane fabrikasının imalatı olan münkesir şarapneller en mükemmel oldukları meydana çıkmıştır. İşte bu sebebe mebnîdir ki şimdiye kadar yalnız bu modeldeki münkesir şarapnel müteaddid memleketlerce birden kabul olundu.

Münkesir şarapnel ancak tahrip barutu vasıtasıyla yapılır. (Zaten her tevhid mermisi için bu zaruridir) Bu merminin en büyük faidesi aynı zamanda ihtiraflı ve müsademeli endahtda kullanılmasından ileri gelir. Bu neticeye merminin taksimiyle vasıl olunmuştur. Şarapnel nokta-yı şikestinde ön kısım (Dane) şarapnel kısmında ayrılır ve merminin mihrakını takip edip müsademeli Dane gibi icrâ-yı fi'l eder ve terasta dahi müsaade eder. Bu sûretle şarapnel tesir-i maddisi hayliden hayliye çoğaldığı gibi te'sir-i manevisi de artar. Müsademeli endahta bütün mermi bir müsademeli Dane gibi şikest olur. Fakat bunun parelenme parçaları Dane ninkinden daha fazladır ki canlı hedeflere endahta bu esası teşkil eder.

Bu yeni mermi topçu muharebesine vefa etmek üzere her cihet ıslah edilmiş olduğundan kemal-i ciddiyetle nazara-ı dikkate alınmaya şayandır.

Taksim bahçesi

Donanma-ı Osmanî menfaatine defaatle müsamereler tertibi sûretiyle arz-ı hizmet eden Tepebaşı belediye müsta'ciri Natanson Efendi bu def'a Taksim bahçesini dahi taahhüd etmiştir. Hüsnü tabiatı zevki selime ve icrâ eyledi fedakarlıkların müşterilerinin isticlad rahat ve memnuniyetine gayret eden Natanson Efendi'nin mevki-i tabiisi itibariyle fer hafaza olan Taksim bahçesinin cidden dilruba bir hale ifrağ ile yaz günlerinde şahesamız sekenesinin memnuniyetle şitaban olacakları bir mesire hususa getireceği şüpheden varestedir.

Yeni Kitablar

"Dağlarda muhâfaza müfrezesi"

Mülazım Ebu Siyer. Bir jele ve rol "Paris":

Dağda manevraya davet edilmiş kıtaat-ı süvari muhâfazası altında bulunamayacaklarından her yazdan ziyâde burada kumandan hürmet name altında bulunmak mecburiyetindedir ki nemagah zuhur-ı vakayın netayıcı meşumesi görülmesin şu halde dağlık arazide süvari vazifesini ne yapar? Bu muhafaza vazifesini avcı kıtaatı yapar ve müellif bu müfrezelerin isti'mali hakkında ki kavâidi beyan ediyor. Bunlar kendisinin birlikte bulunduğu kıtaat-ı askeriyenin yaptığı hareketten istihraç olunmuş bir takım nazariyat ve esaslardır. Hemen daima dağlık arazide hareket edecek Osmanlı ordusu zabıtanına bu mühim kitabın lüzumu aşikardır.

Almanya'da yeni intişar iden asar:

(Şitreflor) mecmua-yı askeriyesinin ikinci nüshasının muhteviyatı:

1- 1313 seferinde (Dresden) (Mesko) fırkası için yazılan mukaveleden ma'bad, (mülâzım-ı evvel umûrundan Fon Horstein tarafından) İki kroki ve bed umûmî harita ile.

2- Hakimiyet-i bahriyenin ehemmiyeti-(Bahriye zabıtanından Adolf Potokonik tarafından) Yedi adet resim ile.

3- Miralay (Kevaben) tarafından yazılan ve arazi üzerinde tatbikat ve harp oyunlarına dair kavâid-i umûmîye. İki kroki ile.

4- Mülazım-ı evvel (Anton şebil)'in topçuluğunda ait beyanatı

5- 1910 senesinde ecnebi ordularının icrâ ettiği büyük manevralar: Almanya, Bulgaristan, İngiltere (ma'bad ve nihayet)

6- 1910 senesi manevralarında Fransız ordusunda tayyareler ile yapılan istikşafata dair yüzbaşı (Miten hoper) tarafından yazılan makale.

7- İtalya'ya yeni askeri kanunnâmesinin 1910 ve 1911 senesinde parlamentoda mevki-i müzâkereye konulması.

8- Orduda endâht mekteblerine tüfek ve el danelerine dair ma'lûmat.

9- Ecnebi ordularına dair ma'lûmat: Balkan hükümatı Fransa, Rusya hakkında.

10- Encebi kuvve-i bahriyesine dair ma'lûmat: İtalya, Fransa, İngiltere ve Rusya, Türkiye, Japon, Amerika Cumhuriyeti, Brezilya

11- Alman askeri mezkûr balonlarına dair ma'lûmat-ı fenniye

12- İtalya harbiye bahriyesinin balon meyanları

13- Elektirkli askeri şimendüferleri ve yük nakli

14- Telsiz telgraf

Sahib-i imtiyaz: T. Zeki

Müdir-i mes'ul: Doktor Rasim Ferid **[22]**

Îlânat

Deutsche Oryant Bank

(Anonim Alman Şirketi)

Sermayesi 40,000,000 Frank

Drest bankası, Şafhavezn ferayen, Deuchland milli bankası taraflarından te'sis olunmuşdur. Berlin, Hamburg, İstanbul, Bursa, Mersin, Adana, Dedeağaç, Edirne, Haleb, İskenderiye, Kahire, Mensure, Minya, Tanta, Beni Süveyf, musiki ve kaza bil-itikada şu'beleri vardır.Muhtelif meskûkât ve tahvilât alım satımı, ticari senedât muâmelatı, depozito ve faizli çek muâmelatı, esham üzerine ikrazat, itibar-ı milli muâmelatı, çek, esham ve her memleket üzerine telgrafla te'diyat, itibar-ı milli mektubları, Türkiye ve memâlik-i ecnebiyede esham muhâfazası, kupon te'diyat ve iştirası vesaire üzerine muâmelat yapar.

Muayyen vadeli senedler yüzde 4 faiz

Tasarruf sanduğu yüzde ½ 3 faiz

Biker mağazası

Beyoğlu cadde-i kebirde numero 370.

Umur-ı askeriye ve bahriye mültezimi ve bilhassa askeri İngiliz malları satın almak içün Biker mağazasına ber vech-i ati siparişler verilmişdir.

Hâkî renkde zabit ve nefer elbisesi yün ve keten, çizme, eğer, bargir takımı, çadır, örtü, seyyar karyola askeri zabıta içün.

Telgraf adresi: Biker Beyoğlu

Düseldorf şehrinde Ren eyaleti maden ve makine fabrikası (Erhard Fabrikası)

Düseldorf-Derondorf-Bu şu'bede Erhard sisteminde toplar, erhard sistemi presi tertibatıyla, topçu ve piyade mühimmatı lehimiz borular, umûmîyetle her nev' çelik kovanlar i'mal edilir.

Düseldorf-Rat-Bu şu'bede Martin ve Pute çelikhâtaları Erhard sisteminde tekerlekler, demiryol ve ağun tekerlekleri helezonsu borular i'malathâneleri vardır.

Zummerda-Bu şu'bede tüfenk fabrikası, mitralyöz, otomatik tabanca ve filinta, revolver, av tüfenkleri, fişenk ve tayyare fabrikaları ve makine i'malathâneleri işlemekdedir.

1.3. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 3

1. Sene, 3. Numru **2 Nisan 1327**

Zabt u rabt kuvvet, kuvvet ise vatanın terakkîsini vücuda getirir

Müdafâa-yı Milliye

Askerî ve Fennî Osmanlı Gazetesidir

Her on beş günde bir neşr olunur

(Ser-Muharriri: Mehmed Zeki, Mühendis)

Müdâfaa-ı yı Milliye bi'l-hassa askeri olduğundan maksadı terakkiyatı askeriyeye ma'tuf bulunduğundan şahsî tenkidat ve ihtilâfatı muhtevi mevadı kabul etmez.

İlan

Manda post ve mekteblerin gazetemizin idarehânesine gönderilmesi mercu'dur. Îlânat içün doğrudan doğruya idarehanemize müracaat etmelidir.

Îlânat bedeli peşinen ahz olunur.

Abone bedeli içün

Beyoğlu Galavani sokağı 14 numeroda bulunan idarehâneye veya İstanbul'da

Bab-ı Ali caddesi numero 46 "Kütüphâne-i İslam ve askeri"ye müracaat etmeli.

Memâlik-i Osmaniye içün seneliği	1 lira-yı Osmanî
Memâlik-i Ecnebiye içün seneliği	1 İngiliz lirası
Nüshası Memâlik-i Osmaniye içün	5 Guruş
Nüshası Memâlik-i Encebiye içün	1,25 Frank

Mekteb-i Harbiye'nin Mütekaribü'l-hülul İmtihanları Münâsebetiyle

Yakında Mekteb-i Harbiye'de imtihanlar icrâ olunacak ve birçok genç mektebli elbise-i askeriyeyi iktisa ile şimdiye kadar kendilerini yetişdiren mader-i

vatana karşı edasına mecbur oldukları vezâifi îfâya layık bir halde çıkacaktır. Bu münâsebetle bu defâ ki makalemizi bu genç zabitana müfid olacak suretde hazırlıyoruz. Mektebi terk eden bir mülazım hiçbir zaman hayat mesaisine hatime verdiğini düşünmelidir. Bilakis hakiki hayat tahsilinin mektebi terk ile tabura dahil olduğu zamandan başladığını ve hayat-ı askerinin hayat-ı daim oldukça kamilen iktisab edilemeyeceğini tahattur etmelidir.

Zabit oluncaya kadar kuvvetli bir nizam-ı askeri tahtında yaşayan mektebli bu andan itibaren aynı nizam ve itaat-ı askeriyeyi neferlerine hilm ve melametle ve gayr-ı kabil tezelzül bir metanetle telkin etmeli ve unutmamalıdır ki be hemahal kebir ve azimet muhâlif meslekdir. Daima askerin hataya hayal ve müstefid olduğunu ve bunu tashihine hizmet lazım olduğunu düşünmelidir. Bütün bu hazâil bir zabit madonuna karşı bir hüsn-ü mail oldukça kıymet ve meziyyet-i askeriyesini ibraz ettikçe efradın bunu kolaylıkla ta'lim edeceği şüphesizdir.

Her şey'den evvel zabit refikini iyi intihab etmeli ve "karnini söyle ne olduğunu söyleyeyim" darb-ı meselini tefekkür etmelidir. Her hal ve zamanda elbise-i askeriyesini layık olduğunu ihtiramda tutturulmalıdır.

Zabit neferâtını kendi evladı ve mafukunu akrabası tasvir etmelidir. Çünkü iyi itaat etmedikçe iyi emr edilemez. Bir zabit yalnız neferata emr etmek içün olmayub kendilerine hüsn-ü vatan perveri ve silahına muhabbeti ta'lim etmeli ve neferata müteallik en adi şeylerle meşgul olmalıdır. Hatayı tecziye ile uğraşmayup ıslaha çalışmak en büyük vazifedir.

Ümid ideriz ki hayat şebabını bir mekteb-i harbiye sıralarında geçirmiş pür ihtiyar zabitin lisan kabından sadır olan bu sözleri hüsn-ü telakki iden zabitan ma fevkinin ihtiramını madonun muhabbetini kolaylıkla kazanabilir. M.Z **[23]**

Askerliğe hazırlık

Hizmet-i askeriyeye muvafık bir surette gençlerin yetiştirilmesi fikri Fransa inkılab-ı kebiriyle te'sis etmişdir. Müdâfaaları içün yalnız kendi kuvvetlerinnde başka hiçbir şey'e itimad etmeyen akvam içün bu bir vazifedir. Bunun içün onlar bütün kuvvetlerini isti'male karar vermişlerdir. Hizmet-i askeriyenin herkes içün seyyanen mecburi olması bundan neş'et eder. Binâen aleyh, askerin terbiye-i fenniyesine elzem olan ve mümkün olduğu kadar had-i asgariye indirilen müddet-i hizmeti ve hayat-ı milliyeyi tehlikeye koymamak içündür. Bu şeraite göre memlekette gençlerin askeri

bir maksada göre hazırlanması te'min etmek lazımdır.

Bu hazırlık Fransa'da kuvve-i teşri'iyyenin kavânin-i mühimmesinden olub bir çok teşebbüsât-ı husûsiyeye mahal bırakdığından fevkalâde muvaffakiyet elde edilmişdir.

1880 kanunu bütün memleketlerde jimnastiğin mecburiyetini esası olarakvaz' etmişdir. Bugün Fransa'da terbiye-i bedeniye bütün müessesât-ı tedrisiyye programlarına dadildir. Bu ta'limlerden en büyük neticeler elde edilmişdir. Bu gibi ta'limler.

Talebelerin programlarını gidermek ve kuvvetlenmelerine yardım etmekle beraber anlara spor merakı verir. Kuvvet ve yorgunluğa mukâvemet takdire hizmet ider. Sıhhat ve kuvve-i maneviye üzerine büyük bir te'siri vardır.

Müşkilâtın en büyüğü, iyi muallim bulmak ve güzel usuller te'sis etmekdedir; hepsi burada toplanur. Paris civarında ki (Jovanvil) askeri jimnastik mektebi sayesinde bu maksad elde edilmişdir. Bu mekteb Fransa ordusunda jimnastik ve ekstirimi pek büyük bir derece-i tekamüle i'sal iden zabitan ve küçük zabitanın ve muallimin merkez tahsili olmuşdur. Bundan başka bu mekteb bütün Fransa muallimlerinin yetişdirildiği bir yerdir, muallimler hizmet-i askeriyeleri esnasında bu mektebe gelirler ve burada kullanılan en iyi usullerin tatbikine alışarak iyi bir meslek elde ederler. Bu muallimler ibtidai köy mekteblerine gittikleri zaman talebelerinin terbiye-i bedeniyelerine çalışacak bir halde bulunur. Talebelerin mektebden çıkdıkları paydos zamanlarında toplu bulundukları zaman onlara askeri ta'limler yaptırır.

1905 ahz-ı askeri kanunuyla 17 ila 20 yaşında ki gençler içün mektebden sonra bu hazırlık ta'limi kabul edilmişdir. Fransa parlementosunun bu hususa vermiş olduğu ehemmiyeti isbat etmek içün 1907 senesinde bugün ki Harbiye nazırı, Mösyö Berto'nun riyâseti altında me'busundan müteşekkil bir terbiye-i bedeniye arzının te'sis olunduğunu hatırlamak kafidir.

Kuvve-i teşrî'iyyenin bu tarz hareketi teşebbüs-ı şahsiyeden sonra olmuşdur ki bu 1870-1871 seferinin akabinde buna yol açmışdır.

1873'de "jimnastik ittihad cem'iyetleri" muhtelif jimnastik cem'iyetleri teşkil etmiş ve birleşmişlerdir. Bunların mevcudu bugün 1500'dür.

1884'de endaht kulübleri birleşerek "Fransa ittihad endaht kulüpleri" namıyla

onlarda ittihad etmişlerdir. Bu cem'iyetlerin mevcudu bugün iki yeni mütecavizdir.

Jimnastik ve endaht mütehassıslarından başka birtakım grublar daha teşkil etmişdir ki bunların maksadıda kıtaat askeriye programlarının bazı kısımlarını öğreterek doğrudan doğruya gençleri hizmet-i askeriyeye hazırlamakdadır. Bu gruplarda (Mission des societes des preparations militaires) "Fransa askeri hazırlık ittihad klupleri" namıyla birleşdiler bu mevcud âzâları 1000'dir. Bundan başka süvari kıtaatın ihzarı içün Fransa binicilik ittihad cem'iyetleri namıyla bir cem'iyet teşkil etmiş olduğunuda ilave etmelidir. Bu cem'iyetler ale'l-husus zengin sınıflar arasında binicilik merakı uyandırub memlekete pek büyük hizmet iderler. Bu sûretle biniciliğe olan kabiliyetleriyle topçu süvari kadroları içün gayet kıymetdar ihtiyat mektebi teşkil ederler.

Bu büyük ittihad cem'iyetlerinden gayrı birkaç büyük cem'iyetler daha teşkil etmişdir ki istiklallerini muhafazaya tercih etmişlerdir. "Genç asker", "Yeni tahsil"

Bu cem'iyetlerinde yukarıda beyan olunan büyük gruplarar dahil olarak menafi'-i umûmîye daha iyi hizmet edecekleri muhtemeldir. Harbiye nezareti bu cem'iyeti görmüş oldukları hidmetden istifade ettirmeği unutmamışdır. 1903'den beri küçük zabitliğe terfi' içün gençlere jimnastik şehadetnâmesi verilmekdedir. Bunun içün Harbiye nezâreti her sınıf cem'iyetler içün asgari bir program yapmışdır.

1905 kanununun ellinci maddesince kabiliyet-i askeriyelerinden dolayı bu cem'iyetimizden şehadetnâme alanları hizmet-i askeriye iki senedir 240.ıncı madde ise ihtiyat zabiti rütbelerinide 1908'de Harbiye nezaretince yapılan bir talimnamene de istikbal-i askerinin terbiye-i bedeniye ve medeniyesi gösterildi; bu talimnâme "hükümet tarafından kabul edilen cem'iyet"lerin şartını teşkil eder **[24]**.

Bu talimatnamenin mevki' tatbiki vaz' Fransa'da askeri hazırlık harekatında şayan-ı ehemmiyet bir terakki gösterdi.

1910 senesinde Magdeburg garnizonunda zabitana verilen bir konferansdan anlaşıldığına göre bu tarz-ı hareket Almanya'da da nazar-ı dikkatten kaçırılmadı:

Paris'de bulunan bir Alman zabiti büyük ademlerin imzalarını hâvî birçok ilanların güzel bir üslub ile yazılmış olduğu halde gençleri askeri hazırlık kulüplerine davet ettiklerini, spor edevat mağazalarını, kütüphanelerde gençler içün birçok terbiye-i askeriye kitaplarını ve perşembe günleri Fransız lise talebelerinin askeri üniforalarla ta'lim ve jimnastik yaptıklarını görerek fevkalâde bir his ile mütehasssıs bulundu.

Hiç şüphesiz Fransa şerâit-i hayatiyesiyle Alman şerâitini mukâyese edebilemeyiz. Fakat Alman gençliğini terbiyeye me'mur olanlar bu sıra ile ittihaz edebilmelidirler.

Bu hüsn-ü takdirin büyük bir ehemmiyeti vardır. Bunu yalnız en âlâ bir netice elde etmek içün mües'sesat-ı cedidesiyle en müsaid şerâit arz iden bir memleketde değil fakat Fransa'da kullanılan usulleri yakından tedkik idüb Osmanlı gençliği içünde kabul etmek faideli görünüyor.

Süvari nasıl teslih edilmelidir

Süvariye filinta vermenin lüzumu ve ihtiyacı hakkında bugün hiçbir orduda tereddüd kalmamışdır. Eslihe-i nariyesi, süvariye piyadeye gayr-ı tabi' kılar ve bu sayede süvari yaya muhârebesi vasıtasıyla istiklal ve serbestiye malik olduğu gibi icabından ateşiyle sunuf-ı saireye muâvenet eder. Yahud onlar ile birlikde harb ider. Geçidleri açar, muvaza' iştigal ve Müdâfaa ider, bütün harekatında daha ziyâde müstakil ve serbest bulunur. Ve fikr taarruzi tezayüd ider.

Bu fevâide nazaran filintanın vereceği fazla sıklet ile ta'limve terbiye içün sarf edeilecek fazla zaman kat'iyyen nazar-ı itibare alınamaz.

Filintayı eğere ta'lik etmemeli bilakis süvari omuzunda taşımalıdır. Filintanın kaltağa rabtı yalnız süvari içün bir sühûletten ibaretdir. Lakin bir piyade neferinin hamil olması lazım gelen eşya nazar-ı dikkate alunursa bu sıklet o kadar şayan-ı ehemmiyet değildir. Filintanın eğere rabt olunması hayvan içün mütemadi ve cansız bir sıklet gayr-ı müteharrikedir. Binâen aleyh süvari yere inip hayvanına istirahat vermek istediği zaman bile hayvan sıkletin taht-ı te'sirinde muazzab olur. Bundan başka eğere rabt edilen filinta galaflarının tedariki içün ihtiyar edilecek masarifde nazar-ı dikkatden devr tutmamak i'cab eder.

Sağa, sola kayarak süvariyi rahatsız etmeyecek bir vechle arkada taşımak (ki kabil-i icrâ olunduğu ticariyle sabitdir) Bence en muvafık bir tarz ta'likdir. Osmanlı süvarilerinin filintaları arkalarında asılı olduğu halde uzun yürüyüşler yapmaları ve her nev' ta'limleri kemal-i sühuletle icrâ etmeleri bunun tatbik olduğunu isbata kafidir. Filinta bu vechle ta'lik olunursa süvarinin en mü'esser silahı daima nezdinde bulunacağından kuvve-i maneviyesini hüsn-ü te'sir icrâ ve filintasına karşıda muhabbet ve emniyeti tezaüd eder.

Filinta eğere merbut kaldıkça süvariler eslihe-i nazariyelerini isti'mal etmeği

süvarilik nokta-ı nazarından gayr-ı muvafık bir hareket gibi telakki etmekde devam ederler. Ve ekserya süvariler de bu maksada meyaldirler. Filinta süvarinin arkasına takılı olursa gerek yaya muhârebesi içün yere inmekde ve gerek tekrar ata binmekde çok vakit kayıp olmaz.

Süvari sınıfı içün kasaturanın kabulü her şeyden evvel süvarinin sıkletini tezyidi der. Şu cihet en ziyâde sınıfımızın ruh ve husûsiyetine vakıf olmayanlarca arzu edilmekdedir. Sınıfımız içün taarruzu bir teşkili muhârebe icrâ etmek lüzumlu değildir. Hatta talimnâme bile bundan sarf-ı nazar etmelidir diyor.

Süvariyi kabil olduğu kadar atından ayırmağa cihet etmelidir. Yaya muhârebede taarruz ile bir muvaffakiyet elde edilmesi bile bu muvaffakiyet efradın dûçar olacakları telefata ve binâen aleyh bir çok hayvanatın süvarisiz kalmasından husule gelecek zayiata nazaran o kadar haiz-i ehemmiyet olmamakla beraber sınıfımızdan taleb olunan maksadda bu değildir. Eğer süvari mutlaka yaya olarak taarruzu bir sûretde isti'mal etmek istenilir ise o halde avcı hatlarına mızrağında beraber alınmasına müsaade etmelidir.

Bu sûret pek âlâ kabil-i icrâ ise de bir def'a tecrübe etmek lazımdır. Yaya muhârebesinde mızraklar avcı hattına alındığı takdirde yedek hayvanatın sevk ve idaresi daha ziyade kesb-i sühûlet etmiş olur.

Kılınç süvari sınıfından büsbütün hezf edilmelidir. Zirâ kılıç ile teslihât eski bir usuldür. Kılıç terk olunursa süvarinin hayvan üzerinde yükü azalır ve kılıç ile ta'lim içün sarf edilecek zamanda tesadüf edilmiş olunur **[25]**.

Süvarinin esna-yı müsademede mızrağını zayi' yedrik kılıcını isti'male mecbur olması keyfiyeti o kadar ander olarak vukua gelirki bu nazariyeye binâen bütün süvari kıta'atının kılınç ile teslihi muvafık değildir. Kılınç lağv olunur ise süvari en mühim eslihe-i carhası olan mızrağına daha ziyâde ehemmiyet verir. Ve o nisbetde emniyeti tezayüd eder.

El haletü hazihi süvari içün kılıç yalnız kışla haricinde, sokakda ve şehir dahilinde taşımak içün muvafık bir silahdan başka bir şey değildir. Kılıncın ancak büyük mevki'-i askeriyede ve büyük şehirlerde ehemmiyeti olabilir. Kılıç artık kıymet-i harbiyesini kayıp etmiş ve binâen aleyh kılıcdan sarf-ı nazar eylemek zamanı hülûl eylemişdir.

Süvarinin en mühim silahı mızrakdır. Bazı muhâlif-i askeriyede hatta diğer

devletlere faide bütün süvarisini mızrakla teslih etmiş olan Almanya'da bile mızrağın aleyhinde ara sıra mütalaat dermeyan edilmekdedir ki bunlarda: Hayvanın sıkletini tezyid ider, süvarinin serbestisini ve çevikliğini kayıp ettirir, yaya muhârebesine su'bet verir ve münferid kavgada irat-ı müşkilât ider gibi bir takım itirazattan ibaretdir.

Asil bir asker atı bir küçük fark sıkleti ehemmiyet vermeyerek taşır. Hafif elnibe efraddan intihab ediliyorsa bu mahzurda ref' edilmiş olur. Eğer yaya olarak taarruzî bir muharebeden sarf-ı nazar edilirse mızrak hiçbir zaman yaya muharebeye irat müşkilât etmez. Yaya muhârebede taarruzî içün bâlâda muharrer efkar ve mütalaatım nazar-ı dikkatten devr tutulmasın.

Eğer nefer mızrağının sûret-i isti'malini esna-yı sulhde iyice ta'li etmiş ise münferid muhârebede kemal-i mehâretle isti'mal eder. Kılıcın ilgasıyla tasarruf edilecek zamanın mızrak ta'limine tahsis mızrağın daha sühulet ve mehâretle isti'malini te'min etmiş olur. Mızrağın kuvve-i maneviyede te'siri pek ziyadedir. Müdhiş olan mızrakla hücum eden bir süvariyi daima mağlub edecektir. Hatta sarsılmış bir piyadeye karşı mızrağın te'siri istisfar edilmemelidir. Niçün mızrağın faidesi hakkında yeşil örtülü masalar başında nazariyeler irad olunur. İstikbalde vukua gelecek bir seferde eskiden olduğu gibi süvari muhârebeleri icrâ edilecektir. Eslihe-i nariyenin belki pek yakın bir zamanda göstereceği terakkiyât ve tecdidât buna mani' olamayacaktır.

Efradının ekserisi Arab, Kürd ahâliden müteşekkil, fıkraten cündî , asabi ve kuvvetli Osmanlı süvarileri gibi çocuklarından biri mızrak ile ülfet etmiş ve Avrupa'ya süvarilikde bir numune-yi hamaset irae etmeğe liyakat ve kabiliyet göstermiş olan Osmanlı süvarilerini behemahal ve mutlaka mızraklı teslih etmek lazımdır. Ordu ve fırka süvarilerini başka başka teslihden sarf-ı nazar etmelidir. Fırka süvarileri de hücum etmek mecburiyetinde olabilirler. Bazı fırka süvarilerinede ordu süvarisinin vazifesi verilebilir. Mızraklı bir keşif kolu hedefine daha kolaylıkla muvasalat ettiği gibi mızraksız keşif kollarını da zahmetsizce tard ve mağlup eder.

Seferiye nizamnamesinin: keşif kolları düşman keşif kollarına taarruz etmekten çekinmemelidir yolundaki ihtarı mızraksız süvariler için kabil-i tatbik olamayacağından mızrak kabul edilmez ise seferiyenin bu maddesi tey olunmalıdır.

Tekrar ediyorum:

Filinta arkada, mızrak elde diğerlerine lüzum yok! Filinta kılıfının ve kılıcın

hezfiyle tasarruf edilecek sıklete mukabil nefere fazla cephane verilmelidir.

Süvari numune mızraklı alayı kumandanı Kaymakam Faik

Fransız ordusunda hakim vezaifi

Bundan evvelki makalemizde Fransız manevralarında hakim usulünün tarzı tanzim ve îfası hakkında basit ma'lûmat etmiş idik. Bu defa da icra-yı faal için hakimlerin ne gibi vesayete ve îtâ-yı hükm için ne gibi esaslara ibta' lüzumunu beyan edeceğiz.

Vesait-i faaliyet altında mü'el-Bir müfreze-i askeriye bilmeksizin bir ateş altında bulunursa hale nazaran müfreze kumandanının alacağı mevki-i hakim evvelce ihbar eder.

Harb haricine vaz'-Hakim; Erkan- harp zabiti, zabit ve askeri icabına göre düşman ateşinin tesirinden hariç tutabilir, kezalik bir müfrezeye merbut bir takım askeri ya ihtiyatına müracaat ettirmek veya taarruzunu tenkis etmek için harp haricinde tutabilir. Bu keyfiyetde ya bir gün içün veya gayr-ı muayyen bir zaman içün olabilir. Bu ademler ya tevafuk ider veya o kıt'anın ihtiyat kısmına geçer.

Hareketin inkıta' veya tahfif sürati-Hakim bazı kuvvetleri hareketten tevkif edebilir. (Hatt-ı harb, muâvenet, ihtiyat) eğer düşman ateşinin bunların taarruz ve tecavüzüne mani' olacağını his ederse anları oldukları mahalde tevkif ve hatta **[26]** icab ederse en uzak bir tezgaha kadar geriye çekebilir, eğer bu tevkif müddeti muayyen değil idiyse ateş açmağa hazırlanmak, kuvve-i muâvene vürudu, yakın kıt'aat ilerlemeleri gibi bir takım zuhûrat sevkiyle hareketlerine devam edebilirler. Harbin muvaffakaten infita'-Hal-i harbde bulunan kıt'aatın birbirine karışması sebebiyle hasıl olan karışıklığı men' içün hakim muvakkata-ı harbi kesr ve lazım gördüğü bir zaman zarfında bazı kıt'aatı tefrik ederki bu sûretle intizamı te'min ve müteakiben olacak harekatı takrir ider.

Bu kuvvetin hareketten men'i-Ma'ruz olacağı ateş ile harabe-i tameye mahkum bir kıt'a askeriyeyi daha ziyâde zedelemek içün hakim bu kıt'ayı hareketten büsbütün ta'til edebilir. Bunlar hal-i harbde bulunan kıt'aatın hiçbir sûretle harekatına mani' olmayacak bir mahale tahşid olunurlar ve bunların artık muattal olduklarını mu'şir işaret terfik ediliyor.

Süvariye müteallik mukarrerat-Süvari telakkilerinde ekseriyetle hakim ancak

son safhada müdahale edebilir.

Müsademeden sonra bir kimesne mahal-i harbden uzaklaşasına müsaade ettiği gibi diğer tarafı tevkif ider ve bir mahalde gayr-ı muayyen bir zaman bulundurur.

Topçuya müteallik mukarrerat-Düşman topçusu veya müçtemia bir kuvvet ateşine ma'ruz bir topçu kıt'ası şu hallerde bulunabilir: Ya imkan-ı harb husulüne intizaren ateşine keserek efradını emin bir mahalle tahşid ider, ya arazi müsaid iderse bulunduğu mahali veyahut en uzak ve müsaid bir tezgaha kadar ric'at ider.

Evvelce beyan edilen esbab dahilinde bir topçu kıt'asıda hareketden men' ve ta'til edilebilir.

2-Hakim-i mukarrerâtın esasları: Her iki tarafın aldığı vesait ve esbab te'siri elinde kalmaksızın münhasıran hal ve mevki' icabı olarak karar verilür.

Ateşin te'siratı-1000 metrelik bir mesafeden aşağı olan bir piyade veya süvari veya bir batarya kuvveti bir asker zayi'in azime vermeksizin mukavemet edemez.

Gayr-ı müretteb bir topçu kuvveti ateş edemeyüb efradını musavven bir yere toplar.

Az kuvvetde bir nişancı kıt'atı açık arazide taarruza devam edemeyüb ateşini keser.

Topçuya müteallik olarak açdığı ateşin te'siri hakkında bir ma'lûmât edinmek daima güçdür. İntihab ettiği mevaki', hal-i faaliyeti ve dahil olduğu zaman, arazinin arızatı, ateşi tanzim ve müşkilâtı vesaire gibi mesail ile hep nazar-ı dikkate alınır.

İyi bir mesafede düşman topçuya ateş açan topçu bilhassa endâhtı tanzim esnasında diğerinin ateşini tankis eder veya tesirsiz bir hale getirebilir.

2000 metreden aşağı bir bölük piyade veya süvari veya bir batarya topçu açık olarak bir topçu kuvveti karşısında hele bunun endâhtı tanzim edilmiş ise hemen ilk zamanlarda zayiat-ı azime verir. Hiç unutmamalıdır ki yan taraftan gelen bir ateş hele nagehani olursa kuvve-i maneviye üzerine pek fena müesserdir.

Hücum yakın bir mesafede istihzarat, yollardan hüsn-ü istifade cem' kavaide muvaffakiyet gibi esbab ile zayiat-ı mühimme vermeksizin 800-1000 metreye kadar takribi kabildir. Bundan ileriye ateş tesiri olmaksızın açık arazide ilerlemek gayr-ı kabildir.

Unutmamalıdır ki hücum eden kısmın ateşi hal-i tedafi'de bulunan kuvvetin ateşi fevkinde olmak lazımdır. Kezâlik hücum eden kuvvetin muhtelif kıta'at arasındaki revabıtı temin için arazi üzerinde kumandanlık vazifesini temin ve tanzim, kuvve-i mertebeyi takviye ve tahkim esbabını unutmamalıdır.

İstihkama hücum-Bir mevki'-i müstahkeme hücum neticesini takdirde açılan ateşin te'sirini (yandan ve son dakikaya kadar mütemadi) sûreti ta'biyeyi (yakın bir mesafede tecemmu' ve tahhaz, süvari te'sir-i müctemi' baskın te'siri) ve araziyi (kat' edilecek mesafe, köşeler, iktihamı lazım-ı mevaki') nazar-ı dikkate almalıdır.

Müdâfaa-Esbab-ı atiye bir Müdâfaanın kıymetini takdir ettirir: Arazinin intihap ve hüsnü istimali (ateş hattının kıymeti, endaht sahasının imtidadı, müdafi'ne topçu ve piyade ateşiyle münhezim etmek imkanı, mevaki' ve avarız-ı tabiyye veya zayi) kıt'aat-ı askeriyenin istihdamı (kumanda ihtiyat, manevra imkanı) cebhenin genişliği (cenahların muâveneti, müsademeyi men' içün iki yan caniblere ihtiyat ve tedâbir-i lazıme)

Süvari- Süvari hücumlarında hakimlerin takdiri manevrada ki meharet üzerine müteveccihdir.

(İstikamet ve şekl-i hücum, taarruz içün isti'mal olunan kuvvet) mitralyöz ve topçu ateşi muâvenetiyle ve baskın te'siriyle takdir olunur.

Tab'idir ki manevraya iştirak iden bütün zabitan bu kavâid-i esasiyeye vakıf olmak lazımdır ki hakim vazifesini bi'fiil îfâ edebilsün. Ve mütekabilen iki tarafı ta'kib ve tedkik iderek **[27] v**aziyetlerine nazaran yer hükm îtâ etmek sûretiyle her iki tarafın işgal ettiği arazi dahilinde edilen tedabir hakkında bir fikr edilinir.

Fransa manevralarında hakim heyetlerine ve maiyetlerine kabil olduğu derecede ziyâde miktar zabit ithal etmek sûretiyle ma'lûmat-ı nazariyelerini tezyid ve hatta en küçük manevralarda bile vasi' mukayesede hakim heyetleri bulunmak ma'lûmat-ı askeriyeyi tekmil ve itmam noktasından gayr-ı kabil bir lüzum derecesine gelmiştir.

Almanların mevakî-i müstahkemeye hücum talimnâmesinden

(İkinci numaradan ma'bad)

Muhasara muhârebesi için talimatnâme

12-Bir kaleye karşı alınacak ilk tertibat o kal'a üzerine yürüyen kumandan

tarafından yapılır. Bu kaleyi muhasara da ve taht-ı tarassutta bulundurmak içün bilahire yapılacak muhasara nazar-ı dikkate de bulundurmalıdır.

Muhâsara ordusu

Teşkilât-ı (Nazar-ı umûmî)

13-Muhâsara ordusunun teşkili ordunun hey'et-i âlîsi tarafından tertib olunur. Aynı zamanda bu hey'ete muhâsara ve menzillerin teşkilâtı bildiriliyor. Piyade kal'a mitralyöz tamlarıyla takviye olunur.

14-Muhâsara teşkilâtı muhâsara topçusu, istihkam askerleriyle nakliye kıt'aatından ibaretdir.

Kal'a topçusu

15-Muhâsara topçusu livalıklara ayrılmışdır. Liva muhtelif alaylardan, alay ise iki taburdan teşkil etmişdir; tabur ise dört bataryadan ve bir muhâsara parkı bölükden ibaretdir. Bu vechle her taburun birçok topları vardır. Aynı alayın taburları muhtelif toplarla teçhiz olunabilir.

(25) adetlik gruplar içün lüzumu olan top mikdarının müsavetsiziliği ve farkı alayların ancak kal'anın önüne vusulünde taksimini icab ider. (Alaylar muhâsara topçu livalarını teşkil ederler)

106-Bu toplar ya koşumlu veyahut koşumsuz olur. Cebehaneleri içün, alay ve taburlar cebehane kullarıyla nakliye katarlarını hâvîdir.

17-Her muhâsara topçu livasının bir topçu parkı müfrezesi ile bir tabur parkı ve muhâsara topçusu içün bir ameliyathânesi vardır. Park müfrezesi liva parkıyla ikmal olunur. Liva parkı cebehâne ve yedek alatı hüsn-ü muhâfaza ider ve taburların teslim alacakları mahale kadar sevk edilmelerini te'min ider. Bu maksadla lazım gelen alanı sahra şimendüferleriyle yahud cebehâne kullarıyla alır.

İstihkam kıt'aatı

18-Bir istihkam alayı la akıl iki taburdan teşkil ider. Her tabur 3 bölükden ve bir muhâsara treninden bir çok park bölüklerinden ve koşumlarla teçhizât treni kolundan ibaretdir. Bu muhâsara katarı istihkam alat edevanını, levezımât-ı inşaiyyeyi, vesait-i tenviriyeyi hücumu ihzar içün lağm vesait istihzariyesini muhtevîdir.

İstihkam ikmal kıtâatı ale'l-umûm alaylara dahildir. Her istihkam alayı kendi

husûsî parkını te'sis ider.

19-Tenvir kıt'aatı bidâyetde istihkam alaylarına ilhak olunur ki bunları mezkûr alaylar muhasaranın icabatına göre taksim ederler.

İttisalât kıt'aatı

20-Taksim olunan muvâsala kıt'aatından başka yol inşâat bölükleri, şimendüfer bölükleri, otomobil teşkilâtı, muhâsara telgraf takımları, telgraf inşaatı bölükleri, telsiz telgraf teşkilâtı, işaretçi müfrezeleri, balonculuk teşkiatı, menzil teşkilâtı

21-Muhâra ordusu sahra ordusu gibi aynı menzil teşkilâtı isti'mal ider. Küçük kal'alara karşı hareket iden muhâsara kıtâatı hareket ordusunun diğer kısımları içün te'sis olunan menzillerden kullanırlar **[28]**.

1910 senesi İsviçre'de icra olunan manevra

(İkinci numerodan ma'bad)

Binaen aleyh 8'den 8 buçuğa kadar üçüncü avcı taburu, topçu ile beşinci livanın mütebaki aksamı köprüyü geçmiş bulunuyordu.

Dördüncü kısım

Ar nehrinden şimalde icra edilen taarruz harekatı

Sol cenah nevası (6) nidavdan geçerek (bozingin) (tavenlu) istikametinde birinci süvari livasını takip ederek (krobels berk) ve (bartelo menhof) üzerinden (botenburg) vasıl oluyordu.

Beşinci piyade livası (bolenrayben) köprüyü geçerek ikinci süvari livasının ve dördüncü süvari alayının geriye çekildiği (botenberg) tepesinin garp sırtlarına taarruz edecekti ki bu sırada manevraya hitam verilmiştir.

Manevranın ikinci safası

(4-8 eylül)

(1)

Vaziyet-i umumiye

Bir kırmızı ordu şimali Alsas'dan gelerek (belfor-mun-belyar-pondörevad-birez-poranturodi) üzerine hareket ediyor

Sağ cenahı (lavfen-bil şital) istikametinde bulunan ve (franşi montayl) dağlarına kadar ilerisine müfrezeler sevketmiş bulunan bir mavi ordu (Ar) nehrini ve (Jora) dağlarını badel mürur (Brez) e doğru yürüyor. Kısmi küllinin sol cenahı (kılaynlotesel) den (kiflis-blohmont-hof) istikametinde hareket ediyor.

Vaziyet-i hususiye

Kırmızı taraf: fırka kumandanı miralay izalin kumandasında bulunan takviye edilmiş bir kolordu 4 eylülde atideki mevaki elde etmiştir: Süvari fırkası: lerenjiye, korjuna, azvel ve al civarında lu

Beşinci fırkanın kol başıları: (porantorovi) (fontenova) de mefruz altıncı fırka (rokur), (danva) ve (düb) vadisinde piştar: (sant orzem)de

Mavi taraf: mağruz birinci kolordu kısmı külliyesinin nihayetde bulunan fırka kumandanı miralay (veyl bolens); (sortenem-lajev) ve (monkolonen) e kadar ileri karakollarını sevk etmiştir diğer kol (lev franşimontaya) yürüyor. Takviye edilmiş üçüncü fırka 4 Eylül akşamı atideki mevakide bulunmaktadır. Bir tabur (monlizoyel) civarında bir muhtelif alay (veleşinrur) ve (labruzduruf) arasındaki vadide. Kısmı külli: tavan, kover ve pinyepertovovi civarında

Kırmızı tarafın süvari ve mitralyöz kıtaatı daha kuvvetli olmasına mukabil mavi tarafında dört tabur topçusu mevcuddur ki iki tabur fazladır. Kolorduya mensup topçunun ikinci taburu evvelce süvariye ilhak edilmiş ve bilahire birinci ve ikinci fırkalara verilmiştir.

(2)

Eylülün beşinci günü-tarafeynin vazifesi

Beşinci fırka (Kırmızı fırka)-(delemon)dan (somerlafon)a giden yolu kesmek için dalemon üzerine yürüyecektir ve ertesi günü motye üzerine tavcihi istikamet edecektir.

Kırmızı tarafın vazifesi oldukça müşevveştir: cenubdaki hedefi (motye) bundan başka şimale dahi şimal-i şerefiye giden (lavfen) yolunuda set etmektedir.

Üçüncü fırka (mai)-(dalemon) civarında bulunub bilahire (ranjiye) den (porenturovi) üzerine yürüyecektir. Sabahleyin saat yediye doğru vaziyet bervech-i atidir. Kırmızı taraf- süvari fırkası (develiye) üzerine tevcih-i istikamet ederek (ranniyeden) hareket ediyor. (201.livalar); dördüncü süvari alayı fakenrel (korfur)

tarikiyle onun yanına himaye edecektir.

Süvari fırkasının hedefi beşinci fırkanın sağ yanını setr ile (korrendelen) ve (leyk) vadilerinin geçitlerini kapamaktır. Beşinci fırkanın pişdarı (gorganatayda)dır. Kısmı külliyetin başı ise (porrentrovi)den çıkmak üzeredir. Ranteriyede fırkanın avcı taburu (hotboroni)den meksike doğru **[30]** gitmek ve (seviher) yolunu set etmek için sola çıkacaktır. Fırkanın yürüyüş cetveli (atinerir) : (develi)ye, delemon. Mavi taraf-fırkaanın kısmi küllisi (nadan), (motye), (forrendelen) yolunu işgal etmiş olan sol kolu teşkil ediyor. Piştar kürre vasıl olmuşdur. Hedef (delemon). Merkezde bulunan alay henüz yol yürüyüşüne geçmemiştir. Muhtelif kıtaat dağ yollarından istifade ediyorlar. Hedefe doğru birleşeceklerdir. Topçu kendi muhafızı ile (ganzbaronten-korsel) den dolaşıyor. Sağda üçüncü avcı taburu (erzberg) e vasıl oluyor. Merkez kollarının hedefi (veyk)dir. Bu noktadan itibaren yürüyüşlerini fırkanın kısmı küllisine göre tanzim edeceklerdir. Dört eylüldeki üçüncü fırkanın bila irtibat üç koldaki tertibatı ancak ordugahların taksiminden anlaşılabilir.

Muharebenin tavsifi

Muharebe sabahleyin saat onda başlayıp badel zuhur ikiye kadar devam ediyor. Bunu iki kısma ayrımaya lüzum vardır:

1- Yalnız süvariden ibaret bir fırkaya karşı üçüncü fırkanın forerendelen (saat ondan onikiye) geçidinin şimal ve garbındaki manevra mıntıkasını zabt etmek için muharebesi

2- (deleçün) havzasındaki (devoliye) doğru çıkan ve orada üçüncü fırkaya hücum eden beşinci fırkanın iştiraki (onikiden ikiye kadar)

1-korrendelen geçidinin zabtı-(motye-korrendelen) geçidinde yapılan cephe tesiri (üçüncü fırkanın sol kolu süvari livasına karşı) miralay vilt polsen (korrendelen) köyünü veriyor (on saat otuz dakika)

Fakat üçüncü fırka kumandanı fırkasının geçitten geçmesi için zamana ancak merkez ve sağdaki kolların yandan yaptıkları tazyiklerle kazanabilir. Bu iki koldan ibaret müfreze kendisine karşı duran birinci süvari livasını püskürterek (veyl)e vasıl oluyor. Bir tabur (korselon) dan (koru) üzerine ilerleniyor. İki tabur (taymene) doğru yürüyüşe başlar; avcı taburu (korrendelen) üzerine çekiliyor. Asıl kolun geçitten geçmesine lazım gelen mesafe o halde kazanılmıştır (on bir saat kırk beş dakika)

2- Beşinci fırkanın hücumu- ricata mecbur olduğu zaman, süvari fırkası oldukça süratle, kolbaşları (delemon) havzasına evvelce çıkmış olan beşinci fırkanın muharebe cephesini boş bırakmak için geriye çekilir. Her iki fırka arasında temas hasıl olur olmaz biri şimal diğeri cenubda olmak üzer iki kısma ayrılır. Manevranın nihayetine kadar öylece kalacaktır.

Cenubda üçüncü fırkanın (kortetel) üzerine yürüyüşü 618 rakımlı tepede düşman topçusu tarafından durdurulmuştur. Buna mukabil, şimalde üçüncü fırka süratle ilerliyor: sağ cenahı (dalemon)a varıyor. Bu köyü süratle geçiyor ve (piremokbili), (lopermen)e varıyor.

Bir alay (veylboltes) dördüncü topçu alayının ikinci grubunun beşinci fırkanın topçusuyla muharebe ettirmek için (rusmezonun) cenubundaki 538 rakımlı tepeye çağırıyor. Tayyareci bölüğü bu tepenin gerisinde balonunu şişiriyor ve grubun ateşini tarassud için onu isad ediyor. (Bunun ihzarı bir saat kırk beş dakika, suudi iki saat on dakika) işte bu zamanda heyet-i idare manevrayı tatil ediyor.

(3)

Eylülün altıncı günü

Vaziyet-dördüncü mavi fırka (mağruz), (kalayotlosyel)e doğru neticesiz bir muharebe veriyor. Daha şimalde eylülün beşinci gününden beri kırmızı ve mavi kıtaat arasında muharebe şiddetli bir suretde vuku buluyor.

(Senbere), (solsi), (onderdoli) cihetinde kırmızı taraf muvakkafi takviye etti. Mefruz birinci kolordununayın altıncı günü kısmı külliyesi ile (senbere), (solsiye) doğru gtaarruz edeceği anlaşılıyor. Mevcud kıtaattan üçüncü fırka (mavi), (ordon), (ranteriye) istikamet-i umumiyesi ile taarruz etmek ve beşinci fırka ise (kırmızı), (motye)ye doğru taarruzi yürüyüşüne devam için emir aldılar.

Mavi taraf- miralay (veyldboltes) üçüncü fırka hücum grubuna ayırdı. Şimalde beşinci livadan bir alay, avcı taburu ve (koruda) bir topçu grubu; cenubda ise altıncı ve iki topçu grubu (şanbiyon, kortetel) civarında bir topçu grubuyla beşinci livanın ikinci alayındna müteşekkil bir ihtiyat (naymen, kornolen) civarında.

Kırmızı taraf- beşinci miralay (ibjelmen) fırkasıda aynı suretle iki hücum grubu teşkil etti. Şimalde onuncu **[30]** livadan bir alay, avcı taburu ve bu topçu gurubu (Dalemon'un şimalinde) cenubda ise dokuzuncu liva ve bir topçu gurubu (Develiye'nin cenubunda) onuncu livanın ikinci alayı (Dalemon'un garbında) ve

süvari fırkası (Develiye'nin şarkında) ihtiyatta bulunuyorlar.

Hücum istikametleri ber vech-i atidir.

Üçüncü fırka: Şimalde (Lahot Burnu), (Domen) cenubda 618 rakımlı sırt (Develiye'nin cenub-ı şarkisinde) altıncı fırka: şimalde (Zatyun) cebhesi (Şuşidenes)in garbında ki sırt, cenubdan (Korfor), (Soles) yolu cebhesi (Kortetel), (Lesseret), (Monet Dessu) hattı. Her iki fırkada da heman yekdiğerlerinin aynı olan taksim kava ve hücum cebheleri imtidadı muhârebe iki muhtelif hale sokuyor.

Fransız, Alman ve Rus piyadelerinin yeni talimnamelere nazaran usûl-ı taarruzları.

(İkinci numerodan ma'bad)

Alman esaslarına gelince bunlar pek başkadır. Talimnâmenin iki madde-i esasıyesini zikr ile iktifâ ederiz. "Piyade kendi sevk tab'iyyesini tab'iyete mecburdur. Mutlak be mutlak düşmana karşı gitmek kaidesini destur-ı ittihaz etmelidir. Müdâfaanın kıymeti hakkında ki en mükemmel hüküm bizim talimnâmenin 326.ıncı maddesinde muharrerdir: "Düşman tedafi' harekete karar verir vermez serbesti-i harekatından sarf-ı nazar etmiş demekdir"

Rus piyadesi 1904 muhârebesine (Drago mirof) ve (Savarof)un kavâidine ibtian girmişdir. Yani topçu veya piyade ateşini çok devam ettirmeksizin taarruzî ta'cil etmek ve bütün kavasını isti'mal usulünü ta'kib etmişdir. Fakat gerek kuvve-i maneviye ve gerek ta'biye itibariyle kendisinden pek yüksek bir düşman karşusunda bulunmuşdur.

Eslaha-ı cedidenin te'sir muhâribinden hariç olarak bir taarruzi sevkine kadar getürmek içün talimnâmemizin dediği gibi "iyi bir ta'biye ile kuvvetlendirilmiş iyi kuvve-i maneviyeli bir kıt'a askeriye" kaidesine riâyet lazımdır. Halbuki Rus piyadesinde bu iki cihetde noksan idi. Kezâlik Ruslar hal-ı tedafi'de ziyâde ısrar etmişlerdir.

Taarruzları, hareket ric'ayeye inkılab etmek sûretiyle pek kısa zamanlar imti'dad etmişdir. Yeni talimnâme yeni talimnâme bu şayan-ı te'essüf livadan bir alay avcı taburu ve topçu grubu (Delemo'nun şimalinde) ; cenubda ise dokuzuncu liva ve bir topçu gurubu (Develiye'nin cenubunda) onuncu livanın ikinci alayı (Delemon'nun garbında) ve süvari fırkası (Develiye'nin şarkında) ihtiyatta bulunuyordu.

Hücum istikametleri ber vech-i atidir.

Onuncu fırka: Şimalde (Lahot Burnu), (Domen); cenubda 618 rakımlı sırt (Develiye'nin cenub-ı şarkisinde)

Altıncı fırka: Şimalde (Zatyün) cebhesi, (Şosidest)in garbinde ki sırt; cenubdan (Korfor), (Soles) yolu cebhesi, (Kortetel), (Lesseret), (Monet Desu) hatta, her iki fırkada da heman yekdiğerlerinin aynı olan taksim ve hücum cebheleri imtidadı muhârebeye iki muhtelif hale sokuyor.

Tecrübeler avdetini Japonlarla muhârebede ibraz edilemeyen mehâretlerle asâkire daha ziyâde usul öğretmek sûretiyle çalışıyor. Bunun içündir ki yeni talimnâme her rütbede ki bütün zabitanın ta'kib edecekleri maksad ve esas dahilinde bir taarruz kabul idiyor.

Bu üç piyadede ki taarruz usulü bi'l-hassa bir noktada tebdil ediyor. Bizim talimnâmede bi'l-hassa tesâdüf üzerine olan taarruzlarda ziyâde ısrar ediyor. Umken bir intikal sûretiyle olan yani pişdar kullarına ciddi bir harbiyle başlayarak andan sonra gelen kıt'aatın sırasıyla dahil harb olmasıyla olur. Bu nokta-ı nazarına ne Fransız ne Rus ordusunca kabul olunmuşdur. Her ikiside pişdar kullarının ciddi bir harbini kabul etmekle beraber bunun harbe dahil olmasına usul büyük kuvvetin taarruza hazırlanması zamanını kazanmağa atıf ederler. Gerek Fransız gerek Rus ordusunda bu nokta-ı kabulü harbe dahil olan pişdarların hazimete ma'ruz olmalarıyla muhârebenin tarz-ı devamına i'rat-ı mazarrat etmelerini men'dir. Bizim nokta-ı nazarımızda büsbütün başkadır. Tesâdüf-i taarruzlarında inkisamet süratini taarruzî daima kıt'aatın azami ve kararların yavaşlığı üzerine atar. Aşikardır ki 1870'den beri gerek nazariyat gerek tatbikat değişmişdir. O zamanlarda tevafuk manevi düşmanı ilk gören ve arzusunda ısrar iden cihete aid idi. Bu nazariye bütün tebdilâta rağmen kıymet-i mutlakasını alan muhâfaza etmişdir.

Tesâdüf taarruzları komşularımızca terk olunsun herhalde bize pek büyük neticeler temin eden böyle bir usulü terke bizim için hiçbir sebep yoktur.

Üç talimname de esasi bu fark varsa o da taarruzun şeklindedir. Fransız ordusu "taarruzun istiklaline" gayet husûsî bir ehemmiyet atf eder, taarruza dahil olan kıtaatın kendi şahsiyetlerini muhafazaları noktası mühimdir. Bizim talimnâmede kuvvetin umken olmasına umken bir tesellül olmasına lüzum görülmüştür. Fransız talimnâmesinde taarruzun yeknesak olmasına bir meyl gösterilmiştir. Muhakkaktır ki

kaide-i fikri ileri sürülmüştür. Kezâlik fakat usulen talimnâmemiz birçok nakat nazarı birbirinden tefrik ediyor ve adeta müveddel haline getiriyor.

Evvela harbe dahil olacak kıtaattan bahis ve bu kıtaatı tabi' olarak ilk hat ve kuvve-i muavene namıyla ikiye taksim ediyor. Bundan sonra manevra kıt'aatı gelirki bunlar kumandanın emri altında bulunarak yandan veya cebheden bir taarruz (düşmanın tarz-ı harekatına göre) için ihtiyat dalinde bulundurulur **[31]**.

Kumandanı umûmî daima bir ihtiyat bulundurmak hakkına malikdir ki ya muzaffariyeti itmam için ta'kibe veya ateşi durdurmağa hidmet edebilir. Kıt'aatın bu sûretle muntazaman teşkili hususuna ne denirse densün kumandanın bu talimnâmeye harfiyyen riâyet ve ınkıyad edib etmeyeceği cay sualdir.

Rus talimnâmesi böyle umken tahişden taarruz için lazm olduğunu kabul ediyor ve hücum-ı zamana kadar olan harbin bütün safhatında ateş ve hat harbi takviye ve ateş-i ihtiyat kısmı da dahil olduğu halde bütün kuvvetlerin hücumuna kadar son şiddetine kadar götürmek lüzumuna esas tutuyor.

Mâmâfih Rus talimnâmesi tahişde için Fransız talimnâmesi kadar izahat vermeyüb bilakis bu hususda büyük bir serbesti bırakıyor. Bu hususda talimnâmenin mükemmeliyetini tasdike mani' olmaz. İhtimaldir ki Rus-Japon seferinden beri topçu ateşinden ve uzak mesafelerden endahttan korkuyorlar. Bu tahişden husûsiyatı muhârebenin aldığı neşv ü nemaya tabi' olub bu neşv ü nemadan derecesine göre bil-ahire hükm edilir.

Romanya Ordusu Teşkilâtının Teferrüatını Tedkik Ederken Tertibat-ı Atiyye Görülür:

Taht-ı Silaha Davet

Orduya duhul her sene-i Rumi'nin teşrin-i sânîsinin birinde vuku' bulduğu gibi ihtiyat ve maliyesi sınıfına geçişde orduda ki sınıfda hidmetin ikmalinden sonra nisanın birinde vuku' bulur.

Hidmet-i askeriyeden afv olunan gençlerle, tertib-i sânî efradı kendi sınıflarının müddet-i hidmetini ordunun muhtelif sınıflarında mukayyid oldukları halde ta'kib ederler. Kendi hem sınıflarla i'cab takdirinde silah altına alınabilmesi için ahz-ı asker muâmelesinden sonra kafî derecede ma'lûmat-ı askeriye alırlar. Yalnız iki sene silah altında bulunanlar ilk sene zarfında herhangi bir hidmet için harbiye nezâretinden emri

altında bulunurlar. Siyobel cebhane karkaol hidemâtına münavebe-i îfâ etmek içün tatbikatde piyadenin üçüncü sene efradı istihdam olunur.

Harbiye nezâreti bazı zamanda kuva-yı umûmîyenin muvakkaten tezyidi veyahut ta'lim ve terbiye maksadıyla redif ve milisleri silah altına davet edebilir. Milisi v e ihtiyat efradının beher sene azami 30 gün olarak silah altına daveti emr-i kralı ile olur. Daha uzun bir müddet içün milisi ve ihtiyatların toplanması içün kuvve-i teşri'iyyenin kararı meşruttur. Ordunun sefer-i berriye geçmesinde bütün kıt'aatın kuvve-i seferiyeleri numero sırasıyla milisi ve müstahfız efradın taht-ı silaha davetiyle ikmal olunur.

Orduda sunuf, kıt'aat ve müddet-i hidmet

Piyade-Piyade, alaylarla avcı taburlarından ihtiyat alaylarından teşkil olunur. Alaylar taburlarından, taburlar bölüklerden müteşekkildir.

Tatbikatta, alaylar üç taburdan ve bir depo bölüğünden, taburlar ise dörder bölükden ibaretdir. Avcı taburlarında da birer depo bölüğü vardur.

1910-1911 harbiye bütçesinin gösterdiğine nazaran piyade taburlarının dördüncü bölüğü kadar ve bölükdür. Taburların ilk üç bölükleri muntazaman 116 mevcudludur. Kader bölüklerinin kadrosu tekmildir. Fakat bu bölüklerde dört neferiyle avcılardan ve kıt'aatde 81 kişi vardır.

Kader bölükleri bakaya ve ihtiyat efradını taht-ı silaha alındıkları zaman ta'lim ve terbiye etmek vazifesiyle mükellefdir. Bundan maksad içtima' zamanında acemilerin ta'lim ve terbiye derununda programlarını değişdirmekden içtinab içündür.

Piyade taburlarında bir dördüncü bölüğün te'sisi muvakkit bir tedbirden 1911-1912 bütçelerinde bütün bölüklerin mevcudundan tezyid etmek düşünülür.

Her ahz-ı asker dairesinde aynı dairenin piyade alayı numerosunu alan bir ihtiyat alayı vardır.

Hal-i hazırda bunların lazım olan kadroları mevcud olub seferberlikde teşkil olunabilirler.

İhtiyat taburlarının seferberliği içün lüzumu olan daimi kadrolar avcı taburlarında mevcuddur.

Hal-i hazırda ki bütçeye nazaran her ahz-ı asker dairesinde hal-i hazırıda daimi

kadrosu olan yalnız ihtiyat taburları vardır: Tabur kumandanı bir binbaşı veyahut yüzbaşı, bir mülâzım muallim yer köprücü muallimi, beş rütbeli efrad muallimlerin mikdar ve rütbeleriyle mütenasib beş emr bir ve kalem içün bir nefer.

Süvari-Süvari daimi süvari alaylarından (Reşris) maîyyet bölüğünden ve (service periodique)le muvazzaf alayından ibaretdir. (Les cavalachis)

Alavaş efradı, ahz-ı askeri muâmelesi icrâ olunmakda iken bu hidmette bulunmağı arzu edenlerden alınır. Ki bunlar hayvalarını kendileri tedarik etmeğe veyahut kendi masraflarıyla idare olmağa mecburdurlar. Bundan başka müstahfız müddetinin birinci sene **[32]** sinde hayvanlara bakmağa mecburdurlar. Kavalastilerin silah altına davetini her sene vuku' bulur ve müddet-i hidmet mümkün olduğu kadar fazla yapdırılıp la akıl dört ay olur.

Bütün süvari alayları 4 bölükden ve bir debboy bölükden ibaretdir. 1910-1911 büdçesine nazaran her süvari bölüğünün mevcud-ı daimisi 120 nefer ve 110 hayvandan ibaretdir. Deboy bölüklerinin mevcudu ise 45 hayvandan ibaretdir. Süvari alayları ikişer olarak liva halindedir 5 reş livaları beş dane olub müstakil iki süvari fırkası teşkil edeceklerdir.

Halbuki beş süvari livasından ibaret olan Kavalaşi livaları beş kol ordudan beherine kolordu süvarisi teşkil edeceklerdir.

Ağaçlık Arazide Sahra Topçularının Hizmeti

Bu makale ağaçlık arazide vuku' a gelecek muhârebattan bahis olacaktır. Bazen bir ormanın işgali veya taarruzî uğraması gayr-ı kabil ictinabdır. Zirâ bir tarafdan orman muhâsamından kıt'aatı setr edebilir fakat hiçbir zaman topçu ateşinden muhâfaza edemez. Diğer tarafdan bir orman dahilinde harb iden en muntazam bir kıt'a-yı askeri efradı da emirlerinin kumandası haricinde kalabilir. Baskınlar nadir değildir. Ve eğer topçunun îfâsı vazife etmesi lazım gelirse her ihtiyati nazar-ı dikkate alarak bi'l-hassa vesait-i muhâbere ve nakliyenin hüsn-ü vazifesini te'min lazımdır.

Ancak bununla piyade kıt'aatına kumanda edenler ve ilk hatlarda bulunan kıt'aat-i ahvalden haberdar olabilirler.

Bir misal ile bu kabil-i vukuatı izah edelim:

Her şeyden evvel ormanlık arazide en müesser ve en kabil-i tatbik ateş hafif sahra obüsleriyle AZ obüsleridir ve BZ ateşinden daha müesserdir. Şu halde mermiler

ekserya ağaç, parmak ve dallarıyla tevfik olunurlar. Ve binâen aleyh ne maddi ne manevi te'sirini ika' edebilir.

Fazla olarak bi'l-vasıta ateş başkaca faidelidir. Bu mermiler diğer toplar gibi bir ağaca veya bu kabil bir manaya tesadüf halinde olarak infilak etmez. Hülâsa tolanı olan bir tebaüd hafif sebebden bi'l-vasıta ateş birkaç yüz metre mesafeden piyadenin nazarından mahfuz bir mahali açmağa daha ziyâde müsaiddir. Hatıra olarak şurasını zikr edelim ki hafif sahra obüsleri manalı mahallerde toplardan daha ziyâde müesserdir ve kuvvetli bir müdafi' ormanlar içün daima bunu isti'mal ider.

Bir ormanı taarruz halinde muarızlar kumandanın sahra topçu kumandanıyla temasda bulunması meşruttur ki bu ikincisi vakt-i lazımında icrâ-yı faaliyet edebilsün. İmkan var ise hafif sahra öbüslerini kullanmalıdır ve bunları görünmeyecek surette isti'mal etmelidir ki muhassam haberdar olmasun. Fazla olarak diğer bataryalar aşı piyadeye müteveccih olacak muhassam topçusuna karşı ateş edecektir. Bu bataryaların bir kısmı -açıkda olarak-düşman ateşine bir kuvve-i def'iye teşkil ve cihete tesadüf iden ormanın o kısmına şarapnel yağdırır. Fırsat düşürse bu toplarda diğerlerinin ateşine muâvenet edebilirse de vazife-i asliyelerinden katîyyen ihtiraf bilmemelidir. Çünkü bir sademe-i rec'iye halinde ilk iş görecek şarapnellerdir.

Fakat topçunun bu hareketi daima piyade ile beraberdir. Bu ittihad o kadar lazımdır ki bi'l-hassa piyade ormana dahil olurken pek ziyâde su'ubet kesb ider. Piyade kumandanı bu ateşi ne sûretle teshil edebilir? Bu ya piyade kamilen ormana dahil olabildiği veya kısmen muvaffak olduğu sûrete göre mütehavveldir.

Mevzu' bahsimiz olan ormanın tûlü 1200 ve arzı 700 metredir. Bir dere kenarında olan bir parçada mürtefi'dir. Kısm-ı azamî yüksek çalı çırpıdan müteşekkildir.

Şimal hududda da 800 metre uzakda bir zaviye vardır ki takriben 300 metre açıklıkdadır. Ve kamilen mesturdur. Dere piyade hareketine hiçbir sûretle mani' değildir. Muhasım topçu bir parça mürtefi' bir mevki'de hal tarassuddadır.

Taarruz bir liva topçu kuvvetiyle tefviye edilmiş ve bu fırkanın emriyle oluyor. Liva üçü hafif sahra obüsüyle olmak üzere on iki bataryadan müşkildir. Her iki tarafdan cenahlar mevkufdurlar.

Bi'l-hassa taarruzdan evvel obüsleriyle beraber bir alay topçu piyade nehri geçinceye kadar muhafazaya me'mur edilmişdir. Gerek toplar gerek hafif obüsler

mesturen tahşid edilmişdir. Piyade vadinin kar'ına vasıl olabilip işaret îtâsına me'mur iki müfreze piyadeler tarafından görülebilecek ve fakat düşmana karşı mahfuz bir sırtda bulunuyorlar.

Vasıta-ı muhâbere sahra telefonuyla te'min edilmiş olub piyade sırtının şimaline vasıl olduğu zaman icrâ-yı vazifeye başlayacaktır. Bu zamana kadar topçunun iki vazifesi var idi. Bir tarafdan hareketde olan piyade üzerine ateş iden düşman topçusuna mukabele diğer tarafdan şimal sırtda mütehassıs müdafi'sini muhallattan tarddır.

Obüsler düşman piyadesini 200-300 metre daha içeriye tarda muvafık olmuşlardır. Fakat diğer üç batarya vazifelerini pek naks îfâ edebilmişler ve bulundukları mevki'den piyadeyi muhâfaza iden düşman bataryalarını pek güç müşahede idebilirlerdi. Nihayet piyadeler topçuya bir mevzi' ta'yin ettirebilmekle ve ağır toplara icrâ-yı vazife ettirmekle düşman topçusunu hareketten men' etmişdir.

Ve bu sûretle orman sırtıyla nehir arasında ki sahaya temizlemişdir. Arkada ahz mevki' etmiş olan topçu kıtâatı sahra topçu liva kumandanından ahz emr ediyor topçu muâveneti kendini ihsar edinceye kadar yani takriben saatlik bir müddet zarfında piyade kıt'ası nehir tûlünde olan mevki'nde tevkif edilmiş idi. Topçu iki sırt üzerinde icra-yı tahribata başlayınca obüslerde orman üzerine ateş etmeğe başlamışlar. Ayn zamanda bu ateş düşmanının gaib olan araziyi tekrar elde edebilen içün mütearriz piyade kıt'aatı takviye olmazdan evvel icrâ ettiği hareket-i taarruziye de men' etmişdir. Livanın şimalde ki ateş hattı ormana yaklaşıyordu ve bu da topçuya ihbar edilmiş idi. Livanın bütün o emri bila müşkilât gerek işarât îtâsına me'mur müfreze ve gerek liva erkan harbiye topçu Erkan-ı harbiye birbirine birleşdiren bir tabur sahra telefonu vasıtasıyla te'min edilmiş idi.

(Ma'badı var) **[33]**

Pek tanınmış bir Macar zabiti itfaiyye alayları kumandanı birinci ferik Szechenyi Paşa hazretleri

Bulgaristan 1911 Harbiye Bütçesi

Bulgaristan krallığının bütçesi 78330061 frank olub bunun 39,642061 frankı Harbiye bütçesidir. Bu mecmua' geçen seneden 100 bin frank noksandır. Şu halde tahsisât fevkalâde taleb etmedikçe Bulgaristan harbiyesine bir zam imkanı yokdur. Küçük zabitanın maaşı (adedi her seneye teb'an tebdil ider) 300 frank nezyid edişmişdir. Şu takdirde bir yüz başı senevî 3600. Mülazım-ı evvel 3000, mülâzım-ı Sânîler 2700 frank, binbaşılar ise 5400 frank alacaklardır. Bu rütbeyi piyadeler 21 ve süvari ile topçular 15 sene hidmetten sonra iktisab ederler.

Topçuların tezyidiyle neferât-ı maaşatı 106000 frank tezayüd etmişdir. Masârifat-ı melhuza içün 390253 frank tahsis edilmişdir ki bu madde-i sabıkada yok idi. Bu meblağ bazı kışlaların tavsiyesine bazı hastahâneler ta'mirine kruvözeden gelecek 9 batarya topların muhâfazasına mahsus mahale ve Sofya ve Filibe endaht

sahalarının ta'diline mahsusdur.

Şimdiye kadar sahra topçuları 9 alaydan ve her alay iki grubdan 3 bataryadan müşkil idi. Fi ma'bad bu alayları üç grubdan 2 bataryadan müşkil olacak ve bu muhaza harekatı teshil içün idi.

Batarya mürettebatı tezyid edilmişdir. Üç kal'a taburu fi ma'bad üç yerine iki bataryadan ibaret olacak ve buna mukabil üç obüs bataryası teşkil olunacaktır ki bunlar kruvo fabrikasından gelecektir.

İstihkam kıt'aatından otomobil ile aero istasyon tevhid edilmiş otomobilcilik tezyid eylemiş ve fazla olarak birde (…) şu'besi te'sis edilmişdir.

Şimdiye kadar hal-i ibtidaiyye de olan levazımât ve mübayaat kısmı yeniden te'sis edilmişdir. Bugüne kadar ordular mevad ibtidaiyyeyi alarak elbise ve kunduraları i'mal ederdi.

Zabitanın adedi harbiye içün 3639 ve bahriye içün 54 ve me'murin-i askerinin adedi harbiyede 281 ve bahriye de 84 olub mecmua' 4004'dür.

Neferanın adedi ise şu sûretle tertib edilmişdir.

Mürettebat	Tekrar dahil olunan		İlk hidmet yapan			
	Küçük zabit	Neferât	Rütbeli	Nefer	1911 mecmua'	1910
Nezâret	4	-	-	-	4	4
Piyade	2590	430	1702	30774	35505	45569
Piyade mektebi	53	24	2	92	171	-
Süvari	274	133	372	4908	5660	6130
Süvari mektebi	7	5	8	70	90	-
Remuz	22	14	27	249	312	-
Baytar	2	3	-	-	5	-
Topçu	418	162	1402	5955	7937	7473
Mü'essesât	26	24	22	81	453	-
İstihkam	206	74	321	2811	3412	3371
Sıhhıye	81	27	72	234	414	419
Adliye	8	12	8	100	128	128
Levazımât	117	9	144	1350	1620	-
Donanma	132	42	128	590	892	947
Mecmu'	3922	949	4208	47514	56593	54037
1910 senesine nazaran tezâyüd 24,56						

İtalya'da zabitanı içün cihazın ilgası

Şimdiye kadar İtalya'da izdivaç edecek zabitanın harbiye nezâreti veznesine meblağ-ı te'diye etmeleri meccbur idi ki kendi maaşlarıyla beraber bu mikdarın senevî

dört bin frankı doldurması meşrûtdur **[34]**. Bu meblağ gerek zabit gerek nişanisi tarafından tevdi' edilebilir ve zabitin kendi maaşı senevî dört bin frankı dolduruncaya kadar meblağ-ı mevdu' muhâfaza edilir idi. Meclis-ı mebusanda bu keyfiyet birçok münakaşatı mûcib olduğundan İtalya harbiye nezâreti meclise atide ki layiha-ı kanuniyeyi teklif etmişdir.

Birinci madde-İtalya ordusunda hiçbir zabit kralın müsaadesi olmadıkça ve 25 yaşını ikmal etmedikçe izdivaç edemez.

İkinci madde-Bu madde hilafında hareket eden her zabit muhâkeme-i fevkaladenin kararıyla tard ediliyor.

Üçüncü madde-Bir an karibde vuku' gelecek mevt halinde evladın meşruiyetini te'min içün kanun-ı cezaiye temas edecek bir hal olmadığını takdirde kralın müsaadesine intizar etmeden izdivaç edebilir.

Dördüncü madde- Mevt-i melhûzdan hülâsa halinde altı ay zarfında müracaatla müsaade-i lazımeyi istihsal meşrut olub aksi halde ikinci madde de muharrer ceza tatbik olunur.

Alman müşavir-i hassa Erhard hakkında birkaç söz

Alman müşavir-i hassı Erhard içün yetmişinci sene-i devriyesi münâsebetiyle fabrikalarında çalışan amele Mösyö Erhard'a hayatının en mühim vekayını musavver bir el yevm hediye etmişdir.

Gayet bir muhitten yetişmiş bu büyük adem tevellüd ettiği hânenin yerinde cesim bir fabrika inşâ ederek pek büyük hidmetler etmişdir.

1820 senesi eylülünün on yedinci günü (…) kasabasında tevellüd ederek ibtidaî mektebinde tahsilini ikmal ettikden sonra amcasının fabrikasında ressamlıkla çalışmış fakat bu hayatı kendisi için kâfi görmeyerek hicret etmiş ve bu sûretle iğneli tüfenk keşafi (Nikola Dostoyes)'in fabrikasına dahil olarak meziyyeti izhara başlamış ve bir topçu zabitinden riyaziyât tahsil etmişdir.

Bundan sonra bir fabrika te'sis arzusunda düşmüş ve muvaffakiyetsizlikle neticelenen teşebbüsü tekrar etmişdir. 1867 senesinde bir tıpa ve bundan sonra sırasıyla demir ve çelik i'malatını teshil iden makineleri keşf etmişdir. Asr-ı ahir nihayetlerine doğru harikulâde olan bizzat müteharrik hareket raciyeli topu keşf ile endahtta sürat ve emniyeti te'min etmişdir. Bu sene-i devriyeyi tes'id içün etrafına

toplanan müstahdemin ve amelesinin seda-yı tebriklerinde uzakdan yakından işiterek müftehir olduğu keşfiyatın aks sedasını bulmakla mes'ud olmuşdur.

Yeni kitablar, muktebesât

Son "ceride-i askeriye"de-yayacağını isti'male nerelerde fırsat bulabileceğiz, makineli tüfenk süvariye ne gibi hidemât îfâ eyler. (Yüzbaşı Hüsrev'in) süvari mermiler hakkında bu yüzbaşı tahsin)

Rus-Japon seferi ve piyade. Ateş ihatası.-Kıt'aatın gemilerle nakli sevk erkab ve tahmil (ihraç ve tahliye) (Mülâzım Emin Bey) Ecnebi orduları ceride-i askeriyesi" (Fransız) 1910 Alman manevraları (harita ile beraber). Muhâsara muhârebesi hakkında Alman nazariyatı (hitam). (Rus ordusunda kumandan-ı umûmîlik ve idare-i merkeziye ıslahatı. 1911 senesi Avusturya-Macaristan askeri bütçesi-Bulgaristan'da askeri adliye içün zabitan sanki teşkilâtı- Çin'de harbiye nezâreti ıslahatı-Alman ordusunda müfettişler-Meliha-yı askeri içün İspanya'da anbarlar ihdası-Cemahir-i müttefike-i Amerika harbiye nezâretinin senevî raporu-İtalya'da seyyar milisi teşkilâtı-Rus tark-ı hadidiyesinin küşadı-Türkiye'de zabitan ve me'murin-i askeriyenin tensikâtı hakkında kanun-Türkiye'de zabitanın tahdid kanunu

"Setr efores milite riş zaiç karifet" (Avusturya) 18 Haziran 1757 Kolen muhârebesi muhârebesi (Kaimmakam Maks Fon Horen)-1910'da İsviçre manevraları-Muhâsara muhârebesi (Mülâzım-ı tempan) 1910'da ecnebi orduları terakkiyâtı:Fransa ve İtalya-Endaht mektebi raporu. "Matbuat ve kitab tahlilâtı mecmua'-yı askeriyesi" (Belçika)-1909 senesi Alman manevralarında süvari fırkaları-(Miralay Fon Onfer)-Yarın kibir muhârebenin levhası. (Kolağası Hopenter)-Havai düşmanlarımıza karşı endaht (Erkan-ı harb yüzbaşı Voren ve mülâzım Mud)-Havadis-i askeriye-i ecnebiye.

"Romanya militarya"-Japon ikinci ordusu kumandanlığından verilen muhârebe emri, 9 Temmuz 907 maksim sistemi Romanya mitralyözü, 909 modlu-Yeni piyade talimnâmesi hakkında birkaç söz-Muhârebede sunuf iştirakı-Avrupa'da erkan-ı harb ve teşkilâtı-Bargir üzerinde mukâvemet-i meşbih.

"Enforma Çiven Militer Düvel-i İktira Enzar" (İspanya) Japon Ordusu piyade talimnâmesi-Çin Ordusu-İtalya topçusu

Sahib-i İmtiyaz: T. Zeki

Müdir-i Mes'ul: Doktor Rasim Ferid **[35]**

Îlânat

Deutsche Oryant Bank

(Anonim Alman Şirketi)

Sermayesi 40,000,000 Frank

Drest bankası, Şafhavezn ferayen, Deuchland milli bankası taraflarından te'sis olunmuşdur. Berlin, Hamburg, İstanbul, Bursa, Mersin, Adana, Dedeağaç, Edirne, Haleb, İskenderiye, Kahire, Mensure, Minya, Tanta, Beni Süveyf, musiki ve kaza bil-itikada şu'beleri vardır.Muhtelif meskûkât ve tahvilât alım satımı, ticari senedât muâmelatı, depozito ve faizli çek muâmelatı, esham üzerine ikrazat, itibar-ı milli muâmelatı, çek, esham ve her memleket üzerine telgrafla te'diyat, itibar-ı milli mektubları, Türkiye ve memâlik-i ecnebiyede esham muhâfazası, kupon te'diyat ve iştirası vesaire üzerine muâmelat yapar.

Muayyen vadeli senedler yüzde 4 faiz

Tasarruf sanduğu yüzde ½ 3 faiz

Biker mağazası

Beyoğlu cadde-i kebirde numero 370.

Umur-ı askeriye ve bahriye mültezimi ve bilhassa askeri İngiliz malları satın almak içün Biker mağazasına ber vech-i ati siparişler verilmişdir.

Hâkî renkde zabit ve nefer elbisesi yün ve keten, çizme, eğer, bargir takımı, çadır, örtü, seyyar karyola askeri zabıta içün.

Telgraf adresi: Biker Beyoğlu

Düseldorf şehrinde Ren eyaleti maden ve makine fabrikası (Erhard Fabrikası)

Düseldorf-Derondorf-Bu şu'bede Erhard sisteminde toplar, erhard sistemi presi tertibatıyla, topçu ve piyade mühimmatı lehimiz borular, umûmîyetle her nev' çelik kovanlar i'mal edilir.

Düseldorf-Rat-Bu şu'bede Martin ve Pute çelikhâtaları Erhard sisteminde tekerlekler, demiryol ve ağun tekerlekleri helezonsu borular i'malathâneleri vardır.

Zummerda-Bu şu'bede tüfenk fabrikası, mitralyöz, otomatik tabanca ve filinta, revolver, av tüfenkleri, fişenk ve tayyare fabrikaları ve makine i'malathâneleri işlemekdedir. Hâkî renkde zabit ve nefer elbisesi yün ve keten, çizme, eğer, bargir takımı, çadır, örtü, seyyar karyola askeri zabıta içün.

Telgraf adresi: Biker Beyoğlu

Düseldorf şehrinde Ren eyaleti maden ve makine fabrikası (Erhard Fabrikası)

Düseldorf-Derondorf-Bu şu'bede Erhard sisteminde toplar, erhard sistemi presi tertibatıyla, topçu ve piyade mühimmatı lehimiz borular, umûmîyetle her nev' çelik kovanlar i'mal edilir.

Düseldorf-Rat-Bu şu'bede Martin ve Pute çelikhâtaları Erhard sisteminde tekerlekler, demiryol ve ağun tekerlekleri helezonsu borular i'malathâneleri vardır.

Zummerda-Bu şu'bede tüfenk fabrikası, mitralyöz, otomatik tabanca ve filinta, revolver, av tüfenkleri, fişenk ve tayyare fabrikaları ve makine i'malathâneleri işlemektedir **[36]**.

1.4. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 4

1. Sene, 4. Numru **18 Nisan 1327**

Zabt u rabt kuvvet, kuvvet ise vatanın terakkîsini vücuda getirir

Müdafâa-yı Milliye

Askerî ve Fennî Osmanlı Gazetesidir

Her on beş günde bir neşr olunur

(Ser-Muharriri: Mehmed Zeki, Mühendis)

Müdâfaa-ı yı Milliye bi'l-hassa askeri olduğundan maksadı terakkiyatı askeriyeye ma'tuf bulunduğundan şahsî tenkidat ve ihtilâfatı muhtevi mevadı kabul etmez.

İlan

Manda post ve mekteblerin gazetemizin idarehânesine gönderilmesi mercu'dur. Îlânat içün doğrudan doğruya idarehanemize müracaat etmelidir.

Îlânat bedeli peşinen ahz olunur.

Abone bedeli içün

Beyoğlu Galavani sokağı 14 numeroda bulunan idarehâneye veya İstanbul'da

Bab-ı Ali caddesi numero 46 "Kütüphâne-i İslam ve askeri"ye müracaat etmeli.

Memâlik-i Osmaniye içün seneliği	1 lira-yı Osmanî
Memâlik-i Ecnebiye içün seneliği	1 İngiliz lirası
Nüshası Memâlik-i Osmaniye içün	5 Guruş
Nüshası Memâlik-i Encebiye içün	1,25 Frank

Şevket-i Harbiye-i Osmaniye'nin tezyid ve takviyesi zımnında ahiren iki birinci sınıf drednot ilavesine bezl-i ihtimam iden bahriye nazırı muhteremi müşahir-i rical-i askeriyemizden Mahmud Muhtar Beyefendi hazretleri.

"Apollon" fotoğrafhanesinden me'huzdur **[37]**.

Îtizar

Gazetemizin Türkçe kısmını idare iden muharririn tebdil edilmesinden dolayı makalât-ı Türkiye'de meşhud olacak bazı hataya ve imtizamsızlığın bundan sonra intişar edecek beşinci nüshamızda vukua' bulmayacağını vaad ve ilan ile bu nüshada meşhud olan hatamızın afvını kiramdan ve abonelerimizden rica ideriz.

Müdir-i mes'ul

Hakiki Bir Zabite Lazım Olan Şey

Muhârebeye hazır olmak içün hal-i sulhde bir zabit kendisini hazırlamağa mecburdur. Eğer bir zabit ameli ve nazari bir sûrette kendi ordusu ve muhârebe edilmesi muhtemel hükümât orduları hakkında ma'lûmâtı olmazsa muhârebede hiç

faidesi olmaz.

Bu ma'lûmatı iktisab içün bir zabitin şunlara ihtiyacı vardır:

1-Muhtemel düşmanların ta'limnâmelerini eğer mümkün ise ecnebi lisanı hususunda ikmal-i ma'lûmât içün okumak.

2-"Lafrates militer" "Lonelid Rus" gibi âsar-ı askeriyeyi okumak.

3-Muhtelif orduların Erkan-ı harbiyeleri tarafından yapılan tecrübelerle bunlara aid asarı okumak: "Larevo militerde zarma zatranser" , "militarişe zacriyef", "Deuche Ofginsir silat"

4-Yerli ve ecnebi meşhur zabitan tarafından yazılmış makaleler asarı okumak: "La defans nasyonal" , "Le Jurnal De Siyans Militer" , "Deuches Ofgiser Balat"

5-Güccarın tab'iyye mütalaasına rehber, kropatkinin muhârebe hatırası gibi encebî kitablarını tercüme etmek.

6-Muhâfil-i askeriyede muktedir zabitan tarafından verilen konferansları dinlemek.

7-Alaylarda sunuf-ı muhtelife tab'iyesi, seferiye, terakkiyât-ı fenniye ve muhârebede ehemmiyeti hakkında zabitan tarafından verilen konferansları dinlemek.

8-Ecnebî muhârebe ve manevralarını mütalaa etmek.

9-Muhtelif arazi üzerinde muhtelif müfrezelerle harb tatbiki ta'limleri yapmak. Bu müfrezelerden mücavir ordu ve diğeri ise kendi ordusu kavaid-i harbiyesine göre hareket etmelidir. Vazifesini bir makine gibi nazari bilen bu zabitan ordu içün hiçbir kıymeti yokdur. Yalnız ameliyât veyahut nazariyatı bilen dahi aynı halde bulunurlar. Ameliyat ile nazariyâtı nefsinde cem' etmiş olan asıl hakiki zabit olur. Bizimde ihtiyacımız bunlardır. Mesela Yunanistan ile bir muhârebe-i muhtemele farz edelim: Muhârebede bu memleketin ordusuna galebe çalmak içün hal-i hazırda bunların tarz ve usul-ı hareketlerini bilmeğe mecburuz.

İşte bu sebebe mebnîdir ki her hükümetin muhtelif diğer hükümetler nezdinde ateşemiliterleri vardır. Bunlar bulundukları memleketin ordusunu tedkik ve manevralarında hazır olunmak içündür.

Bunun içün bütün memâlik-i mahzenede ecnebî ordularda ceryan iden ahvalden kendi zabitlerini müstefid kılmak içün ecnebî ordularından bahs-i risâle-i

askeriyeler neşr olunur. İşte maksada mübnirdir ki üç lisan üzerine "La defans nasyonal" te'sis edilmişdir.

Bundan da maksad: Muhtelif ecnebî ordularda ki ahvalden zabıtamızı haberdar etmek ve anlara pek ziyâde lazım olan ecnebî lisanlarına vukuf ettirmek içündür.

M.Z.

Buyruldulu Zabitlerin Merâkiz-i Tahsiliyesi

Yakınlarda Fransa'nın mevaki'-i askeriyesinde husûsiyle kolordu merkezlerinde başlıca meşhur şehirlerde buyruldulu zabitler içün merâkiz-i tahsiliye inşâ olunuyor.

Bundan maksad asâkir-i mezkûreyi mesela: Harita üzerine ta'lim, konferans, mübahasat ve münâkaşat-ı mütenakısına ve elh gibi hepsinin birlikde çalışabilmelerini iltizam iden işlerde kullanmak ve bu sûretle tekâmül efkara medar olabilmek ve ordunun kuvveden fazla çıkmış olan her türlü terakkiyâtına kesb-i vukuf ettirebilmekden ibaretdir.

Mekteb-i mezkûrun en ziyâde hidmet edebileceği bir cihet varsa o da Erkan-ı harbiye hidmetinde olmayub kıt'aat nezdinde istihdam olunan zabitlerin mülke ve muhârese-i lazımeyi elde ederek tahsil-i alilerini gaib etmemelerini te'min etmiş olmasıdır. Bu gibi zabitler Erkan-ı harbiye hidmetinde aldıkları halde me'muriyet-i cedidelerinde günden güne muvaffakiyet ibraz edecekleri gibi müfrezelerinde kalmış olsalar bile bir harb zuhurunda Erkan-ı harbiye refakatda ki hidematında ki ibraz-ı ehliyet edebilecek bir hal ve vaz'iyet iktisab etmiş olurlar.

Merâkiz-i tahsiliye mezkûr mekteb-i alî-i adkari müdiriyet-i idaresi umûmisinin ve Erkan-ı harbiye reisi umûmîsinin nezâreti **[38]**

Tahtında idare olunmakdadırlar. Bunların te'min intizamı içün müntehab merakiz-i askeriyede de zabitlerin bir arada bulunmaları iktizâ ederki bunun içünde birer kütüphâne te'sisi lazım gelmişdir.

Bunun üzerine birçok kitablar husûsiyle mekteb-i alî askeride tedris olunan derslere müteallik kitablar mekteb-i mezkûr müdiriyeti tarafından gönderilmiştir.

Burada verilen konferanslar Erkan-ı askeriye meyanında teatî olunan muhâberat ile Birinci Napolyo'nun asgarına aittir. Memâlik-i mütemeddiye-i ecnebiyede intişar iden asar-ı askeriye ile muhârebat-ı leffiye dair mütalaatın ve her

memlekette sonbaharda icrâ olunan manevralara dair tafsilât-ı müfide, ecnebi orduların nizamatı gibi şeyleri cami'dir. Bu kütüphaneler atide beyan olunacağı vechle bir şekil diğere ifrağ olunacaktır.

Bu sûretle zabitan aynı merâkiz-i tahsiliyeden semere-i tahsillerini en evvel kendileri iktitaf edebilecek ve aynı zamanda arkadaşlarını da hissedar istifade edecek birtakım umur-ı şahsiye ile de işgal-i hak ve salahiyetide haiz bulunacaktır.

Bundan başka bu merâkiz-i tahsiliyesinde birkaç def'a gerek Erkan-ı harbiye-i umûmiye ve gerekse mekteb-i ali askeri tarafından ziyaret ve teftiş olunacaktır ki hey'et-i müşarun-ileyh taraflarından nafi' konferanslar verilecektir. Esâsen bu daru'l-tahsillere Erkan-ı harbiye zabitleri de müdavimdirler.

İşte bu sûretle Erkan-ı harbiye zabitanıyla sunuf-ı saire zabitanı arasında manen ve müsadeten te'sis-i muhâvenet ve ahavat edilecceği gibi bunların temasından ve mevaki' istifadeye vaz' ettikleri müzâkerat-ı askeriye ve konferanslardan dolayısıyla bütün ordu müstefid bulacakdır.

Flemenk Hükümetin İttihaz Etmiş Olduğu Baloncu Mektebi

"Le Zodyak" nam Fransız şirketi Flemenk hükümetinin Harbiye nezaretine 900 metre mek'ub saklında bir balon îtâ edecektir. İşbu balon ise baloncu zabitan mekteb hidmetine îfâ ve mezkûr balonu göndermekten maksad dahi mühim-i askeri manevralarına baloncu yetiştirmekden ibaretdir. İşbu siparişle sabit olmuşdur ki Fransa hükümeti balonculukda birinci mevki' ihraz etmiştir.

Balonculuk san'atını tahsil etmek üzere hükümet-i seniyyenin Fransa'ya iki zabit irsal-i izam edeceği varid-i hatırdır. Fransa manevralarında tatbik kılınan balon hakkında gelecek nüshamızda bir makale neşr edeceğiz.

Muhârebenin sevki hakkında ta'limat

İşbu ta'limât Türkçe'ye tercüme edilmiş olduğuna binâen nizamnâme-i mezkûrun intişarına devam etmek zaid görülmüş olduğundan bu numero ile mukavelenin neşrine hitam vermeğe karar verdik Türkçe tercümesi İstanbul askeri kitapçısı Hilmi ve Almanca nüshaları dahi Beyoğlu'nda kitabçı "Otto Kail" de füruht olunmakdadır.

Japonya Ordusunda Zabitanın Tahsili

Japonya'da zabitanın usûl-ı terbiye ve tahsilini nazar-ı mütalaadan geçirmeği

faideden hali göremedik. Zirâ Japonya ordusunun son Mançurya'da vukua' gelen muhârebede iktisab etmiş oldukları muzaffariyet tamamıyla zabitanın göstermiş oldukları metanet-i harbiye ve kuvve-i irtibatiye sayesindedir. Hat hareketlerinin hülasasıda anıda tecemmülen beyan olunacaktır

(Zabit namzedlerinin ikmal-i tahsili)

Zabit namzedlerinin ekseri zadegan gönüllü kıt'ası meyanından mefareket ettikden sonra her sene haziran bir de zadegan gönüllü sıfatıyla alaya dahil olurlar. Ve askeri mektebine girmezden evvel orada altı ay kalırlar. İçlerinden zadegan gönüllü kıt'asından çıkmayubda zabit namzedi imtihanında muvafık olanlar kar'i neferleriyle birlikde hidmete dahil olurlar. Ve evvela bunlarla birlikde tahsil gördü. Haziran birden itibaren kanun-ı evvel birde Türki askeri mektebine dahil oluncaya kadar müntehab bir zabit kumandasında bulunan gönüllü zadegan askeriyle birleşirler.

Mekteb-i mezkûrun müddet-i tedrisiyesi on sekiz aydan ibaretdir ki bundan sonra zabit namzedleri zabit muâvinliğinde bulunmak üzere altı ay kadar alaya avdet ederler. Nihâyet mülâzım-ı sânî rütbesini elde edebilmek içün bir o kadar da zabitliğiyle tavzif edilmeleri lazımedendir.

Bundan müsteban olacağı vechle gayet mütebbin ve usul-ı matlubeye muvafık bir surette tahsil görürler. Namzedlerin adedi lüzumundan fazla olduktan maada intihabat görürler. Namzedlerin adedi lüzumundan fazla olduktan maada intihabat-ı cedideye de meydan vereceği cihetle ahz-ı asker muâmelâtı gerek maddiyat ve gerek maneviyat nokta-ı nazarından pek elverişlidir **[39]**.

(Zabitlerin Tahsil-i Ameli ve Nazariyesi)

Reis-i kıt'aat evvela hey'et-i zabitanın ameli ve nazari tahsillerine pek büyük ehemmiyet atf ederler. Diğer tarafdan zabitan kendi san'atlarından başka birşeyle meşgul olmazlar. Mesleklerine tevafuk etmeyen şeylere tahsis vakt etmezler. Husûsiyle cem'iyetleriyle hiçbir güna irtibat ve münâsebette bulunmazlar. İşte bu sayededir ki istifade-i tahşiyelerini mûceb olacak şeylerle meşgul olarak ifate-i vakt etmezler.

Adeta her gün öğle yemeğinden sonra cümlesi, hatta müte'ehhil zabitler bile bir araya toplanırlar. Bir yolda bir araya toplanırlar. Bir yolda idare-i kelam ederler. Reis-i kıt'âat konferanslara ve kendilerine aid nizamât üzerine ceryan iden mübahaset mütenakizeyi nezâret ider.

Kış mevsimi esnasında harita üzerine ameliyât içün kendilerine bir büyük meydan tahsis olunur ki bu ameliyât yazın bile devam ider. Ve fakat bunların birine zabitan ta'limleri ve manevra nakisanın itmamı içün yapılan tecrübe ta'limleri kaim olacağından ameliyat-ı mezkûreye o kadar ehemmiyetli devam etmezler. Her fırkada her sene dokuz günden on dört güne kadar tahvil edebilecek seyahatler icrâ olunur. Ekserya mukarreze veya fırka ta'limleri yapılır. Tahsil ameli idman iden nokta-ı nazarından ne kadar faideyi cem' ise emr ve kumanda nokta-ı nazarından da o kadar faide te'min etmişdir.

Zabitan kendi askerlerinin hergün mütemadiyen ve bir sûret-i müntazamade yapmakda oldukları jimnastik, komşu meç ve kılıç ta'limlerine müşareket etmekde kusur etmezler. Japonya ordusunda bütün zabitan kemal-i hevahişle yürüyüş ve koşu ta'limlerine iştirak ederler. Ve içlerinden buna tahammül edemeyenler arkadaşları tarafından tekaüde davet edilirler.

Serbest atlama sûretinde süngü kılıçla meç ta'limleri pek ziyâde revaç bulmuşdur. Bu harekata kapudanlarda mecbur tutulduğu gibi erkan ve ümerâ ve hatta paşalardan bile iştirak edenler nadir değildir.

Harbiye meclisi ordunun tenvir-i efkar ve tevhid mesleğine hadim en kıymetdar bir uzuvdur. Namzedlerin adedi her sene yedi sekiz yüze baliğ olursa da içlerinden kabul olunanlar ancak yüz raddesindedir. Müddet-i tedrisiyye üç senedir.

Zabit Muâvinlerinin Tahsili

Japonya'da zabit muavinlerine tahsil olunan makam-ı Fransa nekinesine müsavi gibidir. Lakin bunların kısm-ı küllisi dört sene hidemattan sonra orduyu terk ederler ki bu da her sene kadroların vasi' mikyasda tanzimini mûcib oluyor.

Zabit muâvinliğine namzedlerinin vazifeleri hidmet-i askeriyelerinin birinci senesinden başlar ki bu müddet zarfında içlerinden en ziyâde temyiz idenler ya zabit muâvini veya başçavuş olurlar. Tekrar orduya dahil olmak isteyenler taburlarda veya alaylarda mümtaz zabitanın kumandası altında içtima' ederler. Zabit muâvini oldukları zaman tahsillerine kıt'aatte devam ederler ve jimnastik, meçe, süngü ta'limine arazinin hüsn-ü isti'maline ve kıt'aatda ki vazifelerine pek ziyâde ehemmiyet verirler.

Fransa Ordusunda Yeni Kabul Olunan Üniforma

Fransa ordusu için el-yevm intihabı takrir iden yeni üniformanın sûret-i

kat'iyyede kabulü ve metanet husûsî bir def'a daha önümüzde ki sonbahar manevrasında iki piyade alayıyla bir topçu gurubu "taburu" ve bir süvari alayı ve sunuf-ı muâvene-i saireye iksa edilerek tecrübe edilecektir.

Bu yeni üniforma içün pla tefrik bütün zabitan ve efrada giderilmek üzere yeşili daha ziyâde olmak üzere haki rengde bir kumaş kabul edilmiş olub Almanların kabul ettiği üniformadan daha az mermi' olduğu anlaşılmışdır.

İşbu formayı sunuf-ı muhtelife âtide ki vechle iktisab edeceklerdir.

1-Piyade

Sinapga, kaput, ceket, pantolon ve bir çift sargıdır. Şapka mantarlı mukavvadan ma'mul olub üzerine elbisenin kumaşından geçirilecek ve şapkanın ön tarafında vakt-i hazırda bakırdan ma'mul ve icabında kaldırılabilir. Bir levha bulunacak vakt-i seferde işbu levha yerine mai renginde bir alâmet-i farika vaz' olunacaktır. Seferi şapkanın sıkleti 210 gramdır. Zabitan ve efrad şapkaları yekdiğerinin aynıdır.

Kaput, bir sıra düğmeli olub el-haletü hazihi orduda kullanılan kaputun biçiminde yakası devrikdir. Ve ön tarafda iki cebi vardır.

Ceketlerin yakaları dik ve biçimleri alp avcılarının ceketlerine müşabihdir. Ön tarafda ve iki yanlarda dört cebi vardır kaput ve ceketin düğmeleri matdır **[40]**.

Pantolon dahi aynı kumaşdan olub zihleride kendi renkdedir. Zabit ve küçük zabit pantolonları tıbk-ı efrad gibidir ancak zabitan elbiselerinin kumaşı zerafetçe efradından farklı olduğu gibi rütbe-i alâmet-i farikaları mevcuddur.

Piyade zabitanıyla ma3iyyet-i zabitanı vakt-i seferde efrad-ı misüllü bir sac ve sarımtırak meşinden bir kemere hamil olacakları gibi küçük kıt'ada olmak üzere yeni kabul olunan sistemde kılıç taşıyacaklarıdır.

Büyük üniformayı hamil zabitan sırmalı ipekden mensuç ve elbisenin renginde bir kemer takmayacaklardır.

2-Atlı Sınıf

Dragon ve zırhlı süvariler içün aynı ve Hüssar ve avcılar içün de müceddid olmak üzere bir şapka ve bir de hidmete mahsus kasket ve bir de piyade sisteminde bir hidmet-i dahiliye cekete ve aynı modülde bir külot, bir çift tolak ve bir aded yağmurlukdur.

Topçular içünde aynı numune tarzında bir şapka mevcud olub bütün atlı sınıfların yağmurlukları lağv edilmiş ve rütbeleri gösteren alâmet-i farikalar dahi kol üzerine nakl edilmişdir.

Birinci sınıf yani usta efrad bir aded ve piyade sınıfı onbaşıları iki aded kırmızı yünden şeridi çapraz vari kollarına vaz' ederler. Süvari veya piyade çavuşları etrafı sırma ile muhat bir sarı ipekden şeridi aks V şeklinde yani Türkçe'nin sekiz rakamı vechle yine kolları üzerine vaz' ederler. Başçavuş veya süvari alay çavuşları dahi aynı çavuşlar vechle ve fakat iki sıra şeridi hâvî bir alâmet-i farika koyarlar. Bölük emini alâmet-i farikası çavuşdan bir şerid fazla olub kolunun kısm-ı alisine vaz' ider.

Kitablar etrafı kırmızı şeritle muhat dairevi sarı veya beyaz ve ortasında siyah yaldıza hâvi bir sırma şeriti alâmet-i farika olarak taşırlar.

Mülâzım-ı sânî bir aded beyaz mülâzım-ı evvel iki beyaz yüzbaşı misli üç beyaz yıldızı ve tabur kumandanı bir sarı, kaimmakam iki sarı ve miralay mislini üç sarı yıldıza hamildir.

Generaller yekdiğerinden biraz farklı burmalı apolet taşırlar. Şu sûretle yeni üniformanın eskisinden daha az kabil fark ve ru'yet olduğu daha latif ve manzarası daha ziyâde asker kıyafetini temsil etmekdedir.

Çokdan beri mevzu' bahs mütalaa olan bu tadilâtın lüzum ve mevki' fiile i'salinde ibraz himmet iden harbiye nezaretine şayan hüsn-ü kabul olan bu muvaffakiyetten dolayı Fransa ordusu medyun-ı şükrandır.

1910 Senesi İsviçre'de İcra Olunan Manevra

(3.üncü Numerodan Ma'bad)

Muhârebe-İki safha: a) Her iki tarafdan taarruz; b) Beşinci fırkanın ric'at-ı muhârebesi a) Birincisi Delemon istikametde-Premoşel ve Meksika istikametlerinde saat yediden itibaren şiddetle vuku' bulan muhârebe neticesiz kalıyor; saat sekide süvari fırkası mitralyöz ve tüfenkleriyle yakın muharebeye iştirak ediyor; muharebeye başlar başlamaz kırmızı tarafa verilen ric'at emri üzerine tevakkuf ediyor.

2.incisi Kortel istikametinde-Mai taraf on ikinci alaydan kırmızı taraf ise on sekizinci alaydan olmak üzere her iki taraf (Soren) istikametinde zayıf avcı hatları ileriye sürmüşlerdir. 17.inci kırmızı alay (Forfor) tarikiyle taarruz ediyor. 11.inci mai alay ise ona karşı açılıyor. Mai taraf topçusunun Faik bulunmasından dolayı hakim

hey'eti kararıyla on sekizinci alay ric'ata mecbur ediliyor; bu alay tarafından yapılacak bir avdet-i taarruziyenin gayr-ı mües'ser olacağına hükm olunur.

Bu esnada (Saat 8, dakika 6) beşinci fırka ber vech-i âtî havadisi alır: Birinci mai kolordu (mefruz) Faik kuvvetlerle (Senbre), (Sevli) istikammetinde taarruzz ediyor; sunuf-ı muhtelifeden bir kol (Dobeş asuyi)i geçdi ve (Fin Rodotek) istikametinde ilerliyor. Diğer cihetden kırmızı ordunun kısm-ı küllisinin sağ cenahı (Vinkel-Londrof)'a doğru ric'ata mecbur oldı.

Binâen aleyh beşinci fırkaya gelen emr (Ranterye)ye doğru ric'at etmekdir.

b) Birinci Delemon istikametinde-Beşinci avcı taburu (Kırmızı) (Meksika) tepelerine güzelce yerleşerek ric'at hareketini setr ediyor; şimdiye kadar ihtiyatta bulunan 20.inci piyade alayı (Domol) istilametinde muharebeye girer. 19.uncu alay (Domon)un cenubuna doğru çekiliyor.

Beşinci liva (Mai) bir topçu grubuyla, aynı suretle bir topçu taburunu hâvi ve (Develiye)nin şimalinde birleşmiş olan süvari fırkası mitralyözleriyle himaye edilmekde olan 10.uncu liva takibe koyuluyor.

2. Kurtetel, Forfor istikametinde-9.uncu liva (Kırmızı) Bekoret Konorel, Baskor, Larujav, Develiye, Lerasniye caddelerini setr ederek ric'at etmek vazifesiyle mükellefdir **[41]**.

Emr geldiği zaman 17.inci alay 11.inci alayı (Forfor)un gerisine püskürtmüş bulunuyor ve altıncı livanın hafif muhârebe hatları karışmış ve bu livanın 11 ve 12.inci alayları kamilen birbirinden ayrılmış bulunuyordu.

Fakat umûmî ric'at emri geldi. Onun icrâ olunması lazımdır. Manevra idare hey'eti havanın müsaidesizliğinden dolayı harekatı kat' etmeğe ve kıt'aati ileri karakol tertibâtı almaksızın konaklatdırmağa karar verdiği zaman saat on buçuğa doğru hareket neticelendi.

(4)

(Eylülün yedinci günü)

Mai tarafın vaz'iyet-i ibtidaiyesi

Vazife-Üçüncü fırka birinci kolordu (mefru)un (Onderveliye Larsin) istikametinde ki hareketini himaye içün (Kakarel) (Mon-Roslen) istikametinde taarruz

edecektir.

İnkısam-ı asâkir-Sağ cenah: Beşinci livadan bir alay, avcı taburu, bir topçu taburu, (Lahut burnu, şu fores istikametinde) Hücum istikameti: Levik, Develiye, Desso.

Sol cenah: Altıncı liva (İki tabur eksik, bir topçu taburu (Develiye'nin cenub-ı şarkisinde) taarruz istikameti: Sevire.

İhtiyat: Bir buçuk alay piyade iki topçu gurubu (Lebarit ve senet fonen istikametinde)

Kırmızı tarafın vaz'iyet-i ibtidaiyesi

Vazife-Kırmızı ordu kuvva-yı imdadiye almışdır. Ayın sekizinci umûmî taarruza tekrar geçebilecektir.

Ayın yedisinde beşinci fırka monet sütvazı, Develiye Desso'yu ve klud şayudi tepesini elde bulun duracakdır.

Yalnız ana iki süvari mitralyö bölüğüyle üç süvari bölüğü kalmışdır.

Sağ cenah: 9.uncu liva, bir topçu grubu vazifesi (Le mon Şovazi)de bulunmak ve (Develiye Redseso)yu muhâfaza etmekden ibaretdir.

Sol cenah: Onuncu livadan bir alay. Bir topçu grubu (bir batarya eksik). Vazife: Develiye Desso (hariç) ile Klod Şapyidu (dahil) arasında bulunmakdır.

İhtiyat: Bir piyade alayı, bir aharcı taburu, 612 rakımlı tepenin garbinde bir batarya topçu (Develiye Desso'nun garbinde)

Muhârebe-Üçüncü fırka bütün cephesiyle taarruza geçiyor; beşinci fırka bidâyetle sağ cenahıyla Müdâfaada vusul cenahda taarruzda bulunuyor. Bir gün evvel ki gibi muhârebe muhtelif iki halde ceryan ediyor.

1.incisi Le mon Şovaze Develiye istikametinde-Mai tarafda Miralay Garç (6.ıncı liva) muhârebeyi idare ediyor. Miralay altında dört tabur vardır. (31,32,33,34.üncü) Bu dört taburdan üçüncü 590 rakımlı tepeye ve bu livaya zayıf avcı hatlarıyla sevk ediyor ve dördüncüsü ihtiyatta bırakıyor. Bu hücum (617 rakımlı tepe)de dördüncü topçu alayının ikinci taburunun Şofur istikametinde şimalde bulunan aynı alayın birinci taburunun ateşleriyle himaye edilmekdedir. Bu hücum kamilen hendeklerde bulunan 50,52,54.üncü taburlarla 590 rakımlı tepeye doğru yerleşmiş olan

kırmızı topçunun ateşleriyle neticesiz kalmışdır. Miralay Garç kuvve-i imdadiye taleb ediyor. Kendisine fırka ihtiyatında alıkoyulan livasına mensub iki tabur (35,36.ıncı) veriliyor bundan başka ihtiyat topçu gruplarından birinin yardımınada mazhar oluyor.

Bu kuvve-i imdadiye ber vech-i ati sevk olunmuşdur.

Topçu grubu (18 rakımlı tepeye)

35,36.ıncı taburlar sanisi gerisinden livanın sağ cenahına doğru.

O zamana kadar liva ihtiyatında bulunan 34.üncü tabur (Abet-Durşu)ya doğru ileriye gönderilmişdir.

Saat 9 buçukda.

Üçüncü fırka kumandanı bu esnada ber vech-i ati mühim bir karar ittihaz ediyor: Yalnız başına (Mont Şevazi)ye taarruz iden Miralay Garç livasının uğrayacağı müşkilâtı nazar-ı dikkate alarak fırka ihtiyatında bulunan piyade alayıyla topçu grubuna (Kortetel) tarikiyle (Korfor)un cenubuna ilerlemek ve oradan (Mon Şevazi)nin sağ yanına taarruz etmek içün emr veriyor. Fakat bu müretteb alayın hareketi bir bölük mitralyözle himaye edilen beşinci süvari alayı tarafından te'hir edilmişdir. Bu vechle fırka kumandanının arzusunun aksine olarak Garç livası yalnız başına (Mont Şevazi)ye taarruza mecbur olmuşdur.

Bu hücum-ı zevale doğru vuku' buluyor.

Miralay Garç topçu gruplarından birisini (Me-Durşo) istikametine celb ediyor. Bu topçunun ve 618 rakımlı tepede ki **[42]**

Grubun ateşiyle yardım olunduğu halde livanın altı taburu (Monet Şevazi) üzerinde istihkamlara yerleşmiş olan 4 taburdan ibaret (Kırmızı) olan kuvvete karşı ileri harekete tekrar başlıyor. Müdafain tarafı bu ileriye hareketi topçu ve piyadenin keşif ateşleriyle karşılıyor; ikinci mitralyöz bölüğü (Mont Şevazi) üzerine süratle ilerliyor ve çabucak tüfenklerini faaliyete vaz' ediyor. Aynı zamanda kendisi içün fırka ihtiyatında kalan üç taburu Miralay İzalin celb ediyor. Ve üç tabur (Mont Şevari)nin şimal sath mealinden çıkarak şiddetli bir mukabele hücum icrâ ederek Garç livasının hücumunu neticesiz bırakıyorlar. Lamort-Born istikametinde bulunan.

2.inci Lahot-Born-Domon istikametinde-Lamot Born istikametinde bulunan mai üç tabur (3,27,26.ıncı avcı) (Levik)'e doğru taarruz ediyor. Bu kuvvet bir topçu grubunun himayesinde ki üç taburla (46,55,57.inci) ihtiyattan evvelce alınan dördüncü

bir taburdan (59.uncu) bahar kuvvete tesadüf ediyor.

Bu vechle teşkil iden kırmızı taraf taarruza geçiyor ve düşman Delemon üzerine püskürtüyor. Beşinci liva kumandanı (Delemon)un şimal-i garbinde müstahkem bir mevzi' almağa ve her halde kırmızı kıt'aatın Forrendelen üzerine ilerlemesine mani' olmak içün alıyor.

Altıncı livaya da 618 rakımlı tepede (Develiye'nin cenub-ı şarkisinde) tevakkuf etmek ve orada müstahkem bir mevzi' almak içün emr veriliyor: Üçüncü fırka kolordu (Mefruz)un taarruza devam içün pek zayıf bulunduğunu ve emr-i ahire kadar kazanılan mevazi'de kalmakla iktifa edilmesi lazım geleceğini haber alıyor.

Üçüncü ve beşinci fırkalar ayın yedinci günü sabahleyin zevalden sonra yapılan Huser Bezane muhârebelerden sonra muhârebe halinden kalmışlardır. Mevzi'lerini almak içün geceden istifade etmeğe mecbur edilir.

(5)

Eylülün Sekizinci Günü

Vazife-Üçüncü fırka bu hattı tutacakdır: Lahot-Born, Şofor'un şimalinde sırt, Develiye'nin garb kenarı 539 sırtı (Korfor)un cenubunda ki geçid.

Beşinci fırka taarruz etmek ve Mutye üzerine ileri yürüyüşüne devam içün emr aldı.

İnkisam-ı asâkir-Mai taraf-Miralay Vild Buloni düşman tarafına geçen bir alay (dokuzuncu) elden gaib etdi. Kuvvetini üç kısma ayırıyor:

Sağda ki kısım: Üçüncü avcı taburu; Lahot Born sırtını tutacakdır.

Merkezde ki kısım: Bir piyade alayı (Onuncu) ve bir topçu grubu (24.üncü alayın 2.inci grubu) (Şofor)un şimalinde ki sırttan ta (Develiye)nin şimalinde ki ayırmağa kadar olan sırtı; Sağda ki kısım: Altıncı liva (iki bölük noksan) ve iki tabur topçu (dördüncü alayın birinci, altıncı alayın ikinci taburları); Develiye köyü. 539 rakımlı tepe, (Korfor)un garb kenarı.

Bu cebhe cenûben bir itinad noktasıyla nihayetle biz (Korfor'un cenubunda ki sırt), (11.inci alaydan) iki bölük, bir topçu taburu (altıncı alayın birinci taburu) istihkam taburu (Lasuren) ve garb istikametinde düşmana kapamak ve Mont Şevazi'yi yandan urmak içün emr aldılar.

Kırmızı taraf-Miralay İzelin kuvvetini iç kısma ve bir de ihtiyata ayırdı:

Sağda ki kısım: (19. ve 9. alaylar) bir kılavuz takımı; Novileri istikametinde ; taarruz istikameti: Rus Mejuk.

Merkezde ki kısım: Bir piyade alayı (17 numero) bir kılavuz takımı, bir topçu taburu (alay 5, tabur 1)bir batarya (ikinci grubdan); (Mont Şevazi)den (590) rakımlı tepeye (Develiye'nin garbında) ormanda dahil olmak üzere, taarruz istikameti: (Me-Durşo)

Solda ki kısım: Bir piyade alayı (Numero 20) avcı taburu, bir kılavuz takımı, topçu taburu (alay 5,tabur 2) bir batarya noksan; 590 rakımlı tepeden (hariç) (kumanya)ya kadar, taarru istikameti: Sen Fonten;

Fırka ihtiyatı: Bir piyade alayı (18 numero), (Mont Şevazi)nin şimalinde.

Muhârebe-Lahut-Born Donkor istikametinde-Sabahleyin 4.25 geçe onuncu piyade alayı ve avcı taburu (mai) daha iyi bir Müdâfaa mevzu' almak ve fırkanın kısm-ı mütebakisine yaklaşmış içün taarruz emri aldılar. Taarruz istikametleri:

Develiye-Desso, Levik, Glod Şapyovidir. Şiddetli bir muhârebeden sonra kırmızı taraf bu taarruzu püskürtür ve mai taraf kıt'aati Şofor, Domol istikametlerine doğru çekilirler; 2.inci Develiye, Develiye-Desso'ya doğru-neticesiz **[43]**

Muhârebe: Develiye-Borrinyon ve Develiye-Lerantirye caddeleri üzerinde hayvan üzerinde bulunan iki mai taburun karşusında kırmızı tarafdan pek zayıf kıtaat vardır. Bunun içün bu kıtaat şimalde ve cenubda (Develiye)nin şimalinde ki ormanlara doğru (dört bölük) ve (saksı) gerisine doğru (altı bölük) yandan tazyiklerle muhârebeye iştirak ederker.

Üçüncü Mont Şevazi, Meduşo istikametinde- Asıl muhârebe bu istikametinden vuku' geliyor. Mai topçuyu müşkil bir vaz'iyetde bir bir afat sis sebasında kırmızı kıtaat ciddi telefata uğramaksızın (sans) gerisinde ki tepelere hücum edebilir. 8 saat 15 dakikada bir tabur mai kıtaat hattına girer ve Müdâfaain patriyesinden birini zabt ider?

Dördüncü Korfor'un cenubunda-Üçüncü fırka tarafından gönderilen kuvva-yı maneviyeye rağmen muhârebeye rağmen kemal-i süratle 9 ve 19.uncu piyade ve 5.inci süvari alaylarının muzafferiyetine müsaid olur. Saat sekiz buçukda bütün hat tevkif etmiş ve manevralara nihâyet verilmişdir.

Fransa'da atlı ihtiyat zabitanının yarış müsabakası

Mart ayı esnasında gerek ihtiyat zabitanı ve gerek efrad-ı mustahfazaya mahsus olmak üzere Fransa'da bir (Raid hippique) mevki'-i tatbike vaz' olunmuşdu işbu (Raid)in atide beş yüz kilometrelik bir mesafeyi altmışar kilometrelik merhalelere taksim ile her yerinde birer saat kadar dinlenmek ve bu vasıta ile de bir kahvaltı etmekden ibaretdi. Demek ki mesafe-i mekûre seki merhaleye taksim edilmiş ve beşincisi kat' edildikden sonra birgün dinlenilmiş oluyordu bundan başka da güzergah vastı olarak saat on iki kilometre yapılmak şartıyla erbest bir suretde kat' edilmiş ve her gün saat beşden sonra da ameliyât-ı teftişiyyeye hatime verilmiş olacakdı, müsabakaya iştirak idüb de son merhaleye kadar muvafık olanların adedi ziyâde olduğundan bunları bi hakk tazif edebilmek içün müsabakanın son günü dinlenmeksizin yirmi kilometrelik bir mesafeyi kat' etmek üzere bir müsabaka tertibine lüzum görüldü. Müsabakaya iştirak edenler nakat-ı müfarakat olmak üzere namını senet-i evamirden ve Biryo şehirlerini intihab idebilmek salâhiyetini caiz idiler mahal-i muvasalat Paris'de (Bagatel) çayırı olacağı gibi müsabaka dahi (Büyük sarayın) süvari bargirleri takdim edildikden sonra hitam bulacakdır. Teşkilâta me'mur olan hey'et bir general ile ihtiyal zabitlerinden mürekkebdi. Ve en büyük vazifeleri de hayvanların mümkün mertebe yorulmamalarına gayretten ibaretti. Her merhaleye me'mur edilmiş olan baytarlar iyi hayvana binmek bilmeyen süvarilerin beygirlerini müsabakaya devamdan men' etmek salahiyetini kamilen haiz edilir. Süvariler her ne kadar ordu efradından iseler de en çoğunu süvari ve topçu efradı teşkil ediyordu.

Beygirlere gelince bunlar süvarileri tarafından intihab olunmuş hayanlardan mürekkeb idi. Daha vazih bir suretde beyan-ı efkar edilecek olursa bunlara başı bozuk beygirleri unvanıda verilebilir.

(Raid)'den beklenilen faide gerek süvariler ve gerek hayvanlarda icrâ edilecek ve harb zamanına iktisam edilmesi lazım gelen hakikiyeti ve yorgunluklarla kıyas kabul idebilecek bir tecrübe icrâsından ibretdi. Fransa'da tenderest, çevik ve her espor oyununda isbat-ı ehliyet idebilecek ihtiyat zabitleri nadir değildir yalnız bilmesini lazım olan bir cihet varsa o da hayvanların hal-i sefer-i berride kabil-i rükub bir halde bulunub bulunmaması ve bu gibi zahmetli işlerde bir takım vesaiti tevassul edilmeksizin arzu vechle isti'mal edile bilüb edilememesi mes'elesidir.

Şunu da ilave etmeden geçmeyelim ki elde edilen netayiç-i ümidlerin fevkinde idi.

203 müsabakacı bu yarışa iştirak ederek bunlardan 186'sı matlub olan mesafeyi iyi bir sûretde kat' edilir.

Bununla beraber hevagir müsaid olduğundan merhale karik altında sonuncu ise yirmi derece yakıcı bir güneşin altında olmuşdu.

Muvasalâtta birkaç müsteşadan başka atlar iyi bir halde olub bunlardan (pur-sang)ların tüyleri güzel. (demi sang)ların sırtda ki bu da vakitsiz kırılmış olmalarından ileri geliyordu. Atların bazısında karın te'siriyle çatlaklar husûle gelmişdi. Atlar ecnası muhtelifeden mürekkeb olduğu çün seyrleri pek hoş oluyordu. Çünkü harb hazırlığı içün toplanan hayvanların yekûnuna hakiki bir levha teşkil etmiş gibi (Hunter) anglo-arabe, pur-sang, chevaux de reformes, carrosais, camionneurs.

Zabitan çekdikleri şehirlerde pek alkışlara mazhar oluyorlardı.

Grand-palais'ye muvasalatlarında intizar iden harbiye nazırının lucesiyle kendilerini istikbale gelen dehşetli bir galebeliğin **[44]**

Etrafında resmi geçid yapdılar. Bu yarış Fransa'nın mükemmel ihtiyat zabitlerine ve gayet iyi cins atlara malik olduğunu gösterdiği içün pek faideli idi.

Bu yarış hayvanatın ta'lim ve terbiyesini şayan-ı gıbta olduğu çün yakında ve sık sık tatbike vaz' olunacağında hiç şüphe edilmemelidir.

Onun bir de kıymet-i ahlakiyesi vardır ki: Millete, orduya karşı edaya mecbur oldukları vezaîfi ve memleketlerinde atların iyi bir sûretde ıslah edilüb muhâfazasını ve ihtiyat zabitanına emniyetnameleri bulunmasını ihtar eder.

Bu yarış-ı terakkiyede taklid olunmalıdır. Bu hususda memleketimiz lazım olan ademlere ve atlara malikdir. Berikilerde ki vatanperverlik ve diğerlerinde müsellem olan mukavemet-i muzafferiyetin celi burhanlarını teşkil ider.

Faide-bahş bir istatistik

(Elswick shipyards) imalathâneleri ve şürekası Osmanlı bahriyesi namına iki drednot inşasını deruhde etmişdir. Dünyada bütün hükümetler tarafından tanınmış ve emniyet-i umûmîyesine mazhar olmuş olan bu imalathâneler hakkında ma'lûmat nafia îtâsını faideden hali görmedik.

Hükümet-i Osmaniye zaten bu imalathânelerin eski müşterisi olub "Hamidiye" kruvözörü "Ertuğrul" korvet-i hümâyunu, "Söğüdlü" yatı Armstrong fabrikalarının

şayan-ı emniyet olduğunu isbat etmişdir.

Mezkûr bahriye destgahlarında inşâ olunan gemiler hakkında bazı ma'lûmat verelim:

Evvela 1883 senesinde Şili hükümeti'nin 270 kadem tûla, 3000 ton hacme, 18 mil sürate ve 25 tonluk iki aded 6 posluk topa malik olan "Esharelde" kruvazörü inşâ edilmişdir. O vakitten beri İngiltere, Arjantin, Avusturya, Brezilya, Şili, Çin, Japon, İtalya, Norveç, Portekiz, Romanya, İspanya, Türkiye ve Amerika hükümet-i mütemadesi namlarına yüz on sefine-i harbiye inşâ olunmuşdur.

Son seneler zarfında esvikde i'mal olunan yaşlıca inşaat ber vech-i atidir: Birinci ınıf kruvazörlerden İngiltere'nin 530 kadem tûla, 7250 hacme, 41000 Biker kuvvetinde makineye 25 mil süraate ve 8 aded 12 pusak ve 16 aded de 4 pusluk topa malik olan "ensonsil" nam sefinesi Breilya'nın 500 kadem tûla 14500 ton hacme 25500 Biker kuvvetinde makineye 21 mil sürate 12 aded 12 pusluk ve 22 aded 7 pusluk ve 8 aded 6 pusluk topa malik olan "Minajeras" nam zırhlısı ve İngiltere'nin 490 kadem tûla 18600 ton hacme ve 23000 Biker kuvvetinde makineye 22 mil sürate 10 aded 22 pusluk 16 aded 4 pusluk topa malik olan "Süprüb" nam zırhlısı inşâ olunmuşdur.

El yevm İngiltere'nin "Monaş" nam zırhlısı ve "Newcastle" , "Vimot" nam kruvazörleriyle Brezilya'nın "Rio Dejenerio" nam zırhlısı ve "Diyo Grand De Sol" nam kruvazörü inşâ olunmakdadır.

(Ma'bad-ı var)

Erkan-ı harbiye seyahatleri

İyi kumandanlar yetişdirmek içün en âlâ usul kıtaat-ı muhtelifenin manevralarıyla olur, bu kıtaat eğer seferi mevcudlu nakliye katarları, ağızlıkları ile mücehhez oldukları ve manevra müddetleri birkaç gün devam ettiği takdirde daha faideli olur. Bu halde şerait heman takriben hakikate yaklaşdırılmış olur. Bu gibi manevralar bir çok müşkilâta uğrarlar; masraf mes'elesi de başlıcasıdır. Muhârebe tatbikatı içün manevra yapılacak arazi üzerinde kaide-i umûmîye olarak en büyük liva olması bundan dolayıdır. Manevralar esnasında birkaç gün fırkalar yekdiğerlerine karşı icrâ-yı hareket ederler. Müstesna olarak yalnız ordu müfettişinin idaresi altında yapılan büyük manevralarda kolordular bulunur. Senede ancak bir def'a birleşdirilen ve küçük mukayesede yapılan süvari de aynı sûretle olur.

Bundan anlaşılır ki büyük kumandanlardan bir kısım kalili ancak hal-i seferde idare edecekleri kıt'aatı hal-i hazırda kullanmağa fırsat bulabilirler. Biz çok erkan vardır ki muhârebeye muvafık ahvalde kendi kıt'aları başında hiç bulunmamışlardır. Ma'ruz bir düşmana karşı yapılan bir manevra hesaba katılmaz. Bir çok seneler sonra en nihayet büyük manevralarda buna muvafık oldukları zaman hidmet-i askeriyelerinin sonuna yaklaşmış bulunmalarından bundan kazanacakları yeni tecrübeler beyhude olacaktır. Kumandanların dirayet ve ehliyet-i askeriyenin ekseriya fıtri olduğu şüphesizdir. Bu bir san'atdır ki öğrenilemez. Fakat bu kabiliyeti ta'lim ile tevsi' etmek i'cab eder. Binâen aleyh her şeyde olduğu gibi bunda da mülke rüsuh gayr-ı kabildir **[45]**.

Ümeranın dahi bir derece fazla bir rütbe içün kendileri hazırlamağa muvafık oldukları nadirdir.

Bir liva kumandanının bir fırkayı idareye ve bir fırka kumandanının ise bir kolorduyu ara sıra idare fırsat bulmaları husûsî de pek nadirü'l-vuku'dur. Bu hal bu kumandanların san'atları nokta-ı nazarından pek büyük bir mahzur teşkil ider. Eğer manevra esnasında kendilerine birkaç gün bu gibi yeni vezâif verilecek olursa bu vazifeyi mükemmelen îfâ etmeleri taleb olunur. Sanki bu kumandanlar bir imtihâne çekilmiş bulunuyorlar gibi eğer bu müşkilâtsız giderse anlar içün daha fena olur. Eğer ale'l-ekser bu kumandanlar bu gibi vezaifle muvazzaf kılınmış bulunsalarda içlerinden birçoklarını müşkilât-ı ibtidaîyeye galebe çalmağa çalışırlar ve bil'ahire iyi kumandan olabilirlerdi. Halbuki şimdi böyle bir ilk teşebbüs hayr-ı kabil ta'mir bir adem-i muvaffakiyet teşkil edebilir. Pek az yapılan manevraların bir netice-i mü'essefede işte budur.

Bütün bu mahzurlar kumandanlara te'sir ettiği gii anların erkan-ı harbiyesine de te'sirden hali kalmaz. Bunlarda da lazım gelen ta'limler noksan kalır. Muhtelif âzâların tevhid hareketi ve kumanda hey'etinin his sûretle icrâ-yı amel etmesi yalnızca olamaz. Bunların kaffesinin muamelesine zaruridir. Bu hususda ki itiyad kıt'aat ile yapılan manevralarda iktisab olunamayacağından vesait-i saireye müracaat etmek i'cab ider. Bu vesaitin başlıcası erkan –ı harbiye seyahatidir. Oldukça bu gibi seyahatler yapan veya idare iden adem-i şerâit hazırda dahilinde bu seyahatlerin teklif olunan maksada vefa edebileceğini kendi kendisine soracaktır.

Kal'a seyahatlerinden ve büyük süvari seyahatlerinden meramda bai maksad-ı

husûsiyeye medar olmak içündür. Bu seyahatlerden Almanya'da iki nev' vardır: Kolordu erkan-ı harbiye seyahatleri ve erkan-ı harbiye-i umûmîye ta'lim-i seyahatleri, mevki' kumandanları veyahut zabitleri erkan-ı harbiye sığye reisleri tarafından erkan-ı harbiyenin bazı mevad-ı husûsiyesine yarayan birçok günlük yürüyüşler buna dahil değildir. Kolordu erkan-ı harbiye seyahatleri her sene erkan-ı harbiye reisinin idaresiyle icrâ olunub 15 veyahud 20 gün devam ider. Bu seyahatde bütün kolordu ve erkan-ı harbiyesi zabitleriyle Berlin erkan-ı harbiye-i umûmîyesinden en genç zabitler, büyük rütbeli zabitan yüzbaşı ve mülâzımlar bulunurlar. Bunları kolordu kumandanı amirlerinin intihabı üzerine ta'yin ider. Bundan başka levâzım zabitleride bulunurlar. Kıtaatdan iştirak iden zabitan mercihen terfi' yaver-i harikiyle celb, erkan-ı harbiye ta'yin ve muallim olarak istihdam olunacaklardan alınır. Bu zabitler alaylarda ki mahsûsaları ve bir derece ma fevki rütbe içün lazım gelen ma'lûmat-ı fenniyeye aşina olmalarıyla temyi etmiş zabitandan olurlar.

Bu seyahat münasebetiyle kumandan bu zabitlerin tarz-ı hareketine matla' olur ve bu husûsda ki mülâhazatını yazar.

Erkan-ı harbiye zabitleri bu seyahatten iki kat müstefid olurlar. Bir cihetden de kendilerinin kumandanlık isti'dadını tecrübe ve ta'lime fırsat bulurlar. İşte bundan dolayıdır ki kaide-i umûmîye olarak büyük kumandanlıklar erkan-ı harbiye zabitine verilir. Bu kumandanlıklarda mümkün olduğu kadar çok kalırlar ki devamlı ve vasi' bir ameliyata alışsınlar. Ve kendi kararlarının faaliyetlerinin ve ittihaz etmiş oldukları tedabirin betaicini bizzat görmüş olsunlar.

Halbuki muhârebede kumandan harekatın hey'et-i umûmîyesini nazardan kaçırmamak ve kumandanlık vazifesini daha kabiliyetli îfâ etmek içün teferrüatın icrasından azadedir. Erkan-ı harbiye zabiti seyahat esnasında bütün evâmiri ve ittihaz olunacak tedâbiri erkan-ı harbsiz olarak bizzat yazacakdır. Bu sûretle aynı zamanda erkan-ı harblik vazifesinde de tekemmül edecektir.

Bu seyahatleri tahsis-i muvafık olan kadrolar hakkında efkar-ı ekserya makbuldür. Evvelce bir piyade fırkasının kumandanlığıyla iktifa olunurdu. Sunuf muhtelifeden ve nakliye katarlarından mürekkeb ve bir müstakil en küçük cüz' namın fırka olması dolayısıyla bu husûsî şayan-ı kabul görülür. Fırkanın kezâ bütün şubeden mürekkeb bir erkan-ı harbiyesi bulunur. Fırka sevkü'l-ceyş cüz' namını teşkil ider. Kumandanı da büyük kumandanların birinci derecesine haizdir. Binâenaleyh fırka

emri diğer emirlerin ve bütün tertibatın esasıdır. Bu ta'limlere alaydan alınan zabitan ilk sefer daha böyle büyük mukâyesede bir ta'limde isbat-ı ehliyet etmek içün iştirak etmiş olacaklarından bu gibi seyahatlari fırka cüz' namına hasar etmek zaruridir. Bir zabitan mûmâileyh faaliyet-i cedidelerinde daha büyük müşkilâta dûçar etmemek içün fırkadan büyük bir cüz'anamın kabul edilmemesi pek tabi'dir.

Zabitan-ı muhteremeden rica

Sunuf-ı muhtelifeye mensub zabitan-ı berriye ve bahriyenin Osmanlı bahriye ve berriyesi kavânin ve nizamamatına tefikan irsal edecekleri makalâta ordu ve donanmamızın terakki ve ta'lisine hadim olmak itibariyle sahaifimizin küşadı olduğunu beyan ederiz. Evrak-ı varide neşr olunsun olunmasun iâde edilmez **[46]**.

Lord Armstrong Kimdir?

William Corc Armstrong tin üzerinde ki Newcastle şehrinde 1810 sene-i miladiyesinde tevellüd ederek tahsil-i âli ikmal ettikden sonra Newcastle şehrinde bir avukatın nezdine girmişdir.

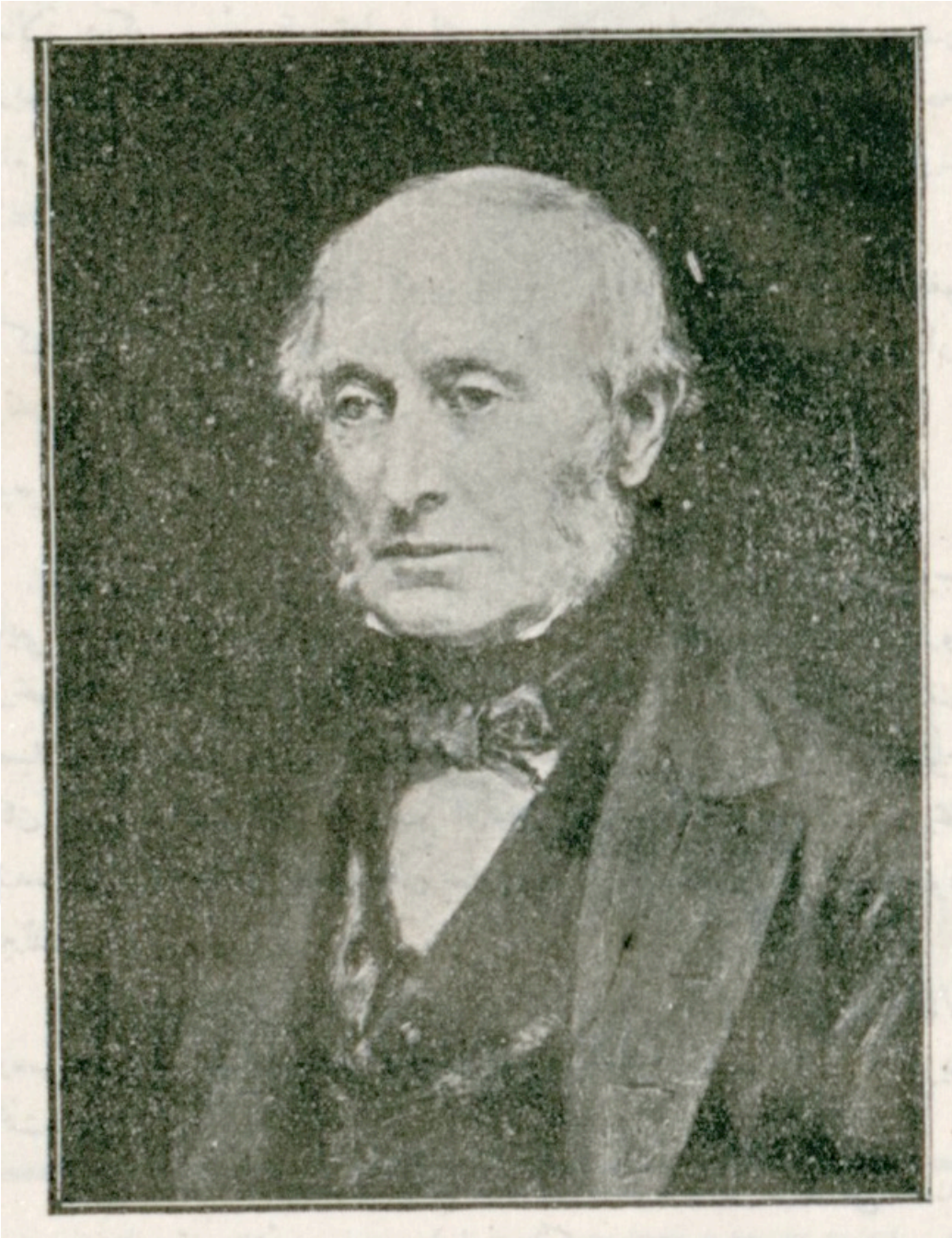

1845 senesinde ilk def'a olarak su cenderesi i'cad ve ihtira' etdi, ve muhteratından dolayı iştihar ederek (Fellow of the Royal Society) unvanını kazandı. Ve müteakiben dahi tahribat-ı fenniyeye devam ederek idrolik kuvvetini sinaî muhtelifeye bi't-tatbik "Newcastle tenjine vurkis" namıyla idrolik edevatı i'maline mahsus bir fabrika te'sissine muvafık oldı.

Bir müddet sonra Darü'l-zaisinde Armstrong sisteminde Şişhaneli toplar i'maline başladığı İngiltere hükümeti 1859 senesinde mezkûr topları resmen kabul etdi. 1887 senesinde Lordlar kamarası azalığına ihraz iden muhteriğ meşhur 1900

senesinde vefat etdi.

Bugünki günde Sir Armstrong Vitoret ve şürekası atide ki fabrika ve destgahların sahib-i yeganesidir.

Elsevik Vorkis. Elsevik Şipyar: Ve Elker Şipyar; Opanşad Vorkisi (İtalya'da); Times Amenisyon Vorkis (Erit'de) nam fabrika ve destgahları müteveffâ-yı mûmîleyhin eser-i ibda' ve ihtira'ındandır. Bâlâda ki mü'essesât cesime-i muhtelifede kısm-ı âzâmı geceli gündüzlü faal olan 20000:25000 amele ve müstahdemin mevcuddur.

Armstrong fabrikasının el yevm top imalâtı hususun da ki terakkiyatını resmi bir istatistik ile göstermek içün Osmanlı donanmasına top intihabı içün Avrupa'da geşt-ü güzar iden askeri komisyonun 1911 senesi 10 martında ki Epolik ve Urmuşda ki müşahedatını zikr etmek te'min-i maksada kifayet ider. Bu zamanda mezkûr kumpanyanın fabrikalarında muhtelif çapda 465 bahriye topu i'mal ve isağa edildiği görülmüşdür. Bunlardan 65 adedi 12 pusluk 42 adedi 12,5 pusluk top olup her birisinde iki aded 12 veya 13,5 pusluk topu hâvî 30 aded sefâin-i harbiyeye mahsus zırhlı kulenin ve 12 pusluk ikişer topu muhtevî 7 aded zırhlı kulenin derdest-i i'mal olduğu kar'in-i kirama bir fikir mahsus virebileceği tab'idir.

Alber Vikers kimdir

İngiltere mü'essesât cesime-i bahriyesinin ve esliha ve mühimmât fabrikalarının meclis-i idare reisi Mösyö Alber Vikers on sekizinci asırdan beri mevcud olan mezkûr darü'l-sinailer mü'essesât-ı şehrinin mahdumudur.

Mûmâileyh Alber Viker elli seneden beri bu işlere vakıf nefs idüb 150,000 İngiliz lirası bir sermaye ile işe başladığı halde bugün bu mikdarı 8,250,000 liraya iblağa muvafık olmuşdur. Bu mü'essesenin tarih-i hayat iştigalinde en ziyâde nazara çarpan ihzaat-ı mühimme şunlardır **[47]**.

1-1888 senesinde zırhlı sefâin ve top fabrikası

2-Topçu mühimmatı i'mal edilmek üzere Vikers şirketinin Maksim Nord İnkiyat şirketiyle ittihadı.

3- Yine 1888 senesinde Barrov Aforens mühimmat destgahlarının iştirasıdır.

Dünyanın her tarafında iştihar iden mü'essesât-ı sinaiye müdirlerinin bizzat Alber Vikers tarafından sevk-i idaresine muvaffakiyet hasıl olmuşdur. Vikers, resmi istatistiklerin gösterdiği üzere layıd sefâin-i ticariye inşâsından başka son senelerde bütün düvel-i bahriyeye aynı sistem ve cesamette 100 sefine-i harbiye inşâ etmişdir. Vikers kumpanyası el yevm san'atında pek mahir ve muâllim olan 25,000 işçi istihdam idüp bunlara senevî 1,600,000 İngiliz lirası ücret îtâ etmekdedir.

Yeni Çıkan Kitablar

"J.B. Toriyon" nam kauçuk ma'mûlatı

[Karmon Ferran]

Fransa'da son derecede ta'mim etmiş olan Mösyö "J.B Toriyon" nam kauçuk ma'mûlatının numune zabiti hâvî katalog gönderilmişdir.

Mösyö (J.B Toriyon) Vilhe şehrinin en mu'teber bir familyasına mensub olub 1824 senesinde tevellüd etmişdir.

On sekiz yaşlarında iken ticarete sülük etmişdir. Birkaç sene sonra "Ovverende" Kılermon mevki'inde bir mağaza küşad etmiş ve emtiası son derecede rağbet gördüğünden neticede bir fabrika küşadına vesile olmuşdur. O esnada kendisi Şamanyer civarında olan Kalermon Ferrand mevki'nde bir mağaza küşad etmiş idi.

1858 senesinde Mösyö Toriyon Mösyö Verdiyor ile akd şirket etmiş ve 1860 senesi 30 Teşrin-i sânîsinin şirket icrâyı muâmelâta ibtidar etmişdir.

O zamanda Toriyon namı Fransa, İtalya, İspanya, Portekiz ve Belçika'da şöhret kazanmış olduğundan Toriyon şirketi muâmelatı son derecede terakkî ider ve bu sebebden dolayı bir çok bilad meşhurede şu'beler küşadına mecburiyet hasıl olur.

Bu fabrikanın ma'mûlatı son derecede rağbet kazanmış ve sergilerde son derece yüksek mükafatlar ümera etmiş olduğundan bu babda tafsilâta girişmek zaid add ederiz.

Fransa hükümeti Mösyö (Toriyon)nun i'malat fevkalâdesinden dolayı kendisine 13 Kanun-ı sânî sene 1879 senesinde "Şovalye" namını îtâ ve "Lejyon Denor" nişanıyla taltif etmişdir.

Ma'lûmâtın bu derece tavsiminen dolayı Mösyö Toriyon iki milyon frank sermaye ile bir şirket te'sis etmiş ve elyevm ise şirketin sermayesi altı milyon franka

çıkmışdır.

İ'malâthânesi ise 14000 metre merba'ında bir saha vesilede inşâ edilmiş olub sekiz yüz amele çalışmakdadır. İşte Fransa hükümeti Mösyö Toriyon gibi evlada malik olduğundan bugün ki günde ticaret-i millilerien ileride olduğundan dünyanın en büyük bankerleri yetiştirmeyi bilmesi aşikardır.

"L.M.Arison ve şürekasının" musavver keteloğu (Stockholm)

(5. Tab)

Bu mağazanın i'malatı içinde en ziyâde nazar-ı dikkate celb iden telefon i'malatıdır ki sair fabrikalarının ma'mûlatına ezher-i cihet mercuhdur. Erikson şürekası vaz' etmiş oldukları telefon makineleriyle son derecede hitam olmuşlardır. Bundan maada vaz' etmiş oldukları telefon makinelerinin sağlamlığı şayan-ı dikkatdir.

Bu fabrika muâmelâtının kesb ve sait etmiş olması hasebiyle telefon makinelerini kendisi yapmağa başlamış ve fabrikasında ki amelelerin mikdarı günden güne tezayüd etmekdedir.

Rus-Japon Muhârebesi

Şimdiye kadar Rus-Japon muhârebesi hakkında her ne kadar sırasıyla vakayı tefif edilmiş ve ekseriyesi de neticesiz kalmış muğlak ve uzun tarih çün başka bir eser te'lif edilmediğinden son büyük muhârebe hakkında tafsilât-ı müfideyi hâvî bir kitabe lüzum görülerek zabitanın ba husus erkan-ı harblerin nazar-ı ita'atına vaz' olunmak üzere yalnız hadisât-ı tarihiye hakkında kafi derecede ma'lûmatı hâvî vazıh ve muntazam bir eser vücuda getirildi.

Henüz meydan intişara çıkan bu eser Miralay (Vaissiere) (Vesiyer)in sayesinde vücud bulub iki muntazam kısıma tefrik olunmuşdur.

Birinci kısım: Mançurı kıt'asında ki vuku'atdan maadası hakkında müfid ve muntazam tafsilâtı hâvî olub ikinci kısım ise zirde beyan olunacağı vechle ta'limât ve tefbihat cümleyi ihtivâ ider: Muzaffariyet esbabı, teşkilât-ı umûmîye, sevkü'l-ceyşiye harbin hal-i hazırı, piyade, süvari, topçu, hey'et-i istihkamiye, eslihe hakkında mülâhazat ve müşâhedat-ı umûmîye balonla harekat-ı teftişiye, seyyar matbah vesaire.

Tenbihât-ı mezkûrenin bu kitabın mütalaasına gerek Fransa nizamatının tedkikinden ve husûsıyle sahra topçuluğu manevralarının yeni çıkan nizamât-ı muvakkatesinden hal-ı hazır muhârebatına aid ta'limâta ne derece mutabık olduğu

anlaşılır.

Eser (Hors texte) metanından başka 15 kıt'a harizayı hâvîdir ki kitabın mütalaasını kolaylaşdırdığı gibi uzun uzadıya buna dair sair mecmualara müracaata lüzum bırakmaz.

"Beyne'l-milel salnâme-i askeri"

Bir muharrere lügat kitabı ne kadar lazıma (Aloyse Veltz)'in tanzim ettiği salnâme-i askeriyede bir zabit içün o kadar kaidelidir. Mûmâileyh bu kitabı te'lif etmekle zabitân kitabhanesinde ki hakiki noksanı etmiş oluyor.

Ecnebî ordularına müte'allik birçok kitablu te'lif edilmişde şimdiye kadar askerler içün gayet lüzumlu ve gayet faide bahş olduğu kadarda güç olan bu zahmeti kimse ihtiyar etmemişdi. Ümid ederiz ki bu eser diğer lisanlarda tercüme olunur ve gelecek nüshamızda da andan bahs ederiz.

Sahib-i imtiyaz: T.Zeki

Müdir-i Mes'ul: Doktor Rasim Ferid **[48]**

Îlânat

Beyoğlu cadde-i kebirde numero 370.

Umur-ı askeriye ve bahriye mültezimi ve bilhassa askeri İngiliz malları satın almak içün Biker mağazasına ber vech-i ati siparişler verilmişdir.

Hâkî renkde zabit ve nefer elbisesi yün ve keten, çizme, eğer, bargir takımı, çadır, örtü, seyyar karyola askeri zabıta içün.

Telgraf adresi: Biker Beyoğlu

Düseldorf şehrinde Ren eyaleti maden ve makine fabrikası (Erhard Fabrikası)

Düseldorf-Derondorf-Bu şu'bede Erhard sisteminde toplar, erhard sistemi presi tertibatıyla, topçu ve piyade mühimmatı lehimiz borular, umûmîyetle her nev' çelik kovanlar i'mal edilir.

Düseldorf-Rat-Bu şu'bede Martin ve Pute çelikhâtaları Erhard sisteminde tekerlekler, demiryol ve ağun tekerlekleri helezonsu borular i'malathâneleri vardır.

Zummerda-Bu şu'bede tüfenk fabrikası, mitralyöz, otomatik tabanca ve filinta, revolver, av tüfenkleri, fişenk ve tayyare fabrikaları ve makine i'malathâneleri

işlemekdedir. Hâkî renkde zabit ve nefer elbisesi yün ve keten, çizme, eğer, bargir takımı, çadır, örtü, seyyar karyola askeri zabıta içün.

Telgraf adresi: Biker Beyoğlu

Düseldorf şehrinde Ren eyaleti maden ve makine fabrikası (Erhard Fabrikası)

Düseldorf-Derondorf-Bu şu'bede Erhard sisteminde toplar, erhard sistemi presi tertibatıyla, topçu ve piyade mühimmatı lehimiz borular, umûmîyetle her nev' çelik kovanlar i'mal edilir.

Düseldorf-Rat-Bu şu'bede Martin ve Pute çelikhâtaları Erhard sisteminde tekerlekler, demiryol ve ağun tekerlekleri helezonsu borular i'malathâneleri vardır.

Zummerda-Bu şu'bede tüfenk fabrikası, mitralyöz, otomatik tabanca ve filinta, revolver, av tüfenkleri, fişenk ve tayyare fabrikaları ve makine i'malathâneleri işlemekdedir.

Osmanlı Sigorta Şirket-i Umûmîyesi

Fi 14 Ağustos sene 1892 ve fi 20 Sefer sene 1310 tarihli ferman-ı hümâyun hazret-i padişahi mantuk-ı münifince teşkil etmişdir.

Şirket merkez idaresi

Galata'da Mürtebanı sokağında 7 numerolu daire-i mahsusadır. Memâlik-i Osmaniye'nin başlıca şehr ve kasabalarında şu'beleri mevcuddur.

Şirketin sermayesi: 440000 Lira-yı Osmanidir.

Sermaye-i asliyesi: 220000 lira-yı Osmanidir.

İhtiyat akçesi: 40000 lira-yı Osmanidir.

Şirketin bidâyet te'sisinden biri tesviye edilmiş olan tazminâtın mikdarı 518660 lira-yı Osmanidir.

1.5. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 5

1. Sene, 5. Numru **15 Mayıs 1327**

Zabt u rabt kuvvet, kuvvet ise vatanın terakkîsini vücuda getirir

Müdafâa-yı Milliye

Askerî ve Fennî Osmanlı Gazetesidir

Her on beş günde bir neşr olunur

(Ser-Muharriri: Mehmed Zeki, Mühendis)

Müdâfaa-ı Milliye bi'l-hassa askeri olduğundan maksadı terakkiyatı askeriyeye ma'tuf bulunduğundan şahsî tenkidat ve ihtilâfatı muhtevi mevadı kabul etmez.

İlan

Manda post ve mekteblerin gazetemizin idarehânesine gönderilmesi mercu'dur. îlânat içün doğrudan doğruya idarehanemize müracaat etmelidir.

Îlânat bedeli peşinen ahz olunur.

Abone bedeli içün

Beyoğlu Galavani sokağı 14 numeroda bulunan idarehâneye veya İstanbul'da

Bab-ı Ali caddesi numero 46 "Kütüphâne-i İslam ve askeri"ye müracaat etmeli.

Memâlik-i Osmaniye içün seneliği 1 lira-yı Osmanî

Memâlik-i Ecnebiye içün seneliği 1 İngiliz lirası

Nüshası Memâlik-i Osmaniye içün 5 Guruş

Nüshası Memâlik-i Encebiye içün 1,25 Frank

Mekteb-i askeri talebelerine Bir senelik abone bedeli: Bir çeharın lira-yı Osmanî

Binbaşı rütbesine kadar olan zabitana Bir senelik abone bedeli: Yarım çeharın

lira-yı Osmanî

Şu son günlerde vuk'u bulan bazı ahvâl gazetemizin son nüshasının te'hîrine sebeb olduğundan bu kere (13 ve 14) numerolarımız bir arada intişâr etmiştir.

Osmanlı Ordusunun teşkilât-ı hazırası hakkında iki söz

Bugün ki Osmanlı ordusu milletin emniyet ve itimadına ve muhafil-i ecnebiyenin hüsn-ü nazarı ve ihtiramını kazanmış olan ashab-ı namus ve iktidara tevdi' edilmiş olduğundan teşkilât-ı askeriyemizde son zamanlarda husûle getirilen ta'dilâtın mahz-ı isabet olduğunda mûcib-i tereddüd hiçbir mütalaa yürütülemez.

Muazzaf Osmanlı ordusu bugün on dört kolordu ile beş müstakil nizamiye fırkasını muhtevidir.

Her kolorduda: 3 piyade fırkası, bir nişancı alayı, bir süvari livası, bir obüs taburu, bir cebel topçu taburu, bir istihkam taburu, bir köprücü müfrezesi, bir telgraf bölüğü, bir sıhhıye bölüğü bir naklıye taburu bulunur. Liva tertibatı lağv edilmişdir.

Her piyade fırkasında: Üç piyade alayı, bir nişancı taburu, bir atlı piyade bölüğü, bir sahra topçu alayı mevcuddur.

9,11,12,13.ncü kolordular yalnız ikişer fırkayı muhtevî olduğundan kuvve-i nizamıye kırk üç fırkadan ibaretdir.

İş bu teşkilât düvel-i ecnebiye ordularının hiç birisine tevafuk etmediği gibi teşkilât-ı atikamızada uygun değildir.

Binâen aleyh alay ile fırka arasında ki kademe "liva" ortadan kalkdığı içün muhâbere ve kumanda ve tebliğ o evamir hususunda ki muâmelenin taksirine hadimdir. Fırkanın üç alayla bir nişancı taburundan ibaret bulunduğuna nazaran dahi yürüyüş ve ikamet hallerinde ki emniyet hidematının cüz'i tamları parçalamadan tertib ve tanzimine teshil ettiği gibi esna-yı harbde dahi kuvvetin muhtelif muhârebe hatlarında pek faideli ve tab'iye kavaidinin emr ettiği vechle sevk ve isti'malini teshil ider.Ve kuvvetin azlığından dolayı fırka kumandanının sevk ve idare-i harbde ki nüfuz nazarı daha mahdud ve toplu bir mıntıkaya münhasır kalacağı cihetle fevkalâde haiz-i ehemmiyetdir.

Bu teşkilât kemal-i fazıl ve iktidarıyla bütün cihanın mazhar-ı ihtiramı olan Fonder Goltz Paşa'nın Osmanlı ordusunda yetişdirdiği şakirdlerinin eser-i bülend himmetleridir.

Osmanlı ordusunun teşkilât-ı sabıkasını yapan muallim muhterem Fon Der Golts Paşa hazretleri yalnız ordunun tensikine himmet **[49]**

Buyrulmakla iktifa etmeyerek Osmanlıların muhib-i halisi olduğunu ordu-yı Osmaniye Mahmud Şevket Paşa, Ahmed İzzet Paşa, Nazım Paşa, Mahmud Muhtar Bey, Pertev Bey ve emsali gibi yüzlerce zevat muktedire-i askeriye yetişdirmeklede büyüklüğünü isbat eylemişlerdir. Bugün ki Erkan-ı harbiye-i umûmîye ve kolordu ve fırkalar kumanda hey'et-i alisinin ekser rical ve zevatı müşârun-ileyhin sıhhatine tedris ve ihtisasında senelerce bulunarak san'at ve mesleklerinde cidden temtiz etmiş ve ordunun tekâmül ve terakkiyat-ı müstakbelesinde en büyük amil ve mütehassıs olarak yetişmişlerdir. Çar-ı aktar cehlinde Osmanlılar öteden beri mesalemet-perverlikle büyük bir mevki' ihtiram kazandıkları gibi genç Türkiye'nin yeni ordusuda şimdi mevdu' bulunduğu muktedir eller delâletiyle ahd-i karibde pek şayan-ı hayret bir tekâmüle mazhariyetle bütün dünyanın mühim bir anasır-ı sulh ve müsalemeti, Osmanlılığın yegane hadim-i terakkî ve mekneti olacağından şüphe edilmemelidir.

Osmanlı efradı asırlardan beri cenk ü cidal ile mütemadiyen uğraşa uğraşa san'at-ı harbi kendisine tab'iyet-i saniye ittihaz etmiş olduğundan bugüne kadar iyi bir kumanda hey'etine ihtiyacdan başka bir noksanı yokdu. Aza-yı alisinin değil belki ecza-yı taliyesinin azm ve himmet ve tedabir ve gayretiyle kan dökmeksizin ınkılab-ı ahiri vücuda getiren bu şanlı ordu aynı zamanda kendisi içün daha mühim bir esas ve bir zemin-i muvaffakiyet te'min eylemişdir. Şüphesiz ordunun ruhu hey'et-i zabitanidir. Bu ınkılab muzaffaraneyi vücuda getiren bu ordu şimdi eyade-i ashab iktidara mevdu' olduğundan dolayı faaliyet-i maddiye ve maneviyesinin bir suret-i harikulade de mütezayid olduğunu kabulde tereddüd etmemek lazım gelir.

Dostlarımız yanlış efkara salik, düşmanlarımız istikbal için teselli bahş ümidlere zahib olmasınlar ki orduyu idare eden eller genç Türkiye'nin yeni ve henüz yetişmeğe muhtaç olan ademleridir. Bunlar devr-i sabıkda her birisi bir köşeye atılmış; hazine-i isti'dad fıtrileri zevaline pezir bir maye-i hamiyyet ve cevher azim ve metanetle meşbu' zevat-ı aliyedir ki fikr-i himmetleri en ulvî tekamülleri vücuda getirmeğe kafidir.

Bu türlü hasise-i mümtaze-i askeriyeyi cami' olan müşar ve mûmâileyhim yarım asırdan beri barut koklamayan Avrupa orduları erkan-ı âzâsından kıymetçe hiç aşağı değildir. Memleketi uçurmaya sürükleyen Abdulhamid muhitinin ashab-ı maarif

ile ordu hadimlerini nerede zuhur ederse tepelemek, mahv etmek büyük emelleri idi. O vakit böyle darbe-i istibdad ile sersemleyen bu gibi ashab ve namus ve iktidar bademe kudret ve faaliyet ve hamiyyetin icabatına göre çalışmakda ve kendilerinden munazır olan hidemat-ı vataniyeyi îfâda karşılarında hiçbir rakib ve mani' göremeyeceklerdir. Kırk senden beri yarım tertibde harb edercesine manevralarla meşgul olan Avrupa delegeleri iki sene evveline kadar talimhânelerimizde bölük ta'limi ile dahi iştigal edemeyen Osmanlı ordusunun ilk son bahar manevrasında ki meharet ve intitamını ve salifü'z-zikr ma'rûzat ve maddiyatımızı tasdik etmek insafında bulunurlar zan ederiz.

İşte şark ve garb ordularını kumanda iden Zeki ve Abdullah Paşalar gibi iki refik zî iktidarla erkan-ı harbiye hey'etlerinin daha büyük kuvva-yı askeriyenin emr-i kumandasını deruhde edecek kudret-i askeriyeye malik olduklarını isbata hacet yokdur ki bir düşman karşısında da müşârun-ileyhimin ve emsali diğer kumandanlarımızın tevhid-i fikr ve kudrete daha ziyâde itina ile muntazaman daima bertarafa yani düşman ordusunun kalbgahına doğru tevcih edecek olan fikir ve nazar metinanaleri önünde öyle olur olmaz kuvvetlerin sebat edemeyeceğine emin bulunmalıdır. Osmanlılık kabile söylenilen bir sözlerin büyüklüğü yanında yine dinimizi küçük add etmeli. Ve tekemmülâtın haddü'l-gayesine vasıl olsak dahi cevher-i irfan ve idaremizi sui isti'malden vikaye ve ma'nen ve maddeten müstağni' faaliyet bir mevki'de bulunmakdan ictinab ile kendimizi hiçbir zaman aldatmamalıyız.

Fransız Süvarisinin İstikşafatı

1901 senesinde icrâ edilen Ostand (Belçika'da) yarışını müteakib Avrupa ordularının bütün süvarisi esası tecrübeleri icrâ etmek üzere aynı şevk ve gayreti izhar etmekde bulunmuşdu. Bundan süvari hayvanatının mukavemetini ve genç zabitanın bineklerini ve teçhizâtını henüz sevk ve idarede ki iktidarlarını anlamak maksadı husûle gelir. Bu tecrübeler hemen daima bizzat zabitana tahsis edilmişdir.

Bu sene ilk def'a olarak Fransa harbiye nezareti ihtiyat zabıtanı içün mütecanisi bir tecrübe tertib etdi. Bu tecrübeden istihsal olunan muvaffakiyet tecrübelerin hakikate pek mekarin bir sûretde tekrarı fikrini tevlid eyledi.

Paris etrafında bulunan 27 süvari alayı aynı saatde [nisanın sekizinci günü sabah saat 9'da] bir zabit, bir küçük zabit, dört süvari neferinden mürekkeb bir keşif kolunu Paris'e göndermek içün emr almışlardır.

Mezkûr keşif kolları bir zabit keşif kolunun muayyen olan kuvvetini hâvî ve 390 kilometrelik uzun bir itişererle gitmeğe **[50]**

Ve her bir keşif kolu 72 saat nihayetinde Paris'in Moet kapusunda isbat-ı vücud etmeğe emr almışdır.

Mezkûr keşif kolları mümkün olduğu kadar şerâit-i mukarrere dairesinde hareket edebilmiş olmaları içün koşunun iltizam edeceği müteab ve müzaheme rağmen ileriye adem göndererek konak hazırlatmak veyahut hayvanların muvasalâtında te'min-i istirahat ettirmek vesaire gibi haricden hiçbir muâveneti kabul etmeyeceklerdi.

El-hasıl her türlü vukuattan bilâ ictinab bütün hey'etten bir hayvanın topal olması veyahut yürüyemeyecek bir hale gelerek koşudan hariç kalmasına bakılmayarak heman garnizona girilmesi ve zabitan ve efradın seferi elbiseyi labis olması taht-ı karara alınmışdı. Bu koşuya zabitan ile iki senelik efradın iştirak etmesi ve seferi elbese ve teçhizâtı hamil olmaları bargirlere hadd-i mukarririnden 20:30 kilo fazla yük tahmilini intaç eylediği dahili tecrübelerle tezahür etmiş idi.

Her bir süvari alayı efrad ve hayvanatını aynı remonet deposundan tertib etmiş idi ki bu suret-i tertib, hayvanatın cinslerine nazaran derece-i tahmilini meydana çıkarmağa hadimdir. Fransız süvarisinin ümid edilen evsafı haiz olduğunu bu tecrübe neticesi pek güzel isbat etdi.

27 koşu hey'etinden yirmisi tam vaktinde hedef-i maksuda muvasalât etdi. Derdide eğri örmesinden ve beri tramvay demiri üzerinde kayarak devrilmesinden ve vukuat-ı saireden dolayı ve birde hayvan telef edilerek dört keşif koluda bu sûretle hedefe vasıl olmuşlar ve diğer üçü dahi koşuya aid emri zabitanın bir gün sonra almalarından ve kaza neticesi olarak bir hayvanın telef olmasından dolayı te'hir etmişlerdi.

İşbu 24 keşif kolu umumun nazar-ı takdir ve hayreti önünde muntazaman yürüyüş icrâsıyla yalnız vazifelerini îfâ etmiş olmayub belki inde'l-hace daha uzun bir yürüyüş icrâsına muktedir olduklarını isbat etmişlerdir.

Keşif kolları zabitanı hedef-i maksuda muvasalât zımnında ve son yürüyüş gününün sabahı muvasalât olunacak istasyonların 20 kilometrede yakınına vasıl olacak vechle bi'l-cümle tertibât ve tedâbir-i muktezîyenin icrâsında muhayyir bırakılmışlardı.

Fi'l-hakika tevakkuf ve istirahat müddetleri dahil olduğu halde bir süret-i vasıta ile 280 kilometrelik mesafeyi 56:57 saatde kat' etdiler. Kıt'aat efradının rakıb oldukları hayvanatın terkisinde hadd-i mukarrerden ziyâde yük bulunmakla beraber bütün yürüyüşün devamı müddetince zabitan ve efradın hayvanattan ziyâde yorgun düşdükleri sabit olmuşdur.

Mevsim sağanaklı ve hatta biraz da karlı olduğu ve Paris civarında ki yollar kaldırmalı bulunduğu halde suret-i umûmîyede yürüyüşe müsaid ve muatdel bir heva mevcuddu.

Keşif kolları yevmiye bir buçuk iki saat kadar müddeti istirahat ve kahvaltı etmeğe tahsis ederek bir günlük yürüyüş mesafesini heman müsavi iki kısma bi'l-tefrik yürüyüşün sürati 8:10 kilometre arasında tahvil etmek üzere umum koşu mesafesini de atide ki vechle aksama ayırmışlardı.

Birinci gün 80:90 kilometre

İkinci gün 100:110 kilometre

Üçüncü gün 90:100 kilometre

Dördüncü gün 20:25 kilometre

Süvarilerin esna-yı müşayette bir mikdarda hayvanlarından inerek yedekde yürümeleri hakkında muhtelif nazariyât mevcuddur.

Bazı süvariler hayvanları yedekde olduğu halde bütün yürüyüş mesafesinin 100 kilometresini yaya olarak kat' ettikleri söylenmekde ise de tecrübe bunun pek ziyâde olduğunu ve ancak yevmiye 10 kilometreyi takriben on def'ada yaya yürüyerek uzun mesafatta gayr-ı kabil ictinab olan tevakkuflardan istifade etmek ve mümkün olduğu kadar sert meyilli iniş ve yokuşlarda hayvanı yedekde bulundurmak hususunun daha iyi bir netice vereceği ve bu sûretle hayvanları mühim yorgunlukdan vikaye mümkün olacağı anlaşılmışdır.

Tecrübe şeraiti hayvanlar içün karyelerde bulunamayacak olan husûsî yem tedarikini istisna ediyordu. Hayvanat-ı yevmiye 15:18 kilo yulafla beslenmişlerdir.

Romanya Ordusu Teşkilâtı

(2'nci numerodan ma'bad)

Kıt'aat ile mües'sesatı ihtiva iden topçu sınıfının teşkilâtı ber vech-i atidir.

Sahra topçusu alay alay tensik edilerek her alayda iki gruba "tabur" ayrılmış ve grubların beheri üçer bataryadan terkib edilmişdir. Alaylar ikişer ikişer birleşerek bir liva teşkil edilib ve her liva bir piyade fırkasına tahsis edilmiş ve her topçu livasının bir bataryasının obüs olması tasvir edilmekde bulunmuşdur. 1910-1911 senesini bütçesine **[51]**

Nazaran teşkil eden üç ihtiyat topçu grubu ihtiyat fırkalarına rabt edilmiştir.

Cebel topçusu alay halinde olup alaylar gruplara ve gruplar bataryalara munkasımdır.

Süvari topçusu üçer bataryalı gruplar halindedir. Kal'a topçusu dahi alay halinde olup her alay iki tabur ve her tabur beşer bölükdür muhasara topçusu tabur halinde bulunub her tabur maa muhâsara parki bölüklere munkasımdır. Sûret-i mahsûsada kazmacı kıt'aatıyla ittisalât kıtâatı da mevcuddur. Kazmacı kıt'aatı tabur halinde bulunub her tabur dört bölükden ibaret ve her bölük kürekçi, lağımcı ve köprücü edevatına malikdir. İstidlâlâta nazaran 1910-1911 bütçesinde kolordular içün beş kazmacı taburu teşkil edilip beheri 116'şar mevcudlu üçer bölük ile bir depo takımından mürekkeb olacaktır.

İttisalât veya irtibat [kıt'aat-ı fenniye demekdir] kıt'aatı ordu köprücü taburu. Şimendüfer taburları, telgraf tabur veya bölükleri; telsiz telgraf ve elektrik projektörü bölükleri, balon ve otomobil takımlarından ve gügercin müfrezelerinden ibaretdir. Mezkûr kıt'aatı teşkil iden taburlar 116'şar mevcudlu dörder bölüğe birer depo bölükden müteşekkildir.

İleride her sınıfa birer cüz'ü tam halinde rabt ve ilhak edilmek üzere şimdiki halinde mevcud olan mitralyözler "Roçyo" alaylarına merbut ikişer namluyu hâvî takım halindedirler.

Bahriye: Kumanda hey'eti, umûmî depolar, Tuna ve Karadeniz filosu ve bir bahriye mektebiyle bir de tersanesi mevcuddur.

Topçu ve kıt'aat-ı fenniye ve bahriye mü'essesâtında sivil me'murin ile mühendisi, mi'mar, makinist ve elektrikçi zabitan müstahdemdir.

Kıt'aat-ı muhtelife ve veza'if-i mütenevvia

Orduda hudud bölükleri, sahra jandarması, piyade jandarma bölükleri, nakliye kıt'aatı; ordunun coğrafya encümeni, sıhhıye müfrezeleri, askeri hastahâneleri, amele

bölükleriyle beraber topçu mües'sesat ve depoları, nakliye depoları idare hey'etleriyle birlikde erzak depoları. Depo bölük veya takımlarını muhtevî efrad ve zabitan remontleri mevcuddur. Kıt'aata merbut infibat hey'etleri olduğu gibi her kolorduda bir divan-ı harb hey'eti bulunub divan-ı mezkûr evrakının tedkik ve teftişi vazifesiyle salahiyetdar bir ordu mahkeme-i aliyesi ve bir de meclis-i ali-i askeri mevcuddur. Erkan-ı harbiye umûmîyesi Harbiye nezaretine merbuttur. Küçük zabitana mahsus alay mektebleri, süvari küçük zabit mektebi, jimnastik mektebi, askeri idadileri, piyade süvari, topçu, istihkam ve bahriye mektebleri piyade ve topçu endaht mektebleri ve Bükreş'de bir de mekteb-i ali-i askeri "harbiye" mevcud olub erkan-ı harbiye dersleride mezkûr mektebde tedris olunur.

Büyük cüz'atamlar

Romanya ordusu dört muazzaf kolordu ile Dobruca müstakil fırkasını muhtevî olub 1911-1912 bütçesine göre onuncu ihtiyat fırkası dahi muazzafa kalb olunarak mükemmel ve mütecanisi beş muazzaf kolordu teşkil edilmiş ve onuncu fırkaya ilhak edilmek üzere iki alaylı bir topçu livası da derdest tensik bulunmuşdur. Ordunun baş kumandanı kraldır.

Kolordulardan her biri hey'et erkanıyla iki piyade fırkası ve bir milisi livası ve bir an iki avcı taburundan mürekkebdir. Fırkalarda da hey'et-i erkan ile avcı taburları ikişer alaydan mürekkeb iki piyade livası üç süvari bölüğü, ikişer alaylı bir sahra topçu livası, bir mühimmat parkı, bir kazmacı taburlarıyla bir seyyar hastahâne mevcuddur.

Süvari fırkası bir hey'et-i erkan ile ikişer alaylı iki süvari livası [24 bölük] ve üç bataryalı süvari topçu taburundan mürekkebdir.

Romanya ordusunda dört bölüklü bir maiyyet süvari alayı Dobruca müstakil süvari alayı.

Kırmızı hüssar denilen altışar bölüklü 8 alayıyla kara hüssar tesmiye edilen dörder bölüğü sekizine cem'an 18 süvari alayı mevcuddur.

Kara hüssar süvari bölükleri mevcudu 140 olub kara hüssarın mevcudca kırmızı hüssarın selasi kadardır. Kırmızı hüssarın dört alayı müstakil ve dört alaylı fırka süvarilerini teşkil ider.

Fransa ordusunda yeni bir fevteyn tecrübesi

Mukaddemâ müte'addid def'alar yapıldığı vechle ahiren dahi Fransa ordusu

için yeni kabul olunacak fevteynin tecrübesi yapılmış ise de bir hüsn-ü netice istihsal edilememiş ve ancak şimdi fevkalâde ve ordunun ihtiyacına kafi bir fevteyn keşif edilmişdir. İşbu fevteynler sûret-i umûmîyede bizden ma'mul olub taban kısmı bildiğimiz kösle gibi yumuşak ise de büsbütün başka bir maddeden ma'mul olub suret-i i'mali a'mal veya mevcudu tarafından şimdilik mektum tutulmakdadır **[52]**.

İlk tecrübe 1909 senesinde 34.ncü nizamiye alayı tarafından yapılarak sair alaylarca da kabul edilebilecek bir neticeyi vermişdir.

Mezkûr fevteyn güzel bir ihtira' olmakla beraber gayet hafif vesair fevteynlerle yürüyüşde dûçar-ı mezahim olanlar bundan pek ziyâde istifade edebilecek bir mükemmeliyette olub bir frank yetmiş santim fiyatındadır.

Memâlik-i Osmaniye'de taraf-ı muvazele şimdilik Avrupa yollarına nisbeten daha fena ve yürüyüşe gayr-ı müsaid bir halde bulunduğundan ve asâkir-i Osmaniye daima meşiyyetler icra ettiğinden Harbiye nezaret-i celilesinin işbu ihtira' mühimme atıf nazar-ı dikkat buyrulması elzem olub ordu-yı Osmaniye kabulünün mucib-i istifade-i azim olacağı mülâhaza kılınmakdadır.

Ş.

Erkan-ı harbiye seyahatleri

(4.ncü numerodan ma'bad)

Orduya dirayetli ve müste'id kumandanlar yetiştirmenin en iyi usulü kıt'aat muhtelife-i askeriyenin manevralarıdır. Manevralar birkaç gün imtidad ettiği ve kıtaatın mevcudları tertib seferi üzere bulunduğu halde nakliye katarlarını ve umûm ağırlıklarını dahi hamil olacağından netice daha ehemmiyetli ve şayan-ı istifade olacağı ve bu sûretle hakikaten takrib edeileceği tabi'dir. Bu manevraların haylice müşkilâtı vardır ki bu meyanda manevra için ihtiyar olunacak mesârif en mühimidir.

Kaide-i umûmîye olarak liva en büyük bir muhârebe cizvitamı olub manevra yapılacak arazi üzerinde içtima' ider ve muhârebenin her derdi eşkalini taklid eyler. Manevralarda fırkalar ancak birkaç gün "iki üç gün" için yek diğeriyle karşılıklı olarak muhârebe ederler.

Yalnız büyük manevralarda müstesna olarak ordu müfettişlerinin, kumanda ve idaresi altında kolordularda muhârebe hattına dahil olurlar. Süvari fırkaları içünde manevra yapmak üzere arazi üzerinde toplu bulunmak fırsatı ancak senede bir def'aya

münhasırdır. Bundan istinaç olunur ki vakt-i harbde kumandasını deruhde edecekleri bütün cüztamları vakt-i hazırda topdan idare ve kumandası fırsatı ancak pek az kumandanlara müyesser olur. Birçok generaller vardır ki harbi temsil sûretde kıt'alarını sevk ve idare etmek lezzetini henüz duymamışlardır.

Düşman mefruza karşı yapılan manevralar mühim bir menfaat sırasında telakki olunamayub ancak birkaç seneler sonra bu maksad-ı husûle gelebilir.

Kumandanların liyakat ve iktidarının ekser ahvalde fıtri olduğu muhakkakdır ki bu da tahsil ile öğrenilemez. Fakat bu zeka-yı fıtride ta'limden murad olunan maksadı ıhata etmelidir. Her yaşda olduğu gibi buradada yine usul ve taammül-ı kadimden sarf-ı nazar edilemez.

Bir fırka kumandanının muvakkate-i bir kolorduyu ve bir liva kumandanının bir fırkayı kumanda etmeleri ve bir rütbe ileride ki vazifeye kendilerini evvelden hazırlamaları fırsatı her vakit elde edilemeyeceği ve bunun da mûmâileyhim kumandanlar içün bir noksan olduğu şüphesizdir.

Kumandan-ı mûmâileyhim manevranın devamında bir kaçgınlar büsbütün yeni bir vazifeye me'mur olurlarsa mükemmeliyet dairesinde îfâ-yı vazife etmiş oldukları kabul edilemez.

Manevrada eğer herşey engelsiz ceryan etmezse bunlar "kumandanlar" içün ol kadar fenadır.

Ekser kumandanlar ekseriya böyle bir vazifeyi deruhde edebilirlerse aralarında birçoğu ilk zuhur edecek mevani' ve müşkilata galebe etmeyi ve müteakip vikayede de iyi kumandanlık etmeyi öğreneceklerdir. Halbuki ilk bir teşebbüs tamir edilemeyecek bir adem-i muvaffakiyeti istihdam edebilir. Bu da manevraların tekmil-i iktidar için gayrı kafi olduğunun neticesidir. Mülkü ve mümârese-i matlubenin noksanından dolayı bütün bu hareket yalnız kumandanlara değil erkan-ı harbiyesine de pek ağır gelir. Bütün kumandanlık heyetinin ifa edeceği veza'ifin yalnızca değil bütün âzâ-yı heyetin müştereken sarf-ı mesaisine vabeste olduğu bilinmelidir. Manevralarda tabien malumat-ı lazım tamamen istihsal edilemeyeceğinden, başka güne vesaite dahi müracaat elzemdir ki bu vesaitten başlıcası erkan-ı harbiye seyahatleridir. Bu seyahatler büyük mukayese de tertip olunur.

Mevaki'-i müstehkeme ve büyük süvari seyahatlerinin netayic-i husûsiyelerinden müstağid olmak için Almanya ordusunda iki nev' usul seyahat kabul

olunmuştur. Birisi kolordu erkan-ı harbiye seyahatleri diğeri Erkan-ı harbiye-i umûmîye'nin talim ve tecrübe seyahatleridir.

Kolordu erkan-ı harbiye seyahatleri 15-20 gün devam etmek üzere kolordu erkan-ı harbiye reisinin nezaretiyle her sene yapılır.

Bu seyahate bütün ordunun erkan-ı harbiye zabıtanı ve büyük erkan-ı harbiyenin bazı zabıtanı ve büyük rütbeli zabitan **[53]**

İle baş kumandanların müsaadesiyle bu işe kabiliyetli ve kıt'a kumandanları tarafından müntehab sir yüz başı ve mülâzım rütbesinde ki zabitan ve fazla olarak levazım-ı zabitana da iştirak ederler. Sınıf zabıtanı arasından intihab edilenler ileride alelade terfi'e müstehak ve büyük rütbelerde ve yaverlikde istihdam edilebilecek veya erkan-ı harbiye hizmetine kabul edilecek veya mekatib muallimliğinde kullanılacak liyakate malik olanlardır.

Bu zabitan alaylarda ki hizmet ve liyakat-i mahsûsayı cem' ve münâsib aliyye içün kifayet ve ma'lûmat-ı fenniyesiyle temyiz edilenlerdendir.

(Ma'badı var)

Flemenkde ahz-ı asker hakkında yeni kanun layihası

Ahz-ı asker hakkında meclis-i mebusana yeni teklif olunan kanun layihası mevad-ı asliye-i muhtevîdir:

Mükellefiyet-i askeriye müddeti müstahfız sınıfında sekiz sene yerine altı, redif sınıfında yedi sene yerine beş seneye yani bu iki sınıfda ki müddet-i hidmet-i askeriye 15 seneden 11 seneye tenzil edilmişdir.

Takriben bugun ki günde mevcud olan kuvve-i daime-i berriye ve bahriye mikdarı olan 121,670 neferi muhtevî olmak üzere senevî orduya lazım olan kur'a efradının mikdarı 17,500'den 23,000 mikdarına iblağ olunmuşdur. Bundan bin neferi bahriyeye mahsusdur.

Terbiye-i iptidaiye "acemi terbiyesi" müddeti

"Virmander" namıyla mevcud dört aylık hidematın ref' ve ilgasıyla piyade sınıfı içün sekiz buçuk mah ve torpido ve topçu ve mevaki'-i müstahkeme-i cedide efradı içün sekiz buçuk mah yerine 15 mah, atlı sınıflar içün evvelce olduğu vechle 24 mahdan ibaretdir.

Piyade her altı ayda bir zam olunan acemi mikdarı:

Alayların el haletü'l-hazihi mevcud olan dört taburuna her senenin 16 Kanun-ı sânîsinde 5/4 nisbetinde acemi efrad ilave olunub 5/1 mikdarı da her sene 16 Temmuz'da her alayda beşinci olmak üzere teşkil edilen tabura verilir.

Bu beşinci taburlar sene içinde mühim bir garnizon ehemmiyetini kazanacak mahallere ikame edilirler.

Bu zam ve ilhak usulü kal'a topçularına da tatbik olunacaktır.

Aksam-ı mütebakıyye-i askeriye dahi acemi efradın bir kısmını muhtevîdir ki piyade de terbiye-i ibtidaîyeyi ikmalden iki mah sonra silah altına çağırılırlar. Bu sınıf efradın yekûn-ı umûmîsi bugün 7,760 nefere baliğ olur. İki yahud üç ay hidmet edecek olan bu iki tertib efradın mikdar-ı azamı olarak 5000'den 3600'e ziyâde hesab etmemek lazımdır.

Kısm-ı sânîde olan efrad-ı mukaddema olduğu vech üzere kur'a ile ta'yin olunurlar.

Bu ikinci kısm-ı kur'a efradının para ile yerlerine adem koymaları usulü gerek aynı alayın efradı meyanında ve gerekse diğer senelere ve sınıflara mensub milisi efradı meyanında da baki ve caridir. İkinci kısım efraddan lüzumu halinde kıt'a teşkil edilmek üzere şimdilik diğer sınıflardan îfâ edilmişdir.

Kışlalarda hidemât-ı dahiliye îfâsı maksadıyla askeri amele sınıfı teşkil edilmişdir. Bu sınıf efradı 7 ay hidmet etmek üzere milisi sınıfının hidmete en az kabiliyetli olan efradından ahz olunur ve mikdarı 1500'dür.

Milis kadrolarının ikmali:

Milis küçük zabit namzedleri kendi talebleri üzerine intihab olunub bunlar ya hidemâtta bulunan sınıfdan veyahut adem-i kifayeti halinde taleb olanlardan tefrik olunub 6 ay hidmet ederler. Milis zabit namzedleri aynı şera'itle ta'yin olunub 7 ay hidmet ederler.

Muafiyet-Familyalara terakkî muktezî ve elzem olan muayyen efrad hizmetinden müstesnadırlar. Bu tedbir mubtaciyeden olan familyalara mahsus olan tazminâtın ilgasını istilzam eder ki bunun mikdar-ı azamisi yevmiye iki frankdan biraz ziyâdedir.

Kur’a keşidesi-Efrad-ı cedidenin muâyene-i sıhhıyeleri kur’a keşidesinden sonra icrâ olunur.

Hazırlık ta’limleri-Bu ta’limler bilhassa jimnastik derslerini ihtivâ edip umum muallimler tarafından dikkatle ta2lim ediliyor.

Zabitan-ı muhteremeden rica

Sunuf-ı muhtelifeye mensub zabıtan-ı berriye ve bahriyenin Osmanlı bahriye ve berriyesi kavanin ve nizamatına tevfikan irsal edecekleri makalâta ordu donanmamızın terakki ve talimisine dâhim olmak itibariyle sahaifimizin küşade olduğu beyan ederiz. Evrak-ı varide neşr olunsun olunmasın iâde edilmez **[54]**.

Rusya’da askeri balonculuğu

Rusya hey’et-i askeriyesi mukaddema mikdar-ı kifayede balonculuk mektebleri te’sis etmiş idi. Bunlardan en eskisinin merkezi Saint Petersburg’da olanıdır ki cesim bir balon destgahını muhtevî olub şehr medhalinde ve Moskova ile Gaçina caddeleri arasında kaindir. Bu mekteb General Kvanko tarafından idare olunub tedrisâtı hem nazari ve hem de ameli balonculukdan ibaretdir.

Ameli derslerin îtâsı bilhassa zabıtana aiddir. Nazari derslerin tedrisine bir çok mekatib ve daru’l-fünun muallimleri me’mur edilmişdir.

Balon tahrikine mahsus kondöktörler yetiştirmek içün büyük rütbeli bir zabıtan emr ve kumandası tahtında ikinci bir baloncu taburu teşkil edilmişdir. Havai seyyahlar baloncu taburuna kabul olunmuş olan seyahat-i havaiye mütehassıslarından tedarik ediliyor.

Saint Petersburg’san sonra birinci derecede Sivastopol mektebi zikr olunabilir. Bu mekteb Granddüşes Aleksandred Mihailoviçin himayesi altında bulunub sırf havai seyyah yetiştiriliyor. Mekteb sergerde bulunan müşahirden Ezimofek idaresine mevdu’dur. Balon cihaz ve edevatı meyanında Rusya sisteminde bazı edevatı zikre şayandır.

Bu sene nihâyetine kadar ameli edilecek hevası balonların adedi yirmiyi baliğ olabilir.

Mevcud yeni modeller meyanında en son ve en yeni ve P.L.J. markalı ahiren Berlin’de gelen Parseval’dir. Malzemenin mütebakisi eskiden kalmadır. Seyahat-i havaiyeye bir vesait vermek içün Harbiye nezareti bu sene içün Moskova’da bir miting

tertib etmeği karar vermişdir. İdare hey'eti seyahat-i havaiye ve otomobil klubünde içtima' edeceklerdir.

Programı Moskova'dan Petersburg'a ve buradan Moskova'ya avdet suretiyle tertib edilmişdir.

Bu kongrede hey'et-i fenniye yarışın tûl ve irtifa' ve süratini mevzu' bahis edecektir. Bir edevat sergisi küşadını ve bunların dahilde imalini dahi tasavvur edilmekdedir.

Tertib edilecek bu mitingin masrafı 100,000 ruble tahmin edilmekdedir. Harbiye nezareti bunun tahsisâtını devama meclisden taleb etmiş ise de meclis-i mezkûr 25,000 ruble îtâsına muvafakat etmişdir.

İtalya ordusunda yeni terfi' kanunu

İtalya harbiye nazırı General Şipingardi meclis-i aliye zabıtanın terfi'ine dair yeni bir kanun layihası tevdi' etmişdir ki bunda teklif edilen tedabir-i esasiye hülâsaten atide zikr olunacaktır.

Muazzaf orduda mülâzım-ı saniliğe ta'yin olunabilmek içün bu rütbeye namzed olanların asgari on dokuz, azami yirmi sekiz yaşında bulunmaları meşrut olub küçük zabit sınıfından ta'yin edilecek namzedler içün hadd-i azami sen otuz altıya ve tabib ve baytar sınıfından bulunan mülâzımlar içün de 30-32'ye baliğ edilmişdir.

Muhârib sınıflarda mülâzım-ı sânîlikden evvelki terfi' içün bir tatbikât mektebinin imtihanlarını kemal-i muvaffakiyetle vermek meşruttur. Mülâzım-ı evvelkinden yüzbaşılığa terfi' içün bila imtihan kademle icrâ olunur. Mekteb-i harbiyeden çıkan veya husûsî imtihan veren zabıtanın terfi'leri ittihab ile de icrâ olunur.

Yüzbaşılıkdan binbaşılığa terfi' ameli bir imtihandan sonra kademle veyahut husûsî bir imtihandan sonra intihab ile yapılıyor. Binbaşılıkdan kaimmakamlığa terfi' yalnız kademle tabi' olub bundan yukarı ki rütbelere terfi' sarf-ı intihab ile icra olunur. İntihab ile evvelden beri müttehiz olan müstesna bir usul terfi' ibka edilmişdir.

Fakat bu müstesna intihab ile namzed olanlar hakkında ki şera'it-i mevzuaya daha ziyâde kat'iyyet vermek üzere bir takım tedabir-i cedide ve kat'iye ittihaz olunmuşdur.

Zabitanın terfiye istihkakı iki komisyonun ayrı ayrı tasdiklerine vabeste olub

bu komisyonların mukarrerâtında bir mübayenet husulü takdirinde keyfiyet Harbiye nezaretince hal olunur.

Merkez komisyonu erkan-ı harbiye-i umûmîye reisi ordu kumandanlarından mürekkeb olmayub terfi'ine karar verilecek zabitan hakkında ma'lûmatları bulunmasından dolayı fırka ve kolordu kumandanlarıyla ordu müfettişleri dahi müşavir sınıfıyla işbu komisyona celb ve davet olunurlar. Merkez komisyonu mukarreratının makbul ve mu'teber olması âzâdan dört veya beş kişinin isbat-ı vücud etmesine vabestedir. Müstehak terfi' bulunan zabitan hakkında bir re'yden ziyâde zuhurunda terfi' ettirilemez.

Erkan-ı harbiye zabitanı mekteb-i harbiye derslerini görmüş veyahut intihab ile terfi' etmiş yüzbaşılar meyanından tefrik **[55]**

Ve intihab ediliyor. Büyük kıt'a kumandanları ordunun sunuf-ı muhtelifesi meyanından intihab ediliyor.

Erkan-ı harbiye yüzbaşıları terfi' imtihanından müstesna tutularak kıdemle terfi' ettirilirler. Erkan-ı harbiye binbaşıları esna-yı terfi'de sunuf-ı sairenin aynı rütbesine nazaran onda bir fazla bir istifade ile terfi' ederler. Ordunun bütün muhârib zabitanına mahsus yalnız bir kıdem defteri bulunub orduya mensub sunuf-ı muhtelife zabitanının isimleride bu deftere kıdem sırasıyla kayd olunur.

Sınıf-ı harbden nişan zabitan içün kıdemde ki müddet-i azamiye beklemek içün vaz' olunan tedabir-i muvakkate mûmâileyhim içün ol kadar müsaid değildir. Fakat sınıf-ı aslilerinde mevcud olacak münhalât bu tedbir-i muvakkatin tatbik-i icrasına bir dereceye kadar teshil ider.

Ameli bir otomobil aleti

İtalya ordusu Erkan-ı harbiye yüzbaşılarından Pagliyano arızalı arazide otomobil ve kamyonlarda husûle gelen sallantıyı izale içün gayet basit ve metin bir alet ihtira' etmişdir. Sıhhıye hidmetinde bulunan bir otomobilde mezkûr aletin tecrübesi icrâ edilerek haiz-i kıymet olduğu hakkında tafsilât mefkuddur. Yani tecrübe netayici mektum tutuluyor. Mamafih bu aletden istifade etmek içün kamyonların tekerleklerinin lastik olmayub çelikden ma'mul olması matlubdur.

Alman, Fransız ve Rus piyadesinde taarruz

Alman ta'limnâmesi bu hususda da muhârebe hakkında ki sair iki

ta'limnâmede olduğu gibi baş kumandanın ihtiyar alıkoymasını beyan ederek muhtasaran ma'lûmat verir. Talimnâmenin 294.ncü maddesinde beyan olunduğuna göre "kumandanın muharebenin ceryan-ı umûmîsi üzerine esaslı bir te'siri ancak henüz sarf edilmemiş kuvetlerle ihtiyat iânesiyle olabilir. Muhârebenin merkez sıkletini arzu ettiği mahale nakl etmek. Münâsib mahallere imdad eylemek, meydan-ı muharebenin bir tarafında düşmanın ele geçirdiği muvaffakiyetini istirdad ile muhârebeyi tevazin ettirmek, hasılı netice-i kat'iyyeyi istihsal etmek içün ihtiyat, kumandanının ali altında bir vasıtadır"

İşte bu kavaid-i esasiyenin şumulu o derece vasidir ki kavaid-i mezkûre derin nizamların ehemmiyetini mısren beyan etmekle beraber kumandanın harekatına hiçbir mani' ika' etmiyor.

Taarruzun suret-i icrâsına gelince, Fransız talimnamesi bu hususta büyük bir hürriyet bahş ediyor. Daha doğrusu bunda ki kavaid, muayyen kaidelerin izahından ziyâde adeta taarruzun bir tarif-i mesafelerin yalnız ilk yayılımdan hücum zamanına kadar bütün harekatı ahvale göre gruplara ayırıyor. Binâen aleyh bu talimnâmeye göre ahval ve zamanına göre ilk hattaki kıtaat az çok geniş gruplara ayrılacak. Arzu edilirse dar gruplara taksim edilecektir. Bazen yan yana muharebe edilecek, bazen arazi mesela ayrı ayrı muharebe etmeye lüzum hasıl eyleyecektir. Fakat kaide-i esasiye daima arazinin irâe edeceği kaffe-i menafi'den istifade etmek müşterek bir hareket teşkil edecekleri grupların harekatına tevhid etmekten ibaret olacaktır. Umûmun harekatına ika-ı mevani' etmek etmeden müşterek bir hareket icrası için vaziyetin daima teşrik harekata müsait olmasına bakılacaktır. Fil hakika Fransız talimnâmesinin pek amik bir sûrette beyan eylediki vechle gayet muntazam avcı hatları ileri sürmek, muntazam ve sık avcı hatlarına riayet etmek "asr-ı hazır muhârebesinin icabatına asla tevafuk etmez"

Fakat Almanların usul-ı hareketi Fransızların usul-ı taarruzları derecesinde serbesthane değildir. Mâmâfih Almanlarda taarruzun muhârebe gruplarına ayrılması taraftarlarıdır. Bu hususta talimnamemizin üç kaide-i esasiyesini nazar-ı itibari almalıyız ki onlardan madde 272'de denildiği gibi sevk ve idari için kat'i ve mer'iyeti umûmî kavaid beyan edilemez. Doğru hatlar dahilinde ibraz olunan istiklal-i harekat, harpte büyük muvaffakiyetlerin esasıdır. Taarruzi bir numuneye muvafık surette icra etmek memnu'dur. Mâmâfih Alman talimnâmesi de Fransz talimnâmesinden ziyâde ittihad-ı hareket ve münferid mesainin birleştirilmesi hususunda musarrerdir. Talimnâmenin 283.ncü maddesinde beyan olunduğu vech ile: "Arazinin bazı

menafi'nden istifade ederek kıt'aatın bazı aksamı diğerlerinden daha çabuk ilerlerler. Yalnız bu kıt'alar, ileriye doğru icrâ edecekleri bu hareketin taarruzî akim bırakacak bir hareket-i ricata munhaber olub olmayacağını düşünmelidir" **[56]**.

Alman usulünde serbesti-i hareket ile teması muhâfaza etmek lüzumunun tam ortası nazar-ı itibare alındığı halde yeni Rus ta'limnâmesinde hareket daha dar bir sûretde tahdidi edilmişdir. Rus talimnâmesinde taburun taarruz kavaid-i esasiyesi model-i ittihaz edilmiş ve Rus ordusunda taarruz hakkında cari efkar-ı umûmîye tamamıyle beyan olunmuşdur. Kavaid-i mezkûreden anlaşıldığına göre evvala uzak mesafeden yani 5 veya 6 verest mesafeden topçu ateşi altında ileri yürüyüş icrâ etmek lazımdır. Binâen aleyh o esnada bu ateşe karşı tahaffuz etmek lazım geldiği gibi arazinin her türlü avarız ve muvanından istifade ederek kendisini düşmandan da saklamakdır. Bunun için taburlar açılmalı, icabında bölüklere ayrılmalıdır.

Bu hususda da en ziyâde dar ve derin kollar, tebdil-i nizamlar mümkün mertebe rütbe tevkifler tavsiye olunuyor. Topçunun yakın mesafe (5:2 verest)den ettiği ateşlere karşı bölükleri takımlara ayırmak ve açık mahallerden sıçramalarla geçmek kabildir. Bu esnada bir insan derinliğinde kollara müracaat edilebilir. Bu nizam-ı alan yanaşık nizamlardan ma'duddur. Bi'l-hassa fasıla vermeden ilerlemelidir. Rus talimnâmesi uzakdan edilen tüfek ateşi ile yakından edilen tüfek ateşi altında icrâ edilen yürüyüşleri birbirinden tefrik ediyor. Vasıtı mesafe ise 1500 hatve Rus talimnâme diyor ki: "3000 hatveden itibaren tüfek veya mitralyöz ateşinden pek ziyâde telefât vukua gelir" bu hal avcı hatları çıkarmaya lüzum gösterir. Fakat bu hatlar, taburun dört bölüğünden biri, mümkün olduğu kadar kuvveti az kıt'alardan teşkil olunur. "Çünkü ava çıkan kıt'aları layıkıyla idare etmek müşkildir." Hülâsa piyadenin hangi mesafeden ateşe başlayacağını bilmek büyük bir ehemmiyeti haizdir. Bu mes'ele her üç orduda da muhtelif tarzdadır. Alman talimnâmesinin 326.ncı maddesinde deniliyor ki: "Taarruza evvela avcı hattı teşkili ile başlanır." Hususiyle taarruza başlamazdan evvel muharebeye müesser bir areşle başlamak için avcı hatlarını mümkün olduğu kadar düşmana yaklaştırmak icab eder. Düşmana ne raddeye kadar yaklaşılacağını arazinin şekli düşman ateşinin te'siri ve bi'l-hassada kıt'anın kıymet-i maneviyesi ta'yin ider. İyi bir piyadeden beklenilecek şey vasati mesafelerde (800-1200 metre) hatta açık bir arazi üzerinde bile ateşe başlamakdır. İşte buradan anlaşılır ki Alman ordusunda anasır-ı maneviyeye pek ziyâde ehemmiyet veriliyor.

Afganistan ordusu

Rus gazetelerinin ifadesine nazaran Afgan emiri Avrupa orduları misillü yeni bir ordu vücuda getirmeğe pek ziyâde sui ve ikdam etmekdedir.

Bu yeni ordunun mevcudu şimdilik takriben 70000 piyade, 15000 süvari, 3000 topçu ve 350 topdan mürekkeb olacaktır.

Kabil'de te'sis edilen i'malathânelerde birçok amele Fransa ve Almanya'da ikmal-i tahsil eden mühendislerin idare ve nezareti altında alât ve edevat Harbiye imal etmekdedirler. Emir mühendislerin verdiği eşya ve levazımât-ı ecnebiyenin ve top ve tüfek ve barut ve ordunun muhtaç olduğu levazımât-ı sairenin bizzat dahil memleketde i'mal edilmesi fikrindedir.

Bişofek zatu'l-hareke teyyaresi

Makale-i atiyye "aero" namında ki cerideden müstahrecdir:

Ahiren neşr eylediğimiz bir makalede bişofek tatbiki lüzumunu his ettiği ve mevcudu bulunduğu kanadları ta'rif eylediğimiz zaman mûmâileyhin iki kişilik ve tek satıhlı teyyaresinden bahs eylemişdik.

Ahiren "şampanya"da icrâ kılınan mitingde mevzu' bahs olarak teyyare cem'iyeti salonunda mazhar-ı takdirât azime olan işbu calib nazar-ı dikkat aletden bugün tekrar bahs eyleyeceğiz.

Evsaf-ı mümeyyizesini teşkil iden teferrüat-ı husûsiyesiyle beraber manzara-ı umûmîyesi itibariyle işbu "otoplan" bu ana değin sınai' teyyarede vücuda getirilebilen alâtın en mükemmellerinden biri olmak üzere temyiz etmişdir.

Mutasıf bulunduğu fevkalâdelikler hakkında bir fikir sarih îtâ edebilmek üzere ber vech-i ati bazı evsaf-ı i'maliyesinden bahs edeceğiz.

1-Pervane sath hamilin kısm-ı halifesinde bulunduğu içün sûret-i fevkalâde de icrâ-yı amel edebilmesi te'min kılınmışdır.

2-Aletin hal-i harekete nakli bilumum otomobillerde olduğu vechle bir manivela vasıtasıyladır.

3-Motorun hareketinin pervaneye nakli keyfiyetide pervanenin suret-i mütezayide de tahrikine müsaid bir vasıta nakl altı ile vukua getirilir **[57]**.

4-Kanatlar otoplana heman zatü'l hareke denecek bir daimiliği te'min eyleyecek bir şekl-i mahsusda i'mal kılınmışdırlar.

5-Aletde gerek ileri ve geri cenahlara ve gerek umûmen ru'yet ve temaşaya hiçbir hail yokdur.

İşte bâlâda zikr ve ta'dad kılınan şera'it-i i'maliyede salabet ve emniyet mes'elesinin aynı nisbetde tevhidi sayesinde mezkûr aletin ne derecede haiz-i ehemmiyet ve şayeste-i dikkat olduğu istiklal kılınmakdadır.

Evsaf ve ilamat fırkası

İki kişilik monoplan

Sath-ı hamil 24 mer' merba'

Esna-yı seyrde (boş iken) sıkleti 360 kilogram.

Tûl-ı kamil 2 metre.

Muvâzenet-i katriye: İnhiraf tertibatıyla, sürat seyri tenkıs eden alet:

Motor E.N.V markalı 50 bargir kuvvetinde teksif semv ile.

1 aded adi pervane

Katri 6,20 metre.

Gayr-ı methul.

Sür'at devri 1200'dür.

Aletin sürat seyr ü satyesi saatde 75 kilometredir.

Ta'rifat

Kanatlar ve dümenleri: Motoplan teyyarenin tûlu 9 metre ve tûl harici 11 metredir. Sath-ı hamil aksam-ı muvazene dahil olduğu halde 24 metre merba'dır. Boş iken sıklet-i umûmîyesi 360 kilogramdır. Merbut şekl birkaç kelime ta'rif ile kabil-i tefehhüm bulunan hatvet-i esasiyeyi irâe etmekdedir.

Esası kanadı üç kısımdan ibaretdir: Kısm-ı vasıtası motor ile iskemleleri hamil bulunan çerçeve ile bir cesim teşkil ederek diğer iki cenah kısımları ise sökülüp takılabilip bir cihetten mütezai merbaü'l-şekil sakıyyeye giren kollar ile diğer cihetinde gereği telleri sayesinde yerlerinde tutuluyor.

Kısm-ı halifesi kezâlik üç kısımdan ibaretdir. Bunun kısm-ı vasıtası bir enhane-i nabete malik olduğu gibi satheyn-i cenahını vazife-i muvâzeneye îfâ etmek üzere birer kanat halinde inha-yı mütebeddile malik ve muhavver vazifesi icrâ eyleyen iki

çelik boru ve çubuklara tesbit kılınmışdırlar ve işbu iki çubuk manevala kollarına merbutturlar.

Mezkûr sath halefinin fevkinde şakveli ve pek kuvvetli iki dümen bulunmakdadır. Çünkü bunlar doğrudan doğruya pervanede ki rüzgar dahilindedirler.

Artist Aşil: Apollon fotoğrafhanesinden

Ma hasıl muvâzene-i katriyesi esas kanadının bî tamamha inhiraf tertibatıyla tazyikatın tebdili ve zemberekleri hareketi sayesinde vuku' bulur.

Aletin manzara-ı umûmîyesine husûsîyet bahş eden keyfiyet ise esasi kanadının uçlarının kalkık olmasıdır. İş bu profilin vaz'iyeti tecarib-i adide neticesinde kabul edilmiş olub hatta büyük ve şiddetli rüzgarda bile muntazam ve metin bir seyr ve hareket te'min eylemekle temâşâ karâne ve bizzat alet derunundakilere pek emin bir huzur ve sükûnet te'siri bahş eylemekdedir.

Manevra: Ta'dad ve beyan olunan aksam-ı muhtelifeden mürekkeb aletin sevk ve iradesi sûret-i umûmîyede olduğu vechle müzaif hareketli olarak muvâzene, inhiraf ve tevcih-i istikamet manivela kollarından ibaretdir.

İşte bu sayede işbu otoplana rakib olub makineyi idare eden kimseler daha ilk rükublarında bile hiçbir sûretle acemilik his eylemeksizin sevk ider.

Pervanenin mahal ve sûret-i vaz' -bu ana değin bi'l-umum alanda ki pervaneler min külli vücuh muhâziri olmasına rağmen aletin ön tarafına mevzu' edilir.

Muhazır ise hareket ve devrin tenakısı, mukabil gelen rüzgarın pervanenin sütununa çarparak mani olması, yağ vaz'ında ki müşkilât, zemine izgin müsademe ile pervanenin kırılması tehlikesi bişof pervanesini aletin geri cihetine vaz' ile beraber S.G.D.G markalı patenti hâvî usulde i'mal ile seri' ve sağlam inşâ eylemişdir.

Çerçeve-Gayet sağlam bir levhadan ibaretdir ve bunun önünde diğer bir çerçeve ile merbut olmak üzere motor bulunmakdadır **[58]**.

Hey'et-i umûmîyesi itibariyle bir otomobilin çerçevesinden pek cüz'i farkı olan bu aletin önünde tenvir altı ile arakasında motor bulunan hareket manivelası büyük katarda metin mahzutu bir alet nakl ve çerçeveye lazım gelen eğilip bükülmek gibi elastiki bahş eden umûmî bir rabıta aleti ile zincirden ma'mul muzave şeklinde bir kısmı hâvî derunî bir ahşab parça mevcuddur.

İşte tertibât ve teferrüat-ı kaffe sayesinde işbu aletde seyr ü sefer edeceklere fevka'l-had bir huzur ve emniyet bahş eylemekde ve hele sükût esnasında bile iskemlelerin gayet sağlam bir kereste dahilinde bulunması hasebiyle bizzat hüssar dide olmazdan evvel tesadüf edeceği pek çok ağaçları kıracak metanettedir.

İlk seyr-ü hareketi ve zemine inmek -hareket pek kuvvetli bir mahure merbut iki aded tekerlekler vasıtasıyla olub bunlar gayet elastiki kauçukdan ma'mul halkalar ile yayın ayaklarına merbut olub bunlarda zemine itmek için isti'mal olunur ve fevkani levha ile beraber gayet sert bir direk halindedirler. Kızak kısmınn ön kısmı bilhassa zemberekli bir yay vasıtasıyla gayet elastiki bir halde bulunub arka kısmı sabit ve bir kılavuz derununa girmiş bulunmakdadır.

İskemle-Makinistlerin oturacakları sandalye yan yana olub merkez sıkletin aletin pek alt tarafına nakl ettirilebilmiş olması sayesinde alt muvazeneyi fevkalâde muhâfaza edebilir ve bu hal yalnız bir iskemlede bir kişi bulunduğu halde dahi aynı

olur.

İşte tafsilât atufeden bu aletin en küçük aksam ve teferruatının bile ne dikkat ile inşa kılındığı istilal olunmakdadır.

Şera'it-i ma'ruzaya binâen işbu otoplanın en birinci dereceyi ihraz etmiş bulunan emsali meyanında daha faiki ve daha salabetlisi bulunamayacağı bedihidir.

Aleks Duma

Hantelemetresi-Bükreş tecrübeleri

Romanya hükümetinin şu günlerde umum piyade kıt'aatını telemetrelerle teçhiz edeceği ma'lûmdur. Hükümet-i müşârun-ileyhâ Harbiye nezareti kat'i bir sipariş itasından evvel telemetre ve i'mal eden en meşhur fabrikalar beyninde bir müsabaka icrasına karar vermiş ve bu müsabakalar geçen ay zarfında Bükreş civarında Selobozya mevki'nde, Selobozya endaht mektebi müdürü vesair birçok zabitandan mürekkeb bir komisyon huzurunda icrâ kılınmışdır. Müsabakaya Han ve Gorç Alman fabrikalarıyla Baruştravud İngiliz fabrikası dahil olmuşdur. Muhtelif fabrika ma'mûlatı telemetrelerin havas-ı saireleri meyanında bilhassa müsademeye karşı mukavemetleri zîrde ki netayic mütalaasından müsteban olmakdadır:

Ol emirde zemine farş edilmiş olan kalınca bir aba örtü üzerine her alet iki metre irtifa'dan ufken ve sonra bir buçuk metre irtifa'ndan ve her iki başlarından olmak üzere şakulen düşürülmüşdür. Bu tecrübeden sonra yalnız Han telemetresi bila kusur icrâ-yı fiil eylemiş ve müsafatı evvel ki gibi doğru olarak ölçülmüşdür. Telemetreyi hamil neferin bir ağaçlık mahalden mürurunda düşmesi gibi bir hali tecrübe için aba örtünün üzerine 75 santimetre katrında bir ağaç kütüğü konularak her alet bunun üzerine bir buçuk metre irtifa'ında düşürüldü.

Keza bu tecrübede de yalnız Han telemetresi hiç bozulmayarak kemafi'l-sabık kemal-i sıhhatle müsahât icrâ eylemiş ve ağaca çarpdığı mahalde bilirsiz olarak çizilmişdir.

Apollon Fotoğrafhânesi

Zat-ı şevket-samat hazret-i padişahinin Rumeli'ye şeref-vaki' olacak seyahat-i hümâyunlarında fotoğrafî şehriyari Mösyö Aşilin maiyyet-i hilafet-penahide bulunacağı kemal-i memnuniyetle istihcar edilmişdir. Şu halde gazetemize nakl etmek üzere alınacak fotoğraflardan idare hânemize ihda edilmesini Mösyö Aşil'den

mahsusada niyaz ederiz.

Apollon fotoğrafhânesi bu vesile ile tarihi bir nam kazanmış olacaktır. Fi'l-hakika ilan-ı meşrutiyetden beri ceryan eden başlıca vakayi' mühimmenin fotoğraflarına malik olduğu gibi ilk def'a olarak Osmanlı padişahının fotoğrafını yapmak şerefi de bu fotoğrafhaneye nasib olmuşdur.

Müverrih-i meşhur Mösyö Gotoled tarafından küçük hacimde "Bizans tarihinin vakayi' esasiyesi" unvanıyla bir eser neşr edilmiş olub Beyoğlu'nda Otto Keil kütüphanesinde satılmakdadır. Bu küçük eser Bizans imparatorluğunun vakayı'nı pek doğru bir sûretde ihtiva etmekdedir. Asr-ı hazıra kadar ceryan eden vakayi' terkiye dahi buna ilave edilerek daha güzel bir eser vücuda gelebileceği me'muldur.

Sahib-i imtiyaz: T.Zeki

Müdir-i mes'ul: Doktor Rasim Ferid **[59]**

1.6. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 6

1. Sene, 6. Numru **1 Haziran 1327**

Zabt u rabt kuvvet, kuvvet ise vatanın terakkîsini vücuda getirir

Müdafâa-yı Milliye

Askerî ve Fennî Osmanlı Gazetesidir

Her on beş günde bir neşr olunur

(Ser-Muharriri: Mehmed Zeki, Mühendis)

Müdâfaa-ı Milliye bi'l-hassa askeri olduğundan maksadı terakkiyatı askeriyeye ma'tuf bulunduğundan şahsî tenkidat ve ihtilâfatı muhtevi mevadı kabul etmez.

İlan

Manda post ve mekteblerin gazetemizin idarehânesine gönderilmesi mercu'dur. îlânat içün doğrudan doğruya idarehanemize müracaat etmelidir.

Îlânat bedeli peşinen ahz olunur.

Abone bedeli içün

Beyoğlu Galavani sokağı 14 numeroda bulunan idarehâneye veya İstanbul'da Bab-ı Ali caddesi numero 46 "Kütüphâne-i İslam ve askeri"ye müracaat etmeli.

Memâlik-i Osmaniye içün seneliği	1 lira-yı Osmanî
Memâlik-i Ecnebiye içün seneliği	1 İngiliz lirası
Nüshası Memâlik-i Osmaniye içün	5 Guruş
Nüshası Memâlik-i Encebiye içün	1,25 Frank

Askeri şirket taâvüniyesi

Bu nam unvan ile ahiren bir askeri şirketinin teşkil edeceği maü'l-manûnîye istihbar edildiğinden mezkûr şirketin teşkilinde alakadar olan komisyonun mukarrerat-

ı ibtidaiyesiyle bu babda bazı mülâhazatın serd ve etyanını faideden hali add etmeyiz.

Mezkûr şirketin sermayedaranı meyanında gerek mülul-ı ecnebiyenin ve gerekse Osmanlılardan askerliğe rabıtası bulunmayanların hiç birisi bulundurulmayub name muharrer olacak eshamın kaffesi muazzaf orduya mensub erkan-ı ümerâ ve zabıtan ile bunların ve aklam-ı askeriyenin mütekaid bulunan rical-i zavetına tahsis edilmişdir.

Şirket beheri ikişer bi hakk Osmanlı lirası kıymetinde 40,000 aded aksiyon ihraç edecek ve bunlardan her zabit veya mütekaidinin 200 adede kadar iştirâ etmeğe hakkı olacak ve her birisi birer çarik lira taksit ile ashab-ı matlube îtâ olunarak yakın mevaki'-i askeriyede ve Dersaâdet'de bulunanlar on mah nihâyetinde ve uzak mevaki'dekiler 14 ayda taksitlerini eda etmiş olacaktır. Esham-ı mecmu'anın kıymeti olan 100,000 liradan 25,000 lirası tahsil edildiği anda mağaza ve mües'seseler ihdasıyla ticarete ibtidar olunacaktır. Ticaret ve ahz ve îtâda rehberlik etmek üzere ecnebilerden yalnız bir mütehassıs celb edilecek ve şirketin nizamnâmesi tıbk-ı sair şirketler misüllü tafsilât ve teferrüat-ı lazımeyi şamil ve muhtevî bulunacaktır.

Şirketin teşkilinden başluca maksad ticaret-i hariciyeyi sektedar etmek olmayub yeni ordu teşkilâtı mûcebince mevaki'-i muâyenede te'sis edilen merâkiz-i askeriyenin münâsib ve mühimmelerinde birer şu'be dahi küşad edilerek ordu-yı hümâyuna bir hidmet-i fevkalâde ve teshilât ibraz etmekdir.

Şirket bir zabitin gerek hazar da ve gerek seferde muhtaç olacağı melbusat ve teçhizât ve bi'l-cümle eşya ve levazımâtın nizamât-ı mevzu'ası dairesinde ihzara mecbur ve zabitan ailelerinin dahi levazımât-ı şahsiye ve beyyitelerine müte'allik kaffe-i eşyayı tedârik ve îtâ-yı deruhde etmekdedir.

Derdest-i tanzim olan nizamnâmenin karar-ı âliye iktiranından sonra bu babda daha zaid ma'lûmat îtâ edilecektir.

Mevki'-i tedavüle çıkarılacak aksiyonların fiyatları müte'addel olacağı halde bile ümerâ ve zabitan derece-i ihtiyaçlarına göre bu ticaretten suret-i mütesaviyede müstefid olamayacakları tabi'dir. Zirâ her şahsın edineceği aksiyon mikdarı 1:200 arasında **[61]** Azim bir fark gösterdiğinden küçük rütbeli ve daha doğrusu aile sahibi bulunan zevat az mikdarda müstefid olacakları gibi hiç iştirak etmeyecekleri de bulunabilir.

Şu halde bu sûret-i iştirayına bâki kalmağa beraber umûm zabitandan yüzde

yarım ila bir nisbetde mecburi bir tevkifât icrâsını harbiye nezâreti tensib ederse bi'l-umûm zabitan içün az çok bir hisse-i istifade te'min eder ve şirket-i umûm ordu-yı hümâyun mensûbiyetinin iştirâkiyle daha ziyâde kuvvetli bulunur aynı zamanda vayedar şeref olur.

Ş.

Osmanlı Ordusu Hakkında Bir Ecnebînin Fikr-i Mahsusu

Almanya'da münteşir "Ofsir balat" gazetesi Arnavudluk ve Yemen muhârebatı hakkında neşr ettiği bir makalede ordu-yı Osmanî'yi cidden şayeste ve layık olduğu vechle bir tarz şitayişkarane medh ü senâ etmişdir.

Mezkûr makale ordu-yı hümâyunun el yevm vesait-i fenniye-i harbiyenin kaffesini hamil ve ciddi bir vatanperverlik ile müteraffik olan kabiliyet-i harbiyesinin dahi tezaüf etmiş olduğunu iddia ve isbat ediyor. İlel'ebed beka-pezir olacak olan bu mükemmeliyet ordunun başında bulunan zevat-ı aliyyenin eser-i ulvi himmetdir diyor.

Bugün Osmanlı ordusuna mensub her zabit vazife ve hidemât-ı mevduasında şayan-ı dikkat bir tekamüle mazhar olmakla beraber üniforma ve husûsât-ı sairecede ahval-ı sabıkasından büsbütün tecerrüdle bir şekl-i cedid iktisab eylemişdir. Yeni yeni müfettişlikler, kolordu ve fırkalar teşekkül iderek bunların emr-i idare ve kumandasına eskiden olduğu gibi sahâbet ve iltimas usulünden sarf-ı nazarıyla meslek ve san'atlarında cidden temyiz iden ümerâ ve zabitan ta'yin edilmişdir. Zabitanın siyâsat ile iştigal etmediklerine dair Avrupa'ca bir fikir mahsus ve kanaat name-i husûle gelmiş ve bu sûretle vatan-ı mağrurumuzun tamamiyet-i mülkiyesi taht-ı emniyete girmişdir.

İşte zabitan-ı muhtereme bâlâda arz olunduğu vechle samimi kalbden çalışdıkları halde bütün Osmanlılığın arzu ve amâl-ı mahsûsasını vücuda getirerek ordunun kadimen mevcud ve bütün alemce ma'ruf şan ve şevket ve azimetini yeniden ihyâ etmek sûretiyle nezâret-i celile-i harbiyenin mesai'-i vakıa'-yı meşkuresine karşu ibraz-ı muâvenet ve teshilât etmiş olurlar.

M.Z.

Fransa Kuvve-i Bahriyesi

Fransa Kuvva-yı Bahriyesinden "Danton" zırhlısının İngiltere Kralı beşinci Corc'un merâsim-i tetviciyesinden bulunacak hey'eti hamil olmak üzere İngiltere'ye

ta'yin ve iğram olunacağı işitilmişdir. Mezkûr zırhlının pek parlak bir sûretde top tecrübeleri icrâ kılınarak mezkûr tecrübede 1906 senesi programında i'mal kılınan altı zırhlının kıymet ve ehemmiyet-i azimesi anlaşılmışdır. Mezkûr altı zırhlı aynı sistemde olub 305 milimetrelik iki ve Homekor (San Şomon Destgahı) sisteminde 240 milimetrelik beş aded müteharrik zırhlı kaleyi muhtevîdir. Bu takımdan yalnız "Danton" zırhlısında yapılan tecrübeler bütün Fransız donanmasının kudret-i harbiyesini herkes nazarında takdir ettirmiş ve tahribe komisyonu ve bahriye mensubunu üzerinde pek parlak bir hüsn-ü te'sir husûle getirmişdir.

Amiral Baehme'nin taht-ı riyâsetinde ki komisyon mahsusu tarafından geçen şehr-i şubat ve martta bütün zırhlı kal'elerin aksam-ı muhtelifesi muâyene ve teftiş olunarak bu müdhiş makinelerin aksam-ı kamilesinin sûret-i amel ve hareketi pek ziyâde muvafık matlub olduğu tebeyyün ve tahakkuk ederek 7 ve 10 nisanda yapılan iki seri' ateşli endaht tecrübesiyle teftişe hitam verilmişdir. Yedi nisanda yapılan endahtta 305 milimetrelik iki topdan beheriyle 17 mermi endaht edildi. Kuyruğun açılması müddeti dahil olmadığı halde beher imla müddeti vasati olarak 18,70 saniye devam etmişdir.

10 Nisanda 240 milimetrelik başda, kıçda ve ortada ki üç kalenin her birisinden 25 mermi endaht edilerek imla müddeti tanzim edilmiş imla cedvellerine nazaran 12 saniye olduğu halde tecrübeye ancak bu müddet 8,75 saniyeye tenzil etmişdir.

Te'min olunan bu netayic fevkalâde "Danton" zırhlısının endaht cihetiyle gayr-ı kabil i'tiraz bir rahcaniyetine malik olduğunu isbat etmişdir ki bu muvaffakiyet Şomon kumpanyasının "Danton" zırhlısı ve emsalini ve "Janbar" ve "Vokorbit" sisteminde ki yeni zırhlılara gülle i'mal eden mühendis meşhur Mösyö "Döpon" içün bais şeref ve iftihardır. Bahs ettiğimiz bu iki yeni zırhlı 1909 senesi i'malât programı muhteviyatından olub kudret-i harbiyece "Danton'a" daha faikdir. (12 aded 305 milimetrelik topa malikdir)

Yalnız bu zırhlıdan 10 dakikada 12 kıt'a topun aynı zamanda endaht olunduğu tasavvur olundukda kıymet ve ehemmiyet ne büyük olduğuna dair bir fikir hasıl edilebilir **[62]**.

Hülâsaten şunuda ihtar edilmeğe 1906,1909 senelerinde sefâin-i harbiye i'mal iden bütün fabrika müdirlerinin huzuruyla yapılan müsabakaları neticesinde Şomun Kumpanyasının diğerlerine racih ve faik olduğu anlaşılmış ve Fransa bahriyesi içün

mezkûr fabrikanın planları şayan-ı kabul görülmüşdür.

Bundan başka mezkûr fabrika sahil-i istihkamata mahsus zırhlı gülle ve levazımât-ı saire-i harbiye i'maliyle meşgul olub yalnız gemi gülleleri içün vuku' bulan siparişat 70 milyon frank kadardır.

Şayan-ı dikkat olmak üzere icrâ kılınan tecrübeler dahi atide zikr olunmuşdur.

"Golva" ve "Şarlmanya" zırhlılarının 30 santimetrelik iki toplu gülleleri;

Sahil muhâfazasına mahsus "Roken" ve "Endontabil" ve "Kayman" zırhlılarının 27 santimetrelik toplarını hâvî gülleler; "Sofron" zırhlısının 30 santimetrelik iki toplu gülleri; "Gidon" ve "Depo Tevari", "Dezkıs" , "Doplekıs" ve "Amiral Ob" zırhlı kruvazörlerinin 16 ve 19 santimetrelik toplarını hamil gülleler;

"Librete" ve "Repobelik" zırhlılarının 30 santimetrelik iki toplu gülleleri;

"Edgaz Kine" ve "V. Rosso" zırhlı kruvazörlerinin 19 santimetrelik ikişer topu cavi gülleleri.

"Danton" zırhlısının 30 santimetrelik iki toplu ve 24 santimetrelik kezâ iki toplu gülleleridir. Mezkûr fabrika el-yevm 23,500 tonlatoluk zırhlılar içün 30 santimetrelik ikişer toplu gülleleri dahi i'mal etmekdedir.

Prusya topçusunun bir asır evvelki hali ve zamanımızda ki azimet ve kemali

[Fransa da otuz dokuz seneden beri neşr edilmekde bulunan "topçuluk" nam mecmua'-yı askeriyenin 1911 senesi mayıs nüshasından muktebasdır]

(Prusya Topçu Tensikât Komisyonu)

Prusya kraliyeti topçu tecrübe komisyonunun yüzüncü sene-i devriye-i te'sisiyesi merasimi 1909 sene-i miladiyesi içerüsünde icrâ kılınmış idi.

Almanya'da intişar iden müntevi' risâle-i mevkûte-i askeriyeden iktibas edilen ma'lûmata nazaran mü'essese-i mezkûrenin yani Prusya topçuluğunun bir tarihçesini hülâsaten serd ve etyan etmek faideden hali değildir. Evvelden beri topçu kumandanlığına ta'yin edilmiş olan handan kraliden Prens Ogüst'ün teklifi üzerine Prusya kralı üçüncü Fredrik Kium tarafından ısdar olunan irade-i krali vechle 1809 senesi martının on yedisinde topçu tensikat komisyonu teşkil etmiş ve 1806 felaketinden müte'essir ve gayr-ı muntazam bir halde bulunan topçu sınıfının tensiki

Prens-i müşârun-ileyhin ahz-i amalinden bulunmuş idi. Bu genç prens o zamanın meşhur generallerinden ve Prusya ordusu şekve ve satvetinden en büyük amellerinden olan "Şaranhorest"in tensikat hususunda pek ziyâde mazhar muâveneti olmuş idi.

Mezkûr komisyon husûsât-ı müteferriadan başka mukarrerât-ı asliyesine rehber olmak Prusya topçuluğuna kabil-i tatbik olacak olan Fransız topçuluğunu numûne ittihaz kılınmak hususûna âzâlarına tavsiye ve ihtar etdi. Ve bu vazife General Şarhorestin dûş-ı tahammül ve iktidarına bırakılmışdı. Müşârunileyh General kendi te'ellüfatından başka haricde bulunduğu asardan en iyi şey'leri alub tatbik ediyordu.

Şarhorest her şeyden evvel bu mes'elede Prusya ordusunun önüne kadar ihmal ettiği mühimmât ve levazımâtın kabil-i hareket bir hale konulması lüzumunu komisyon-ı mezkûre arz ve teklif eyledi. Fi'l-hakika kabiliyet-i hareket husûsunda ki bu noksan piyade sınıfının sür'at-i hareketine ta'vik ve işkal ediyordu. Bu sırada ise Fransa'da "Gariboval" bu iki amilin kudret ve kabiliyet-i hareketini akla muvafık bir sûretde te'min ve tevhide muvafık olmuş idi.

İşte komisyonun teklifatını ihtivâ iden ve peyder pey tatbik olunmakda bulunan muhtelif topçu teşkilâtını netice-i lazımeye i'sal ve ahkam-ı mukarrerâtı hüsn-ü muhâfaza içün komisyonun bu hakikati idrak ve icabatına tevassül etmesi iktizâ buyurdu.

İşin başlangıcında komisyon hey'eti bir miralay riyâsetinde dört büyük rütbeli zabit bir yüzbaşı ve bir mülazımdan mürekkeb idi. Bu sırada ise ahval-i siyasiye pek ziyâde karışık olmakla beraber komisyon âzâlarından ekserisi Napolyon Bonapart ordusuna karşu harbe gitmek üzere terk-i me'muriyet ettikleri gibi bir komisyon işlerine hasr u tahsis edemiyorlardı. El-hasıl bu zamanda tahsisat-ı fevkalâde mahdud ve Prusya hükümetinin ahval-i maliyesi son derece müşkil bir mevki'de olub re's komisyon Miralay "Pontanos"un emrine müsârif ibtidaî namına ancak 100 taler îtâ edilmekde idi.

İcâbat-ı siyasiyeye binâen komisyonun merkezini 1812'de **[63]**

Berlin'den bir slava ve 1813'de bir slavdan naise ve 1814'de buradan tekrar Berlin'e nakle mecburiyet görülüb bu sûretle komisyonun bidâyet-i seniyyelerinde büyük bir müşkilâta müsâdif olduğu görülmekdedir. Bunca müşkilâta rağmen komisyon hey'eti kemal-i faaliyet ve mehâretle Prusya topçusunun teşkilât ve tezyid kuvveti esbabını tedricen ihzara muvafık oldı.

1809 senesinde umûm Prusya topçusu her biri 11 piyade 3 süvari batriyesiyle birer amele bölüğüne muhtevî üç livaya [Prusya, Brandon Burjuvaz, Silezya] taksim edildi. Vakt-i harbde her livada ki üç süvari bataryası altışar çaplık, dokuz ve on ikişer çaplık üç bataryaya iblağ ve takviye edilerek bir usul-ı teşkilât ittihaz olunmuşdu.

Kal'a topçusuna gelince bunun büsbütün ilgasıyla kal'alardan alınan topçularına kal'a topçu bölükleri topçu livalarına rabt ve ilhakı fikri kabul olunmuşdur.

1813 senesinde komisyonun yirmi ve faaliyet-i sayesinde sahra piyade bataryalarının mikdarını taz'ife ve vakt-i seferde 360 kıt'a efvah-ı nariyeden ibaret 45 bataryaya iblağa muvaffakiyet hasıl oldu. 1814'de birisi üç çaplı olmak üzere yeniden 9 batarya daha teşkil edilerek Fransa sefirini başa çıkarabilecek 55 bataryanın ikmalinede muvafık olundu.

El-hasıl daha ciddi bir cehd ü ikdam ile 1815 senesi zarfında vakt-i seferde 4 bataryası hassa ordusuna on ikişer batarya diğer altı kolorduya rabt edilmek üzere bataryaların mikdarı 76'ya baliğ oldu.

Manevra ve hükümleri

[Fransa ordusu zabitanından kaimmakam "E. Prens" in efkar-ı askeriye namında ki risâle-i mevkutede münderiç bir makalesinden iktibas edilmişdir]

Onbaşıdan baş kumandana kadar Fransa ordusunun bütün efrad ve zabitanı arasında manevralarda kavâid-i sevkü'l-ceyşiye ve ahval arazi icabıyla iki muhasım ordu arasında vuku' gelen bir mağlubiyeti itirafa meyal hiç kimse yokdur. [Heman her orduda dahi böyledir] Bu hal askerliğe mahsus bir halet-i ruhiyedir ki manevra müdirleri harekatın ta'kibinde ve mesail-i tertibinde bunu nazar-ı dikkat ve ehemmiyete almalıdırlar. Zirâ ekser evkatda madun zabitan arasında manevranın icrâsında münderiç olan maksad aslı unutularak mensub oldukları aksam-ı askerinin mağlub edilmesi endişesi ve muhâfaza-ı izzet-i nefsi gibi lüzumsuz mütalaat ve mülâhazat cari olur. Beş kumandanın tenkidi korkusu zaten ma'il tereddüd olan itidali kesr ve fikr teşebbüsü tenkis ider. Yalnız efkar-ı metine ashabı bu nev' miskinliklerden tahlis-i nefs etmesini ve ahval ve zamana göre hareket edilmesini takdir edebilirler. Sabit bir fikre saplanarak gafil bulunan bazı aksam askeriye kumandanları baş kumandanın tenkid ve takbihine dûçar olmamak içün kendi nokta-ı nazarlarına göre az çok doğru olan ma'lûmata istinaden bazı göre mer'i kavâid ve nizamât-ı mevzu'aya iltica ve bazen gayr-ı mantıki ve vesait-i Müdâfaadan mahrum bir cesaretle ileriye

atılarak müddeada ısrar ederler. Bezgirada keyfiyetin cihet takdir ve temyizi madonlara terk veyahut hasm tarafına hak vermekden ziyâde tali' ve tesadüfün müsaadesizliğine atf-ı meram ederler ki bu misüllü mütalaat ve efkar vehiyye şayan-ı tefbih olmakla beraber atâlet ve rabıtasızlık yegane müvelleddir.

Maksadı mı kolaylıkla izah içün hayat-ı askeriyem zarfında yapdığım tecaribin netayicine dair birkaç misal zikr etmek isterim mazide yapılmış olan bir liva manevrası (ki çokdur biri bunu terk ettik) esnasında her iki muhasım livaya birer kıymetli General kumandan etmekde idi.

Bunlardan birisi çokdan imiş ise de el-yevm mevaki' icrâ ve teamülde olan bir çok asar-ı askeriye bırakmış diğeride sahne-i alemde na bedid olduğu halde ahlafına pek şayan-ı takdir bir nam ve şöhret hediye etmişdir.

Birincisi azim ve tedbir ve efkar-ı metine ve müstakile erbabından, ikincisi ise isti'dad ve liyâkat-i müselmesine rağmen kavâid ve nizamat-ı resmiyeye riâyetkar idi.

Manevra müdiri ise resmi talimnâmeden başka bir şeyi tanımaz ve nizâmat mevzu'ayı harfi harfine tatbiki itiyad etmiş bir zat olub kendi fikir ve maksadı haricinde olarak maîyet kumandanlarının bir fikr teşebbüs ve istiklal ile yapdıkları harekâtından son derece nefret ider ve manevra hitamında da bu infi'alin eserini maddeten gösterdi.

İstiklaletiyle hareket eden birinci general mehâreti sayesinde araziden bila istifade kısm-ı küllüsini sol cenahına vaz' ederek yalnız iki taburuyla hasmını sahte bir cebhe hücumu ile aldatmağa muvafık olmuş idi. Fakat manevra müdiri bu harekatın ta'limnâme kavâidine mugayir keyfi bir hareket olduğunu ve vakt-i sahde bir dereceye kadar muvafık olub vakt-i seferde na kabil icrâ tehlikeli bir manevra olduğunu beyan etdi **[64]**.

Fransa Ordusunun Yeni Askeri Salnâmesi

Fransa'nın Dersaâdet-i ateşe militeri kumandan Mösyö Mokor'un Fransa ordusu salnâme-i askerisini hak-i pay-ı şahaneye arz ve takdim ettiğini ve yaveran-ı hazret-i padişahidem binbaşı Ra'fet Bey Fransa sefarethânesine i'zam buyrularak mahzûziyet-i seniyye-i mülûkaneyi tebliğ eylediği mae'l-maneviye istihbar ettik.

Avustralya'da Ahz-ı Asker ve Ordu Teşkilâtı Hakkında ki Bir Kanun

1909 senesinde müstemlekâtı nazarı Mister Kuk tarafından teklif olunan kanun

layihasını ta'dilen bu kerre Feld Mareşal Lord Kiçzel verdiği kanun layihasına nazaran memlekette mevcud gençler sûret-i atiyede kıt'a haline konulmuşdur:

1-Bir familyanın 12-14 yaşında olan genç evladları;

2-14-18 yaşında ki çocukları

3-18-19 yaşındakiler dahi kur'a efradı olmak üzere üç sınıfa ayrılmışdır.

Orduda hidmet-i muazzama 20 yaşından 25 yaşına ve hidmet-i ihtiyatiye 24'den 26 yaşına kadardır.

Avustralya'da 20 yaşından sonra 60 yaşına kadar olan ahâli vakt-i harbde hükümetin emriyle muhârebeye sevk olunurlar. Efrad-ı mezkûre 35 yaşından küçük olan bekarlardan başlayarak lüzum-ı ihtiyaca göre sınıf sınıf celb ve avdet olunurlar. Birinci sınıf gençler müstesna olmak üzere bütün efrad teftiş ve muâyene edilerek atide ki vechle mecburi hidmet-i askeriye ile mükellefdirler:

Birinci sınıf gençler:

1-Mekteblerde jimnastik ve idman ta'limleri bir çarik saat;

2-Münâsib müddetle adi basit yürüyüş ta'limleri;

3-Muhtasar endaht ta'limi

4-Yarış hareketleri

5-Yüzmek

6-Mecruh tedavisi içün ma'lûmât-ı ibtidâiyye ile meşgul edilürler.

İkinci sınıf gençler: Dört gün altışar saat ta'lim, 12 sınıf gün (ayda bir def'a dimekdir) 3 saat ta'lim; 15 günde bir kere yani senede 24 def'a gece ta'limleri yaparlar. Acemi efrad: 16 gün ma'lûmat-ı nazariye ve 8 gün ordugah-ı hayatiyle meşgul ediliyorlar. (Bunlar seneler itibariyle yapmış olacaklardır)

Muzavvaf ordu-Bidâyetde zikr olunan ta'limleri gördükden sonra altı dahi ordugahda bir ta'lim devresi vardır. İhtiyatlar senede bir kere cem' ve muâyene ve teftiş ediliyorlar. Yeni teşkilât kanunu mûcebince Avustralya kıt'ası 215 mıntıka'-yı askeriyeye taksim edilerek mahdud kuvvette birer tabiye cüz'iyatı ikame edilüb bunların her birisi daimi sûrette meşgul olmak üzere bir muallim zabit ile iki küçük zabitin taht-ı kumandasına tevdi' edilmiştir.

Ahâlinin mikdarına nazaran 2-3 mıntıka-yı askeriye bir tabur itibar olunarak her tabura lüzum ve ihtiyaç nisbetinde sunuf-ı sairede ilhak edilmişdir.

10 mıntıka bir liva dairesi itibariyle bu daireye büyük rütbede bir zabit ta'yin kılınmış olub zabit-i mûmâileyh vakt-i harbde liva kumandanlığını deruhde edecektir.

Muallim-i zabitan mıntıkalarında ki birinci sınıf efradın teftiş ve ikinci sınıf gençlerin ta'limi vazifesiyle mükellef ve efradın cedidenin muâmelât ve ta'limleri ve vesait-i nakliye vesaire ile muazzafdır.

Her mıntıkada muallim-i zabit umûm efradın teftiş ve muâyene defterlerini tertib ve secelatını tanzim edeceği gibi bütün mıntıkalarda yerleşdirilmiş olan zabitana yekdiğerine muâvenet-i müştereke îfâsına mecburdurlar.

Muallim-i zabitan cemahir-i müttefike-i Amerika'da aynı esası üzerine te'sis edilmiş olan "Vest Povan" mekteb-i askeriyesi gibi bir mektebden yetişdirilirler.

Mekteb-i askeriyeden yetişmiş olan erkan-ı harbiye zabitanı bu kanun-ı cedid mûcebince mekâtib-i ecnebiyede ikmal-i tahsil ettikden sonra İngiliz müstemlekesi dahilinde bulunan kıt'aatten birisi nezdinde staj yapacaklardır.

Kanun-ı cedid atide ki vechle hülâsa ediliyor:

Avustralya kıt'asında sekizer bölüğü dört taburu muhtevî 21 piyade livası;

Dörder bölüğü 28 süvari alayı;

14 piyade kazmacı bölüğü

7 bölük kıt'aat-ı fenniye

7 bölük ağır topçu 42 bölük sahra ve cebl mevcud olub her batarya dört tüplüdür.

Avustralya ordusu hidmet-i seferiye nokta-ı nazarından 7 fırkaya taksim olunmuşdur. Kıt'aat-ı mevcudları atide ki vechle ta'yin ve temdid edilmişdir **[65]**.

	Vakt-i hazırda ki mevcudu	Vakt-i harb mevcudu
Tabur	750 nefer	1001 nefer
Batarya	130 nefer	146 nefer
Süvari alayı	350 nefer	470 nefer

Birinci ve ikinci sınıf gençlerle acemi efradı muhtevî olmamak üzere vakt-i

hazırda ordunun mevcudu 80,000 neferden ibaret olub vakt-i seferde iki sınıf ihtiyatlarla tezyid ve takviye ediliyor.

Hükümet-i Ecnebiye

İngiltere münteşir Journal Of The Royal United Service Institution namında ki risâle ettiği ma'lûmatı neşr etmekdedir: Her devletin askeri bütçesi zamanı nisyan olduğundan bu ayda neşr edilen ceridenin havâdis kısmında hükümet-i askeriyenin geçen 1910 senesi zarfında silah altında bulundukları efrad içün ne mikdar masraf-ı ihtiyar ettiklerini anlamak faideden hali değildir.

Atide ki cedvelde mevcud hazırları gösteren erkam 10 1911 büdçesinden istihraç edilmiş olub mevcud seferi hakkında vaz' edilen erkam-ı takribidir.

Devletlerin masârifât-ı askeriyelerini İngiltere ordusunun masârifatıyla mukayese etmek doğru değildir. Çünkü devlet-i müşârun-ileyhânın levazımât-ı askeriye içün ihtiyar ettiği masârif büsbütün diğerlerinden farklıdır. Atide ki hesabda kuvve-i bahriyede dahildir:

Mevcud-ı Seferi	Mevcud-ı hazırı	1910 senesi masârifi	Esâmî-i hükümet
4146000	622520	47128971	Almanya
2265000	425365	31108000	Avusturya-Macaristan
171000	43126	2397000	Belçika
400000	56606	1592318	Bulgaristan
302030	224630	11698433	Çin
111000	16300	1245000	Danimarka
538000	115962	5712945	İspanya
218000	81361	25359814	Amerika
3869000	608000	34886019	Fransa
90000	23224	926000	Yunanistan
176500	33172	2495000	Flemenk
1214000	242375	15916589	İtalya
1005000	225500	8900995	Japonya
149000	12680	766000	İsveç
279000	31550	1997947	Portekiz
500000	85310	2352369	Romanya
5530000	1209686	55891194	Rusya
340000	37261	1041735	Sırbiya
1185000	231000	11604187	Devlet-i Aliyye

Yeni Bir Zırhlı Çanta

Avusturya zabitanından birisi zırhlı bir piyade çantası ihtira' etmişdir. Bu çantayı hamil olacak avcı efradı mükemmel bir kalkana malik olmuş demekdir ki her hangi bir arazide olursa olsun siper kazmak üzere kazma küreğe ihtiyaç lüzumundan kat'iyyen varestedir. Çantanın başluca aksamı Böhler çeliğinden birer levhasıyla suların nüfuzuna mani' olacak derecede bayağı kumaşdan ma'mul bir çanta ve levha üzerinde açılan kanallar vasıtasıyla yukarı ve aşağı kaydırıla bilen iki aded aleminyum madeninden ma'mul sürgülü cephane kutusundan ibaretdir.

Uzun yürüyüşlerde çantayı hamil olacak efradın sırtlarına zırhlı levhanın tazyikini tahfif etmek içün levhanın etrafına sustalı bir çerçeve rabt edilmişdir. Bu susta tertibatı çantayı neferin sırtından açıkda tutarak çanta ile sırt arasında bir hevayayı bırakmağa hidmet ider. Hal-i harbe geçildiği zaman bu çerçeve çanta ile zırhlı levha arasına evvel sûretle vaz' olunur ki çerçeve çanta üzerinde mail bir vaz'iyetde bulunsun. Yere yatmış olan avcı neferi çantasını önüne vaz' ettiğinde evvela sol kolu içün faideli bir nokta-ı isnad saniyen zırhlı levhanın uyuk cihetinde tüfengi istinad ettirecek bir mesned bulmuş olur.

400 metre mesafede muhtelif tüfenklerle yapılan endaht tecrübesinde zırhlı levhaya mermiyatın gayr-ı kabil nüfuz olduğu tahakkuk etmişdir, levhanın sûret-i i'mali husûsî bir ehemmiyeti haiz olub hin-i hacette köprü te'sisinde ve iskele inşasında terassud mahali teşkilinde ve husûsat-ı saireden şayan-ı isti'maldir. Japonların muhârebe zamanında düşman mermiyatına karşu omuzlarında taşıdıkları kum torbaları bu çantanın ihtira' ve i'malinde pek ziyâde icrâ-yı te'sir etmişdir. Japonlar mezkûr torbaları hamil oldukları halde her tarafdan gelen ateşlere karşı hücum icrâsında pek büyük teshilât görmüşler ve bunlarla her nev' arazide düşman ateşine karşu bir siper vücuda getirmişlerdi. Piyade'nin portatif bir kalkanla teçhizi fikri pek yeni olmamakla beraber bi'l-hassa sahra topçusu ve mitralyöz sınıflarının kalkanla teçhizi piyade içün mevcud olan tasviri günden güne te'yid etmekdedir. Bu yeni zırhlı çantanın evsaf-ı mezkûreye malik olduğuna şüphe yoksada yalnız sıklet mes'elesi cay mütalaadır. Bu çantadan layıkı vechle istifade etmek içün harb **[66]** zamanında efradın üzerlerinde, yevmiye taşıyacakları kaç kilogram olduğunu bilmek lazımdır. Bu sıklet mes'elesi çantanın kabulü içün ruh mes'elesi teşkil ider.

Zırhlı çanta efradın omuzlarını muhâfazaya kefil ise de baş kısmı zırhlı levhayı

tecavüz edeceğinden bunu muhâfazaya edemez. Çanta pek mail vaz'iyetde bulunursa yukarıdan düşen kurşunların kaimesine hidmet edebilir. Muhâfaza keyfiyeti sıklet kadar haiz ehemmiyet değildir. Bugün ki günde yürüyüş kabiliyeti efrad üzerinde taşınan sıkletin tahfifine eski zamanlardan daha ziyâde itina edildiğinden avcıların taşıdıkları yükden kaç gram tasarruf edilebilirse kâr edilmiş olacağından bunu nazar-i dikkate almak mühimdir. Bir kaç kilo gram fazla yük tahmil etmek münasebetsizlik olur.

Duş vasıtasıyla hayvanatın ahval-i tedavisi

Süvari ve koşum hayvanatının hidmetten hal-i istirahate geçdiklerini müteakib oldukça kuvvetli bir tazyik ile vücudlarının aksam-ı muhtelifesine soğuk su ile duş yapılması bilhassa yaz günlerinde serinlik vermekle beraber daima şayan-ı tavsiye olan bir kaide-i hıfzu'l-sıhhadır.

İşbu duş vücudun muhtelif aksamında birikmiş olan pislik ve tuzları ref' etmekle beraber duşundan sonra hayvanatın ovulması uzlet ve mufassal ve sinirlerde yorgunlukdan mutahassıl köşklükleri izaleye hadim gayet nafi' bir masaj makamında olduğu ve bir takım arazi hastalıklardan dolayı hayvanatta hasıl olan yorgunlukları ta'dile şayan-ı dikkat bir sûrette yardım ettiği anlaşılmışdır.

İnde'l-icab yapılan yapılan soğuk duşla beraber bacaklarda sargı kullanmak dahi mufassal ve uzletde ibtidaiyye bulunan hastalık irazını ref' ider.

Kışın bile duşu müteakib güzelce kurulamak ve pamuklu sargı kullanmak üzere hidmetten sonra yapılan duşların pek büyük faidesi görülmüşdür. Fakat samanla sadece bir tarzda olmayarak bilhassa ard bacaklarının aralarını güzelce olub kurutmağa pek ziyâde itina etmelidir. Çünkü hayvanâtın bi hakk ve âzâ-yı sairenin mutaddan ziyâde samanla ovulması cild üzerinde bir takım küçük cerihalar husûlünü ve bu da mürûr zamanla bila iltihab egzema bıcılgan, feleğmun gibi hastalıkları tevlid etmesi melhuzdur. Bu gibi müzmin hastalıkların husûlü ender olmayub Bikerle göl, dere, durgun su çukurlukları gibi mahallerden geçdikde hayvanatın suya sokulması da şayan-ı istifadedir.

Seri ateşli yeni cebel topları

Piyade tüfenkleri te'siratında külli yevm vuku bulan tezayüd sahra ve cebel topçuluğunun kıymet ve ehemmiyet-i isti'maliyesine bi'l-mukabele icrâ-yı te'sirden hali kalmamakdadır. Hasmının piyade tüfenkine şayan-ı ehemmiyet bir sûretle faik

derecede tüfenkle mücehhez olan taraf-ı topçunun muâvenetine nisbeten daha az arz-ı iftikar eyler. Mesela Alman topçusu 1866 Avusturya seferinde 1870'de Fransa'ya karşı vuku' bulan harbe nazaran daha az iş görmüşdür. Çünkü evvelki harbde Alman tüfengi faik olduğu halde ikincide Fransızların tüfengi faik idi. Faik bir tüfenkle mücehhez piyade kendisine her vakt büyük bir istiklaliyet-i hareket te'min eylemiş ve dolayısıyla muhasim topçunun gayet şiddetle hareketini istilzam eylemişdir.

Tarafeyn piyadesi aynı te'siratı haiz tüfenkle mücehhez ise o halde her iki tarafın kendi topçusuna ta'biyeti aynı derecede olur. İşbu tab'iyet ve irtibat-ı umûmîyetle piyade tüfengi ne kadar te'sirli ursa ol kadar artar çünki son model bir tüfenkle mücehhez ve araziden hakkıyla istifade etmiş bir piyade ateşinin kuvveti ol kadar büyükdür ki mezkûr piyadeye nisbet-i adiyesinin fevkinde bir fedakarlığı göze aldırmamış olan yalnız diğer bir piyade hücumuyla galebe çalmak mümkün olamaz. Otomatik tüfenk isti'maline başlanırsa bu nisbet daha ziyâde artar. Şu hale karşı bir çare-i selâmet te'min eylemek topçuların düşüneceği şey ve onun da vazifesidir. Muhasım topçunun tevaffuku ne kadar az olursa diğer taraf piyadesi ile topçusunun muvaffakiyet müşterekeleri o nisbetde seri' ve emin olur. Hatta karşu tarafda hiç topçu bulunmazsa beriki taraf topçusunun faaliyeti son dereceyi bulur. Bu hal bilhassa eyü bir kalkanla muhâfaza edilmiş toplara malik topçularda görülür. Çünkü bu sayede topçu düşman piyadesine küçük mesafelere kadar yaklaşmış ve kendi piyadesinin hücumuna iştirak eylemek imkanını kazanmış olur bu mütaalaat birinci derecede, dağ muhârebatında kabil-i tatbikdir. Çünkü bu gibi mahallerde zemin teşkilâtı ale'l-ekser küçük mesafetde muhârebeyi intaç eyler.

Dahili asat ve müstemleke muhârebatında ise düşmana mümkün mertebe az bir fedakarlıkla galebeyi te'mine hadim olacak eyü bir cebel topu ancak muntazam ordu tarafında bulunabilir. Bu cebel topları bir mevki'de içtima' eylemiş olan külli mikdarda düşmana karşı en müesser bir vasıtadır. Binâen aleyh asata karşı harbe mecbur olan her ordunun bu gibi bir hal vuku'nda daima kafi mikdarda ve husûsiyle bu nev' muhârebat ekserya takribi müşkil arazi' man'iada vuku' bula-**[67]**

Şekil 1

17 çap tûlünde 7,5 santimetrelik Erhard sistemi seri' ateşli cebel topu-Mermi sıkleti 3,5 kilogram. Sürat-i ibtidâiyesi 300-325 metre.

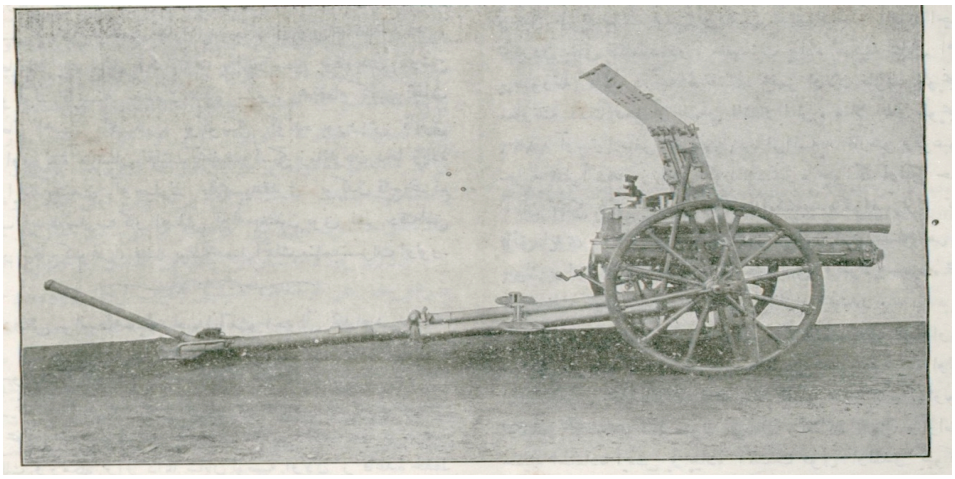

75 cm Gebirgsgeschütz L/ 17 System Ehrhardt Geschossgewicht 5,3 kg Anfangsgeschwindigkeit 300-325 m.

Şekil 2

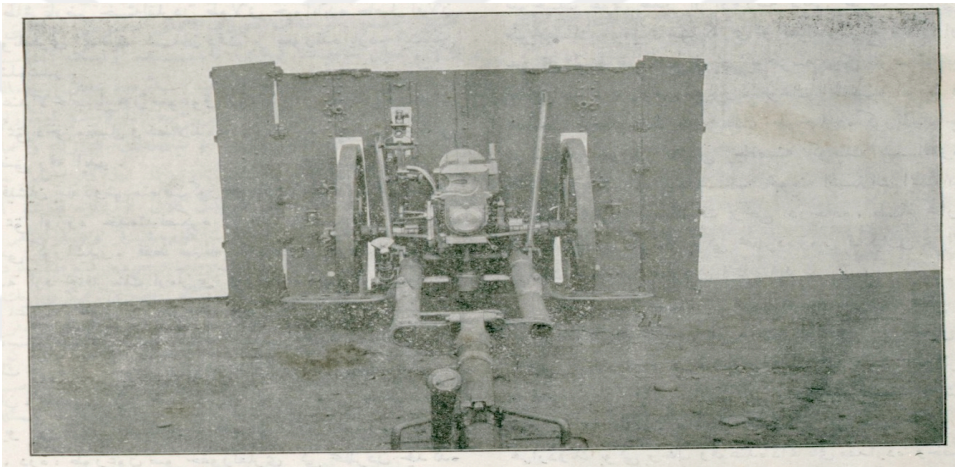

[68] Şekil 3

Erhard sistemi 7,5 santimetrelik sahra ve cebel topu-Kabil-i tefrik namlu ve müstakil nişangahlı mermi sıkleti 6,5 kilo sürat-i iptidaiye 380-400 metredir.

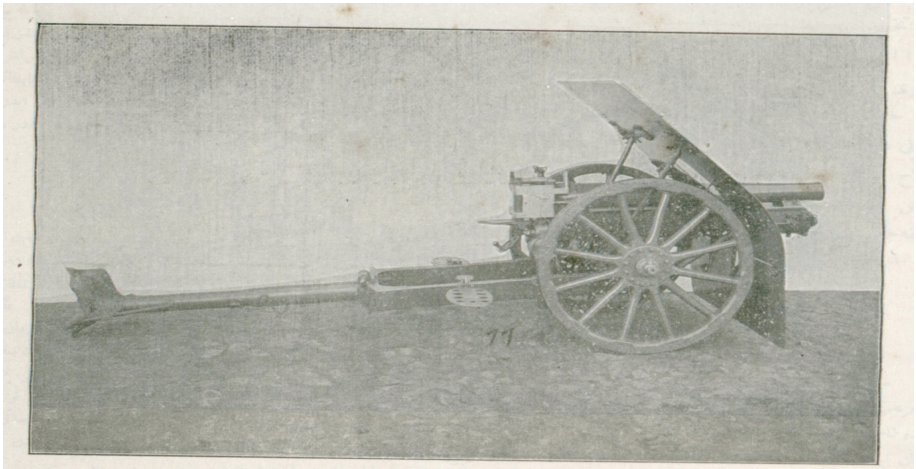

75 cm. Kombiniertes Feld, und Gebirgsgeschütz L/19 System Ehrhardt, mit demontierbarem Rohr und unabhängiger Visierlinie Geschossgewicht 6,5 kg. Aufangsgeschwindigkeit 380-400 m.

Çağına nazaran bilhassa cebel topuyla mücehhez olması lazım geleceği nazar-ı dikkatten asla devr tutulmalıdır.

Şerâit-i matlûbenin kaffesini cami' cebel toplarının i'maline ancak son senelerde muvaffakiyet elvermiş olduğundan salifü'z-zikr asat ve müstemlekât muhârebelerinde bunların göreceği iş istenilen bir derecede tecrübe edilmemiş olsa dahi ilk fırsatda vuku' bulacak tecrübeler temhidatımız sıhhatini parlak bir sûretde irae edecek ve müstakbelde piyadeler kendileri çün pek kıymetdar bir hami olan bir silaha gittikçe ziyâde arz-ı iftihar edeceklerdir. Şekil 1 ve 2'de irâe olunan top Duseldorf'da Ren eyaleti ma'den fabrikası ma'mûlatından bütün şerâit-i matlubeyi haiz eyü bir kalkanla mücehhez cebel topudur. Top sühûletle sökülür takılır, dayanıklı mükemmel bir sıhhat endahtı haiz olub 5000 metroya kadar endaht icrâ eyler.

Mukavim hedeflere karşu ber vech-i ma'ruz topların te'siratından daha ziyâde büyük bir te'sir istihsali zımnında fabrikaca daha büyük havas balistikiyyeyi cami' sıkletini artırmakla mümkünü'l-icrâ olub bu halde ise nakil hayvanlarına ziyâde sıklet isabet edeceğinden bu mahzure çaresiz olmak üzere kabil-i tefrik namlu i'mali tasavvur edilmişdir. İş bu tasavvurun mevki' tatbike vaz' birçok mühendisleri uzun müddet işgal eylemiş ve şu son zamanlarda Ren eyaleti ma'den fabrikası bu mes'elenin mûcib memnûniyet bir sûretde haline muvafık olmuşdur.

Şekil 3,45'de irâe olunan kabil-i tefrik toplarda, birçok tecrübelerde mahzuru görüldüğü vechle, merminin hareket eylediği namlu kısmı kabil-i tefrik olmayub bilakis gayet emin ve sade bir makenizma iânesiyle kapak takımı namludan tefrik edilerek ayru nakl ediliyor. Bu sayede te'siratı pek ziyâde olan işbu cebel topunun nakli çün yalnız bir nakl hayvanı ziyâde kullanılıyor.

Hal-i hazırda ki bir seri' ateşli sahra topundan layıkıyla istifade eyleyebilmek bu topun nasıl tevhid mermisi ile teçhizi halinde mümkün olacaksa cebel topunda bu mes'ele bütün ehemmiyet-i layıkasıyla kendini gösterir. Bütün toplar içün istikbal mermisi bu bu topların mukabelesi mecbur olduğu her nev' hedefleri tahribe kafi olan tevhid mermisi yani tahrib şarapnelidir.

Ren eyaleti ma'den fabrikası cebel toplarını kendi ihtira' **[69]**

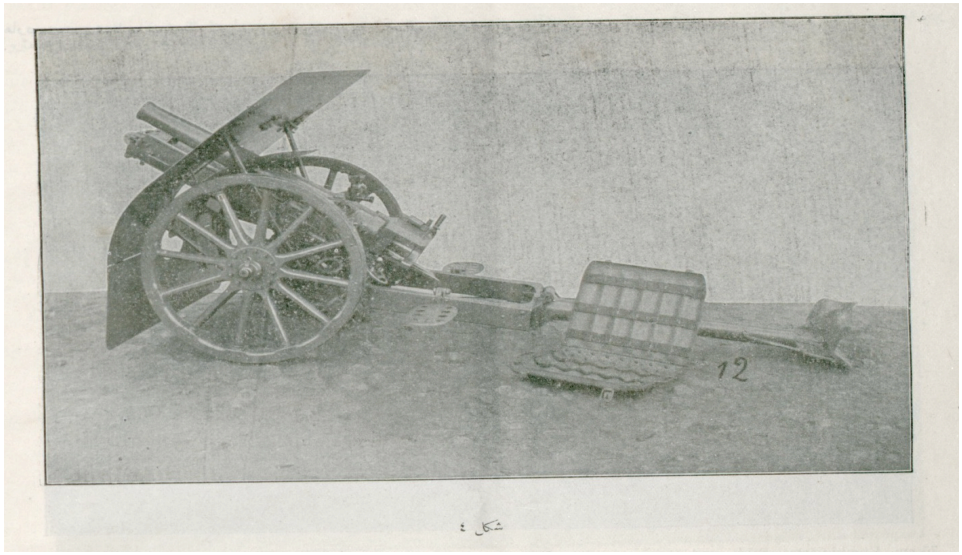

شکل ٤

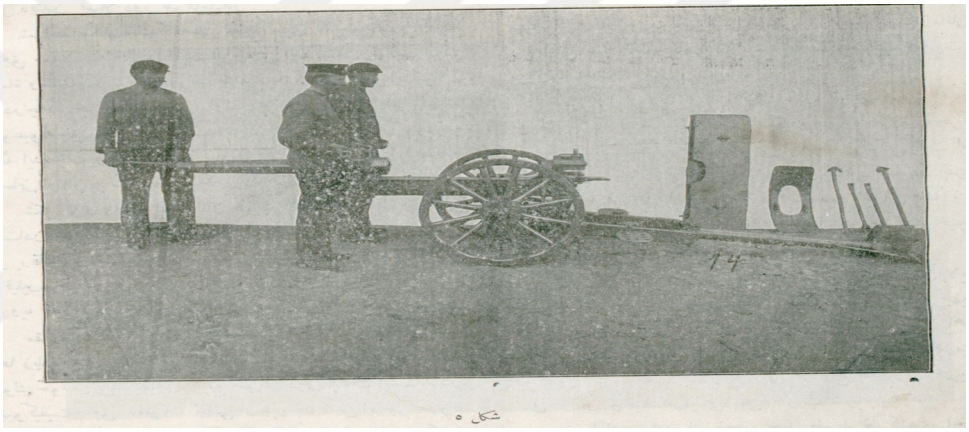

شکل ٥

[70]

Keridesi olan tevhid mermileriyle teçhiz eylemekde bu sûretle hal-i hazırda topçuluğunda en büyük hatve-i terakkiye atmakdadır. Tahrib şarapneli cansız hedeflere karşı pek büyük tahribât icrâ eylediği gibi canlı hedeflere karşı maddi olduğu kadar manevi olarak dahi pek büyük te'sirât îfâ eylemekdir.

Hafif ve eyü muhâfazalı bir tahrib şarapneli ile mücehhez bir cebel topu her iş içün gayet nafi' olarak kullanılacak bir silah teşkil eylemekdedir. Binâen aleyh yeni cebel toplarına istinad eylemiş bir piyadeye karşı dünyada yalnız bir piyade başa çıkacağını uymamalıdır.

Zabıtan-ı muhteremeden ricâ

Sunuf-ı muhtelifeye mensub zabitan-ı berriye ve bahriyenin Osmanlı bahriyesi ve berriyesi kavânin ve nizamatına tevfikan irsal edecekleri makalata ordu ve

donanmamızın terakkî ve talimine hadim olmak itibariyle sahaifimizin küşada olduğunu beyan ederiz. Evrak varda neşr olunsun olunmasun iâde edilmez.

Yeni Çıkan Kitablar

Piyade Muhârebesinin Usul-ı Sevk ve İdaresi Hakkında Yeni Bir Ma'lûmat

Bu ma'lûmat ahiren vukua gelen Mançuru harbinden alınan derslere nazaran tanzim olunmuş olub ta'limine kavâid-i nazariye ve ameliyesinin sevr-i isti'maliyesinden ve daha doğrusu bu harbde vukua' gelen ahvale nazaran ta'limnâmece icrâsı muktezî ta'dilâttan bahisdir.

Bu ma'lûmatın neşr ve tamimi muhârebe meydanlarında kat'î-i askeriye kumandanlarının bed'iyyet ve salâhiyet-i zatiyelerinin tevsi' ve tezyidi maksadına mebnîdir.

Ta'limnâmelerin mevad-ı mühimmesi hakkında bir çok kar'ileri müstefid edecek olan (La conduite des troupes d'in fanterie sur le champ de bataille) işbu eserin fiyatı pul ve mandapost ücreti dahil olmayarak bir frank yirmi beş santimetredir. Paris'de "Şarl Lavozel" kütüphanesi Almanya'da neşr olunan askeri takvimi emsali meyanında birinciliği ihraz ettiği gibi askeri kütüphanelerinin tezyinine medar olacak derecede ma'lûmat-ı lazımeyi cami'dir. Bu takvim nefis sûretde tab' edilmiş bir kitab olub birçok boyalı resimler meyanında imparator Wilhelm ile piyade generallerinden Fon Linker, General Kropatkin ve Avusturya generallerinden Fon Hendrof ve General Hamleto'nun ve zevat-ı sairenin renkli fotoğraflarını ve birçok ma'lûmat-ı müfide-i askeriyeyi hâvî olmağla beraber zabitanımızın karin-i nazara telai olduğundan dolayı te'şirlerini tebrik ideriz. Mahal füruhtu Beyoğlu'nda doğru yolda kitapçı "Otto Kail"dir.

Hal-i hazır harb-i cesimi

Almanya ordusu piyade generallerinden Fon Falken Havzen tarafından hal-i hazır büyük muhârebatına dair mühim bir eser ve tab' edilmiş olub mahal-i füruhtu Berlindedir. Librairie Royale E.S. Mittler-Fils. Bu eser ikinci def'a olarak tab' edilip sevkü'l-ceyş nokta-ı nazarından ehemmiyet-i azimeye haizdir. Altı aded haritayı cami' olub zaman-ı hazır harblerine aid sevkü'l-ceyş kavâidini ve hal-i hazırda istihzarât-ı seferiyeyi ve kuvve-i berriye ve bahriyenin müstakbel muhârebatında ki te'sirât-ı siyasiyesini pek nafi' misallerle nazarı bir sûretde şerh ve izah etmekdedir. Eser-i mezkûr Almanya ordusu hey'et-i zabitanının vazife ve hidmetlerine aid husûsatı dahi

göstermekdedir. Bu eser rüfeka-yı mesleğini ma'lûmatından müstefid iden mü'ellif müşârun-ileyhâ içün bais şerefdir.

Rusya'da piyade muhârebesinin usûl-ı sevk ve idaresi hakkında yeni bir eser

Bu eser son Mançura harbinden alınan derslere istinaden tertib edilmiş olub ta'limnâmece ahvâle nazaran bazı ta'dilât icrâsı zımnında kavâid-i mevcudenin sûret-i tatbik ve isti'malini ihtivâ eden mevad-ı esasiyeyi şerh ve tafsil etmekdedir. Eser-i mezkûr sınıf-ı muhtelife zabitanının muhârebe meydanında ki teşebbüsât-ı zatiyelerini tevsi' ve tezyid etmek maksadına binâen tertib edilmişdir.

Fransa'da ecnebî ordularına mahsus risâle-i askeriyenin 1911 mayıs nüshası dahi neşr edilüb mündericâtı :1910 Almanya büyük manevraları.

1.7. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 7

1. Sene, 7. Numru **1 Temmuz 1327**

Zabt u rabt kuvvet, kuvvet ise vatanın terakkîsini vücuda getirir

Müdafâa-yı Milliye

Askerî ve Fennî Osmanlı Gazetesidir

Her on beş günde bir neşr olunur

(Ser-Muharriri: Mehmed Zeki, Mühendis)

Müdâfaa-ı Milliye bi'l-hassa askeri olduğundan maksadı terakkiyatı askeriyeye ma'tuf bulunduğundan şahsî tenkidat ve ihtilâfatı muhtevi mevadı kabul etmez.

İlan

Manda post ve mekteblerin gazetemizin idarehânesine gönderilmesi mercu'dur. îlânat içün doğrudan doğruya idarehanemize müracaat etmelidir.

Îlânat bedeli peşinen ahz olunur.

Abone bedeli içün

Beyoğlu Galavani sokağı 14 numeroda bulunan idarehâneye veya İstanbul'da Bab-ı Ali caddesi numero 46 "Kütüphâne-i İslam ve askeri"ye müracaat etmeli.

Memâlik-i Osmaniye içün seneliği	1 lira-yı Osmanî
Memâlik-i Ecnebiye içün seneliği	1 İngiliz lirası
Nüshası Memâlik-i Osmaniye içün	5 Guruş
Nüshası Memâlik-i Encebiye içün	1,25 Frank

Mütekaid zabıtanın hizmet-i devlette istihdamı

Dünyanın her tarafında ve bilhassa Türkiye'de mütekaid zabıtan alel vasıt bir maişed içinde bulunurlar. İşte bundan dolayı bu makalemde Türkiye mütekaid

zabıtanını diğer ecnebi orduların aynı zabıtanıyla mukayese etmek azminde bulunuyorum. Almanya'da mer-i bir kanun-ı mahsusa tevfikan orduda tul-ı müddet hizmet etmiş olan zabıtan tevsi-i maişet maksadıyla hal-i tekaüdlerinde hidemat-ı mülkiyede istihdam edilmek hakkına malikdirler. Mesela polis zabıtanı hemen kaffeten mütekaid zabıtandan kâmil edildiği gibi polis efradınında kısm-ı azamı orduda hizmet ederek istibdal edilmiş efrad meyanından ahz ve istihdam edilmektedir. Bununla beraber Almanya'da sair sınıf hidemat-ı mülkiye memurininden Almanya ordusunda hizmet etmemişleri hemen yok gibidir. Fransa, Avusturya ve İtalya'da dahi ahval-i tabık bu merkezdedir. Türkiye'de ise bilakis yeni yetişen şaban-ı vatanın arzı ve emelleri hizmeti hükümete dail olmak ve hükümet parasıyla geçinmekdir. Sanki hükümetinde ilk vazifesi bunları düşünmek ve geçindirmektir. Çalışmasını sanat öğrenmesini bilen bu gençleri ziraat ve ticaret öğrenmeye sevk etmek en mühim bir vazife olub memuriyetlere mütekaid zabıtan ve efrad tayin edilmelidir. Bu tayinden dolayı memuriyet mevkilerinde gayet namuslu ve ciddi ademleri görmüş oluruz. Ve aynı zamanda tekaüd bütçemizde mühim bir yekun teşkil eden mahsusat-ı azimeyide haddi askeriye irca etmiş bulunuruz. Bu suretle mütekaid zabıtan dahi kendilerine verilecek olan ve mühim bir miktarda buluna maaşlara nail olmaktan naşi vesail-i maişeti maziyadeten kazanarak ailelerini de bu suretle terfiye ve hidemat-ı devleti hakkıyla ve tamamiyle ifaya bezl-i cihat ve ihtimam ve istikbal-i osmaniyi yed-i idarelerine alacak olan evlad ve affadlarının terbiye ve tahsiline de bezl-i himemat ederler. Bir misal olmak üzere mütekaid bir zabıtan ancak elbisesini tedarike kâfi olan maaşının bir de icar ettiği haneye kira vermek ve yetecek tedarik etmek hususatına kifayet-i temil olunmaya şayan bir meseledir. İşte bu ihtiyacatın kaffesine yetişebilecek miktara isal-i için bu zabiti bir polis komiseri yapar ve biraz müddet-i polis mektebinde tedrisat ile de meşkul edersek bu hizmet-i edaya kabiliyetli bir hale getirdikten sonra bunlar hizmet ederek mukabilinde alacağı maaş ile pek muvafık bir halde yaşayabilirler. Binaen aleyh bu zabit diğer memurlardan daha ziyade maiyetinin bir desise altında bulundurulmasını ve bunlara vatanperverliğin ve adalet **[73]** ile namus kârâne hizmetin ne demek olduğunu daha ala bir suretde anlatır. Ve bir kelime ile maiyetini namus kârâne ifayı hizmete kabiliyet hususunu tefhim eder. Kezalik belediye hidematında kullanılan müfettişler yerine bu zabitan istihdam edilirse yine aynı baladaki mülahazat vech ile hidematta cereyanı muntazamın vücudu ve hazine-i hükümetinde nef-i temin edilmiş olacağından mütalaat-ı maruzanın nazar-ı dikkate alınmaya layık bir teklif olduğunu zan ve tahmin ederim.

Mehmed Zeki

Malisorler hadisesi ve Osmanlı ordusu

Gazetemiz yevm-i intişarından beri makalelerin hiç birisinde siyasi mütalaat dermeyan etmeyüb ancak bu makalemizdeki tarz-ı beyan ile bazı ifadet-ı siyasiyenin müteraffık bulunması mecburiyeti hasıl olduğundan kar'ilerimize arz-ı itizar ederiz.

Malisor hadisesinin zuhuru hemen iki buçuk vaha takrib ettiği halde kuvvayı tediyenin henüz bir eser-i muvaffakiyet tam gösterememesine müttehir olmamalıdır. Bu işlerle en ziyade ve bayağı Rus-japon muharebesini takip edercesine merak ile meşgul olan bu sahifeler dolusu makalat yazarak alemin tahdiş eshanına yürüyen Avrupa erbab-ı matbuatının atideki satırları da aynı merak ve şiddetle mütalaa etmelerini tavsiye ederiz. Bu meselede efkâr-ı umumiyeyi temin etmek için ol emirde kuvvayı mertebe baş kumandanı şevket Turgut paşanın nasıl bir evsafa malik olduğunu anlamak iktiza eder. Müşarünileyh terk-i memur-ı askerisi sıfatıyla senelerce Avrupa muhafil-i resmiyesinde bulunarak Türklerin bilmez dedikleri malumat-ı medeniye ve insaniyeye pek yakından tetkik ve tetetbu etmiş olub asar-ı salifenin cengizleri, hülagüleri asr-ı hazırın iskobelef gibi kan dökücülüğün sıfat-ı makduhasından katiyyen ari bulunmuştur. Müşarünileyh geçen sene dahi elli bin kişilik bir ordu ile vazife-i mevduasını askerlik nokta-ı nazarından umumun şayan-ı takdir ve istihsanı olacak bir tarzda eda etmiş olduğundan bu defa dahi harbiye nazırı tarafından İşkodra havalisinin umum kumandanlığına tayin edilmesinde büyük bir eser isabet görülmüştür. Biz malisor isyanının tahrikat-ı ecnebiyeden ziyade bu havali halkının arazi icabıyla düçar fakru zaruret olduğuna ve en çok da cehalet fıtriye icabıyla vukua geldiğine emin olduğumuzdan dolayıdır ki tebaayı Osmaniye'ye has ve elzem olan bir refik mülayemet ve hub-u şefkatle muamele ifasına muvakkaten mecburiyet hissediliyor. 326 senesi vukuatının cereyanı esnasında meşhud olan bir ulu cenab-ı eserini tavzih maksat ve meram için ati zikr ediyoruz. Seneyi mezkure haziranının üçüncü günü "has" mıntıkasına memur olan müretteb birinci fırka "nikolin" cibalinde içtima eden müselleh eşkıya ile muharebe ediyordu müsademenin devamı esnasında fırka kumandanına arzı dehalet eden genç bir Arnavut'un on dakika evvel askere kurşun atmış olduğu hem tüfengini taze barut kokusundan hemde süret-i ifadesinden anlaşıldı. Osmanlı kumandanı bu gencin elinden yalnız tüfeğini alarak başka türlü bir ceza yapacağı yerde civarındaki köyün tarlalarını göstererk orada sapanla çalışmasını tavsiye ve tenbih etti. Ve tüfeğin hiçbir vakitte insana ekmek yedirmeyib bu güzel

tarlaların mahsulünü idrak etmek kendisine ve ailesine temin-i saadet ve servet edeceğinide ilaveten ihtar eyledi. Bütün osmanlıların ulu cenabına bir misal teşkil eden şu muamemele-i müşfikane her zaman da ve her yerde osmanlı ordusunun destur-u hareketidir. İşte bugün karadağ hududu civarındaki ordunun kalilül mikdar olan eşkıya karşısında büyük mukayesede tedabir-i şedideye tevassül etmemesinin sebep ve hükümetinin tetkik ve mütaalasını matbuat-ı ecnebiyeye terk ediyoruz. Mülahazasız bir peder gibi evladını evvela dövüp sonradan sövmek sureti ile şımarıklığa alıştırmaktan ise de dayaktan evvel nesaih-i makule ile tehzib haline çalışmak politikası şevket Turgut paşanın mühim bir nazariyesidir. Dehalet ve arz istiman için verilen mühletin inkizasından sonra ordunun niçin süratle hareket etmediğini öğrenmek veya görmek arzu edenlere şu cevabı veririz. Ufk-ı merisini değil daire-i rüyetten hayal ile ihatadan bile pek uzak olan mançuri sahralarını görenler işkodranın şimal havalisine giderlerse arazinin fevkalade sarp ve küme küme halk olunmuş saibul mürur tepecik ve taşlıklardan teşekkül etmiş olduğunu görür ve burada icra edilecek harekatın çocukların köşe kapmaca oyunu misüllü bir melubeden ibaret bulunduğuna kani olurlar. Mançüri darül harekatı yegane hakimi bulunan ruslarla, mütecavizi olan Japonlardan başka ne bir şahsı ihtiva ediyor. Ne de siyasi cereyanlara menba oluyordu. Karadağ civarı ise bilakis bazı ecanibin amal-ı mahsusa ve siyasi entrikalarına mühim bir cevalangah olduğundan dolayı buradaki bir günlük işin bir haftada ve bazen bir ayda hitam bulacağı nazar-ı istiğrad ve hayretle görmemek icab eder. Bu icraatde şiddetten ziyade bir sükûnet ve teani asarı **[74]** görülmektedir. Yoksa memalik-i Osmaniye'nin gerek münteha-yı cenubisinde ve gerekse aksa-yı şimalisinde arka arkaya vermiş iki küçük ordunun aradaki kuvvetlerle tezyid ve takviyesi ile silah-ı isyana sarılan bir avuç eşkıyaya ser-ş ve kati bir darbe-i tedib vurmak hususunun pek kolay olduğunu inkâr edecek kimse yoktur. Mukteza-yı merhamet olarak bu eşkıyaya "zavallı cahiller" demekte bir müşareket-i fikriye mevcud olduğu zan ve itikadındayız. Açlığa idman etmiş olan bu cahil mütecavizlerin elinde "hariçten muavened edilmiyorsa" birkaç fişekle birer de kırık dökük tüfekten başka bir şeyi yoktur. Ordunun yiyeceği, çadırı, vesaid-i nakliyesi, topu, tüfeği, mitralyözü ve bitmez tükenmez cesareti var. Aynı suretle müselleh ve mücehhez 50000 kişilik bir ordunun geçen seneki vukattan mecmu' zayiad ve mecruhini ancak 170 nefer ve eşkıyanınkide bunun iki mislinden fazla değildir. Şu halde ordunun kan dökmeye mi yoksa kemal-i refik ve melametle istihsal sulh ve müsalemete mi hizmet etmekte olduğu edna bir mülahaza ile anlaşılabilir.

Osmanlı ordusu hakkında bedbinane idare-i kelam edenlerine meslek-i müttehizleri veh ile yaygaralar koparark ezhan alemi tehicde devam ede dursunlar. Hayırhah olan ecanibden avakib-i ahvale derin bir sükûnet ve teanni ile imtizar edenlerin eilnde neticesi ahiren görülecek vech ile malub olmaz bir silah nüdafaa-yı hakikat mevcud olub bu hüsn-ü niyetlerden dolayıda bütün osmanlı ordusu bunlara medyun-ı ihtiramdır.

1911 senesinde Roma'da icra edilen beynelminel binicilik müsabakası

Haşmetlü İtalya kralı hazretleri ile yorulmak bilmeyen ve biniciliğe de son derece hevesli bulunan memurin-i askeriyenin ihtimam ve faaliyetleri sayesinde 1911 senesinin mayısında roma'da ikinci beynelminel büyük müsabaka icra edildi. Spor meraklısı son yıllarda bu müsabakanın icrasında hayli muavenet ibraz ettiler. Zirde mezkur yalnız üç müsabaka askerlik noktayı nazırından mühim idi.

1-Süvari alaylarının keşif kolları: her süvari alayı bir zabitin taht-ı kumandasında bir küçük zabit ve beş neferden mürekkeb bir keşif kolu tertib etmiş idi. Elbise kamilen seferber idi. Her nefer aliminyumdan mamul bir nal beraberinde bulunduruyor idi ki efrattan bu misüllü nalları çakmaları talep ediliyor idi. Hayvanat kamilen İtalya'nın altı yaşında

Müntehab yerli hayvanları idi. Hayvanat kırma gemler ile mücehhez idiler. Bu

nev’ gemler şimdi bütün italya süvari alaylarınca kabul edilmiştir. italyanların tarz-ı rükublarına bezm-i isti’mal ettiğimiz gemler muvafık gelmiyor. Keşif kollarının zabıtan tarafından tahmin edilmek üzere 230 kilometrelik mesafeyi dört günde kat’ etmeleri lazımdı. Bunun ardından sonra 36 saat istirahat 36 kilometrelik mesafe üç saatde kat’ edilecekdi. Sonuncu gün saat onda muvasalat edildi. aynı gün saat ikide iki bin metrelik mesafe on sekiz aded maniden atlamak üzere dört nal ile altı dakikada kat’ edilecekdi.

Bâlâda mezkûr 230 kilometrelik mesafenin kat’i esnasında keşif kollarına piyade tarafından taarruz edildi idi. Bundan maada avdedlerinde teslim etmek üzere keşif kollarına esnayı rahda hal edilecek tabiye meseleleride verilmiş idi. Sonuncu gün ‘ edilen 30 kilometrelik mesafenin 20 kilometresi şoseler üzerinde ve 10 kilometresi ise arazide idi. Müsabakanın hitamında bütün hayvanat zinde idiler. Zayıflamış hayvanat görülmedi. Son icra edilen iki bin metrelik dört metrelik mangalı dört nalı hayvanat gayet iyi vaziyette toplu ve yumuşak geçtiler. Keşif kolları zabitlerinin arkasında haza ve beraberliği oldukça muhafaza ediyorlardı. Hiçbir hayvan süvarisini alıp götürmedi. Bu keşif kolu müsabakalarını en ziyade muhtelif süvari alayları beyninde rekabeti uyandırmak ve müteaddid harelerin mahsulatı hakkında mukayese içindi. Binaen aleyh bu müsabaka askerlik noktayı nazarında ehemmiyet-i mahsusaya haizdir **[75]**.

2-Beynelminel askeri hayvanatı arasında icra edilen bu müsabaka pek calib-i merak idi. Bu müsabakaya aşağı yukarı 150 kadar İtalyan zabiti iştirak etti. Bu zabitlerin kısmı azamı kısmen mal-ı zatileri kısmen binlik olmak üzere hemen hepsi İngiliz hunterlerine rakip olmuşlardı. İtalyadan her sene irlandaya bir askeri komisyonu izam edilerek zabitan için hunter hayvanat-ı iştira ederler. Salifü’-zikr İtalyan zabıtanından maada bu yarışa on bir Fransız ve birkaç İspanya ve Romanya zabitlari iştirak etti idiler. İlk gün elli kilometrelik bir mesafe kat’ edilecek idiki bunun yirmi kilometresi sırf arazide (yoların haricinde) idi. İkinci günü üç bin metrelik bir mesafe altı dakikada kat’ edilecek idi. Bu mesafede 22 tane gayet zorlu manili vardı. Bu yarışın en ziyade derin manaları güç idi. Bütün bu yarışa iştirak eden en iyi numero kazananların otuz adedi ile üçüncü gün yirmi beş kilometrelik bir yarış icra edildi. Mezkûr yarışta yedi adet son derece suubetli mani var idi. Bu yarışta en ziyade sürat nazar-ı itibara alındı. Bu yarışta birinci mükafatı ahzeden bir İtalyan zabiti yirmi beş kilometrelik mesafeyi elli beş dakikada kat’ etti. Bu yarışta ikinci mükafatı bir Fransız

zabıtı ahz etti. Bu müsabakaya iştirak etmiş olan 11 Fransız zabitinin kaffesi en iyi numero almaya muvafık olup son icra edilen otuz kilometrelik yarışa iştirak edenlerin meyanına kabul edilmişlerdi. Bu da Fransız zabitanının hayvan terbiye ve idman etmek hususundaki maharetleri ile at sırtında arazide icra edilen bütün harekattaki kabiliyetlerini isbata kafidir.

Fransız zabitanı İtalyan silah arkadaşlarına birinci mukafatı bin müşkilat ile aldırdılar. Bütün Fransız zabıtanını rükubu Fransa'nın yerli askeri hayvanatı idi. Bu cidden mühimdir. Bu Fransız hayvanları kürre-i arzın en mükemmel arazi hayvanı olan avcılar ile bile müsabakaya elverişli idiler. Gerek Fransızların ve gerek İtalyanların mevaniden atlarken oturuşları pek kusursuzdu. Hiçbir zabit anlatırken eli ile hayvanını taciz etmedi. Başlıca zabıtanın her türlü arazide muhtelif ve fevkalade suubetli manileri mürur etmeleri hususuna büyük ehemmiyet add eden italyanın tordi kovinoto ve pinerolu namındaki iki binicilik mektebi bu suretle zabitanı yetiştirerek italya zabıtanını arazide ata binmek ve mevaniden atlatmak hususunda bütün avrupa süvarilerine model-i ittihaz edilecek bir dereceye getirmiştir. Bu vadide italya zabitlerini yakın zamanda galebe çalmak gayet müşkildir.

1.Üçüncü müsabaka hayvan tecrübesi müsabakası idi. Bunda yalnız yedi Fransız zabiti birbirleri ile müsabakaya giriştiler. Bunda en ziyade hayvan üzerinde askerce bir oturuşa ehemmiyet verildi. Gayet rükub birkaç dört nal değiştirmesi yapıldı. Mamafih bu tarz-ı rükub alman ve Avusturya usullerine muvafık değil idi. Çünkü hayvanın serbest yürüyüşleri ve arkadan ileriye süvarinin dizginlerine sürülmüş iyi bir orta süratli külliyen mefkud idi. Şayan-ı teessüftür ki bu müsabakaya bir İtalyan zabiti olsun iştirak etmedi. İtalyan binicilik mektepleri manej terbiyesine hiç ehemmiyet vermiyorlar. Arazi biniciliği ittihad edilmelidir. Gerek arazide ve gerekse manejde icra edilen hayvan terbiyesinde maksat hayvanın uzletini takviye etmek ve neşv ü nemasına yardım etmektir. Usulüne muvafık bir suretde manejde terbiye edilen bargirlerin ayakları sağlam olur. Burasını Fransızlar çok iyi takdir etmişlerdir. Hayvanatı bu suretle terbiye eylemek iktisaden bütün ordular için mühimdir. Çünkü bu türlü yetiştirilen hayvan miadını ikmal eder. Nurtefi' mâni atlatmak müsabakasının askerlik nokta-ı nazarından katiyyen bir ehemmiyeti yoktur. Bu yalnız süvari zabıtanının cesaret ve heveslerini tezyid için bir usul olarak kabul edilebilir. Buna misal askerlikte istihdama hiç de müsaid olmayan oldukça yaşlı bir kır bargir iki metre yirmi santimetre irtifaında harikulade bir mâni atlamaya muvafık oldu. Şüphesiz ki bu

defa romaya izam eden silah arkadaşlarımız meşhudad-ı müfidelerini buraca tatbike ameli ve nazari çalışacaklardır. Osmanlı süvari zabitlerinin istidad cendyaneleri ve şecaatleri arazide icra edilen bu gibi müsabakalara bilfiil iştirak etmeyi icab ettirir. Ümit edelim ki vaktiyle Avrupanın bütün cins farsını ıslah eden ve Fransız zabitanının altlarında gördüğümüz ”anglo araplar” gibi harbe şas akore elverişli bir ırk-ı mahsusı vücuda getiren memalik-i Osmaniye atları ıslah ve teksir edilerek İngilizlerin hunterleri gibi askerliğe ve manili yarışlara müsait hayvanlar gibi olurlarda böyle mütehammil ve çevik atların sırtında Türk süvari zabitleri romada gördüğümüz fevkalade cesaretler ibrazına muvafık olurlar.

Numune süvari mızraklı birinci alayı kumandanı Kaymakam Fayed.

Roma, Mayıs 1911 **[76]**

Fransız manevralarına nazaran seri ateşli sahra topçusu

Fransa topçusunu el yevm kabul ve tatbik ettiği yeni talimname sahra topçusunun şayan-ı memnuniyet bir suretde isti’malini ve toptan suret-i istifade hususunu ileri süren alakadarane doğru bir fikir ve hesap verecek suretde calib-i takdir ve nazardır. Bununla beraber Fransız topçusunun seri ateşli top hakkında uzun müddet tecrübeler yapmış olduğunu da uşe-i nisyane atmamalıdır. On dört seneden beri orduya kabul edilmiş olan seri ateşli topun mürur-ı zaman ile ve yapılan tecarib neticesinde ıslah edilmiş olmayıb ancak bidayet imalinde hiçbir müessese-i sinayiyenin bundan daha alasını yapabilemeyecek bir derece-i mükemmeliyetde olduğunu kabul etmek lazımdır.

General lanklov gibi müşahir ricail askeriyenin himemat-ı müesseseleri sayesinde silahın tarz-ı istimal ve endahttaki mükemmeliyeti imalindeki rechan ile aynı zamanda vücuda gelmiş ve müşarünileyhin topçuluk hakkında keramet kabilinden olan mütalaat ve irşadatı ecnebi topçu mütehassıslarını da aynı mütalaat dermeyanına sevk eylemişdir. (…) dahi “rus japon muharebesi tecaribine nazaran topçunun tabiyesi” nam eserinde langlo onun mütalaatını tasvip etmiştir.

Sekiz sene evvel Fransız topçusuna verildiği vechle bugün suret-i hususiyede tamim edilen talimname cidden şayan-ı mütalaa ve tetkik olub karin bu babdaki vukuf ve itla-ı naks ve mahdut olsa dahi gerek talimnameden mukaddem neşredilen iş bu talimnamede velhasıl topçu tabiye ve muharebesine kaffe-i hususatta metni talimnamede birçok mevad ve şayan-ı istifade mülahazata müsadif olur. Şu son on

sene zarfında ne mühim ne terakki ve tekamül görülmektedir?

Mühimmat ve malzemenin dahi topların tekamülü maliyesiyle tevkifi gibi şayan-ı imtisal bir tetabuk müşterak orduda kayide-i umumiye şekline girmiştir. Batarya bayağı kumandanı bulunan yüzbaşının yegane eline tevdi' edilmiş bir makine olub toplarının yerleştirildiği mevkiinin hal ve şanına bakmayarak kumandadan matlub olan maksadı husule getirmek için yalnız hedefi görmesi kifayet edecek derecede vazifede sadelik vücuda gelmiştir.

Bu batarya kumandanı kumanda köprüsünden ufk-ı deryaya hakim olub gemisinin en amik noktasında kapalı bulunan makinesine kumanda eden bir gemi kaptaanına teşbih ediliyorki bu mukayese pek doğrudur.bu toplar yalnız basit bir işaret veya hareketle endaht arzu edilen şekilde hedefin icab ettiği ahvale göre tatbik ve tesfi ve temdid edilebilir. Ve diğer bir hareketlede düşmanın geçeceği araziyi ateş fışkırırcasına gayet şiddetli veyahut münferid taneleri ile bizaata dökmeye müsaitdir. Nefer efradının endaht icrasındaki vezaifi yalnız birkaç hamle ile izah olunacak kadar basit ve mücemmeldir. Topçu manevra nizamnamesinde endahtın kabiliyet icrası hususuna pek ziyade vasat verilmiş ve dar bir cepheden 600-800 metredeki büyük cephelere kadar bir bataryanın tevcih ateşi hakkında salahat-ı lazimeyi itah etmiştir. Bu suretle büyük bir kudret-i harbiyeye malik olan toplar elde bulunduktan sonra aynı bir maksadı ifa için müteaddid bataryaların tayinine hacet yoktur. Elde bulunan diğer bataryaların sarf ve istimaline hacet kalmayacak suretde bataryalarda sürat ve kabiliyet endaht mevcuttur. Direk endaht, açıkta endaht ve birçok bataryaların aynı zamanda bir hedef üzerinde ateşlerinin semerinis ettirilmesi münakaşat "geçen sene yağan karlar nerede kaldı " darb-ı meseli gibi artık ehemmiyet-i lazımesini gaib etmiştir. Bu fikrin sırf Fransız topçularına mahsus olduğu hakkında filhakika itiraz edilebilir. Binaen aleyh orduya lazım olan silahı hüsn-i intihab için kendinin bir heyet-i zabitanın arz ve amik bir suretdeki tetkik ve muhakematı neticesinde resmen kabul ve neşr edilen bir talimname mündericad kabul hususunda artık meal-i itiraz olmamak icab eder. Şunu da unutmamalıdır ki Fransız topçularının kabul ve tatbik ettikleri şeylere düşmanları bile imtisal etmiştir. Silahın mühimmat ve teçhizatı bahesde gelince, Fransa'da yetmiş beş milimetrelik topların kabulü ve bunun efradı muhafaza etmek üzere bir kalkanla teçhizi zamanında teçhizatın ağırlığı ve kabil-i inkisar olduğu hakkında istihza eder. Hasene hariçten hayli arazlar vaki olmuş ve Fransız topçularını ileri varmış idi. Zira Çin'de bir iz denecek kadar ancak kayalık yollarda ve çamurlu ovalarında binlerle

kilometreler mesafe kat' ettirildiği halde teçhizat-ı mezkurenin metanetine halel gelmediği görülmüştür. [Kumandan Buat'ın "artillerie de campagne" nam eserine müracat] **[77]**

Tekerlekleri sıkıştırmaya mahsus olan fren mançurinin buzlu arazisinde bu bahr-i ahmerin müthiş hararetleri çöllerinde olduğu vech ile muntazaman icra-yı amel ettiğinden iş bu bidahete teslim etmek lazım gelir. İşte meydanda olarak yapılan işler Fransız topçusunun itiraz kabul etmez bir halde bulunduğunu ispata kafidir. Muharebede talimnamenin tehvid ettiği vechle topun kudret-i harbiyesinden suret-i mükemmelede istifade için yegane hakim olan fikir, gerek umken olmak üzere yek diğerini müteakip seri endaht etmek ve gerekse arzen tarayıcı bir endaht icra eylemek hususunda ibarettir. Franszılar silahlarını şayan-ı hayret evsaf ve tekamüle isal ve bu yolda pek ileri gitmiş olduklarını itiraf etmekte lazımdır. Silahın bidayet zuhurunda kudret şinas olanlar bir bataryanın on misli derecesinde aynı zamanda süratle endaht eden evsaf karşısında mütehayyir kalarak silahın sayir evsafını takdir ve ihata edemiyorlardı. Sürat endahtın şayan-ı hayret bir surette tezyidi silahın suret-i amel ve hareketinde bazı tadilatı istihzam edip ateşin bir noktada içtima için muhalif iki partiden birisi birçok bataryaların aynı zamanda hedef üzerine endahtını ve diğer partide yalnız bir bataryanın mükerriren endahtına kabul ettikleri cihetle bu mesele şiddet-i münakaşatı mucib olmakta idi. Evvelleri birçok bataryaların cemiyetli ateşi ile ve uzun bir muharebede istihzal olunan netayiç seri ateşli toplarla daha mahdud vesait ile ve pek az zamanda istihzal olunabilir. İki topçunun karşı karşıya harb ettiği zamanda bu neticesinin istihsali daha kolay olur. Fransız alat ve mühimmatının calib-i dikkat bir surette husule gelen bu tekemmülatı hakkında tafsilat ve izahat-ı lazıme verilmezse fransada topçuluğun son on beş sene zarfındaki terakkiyatının mukayesesi ve sabıkına nispetle talimat-ı cedide hakkında bir fikir sarih peyda eylemesi müşkil olur. Evvel emirde müşterek nişan almak keyfiyetini ele alalım. Top endahtı planları batarya kumandanı mabeynlerinde kararlaştırılıp li-eclil istifade murad olunan semt ve noktaya topları tevcih eylemek üzere istimal eyleyeceklerine göre topçu neferlerinin vekezalik mukabil bulunanlarınında artık hedefi teşhise ihtiyaçları kalmaz. İmdi, top ateşinin – ne kadar seri endahtlı olursa olsun- düşman piyade askeri üzerine icra edeceği tesiratı beyhude olmazmıydı. Eğer bataryalar tepelerde yerleşmiş ve hedef tezahür ettikte batarya kumandanı eşkal-i mütehavvile de bunu talim ve nişancılara irae etmek gibi müşkil ve nazik bir vazifeyi deruhde etmiş oldu? Karşısında seri ateşli

bir topçu keşif ederdi açacağı ateşin karşısında zayiat-ı külliye vermek tehlikesine maruz kalmak veya hamı uzun uzadıya evza-ı muhtelifede endaht tertip ve tanzimi ile uğraşmasına müsaade etmek ve mütevakkıf bir halde bulunmak için ol derece saf bir düşman nasıl tasavvur olunur? Bununla beraber eksel usullerde sürat-i endahtın fevaidi düşmanı gaflete getirmeye müsait fırsatlardan istifade etmektir. Bunun içindir ki hedefin tezahüründen evvel bataryalar aletinin tanzim ve tehiyesi zımnında müşterik endaht usulü tamim etmiş ve "nezaret" esas müşemmeri tatbik edilmekte bulunmuştur. Hedef-i nümayan oldukta batarya onun üzerine tahvil-i istikametle daima haiz-i ehemmiyet olan istihzar endaht ameliyatını aletin sadece bir tebdili suretiyle yapmalı ki bu da tayin-i hedef aletini makine ile tağyir ve tadil edecek olan bir rakamın işareti ile icra olunur. Tepeler arkasında mevaki işgali, siper arkasında emr-i endahtın tehiyesi. Harekatı atiyenin tesiratı müşterek tayin-i endaht keyfiyeti usulünün ve buna mütedair olan alatın hüsn-ü tertip ve tanzimi netayic-i tabiyesindendir. Fransız malzemesinden diğer bir (terfi'müstakil) aleti vardır ki alet-i mezkure alel ekser ihmal edilmiştir. Çünkü bu usulü tarif hususunda istimal olunacak tabiyat-ı fenni ve binaen aleyh müşkildir. Mamafih esasına vakıf olmak pek basittir. Bir mermiyi hedefe isabet ettirmek için topun icabına göre meyil ettirilmesi lazım geleceğini herkes bilir. Bu meyil evvela oku mahuri tarafından geçmek suretiyle çevirerek istihsal olunur. Buna topçularda – vaziyetin zaviyesini tayin etmek- derler. Sonra topu vaziyetine ve hedefin baid ve mesafesine göre bir zaviye yükseltilir ki topçularca top vaziyetinin terfi'nden maksadı budur.

Fransız malzemesince bu iki ameliyat hadima tarafından muhtelif iki alet üzerinde amel ederek icra olunmuştur. Biri mevkinin zaviyesini tayin etmek için alet-i üstüva diğeri terfi' için aleti irtifa'dır. İş bu teşkilatın fevaidi pek ehemmiyetlidir. Teferruatı lazıme topun mevzi üzerine yerleştirilmiş ve gayrı müteharrik bulunmuş olmakla tayini hedef ameliyatı topun geri tepmesi ile hiç müteessir olmayarak icra olunur. Ve başkaca iki hademe tarafından idare edilmekle aynı zamanda sürat-i icra dahi tezayüd ediyor. Bahusus terafat mükevelliye üzerine tayin **[78]**

Hedef-i hususi anı gibi husule gelir. Halbuki başka malzemelerde her defa ibadın tebdil edeceğine göre nişancı irtifa' aletini salim bir noktaya getirip alt üstüva su kabarcığını da noktayı istinadları arasında vaz' etmeye mecburdur ki valid icra olunmakla beraber en müşkil ve n uzun olan ameliyat-ı mezkure işte Fransız malzemesince bir defada yalnız sade ve suhuletli ve kaim olub nişancı olmadığı halde

bir nefer tarafından icra edilmiştir. Müstakil irtifa' aleti birçok terefat üzerine yani unkı olarak her vechle matlub olan sürati endahtı mucib-i istifade bir suretde temin ve tehiye eyler gayet fayda bahş ve kıymetdar bir aletti. Filvaki' aynı mesafeye külliyetli mermiyan sarfıyla top ateşi icrası beyhude isede mesela birçok defalar yüz metreden yüz metreye kadar takip sureti ile vasi mikyas üzerine müretteb iki top ateşi arasında olduğu halde gerek kaçan ve gerek sabit bulunan bir kol üzerine birçok mermiyat sarfıyla top atmaklığın faydası vardır. Yalnız endaht hakkında misal olarak beyan olunan usul-ı mezkure efrad derecede isti'mal ve heryerde tatbik edilmeyib Fransız (usul ve nizamat-ı müttehize) sinin sürat-i endaht hususunda doğrudan doğruya tatbik edilecek bir usul olduğu tasdik edilmelidir. Hiçbir istifade temin edemeyen malzeme sürati endahtı haiz olan bir toplun kuvvet ve kudretinden esasen müstefid olamaz.müstakil alet-i irtifa' umken ve topun hareketi ciheten endahtı temin ederki topun mecmu'menzili yüz milim üzerinedir. Yani yalnız bir topla üç bin metrelik mesafede üç yüz metre satıh üzerinde endahtı icra eder. O halde dört topu havi olan bir batarya ile beraber 1200 metre satıh üzerine endaht icra etmiş oluyor. Yalnız başına bir insanın görebileceği bu iş kafi ve belki ziyadedir. Fakat Fransız talimnamesi bununla iktifa etmeyerek bataryaların 600 ve belki de 800 metre satıh üzerine tesir ettirecek toplara malik olabileceği istidlal olunur. Ve evvelce olduğu gibi bataryanın yalnız kendi vesaiti dahilinde endaht icra eylediği bir zamandan baid bulunuyoruz. Böyle bir keşif ve ihtiraın ameliyatla kuvveden fiile gelebilmesi herhalde malzemenin kuvveti ve kudreti iledir. Topum teamül ettirilmesi usulü-abatage- usulü ki (bunun faydası bazı defalar takdir edilmemiştir) Fransız topunu iki kalın destin üzerine ve destekleride çatının üzerine bindirmişdir ki bu suretle nişancı topu bir uçtan diğer uca hareket ettirmek istediğimde kemal-i suhuletle topu döndürür. Binaenaleyh endaht-ı ameliyeye topun vaz' olunduğu mahalin tabiatına merbud olmaktan vareste kalır. Diğer cihetten top arabasının heyet-i mecmuasıyla ve hatta topun kendisi dahi tesbit edici bel kundağının etrafında devir ve hareketini icra edebilir. Topun tepmesi tesiri daimi surette okun mahuru içinde olub topun durulmasıyla veya tayini hedefe helal gelmez. Seri ateşli malzemenin bila inkita buraya kadar vuku' bulan taarruzatından ne derece çalışıldığı anlaşılıyor. Mezkur malzemenin tasni' ve imalinde en ziyade kesb şöhret eden Fransız topçuluğu mezkur mazlemeden ne derecede istifade mümkün ise de başklarına mahal bırakmayarak istirahata çalışıyorlar. Fransız talimnamei cedidi bu fikirimizi hal ve izah eylemiştir.

Küçük zabitan merkezleri

Fransa, küçük zabitan merkezleri tabir olunan birtakım müesseseleri mevcud olub bu kabil-i müessesatın Türkiye'de tesisine daha ziyade ihtiyaç vardır. Küçük zabitan merakizi ordudaki efradı talim ve terbiyeye hizmet edecek surette gençlerden çavuş sınıfını haiz küçük zabitan yetiştirmeye mahsus müesseselerdir. Fil hakika böyle itinayı mahsusla yetiştirilen küçük zabitan ile efrad arasında liyakat ve terbiyece pek büyük bir tefavet fiili mevcud olub çavuşlar her hususta efrada numune-i imtisaldirler. Küçük zabitan efrad nazarında ol kadar büyük bir nüfus ve haysiyet-i mevkiye malikdirki ordu kumandanını bile bunun kadar büyük tanımazlar. Zabitle nefer arasında mütevassıt bir mevkiye sahip olan küçük zabitanın talim ve terbiye ve tahsillerinde ittihaz olunan bu usulün pek semere bahş olacağı itikadındayım. Hatta her alayda bir küçük zabit kulübü ve bir askeri kütüphanesi tesis edilerek haftada bir defada heyet-i zabitan taraflarından konferanslar verilmek suretiyle güzel bir küçük zabitan sınıfı teşkiline muvaffakiyet hasıl olacağından eminim. Kezalik orduda birkaç seneler hizmetten sonra istibdal edilecek efradın dahi hükümet hizmetlerinde istihdamlarını teminen bir kanun-ı mahsusı tanzim edilmeside faydadan hali değildir. Bunlara temin-i maişet için pek cüzi bir maaş tahsis edileceği yerde böyle bir kanun ile kendi ve ailelerini temin-i istikbaline hizmet etmek daha evla olduğu gibi bir tarafdan da terk-i tezkere ederek orduda hizmet edeceklerin mikdarını his edilir derecede tezyide hadimdir **[79]**.

M.Z

Manevra ve Hükümler

(6. numerodan mabad)

İşte manevra müdürünün söylediği hep bu kadirden ibaret olub orada müçtemi' buluna zabitanada ima kılmakla bir nazar fırlatarak yaptığı tenkidin nasıl bir tesir hasıl ettiğini anladı. Mukabil tarafın kumandanına gelince buda usul ve kaidesine ve talimnamei-i mahsusuna tevfikan bidayeten bir hazırlık mevzu' alıp istikşafat-ı lazımenin icrasıyla düşmanın harekatına dahi malumat-ı lazımeyi edindikten sonra tertibatını ona göre ittihaz etmesi lazım gelirken kumandanının fikir ve arzusuna göre hareket etmekten başka bir şey yapmadı. Büsbütün ahvalin tesirine tabi olmaktan dolayı meydan-ı mübarezeye geç vakit muvasalat ederek hasmın harekatına mukabelede bulunmadı ve bu müsamahası kendisine temin-i muvaffakiyet edemedi.

Hakikati söylemek lazım gelirse diğer hasım tarafıda zuhurattan istifade etmeyip işini bayağı kendi sırasında görüyordu. Diğer bir misal:

Bir kolordu manevrası esnasında zir-i kumandasına bir tabur piyade, bir batarya topçu, bir istihkam bölüğü verilmiş olunan umerayı askeriyeden birisi canibdarlık vazifesine memur edilmiş. Bu kumandanın emri muhaberede istihdamına mahsus olarak maateessüf altı süvari atlısı verilmişdi. Süvari terfikinde bu derece tasarruf ve imsak edilmesi atide görüleceği üzere bütün fırkanın harekat-ı umumiyesinde hüsn-ü muvaffakiyet yerine netayic müessefe husulüne bahis olmuşdur. Bu muhtelat-ı müfreze gayet sisli bir havada yürüyüşe başladığı halde mukabil tarafın süvarisi ile temas hasıl etmekte kusur etmedi. Ve sistem bila istifade bir hazırlık mevzine girerek harbiye kollamaya tasmim etti- havanın sisli bulunmasından dolayı bizzat fırka dahi muhtelif kademeler arasındaki irtibatın muhafazası maksadıyla ve müşkilatı saireden dolayı hareketi tehir edeceğinden- müfrezenin bu hareketi mıntıka müvafıktı.- ve büyük bir cephe işgal edecek surette piyade taburunu muhtelif aksama ve topçusunu üç gruba ayırıp kıta'nın manevra esnasında ülfet peyda etmesi içinde düşman süvarilerinin bu sahada serbestçe cevalanına müsaid bulunması emrini verdi. Ve bu mevkiyi muhafaza ile yaklaşmakda bulunan hasmı keşif süvarilerine cephenin bütün nakatından birkaç ateş ettirdi. Keşif kolları cephenin bütün imtidadından yedikleri bu ateşten dolayı mühim ve faik bir kuvvetin karşısında bulunduklarını zannettiler. Muhasım fırka kumandanı da keşif kollarından aldığı bu yanlış ve fena malumat üzerine mühim bir tehlikeyi göze alarak bütün bir livasını mezkur müfreze üzerine hücum ettirdi. Bu zamanda müfrezenin mensub olduğu fırka hücum eden livanın karşısında bulunmadığı için mezkur liva bil suhule bu mezkureyi tepeleyebilirdi.

Meksika Ordusu

1876 senesinden beri Meksika Cumhuriyeti riyasetini işgal eden general Porfifodiaz'ın muhalifleri tarafından eyyam-ı ahirede vukua getirilen hareket-i ihtilaliye cumhuriyet-i mezkureyi şimal hududunda oldukça mühim bir taşhidad-ı askeriye icrasına mecbur etmiştir ki bu münasebetle reis-i cumhurun faaliyet ve tergibat-ı mahsusasıyla Meksika ordusunda son senelerde runema olan terakkiyat-ı ciddiye dolayısıyla ordunun ahvalini nazar-ı mütalaadan geçirmek mucib-i istifade olabilir.

Mevcud-ı hazırı	
Ferik “Fırka kumandanı”	7
Liva “Liva kumandanı”	14
Alay “alay kumandanı”	55
Büyük rütbeli zabit	511
Küçük rütbeli zabit	1771
Yekûn zabitan	2358
Piyade	17080
Süvari	5800
Topçu	1550
Sunuf-ı saire efradı	1700
Efrad yekunu	26130
+	2358
	28488

Kuvve-i hazıraya balada teferruatı gösterildiği üzere mazabitan 28488 neferden mürekkeb olub buna ancak vakt-i seferde tahsisat ve muayyenatı verilen 41 büyük rütbeli 110 küçük rütbeli zabitan ile 1000 nefer-i bahriye ve 2000 sahra jandarmasının zam ve ilavesi halinde asıl hazır-ı ordu mevcudu 31639 **[80]**

Nefere bali olub lüzum ve ihtiyaca nazaran hükümet-i müttehide gayet basit bir celb ve avded akabinde bu mevcudu tezyid edebilir. Mevcud-ı seferisi nazari olarak 84500 nefer takdir ediyorsada bu mikdar yuvarlak hesap ile 50000 nefere tecavüz edemez

Meksika kıtası “tepic” müstakil fırkası dahil olmadığı halde üç fırkayı ihtiva eden on daire-i askeriyeye taksim olunmuştur. Bu taksimat-ı umum hükümet-i müttehdide arazisine nazaran pek mükemmeldir. Fakat inzibatın teyyid ve muhafazası nokta-ı nazarından cumhuriyetin idaresi olan Meksiko da mühim bir kuvvetin vücuduna ihtiyaç bulunduğundan umum topçu kuvveti ile altı tabur piyade, bir istihkam taburu, beş süvari bölüğü, bir süvari jandarma bölüğü, bir reis-i cumhur maiyyed bölüğü “gardes pirezidentiels” ki ceman umum ordunun sekizde biri kadar kuvve-i askeriye ikame olunmuştur. Reis-i cumhur ordunun başkumandanıdır.

(Piyade Sınıfı)

Beheri dörder bölüklü (bölüklerin mevcudu sekiz zabit ile 140 neferdir.) otuz piyade taburuyla dört piyade kadro taburu ve aşşağı Kaliforniya ya mahsus ayrıca iki piyade kadro bölüğü mevcuddur.

(Süvari Sınıfı)

Beheri dörder bölüklü on sekiz (bölüklerin mevcudu sekiz zabit ile seksen neferden ibarettir) süvari alayı, bir mahiyet süvari bölüğü, bir süvari jandarma bölüğü ve sonora ve puebla da fazla olarak ikişer süvari kadro alayı ve istikşaf komisyonu refakatinde bir muhafaza süvari bölüğü mevcuddur.

Fransızların müdahalesi akabinde suarez tarafından kemal-i dikkatle toplanılıp harb zamanında mühim bir kuvvet göstermiş olan sahra jandarmalarını süvariye rabt etmek mümkündür. Bu jandarmalar beheri 100 neferden mürekkeb 20 takımdır.

Topçu Sınıfı

Topçu dört alay olub beherii dört bataryalı ve bataryalarda altı topludur. Ve her alayın bir bataryası süvari, biri de cebeldir. Bundan başka küçük çapta seri ateşli bir süvari bataryası ve yine süvari sınıfına terfik edilmek üzere iki batarya ve on iki tüfekten ibaret bir mitralyöz bölüğü, iki ağır topçu bataryası ve üç sahil topçu bölüğü ve bir topçu nakliye bölüğünden mürekkebdir. İstihkam sınıfı ise 600 mevcudlu bir taburla bir fenni bölük bir telgraf bölüğünden ibarettir. Erkan-ı harbiye hususi bir sınıf teşkil edip zabitanı şapoltepek mekteb-i askerisinde yedi senelik müddet-i tahsili ikmal ettikten sonra şahadet name alan talebe meyanından tefrik ediliyor. Topçuluk imalat heyeti malzeme ve mühimmat-ı harbiyenin tekmil ve hüsn-ü muhafazası ile ve tamirat ve inşaat vazifesi ile mükellef olub atideki aksamdan ibarettir:

Mühimmat-ı harbiye imalat kısmı;

Yerli müessesat;

İki yerli barut fabrikası;

Umum topçu ambarlarıdır.

İnşaat heyet-i fenniyesi kışlaların ve bilcümle mebaniyi askeriyenin ve demir yollarının inşa ve hüsn-ü muhafazası ile mükellef oldukları gibi köprüler ve muhaberat-ı telgrafiye tesisi dahi bu sınıfa aittir. Sıhhiye heyeti doktor, eczacı ve baytarlardan ibaret olub etibba ve eczacılar mekteb-i tıbbiye-i askeriyeden ve buna merbut olan tatbikat hastanesinden ve ba imtihan sivil etibba ve eczacılar meyanından alınırlar.

Baytarlar baytar mektebinde neş'et ederler.

Bir general ve miralay tarafından kumanda edilecek olan asakir-i milliye zabitan ve efradı iki sınıfa ayrılıp birinci sınıf hizmet veya muharebede naks'ul aza

kalan zabitan ve efraddan diğeride altmış yaşını tecavüz edip aile sahibi olmayan ihtiyarlardan ibarettir. Açıkda veya ihtiyatta bulunan bütün zabitan seferberlik vukuunda harbiye nezaretinin emir ve davetine derhal icabata mecburdurlar. İdare hususatı hükümet veznesinden bir şubeye tevdi'olunmuştur. Kıtaat ile sunuf-ı sairenin sarf memurları maliye nezaretine merbuddurlar. Vesait-i nakliye mevcdu denemeyecek halde bulunursada memlekette kesretle mevcud olan isterlerden dolayı indel icab suhuletle teşkil olunur.

(Mabadı var) **[81]**

"Benz imalathanesi " "gağganov" akdemce "gağganov" cenubi Almanya otomobil fabrikası

1910 senesi ilkbaharında devlet-i aliye-i Osmaniye harbiye nezareti tarafından İstanbul ve civarında icra olunan müsabakada şöhret kazanan "gağganov" fabrikası otomobilleri

[82]

Bulgar Ordusu-Gürç telemetresi

Bulgaristan harbiye nezareti gerek topçu ve gerek piyade kıtaatının telemetreleri ile teçhizini evvelki sene taht-ı karara almış, birkaç fabrikanın ihtirakerdesi olan aletleri bir seneyi mütecaviz bir zamandan beri mukayese ve tecrübe etmekte bulunmuştu. Tecarib-i vakıa gayet vens bir mikyasda ve kemal-i dikkatle icra edildiğinden bir sene üç ay imtidad etmiştir. Neticeed gürç telemetresini birçok nakat-ı nazardan diğelerine faik ve daha pratik bulunduğu anlaşılmasıyla bulgar ordusu topçu ve piyadesinin mezkur telemetrelerle teçhizi karargir olmuş ve serian imal edilmek üzere fabrikasıyla akd-i mukavele edilmiştir.

Doyçe Ofisier Balat Gazatesi ser muharrirenin vefatı

Berlin'de münteşir deutsche offiziersblatt nam askeri risalesi mütekaidin-i askeriyeden mezkur gazetenin muharriri mösyö feriç fon blodun habeli vefatını derç-i sıhhiye-i teessüf etmiş olduğundan dolayı heyet tahririyesine arz-ı taziyet ederiz. Bu gibi erbab-ı kalemin ziya-ı ebedisi erkan-ı matbuat nazarında daha ziyade mahsusi olacağından bu vesile ile felakt-i mezkureden en çok müteessir olduğumuzu beyana müsaraat ederiz.

Yeni çıkan kitaplar

Belçika'dan bulletin de la Presse et la Biographie Militaires namıyla çıkmakda olan risale-i askeriyeden (Mayıs 1911 tarihli ve 648-649 numerolu nüshasıın icmali): -1919 tarihined Almanya'da icra edilen manevralar- (1911-1916 yeni beş senelik Almanya manevraları-yeni bir worth mabad) Binbaşı Hopben sitedt tarafından yarınki bir muharebenin manzarası. (mabad) – havadis-i askeriyeyi ecnebiye-yeni çıkan kitaplar

İspanya'da informacion militar del Extranjero nam risalenin dört numerolu nüshası icmali : "japon muıharebesinde piyade askerinin tabiyetül ceyş usul ve tertibi-çin muharebesi-1910 senesindeki almanya manevraları- bahr-i asfer muharebesi ve 10 ağustos 1910 tarihinde rus ordusunun hezimeti- ahavdis-i ecnebiye- yeni çıkan kitaplar"

İngiltere'de

Journal of the royal service enstitüation nam risalenin maıs tarihli nüshası

icmali:- İngiltere devlet ve millet hükümdariyesi Müdâfaa hususunda müstemlekatının ne gibi muavenet ve hizmette bulunabileceği- hali seferide bulunmayan kuvve-i bahriye hakkında – şimal denizi – bugünkü sefarin-i hevayiye ve esnayı muharebede suret-i sevk ve istimali- havadis-i berriye ve bahriye- kitap ve resail münteşire mecmuası magazine united service nam risalenin Haziran nüshasında-binbaşı W. A. Adam kral george resim tutucu günü için nazm eylediği şiir- hind-ı hükümdarlık- ordu zabitanının terbiyesi hakkında usul-ı talim. (Napolyon'un sancakları) Bir piyade askerinin öğrenmesi lazım olan işarat-balonların terakkiyatı-yeni çıkan kitaplar. Romanya'da

Rivista infanteriel nam risalenin mayıs tarihli birinci nüshasının hülasası: -çevirme hareketi (mabad) -esnayı harbde usul-ı idare hakkında mübahasat- tedrisatın devre-i saniyesi teftişatı-pedagojiden müessesat-ı askeriyede mahsus ihtiyacata karşı tatbik olunabilecek aksamı-meç ve paris arasında-memleketimizde ve memalik-i ecnebiyede müşahede olunan teşebbüsü şahsi hakkında bir kıyas – nevakıs-ı itmem edecek olanların davet ve talimleri hakkında- mitralyöz bölüklerindeki usul-ı idarenin tayini hakkında proje-asar-ı münteşire bulutenul armate si Marinei nam risalenin hulasası:- iki kumandan arasında- mesail-i hazıra (filesenk meselesi), marina meselesi-telsiz telgrafın teyyarelerde tatbiki-pikardiyeda Fransız manevraları esnasında keşfiyat noktayı nazarından teyyarelerin gördüğü hidemat-harb-i bahride teyyare-Napolyon'un hayat-ı hususiyesi- asar-ı münteşire.

Sahip-i imtiyaz: M. Zeki

Müdür-i mesul: Leon Berkoviç

1.8. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 8

1. Sene, 8. Numru **1 Teşrin-i sânî 1327**

Zabt u rabt kuvvet, kuvvet ise vatanın terakkîsini vücuda getirir

Müdafâa-yı Milliye

Askerî ve Fennî Osmanlı Gazetesidir

Her on beş günde bir neşr olunur

(Ser-Muharriri: Mehmed Zeki, Mühendis)

Müdâfaa-ı Milliye bi'l-hassa askeri olduğundan maksadı terakkiyatı askeriyeye ma'tuf bulunduğundan şahsî tenkidat ve ihtilâfatı muhtevi mevadı kabul etmez.

İlan

Manda post ve mekteblerin gazetemizin darehaneyee gönderilmesi mercu'dur. Îlânat içün doğrudan doğruya idarehanemize müracaat etmelidir.

Îlânat bedeli peşinen ahz olunur.

Abone bedeli içün

Beyoğlu Galavani sokağı 14 numeroda bulunan darehaneye veya İstanbul'da Bab-ı Ali caddesi numero 46 "Kütüphâne-i İslam ve askeri"ye müracaat etmeli.

Memâlik-i Osmaniye içün seneliği 1 lira-yı Osmanî

Memâlik-i Ecnebiye içün seneliği 1 İngiliz lirası

Nüshası Memâlik-i Osmaniye içün 5 Guruş

Nüshası Memâlik-i Encebiye içün 1,25 Frank

Mekteb-i askeri talebelerine Bir senelik abone bedeli: Bir çeharın lira-yı Osmanî

Binbaşı rütbesine kadar olan zabitana Bir senelik abone bedeli: Yarım çeharın

lira-yı Osmanî

Seyahat-i şahaneden alınan dersler

Cenab-ı Allah'ın lutf ve inayetiyle…

Padişah ve vatanımız şarkına "yazıyorum!"

1911 Temmuz'u bütün Osmanlıların yad ve kalbinde-hatırât-ı tarihiyye ile memlû- bir ay gibi edebiyyen menkuş kalacaktır.

Sultan Aziz'in zaman saltanatından beri-payitahtdakilerde dahil olduğu halde-bütün Osmanlılar pek nadir babalarını göre biliyorlardı.

Şevketlü Sultan Mehmed Han-ı Hamis hazretleri bütün Osmanlıları kendi çocuklarından tefrik etmeyerek damarlarında hakiki bir Osmanlı kanının ceryan ettiğini isbat etdiler. Artık herkes her vakit babalarını görür, etrafında toplanabilirler.

Sevgili padişahımızın Selanik'de i'rad ettikleri şu sözler ebediyyen unutulmayacaktır.

"İkamet buyurdukları sarayın bahçe kapılarının daima açık bulundurulmasını irade ettikden sonra herkesin orada, padişahlarının oturduğu yerde istedikleri gibi gezebileceklerini ve zat-ı devletleri evladlarını daima kendi etrafında görmekle pek ziyâde mahzuz olacaklarını bildirmiş idiler…"

Seyahat-i şahane Türkiye'nin bir ufak tecceddüd ve tealiye doğru ilerlediğine, meşrutiyet, hürriyet kelimelerinin beyhude olmadığını bir daha isbat etdi.

Osmanlılar! Vazifemizi tamamıyle îfâ etmeğe, if'al ve akvalimizle hükümete muâvenet tammede bulunmağa gayret edelim!

Sıra şimdiye bizimdir. Memleketimizin hakiki ve layık evladları olduğumuzu isbat etmeliyiz.

Eğer içimizden birimiz kavanin-i mevzu'nun tahmil ettiği ve taif, memlekete karşı medyun olduğumuz ve ca'iyi ihmal edersek, eğer hükümetin terakki ve tealiye, varid ve bahriyenin tezyid şevketine ma'tuf mesai, fevkalâdesini teshil etmezsek Türkiye'nin bir imparatorluk halinde artık kalamayacağını unutmamalıyız.

Ve ancak bunların sayesinde, padişaha, vatana karşı borçlu olduğumuz veza'ifi ikmal etmiş add olunabiliriz.

Ordu ve donanmamızın bizim en hakiki istinadgahımız olduğunuda asla

unutmamalıyız. Çünkü sah ve silahı ve memleketin tamamıyet-i mülkiyesini te'min edecek en metin, en iyi vasıta kuvvetli bir ordu ile kuvvetli bir donanmaya malikiyettir.

Biz Osmanlılar; tefrik cins ve mezheb kendimizi, istifadelerini sevgili memleketimizin tazyik ve felaketinde aralayanların ilkaatına **[85]** kaptırmamalıyız. Hükümdarımıza bütün kalbve ruhumuzla hürmet etmeli aynı zamanda da hükümetimiz içün müttehid ve metin bir istinadgah teşkil etmeliyiz.

Hele muhterem Harbiye nezaretimizin şu sözlerini muhakkak kalblerimize nakş etmekliğimiz lazımdır.

"Bir asker hiçbir vakit siyasetle uğraşmamalıdır. Onun siyaseti yalnız sadakatle sancağına hizmet etmeğe münhasır ve munevattır.) İşte helal ve necm-i Osmanımızı (Rayt Osmanımızı) parlatacak yegane vasıta…".

Mehmed Zeki

Ordunun kumanda hey'et-i aliyyesinin tensik ve teşkili

[Orduda emr-i hidematı derece-i kinayede

Sıhhat ve sür'atle îfâ eylememişdir… Bu halin

(Devamı büyük bir tehlikeyi dai'dir.]

Mareşal Fonder Golç'un "Militer ve Vehn Balat"da Türkiye (Rumeli) sonbahar manevralarına aid neşr ettikleri mühim makalenin şu noktaları nazar-ı dikkatimi celb etdiler:

Bir orduya memleketin kendisinden beklediği bütün hizmetleri îfâ edebilmek için adeden çok olmak, ta'lim ve terbiye görmek, metin bir zabit ve rabıta malik bulunmak, güzel teslim ve teçhiz edilmek kifayet etmez; belki en ziyâde-iyi bir sûretde-kumanda edilmesi lazımdır.

Ordunun kumanda hey'eti-dimağın vücud-ı insanide ki- vazifesini görür, nasıl ki dimağ cümle-i asabiye vasıtasıyla vücudun en uzak nakatına kadar te'sir ediyorsa, kumanda hey'eti de hal-i hazırda ordularının- bu muhtelif teşkilâtları arasında- en küçük aksamına varıncaya kadar bila te'hir tesirini gösterebilmelidir.

Bir büyük ordunun kumanda hey'etinin sûret-i tensiki ve tavzifi, kaffe-i ıslahat-ı askeriyede mevzu' bahis olan mesa'ilin en mühimine teşkil ettiği halde, hadd-i zatında o kadar müşkil ve nazik değildir.

Kumanda hey'etine bir intizam tahtında olarak teşkil ve yek diğerine karşı olan revabıt-ı mütekabilelerini ta'yin ve şu sûretle orduda cümle-i asabiyeyi tanzir iden silsile-i meratıb te'sis edilince müşkilât azalır, ahenk tam hasıl olur.

Bir araya toplanan muhtelif kuvvetler a veya çok olabildikleri gibi, muhtelif kademeler arasında ki rabıtalar da nisbeten az veya çok metin olabilirler.

Fakat hey'et-i umûmîye asla değişmez, bugün Avrupa büyük ordularında meratıb-ı askeriyeye müteallik olan farklar pek azdır.

Bir kolordu ister iki veya üç fırkadan, bir fırka ister iki livadan yahud üç alaydan… Teşkil etsin; bu kuvvetlerin sûret-i isti'mallerinde fenn-i nokta-ı nazarından farklar görülebilirse de, nazarı olarak bunların sûret-i tanzim ve terkiplerinde bir fark yokdur. Lakin silsile-i meratıbın nokta-ı intihasına vasıl olunduğu vakit asıl müşkilât başlar ve sûret-i hal esasdan tebdil eder.

Çünkü başsız olmak itibariyle cansız ve atıl bulunan bu ordunun menba'-yı ruh ve faaliyetini ifamına ettiği nüfuz orada te'sis edecektir.

Bu (baş) bir hey'et değil, şahs-ı vahid olmalı ve Müşir Fon Der Golç Paşa hazretlerinin buyurdukları gibi "mitreden" "müzâkere ve münâkaşa" sûretiyle değil, vatan ve tarihe karşı bütün mes'uliyetleri deruhde ederek. Gerek vakt-i hazırda ordunun ihzarı ve gerek vakt-i seferde muzafferiyete isali içün düşünüb sevk ve tahrik edebilmeğe muktedir bir zat-ı âli olmalıdır.

Acaba bu "mevki'-i mühimi işgal edecek" zat-ı âli kim olabilir? Hal-i hazır ordularının tamamıyle milli bir hal kesb etmeleri ve memlekete tamamın dan münasebetdar olmaları dolayısıyla ordunun başında ancak hakim-i hükümet olan hükümdar bulunmalıdır.

Müdâfaa'-ı memleket bu sûretle deruhde edilerek ordu, nazari olarak haiz olduğu gayr-ı kabil mefaret hal-i istisnayı muhâfaza ettiği halde, sairleri gibi şuebat-ı idare-i devletden birini teşkil etmelidir.

Hükümet-i mutlakada emr-ü kumandanın hükümdar tarafından icrâ edilmesi hiçbir müşkilât hiçbir müşkilât ibraz etmeyip bilakis bu faideli ve mühim mes'elenin halli hususunda fünun-ı askeriye tarafından ifa' edilen şera'it-i nezariyeye ameli olarak mukabele eder, fakat bu emr ve kumandayı icrâ edebilmek için müşarun-ileyh bizzat evsaf ve muâmelât-ı askeriye ile temyiz etmesini te'min etmek oldukça güçdür.

Müşârun-ileyh, milletin malik olduğu bi'l-cümle vesaiti (nakden ve bedenen) bila kayd ve şart-ı isti'mal ederek matlub olan maksada vusul için ordusunu ihzar edebilir. Memleketin siyasetini tedvir ederek işe başlanılacak zamanı intihab eder. Ve'l-hasıl bu sûretle taç saltanatının te'sir-i icar karisini, ordusunu en âli fedakarlıklara sevk etmek için kılıcının kuvvet ve iktidarına inzimam ettirir. Şera'it-i muzafferiyetin en mühiminide bunun teşkil ettiğinde hiç şüphe yokdur.

Tarih zaten bunu isbat ediyor. En büyük fütuhat-ı askeriye başlarında hükümdarları bulunan ordular tarafından vücuda **[86]** getirilmişdir. İşte Sultan Mehmed-i sânî, Sultan Murad, Sultan Selim ordularının Viyana surlarına Mısır çöllerine kadar muzafferen atılmaları buna en büyük, en güzel birer misal teşkil ettikleri gibi, devr-i cedidede İkinci Frederikle, 1. Napolyo'nun hadisat-ı ahireside aynı (iddiayı) kaideyi tasdik ve te'yid ediyor.

Lakin idare-i keyfiye zamanı geçmişdir. Memâlik-i mütemadiyenin hiçbirinde artık mevcud değildir. Mâmâfih askerlik nokta-ı nazarından buna te'essüf etmemelidir. Çünkü "deha-"genie" taç saltanat gibi ırsen intikal etmez.

Zaten bir hükümet-i mutlakada bu makam-ı âli, deha-yı askeriden mahrum kalırsa alt taraflarda irtikab ve iltimasın icrâ-yı hükema başlayacağı, en metin orduların bile ihtilaf ve intizamı efsad olunacağı Osmanlı ordusunca da ma'lum ve müsbettir.

Hükümet-i meşrutada ise, nazari ve hukuki olarak, hükümdar ordu-yı berri ve bahriyenin zaten baş kumandanıdır. Bu hak bütün kanunlarda da mukayyeddir. Bu imtiyazı hükümdara bahş eden kavanin, faaliyetde mümkünü'l-icrâ olduğunu teslim ediyor.

Bir ordu teşkili için herşeyden evvel insan ve paraya ihtiyaç olduğundan bunlardan birinin tedariki için ahz-ı asker ve diğer içünde mali kavanine ihtiyaç-ı tabi'dir. Bunların tanıtımı da kuvve-i teşri'yyenin hak meşru'dur. Bu kavaninin tatbiki için hükümdardan mâadâ mes'ul bir kuvve-i icra'iyye ye lüzum vardır.

Vakt-i harbde, ekserya olduğu gibi, te'minât ve te'sirât-ı meşrutanın ta'lik veya te'hir edildiği bir zamanda hükümdar-ı meşrutun bi'l-fiil ve kemal-i şiddetle ordunun baş kumandanlığını deruhde etmesi mümkündür. Fakat vakt-i hazırda, asiyab-ı meşrutanın muntazaman tedvir edildiği bir zamanda bu sûretle idare-i umur mümkün olmayub veza'if-i mezkûrenin Harbiye nezaretine tevdi' ilcaat idaredendir. Bunun meşrutiyet nokta-ı nazarından doğru olmamasıyla beraber askerlik nokta-ı nazarından

bir tehlikesi olmadığını anlatmak içün serd edilen mütalaat-ı basite kafi gelir.

Harbiye nazırıda diğer nazırlar gibi nizamât (husûsât) askeriyeden ziyâde esbab-ı siyasiye nazar-ı itibare alınarak intihab olunur. Bu nazır, orduay mazarratı olacağı kabul olunsa bile icabında kabinenin siyasetini kabul eden bir sivil me'mur dahi olabilirler.

Harbiye nazırının makamı müstakir değildir. Bir buhran vükela vuku'nda o da arkadaşlarının eser-i tal'ini ta'kib eder.

İşte bu sûretle meşrutiyet; bu âli kumandanlığın mazar olan adem-i iktidar ve istikrarına kaildir.

Bir harb zuhurunda ordunun yegane mes'ulü olan bu nazır ne yapabilir? Eğer bu nazır ordunun baş kumandanlığını deruhde ederek hududa girerse, sahra ordusunun te'min-i idaresi-iâşe vesair gibi- en mühim olan bir zamanda nezareti terk etmiş olur; eğer nezaret mevki'nde kalırsa kumandanlığı bu vazife için hiç hazırlanmayan generallerden birine tevdi'ye mecbur kalır.

Bu halde meşrutiyet idare, vakt-i hazırda gerek sevkü'l-ceyş ve gerek idare-i nakat nazarından, baş kumandanın vaktiyle ihzar edilerek-vakt-i seferde- birdenbire ta'yinini mazar bir sûretde kabul ediyor.

Meşrutiyet idare icabatının, baş kumandanlığının mükemmelen tensikiyle tevkif edilmesi mümteni' ve bunun takribi olarak halli ile iktifa edilmesi mecburidir.

Bi'l-cümle devletler bu mes'elenin bi't-tabi' en kolay ve meşrutiyete en muvafık bir sûretde haline teşebbüs ettiler. Bunlardan parlemento ile idare olunanlar nazırın mes'uliyetini muhâfaza ederek idarenin kumandadan ayrılması hususunda muhtelif usullere müracaat etdiler. Bu kadar nazik bir teşkilâtın hüsn-ü sûretle tatbik ve icrâsı da en ziyâde tevzif edilecek me'muriyet ile münâsebatdardır.

Genç Türkiye henüz bu müşkil mes'elenin halline teşebbüs etmediyse de hal-i zamanı gelecek ve ol vakit re's karda bulunan me'murin-i mümtaze hükümet-i muntazama-ı askeriyenin istikbaline ma'tuf müteallik bu mes'eleninde hallini bileceklerdir.

Roblan Paşa

Yunanistan'da Fransa me'murin-i askeriyesi

Yunanistan'a Fransa'dan me'murin-i askeriye celbi 1909 senesi 28 ağustosunda ınkılab siyasi tarafdarının ortaya vaz' edip ahali-i Yunaniye tarafından son teşrin-i evvel ayında vukua' gelen intihabât-ı umûmîyede sûret-i resmiyede kabul ve tasdik olunan tensikât planlarının icrâsı hususuna müstend olmakdan başka bir şey değildi.

Tensikât-ı askeriye mes'elesi iyice zamandan beri Yunanistan'da mevzu' bahis ve müzâkere ol kadardır. Son Türk-Yunan muhârebesinin açdığı felaketlerden berü Atina'da müteselsilen icrâ-yı hükümet edenler tarafından bu tensikâtın ehemmiyeti takdir ve idrak edilerek icrâsı hususuna teşebbüs olunmak istenildi. Lakin makam-ı iktidara geçen paritler rüesasının hüsn-ü neticeye muvafık olmak içün icrâ-yı nüfuz ve hükümet eyledikleri müddet-i kafi değildi. Israr **[87]**

Hükümeti ifşa etmekden başka bir şeye yaramayan bir takım münâkaşat ile prensleri müttehim etmek ve on seneden beri devam eden adem-i hüsn-ü idareyi yekdiğerine azf ve isnad etmek gibi mücadelât ile izae' vakt ediliyormu.

Bununla beraber Fransa, Almanya, Avusturya, İtalya ve Belçika gibi müte'addid Avrupa devletleri ordularına Yunan zabitanı göndermek gibi tedabir-i ibtidaiyye ve cüz'iyeye müracaat olundu.

Lakin bir sene müddet sonra ecnebi ta'lim ve tedrisatından Fransız mekteblerinde ve hidemat-ı askeriyesinde mülâzemeten devam eyleyen Yunan zabitanı diğerlerinden daha ziyâde müstefid oldukları inzar-ı ammede tezahür eyledi.

Fransa devleti ordularına kabul olunan zabitana kendi Fransız rüfekası ordularına kabul olunan zabitana kendi Fransız rüfekası gibi nakat askeriyede kumandanlık vazifelerinde, bütün ta'lim ve tedrisâtda ve her türlü hidemât ve veza'if-i askeriyede iştirak ettirmek sûretiyle muâmelede tereddüd etmedikleri memnuniyetle müşâhede olunmuşdur.

Bu münâsebetle Yunan zabitanı yavaş yavaş, artık diğer memâlike gitmekden fariğ olmaları mûcib-i tahir olamaz. Fransız ordularında mülâzemeten istihdam olunmağa taleb olanların mikdarı evvel derece ta'dad eylemişdi ki General Zorbas 1910 senesinde Fransa ordusuna zabitan sevk mes'elesini bir nizam ve usule rabt eylemeğe mecbur olmuşdu.

Fransa hükümetiyle bila istişare Paris Harbiye mektebine, mekâtib-i askeriyesine Fransa ordularına sevk edilecek zabitan hakkında usul-ı müsabaka

açılarak evvelce olduğu gibi her rast gelen bir zatıban gönderilmesi hususu taht-ı karar alındı. Bu babda her iki hükümet arasında icrâ olunan mukavelede mevzu'-yı şera'it esasiyeden olmak üzere Yunan hükümetince Avrupa'ya gönderilecek zabitana verilmesi lazım gelen muhassesatı kabul eylemek husûsî dahi taht-ı karar alınarak bu meyanda sahib-i servet olmayanlarda müstefid olmuşdurlar.

Bu sûretle General Zorbas'ın ehemmiyetle Yunan ordusunda zabitan tekmil etmeğe başlamışdı.

Lakin tensikât-ı askeriye hakkında daha müesser ve tahte'l-zeminde olmak üzere işi erbab ve ehil umur yedine tevdi' etmek için en nihayet Avrupa'dan me'murin-i zabıta memleketden taleb olunacakdı!

Yek diğerini hariç olan kuvvet ve te'sire teb'an Yunan ordusunu taht-ı intizaman almak için çare-i yegane olan bu cihet-i rü'esası hükümet tarafından bu günden yarına atılmak sûretiyle ihmal edilmişdi.

Mâmâfih yine islafından ve kabına rüfekasından daha cesur olan General Zorbas bu emr-i ehemin hal ve faslına muvafık oldu.

Bu hususda birçok müdavele-i efkardan ve efkar ve mütaalatını okşayabilecek zevat ile vuku' bulan istişarelerden sonra bin müşkilât ile Fransa'dan me'murin-i mahsusa celbi mes'elesi takrir eyledi.

Aynı zamanda bir tertib ve intizam dairesinde olmak üzere senevî birkaç Yunan zabitanının Fransa ordularına, ve mekatib-i askeriyesi kabulünü taleb etmekle beraber "ecnebi muallimler" celbi madde-i nizamiyesini me'busan hey'etine kabul ve intihab ettirmek hususunu iltizam eylemişdi. Zat-ı mes'elenin hakayık ve nakat-ı mühimmesine hulul edilememek suretiyle verilmiş olan bu re'y hal mes'ele eylemediği gibi gayr-ı muayyen gibi zamanlar sürüncemede bırakılmış olacağından tamam bu sırada da (Venizelos) serkare gelmiş ve derhal hiçbir kimsenin fikr-ü re'yine müracaata lüzum görmeksizin Fransa hükümetinden hey'et-i muallime gönderilmesini taleb etdi.

Fransa hükümeti derhal ilk def'a olarak hey'et-i muallime terfikiyle General Eydo'yu îfâ-yı vazife zimmetinde me'mur ve i'zam eyledi.

İlk hey'et-i me'murin büyük bir zabitden mâadâ erkan-ı harb reisi olan büyük bir zabit ile bir de erkan-ı harb yüzbaşısı ve biradere ve levazım-ı me'mur muavininden

ibaret olup vazife ve me'muriyeti icabı ordunun ahvalini teşhis eylemek ve ikinci hey'etin vürudunda hemen îfâ-yı vazifeye başlamasına yardım edebilecek sûretde bir program tertib eyledi.

İkinci hey'et her ordu için bir veya iki maiyet zabitiyle bir baş zabit ve bir ser tabibden ibaret idi.

General Eydo'nun intihab eylediği program atide ki maddelerden mürekkebdir.

Atina'da her türlü erbab-ı silahdan Fransız zabiti tarafından kumanda olunmak üzere bir numûne alayı (Reegiment Type) tertib edilmek, her alayda Fransız maiyyet-i zabıtanı (model) tabur ve bölüklere kumanda etmek, ser tabib esasen mefkud denecek derecede olan hidmet-i sıhhıye tensikâtı ile meşgul olmak cümle-i veza'ifden bulunmuş ve bilhassa General Edyo (Evelehid) mektebini tensik ve Atina'da fünun-ı askeriye tahsili için bir mekteb-i âli te'sis eylemek fikrinde bulunmuşdur.

Bu mekteb-i fünun-ı aliyye-i askeriyeyi tahsil hususunda derhal ordu içinde ragabat-ı umûmîyeyi celb edecektir. Zaten Fransa mekatib-i harbiyesine Yunan zabitanı göndermek ihtiyacını izale etmeyüb âzâ-yı mürekkebesi bir emr-i kaleme almak veya kaleme alınan emrin **[88]** Yunan nakatını anlayıp harfiyyen icrâsına tamamıyle nezâret edebilecek derecede erkan-ı harb namzedi yetiştirilmesini te'min ve nehiyye edebilecekdi.

"Numûne alayları" ve "mekteb-i âli" teşkili General Edyo'nun tecrübeleri eseri olmuş olacakdı. Kendisi S. Sör (S.Cry) mektebinin ve mekteb-i harbiyenin eski talebesinden olub altıncı kolordu ve sonra bütün erkan-ı harbiye dairesinin en âli ve mühim me'muriyetlerinde istihdam olunmuş umum erkan-ı harbiye hey'et ve idaresinde (sevkiyat ve tensikat-ı askeriye) hususlarında icrâ-yı vazife eylemiş piyade fen şu'besini idare eylemiş Harbiye meclis-i âlisi kitabetinde bulunmuş meşhur manevracı ve ordu kumandanı olup Fransız piyade manevraları nizamatı hey'et-i muharririni meyanda pek ziyâde çalışmışdır.

Ve'l-hasıl General Edyo kabul eylediği bu me'muriyetin tamam-ı ahali olub tensikâtın hüsn-ü neticelere iktiran edeceği kaviyyen me'mul bulunmuş idi.

Osmanlı Jandarması Tensikatı

1904 senesinden itibaren Makendonya'da ehem-i umur ve mesa'il-i mühimmeden biride altı düvel-i zabıtanının muâvenetleriyle İtalya generallerinden De

Corciş nam generalin taht-ı idare ve nezaretinde olmak üzere icrasına teşebbüs olunan jandarma tensikatı olduğu hatırlardadır.

Bu vazifenin icrâsı zımnında yalnız bir tek zabiti olan Almanya'dan mâadâ sair hükümet-i muhtelifeden her biri deva'ir muâyene dahilinde olmak üzere taksim ve tevzi'-i veza'if eyleyerek icrâ-yı tensikatı taahhüt ve iltizam eylemişdiler: Rusya (Selanik), Fransa (Serez), İngiltere (Drama), İtalya (Manastır ile Serfice), ve Avusturya (Üsküp), sancak ve havalisini kabul ve intihab eyledi. Bu havalinin her birinde murcistanı itilafının ikinci noktası ahkamına tevfikan (Adjo nt militaire) muavin-i askeri namı altında kaimmakam veya miralay rütbesinde yalnız Rusya tarafından general bulundurulmuşdur. Kendi milli üniformasını labes olmak ve mücerred kendi hükümetini merbut ve tabi' olmak üzere büyük bir zabit hemşehrileri olan diğer zabitanın if'al ve harekatına nezaret ederek Avrupa'nın maksadını icrâ ediyordu. General De Corciş ile mezkûr zabitan hidmet-i Osmaniye'de müstahdem olub icrâ kılınan tensikât-ı tertibatına tevfikan Osmanlı jandarmasına mahsus elbise-i resmiyeyi labis edilir. Evvel emirde her devlet tarafından icrâ-yı tensikatda beş me'mur istihdam edilmiş ise de 1905 senesi ibtidasından itibaren muâvinlerden mâadâ me'muri-i mevcudeye yeniden diğerleri terfik ve ilave edilmek üzere Avusturya ve Rusya devletlerinin me'murin-i zabıtası on bir, Fransa ve İtalya devletlerinin on, İngiltere me'murini altıya iblağ edilmişdi. Bunlar meyanında Almanya muâvin-i askerisinin rüfekası ve bir daire-i mğntehabe-i tensikıyyesi olmayıp devlet-i müşârun-ileyhâ tarafından bulundurulan zabit yalnız jandarma mekatibi veza'if- teftişiyyesini deruhde eylemişdi. General De Corciş'in diğer muhtelif âzâ-yı murahaa meyanında cari ve hükümran olmakdan geri kalmayan idare ve nezaret-i umûmîye-i müdiranesi ve iktidar ve ehliyeti ile ta'kib eylediği usul ve meslek sayesinde müteahhidatın matlube muvafık bir sûretde müntaç-ı muvaffakiyet olduğu görülmüşdür. Zaten Fransız ve İtalya devletleri jandarmasının tevafuk ve temyiz hususunda ki hakk-ı richanı kabil-i inkar olmayub bundan başka usul-ı intihaba müteallik bazı ahval-i husûsiye istisna edilmek suretiyle her iki devletin mekteblerinde ki usul ve nizamât-ı mevzu'anın yek diğerine müşabeheti ve ahval-i sairenin yardımıyla beraber İtalya'nın Karabina ile müselleh neferatı ve Fransız jandarmasını teşkil eden esaslar emr-i tatbik ve icrâ için mevzu' olan programın kabul ve tercih keyfiyetini teshil eylemişdi.

Avrupalı zabitan tarafından eski zabtıye usulünün lağvıyla yerine jandarma usulü vaz' ve tatbikinde melhuz olan faide ve daha doğrusu aks-i faide ne idüğü

ma'lûmdur.

İbtidaî teşkilâtta jandarma neferât ve zabitan-ı mevcudesinden kabil-i istihdam olanlar ile ihracı lazım gelenlerin tefrik mes'elesiyle iştigal edildi. İhrac olunanların yerlerine diğerlerini ta'yin etmekle beraber matlub ve mutasavvır olan mikdarda diğer neferât getirmek için mektebler te'sis olundu.

Ba'dema jandarma zabitanından intihab edileceğinden gerek bunlar ve gerek ilerüde vazife şinas ve muktedir olabileceği me'mul bulunan küçük zabitana ma'lûmât-ı lazımeyi telkin için Selanik'de bir mekteb, bir de jandarmaya kayd olunan delikanlılara ve icabında efrad-ı nizamıyeden alınacak neferata lazım gelen terbiye-i askeriye ile veza'ifinin îfâsı hakkında ma'lûmat-ı mukteziyeyi tedris ve ta'lim için jandarma talebesi mektebi olmak üzere ikinci bir mekteb te'sis olundu. Büsbütün yeni bir teşkilât icrâsı arzu edildiğinden Avrupalı muallimlerin ta'limatını anlayabilerek onlardan istifade edecek gençler müracaat etmek tabi' idi. Esasen jandarma efradı beş sene müddetle ve ihtiyari olarak tedarik edilecekdi bu sûretle müracaat edenlerin adedi kifayet etmediği takdirde kur'a efradından ve icabından silah altında bulunan **[89]** Askerden lüzumu mikdarının jandarmaya terki Harbiye nezaretinden taleb olunacakdı. Zabitanın ve bulunduğu taburda terfi' ve terakkiye namzed olanların ta'lim ve tedrisatının ikmal için Selanik, Manastır ve Üsküb'de karakol kumandanlıklarına mahsus olmak üzere mektebler te'sis edilmişdi.

Her rast gelen mevaki' için tefrik edilen bazen bir ve bazen iki, üç kişiden mürekkeb kollardan mâadâ bilumum mevcudu merkez kazada tecemmu' ettirmek gibi usul-ı atıka taksimatına mukabil Fransa ve İtalya müfrezeleri numûne-i ittihaz olunarak memleketin her tarafında muntazaman bulundurmak üzere ve biri rütbeli olmak şartıyla la akıl beşer kişiden mürekkeb karakollar te'sisi usulü kabul edildi. Ecnebi zabitanının en başlıca işlerinden birisi mevaki' ittihazı ve karakolhânelerin te'sisi husûsî oldu. Tarih vürudlarından itibaren 6 ay üzerine ahval-i memlekete vakıf olduktan sonra mevaki' intihab edilerek az müddet zarfında birinci karakollar îfâ-yı vazifeye ibtidar eyledi. Tahsisâtın pek mahdudiyeti, kendi ihtiyarıyla müracaatda bulunanların adem-i kifayesi halinde kur'a efradı bulunamamasında ki müşkilât, jandarmaların ve hatta rütbeli olanlarının vazifeye adem-i ıtla'ları, karakolhânelerin inşasında idareten ittihaz olunan usulün sekameti, devr-i sabık me'murininden bazılarının sui niyeti ve daha sair bu gibi mevaki'-i mühimmeye rağmen icrâ kılınan tensikattan memnuniyet bahş neticeler istihsal olundu. Devlet-i Osmaniye mevki' ve

ahval-i siyasiyesini tamamıyle tebdil eyleyen 10, 23 Temmuz hadise-i ınkılabından tensikâtı icrâ olunan jandarma yedi taburdan ibaret olub bunlardan dördü (Selanik'in Vardar Nehri cihet-i yesar ve yeminiyle Serez ve Drama)da olub esasen vilâyetin mürettebat-ı umûmîyesini teşkil eyleyen bu dört tabur efradı tamamıyle tensik edilmişdi. İki tabur (Manastır ve Seferiçe)de olmak üzere Manastır vilâyetinde ve biri (Kosova) vilâyetinin (Üsküb sancağında olub işbu iki vilâyet dahilinde ki taburlar kaffesi değilse bile kısm-ı azamı Arnavud ahaliden teşkil edilmiş olmağla bunlar tensikât dahilinde değildi. Tensikâtı icrâ olunan yedi taburun mevcudu tahminen bir reb' süvari olmak üzere dört bin yedi yüz neferden ibaret bulunmuşdur. Yüz seksen beş zabit tarafından kumanda olunub yüz on sekizi nizamıye olarak celb edilmiş ve yirmi yedisi Selanik jandarma (zabit-talebe) mektebi derslerini ikmal eyleyen küçük zabitandan idi. (646) karakolhâneyi işgal eden neferât-ı ekseriyet üzere tensikâtdan berü tavzif edilmiş ve karakollar mektebleri derslerini ikmal eylemiş olan rütbeliler tarafından kumanda edilmişdir. Muteallim olanların mikdarı mahdud bir derecede olduğuna rağmen bunların içinden yazmak ve okumak bilmeyen karakol kumandanları her ne kadar müteallim değilse bile îfâ-yı vazifede muktedir olduklarından refakatlerine kitabet vazifesini îfâ için birer katib nasb ve ta'yin edilmişdi.

Jandarma ve zabitan maaşatı münâsib ve ehemmiyetli bir mikdarda tezyid edilmiş, karakol kumandan ve katiblerine ve vazifeleri fevkinde yararlık gösterdikleri halde hizmet mukabili ikramiyeler vaad edilmiş ve tensik olunan bütün jandarma neferâtının yeni elbiselerini tehıyye ve ihzar eylemek üzere nefs-i Selanik merkezinde bir elbise deposu mevcud olup biçimi ve rengi eski zabtiye kıyafetinden büsbütün farklı olmak üere iktisa eyledikleri yeni elbiselerle yeni jandarmalar inzar-ı ammeden tecessüm ediyordu. Aynı zamanda eski 1878 senesinin Martin tüfekleri yerine jandarma efradı Selanik mektebinde usul endahtı ta'lim eylediklerinden Mavzer tüfekleriyle teslih edilerek ol zaman Türkiye'de Osmanlı orduları içinde Mavzer tüfeğiyle tamamıyle usulüne tevkif edilmek şartıyla endahtı jandarmadan başka bilen ihtimal yok idi.

Şuenat

Romanya Militarya

Refik-i muhterememiz (Romanya militarya) mecmu'asının bize cesr ettiği fıkratı ber vech-i ati aynen nakl eder. Bu vesile ile refikimize arz-ı teşekkür ve

minnetdari ederiz:

“Gazetemizin nüshasında-pek geç kaldığımızı itiraf etmekle “beraber-Müdâfaa-ı milliyenin intişarını tebrik ve tebşir etmiş idik. Bu yeni “neşr olunan mecmu’anın mevki’-i bahis ve müzâkereye koyduğu mesa’il gerek “ekserya aynen nakl ve derç-i takdir mûcib şeredir.

“Ekserya aynen nakl ve derç-i sahife-i takdir edeceğimiz (erkan-ı harbiye “zabitanının ta’biye tedrisatına aid mütalaat)ı bi’l-hassa şayan-ı dikkat buluyoruz.

“İçerisinde bize karşı pek büyük bir merak ve ihtimam izhar edilen “Romanya ordusunun-ordumuzun-teşkilâtına” aid makale kavanin “ve nizamat-ı askeriyemize tamamıyle mutabık esbab ve vesa’il-i ihtiva ediyor. Bu Osmanlı mecmua’-yı askeriyesinin 2 ve 3 numerolu nüshalarının” muhteviyatından bazılarını ber vech-i ati ta’dad ediyorum:

“-Fransa manevralarında hükümlerin teşkilât ve veza’ifi, 1910 “İsviçre manevraları, (bini piyade ta’limnâmelerine göre) Alman, Fransız, Rus piyadelerinde usul-ı taarruz binbaşı İmanoil tarafından “Bulgaristan bütçesi”

“Öyle görülüyor ki, Müdâfaa-ı milliyenin mühim bir mümtaziyet askeriyeye malik bulunan ve gayet nafiz bir isabet nazar, açık ve mu’ciz herkesin anlayabileceği bir lisan ile tenfid ve müzâkere edilen makaleleri bi’l-umum zabitan için pek çok istifadeyi mûcib olacaktır. Refik-i cedidemize medid ve şanlı bir hayat-ı intişar temini ederiz **[90]**.

Devletli Zeki Paşa Hazretleri

Bugün ki gazetemizin Fransızca kısmında ahiren tekaüdü icrâ kılınan pek değerli umerâ-yı askeriyemizden birinin resmini neşr ediyoruz.

Dördüncü ordu kumandan sabıkı olan müşârun-ileyh Müşir Mehmed Zeki Paşa hazretlerinden birazcık arzu ediyorum. Müşârun-ileyh zaman-ı me’muriyetlerinde yalnız vazife ve sıfat-ı askeriyelerinden başka birşeyi tanımayarak daima ordu-yı Osmaninin teali ve terakkisine hasr-ı mesai ettiklerinden bir çok sivil me’murinin inzar-ı hukukunu celb etmişlerdir.

Mehmed Zeki Paşa daha pek çok mühim ve nafi’ himetlerde bulunabilecek erkan-ı askeriyemizdendir. Zaten Avrupa’nın en nam tarih-şinasilerinden olan Mösyö Lemon ile Mösyö Belan müşârun-ileyhin müzayasını tanıttırmışlardır.

Bizim naçiz risalemiz bu âli kadir şinaslıklara pek az bir şeyi ilave edebilir.

Kaimmakam Razo

Gazetemizin Fransızca kısmında irâe ettiğimiz erkan-ı harbiye kaimmakamı Arisnit Gazo, Romanya kraliyetinin ilk İstanbul seferatı esaşa militaridir. (Bu sefaret 1910 şubatında te'sis edilmişdir.)

Mûmâileyh Kaimmakam Razo istihdam sınıfına mensub idi. İstanbul'a ateşemiliterliklerine ta'yin olunamazdan evvel Romanya Erkan-ı harbiye-i umûmîyesine devam etmişdir.

Nazım Paşa

Türk gazetelerinden birinde Bağdad vali-i sabıkı Nazım Paşa'nın İttihad ve terakki fırkasına dahil olacağına dair neşr edilen havadis üzerine, İkdam muharrirlerinden birisi müşârun-ileyh ile mülakat etmiş ve ordumuzun bütün zabitanı için mühim bir harbe ihtiva eden ber vech-i ati cevab almışdır:

Ben İttihad ve Terakki fırkasının kabul ettiği prensiplerden kendime aid olanları her vakit îfâ etdim. Zaten maksadda hasıl oldu. Yani tarz-ı idare tebdil etdi. Artık bu cem'iyete girmek için kendimde bir hak ve mecburiyet göremiyorum. Mâmâfih başka hiç bu komiteyede mensub değilim. Ben bir askerim ve daima siyasetle iştigal etmemekle mecbur bir asker olarak kalacağım tamamıyle bî taraflığı muhâfaza etmeke kat'iyyen karar verdim. Hiçbir kuvvetin beni bu kararımdan döndürebileceğini ümid edemiyorum."

Almanya'da Mitralyöz Teşkilâtı

"Lekemayene süvari zerişe militer zaytung" gazetesine göre-bu sene teşrin-i evvelin birinde-hemen takriben piyade alayları ile aynı mikdarda-83 mitralyöz bölüğü teşkil olunacaktır.

Bunların 6'sı 26.ncı kolorduya 5,6,7,8,9 ve 17.nci kolordulara verilecek, mütebaki 35 bölükde diğer kolordular arasında iki ile üç nisbetinde takim olunacaktır.

Her alayın mitralyöz bölüğü gerek idare ve gerek ta'nim ve terbiye cihetiyle tamamıyle alayının bir taburuna merbut bulunacaktır. Bütün zabıtan atlı olacak ve efradın apoletleride 138 numerosu (13.ncü bölük) bulunacaktır. Süvarilerin kılıç püskülleri beyaza karib hevai ve mai olacaktır.

Askeri Çadırlar

Harbiye nazırı son def'a Yemen'e-Alman modelinde-yenir bir çadır gönderdi. Verilecek kararı bekliyoruz. Aynı zamanda da bu nezaretin 1000000 küçük çadırlık bir sipariş fesh ettiğini haber aldık. Zaten bu küçük çadırlar pek az pratik edilir.

Bugün Hindistan ordusunda kullanılan çadırların birinin resmini neşr ediyoruz. Bunların çatı ağaçları çifttir. Yalnız içeriden değil her iki bulmanın ağaçları arasında mükemmel bir de ve intilasyon (tecdid-i heva altı) vardır. Halis kenevir bezinden yapılmışdır. Sıkleti de pek hafifdir. İngiltere Harbiye nezareti son def'a bu cinsden 18000 çadırlık bir sipariş verdi ve bunu iki milyon metrelik bir ikincisi ta'kib etdi. Bu son siparişin duriya büyük bayramlarına yetişmesini pek istiyorum.

Prusya Kraliyeti Topçu Tecrübe Komisyonu

Malzeme bahsine gelince komisyon yalnız 1816 senesinde hafif bir sahra topu modlu olmak üzere i'maline destres oldu ki mezkûr model C/16 malzemesi namı altında kabul edilmişdir. Fi'l-hakika bu yeni bir malzeme değildi. Prusya kuvve-i maliyesi o kadar fedakarlıklar ihtiyarına müsaid olmadığından elde ki malzemenin şekil ve sûretini tebdil ve mümkün mertebe ta'diliyle iltika edildi. Top ağırlıklarını tasvir ve top arabaları tahfif edilip her bargirin yükü 315 ve 316 kiler gram derecesine tenzil edilmişdir. Bu sûretle (12) bargirle sevk olunan topa sekiz bargir koşulmuşdur. Yeni bir demir ok ile bir mükemmel ta'yin hedef altı kabul edildi. Ve koşum takımları ta'mirden geçirildi.

Ve Fransız cephane garbeleri müstesna olmak üzere sahra topları meyanında bulunan ecnebi malzemesi çıkarılıp muhasara va kal'a topçularına tahsis edildi.

C/16 malzeme 1860 senesinde i'mal ve ikmal edilmiş ve bu gibi toplar mevcud (108) bataryaya tevzi' olunmuşdu. Bu hususda bir komisyon teşkil etmek için bütün topçu kumandanları tarih-i mezkûrda irade ile avdet edilmişdi. Mezkûr komisyon en hafif ve en muktedir ki olmak üzere yeni bir malzeme bulmak mes'elesiyle meşgul olduktan sonra (1835) senesinde tedkikât ve müzâkerat neticesi olarak zîrde ki mukarreratda müttehidi'l-re'y kaldılar:

10 liralık obüs topları isti'malinin ilga ve ibtali;

8 liralık topların adem-i lüzumu isti'mali;

Barut hakkı sıkleti mermi sıkletin salis derecesinde olması;

Topun sıkleti mermi sıkletinin 150 misli olması;

Seyr ü seferde topçu neferlerinin araba ve cephane arabaları üzerinde nakli **[91]**;

Bu babda tanzim olunan rapor muhteviyatına göre top intihabı hususunda yine kat'i bir netice verilememişdir.

Binâen aleyh prens "Ogüst Dobrüs" altı çayda bir top i'mal ve bu babda müzâkere edilmesi hususunu tecrübe komisyonuna tavsiye eyledi.

Diğer modeller ile beraber 6 çaplık top bilhassa (Strotha) "İstrota" topu ile tecrübe ve tatbikât icrâsından sonra 1836 senesinde komisyonun müzâkerat ve mütalaatı üzerine son modelin kabul ve intihabı takrir eyledi.

İşte o zaman Prens "Ogüst"ün taht-ı riyâsetinde olmak üzere piyade ve topçu kumandan ve generallerinden mürekkeb husûsî bir komisyon teşkil ederek mezkûr komisyon yeni sistemin rükn ve esas kat'iyesini ta'yin ile tatbiki hususunu taht-ı taahhüd ve karara aldı.

1839 senesinde teşkil eden komisyonca ve sonra bütün ordular hey'etince tatbikatı icrâ edildikden sonra üç sene içinde altı ve on iki çaplı birer top ile yedi kiloluk bir obüsden mürekkeb olmak üzere C/42 malzemesinin isti'mali umûmîyetle kabul ve intihab edildi.

Arabaların sıkleti 266 ila 273 kilogram arasında ehemmiyetli bir mikdarda tenakus ile beygir hizmeti tahfif edildi. Komisyon bu hususda nazariyât-ı fenniyesini daha ziyâde tevsi' ve ta'mik eylediği gibi birçok tecarib-i askeriye icrasıyla isbat-ı liyakat etmiş oldu. "Sahra topunun yalnız adi vesa'ati nakliyeden olmayıp te'sir ve fiilinin kat'i bir vasıta-yı harbiye olduğu fikri komisyonun iştigalât ve mesaisi üzerinde hükümran idi. O zamanda ki birçok topçularının vukuf ve iktidarları bu noktada (zamanımızın) orta halli topçular vukuf ve iktidarları nisbetinde pek âlâ idi. (*)

C/42 malzemesi ordulara pek bati bir sûretde tevzi' ve 1853 senesine doğru ancak tamamıyle teçhiz edilebildi. Tecrübe-i vak'a pek zayıf olduğunu isbat eyledi.

Mermi ve barut mes'elesi ihmal edilmeyip hafif barut ve zerrat (ecza-yı nariye)den mürekkeb (Obus excentre) "obüs eksantre" tamam bu tarihde muhârebelerde kullanılarak obüs topunun kıymetini ehemmiyetli bir sûretde tezyid ediyordu. Diğer tarafdan 1825 senesinden itibaren İngiliz modeli şarapnalleri ile

beraber tecrübeler yapılmaya başlamışdı ve 1836 senesinde kabul edilip (Saülenzünder) nam fişeklerle beraber (*) Kumandan Müller'in (Artillerie Die Entwickelung der feld) nam risalesine mürcaat oluna. İsti'mal edilmişdir. 1841 senesinde ise 6 ve 12 çaplı toplar için (Shrupnel a chambre) tesmiye olunan şarapneller kabul edilmişdir.

Fakat bu yeni mermiyâtın i'mali husûsî bir çok zaman mektum tutulup ancak 1837 senesinde Prens tarafından vaki' olan arzu-yı kat'i üzerine topçu ilk def'a olmak üzere onlarla beraber güzel esliha-ı nariye mekatibi husule getirdi. Komisyon kalfa ve muhasara topçuluk fenni dahi meşgul olmakdan hali kalmadı.

Top ve mermiyat hususunda mükemmeliyat-ı mühimme husule getirildi. Obüs ve havan toplarıyla endaht-ı faaliyet ve te'siratı ehemmiyetli bir sûretde tezayüd eyledi.

(Mabadı var)

"Telsiz telgraf"ın muhid-i meşhuru *Markoni*

Ordu ve bahriye için her gün pek mühim hizmetler gören ve görecek olan telgrafa dair neşr edeceğiz şayan-ı dikkat ve merak bir silsile-i makalâtın mukaddimesi olmak üzere, bu fenn-i mühimin mevcudu (Mösyö Markoni L.L.D.D.S.J) nin tercüme-i halini derç ediyoruz.

Komandor Markoni efrenci 1874 senesinde İtalya'nın Bologna şehrinde tevellüd etmişdir. Telsiz telgraf mesa'ilinin haline ilk gayret eden kendisi olup 1895 senesinde mesaisinin netice-i matlubesini istihsale muvafık olmuşdur. İrlanda'lı bir validenin oğlu olan Mösyö Markoni hemen ertesi sene İngiltere'ye azimet ile mucat-ı elektirikiyyenin isti'maliyle te'sis edildiği sistemin ilk ihtira' beratını ahz etmişdir.

Markoni usulünün kabil-i tatbik olduğunu bu sûretle isbat eyledikden sonra, onu ikmal ve itmama sui ve gayret etmiş ve 1896'dan 1900 senesine kadar İngiltere'nin her cihetini ve Avrupa ile Amerika'nın müteaddid şehirlerini ziyaret ederek îfâ eylediği tecrübeler ve ibraz ettiği asar-ı mukenna ile bugün ki-yani 1910 senesinin 7777 numerolu beratı istihsal edebilmişdir ki bu berat "Syntonisation" ve "Selectivite)ye aiddir.

İşte telsiz telgraf hazıra ve müstakbelesi alem-i meşhur Markoni'nin ihtira' harikuladesi sayesindedir.

Mühim ihtira'ını elde eder etmez, Mösyö Markoni İngiltere ile Kanadayı telsiz telgrafla rabt etmeğe karar verip 1901 senesinin gayesine doğru teşebbüsünde muvafık olmuş ve İngiltere'nin cenub **[92]** garbisinde ki "Kornovay" eyaletinin "Poldo" şehriyle Amerika'da "Niyofavendand"da ki "Sen Jon" şehri arasında muhâbere te'min olunmuşdur. Bu teşebbüsün icrâsı şüphesiz hayret bahş bir şeydir, düşünmeli ki Markoni'nin teşebbüsünü haber aldıkları zaman, birçok zevat mühimme-i müttefike bunun gayr-ı kabil olacağını iddia etmişlerdi! Halbuki bu ilk terakkiyattan sonra daha pek büyük terakkiyâta destres olunmuş ve elhâletü hazihi İrlanda'da ki "Kalifilden" şehriyle, Amerika'da ki "Glasboy" arasında muntazaman telsiz telgraf muhâberatı îfâ olunmakda ve bu vechle binlerce telgrafnâme Avrupa ve Amerika'nın nakat-ı muhâfazasına irsal edilmekdedir.

Makoni'nin icraat-ı mühimmesi cihanın her köşesinde tanılmış mazhar takdir olmuş ve sistemi ekser hükümetler tarafından kabul ve tatbik edilmişdir. Markoni'nin meziyyet-i dahiyanesi hükümdarlar canibinden dahi tahsin edilerek kendisine nişanlar tevcih olunmuşdur. Markoni, müteaddid Daru'l-fünunlar ve hey'et-i fenniye ve ez cümle "Oksford", "Glaskov", "Abron", "Liverpool" ve "Pensilvanya" Daru'l-fünunlarından "fahri doktor" diplomasını haizdir. Nihâyet 1909 senesinde bir alemin istihsal edebileceği mükafatın her halde en büyüğü ve en kıymetdarı olan "Nobel" mükafatını ihraz eylemişdir.

Meksika Ordusu

(7.nci numerodan ma'bad)

Muhâkim-i askeriye 1901 senesi askeri ceza kanunnâmesinin asla hile vücuda gelmişdir. Vakt-i hazırda fahri olarak sekiz generalden mürekkeb mahkeme-i temyiz vazifesiyle mükellef bir muhâkeme-i aliyye-i askeriye mevcuddur.

İki divan-ı muhâkim ve divan-ı harplerin ilamlarını tedkika me'mur iki de mahkeme-i aliyye de vardır.

(Ahz-ı asker usulü)

1900 senesi teşrin-i evvel tarihli nizamnâmesinin kayd ve ilave olunarak 1901 senesi temmuzu ibtidasında mer'iü'l-icrâ tutulmuş olan hizmet-i mecburiyeye esası ordu kadrolarını, usul ve nizamı vechle askerin seferber hale vaz', ve teşkilât-ı askeriye nakatını ta'yin ve irae ederki bir çok esbabdan dolayı henüz mevki' tatbik ve icraya vaz' olunmamışdır.

Ahz-ı asker, hakikaten cebren kayd ve cem' usulüyle icrâ olunur, işsiz ve serseriyler üç seneden beş seneye kadar mecbur tutulur.

Nizam-ı sulh altında birinci ve ikinci ihtiyat sınıfını seferber haline koymak tedabir-i ihtiyatiyyesinde bulunursa da her halde bu ihtiyat sınıfları teşkil olunmak mes'elesi ba'idü'l-ihtimaldir. Ve'l-hasıl hükümetin milis askerleri hiç olmazsa kağıd üzerinde görülmüş olur suret-i zahirede biraz dikkatsiz görünen Hind askeri umûmîyetle gayet ciddi olmak üzere evsaf askeriyeyi haiz olub son derecede kanaatkar, kuvvetli meşi ve harekete mukavim, cesur, zeki ve çire destededir.

İcabı takdirde derhal rehaveti bir tarafa atıyoruz. Hizmet-i mecburiye mevki'-i tatbik ve icraya vaz' edildikde ahz-ı asker usulü daha muntazam bir sûretde husule gelebilir.

Askerler ekseriyet üzere müte'ehhil olub familyaları kışlalara, manevralara kabul edilerek erzak ve mühimmât nakli ve her gün yemek içmeği getürüp hazırlamak gibi hidemâtın icrâsını te'min ederler. Bir Meksikalı hengam sebavetinden itibaren iyi bir süvari olup mahalli beygirlerinden bi hakkın istifade ederler. Beygirler her ne kadar cesim ve gösterişli değilde de süvarileri gibi mukavim ve kaviü'l-beniyyedirler. Muntazam bir sûretde yemlenmeğe muhtaç değildir bu beygirler müsademelerde veya topçu arabalarına koşulmak hidmetlerinden daha ziyâde istikşaf hizmetlerinde kullanmakda işe yarar. Yolların sarp olması ve tab'iyyet arazi iktizâsı arızalı bulunması hasebiyle sahra topu isti'mali müte'asssirdir. Mâmâfih katarları iyi cins olup cebel topçuluğunda kullanmakda mûcib-i sitifadedir. Semerlerinin eşkaline göre gayet elverişli ve müvazeneli olup bunların altında hayvan nadiren yaralanır.

Bütçesi

Mevcud askeri 1907 senesinden beri tenkis edildiği halde Harbiye bütçesi ancak (kışlalar, malzeme, alât ve edevât ve mekteblerin) ıslahatına sarf edilmek üzere ehemmiyetli bir sûretde tezayüd eylemişdir.

1907 ve 1908 seneleri bütçeleri 44,921,903 frank iken 1910 ve 1911 seneleri bütçesi ber vech-i ati (fusul-ı esasiye) üzerine munkasımdır.

Harbiye nezareti için 1,475,252

Erkan-ı harbiye ve mülhekatı için 2,804,919

Mıntıkalar ve istihkam ve hapishaneler idareleri için 782,719

Piyade için 14,003,639

Süvari için 5,779,862

Topçu için 5,346,504

Sıhhıye için 2,575,843

Adliye ve hazine-i evrak ve resa'il için 1,568,114

Devair-i muhâsebe ve nazaretler için 10,978,305 **[93]**

(Mekatib-i askeriye)

Birincisi (College Militaire de Chapultepec) idadi-i askeriyesi olup işbu mektebe on altı yaşında talebe kabul olunur. 385 talebeyi cami'dir. Her sene terfi'-i sınıf edenlerin mikdarı seksen olub senede altmış zabit çıkar. Tahminen otuz beş (piyade ve süvari) olmak üzere müddet-i tahsiliyesi üç senedir.

Diğerleri (mühendis, erkan-ı harp, topçu) olmak üzere müddet-i tahsiliyeleri yedi senedir. Ta'lim ve tedrisi meccanendir. Mekteb bir general ve bir kaimmakam ve 75 zabitan ve muallimler tarafından idare ve nezaret edilir. Üç sene tahsil gören talebenin müktesebat-ı tahsiliye-yi umûmîyesi takriben bizim mekatib-i aliyye talebesinden tahsiline müsavi ve küçük zabitanımızın gördükleri tahsilin biraz fevkde olan tedrisât-ı askeriyeye muadil olmak üzere derece-i tahsilleri kıyas olunabilir. Yedi sene ders görenler metin bir tahsilât görmüş olup nazarriyât ve tatbikattan sonra erkan-ı harp vesaireye müteallik me'muriyetlerde bir müddet istihdam olunarak tekamül ederler.

İkinci (Talpan Ecole Militaire des aspirants de) talebesi mekteb-i askeriyesi olup 1905 senesinden beri devam eden işbu mekteb-i süvari ve piyade alayları için maiyyet-i zabitanı yetiştirir. Bir kaimmakam ile mevcud 37 zabitan tarafından idare olunur. Bu mektebe 17 ila 21 yaşlar arasında talebe kabul edilmek üzere mevcudu 210 talebedir. Müddet-i tahsiliyye iki senedir talebenin bir kısmı bila imtihan sivil olarak mektebe alınır bir kısmıda el yevm orduda sivilden askeriye tebdil-i meslek ederek doğrudan doğruya uhdesine zabitlik rütbesi verilenler teşkil edip üçüncü kısmında küçük zabitan ve asker talebesidir.

Hiçbir mektebden neş'et etmeyen zabitan ile doğrudan doğruya sivilden zabit olanların mikdarı her sene tenzil ider. Zabitan bazı def'alar ecnebi ordularına gönderiliyor.

Üçüncüsü endaht (Ecole de tir) mektebi olup her alaydan her sene mezkûr mektebe bir veya iki zabit gönderilir. Dördüncüsü (Ecole du service de Sante) hidemât-ı sıhhıye mektebi olup bir tedrisât-ı sıhhıye hastanesi vardır.

Mektebi olup bir tedrisât-ı sıhhıye hastahanesi vardır.

Beşincisi baytar mektebidir.

Yeni Balon Topları

Aeroplanların, sefa'in-i hevaiyyenin hidemât-ı harbiyede nafi' sûretle istihdamları içün her tarafda kemal-i faaliyetle çalışmakda olduğu ma'lûmdur. Ve düvel-i muazzama hey'et-i askeriyeleri bunların îfâ edeceği veza'if hakkında kat'i ve muntazam programlar tertib eylemişler ve salifü'z-zikr sefa'in-i havaiyye dahi işbu hidemâtın sûret-i mükemmelede îfâsı çün yevmen fi yevmen kesb-i tekamül eylemekdedirler. Memâlik-i Osmaniye gibi yolları az ve dağlık memleketlerde hududa takrib veya dahil-i memlekette icrâ-yı hareket eyleyen düşman kıt'aatının mavzuları, süvariye gayr-ı mekşuf kaldığı halde bu gibi vesait-i hevaiyye bunları süratle keşf ederler.

Son zamanlarda Amerika'da sefa'in-i harbiyeden hareket eyleyen tayyarelere sevahil üzerinde bir cevelan yapdıkdan sonra tekrar gemilerine avdet eylemeğe muvafık olmuşlardır.

Vasi' sahillere malik bulunan memleketler için bu tayyareler cidden calib-i endişedir. Çünkü düşman donanması bunlar vasıtasıyla sevahilin vesa'it-i tedafiyesini vaz'iyyet noktalarına tamamıyle anlayarak en münâsib bir sûretle ve muvaffakiyetle hücumunu icrâ eyler. Teyyareler kendi silahlarıyla bu hücuma iştirak edip etmeyecekleri mes'elesi henüz hal edilmemiştir. Mâmâfih birçok hükümetler bunun içinde ayrıca ve kemal-i gayretle meşgul olmakdadırlar. Bu dehşetli ve tehlikeli düşmanın def' veya tahdid-i mazarratı için bütün mensubin-i askeriye bir tarafdan ve birçok erbab-ı sayi' diğer tarafdan sarf-ı cihed ve gayret eylemekdedirler.

Bu hususda her memleketten evvel Düsseldorf'da kain Ren eyaleti ma'den fabrikası en mükemmel bir silah ve kamilen mestur bir zırhlı otomobil ile umum alakadaranın bi şivası olarak meydana atılmışdır.

Fabrika birinci def'a olarak muhavveri kundak üzerine mevzu' 5 santimetrelik erhard sisteminde seri' ateşli bir top ile 1906 senesinde Berlin'de beyne'l-milel

otomobil sergisinde arz-ı vücud eylemişdir. 305 santimetre tahtında nikelli çelikden ma'mul zerre hem topu ve hem de neferatını ve arabanın tekerlekleride dahil olduğu bütün aksamını muhâfaza eylediği için işbu otomobil sahra muharebatından ziyâde düşmanın daha toplu ateşine ma'ruz kal'a muhârebatında pek büyük işe yarar bu kal'alarıda otomobillerin süratle hareketlerine müsaid kısa yollarda vardır. Bu yollar için saatde azami 45 kilometre sürat-i kafi olduğu gibi otomobiller bu zerre 22 meylinde yokuşlara dahi **[94]**

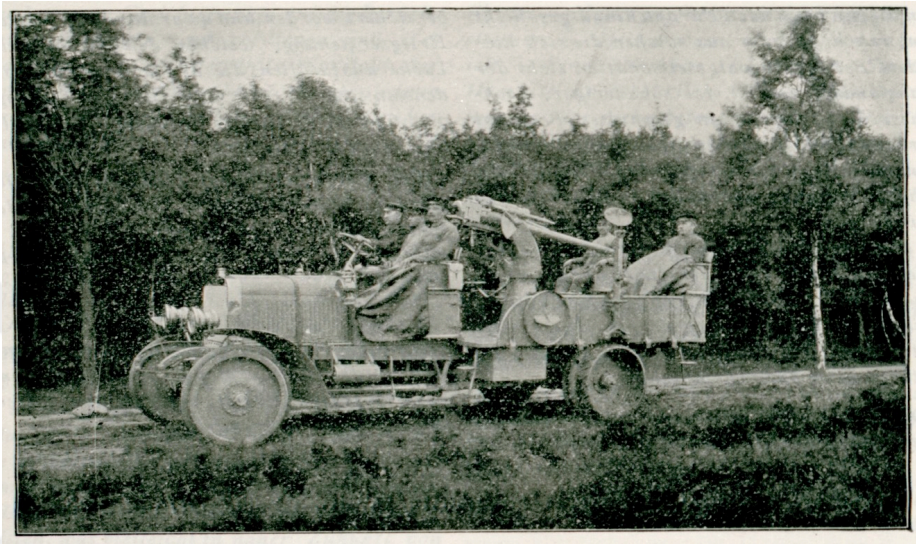

35 çap tûlünde 6,5 santimetrelik balon topuyla otomobil

Çıkar. Topun mesafe-i azamisi 7800 metre olup 70 derece irtifa' ile 3720 metre irtifa' endaht eder. Toplara aynı zamanda hem irtifa' ve hem de yan istikameti verilir. Mâmâfih teyyarelerde mermiyana karşı aynı sûretle hareket kabiliyetine haizdirler. Her iki tarafda kuvvetlerini tezyid-i sûretle değil belki sürat-i hareket, suhûletle manevra kabiliyeti ve mümkün mertebe irtifa' suud sûretle yek diğerine mukabeleye bile kıyam ediyorlar. Buna binâen yeni balon topları hem sürat-i hareketlerini ve hem de havas-ı balistikalarını mühim bir sûretde tezyid eylemişlerdir.

Düsseldorf'da Ren eyaleti ma'den fabrikasının nim zırhlı otomobili topunu aynen ibka eylediği halde sür'atini saatde 60 kilometreye iblağ eylemişdir.

(Ma'bad-ı var)

Yeni Çıkan Kitablar

Otomobil manevraları sûret-i isti'malleri

Memleketimizde asr-ı hazır terakkiyâtının en mühim numûnelerinden olan

otomobil, otobüs, motorbüt gibi vesa'it-i nakliye ve ceryanın, mikdarı günden güne çoğalıyor. Ordu bir çok mikdarda kabul ve mübayaa ediyor. Bu sebeplerle iyi me'murlara olan ihtiyaç günden güne artıyor. Her ne kadar ordu kendisine lazım olan me'murları kısmen Avrupa'ya göndermek kısmen burada tahsil ettirmek sûretiyle bir çok paralar sarf ederek yetiştiriyor ise de husûsî şirketler hemen ekseriyetle istihdam edecek iyi me'murları ahâli şimdiden bulamıyorlar. Ticaret tezayüd ettikçe şüphesiz ihtiyaç da artacak, adeta adem bulamamak tehlikesine bile düşülecek, çünkü her işçi tahsil-i san'at için bir çok paralar sarf edemeyeceği gibi her şirkette me'murlarını yetiştirmek fedakarlığını yapamaz. İşte bütün bu nakatı etmiş bulunan sinai' mülazımlarından Mehmed Ali Efendi'nin (otomobil motorları ve suret-i isti'malleri) nam eserini bütün mensubiyetine ve ibtisab etmek isteyenlerine tavsiye ederiz.

Şekli muhârebe terbiyesi

Kütüphâne-i askeriyemiz bu hafta mükemmel bir eserle tezyin etdi. Bölüğün ta'lim ve terbiyesinin en mühim kısmını teşkil eden "muhârebe terbiyesi" için şimdiye kadar zabitana rehber olabilecek ta'limnâmelere tamamıyle muvafık bir kitab yokdu. Böyle bir rehbere ihtiyaç mübremi takdir buyuran endaht mektebi müdir-i fazılı Fon Brizen Bey tarafından "şekl-i muhârebe terbiyesi" namıyla bir kitab tahrir ve Hamdi Mustafa Bey tarafından'da lisanımızda nakl ve tercüme edilmişdir. Bu kitap "bölük ile andan dûn kuvvetde ki kıt'aatın şeklen yani karşıya düşman vaz' etmeksizin muhârebe ta'limi için nakat-ı esasiyeyi gösterir" Binâen aleyh ta'limin ehemmiyetini takdir eden bi'l-cümle zabitana şayan-ı tavsiyedir.

Süvari kumandanı Friedrich Don Bernardi'nin piyade ilmi ve tabiyetü'l-ceyş Instruction de I'lfanterie Tactique et nam eseri olub Beyoğlu'nda "Otto Keil" kitapçı dükkanında satılıyor.

İş bu eserde fünun-ı mezkûre hakkında gayet faide bahş tafsilât verilmiş olmağla mütalaasını erbabına tavsiye ederiz. Mâmâfih atide neşr olunacak risalemizde tafsilât-ı lazıme ve kafiye derç edilecektir.

Sahib-i imtiyaz: T.Zeki

Müdir-i mes'ul: Leon Berkoviç

1.9. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 9

1. Sene, 9. Numru **19 Temmuz 1327**

Zabt u rabt kuvvet, kuvvet ise vatanın terakkîsini vücuda getirir

Müdafâa-yı Milliye

Askerî ve Fennî Osmanlı Gazetesidir

Her on beş günde bir neşr olunur

(Ser-Muharriri: Mehmed Zeki, Mühendis)

Müdâfaa-ı Milliye bi'l-hassa askeri olduğundan maksadı terakkiyatı askeriyeye ma'tuf bulunduğundan şahsî tenkidat ve ihtilâfatı muhtevi mevadı kabul etmez.

İlan

Manda post ve mekteblerin gazetemizin darehaneyee gönderilmesi mercu'dur. Îlânat içün doğrudan doğruya idarehanemize müracaat etmelidir.

Îlânat bedeli peşinen ahz olunur.

Abone bedeli içün

Beyoğlu Galavani sokağı 14 numeroda bulunan darehaneye veya İstanbul'da

Bab-ı Ali caddesi numero 46 "Kütüphâne-i İslam ve askeri"ye müracaat etmeli.

Memâlik-i Osmaniye içün seneliği 1 lira-yı Osmanî

Memâlik-i Ecnebiye içün seneliği 1 İngiliz lirası

Nüshası Memâlik-i Osmaniye içün 5 Guruş

Nüshası Memâlik-i Encebiye içün 1,25 Frank

Mekteb-i askeri talebelerine Bir senelik abone bedeli: Bir çeharın lira-yı Osmanî

Binbaşı rütbesine kadar olan zabitana Bir senelik abone bedeli: Yarım çeharın

lira-yı Osmanî

Risalemiz tarafından

İstanbul harıkız dükkanı için iâne cem’iyeti

Birinci cedvel

Guruş

300 Mehmed Zeki Bey

50 Ormanyan Efendi

50 Mösyol Berkoviç

50 Fon Rufenşiterna

25 Arif Efendi

200 Müdâfaa-yı milliye

540 Osmanlı Anglo-Amerikan şirketi reisi Kenan Paşa

540 British ajansı asosyeyşın müdürü Mösyö Rovel

540 Mösyö Balar Laner

(+) 2295

“Müdâfaa-yı milliye” harikiz dükkana tevzi’ edilmek üzere lütfen gönderilen her nev’ çamaşır, elbise vesair eşyayı kemal-i minnetdari ile kabul eyler. Risale idarehânesinin adresi: Beyoğlu’nda galevanı sokağın da 14 numerodur.

İâne cem’iyeti hususunda bu ana kadar tarafımızdan vuku’ bulan davât ve teşvikâtın asla semeresiz kalmadığını memnûniyet ve iftiharla beyan eyleriz. Tiriniğ mağazaları müdürü Mösyö Borneştayn üç mükemmel elbise takımı ile on aded çocuk bluzu gönderdiği gibi Papasyan ticarethânesi on aded fes, Mösyö Z. İki takım elbise ve Madam Gölering dahi bir mikdar elbise ve çamaşır irsal etmek lütfunda bulunmuşlardır. Eşya-yı mezkûre geçen cum’a akşamı ser muharririmiz Mehmed Zeki Bey ile Haremi Hanım Efendi tarafından ikinci daire-i belediye meydanında felaketzedegana yed’en beyd-i tevzi’ edilmişdir.

Bundan böyle bize vürud edecek iânatı risalemizde peyder pey derç eyleyeceğiz. Ahdimize tertib eden vazife-i hamiyyet ve insaniyetkaraneyi bir kat daha îfâ etmek emel-i halisanesiyle memâlik-i ecnebiyede münteşir bi’l-cümle cera’id ve

resa'il-i askeriye idarelerine birer tahrirât-ı umûmîye göndererek anları dahi cem'-i iâneye davet eyledik **[97]**.

Nazariyatla ameliyat

General Wileleseyn: "Bilmek ile yapabilmek arasında yalnız bir hatve vardır. Fakat bilmemek ile yapabilmek arasında pek büyük hatveler mevcuddur" demişdi. Feld Mareşal Moltke bu sözleri 1870 senesi tabiye mesailinde daha iyi bir sûretde ta'yin ve tasrih etmişdir: "Ulum-ı nazariye-i askeriye bize yalnız başına muzafferiyeti kazandıramaz fakat bu böyle diye buna karşı tamamıyle bigane bulunmamızda icab etmez."

Cümle-i hakime gibi yukarıda kayd ettiğim şu iki fıkra kısmen bugün ki makalemi izah etdiler.

Avrupa gazetelerinde zabitanımızın kafi derecede ma'lûmatı malik olmamakla ta'yib edildiklerini defaatle gördüm.

Zan ederim ki bir mecmua' askeriyenin vazifesi yalnız fenalıkları ortaya çıkarmak değil, ona çaresiz olabilecek mümkün olduğu kadar çok vesa'it irâe etmekdir.

Zabitanımızın vazife ve ta'limnâmelerini kamilen bildiklerine asla şüphem yok: Fakat acaba bu müste'id bir zabıta harbe hazırlanmak için kafi mi? Bana çok def'alar niçün Fransız yahud Alman nizamnâmelerini derç ve idhal etmediğim soruldu!

Bende daima "müte'addid kitabhânelerden risale şeklinde tedarik edilebilen bu nizamnâmelerin tabi' iza' vaktinden başka bir şey' değildir" cevabını verdim.

Bu nizamnâmeleri iyi anlayabilmek; tatbik idebilmek için ecnebi ordularının sevkü'l-ceyş tatbikatını kat'iyyen tamamıyle bilmek tarihlerine müvaneset ve mümarese peyda etmek lazımdır. Mesela: Güya ordusunu ele alalım: Askerlik nokta-ı nazarından hiçdir: Fakat buna rağmen onun mütemadi tecrübeleri Osmanlı ordusu için pek ziyâde faidelidirler. Çünkü onda bizim Makedonya çetelerine karşı bulunduğumuz vaz'iyete meşabe "çete" muhârebelerinde bulunan tecrübe dide imkidar askerlerinden bahs olunur.

Osmanlı ordusunun askerlik nokta-ı nazarında büyük bir hisse-i şeref iktisab edeceği şüpheden azadedir. Ma'elte'essüf zabitlerimizin kısm-ı azamı ecnebi

ordularında ki tahavvilâta pek az ehemmiyet veriyorlar. Halbuki bu, tedrisât-ı askeriyenin en mühim kısmını teşkil eder. Zabitanımızın arasında ordusunun hal-i hazırına dair beyan-ı mütalaa edebilecek kaç tane vardır? Bilakis buna mukabil bütün Bulgar zabitanın Osmanlı ordusunun vaz'iyetini mükemmelen bildiklerine tamamıyle emin olmalıyız!

Bir zabitin istikbali kendi mütalaatı ba husus ecnebi ordularına aid mütalaatı üzerine te'sis eder. İşte ibraz ettiğim dela'ile tevfikan "Müdâfaa-ı milliye"nin programı:

Bu nüshaları bütün zabitanın daire-i isti'atına sokmak için senelik aboneyi mekatib-i askeriye talebelerine bir lira çeharike, binbaşı rütbesine kadar olan zabitana yarım liraya indirmeği ve bunun bir rütbe ma fevkinden yukarısı bulunan için de bir Osmanlı lirasına bırakmağı kararlaşdırdık!

Abone bedaletinin doğrudan doğruya Müdâfaa-ı milliye müdiriyetine gönderileceği ve bunun yalnız Osmanlı ordusuna aid olduğu unutulmamalıdır.

Mehmed Zeki

İngiltere ve Hindistan Ordusu

(Muhâbir-i Mahsusamızdan)

İngiltere, Hindistan'da mevcud bulunan kuvve-i askeriyesini ehemmiyetli bir sûretde tenkıs edeceğine dair bu son günlerde bir havadis aldık. Mâmâfih bilâhire sûret-i resmiyede iddia olunduğuna nazaran vekil kralı ve büyük kumandan tarafından müstemlekât ordusuna aid yalnız Hind askerinin tenkısına karar verildiği anlaşılmışdır. Mâhâza bu babda bir karar ittihad ve icrâsından evvel mes'ele-i ariz ve amık tedkik ve nazar-ı mütalaaya icab edeceği şek ve şüphesizdir.

1857 senesi isyan-ı kebirinde tedabir-i iktisadiye nokta-ı nazarından İngiliz askerlerinin adedi tenkıs edilerek buna mukabil ehemmiyetli bir sûretde Hind alayları teşkil ve teyid edilmiş muhâseme ve isyanın tahdisinde bütün Hindistan'da yerli olmak üzere (311,000) asker mevcud olduğu halde İngiliz askerinin mevcudu 39,000 mikdarında bulunmuşdur.

İsyan ve ihtilalin onu alındıkdan sonra husûsî bir komisyon askeri teşkil olunarak Hindistan'ın hiçbir cihetinde yerli askeri mikdarı İngiliz mevcud askerisinin iki mislini tecavüz etmemek sûretiyle İngiliz askerinin adedi seksen bine iblağ

edilmesi husûsî taht-ı karar alındı. Hükümetin birkaç mütenefzanı tarafından dermeyan olunan işbu re'y ve mütalaa tasvib edilmekle kuvve-i askeriye-i umûmîye içinde ki yerli askeri adedi (mesela Afrika-yı cenubi muhârebesinde olduğu gibi) ara sıra liva ve alaylar sevk edilmekle olduğundan tenakıs etmişdi.

El yevm İngiliz'in Hindistan ordu-yı askerisi mevcudu 74,500 İngiliz ila 158,300 yerli askerinden mürekkeb olup ihtiyat sınıfı ile gönüllü askerleri bu arkam arasında dahil değildir. Bunlardan "Imperial Service Troops" alaylarını ve ihtiyat ve zabite ınıflarını ve hudud **[98]**

Askerlerini Hindliler teşkil idip mikdarı 77,500 ve gönüllü askerini Avrupalılar teşkil idip mikdarı 34,000'dür. Hindistan hududunun ves'ati nazar-ı itibare alınırsa emr-i muhâfaza hususunda irâe ve işaret olunan mikdar daha fazla dahi olsa istiksar edilmemiş olur. Hind kur'a efradını ehemmiyetli bir sûretde tenkıs etmek mes'elesi pek müşkildir. Ehemmiyetli bir tenkisât icrâ edilmediği takdirde dahi edilecek tasarruf-ı tabi' hiç mesabesindedir.

Bir çok Hind erkan-ı askeriyesi ve rical-i hükümeti eğer Hind idare ve hükümeti mahsus bir derecede tasarruf ve iktiza hususunu arzu ederse İngiliz, kuvve-i askeriyesini tenkıs eylemesi lüzumunu matbuat vasıtasıyla neşr ve ilan eylediler. Lord Holdson her iki meclisde bir çok def'alar ordunun bütçesinin fevkalâdeliği esbabı müstemlekâtın ve Hindistan'ın muhtaç ve mütevakkıf olduğu masârif-i fevkalâdesinden mütevellid olduğunu beyan eyledi. "Liberal Gouvernement" fırkasıda yerli Hind askeri tenkıs eylediği gün Hindistan'da ol kadar Avrupa'lı alaylar istihdamına artık lüzum ve ihtiyaç kalmayacağını ileriye sürecek ki işte Hind ordusunun tenkısını teklif eylemekde muhatara olduğu anlaşılmış olacaktır.

İngiltere'de mecburi hizmet-i askeriye esası ehemmiyetli bir sûretde müterakkidir. "Lig (National Service Leage) meclis son senelerde âzâsının adedini iki misline iblağ eyleyerek (demokrasi) de içtihadını son derecede ileriye getirmiş ve mes'ele-i müstemlekâtda kemal-i ciddiyetle tatbik edilmek üzere bulunmuşdur.

Zelanda-ı cedid nazar-ı umûmîsi İngiltere'de müddet-i ikameti esnasında hizmet-i mecburiye-i askeriye hususatda kendi idare ve nezareti altında bulunan müstemlekâtın hiçbir güna müşkilâta tesadüf etmediğini beyan eylemişdir. Geçen sene vaz' olunan "Defence-act" kanunu ile mecburi hizmet-i askeriye te'sis eylemiş ve deftere kayd olunanların mûcib-i memnuniyet bir aded teşkil eylediği görülmüşdür.

Bunların asâkir-i müstehfıza (Territorials) 26886 gönüllü askeri (Cadets) 28888 ki mecmu' 55774 adede baliğ olmuşdur. Bunların meyanında 2862 adedi sen mükellefiyeti tecavüz eyledikleri halde her ne zaman olursa olsun ta'lim için hazır edilir.

Mecburi hizmet-i askeriye esasi Avustralya'da dahi resmen ilan edilmiş ve bütün gençler derhal ta'lim meydanlarında tecemmu' etmişdiler.

Sinleri 14'den on sekize kadar olan gençlerin adedi yüz beş bine baliğ olup bunlar muayyen bir zaman için müretteb olmak üzere ta'lim etmeği kabul etdiler. 1912 senesinde 18 yaşında 30,000 genç "milli asker" (National-miliz) namıyla kayd olunup aynı mikdar her sene ta'kib edilmek sûretiyle yedi senede Avustralya ordusu 120,000 neferden müteşekkil olacaktır. Kur'a efrad-ı askeriyesi hususunda hiçbir müşkilâta ma'ruz kalmayacak ise de zabitan mes'elesinde güçlük çekileceği muhtemel bulunmuşdu.

Bu son zamanlarda kral tarafından iki mühim teftişat icrâ edildi. Birinci gün 18,000 mevcudlu "Officers training-corps" alayını ve ikinci gün 35,000 mevcudlu "Boy-scout" alayını muâyene ve teftişden geçirdi. Bunlardan birinci alay meyanında dört bin adedi kendi fırkasına aid bulunmuşdur. Mevcudu 18,000 olan alay mektebliler olup kısm-ı azamı ilerüde mükemmel bir sûretde ta'limde isbat-ı liyakat ve ehliyet edecek olan talebe idi.

Harbiye nazırı müstakbelde ihtiyat sınıfı zabitanının bu "Officers traininig-corps" meyanında yetişebileceği ümidinde bulunuyor.

"Boy-scouts" mektebinden ise böyle bir gaye ve emel-i askeri muntazar olmayub bu mektebinde ki gençler her şeyden evvel veza'if-i askeriyeye öğrenirler. Kalplerinde ancak askerlik fikri esaslaşarak vatan bunlardan bir gün istifade eyleyeceği aşikardır.

Bugün "asâkir-i müstahfıza" (Territorial force) neticesi badi' şevk olacak bir sûretde değil gibidir. Bu kuvvet üç seneden beri te'sis ve teşkil edilmiş olduğu halde mevcudu ancak 45,000 raddesinde ki bu mikdar kafi değildir.

Gelecek sene eski kur'a efradının hizmet-i askeriye müddetleri hitam buluyor. Yeniden alınacak olanlara münhalâtı dolduramayacaktır. Mâhâza "asâkir-i müstahfıza kuvveti" (Territorial force) teşkilâtı adedce mukaddem ki (volunteers) "gönüllü"taburlarına müsavî ise de tedrisât-ı askeriye cihetinden bunlara muraccah

olduğu itiraf edilmelidir. Büyük taburların Napolyon'lar zamanında olduğu gibi bugün dahi lüzumu vardır. Halbuki İngiltere'de artık gönüllü askeri olmak imkanı kalmamış gibidir. Bundan dolayı (asâkir-i mustahfıza)da dahi hizmet-i askeriyesini mecbur tutulması arzusunun kesb-i kat'iyet eylediği söyleniyor. Çünkü bu gibi bir tedbire teşebbüs eylemedikçe kur'a efradının gerek adedçe **[99]**

Ve gerek sair sûretle faide istihsal edilemeyeceğini hizmet-i askeriye pek aşikar bir sûretde isbat etmekde olduğu görülüyor. Önümüzde muhtaç olduğumuz 314,000 kur'a neferâtı toplanıp toplanamayacağını bir sene sonra anlaşılacaktır. Acaba bu 314,000 neferden muktedir asker olmak üzere bir ordu elde edilecekmi? İşte bu bilâhire anlaşılacak keyfiyettir.

(Kaimmakam Villi)

Balkanlarda Çete Muhârebeleri

Tecarib ve keşfiyatı binâen aleyh terakkiyata müte'allik kuvveden fiile gelen her şeye nasıl olursa olsun az bir zaman tarafında bütün ahâli-i mütemeddine iştirak ve temlik ediyorlar. Her muhârebe, ba husus her askeri münazaa yalnız başlıca alakadaran üzerinde bir eser meblan hasıl etmeyip dolayısıyla az veya çok bütün ordular üzerinde bir te'sir hasıl ediyor. Tensikât-ı mümkine veya lazıme, mümküni'l-icrâ veya lazımu'l-icrâ tensikât üzerine verilen karar yani ulum ve fünun-ı askeriyenin mevki' anisi heman her yerde aynı gibidir. Hatta bugün bir meydan muhârebede iki ordu yekdiğeriyle çarpışacak olsa her iki muhasım taraf iyi ta'lim ve terbiye görmüş oldukları halde mesela biri Fransız diğeri İtalyan usulleri ta'kib edeceklerinden bu sûretle meyanelerinde vuku' bulacak muhârebe bambaşkadır. Bunlardan her biri yekdiğerinin zayıf nakatını mütekabilen keşf edebilip bu keşfiyatı dairesinde hücum veya Müdâfaasını tertib ve tanzim etmelidir. Nazarriyat-ı fennin başlıca aksamına karşı la kayd kendisine mahsus bir usul ta'kib ederek muhârebe eden bir hasmın karşısında bulunmak ne felakettir!

Bunun daha bidayette iken mülahasasızca evza' ve hareketine karşı diğeri istikametini şaşırır. O zaman tedafi'-i hareketle mevki'ni muhâfaza ederek vakit kazanmak ve bundan bila istifade düşmanın zayıf nakatını keşf ederek muntazam bir usul ve tertib ile düşmanı şaşırtmak lazımdır. Almanya Afrikatanın cenub-ı garbisinde, İngiltere bütün kendi müstemlekâtında, Fransa, Cezair ve Madagaskarda, İtalya Habeşistan'da buna meşabe bir çok tecrübeler icrâ etmişlerdi. Belki bu gibi tecrübeler

Avusturya ve Macaristan tarafından 1908 ve 1909 seneleri mevsim-i şitası imtidadınca Sırp ve Karadağ hatta Osmanlı hükümetleriyle bir muhârebe vuku'atı tehdid iden Bosna ve Hersek mes'elesi esnasında yapılacakdı.

Bu düşmanlar; en önde Sırp, Karadağ ve Arnavutluk olmak üzere on seneden beri ecnebi te'sir ve nüfuzuyla hal-i galeyanda bulunan Makedonya ahâlisinden, hükümet-i sagire teb'asından ve edyat-ı muhtelifeden mürekkeb anasır-ı muhtelifeden ibaretdir.

Mâmâfih yine ilk kanlı tecrübeler bu kere Avusturya tarafından bu senenin işgalinde vaki' olmuşdur. "Mağlay" hücumundan sonra bir süvari bölüğü bu suya düşerek külli zayiata uğradı. Bunun üzerine çete muhârebesi usulünün tatbiki eşkar bir sûretde başladı. Az sonra kıt'alarından büsbütün ayrılmak tedbirsizliğinde bulunan keşf ve su nakliye kulları tamamıyle mahv ve perişan oldular. Asat-ı esir etmekden hoşlanmaz, ellerine geçenleri canavarcasına katl ve itlaf ederler. Buna karşı başlarında cesur kılavuzlar olduğu halde küçük müfrezelerden mürekkeb bulunan Avusturya keşf kollarında merhametsizce hareket etmeleri; mesela su menba'larını zehirlemeleri, nakl olunurken ellerine geçen mecruhları boğazlamaları şayan-ı hayret değildir.

Bununla beraber 1878 çete muhârebeleri başı bozuk muhârebesi olmak üzere kabul ve tevsif olunamaz. Bu muhârebeler bu husus için ne tertib ve ne de ihzar edilmemişlerdir. Ekserya her iki tarafa aid mevaki' üzerinde büyük veya küçük çete yığınlarının perişanlığıyla nihayetleniyordu.

Bir Fransız zabitinin bu muhâreleri vasf ve ta'rif eden "1878 seferi" nam eseri pek ziyâde haiz-i ehemmiyetdir. Muharrer kıt'atın dağlık memleketde ki muhârebelerde ma'ruz kaldıkları; Cezayir, Sumatra, Makedonya muhârebelerinde rast geldikleri müşkilâtı tedkik ve izah ediyor.

Memleketin ahval-i mahalliyesine, geçitlere, boğazlara, pusulara vukuf, sayd u şikara ve muhârebeye itiyad derecesinde ilkat bütün dağları muhib mahir, muktedir, meşiyyetde cüretkar birer düşman haline koyuyor. Cezayir Sumatra ve Makedonya akvamı ile Bosnalılar arasında ki eser ricman ister fazla bir mukavemet ibraz etmekde ister toprak tabyalara, irtibat yollarına karşı hareketde olsun tarz ve usul muhârebelerinde ki farklardandır. Fransız muharrir "Avusturya ve Macaristan tarafından bu kadar büyük bir kıt'anın istilasının iki ayda ve gayet sade bir sûretde vuku' bulması umûmîyetle Bosna çetelerinin tabiyede pek ibtidai bir halde

bulunmalarına atıf ve isnad edilmedilir.” Fikrinde bulunuyor. Düşman tarafından işgal edilmiş bir mevzi’ karşı taarruz daima üç koldan yapılıyor. Birisi dereden, diğer iki kolda mücavir suretlerden ilerliyordu. Bunlardan birincisi; diğer iki kol mevzi’ duhul ve her iki tarafdan tecavüz edinceye kadar hasmın nazar-ı dikkatini celb ve işgal vazifesiyle mükellef bulunuyor idi. Çetelerde bunu müteakib umûmîyetle bir yeni mevki’ye doğru çekilmek üzere eski mevzi’lerini terk ediyorlardı **[100]**.

Mâmâfih istilanın suhûlet icrâsına dair verilen bu karar o kadar şayan ve sevk ve itibar değildir! Başlangıçda seferber edilen kuvvetlerin ağustos nihayetine doğru birdenbire vuku’ gelen buhranda gayr-ı kafi oldukları göründü. Avusturya Macaristan; muhafil-i askeriyesinin pek de bedbinane sûretde işe ibtidar etmelerini çok pahalıya ödedi.

“Rejinaldak”ın ber vech-i ati kararı daha ziyade doğrudur. “Fransa; müstemlekatında belki Avusturya-Macaristan daha kolay ihraz-ı galebe edebilir; fakat orada ki vaz’iyyet ile Balkanların otuz senelik vaz’iyeti aynı değildir. (*)”

Avusturya Macaristan 1908’de Sırp ve Karadağ ordularının çetelere muâvenetde bulunabileceğini ve bunun kafi derecede teslim ve ihzar edilmeyen bir orduyu adem-i muvaffakiyet ve inhazıma uğratacağını pek âlâ biliyordu.

Şimdi ki halde 1908 Sırbıya tarafından teşkil edilen yüzlerce küçük çeteler; kendilerinin her hususda men’ ve tenkilleri esbabını, 1878’de muvaffakiyetle isti’mal edilen turuk vesaiti yine istilzam ettiriyorlar.

Bu çetelerden neler beklenebileceği istiladan şimdiye kadar ma’lûm idi. Fakat Makedonya tarihine göre kızgın muhârebelerin saha-ı vuku’nda Bulgar, Sırp, Türk çeteleri bulunuyordu. Bu siyasi ve dini talkinat (bruyaganda) vasıtaları arasında en mükemmel Sırp çeteleri idi. Bunlar tamamıyle yeni bir sûretde teslim ve teçhiz, büyük bir cüretle sevk ve tahrik edilmişler, hiçbir şeyi düşünmeksizin adeta vahşiyane bir sûretde harekete mecbur bir halde bulunuyorlardı.

(Ma’bad-ı var)

Osmanlı Jandarma Tensikâtı

(8.nci numerodan ma’bad)

1908 senesi ibtidâsında müteveffâ (De corciş)in yerine General (Robilan) ta’yin olunub müşârun-ileyhin me’muriyetine ta’yininden iki ay sonradan 10-23

temmuz inkılabı vuku' bulmuşdu. Düvel-i muazzama meşrutiyeti ilan eyleyen Türkiye'nin ehliyet ve kabiliyetinden emin olub bu emniyet ve itimadın maddeten asarını dahi ibraz eylemeğe arzu-geş olmalarıyla tarih-i ilan meşrutiyetten az evvel altı sene müddet içün mukaveleleri tecdid edilmiş olan Makedonya jandarma tensikatına me'mur zabitanın geri çağrılması hususunda îtâ-yı emre amade olduklarını Osmanlı hükümetine ima eylemişlerdi.

(*) Rejinaldekan : 1878 seferi – Paris 1910 Şarl Lavazel kütüphanesi Osmanlı rical-i siyasiyunu tensikata me'mur zabitanın icraatından istihsal olunan netayici fark ve idrak etmemiş değildi bilhassa üç vilayete müfettiş-i umûmî olarak ta'yin olunmuş olan Hilmi Paşa kendilerini esna-yı icrâ-yı tensikatda görmüş ve dört sene müddet dahi General De Corciş refakatinde bulunmuşdu. Bilahire Dahiliye nezaretine ta'yin olunup badehu mesned sadareti ihraz eylediğinde Makedonya jandarma tensikatına me'mur-ı zabitanın geri çağrılması mes'elesi bütün hükümetlerce kabul edilirse hükümet-i Osmaniye bu zabitandan bir kısmının Devlet-i Osmaniye umum jandarmasının tensikatı icrâ olunmak üzere maiyetinde istihdam olunmaları arzusunda olduğunu beyan eylemiş ve teklif vaki' kabul edilmişdi. Esbabı ma'lûm olan bazı mülâhazat ve mütalaat-ı siyasiyeye binâen her ne kadar Devlet-i Osmaniye devlet-i muazzamanın hey'et-i tensıkıyye-i umûmîyesinin bila istisna icrâatını şayan-ı takdir görmüş ise de bunlardan Fransız ve İngiliz ve İtalya zabitanıyla Almanya tarafından esasen bulundurulan bir tek zabit dahil olduğu halde Türkiye'de icrâsı musammem olan vazifelerinde ibka edilmek üzere davet edildiler.

Bu esnada 13 Nisan sene 1909 irticaiyyun hadisesi vuku' geldi. O zaman üç alaydan umûmîde tensik görmüş olmak üzere kısm-ı azamı Selanik alayından ve Selanik mektebinden mahreç birçok zabitan ve jandarma neferâtı tehıyye ve istihzar edilerek bunlar İstanbul üzerine yürümüş olan Mahmud Şevket Paşa taht-ı kumandasında ki meşrutiyet ordusuna iltihak eylemişdi. Payitaht işgal edildikden sonra işte bu efrad o kadar nazik ve mes'uliyetli olan bir vazifeyi üzerine alarak İstanbul şehri gibi cesim bir dairede iade-i sükût ve ıslah ile emr-i intizamı te'min ve muhafazaya muvafık olmuşdu. Ve takrir-i sükût ve asayiş hususunda ki tedabir-i muvaffakiyetkaraneleri İstanbul ahali-i sekinesinin calib-i hayretleri olmuş, Osmanlı ve ecnebi umum ahali tarafından takdir ve tahsin edilmiş ve o sırada bunlar beyne'l-avam elbiselerinin renkleri münâsebetiyle Selanik (mailer)i namıyla iştihar ederek umumun muhabbet kulübünü eylemişler idi.

İşte bu keyfiyet-i mazhariyet Makedonya Avrupalı muallimlerin tensikat hususunda ki hidemât-ı mesbukaları neticesi olduğunu ve tensikatın ehemmiyetini gereği gibi anlatdı. Fakat bu babda ki karar esasen musammem olub keyfiyet 1909 senesi martının onundan itibaren alakadarane resmen tebliğ ve i'lam edildiğinden hidmet-i Osmaniye'de ki yararlıkları üzerine bir te'siri olmadı. Ancak yeniden bir müddet daha işe başlayacaklarından bu hususda kendileri için bir tahrik ve rağbet ve ibraz tali' olmak üzere telakki' edilmişdir **[101]**.

Ecnebi zabitanının hükümet-i Osmaniye ile olan mukavelenâmesi 1909 senesi haziranın on dördüncü günü tarihinden itibaren üç sene müddet için tecdid ve imza edildi. Sene-i mezkûre temmuzu ibtidasından itibaren üç vilayetin Selanik merkezinde ki hey'et-i tensıkıyyesi İstanbul'a celb edilerek birkaç ay sonra eski jandarma idaresi yerine hükümet-i Osmaniye generali tarafından idare olunmak üzere teşkil eden jandarma kumandanlığına müfettiş-i umûmîlik namıyla tensikât-ı umûmîye icrâsına mübaşeret olundu. Tensikât zabitanının yeni ta'yin olundukları mevki'lerini layıkıyla anlamak ve icrâatını muvafık hakkanıyet bir sûretde takdir etmek için 1909 senesinden mukaddem ve muahhar tansikât arasında ki fark ehemi teşkil eyleyen ahval-ı atıyeyı ta'kib ve tetebbu' husûsî nokta-ı nazardan devr tutmamalıdır.

Ol emirde mukaddem ki tensikât Makedonya'nın üç vilâyetine münhasır olduğu halde elli beş zabit tarafından icrâ edilmiş idi bu def'a Avrupa'yı Osmani ve Asya ve Afrika kıtâları dahilinde vasi' bir mikyasda icrâsı musammem olan tensikat mes'elesine yalnız yirmi üç zabitan-ı ecnebiye me'mur edilmişdi. Bütün başka Makedonya tensikatına devletler tarafından teşebbüs edilmiş ve devletlerin kontrolüne tabi' bulunmuş olduğu halde umûmî tensikât yalnız Osmanlı hükümeti taht-ı idare ve nezaretinde icrâ oluncakdı ki umur-ı tensikıyyede müstahdem ecnebi zabitanın vazife ve me'muriyetleri hükümetçe vaki' olacak taleb üzerine teavün ve tecarib ve mesaileriyle hükümeti müstefid etmekden ibaret kalmış oluyor. Osmanlı hükümetince derdest-i icrâ olan tensikâtın idare ve nezareti keyfiyeti icabı vechle müstakilen hükümet-i seniyye yed-i idaresine veya bilhassa dolayısıyla Harbiye nezaretine tevdi' lazım gelir.

Bu fark 1909 senesinden evvel tensikât kumandanı nezdinde hüsn-ü idare ile îfâ-yı vazife eden mukaddem ki (muavin askerler) şuebat kumandanları ne için diğer zabitan ile ve aynı şera'it ile hidmet-i Osmaniye'ye dahil oldukları ve mukaddema olduğu vechle ne için cem'iyet-i teşkiliyeye müçtemian idare yerine zabitan-ı ecnebiye

nakat-ı muhtelifeye taksim olunmak ve bunlardan her birerleri bulundukları noktalarda milel-i muhtelifeden olmak üzere muallimler bulunarak idare eylemeleri mes'elesini hal eyler.

Hükümet birkaç tereddüdden sonra jandarmaya müteallik kaffe-i umur ve muâmelâtın idare hususunu kendi zabitanına tevdi' ve zabitan-ı ecnebiyeyi müfettiş ve âzâ olarak tavzif eylemişdir ki müfettiş veya âzâ-yı me'muriyetleri-umur-ı idarenin kendi zabitanına tevdi' halinde refakatlerinde bulunacak olan zabitan-ı ecnebiye emri altında bulunmak gibi nakat-ı esasiyeyi muntazaman olmayıp mükemmel bir serbestiye malik bulunmuşdurlar. Osmanlı umur-ı zabıta müdiranı dahi kendilerine karşı taht-ı mes'uliyetde olup ta'limât-ı lazımeyi isterlerse ta'kib etmek üzere serbest idiler işte bunların kaffesi mes'ele-i fark ve ehemmiyeti güzelce hal ve izaha kafidir.

(Mabadı var)

Kaimmakam Lamuş

Şuenat

Mösyö "Revival" cenabları

Bank-ı Osmani müdir-i umûmîsi Mösyö Revival cenabları el yevm memleketimizde bulunan ecnebiler meyanında en evvel kendileri harik-i musabini ihtiyacatına medar olmak üzere idare ve nezaret-i umûmîyesi altında olan müessese-i maliye namına 2000 lira-yı Osmani iânesiyle ibraz-ı asar mürüvvet eylemiş ve şu hal ve hareket insaniyetkaranaleri şayan-ı takdir bulunmuş olmağla derç ve ilanıyla iftihar eyleriz.

Mösyö Revival daima muhtaç-ı muâvenet olanlara ibzal-i hamiyyet eylemek hususunda ki tab'iyet-i alicenabanesini bu kerede isbat eylemişdir.

Şirketin Yeni Vapurları

"British" ajans şirketinin müdürü ve şirket-i mezkûrenin Dinyo Kastel şehrinde ki (R. Et W. Hawtharn, Lestie-Co Ltd) müessesinin vekili Mösyö "Robert S. Rovel" şirket-i hayriye tarafından mezkûr kumpanyaya sipariş edilmiş olan iki vapurdan 67 numerolu (Bosphorus) vapurunda 22 temmuzda bir kahvaltı ziyafeti vermişdir. Vapur saatde 13 mil mesafe kat' ederek resm-i kabul Haydar Paşa ve kavak mevaki'nde icrâ edilmişdir. Ziyafetde Ziya Paşa, Yusufyan ve Arslanyan Efendilerle tal'at ve Faik ve Mustafa Beyler ve Hidiviye kumpanyası vekili umûmîsi "Silley" ve daha zevat-ı saire

hazır bulunmuşdur.

İngiltere sefareti tarafından Mösyö "Tomson" ve ticaret ateşesi Mösyö Vikla bulundurulmuşdur.

Müdavin-i fevkalâde mahzuz ve münbesit olmağla şirketin muvaffakiyetle derhal Hawtorn mü'essesine tebriki mutezammın bir kıt'a telgraf keşide edilmişdir.

Japonya Ordusunda Terbiye-i Ahlakiye

(Opinion Militaire'den tercüme)

Fransa zabitanının mevki'-i içtimaileri otuz seneden beri karma karışık olmuş idi, kazandılar mı? Yoksa kayıp mı ettiler? Bunu kararlaşdırmakdan çekiniyorum. Yalnız meşkuk ve mübhem ufuklara doğru sürüklenen bu ınkılabda zabitanın asıl vazifelerinin ne olduğuna dair muayyen ve sarih bir ma'lûmatları kalmadığını işaret etmekle iktifa edeceğim! **[102]**

Vazife-i içtimaiye, vazife-i milliye, vazife-i askeriye, cumhuriyet mürebbiliği, hiss-i vatanperveri (?) meslek-i hususiyede muallimlik, program, merasim… Bütün bunlar birbiriyle tehalif ediyor, herkes kendi tarafdarlarını topluyor, ayrılıyor… Tekrar yaklaşıyor ve en son tedkik ve tenkidde birçok zabitanın dimağ ve fikirlerinde, vezaif-i askeriyenin pek karışık ve müşevveş bir sûretde tersim etmesine müncir oluyor… Bu müşevveşiyet; prensibin eşkal ve tatbikat-ı muhtelifesinden istifade, en küçük bir sebeble en büyük bir tenfi'. Temin etmesini bilen mahir ademlerin menfa'atindedir.

Bütün mües'sesat-ı mevcudenin, ba husus hepsinden ziyâde mües'sesat-ı askeriyenin bu makule insanların mae'l-te'essüf pek çok bulunduğunu nazar-ı dikkat ve itibare almaları lazımdır, Frederik "bir ordunun en büyük bir kısmını ihmalkar ademler teşkil eder, eğer kumandan herkesin vazifelerini nasıl yaptıklarını daima tedkik etmezse bu sun'i ve na mükemmel olan makine hemen ekserya bozulur! demişdi.

Fransa ordusunda hepimiz bu hususda mütefekkir, her birimizin medkik ve müfettişi herkesden evvel kendi vicdanımızdır. Vicdanın kontrolü müesser ve nafiz olmak için bunun menba' helak az veya çok te'min edecekleri men'faatleri kapılmamasını kat'iyyen te'min etmek lazımdır. Bundan başkada vazifenin sarih, muayyen ve hiçbir şüpheyi dai' olmaması matlubdur. İşte bunların sayesinde bir vicdan, bir kalb dûçar-ı hata ve zayıf olduğu bir zamanda bile vicdan-ı umûmî "vicdan-

ı milli" onu tashih ve takviye eder. Fakat zabitin hayat-ı ahlakıyyesinin tensiki her şeyden daha ziyâde güçdür. Nizamnâmelerin en mühimlerinden biri olan-piyade ta'limnâmesinin-medh ve tavsiye ettiği şu "namus, hiss-i vatanperveri, fikr-i fedakari, arzu-yı zafer, inzibat ve müşarikat" hislerinin en âli feza'il-i askeriye olduklarını teslimde şüphesiz hepimiz müttefik ve hem reyiz. Fakat bu mübhem ifadatı yalnız lisanen tasdik ve te'yid ediyoruz… Bütün ef'al ve hareket-ı hayatiyemize şamil olmak üzere ne efkar-ı ahlakıyemizi tamamıyle ta'yin etmeği, ne mülâhazat-ı felsefiye yahud içtimaiyyeden istifade etmeği ve ne de akla muvafık bir usul-ı terbiyeden alanıcak feza'il tahvilen tatbik etmeği asla düşünmüyoruz. Pek âlâ; eğer neferin terbiye-i ahlakiyesinden bahs etmek bir moda ise biz zabitanına tamamıyle biganeyiz. Neferin ki zabıtanını kadar şayan-ı ehemmiyet değildir. Çünkü bir zabit için bu, lazım gayr-ı müfarik bir şartdır.

Bu mes'ele Japonya'da bir çok zamandan beri hal edilmişdir. Japon ordusu en ali ve hakiki durus-ı ahlakiye almak için mazinin elhan hatıratından başka bir şey' dinlemez. Öyle zan ederim ki bu sûret halin menşe' hakikiyesi de bundan ibaretdir. Metin esaslara ibtina eden bu inzibat-ı felsefi-dini değil-daha küçük yaşdan itibaren eski bir kanun "Samvari kanunu" vasıtayla tekvin ider. Bu kanun, bugün askerlere karşı verilen irade-i hükümdarıye-ordunun kanun-ı ahlakıyesine de-idhal edilmişdir. Japonların mezheb ve meslekleri şüphesiz bizim için tamamıyle kabil-i tatbik değildir. Ne bizim mazimize, ne tedrisatımıza, ne de ahlakımıza temas etmez. Fakat kendisine has vesaile istinaden bu mes'elenin bir memleketde nasıl kabil-i hal olduğunu bize gösterir ki bu nokta-ı nazardan büyük bir istifadeyi cami'dir. Bundan başka eğer kendisine şekl-i hakikisini veren terbiye-i ahlakıye büyük bir ehemmiyetle nazar-ı itibare alınmazsa Japon ordusunun Mançuri'de ne yaptığını, istikbalde ne yapabileceğini, pek basit olan usul harbini anlamak mümkün olamaz.

Milli bir orduya tevcih eden ahlak şüphesiz ahlak-ı milliyeden ibaretdir. Ve bütün feza'il-i askeriye harbe karşı hazırlanmış feza'il-i milliyeden başka bir şey' değildir: Zaten Japon zabiti de bütün bu feza'il sade şahsına hasr etmeği aklına bile getirmez. Herkes, ilk evvel kendi refah ve saadetine çalışdığı böyle bir zamanda orduya; bütün vesa'it-i milliyeden yalnız ulu cenab ve fedakarlık hislerini idame ve muhâfaza etmek, bütün şöhret şan ve şerefe yaranın revnak seher karına gibi karşı koymak, cesaretde kıymet-i maneviye, hususât-ı ahlakıyede sadelik aramak lazım olduğunu zan ediyor. Kendisi çün memleketinin atisinden uzak [ati menafi'ne menafi]

bir hayat vücuda getirmeği asla düşünmediği gibi bilakis ona kuvve-i harbiyesinin muhâfazasına medar olan, hissiyat-ı selçar veranenin inkişafı için son derecede lazım olan ahlakı hizmetlerde bulunmayı düşünüyor. Hiss-i tenfa2 bi'l-mukabele büyük vazifenin ikmali için her sûretle iştirak ve tevhid-i mesai' kabul ediliyor, bütün menba'-yı mevcudenin istifade ve istibat edilebiliyor.

Bu kış bu gayede iken şehir lisesinin durus-ı ahlakıye muallimi alayımın bütün zabitanına Confucius'un asarından birini, Kokkyo'yı şerh ve izah etdi. [Kokkyo, muhabbet-i ferzandane kitabı manasınadır] Bu muhabbet-i ferzandane hükm ve nüfuz-ı pederaneye değil bütün kanunu, şer'i kuvvetlere karşı hürmet ve ita'atdir; her zaman, her yerde madun-ı ma fevkine babası gibi hürmet ve ta'zim edecek, ma fevk madununu kendi çocuğu gibi sevecek ve böyle sevk ve tahrik edecektir.

Her yerde aile teşkil edilmek, kanun-ı tab'i üzerine mü'esses bir nizam-ı içtima'ı tertib ve tanzim etmek; işte bütün Çin **[103]** Filozofları gibi Confucieu'nun da gaye-i maksadı: Zaten ameli içtima'iyunun-muallimlerle, Japon zabitanının- tahayyül ettikleri şeyde bundan ibaretdir.

İnzibat, Japonların tarz-ı telkisince adeta tabi' olacaktır. Hatta samimi ailelerin hususî münâsebetinde bile pek refik bir usul-ı nezaket büyük bir dikkat ve ehemmiyetle aranır. Sadakat ve nezaket bunların hepsinde esasdır. İşte bunun içindir ki imparatorun iradesi askerlere ziyâde bu iki şeyin orduda gözetilmesi lüzumunu bildiriyor.

(Mabadı var)

Manevra ve hükümleri

(7.nci numerodan ma'bad)

Lakin sisin kuvveti kumandanlara bulundukları mevki'lerinde layıkıyla keşf eylemek hususuna müsaade etmiyordu. Alay kumandanı süvarilerin gaybubet eylemesi üzerine gönderdiği bisikletli keşşaf generali bulamadığından piyade taburu kumandanının icrâ eylediği tabiyetü'l-ceyş hareketi müsemmir olamadı. Daha garibi olmak üzere sis na bedid oldukda liva, müfreze askeri üzerine hücum eylemişdi. Bu müsademeye yalnız iki bölük başıalrı sebebiyet vermiş olup bu da vaki' olan bir kumanda emrine bila tevkif itaatle başda general olduğu halde düşman vaz'iyeti alarak muzafferiyet-i mevhumeyi zahmetsizce red ile ihraz-ı galebe eylemiş lakin aynı zamanda pot kırdığını anlamışdır. Alay kumandanı isti'mal eylediği hed'a-yı

harbiyenin muvaffakiyetle husûle geldiğinden dolayı beyan-ı hoşnudiyet ile gizlice gülüyordu fakat kumandanın bu hüsn-ü zannı ve hoşnudiyeti derhal tahvil etdi. Çünkü general o anda dizgini çevirerek henüz kamilen taaruz ve hücumdan salim bulunmuş olan alayına iltihak etmiş ve bu sûretle bütün kuvvet-i mevcudesiyle düşman-ı mefruza meydan okumak çare ve tedbirini istihsale muvafık olmuşdur.

Vakayı kimse görmediği gibi hiçbir hükm de verilememişdi. Bu mevki'de hazır bulunmuş olan baş kumandan dürbin ile liva vala-yı müfrezelerinin yekdiğeriyle olan müsademesini uzakdan görmüş ve bunlardan alay müfrezesinin gaib edeceğini zan ve tahmin eylemişdir.

Tenkidde tezkike-i nefs için bulunamamasından dolayı her mes'uliyet alay kumandanının bizzat kendisini raci' olmuşdur. Çünkü general hakikati söylemiş olsa kendi lehinde değil bilakis aleyhinde söylemiş olacağını pek âlâ bildiğinden ahval-i cariye hakkında hiçbir şey nakl ve hikayeye cesaret-yab olamamışdır. Bu babda daha ziyâde ısrar etmek hususunu faydasız görürüm. Bütün zabitan bizzat kendileride itiraf edebilirler. İkisi bir arada bulunan iki alayın birleşmedikleri çok def'alar görülmüşdür. Çünkü kumandanları yekdiğerini mekteb-i harbiyenin en iyi zabitanından olduğunu bilip tanıdıklarından layıkı vechle müsademe edemiyorlar. Hatta manevra müdürü dahi layıkıyla idare edememesinden dolayı manevralar muvaffakiyetle neticelendiği görülmemişdir. Bazen bir nehri mürur etmek için nehrin diğer geçid mahalleri ve köprüleri olduğu halde asker umûmîyetle arkasını ta'kib eden düşmanı da nazar-ı itibare almayarak aynı köprü üzerinde mürur edecek yerde birbirine kilitli bir halde tahşid ederek müruru işkal ile beraber izae' vakt edildiği görülmüşdür. Askeri düşmanın ateşine ma'ruz bırakacak olan mevki'in ehemmiyetini kat'ıyyen deriş edememek gibi ve'l-hasıl daha bir çok kusurlara meydan verildiğini her zabitan görüp müşâhede etmişdirler. Eğer her icrâ olunan manevralarda ki-arzu edilmediği ve tensihat icrâ edildiği halde-sebebiyet verilen hatalar ta'dad edilecek olsa bu babda bir çok cildlerle kitablar yazmak icab ederdi.

(Mabad-ı var)

Portmut'ta bahren icrâ kılınan resmi geçitte hazır bulunan ecnebî zırhlıları

Kral Beşinci George hazretlerinin resm-i tetevvücler icrâ olunduğu gün Portmut'ta bahren icrâ kılınan resmi geçitte kral ve kraliçenin şerefine hazır bulunmak ve resmi geçitde iştirak eylemek üzere devlet-i ecnebiye tarafından ressam şehir "Sör

Filip Vates"in tersim eylediği resm ve plan üzerine "Armstrong", "Veyt Voret ve şürekası" destgahlarında inşâ edilmiş olan beş zırhlının gönderilmesi en ziyâde şayan-ı dikkat bir mes'eledir.

Bu beş zırhlı devlet-i Osmaniyenin "Hamidiye" Amerika cumhuriyetinin "Buenos Aires" Şili hükümetinin "Şakaboku" sürücüyanın "Aydtesold" ve Çin hükümetinin "Hayşey" kruvazörleridir. Bu mes'ele bugün denizce meşhur olan İngiltere'nin ma ziyâdeten dünyanın her tarafına en iyi harb kemineleri inşâ eyleyen destgahlarına emin olması hususunda en büyük bir delildir.

Bu münâsebetle Türkiye drednotlarını İngiliz "Armstorng" ve "Viker" kumpanyaları destgahlarına sipariş eyleği münâsib görmüşdür ki isabet ettiğinde şüphe yokdur **[104]**.

Meksika Ordusu

(8.nci Numerodan ma'bad)

Silah-ı harbiyesi

Piyadesi-Beş fişek ile dolar yedi milimetrelik (hazineli) Mavzer tüfeği isti'mal eder. Fransa'nın sabıka ateşemiliteri olan General Mondragon, Porfirio Diaz namında ihtira' eylediği makine ile müteharrik tüfek daha yakın kabul edilmişdir. Bu silahdan dört bin olmak üzere Avrupa'ya sipariş verilmişdir. Sürgü koluyla mükerrer mekanizma ateşli ve sıralama olmak üzere altı fişek atar ve bu sûretle kurşunun atıldığında sürgü kolunun, açılıp kapanma ameliyatı icrâ için barut dumanının ileriye sürmek kuvvetinin istima'lini te'min ider. Süvari için-aynı çayda Mavzer karabinası.

İhtiyatlar için-1893 senesi modeli Ramneğtun tüfeği, sahra ve bayır topçusu-1898-1901 seneleri modeli 75 milimetre, seri' endahtlı "Schneider-canet" toplarından beheri 6 topu havi 6 batarya.

1901 senesi modeli 75 milimetrelik altı toplu 78 batarya "Saint-chamound Mondragon" topları.

Eski 80 kiloluk Bange sahra topları olup General Mondragon'un taht-ı idaresinde olmak üzere sürgü kolu hareketi baharlı bir makine altı ile ve bir kancalı bel ile sadeleştirmek sûretiyle seri' endahtlı olarak şekli tahvil edilmiş 48 aded top.

Tafsilât-ı mesrudeden her ne kdar muhtelif dört numûne üzerine top mevcud ise de asıl dağ topçusu olmadığı anlaşılıyor. Ve'l-hasıl "Verakruz", "Tapıko",

“Salinkruz”, “Koaça ve Kavalko” limanları ile “Teho antepok” bir dahi şimendüfer nihayetine bağlayan noktanın haiz oldukları ehemmiyet mevki’lerine rağmen kezâlik topçusu dahi mefkud idi.

Malzeme-i harbiye i’malât ve ta’mirat fabrikaları

Meksika daha bir çok zaman ecnebilerden malzeme ve silah-ı harbiye siparişanesi mecbur ve muhtaç olub mamafih bir çok mü’essesatı malikdir. Birincisi “Tacubaya” fişek fabrikasıdır.

-Bu fabrika 1907 senesinde te’sis edip hal-ı hazırda yevmiye dokuz bin kartuş i’mal eder icabında iki mislini dahi çıkarabilir. Bir mirliva ile muavini tarafından idare olunur. Otuzu inas ve yüz yirmi altısı zükur olmak üzere 150 amele çalışır.

Tüfek kurşununun kendisi ve konağı ve kapsülü kaffesi Meksika’da i’mal olunur. Sert çelikden ma’mul kurşun kabı ve dumansız barut haricden tedarik olunur.

İkincisi “Santa Fe et de Chapultepee” barut fabrikalarıdır. “Santa Fe” barut fabrikası Meksika’nın ihtiyacatına kefil olmak üzere siyah barut istihsal eder. 1910 senesinden beri dumansız barut dahi yapmakdadır. “Şapoltepek” barut fabrikası alât ve edevatı pek mükemmel olmayub hasılâtı az miktardadır.

Üçüncüsü Meksika silah fabrikasıdır. Bu fabrika hususiyle ta’mirat içindir. Mamafih tüfek kundağı dahi imal eder.

Dördüncüsü Meksika silahhanesidir. Bu da ta’mirat içindir. Bir müddetden beri topçu cephane arabaları i’mal eder. Bir kaimmakam taht-ı idaresinde olup elli kadar amelesi vardır.

Beşincisi topçu malzemesi ve seferberlik koşum takımlarını “Almacenes” deposudur. Bu depoda kullanılan toplara iki kar faik olan toplar ile bir çok “Hotchkiss” mitralyözleri mevcuddur.

Altıncısı “Vera-cruz” silahhâne-i bahriyesidir. Buda adi ta’mirat için bir imalathanedir. Birkaç Amerikan toplarından mâadâ Fransız silahı mevcuddur. Bütün bu mües’sesat la akıl on seneden berü mevcud olup tedrici devam ve tekamül eylemekdedir.

Şimendüferler

Meksika’nın tahminen 24,300 kilometrelik demiryolları vardır. En

ehemmiyetlisi hükümetin kontrolü tahtında olan “Meksika merkez”, “Meksikalı” ve “Meksika İç Okyanusya” şimendüfer kumpanyalarıdır. Demiryollarının genişliği bir metre ve 426 milimetredir. İkinci derecede olmak üzere daha az genişlikde demir yollarda vardır. “Tehe antepon” şimendüferi işlemeğe başlayalıdan beri menafi’ iktisadiye-i mahalliyeye binâen “Tehe antepon” havalisi 1907 senesinde büyük bir ehemmiyet-i askeriyeyi haiz bulunmuşdur **[105]**.

Bir zihin vesaeti 200 kilometreden ibaretdir. “Sierra-madre” silsile-i cibali mezkûr bir zihin içinden geçer Meksika Körfezinin sath-ı maili üzerine iner diğer tarafında bulunan muhit-i sahilin ise dik menazırını arz eyler. Bu mevki’de ki şimendüferin tûlü 304 kilometredir. “Salina-cruz” limanında haiz-i ehemmiyet büyük işler yapılmış ve yalnız bu mevki’de ki şimendüfer hükümetinin kendine aid bulunmuşdur.

Netice

Son usulde mücehhez olmakla beraber Meksika ordusu tarik-i terakkide ehemmiyetli bir sûretde kat’i mesafe etmekde ve netice-i matlubeye muvafık olmak isti’dadındadır. El yevm amâl ve mekasıdında sebatkar ve muvafık olmak gibi evsaf-ı matlubeyi haiz olan zabitanıyla kanaatkar ve cesur, ve mukavim olan askeri harb-i milliyede muhib bir ordu teşkil ider. Ordunun mehabetini göstermeğe hamil ve mücehhez oldukları silahın kaffesi yeni ve birinci derecede olmakla beraber cins ve ırklarına mahsus meharet ve iktidar fıtrıleride kafidir. Meksika ordusunca elyevm noksan olan bir cihet varsa o da adedce ve ta’lim ve terbiyece matlub olan kuvvetin mefkudiyetindedir. Mamafih kavanin-i mevcude tamamıyle tatbik idiler ve güzel ta’lim ve terbiye görülürse netice-i matlubeye muvaffakiyet derkardır.

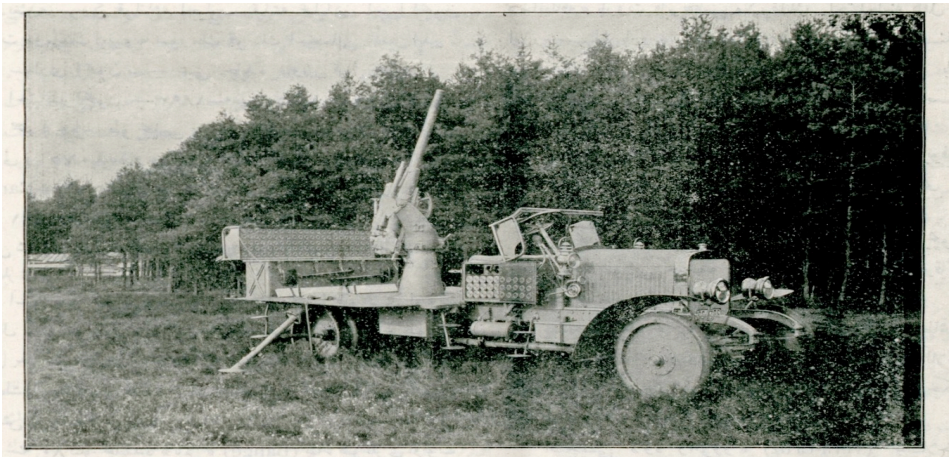

35 çap tûlünde 6,5 santimetrelik balon topuyla otomobil

Yeni Balon Topları

(8.nci numerodan ma'bad)

En son 1910 modelinde ise sürat-i ibtidaîye 670 metre mesafe-i azami 11 kilometre ve 75 derecelik zaviye-i irtifa' ile 7 kilometre irtifa' endaht eylemek sûretiyle topun havas balistikası şayan-ı ehemmiyet bir sûretde tezyid edilmişdir. Hatta balon topunun çapı 6,5 santimetreye iblağ olunarak te'siri artırılmışdır. Otomatın kabak takımı ve her nev' hesabat ve endaht cedveli isti'maline hacet bırakmayan otomatın nişangah tertibatını top hidematını ol kadar teshil etmişdir ki bu topla rahatça dakikarda 30 endahtdan ibaret bir ateş sürati istihsal edilmişdir. Zırhlı otomobil 140 atımdan ibaret kafi bir cephaneyi hamil olduğu halde saatde 60 kilometre bir sürati haizdir. Otomobil motorunun suret-i hususide tarz-ı inşası sayesinde en arazili bir zamanda bila müşkilât hareket eyler. Diğer otomobillerde olduğu gibi motor yalnız art tekerlekleri değil evvel tekerleklerideide doğrudan doğruya tahrik eyler. Arabanın çamura batmasını ve kaymasını men' için tekerlek lastiklerinin yanında geniş çelik şeritler tertib olunmuşdur. Aynı otomobiller üzerine sahra topları ve 10,5 santimetrelik toplarda vaz' olunuyor. Sahra topları sahra topçu mühimmatı kullanmak faidesini cami' olduğu gibi 10,5 santimetrelik toplar dahi 317 **[106]**

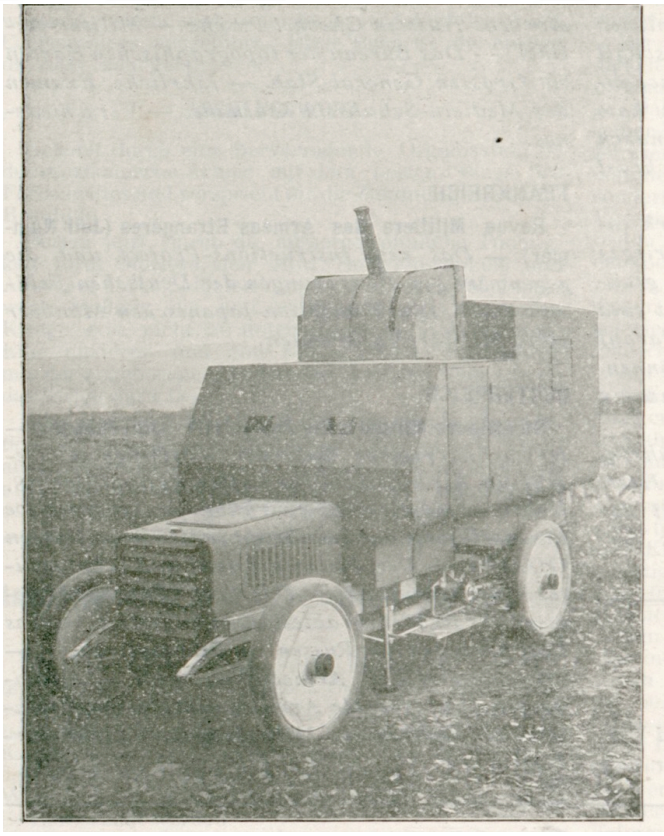

30 çap tûlünde 5 santimetrelik balon topuyla mücehhez kamilen zırhlı mestur otomobil

Metre ton kuvve-i zindesiyle müstahkem mevaki' karşı pek büyük hizmet îfâ ve lüzumunda sahra ateşine dahi iştirak eyler. Mutalaat anifeden müsteban olacağı üzere el yevm 100 kilometre ve daha ziyade süratle hareket eyleyen bir sefine-i havaiyye karşı 60 kilometre ve süratinde bir zırhlı otomobil ne işe yarar! Balon toplarını hamil bir otomobil teyyarenin mürüruna intizar eyler. Bir mevki'den bir mevki' süratle hareket eyler. Rüzgar ve tahvilât-ı havaiyyenin bazıcası olan düşman teyyare ateşiyle ta'kib eyler, bunun içinde 60 kilometre ve kaiden daha az bir sürat bile kifayet eyler. Asıl iş büyük mesafeli bir top ateşiyle teyyareyi takip etmekdedir. Bunun içinde erhard sistemi (Balon tahrib şarapneli) bil hassa şayan-ı tavsiyedir.

Çünkü gittikçe mütezaid bir mesafede husulü tabi' olan ta'yin-i mesafe hatalarını büyük bir te'sir dolanı ile ta'dil eden ancak bu mermidir. Nokta-ı şikesteden itibaren merminin dane kısmı ileriye hareketle nokta-ı şikesteden takriben 125 metre ileride patlar. Gayet basit bir tanzim müftahıyla bir an içinde yüzer metre fasılalı 5 memri tanzim edildiğinden bir dakika içinde 600 ila 700 metre tûlen, 200 ila 300 metre arzen bir nahal misketler vasıtasıyla ateşi altında bırakılır. Teyyareler süratlerini artırsınlar! Tûlen ve irtifaen kabiliyet hareketlerini tezyid etsinler! Toplarda onları müthiş mermileriyle hatta teyyarelerin ihtimal hiçbir vakit vasıl olamayacakları irtifa'lara kadar ta'kibe hazırdırlar.

Yeni Çıkan Kitablar

(Ceride-i Askeriye)

Temmuz 1327. Numero 19-Mündericât:Takdir-i hamiyyet-Tahvil-i me'muriyet-Mütekaidin-Aile maaşı-Zam maaş-Evamir ve talimât-Merhum Hüseyin Şevket Paşa-Makalât-ı askeriye-Erkan-ı harbiye-i umûmîye dairesi harita şu'besine merbut "harita tersi'mi mektebi" için ta'limât-Gülhane tababet-i askeriye tatbikât mekteb-i seririyatında icrâ edilen senevi imtihanın bu seneki sûret-i ceryanı-Ruski invalidden-İlanat

Sahib-i imtiyaz: T.Zeki

Müdir-i mes'ul: Leon Berkoviç

1.10. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 10

1. Sene, 10. Numru **1 Ağustos 1327**

Zabt u rabt kuvvet, kuvvet ise vatanın terakkîsini vücuda getirir

Müdafâa-yı Milliye

Askerî ve Fennî Osmanlı Gazetesidir

Her on beş günde bir neşr olunur

(Ser-Muharriri: Mehmed Zeki, Mühendis)

Müdâfaa-ı Milliye bi'l-hassa askeri olduğundan maksadı terakkiyatı askeriyeye ma'tuf bulunduğundan şahsî tenkidat ve ihtilâfatı muhtevi mevadı kabul etmez.

İlan

Manda post ve mekteblerin gazetemizin idarehânesine gönderilmesi mercu'dur. îlânat içün doğrudan doğruya idarehanemize müracaat etmelidir.

Îlânat bedeli peşinen ahz olunur.

Abone bedeli içün

Beyoğlu Galavani sokağı 14 numeroda bulunan idarehâneye veya İstanbul'da

Bab-ı Ali caddesi numero 46 "Kütüphâne-i İslam ve askeri"ye müracaat etmeli.

Memâlik-i Osmaniye içün seneliği 1 lira-yı Osmanî

Memâlik-i Ecnebiye içün seneliği 1 İngiliz lirası

Nüshası Memâlik-i Osmaniye içün 5 Guruş

Nüshası Memâlik-i Encebiye içün 1,25 Frank

Mekteb-i askeri talebelerine Bir senelik abone bedeli: Bir çeharın lira-yı Osmanî

Binbaşı rütbesine kadar olan zabitana Bir senelik abone bedeli: Yarım çeharın

lira-yı Osmanî

Risalemiz tarafından İstanbul harikazâdegânı için iâne-i cami'

Memâlik-i Osmaniye ile münâsebet-i ticariyede bulunan Avrupa ticarethânelerine İstanbul harikzâdegânı için açılan iâneye iştirakları zamanında gönderdiğimiz mektupta Almanya'nın Mannheim şehrinde (Benz) ve şürekâsından birinci bir cevap almakla müfteharız. Bu mektup ber veçh-i âtidir.

"Müdâfaa-yı Milliye Gazetesi Ser Muharriri Efendiye"

"İstanbul harikazâdegânına tahsis edilmek üzere size tarafımızdan (1000) mark verilmesini şehrinizin (Belar Lanez) ticarethanesine yazdık. İhtirâmat-ı faidemizin kabulünü rica eyleriz."

(Benz) ve şürekası

Harikâzadegan namına (Benz) ve şürekâsı ticarethanesine vuku' bulan iânelerinden dolayı halisâne teşekkür etmekle kendilerine bu babda müracaat ettiğimiz diğer fabrikaların dahi mezkûr ticarethaneye imtisal etmelerini temenni eyleriz.

İkinci iâne cetveli

Birinci cetvel yekûnu	2290 kuruş
S. S	540 kuruş

Beniz ve şürekâsı Mannhaim'de (Bu miktar Mösyö Belâr Lanez ve listesiyle Almanya konsoloshânesine teslim edilmiştir.

(1000 mark)	5832 kuruş
	Yekûn 8667

Bundan mâadâ harikâzadegâna tevzi' edilmek üzere Madam (Juliyanı) ve Mösyö (Ber ghavuz) ve (Minah) tarafından bir miktar elbise ve (Sosyetede Perudoktordi Frans) mağazası tarafından dahi birkaç kutu zahire gönderilmiştir **[109]**.

Zeçini Paşa hazretleri ile bir mülâkat

Osmanlı itfaiye taburları kumandan-ı umûmiyesi birinci ferik Edmond Zeçini Paşa hazretleri ile bir kere bir mülâkat icra' etmek şerefine nâil olduğundan bugünkü makalemi işbu mülakata hasr eyliyorum.

Bundan otuz altı sene mukaddem cennet mekan Sultan Abdülaziz Han

hazretlerinin devr-i saltanatında ve hakan-ı müşarü'n-ileyh tarafından sûret-i mahsusada izhâr buyurulan arzu üzerinedir ki Avusturya ve Macaristan İmparatoru Macar itfaiye kulüpleri cemiyyet-i müessese olup Macar itfaiye taburlarını vücuda getiren Kont Zeçini Paşa hazretlerini Osmanlı itfaiye alaylarına muallim olarak tavsiye ettiler.

Binâen-aleyh bidâyette muallim sıfatıyla buraya celb edilen müşârü'n-ileyh kont iki sene sonra miralaylık rütbesine ve müteakiben peyder-pey livalık, feriklik ve birinci feriklik rütbelerine irtikâ eyledi.

Müşârün-ileyh ile vuku' bulan mülâkatım bir vech-i âti cereyân eylemiştir:

Sual-Paşa hazretleri ilerüde yeniden bir daha harik vukua gelmesi için tedâbir-i lazime-i ihtiyatiye ittihaz eyledimi?

Cevap-Dahiliye Nazırı Beyefendinin taht-ı riyasetinde müteşekkil olup benim dahi iştirak eylediğim komisyon-ı mahsus gerek mevcud dört itfaiye taburlarına iki yeni tabur daha zam ve gerek bi'l-cümle âlât ve edavet-ı lazime-i iştirak eylemek üzere (104,000) liralık bir meblağ tahsisine vaz' olundu mu?

Karar vaki' mevki'-i icrâya vaz' olundu mu?

Mevcud dört taburun her türlü levâzımı istikmâl ile bu taburlardan layık vechle istifade eylemek için derhal sarf-ı iktizâ eden mebla' hakkında raime müracaat eylediğinden bu babda bilâ ifâte-i vakit hemen (20,000) liralık bir kararı küşâdı lazım olduğunu cevaben beyan eyledim.

-İktizâ eden karadı bu kadar mı?

Hayır, yeniden ve serian vücuda getirilecek iki tabur için ne kadar meblağa ihtiyaç bulunduğunu dahi sordular. Bahriye itfaiyesinden ma'dud olmak üzere ayrıca yarım tabur teşkil etmek fikrindeyim.

-Hayli mevzu' bahs olmuş ve şimdiye kadar vüsulu lazım gelen iki tulumba nasıl şeydir?

-(Evlem) şehrinde kâin (Macirus) fabrikası tarafından tertip ve tersim edilen bir plan mûcebince elektrobenzin ile müteharrik bir motoru muhtevî bir tulumba i'mâl etmiştir ki bu altı hin-i icabında ikiye katlayarak en dar sokaklara girmek mümkün olabilir. Biz bu alet ile birkaç gün mukaddem Bab-ı Ali'de bir çok tecrübeler icrâ ettik ve gerek sadrazam paşa hazretleri gerek kabinenin diğer erkân-ı hazeratı bu tecarib

neticesinden son derece memnun kaldılar. El-yevm bu tulumbalardan bir adedi Bâb-ı Ali'de ve ikisi dahi daire-i bahriyede bulunmaktadır.

Şunu da ilâve-i mukâl edeyim ki yangın esnasında muhâberatı teshil e tesri' maksadıyla yeniden on altı telefon merkezi te'sis için sarf-ı lazım gelen meblâğ bizim itfaiye büdçemizin haricindededir.

-İstanbul hârik-i azimi esnasında çok müşkilâta tesadüf ettiğimiz mi? Yangın nasıl oldu da o derece sûretle etrafa sirâyet eyledi?

-Harikin daha ziyâde sirâyetine meydan vermemek için otuz altı saat lâ-yenkatı' uğraştık. Daire-i harbiyenin tahlisini yaver gayru ve cesurum cümle buna borçluyuz.

İki sene mukaddem şehrin her tarafında su boruları tefriş için su kumpanyası mühendisleri ile birlikte bir takım plan ve projeler tanzim eyledim. Fi'l-vâki İstanbul cihetinde 32 kadar mahalle mevcuddur ki bunlar sudan mahrum olduklarından yangın vuku'nda pek fena bir mevki'de bulunurlar. El-hâsıl her şeyden evvel su borularını tanzim etmek iktizâ eder ki tulumbalar hîn-i hâcette iyice işleyebilsin.

-Sigorta kumpanyaları tulumbacılara muavenet makamında ne yapıyorlar?

-Bize ibraz-ı muavenet etmeleri için mezkûr kumpanyalara müracaat ettik fi'l-vâki' Avrupa'da tulumbacıların ihtiyar ettiği masarifin bir kısmı bu gibi kumpanyalar tarafından te'diye edilmektedir. Halbuki şehrimizde mevcud otuz kadar sigorta kumpanyalarından yalnız Osmanlı sigorta şirketi ile (Asor ensiyone terisete) kumpanyası bize yardım ettiler. Diğer şirketlere gelince bunlar teklif vâki' mensub oldukları kumpanyalara tebliğ edeceklerini beyanla iktizâ ettiler. Halbuki hemen iki seneyi mütecâviz bir zamandan beri bu babda henüz bir cevap alamadık.

Mehmed Zeki

Mısır'da İngiltre

(Muhâbir-i mahsusamızdan)

İngiltere hükümeti tarafından Mısır vekalet-i umûmiyyesi me'muriyetine bu kere Lord "Kitchener" ta'yin olunarak birkaç hafta zarfında mahal-i me'muriyetine iltihak etmek üzere bulunduğu bulunduğu istihbar olunmuştur.

Hayat ve silk-i askeriyesi bu sûretle neticelenen Lord Kitchener sini altmışı

mütecâviz olup Mısır'da ki me'muriyet-i cedidesine nihâyet verildiği gün tekrar silk-i askeriyeye geçmek için artık pek ihtiyar olmuş olacaktı **[110]**.

Bu zâbit büyük büyük bir iktidara mâlik olduğu gibi me'muriyet-i cedide-i mülkiyesini idare hususunda hâiz olduğu evsâf ve müzâyesi gayr-ı münkir olup bâ-husus müddet-i medide şarkda bulunması me'luf olduğu müzayanın en birincisi teşkil ider.

Lord Kitchener 24 yaşında iken istihkam mülazımı me'muriyetiyle umur-ı müsahaya ikmâl için arz-ı Filistin'e ta'yin olunarak gerek burada ve gerek Kıbrıs'ta sekiz sene bulunmuştur. Arap isyanında kısa bir zaman için olan me'zuniyetini geçirmek üzere Mısır'a gitmiş olduğu halde buradaki müddet-i ikâmeti on altı sene imtidâd etmiştir. Evvelâ süvari hidmet-i askeriyesine ve sonra taşra me'muriyetine geçerek 1884 tarihinde sevâkin idaresi me'muriyetine tayin olunmuş ve burada 1886 senesine kadar îfa-yı me'muriyet eylemiştir. 1889 senesinde Sudan'ın şark seferinde celb-i dikkat bir surette temyiz ederek 1890 senesinde Mısır ordusu (serdar)'ı ta'yin edildi. 1898 senesinde (Zogola) eyaletinin feth ve zabtı hususunda görülen muvaffakiyetine binâen Sudan'ın dahi feth edilmesi vazifesi kendisine tevdi' ve i'timâd edildi. Âlem bilir.

1899 senesinde Sudan ordusu me'mur namıyla Harput'ta ikâmeti esnasında meşhur Afrika-yı cenubi muhârebesi vekâyi' hasebiyle "Lord Roberts"in refakatinde olmak üzere erkan-ı harp riyâseti me'muriyeti kendisine tevdi' eyledi.

Uzun müddetler devam eden bu muharebe ta'yininden bir sene sonra muvaffakiyyetle neticelendiği görülerek derhal Hindistan umum kumandanlığına ta'yin edilmiş ve 7 sene imtidâd eden bu me'muriyeti zamanda cihet-i idare-i askeriyece mühim tensikât ve teşkilât icrasına muvaffak olmuştur. Buradan avdetinde Avusturalya ve Zelenda-i cedid ve Kanada'yı ziyaretiyle müdâfa-ı mülk hususunda hükümet-i mezkûra için birtakım projeler tertip eylemiştir.

Bugün Lord Kitchener umur ve mesâil-i devletde ki ticârib ve iktidâr ile beraber ahvâl-i mahalliyesine tamamıyla vakıf olduğu Mısır ülkesine avdet ediyor.

1882 senesinden berü İngiltre ve Mısır'da daimi bir suretde bir ordu asker bulunuyor bundan mâadâ muhtelif zamanlarda vuku' bulan seferler imtidâd eyledikçe asâkir-i muâvene gönderilerek sefer-i askeriye hitam verildiğini müteakib bu asâkir-i muâvine derhal avdet ediyordu. İngiltre'nin Mısır'daki daimi askerinin mevcudu 4000

ile 6000 arasında olup bu miktar 1910 senesinde tertipye-i tenzil edilmiştir. 1906 senesinde Harbiye meclisince bu miktarın tezyidine karar verilmekle derhal bir tabur piyade ile bir alay süvari askeri iğzam edilmiş ve el-yevm İngiliz'in Mısır'da bulunan askeri zirde beyan olunan nev' ve miktardan ibaret bulunmuştur.

1 süvarı alayı

1 süvari bataryası

1 cebel bataryası

1 kısım ağır topçu

1 bölük istihkam

5 tabur piyade

İşbu envâ-ı askerinin yekûn-ı umûmiyesi 6063 adetten ibaret bulunmuştur. Bu kuvve-i askeriyeden bir kısım topçu ve bir tabur piyade daimi surette "serdar"ın emri altında olmak üzere Hartum'da ve bakiyesi bir livâ kumandanı emri altında olmak üzere Kahire ve İskenderiye'de mevcud bulunur. Bunların umûmî İngiltere Hükümeti'nden alacakları müsaadat ve ta'limat dairesinde hareket ederler. Hükümet ta'limatında nadiren kusur eylediğini bilâ-ittihaz söyleyebiliriz. İngiliz askeri hemen daimi surette sefer etmekte olup yalnız (Zogol) seferinde hükümet tam sekiz yüz bin İngiliz lirası sarf eylemiş. Halbuki "Lord Kitchener" serdar ta'yin olunduğunda Sudan'daki umum icraat ve tertibât büyük bir tasarruf ve iktisad ile neticelenmiştir.

Lord Kitchener vekil-i umumî ta'yin olunmakla inzâr-ı umûmiye el-yevm Mısır'da mevcud bulunan kuvve-i askeriyye ile hüsn-ü tedvir hususi kâbil olup olmayacağı noktasına ma'tuf bulunmuştur. Sudan'daki İngiliz te'sir ve kuvvetinin muhafazası ve gayet vâsi' ve cesim olan böyle bir ülkede kemâl-i suhuletle zuhur edebilecek vekâyin izâlesi hususunda bu birkaç bin mevcudun herhalde faidesi olacağı inkâr olunmaz.

Diğer taraftan mevcudun nezyidi hususunda birçok mevani' ve müşkilâta tesadüf edileceği tabi'dir. Çünkü ol emirde Avrupa askerinin iklimi gayet har olan bir memlekette barınmak için esbab-ı huzur ve rahatlarının istikmâline ve bugünkü mevcuda göre olan İskenderiye, Kahire ve Hartum kışlaları bundan ziyadesini istiâba müsaid olmadığından sevkiyat icrası icâb eylediği takdirde ibtida'-yı emirde kışlalar bina ve inşasına lüzum ihtiyaç görülecekti.

Saniyen nezaret-i umûmiye 74 tabur Britanya-yı kebirde ve 74 taburda müstemlekatta bulundurulması hususunu şart ve esas vaz' eylediğinden bu husus Mısır kuvve-i askeriyesinin tezyidi mes'elesinin husulüne yeniden bir sed mümanaat çıkmıştır ki yeniden asker sevk eylediğinde şekil ve esas mevzu' tağyir eylemiş olacaktı. Binâen-aleyh yakında Afrika-yı cenûbi muhafaza askeri **[111]** tenkıs edileceğinden buradan ifrâz edilecek asker ile Mısır kuvve-i askeriyesi takviye edilerek bu suretle istifade edilmiş olacaktır.

Mısır'da ordu teşkilâtı 1883 tarihinde vuku' bulmuştur. Tarih-i mezkûrdaki bir ordu teşkili ile iştigal edilerek evvela terk-i neferatı sonra Arnavut taburlarından ordu teşkili hususu düşünülmüş ve nihayetü'l-emr fellahlardan olmak üzere ki taburlar teşkiline karar verilerek Nil sevâhilindeki Arapların kendileri arasından muktedir askerler tehiyye ve ihzâr eyledi. Hatta Sudan'da devam eden muharebâtın muvaffakıyyetle neticelenmesi başlıca Fellah askeri ile İngiliz zabıtanı arasında hâsıl olan münasebet ve mutâbakat meselesi sebep olmuştur. 1883 tarihinde sene-i sabıka muharebe ve isyanını müteâkib asker arasında kolera zuhur eylediğinde etibbâ ve hidemanın adem-i kifâyesinden nâşi hastaları tedavi ve cesedleri yıkayıp defn eylemek gibi hidematı bizzat zâbitan ifâ eylemiştir. Binâen-aleyh hidemat-ı vakıa askerlikde neferat tarafından zâbitan hakkında lâye tegayyir bir muhabbet ve hulus ve hüsn-ü niyet beslemek ve kemâl-i sadakatle muharebelerde kendilerine muti' olmak cümle-i ahval ve müzâyeyi askeriyeden bulunmuş olmakla şayan taaccüb-ü ahvalden değildir.

İbtidâ-yı teşkilatta mevcudun miktarı, beş bin neferden ibâret olup biri İngiliz zabitanının diğeri Mısırlıların kumandası altında olmak üzere iki livaya tefrik edilmiştir. Yalnız bu iki livâ ile Sudan'da iş görülebileceğine ve Britanya'dan asâkir-i muavine gönderilmedikçe mevcud ile muharebe edilebileceğine kimse emniyet etmiyordu. 1883 tarihinde Sudan birinci taburu teşkil edildi. 1886,1887 senelerinden beri yeniden iki tabur daha teşkil edilerek 1887 senesinde bütün cenûb taraflarının Müdâfaa vazifesi Mısırlılara tevdi' ve itimâd olundu.

El-yevm Mısır ordusu sekiz taburu Fellah altısı Sudan ve beri Arap olmak üzere on beş taburdan mürekkeb olup Mısırlı taburlardan yalnız dördünün zâbitânı yerliden ve diğerlerinin her birinde üç ve Sudan taburlarında dört İngiliz zâbitanı ve Arap taburunda yalnız bir İngiliz miralayı mevcuddur.

Süvari Sudanlı olmak üzere beş ilden mürekkeb olup dört bölükden ibâret bir

kısmını hecin alayları teşkil eder topçu, dört istirli batarya ile üç piyadeden ibâret olup bu hesaba nazaran el-yevm Mısır'da mevcud bulunan askerin miktar-ı umûmiyesi on altı bin nefere bâliğ olmuş olur.

Miralay Villi

Balkan'larda Çete Muharebeleri

(Dokuzuncu numerodan ma'bad)

Makedonya jandarma tensikatına vaktiyle me'mur edilen Avusturyalı zâbitanın icrâ-yı vazifelerine dair (1910) senesi nihayetlerine doğru neşr olunan bir rapor, Makedonya'daki çetelerin birçok müsâdemat ve muharebâtını tasvir etmekde olduğundan gerek bu müsâdematın tarz-ı cereyânı ve gerek müsâdemat-ı vakıa esnasında gösterilen suret-i mukâvemet hakkında izâhat ve tefsilât-ı mühimme bahş etmektedir. Bu babda ol emirde çetelerin suret-i teşkilini izâh eyleyeceğiz. Bi'l-âhire birer misâl vererek onların def' ve izâlesi çarelerini göstereceğiz.

Çeteleri teşkil eden efrâdın kısm-ı a'zâmı ekseriya bir hayli serserilerden müteşekkil ise de bazende zâbit, orta zâbit muallim ve talebe misüllü tahsil görmüş ve bir mevki' ictimâ-yı hâiz eşhasdan mürekkeb bulunur. Bu yolda vücuda gelen çeteler miili komiteler tarafından teşkil edildikten sonra gâh tebdil-i kıyafet suretiyle gâh harp eyleyerek ve dostlarından ve yahut mezhepdaşlarından faal ve cesur muharebeler tedarik ederek hududu geçerler.

Çetelerin teşkil eden efradın adedine gelince bu aded son derece methul olup altı kişiden seksen kişiye kadar bâliğ olabileceği gibi teslihât ve teçhizâtı dahi aynı çete eşhâs için bile tebdil edebilir idi. Ma'hazâ netice itibarıyla denilebilir ki bu teslihat ve techizât mümkün mertebe mükemmel ve muntazam bulunuyordu. Fi'l-hakika Avrupa'da isti'mal edilen bi'l-cümle ıslaha mükerrer ateşli silahların tekmili ve en ziyâde (İşteyir) silah fabrikasının "Manlihar" tüfenkleri hep arz-ı vücud eyliyorlardı. Bunlardan mâadâ hemen bi'l-cümle çeteler bombalarla dahi mücehhez bulunuyordu. Bombaların bir kısmı metreyle ve top barutuyla mimli teneke kutularından ibâret olup bunlar ekseriya ihâfe maksadıyla isti'mâl edilirlerdi. Bombanın diğer bir nev'i ise suret-i mahsusada i'mâl edilen bir fitil ile tahrik olunan küçük humbaralardan müteşekkil olmakla el ele dahi indihât olunabilirdi. Çete efradının elbisesi daima aynı olup bu efradın mensub olduğu kavmin milli elbisesini gösterir. Dâhil-i memlekette vücuda gelen eşkıyalar dahi kendi elbiselerini muhafaza ve ancak mensub **[112]**

oldukları çetenin alâim-i fırkasını taşırlardı. Patrik haçı, sarb-ı mükerrer kartalı vesâir alâimi hep bu kabildendir. Şayan-ı dikkat bir cihette çete efradının kendi reislerine karşı gösterdiği itaat-i kâmiledir. O derece ki bu efrad her türlü mezâhim ve mahrumiyetlere katlanarak bir ulûm karşısında bile bir şiddet ve metânet-i fevkâlâde ile muharebe ederlerdi. Hele yürümek hususundaki mukavemetleri şayan-ı hayret derecede idi. Zirâ yolculuk, kat' olunacak mesafelerin uzunluğundan sarf-ı nazar ihtiyaten geceleyin icrâ olunurdu. Gündüzleri ise efrad-ı mezkûre emin yerlerde, orman, kayalık gibi mahallerde saklanıyorlardı.

Çete müsademât ve muharebâtında kavâid sevkü'l-ceyşiyeye tevfiken tanzim edilen harp planları bi't-tabi mevzu-bahs olamaz, bu gibi muharebatta olsa olsa arazinin ahvalinden, pusu tertibatından istifâde edilir. (Karsat) arazisinde rûnema olan müşkilat nazar-ı itibara alınacak olursa eşkıya ile olan müsaddemâtın bazen en iyi müslih ve en intizâm-perver askeri bile müşkil bir mevki'de koyabileceği kolayca teslim edilebilir. Fi'l-hakika müruru kâbil yolları terk etmek mecburiyeti izâa-i vakti müntaç olduğu gibi birçok yorgunluklara, binâen-aleyh gayr-ı muntezir birçok hâlâta meydan verebilir.

Hafif ve kaysa bir ateşten sonra umûmî bir hücum icrâ edilerek böyle bir hücum esnasında dahi mitralyöz ve cebel topları isti'mâl edilecek olursa insanca mühim fedakarlara rağmen daima netâyiç-i hüsne istihsâl olunabilir. Mâhâza bu hücumlar zâhiren pek basit görünmekle beraber hakikat halde havâli-i mezkûrede pek müşkildir. Bizim muntazam ordularımız bu hususda bu dağlıların haiz olduğu iktidar ve yüksekliğe asla yetişemeyeceklerdir.

Çetelerin tarz-ı muhârebesini göstermek için bir misal verelim : (100) kişiden mürekkeb bir çete ufak bir köyde isbât-ı vücud etmişti. 30 kişiden mürekkeb olup o mevki'de bulunan müfreze-i askeriye kuvve-i imdâdiyenin vusulüne intizâran çetenin izlerini yavaş yavaş takip eyliyordu. Nihâyet kuvve-i mezâhire vâsıl olduğundan müfreze (400) piyade ve avcı 40 süvari ile bir miktarda jandarmaya bâliğ oldu. Çete sol cenahından ve arka tarafından tehtid edildiğini görür görmez ikiye münkasım olarak bunun bir kısmı fevkalâde metin bir mahalde ahza mevki' etti. Kısmı diğeri ise efradı askeriye üzerine hücum etmek üzere (2000) metrelik bir mesafede bulunan bir noktaya istinad etti. Müsâdeme bütün gün devam etti. Ve bu müddet tarafında Osmanlı zabitânı kendi ateş hatlarını düşmana takrib etme cihet ettiler. Hatta beş defa umûmî ateş emrini verdiler ise de bir türlü muvaffak olamadılar. Zirâ 50-60 derecelik kayalar

üzerine atlamak iktizâ ediyordu. Şafak söküldüğü esnada ise, hatut-ı askeriyenin sağ cenâhı apansızın ve arka cihetten (500) metrelik mesafede vakı' bir tepeden düşmanın gayet savruklu bir ateşine uğradı. Gecenin karanlığı müsademeye nihayet verdirirdi. Lâkin ertesi sabah eşkıya tarafından terk edilmiş olan mezkûre tepe üzerinde (1000) kadar boş Manliher fişenki bulundu. İşte bu hale karşı asâkir düşmanın asıl tahsingahını zabt etmek maksadıyla muhtelif kollara ayrılarak umûmî bir hücum icrasına muvaffak oldu ise de düşmanın mukabelesi şiddetini geçtikçe gaib etti: Çete efradı mevki-i harpte (5) maktul ve (1) mecruh terk ederek askeri muntazamenin bulunduğu mahallin karşısında bulunan ve (150) metre derinliği haiz bir geçitten firar etmişti. Askerin zaiyâtı ise 3 şehid ve 2 mecruha ve atılan kurşunların adedi (8000)'e bâliğ bulunurdu.

Balkan hükümetinden biri ile bir muharebe vuku' takdirinde ale'l-ekser 10-100 kişiden müteşekkil olan yüzlerce çeteler muharebatın ilk günlerinde asâkir-i müntazamaya arı sürüleri gibi ihata eyleyerek zayıf noktalarda hücum edeceklerdir. Bu gibi ahvalde hatta daha az mühim nakliyat hususunda külliyetli efrada ihtiyaç bulunduğu gibi arka cihetten hücumlara uğramamak için hareket-i istikşafiye son derece müddekkane vakıfane icrâ edilmelidir. Zirâ cesur ve kumandasında bulunan en ehemmiyetsiz çeteler bile pek ziyâde mizac bir hasım olabilir.

İzâhat-ı mesrudeden anlaşılıyor ki Balkanlarda zuhur edebilecek olan bir muharebede çetelere karşı icrâ edilecek müsâdemat mezâhimine ahval-i arzıyeden ve kuvve-i imdadiye istihasalı lüzumdan münbais birçok müşkilat izam olunacaktır. Bu son iki müşkilât vakt-i hazırda ittihaz olunabilecek tedâbir-i ciddeye sayesinde izâle edilebilir ise de çetelerin müesser bir surette tenkil ve tedmiri esna-yı harbde son derece bir intizam ve itaat-ı askeriye ve bundan mâadâ bir vukuf tam göstermelik sayesinde te'min edilebilir.

Osmanlı Jandarma Tensikâtı

(Dokuzuncu numerodan ma'bad)

1909 senesi ibtidasından itibaren tensikât ve teşkilât-ı cedideye müte'allik tertibât-ı esasiyenin mezkûriyesi zamanında evvel emirde İstanbul'da "Rubilan" Paşanın taht-ı riyasetinde olmak üzere Osmanlı jandarma zabitâtınından mürekkeb bir komisyon teşkil edilerek mezkûr komisyonun bu babdaki mukarreratına ibtinaen merkez **[113]** mecâlis-i askeriyesince tanzim ve tertip olunan mükemmel bir kıt'a

layihası kanun-ı sâni evahirine nezaret-i celiliye takdim edilmişti.

Tertib-i cedid Makedonya'da tatbik ve icrâ edilmiş olan tecrübe esaslarına müstenid olacağı tabi'dir. Taksim ve tefrik-i umur ve icrâ-yı tedâbir tensikiye hususunda oldukça adem-i merkeziyet usulüne müsaade edilmek suretiyle Arabistan müstesna ve mümkün mertebe ordular taksimatıyla mütenâsib olmak üzere memâlik-i Osmaniye'nin altı devâir-i merkeziye Dersaadet, Selanik, İzmir, Beyrut, Trabzon ve Bağdat (*) vilayetlerinde teşkil edilecek iş bu vilayât devâir-i merkeziyesinin her birinde İstanbul daire-i merkeziyesinden alınacak ta'limât dairesinde evvel emirde mütalaa ile kendi dairesi dahilindeki alayların tensiki hususunda tatbikat icrâsı – mesela- me'murinin nezâreti ve hizmet ve me'muriyette istihdam olunmak üzere ta'yin edilen zabitan ve efradın tezifi ve bunların muayyen bir zamanda içün muhafazası veyahut doğrudan doğruya istisnaları, takımlar ve şuabatın teşkili gibi şehrin ve saatine göre kargaviller mevcud ve muvakkanın tehdidi vesair bu gibi tedâbir ve hususâtın tatbik ve icrası için mahal memuriyetleri te'sis ve teşkil edilecektir.

Zabitan ve jandarmaların alınması mes'elesi dahi Makedonya'da câri esaslar üzerine icrâ edileceği gibi her daire-i merkeziyede jandarma talebesine ve her alayda karakol kumandanlarına vel-hâsıl umum jandarmaya mahsus birçok mektebler küşâd ve her daire içün ale's-seviye Selanik modalı melbusat depoları istihzar edilecekdi.

Tertibat-ı mukarrere erkan-ı harb umûmî ve meclis-i hass-ı vükelada nazar-ı tedkikât geçirildikden sonra lede'l-arz irade-i seniyyesi istihsal edilmiş ve derhal zabitan-ı ecnebiye muhtelif devâir dahilinde ta'yin olundukları me'muriyet-i cedidelerine iltihak ile işe mübaşeret eylemişlerdir.

İşin kat'i surette ikmali hususunu te'hir etmeksizin merkez me'muriyeti pek az bir zaman içinde kısmen ve fakat her daire nokta-ı nazardan mükemmel neticeler elde edilmesi hususunda faide

(*) Edirne, Bursa, Ankara, Kastamonu vilayetleri İstanbul daire-i merkeiyesine, Yanya Kosova, Manastır vilayetleri Selanik daire-i merkeziyesine Konya, Cezair-i Bahr-i sefid, Trablus şam, İzmir vilayeti daire-i mezkeziyesine, Suriye ve Adana vilayetleri Beyrut vilayeti daire-i merkeziyesine, Anadolu şahaneden vilâyat-ı şarkıye Trabzon vilayeti daire-i merkeziyesine hatta Irak Bağdad vilayeti daire-i merkeziyesine mülhak olub (Yemen ve Hicaz) kıt'alarında Avrupalı zabitan bulunmayacakdı.

bahş olunacağına binâen mıntıka takibi suretiyle hareket ve muamele edilmek hususunu tercih edeceği aşikâr idi.

İşbu tertib vechle harekât-ı tertibât lâ-hakka için başkaca medâr-ı suhulet olacaktı. Çünkü tensikâtı icrâ kılan birinci daireler mükemmel bir surette diğerlerini tensık için icâb eden muallim jandarma zabitan ve efradını kemâl-i suhuletle tehıyye ve ihzâr etmiş olacaktır.

İşbu usul bazı vilayetçe ihmal edilerek iyice bir müddet vilayetin her noktasında def'aaten işe sarılmak suretiyle ma'kus bir usul iltizam edilmiştir.

Halbuki bu surette mesai ve iktamât dağıtılmış demek olacağından netayic-i matlube husulüne layıkıyla muvaffak olmak kâbil olamayacaktı.

Dersaadet üzerine hareket eden ordu ile beş yüzden ziyade jandarma gönderildiğinden dolayı her ne kadar Selanik daire-i tensıkıyesi mevcudu tenâkus eylemiş ise de civar bir daire demek olan payitaht merkezinde jandarma tensikâtı için doğrudan doğruya metin bir esas teşkil edeceğinden dolayı yine faideden hali kalmamıştır. Mezkûr müfrezenin kumandanı en muktedir ve ser efraz büyük bir zabit olup emniyet-i umûmîye müdiriyeti namıyla celb edilerek İstanbul'a alayın tenkisine ibtidâr ve jandarma talebe ve zabitanı mekâtibini küşâd eylemişti.

1909 senesi teşrin-i evvel ayından itibaren altı devâir tenkisiye teşkil ederek alayların teftişâtına başlanmıştı. Teftişât-ı vâkıa'dan evvelce tecarib-i tenkisiyesi icra olunan iki alaylardan mâadâ hemen umûmîyetle diyecek derecede jandarma ahvali Makedonya'nın 1904 senesi ahvalinden daha beter acınacak bir halde olduğu anlaşılmıştır. Gerek Osmanlı ve gerek Avrupalı zabitan tarafından bu babda tanzim ve i'ta olunan layihalarda pek garip ve işitilmemiş ahval ve vaka'yın cereyan eylediği zikr ve rabıt edilmiştir. Alayların taburlar ve bölükler üzerine taksimât ve tertibâtı yalnız kâğıt üzerinde olup jandarma zabitanı efrad ile adeta rekabet edercesine cahil ve jandarma efradı ise henüz tüfek tutmasından bî-haber idi. Birçok yerlerde jandarma üniformaları adeta bez paçavralarından müteşekkil olduğu ve bazı mevaki'de ki jandarmaların sırtında hiç üniformaları olmadığı, efrad arasında bazı heveskâranın elbiseleri üzerinde eşkâl-i mütenevvia'dan bir takım üniforma düğmeleri dikilmiş olduğu, yollar üzerindeki jandarma karakolhaneleri hanlara tahvil edildiği sahilde bulunan bir tabur kumandanın deniz kaçakçılığı ile meşgul olduğu birçok jandarma efradının kâmilen sakıt ve ma'lul ve mesn **[114]** adamlardan ibaret olduğu verilen

raporlar mütalaasından anlaşılmıştır.

Jandarma mevcudu her yerde ihtiyaca gayr-ı kâfi olup bununla beraber usul ve tertibât-ı cedideyi dahi telvisten başka hiçbir işe yaramayacak olan nâ ehl birçok jandarma neferat ve zabitanının ihraç ve diğerlerinin yerlerine âtiyen ta'yin edilmek üzere muvakkaten ibkâları lazım geliyordu. Tensikât hususunda lazımü'l-icrâ tedâbirinin en mühim kısmını teşkil eyleyen matlub derecede ehliyet ve liyâkatı olanlar ile adedi kâfi derecede olmayanların yerlerine müntehab ve müteallim zevâtın ta'yini husus olup hadd-ı zâtında ehemmiyeti olmakla beraber pek müşkil ve uzun bir mesele idi.

Selanik mektebi, zabit muavini ve zabit talebe mektebi zabitan celb ve cem'i hususunda ifâ-yı vazifede devam etmekte olduğu gibi zabitan için yeni bir mektebde İstanbul'da küşâd edildi. İşbu mektebi ordudan jandarma ya tahvil me'muriyeti etmek arzusunda bulunanlardan kabul edildiği gibi eski jandarma zabitanından olup vezâif-i zabıtada ma'lumat-ı umûmîyesi iktidar ve ehliyeti ve harekât ve malumatı kâfi ve yeni teşkilatta istihdama layık derecede olanlar dahi kabul ediliyordu. İstanbul ve Selânik'in bu iki mektebleri 1909 senesi temmuzundan 1910 senesi eylülüne kadar teşkil edilmiş olan jandarmaya 481 zabit vermiştir. Bu zabitan İstanbul'da Selânik'in eski mektebi gibi bir zabitan mektebi dahil olduğu halde yalnız bir darü'l-tedriste cem' edildiler.

Bunun gibi bir jandarma talebe mektebi de Yıldız Sarayında te'sis edildi. Şue'bat-ı sairede dahi heyet-i tensikiye tesis-i mekâtib ve tertibât-ı sairede ibraz-ı faaliyet etmekte olup fakat bunlar ahali-i mahalliyenin bir takım nâ-be mahal ve vahi iddialarına karşı birçok müşkilâta ma'ruz kalmışdırlar. Mâ'mâfih 1910 senesi şubatı evâhirinde her şube merkezlerinde jandarma talebe mektebi âsar-ı faaliye göstermeye başlamış hatta muvakkit olmak üzere Adana Vilayeti merkezinde dahi bir mekteb te'sis olunarak teşkilât arzusunda bulunulmuş ve bu kere dahi Trablusgarp'ta bir mekteb açılmıştır. Jandarmaca lüzum-ı miktarı talebe olunan teferruat-ı cedideye ordu hâli hazır ihtiyacâtına binâen vermediğinden mektuplar müdavimini bütün köylü askerleri ile dolmuştur. 31 Ağustos (13 Eylül) 1910 tarihinde jandarma talebe mektebinin ekseriyesi henüz altı aydan beri küşâd edilmiş, 1500 neferi ta'lim ve tedriste olduğu halde 4400 aded müteallim nefer yetiştirmişti.

Son zamanlara kadar karakol kumandan mektepleri Makedonya'nın Selanik,

Üsküp, Manastır vilayetlerinde mevcud olup icrâ-yı faaliyette bulunan bu üç mektepten mâadâ yeniden olmak üzere yalnız Adana ve Yanya vilayetleri ile İzmir, Beyrut, Trabzon, Bağdat şue'bâtı merkezlerinde açılmış ve Edirne, Bursa, Ankara, Konya, Van ve Trablusgarp vilayetlerinde dahi altı mektep açılması mukarrer bulunmuştur. O zamanda mevcut olan dokuz mektepten 1909 senesi temmuzundan 1910 eylülüne kadar müddet-i zarfında tahsil görerek mevki' kumandanlık vazifesini ifâya muktedir ve rütbeli rütbesiz hemen umûmî müteallim olmak üzere 900 jandarma neş'et eyleyerek tamam 1910 senesi eylülün on üçüncü günü tarihinde 220 adet dahi tahsilde bulunuyordu. Binâen-aleyh müteallim talebenin miktarı açık bulunan talebenin miktarıyla tekabül edecek derecede ileride teksir edeceği ma'mül bulunmuştu.

Malbûsat depoları kemâl-i süratle teşkil ve tenhiyye edilmiş ve mûceb-i memnuniyet bir sûretde ifâ-yı vazife eyledikleri görülmüştür. Bazı alaylara kendi mevcuduna yeni üniformada melbûsat tevzi' etmek için muvakkit olmak üzere doğrudan doğruya tedarik edilmesi hususunda me'zuniyet verilmişti. Bununla beraber yalnız yeniden alınan jandarma efradına mahsus olmayıp alayların nısfına karib her alay mevcudunun kısm-ı azamı yazlık bezden, kışlık çuhadan ma'mül ve tertib-i cedid üzere mai renk üniformalı elbise iktisa eylemişti.

Aslıha-ı cedidenin adem-i kifâyesinden nâşi şimdilik yalnız Avrupa-yı Osmaniye'deki vilayette bulunan alaylar küçük çapta Mavzer tüfenkleri ile teçhiz edilecek ve mevcudun hemen umûmî denecek derecede kısm-ı azamda teçhiz edilmiş demekti. Anadolu cihetinde köylerine bir zaman sonra Mavzer şekline tahvil edilen Martin tüfenklerinden tevzi' edilecekti.

13 mart sene 1926 tarihinden itibaren Rumeli jandarma teşkilatına mahsus olmak üzere gerek ordudan celb edilmiş ve gerek jandarma mektebinden neş'et etmiş olan bi'l-umum efrad ve zabitanın maaşat-ı mahsuslarına cüz'i birer miktar zam ve ilâve edilerek diğerlerine ise maaşat-ı sabıkalarından fazla ve mezkûr maaşata nisbeten ikinci sınıf olmak üzere maaş tahsis edilmiş binâen-aleyh bunlardan zabitan mektebi derslerini veya bir karakol kumandan mektebi derslerini görenler dahi mezkur zâmiyattan müstefid olacakları tabii idi.

(Ma'badı var) **[115]**

Erkan-ı Harbiye Seyahatlerinin İhzârı

Her kolordunun erkân-ı harbiye seyahatleri muhtelif sınıflara mensup reislerin taht-ı idaresinde olarak yarın icrâ edilir. Bu seyahatlere yalnız erkân-ı harbiye zâbitanı değil birçok miktarda sâir zabitandan iştirak ederler. Bunlar tedrisât-ı âliyeyi takip etmemiş zabitanın erkân-ı harbiye veya doğrudan doğruya terfi ve tefize intihab edilenlerden olur.

Seyehatin nihayetinde erkân-ı harbiyeden olan reis bu seyehat için bir rapor yazar. Bu rapor seyehate iştirak eden zabitanın bil'-âhire tayin edilecekleri vezâif üzerine şüphesiz büyük bir tesiri haizdir. Bunun için bu seyahatlere davet olunan zabitan istikbal-i askerlerine esasından hizmet edecek olan bu rapora müsaid ve mavaffak bir surette nâil olmaya çalışırlar. Binâen aleyh herkes kendisini bu seyahatlere mümkün olduğu kadar hazırlamaya bedel gayret etmelidir.

Fi'l-hakika birkaç eseri gözden geçirerek tamamıyla hazırlanmış bir surette ortaya çıkmak için kâfi değildir. Bu hazırlıklar umk-ı mütalaata arz-ı iftikâr ederler. Çünkü erkân-ı harbiye seyahatleri zabitanı büyük kıt'atın sevk ve idaresine hazırlamaya münhasırdır. Bunun için mâ fevk kumandanlara ait bu terbiye-i ta'biyenin ser-levhalarını fırka, kolordu manevraları teşkil eder.

Hidemât-ı yevmiyede iktisâb edilen ma'lumat-ı ameliye umûmî erkân-ı harbiye seyahatlerine kifâyet etmez. Buna vasi' mikyasda vukuf-ı nazariyenin ilâvesi lazımdır. Bundan başka iştirak edilenlerden beheri ileri karakol hizmeti için pek ziyade mükemmel ma'lumata mâlik olduğunu ispat etmeye mecburdur. Elde bulunan zamanda erkân-ı harbiye seyahatleri için en ehemmiyetli ve en lüzumlu ma'lumat iktisâb etmek üzere istifade edilmelidir.

Bu hazırlık için tabi' en iyi bir usul ta'yin ve temdid edilemez. Çünkü her zabitan karekteri, vaziyeti tahsil gibi müesserata bu hususta büyük bir rol oynar. Binâen-aleyh umûmîyetle şayan-ı tavsiye olabilecek kâbil-i tatbik bazı vesâye ve ihbâratta bulunmaya arzu ediyoruz. Bu ihbârat uzun senelerin netice-i tecaribi olduklarından doğru ve muvaffakdırlar:

Evvela muhtelif nizamname ve emirnamelere tamamıyla vakıf olmak lazımdır. Bu vukuf; yalnız herkesin kendinin mensub olduğu sınıfın nizamnamelerine münhasır olmayıp hidemât-ı yevmiyede pek az temas edilebileceği sınıf-ı sâire nakillerine de şâmil olmalıdır. Bu vukuf; her türlü harekâtın yalnız izâhat-ı nazariye veya tatbikat-ı ameliyesine müstenid değil kavânin-i harbiyeye sınıf-ı muhtelifenin usul-ı isti'mâline

ve daima bu yüksek bir kumandanlık nokta-yı nazarına muhakeme edilmeye müstetid olmalıdır. Muhtelif nizamât-ı mutaalla eden âdem izâh edebilen için maksadın aksam-ı esasiyyesini kısa bir surette not etmelidir. Bunlardan başka nizamnameleri sathı bir surette okumamak müteaddid def'alar hususi dikkatlerle mütalaa etmek şayan-ı tavsiyedir.

Mesela: Yürüyüşlerin, manevra ve muharebelerin tarz-ı tanzimine ait kavâidnelerdir hangi ihtiyacâta tekabül edebilirler, taarruza karşı nasıl bir vaziyette bulunurlar? Ne suretle sunuf-ı muhtelifeden beherine ittihad ve irtibatı tezyid edilebilir? Sunuf-ı muhtelifenin temin-i irtibâtı için ileri karakolların tarz-ı tesis ve imtidâdına ait kavâid muayeneleridir?

Eğer bu müteaddid nizamnameler sâlifü'z-zikr nokta veya bunlara müşâbih nokta-ı nazara göre mümkün ise elde kalem olduğu halde dikkatle mutalaa ederler. Ale'l-umum sade bu kıraatten daha ziyade metin bir surette zihne hin ve nefis bu suretle edilirler yalnız başlıca üç sınıfın mutalasıyla iktifa etmek icâb etmez. Sınıf-ı sâire dahi aynı vechle nazar-ı ehemmiyet ve itibara alınmalıdır. Bâ-husus muhârebat-ı cedidenin tesiriyle islah ve ta'diyle uğrayan sınıflarla bunların suret-i isti'malleri fazla iştigale şayandırlar. Muharebat kabul edilen teceddidât-ı umumu erkânı harbiye seyahatlerinin devam ve takibi esnasında mutalaa ve tatbik edilmesi icâb eden hususattandır. Zabit talimnamelerde kat'i ve sarih bir surette tayin edilemeyen ya husus-u suret halleri için muhtelif hükümler verilebilen hiç kararlaştırılmamış mühim ta'biye misalinde de beyan-ı mutalaa edebilmelidir. Teşkilat ve nizamette veya sınıf-ı muhtelifenin tarz-ı istimalinde vaki' olan tecdidât tamamiyle hakiki bir dikkat ve ihtimâmı esas lüzumdur. Bu zabitan-ı âli bir vazife ile eşgal veya husus bir hizmete me'mur edildiği vakit bütün meselede hal için mümkün mertebe muvaffak bir surette idare-i efkâr edebilmelidir. Eğer o geceden pek ziyade bir hazırlığa ebyâle derecesinde iştigal etmezse harpte hiçbir şeyi yapamayacağı muhakkaktır.

Bütün mesele mühimmede beyan-ı efkâr edebilmek için mühim ve çend askeri mecmualarında ve hal edilmiş mesail-i tenkıdiyeyi okumak, mütalaa etmek lazımdır. Başlıca bir vech-i âti mesele nazar-ı dikkat celb ediyoruz: Avcı hatları, piyade ile topçunun müşârekatları taarruzda ve Müdâfaada mitralyözlerin isti'mâli? Mitralyölerin topçunun yerini tutup tutamadıkları? Müsteid müvazaa karşı topçu ateşi? "Direkt ve endirekt" ateş kavaidi?

Orduda ağır topçunun isti'mali?

Son defa tatbik edilen sahra topçusunun nişan hattı, **[116]** köprücüler ve usul-ı isti'mâl; bunlar tamamiyle bilinmelidir. Bunlardan başka mutalaanın ameli bir surette ve karışık vaziyetlerde tatbik ederekten yapılması ayrıca şâyan-ı ehemmiyettir. Mesela: Süvari müfrezeleri tarafından arabalar üzerinde sevk edilen mermiyatın miktarını bilmek kifayet etmez. Buna mukâbil icra edilecek ateşi takdir etmek bir süvari keşfi kavlinin bir süvari bölüğünün veya bir kazmacı bölüğünün istimâli zamanının ne vakit olduğunu tayin ve takdir etmek lazımdır.

Ekseriya bu seyahatlerin devamında: Köprü ber heva edildi, geçiti harap oldu! Şeyler işitilir ki eğer dikkat edilirse bu gibi işlerin yalnız bir takım ihtiyat insan ve davet vasıtasıyla icra edileceklerini müşahede edilir. Her türlü seylabdan mürur için bir köprü inşasından bahs olunduğu vakit vaziyet yine aynıdır. Buna müşabih daha birçok misaller irâd edilebilir.

(Ma'badı var)

Japonya İdaresinde Terbiye-i Ahlakıye

(Dokuzuncu numerodan ma'bad)

Berri ve bahri bütün askerler hükümdarla vatana karşı sadakat ve fedakarlığı en birinci vazifeleri add etmelidirler.

"Japonya'da doğan bir insan yokdur ki memleketine karşı mecbur şükran olmasın? Vatan aşkıyla meşbu' olmayan askerler vazifelerini tamamiyle ifâya muktedir değildirler. Bu husule mütehassıs olmayan bir asker ta'limlerinde ne kadar mahir, ta'biyede ne derece ma'lumatlı olursa olsun bir "süslü kukla" dan başka bir şey değildir.

Bu hüsn-ü sadakatten mahrum olan bir kıt'a (manevraları) hareketi ne kadar doğru olursa olsun ihtiyaç anında bir hiçten başka bir şey olamaz. İyi biliniz ki bir memleketin Müdâfaası, kuvvet ve kudretinin muhafazası ordusu ile donanmasına mevduaddır, bunların kuvvetli olmaları her şeyde refah ve saadeti intaç eder. Efkâr ve hususat-ı umûmîyeden hadisât-ı siyasiyeden daima uzak bulununuz: Sadakatin dağlardan ağır, hayatın bir tüyden hafif olduğuna kâni' olduğunuz halde yalnız esas vazifeniz olan dininizi muhafaza etmeye çalışınız! Eğer sadık olmazsanız dûçâr olacağız haysiyetsizlikten, su-i intizârdan daima ictinâb ediniz!

“Berri ve bahri bütün askeler kavâid nezaketi gözetmeye mecburdurlar. Ordu ile donanama a’zâları mareşelden yahud âmiralden en küçük bir nefere veya en aciz gemiciye varıncaya kadar birbirinin ma fevkinden ibaret, metin bir silsile-i mürâtib teşkil ederler.

Hatta aynı rütbede bulunanlarda-gençlere ihtiyarlarda daima itaat etmek şartıyla-kıdemlerine göre birbirinden tefrik edilirler. Mâdün ma fevkinin vereceği her emri doğrudan doğruya bundan sudur ediyormuş gibi telakki etmeye mecburdur. Herkes değil sade kendi mâ fevkilerine, kendisi daha kıdemli bulunanlara, hatta doğrudan doğruya kendi mâ fevki olmayanlara da ibraz-ı hürmet ve ta’zim etmeye mecburdur. Buna mukabil mâ fevki madununa karşı hiçbir vakit hodbinine istihfâfkârane muamele etmemelidir; ciddiyeti istilzam eden hizmetlerden hariç zamanlarda madunlarına karşı mümkün olduğu kadar hayırhah bir hâmi latif ve mülâmiyetini ibrâz etmelidir. Zabit ile nefer işte böyle kalben müttehid vatanın saadet ve selametine çalışacaklar! Eğer askerler kendi hareketlerinde kaide-i nezâkete ehemmiyet vermezler eğer madunlar mâ fevklerini takrim etmezler eğer mâ fevklerde madunlarına karşı unf ve şiddetle muameleden çekinmezler ise ne ahenk ve ne de imtizâc kalır; ordu canavarcasına kemirilir: Siz de vatan ve memleket nazarında en ağır bir surette müttehim olursunuz!”

Kışla efrad ve zabitan indinde adeta bir aile ocağı gibi tanınmıştır. Evveli, bekar bütün zabitan onunla istirahatını orada geçirirler, vazife saatlerinden hariç zamanlarda orada, tahsis edilen yazıhanelerde çalışırlar; efrad hemen ekseriya kışladan ayrılmaz, çünkü izin pek enderdir.

Emir kendisini daima mâdunlarının pederi add eder; fikrini yalnız onlara ait şeylerle, onların hayatıyla işgal eder; dikkat ve nezâretini bütün hareketlerine, bütün fikir ve arzularına varıncaya kadar teşmil eder.

Mâdun kendisine ibrâz-ı dikkat ve mürüvvet eden amirine karşı arz-ı tevcih, arz-ı itimâd eder. Hemen daima kışlada geçen günlerden, haftalardan sonra pazar müsamerelerinde alayın bütün zabitanı miralayın yanına toplanır, böyle uzun müddet kumandanları ile bir aile efradı gibi teklifsiz konuşmaktan memnun ve fühur cigaralarını, kahvelerini içerler. Japon zabiti her neferi ile hem fikir her türlü revabıtı muhafaza ve idâme eder. Ailesine teşrik evveli ise çocuklarını teslim ve i’timâd eder. Bize göre hizmetçi add ettiğimizden memnu’ olan birçok şeyleri o küşâd ve tamamiyle

talep eder.

Japon nokta-ı nazarı bezmeğinden tamamiyle ayrıdır. Çünkü bin neferime Fransız usulüne teb'an muamele ediyordum; o şikayet **[117]** ediyordu. Hatta bir def'ada zabitandan birisi niçin böyle uzak bulundurduğumun sebebini sordu. Bütün bu hasâili ile beraber Japon nizâmatı emr-i neferine paralı bir mükafat bir icraat vermeyi mani' eder. Adeta her üç ayda bir değiştirileceği vakit zabit muhabbet ve tevcihine nişâne olmak üzere küçük bir hediye verir neferde onu memleketinde evde akrabasına göstererek ilan-ı iftihar eder.

Japonların usul-ı nezâketine ait birçok şeyler söylendi; fakat müzâya-yı ictimâiyelerini bu kadar zamandan beri anlamamaklığımız, sükûtla geçiştirdiğimiz acaba bizim için biraz bahs-ı zel mahcubiyet değil midir? Bu sade tebessümlerde selamlarda inceliğinden ibaret değil bu memlekette en küçük ibtidai mektepteki çocuklardan en âli tabakat-ı içtimaiyeye uzunca kadar herkes kâmil-i dikkatle mevzu' ve mevcud olan adeta merasimden ibarettir. Japon usül terbiye ve nezaketi bu kavmesiyle "aristocratique" kavmi tamamiyle başka bir nokta-ı nazardan sevk ve tahrik eden hissiyat-ı emri viranenin şayan per-sitaş tezahürattır. O derece-i içtimaiyeleri ne olursa olsun bütün insanların birbirine hizmet etmesini ta'lim ve emr eder; herkese mâdevine mafevkine hem rütbeye hatta en aciz bir nefere karşı en büyük rütbedeki bir zabıtaya aynı hüsn-ü tevcihe ve tahmil eder. Öyle denli bilir ki nezaket pek metin bir surette te'sis-i mürettab eden bu kürdüne-i cemiyyetin tekerleklerini pek latif ve suhulet bahş bir bağla talâ eder. Madununa karşı emre sükûnetle hiddetsiz mutalabatta bulunması lüzumunu tahmil eder; en nüfuzlu pek dehşetli hatta en hışın hüküm ve nüfuza karşı sabır ve tahmil ettirir; herkein gayr-ı şahsisini tanbir tekerrüm eder. Ekseriya bizdeki kumandanlık metoduyla mahvedilen şan mesleği o daima muhafaza vekâye eder: Japonya ordusundaki zabitan mu'yitlerindeki efrada hiçbir vakit isyan ve itaatsizliğe meydan vermeyecek surette muamele etmeye mecburdurlar aksi takdirde iktidarlarına olursa olsun mevcudiyetleri ordu için muhataralı adıyla hemen ihraç edilirler. Eğer bir heyet-i cedide bir cemiyyet-i umumda bunun tamamiyle yeniden zari' ve husulü arzu ederlerse Japonların terbiye ve nezaketi hususlarına vermediklerinden daha az bir ehemmiyet vermekle bu asla mümkün olamaz.

Belki bu bir riyadır! Fakat bu efradı şiddetle, sertlikle muamele etmeye efradda cebri bir itaat hususuna şayan-ı tercih değil midir?

Prusya Kraliyeti Topçusu Tecrübe Komisyonu

(Sekizinci numerodan ma'bad)

Mâmâfih bütün ecnebi orduları 8 santimetrelik birer top kabul etmişlerdi ve 1858'den beri komisyon bu çaptaki toplarla muayyen bir miktarda sahra bataryalarının, bâ-husus süvari bataryalarının teslihi muvaffak olup olmadığı tedkik etmiş idi. Bu hususta birçok mütalaa ve tedkikat tamâd ediyorken 1862'de sudur eden bir emr kralı dört at koşulu 8 santimetrelik bir topun kabulünü ilan etti. Onun üzerine altı at koşulu olması lüzumunu iddia eden nezaretle umum müfettişlik ve bahriye komisyonu arasında ihtilafat başladı.

Yalnız 8 santimetrelik altı bargir koşulu bir batarya 1864 seferine gitti. İstihsal edilen netayic-i umûmîyetle şayan-ı kabul idi. Her alayda 8 santimetrelik üç hafif batarya hemen aynı miktarda obüs bataryalarının yerine konuldu. Altı at koşulması ma'mâfih 1864'de hemen ekseriya muvaffak görülmüştü. Bir aralık böyle topların kabulüne tamamiyle muhalif olan General Funhan'ın birine müfettiş-i umûmî sıfatıyla General Funhin Deriş tayin olundu. Bu iki müfettiş karakolu ve büyülü toplara tamamiyle taraftar idi. Tevfik ve rahaceneti pek çok açıktan açığa görünmeye başladı. 1860'da 12 santimetrelik kol ve yaya bataryaların fesih ve ilgası ile yerlerine 8 santimetrelik çelik topların kabulü emrini ihtihsal etti. Süvari bataryaları gibi cinsi büyülü toplarla pek geç teslih edilmelidirler. Bu tebdil Avusturya seferinde henüz ikmal edilmemişti. Bütün süvari toplarıyla iki piyade bataryası eski topları kullanmaya mecbur oldular. Diğer taraftan komisyon muayyen ve katlarda indihat edilen fişenkler hakkındaki tedkikatını ikmal etmemişti. Şerayinlerin çelik gölekleri tecrübede şayan kabul neticeleri vermemişlerdi. Peşrulardaki ıslahat ve ta'dilat mucib memnuniyet oluyordu iki mevdel 40 merte 9 santimetrelik toplarla 375 metre ve 8 santimetrelik toplarla faideli bir kırk ibraz ediyordu.

Eğer Prusya topçusu, meydan-ı muhârebede Avusturyalılara karşı, muhtemel olan her türlü vaziyetlerde yivli topların sûret-i endahtını bilmemiş olsa idi bu yeni silahın ta'biyece suret-i isti'mali henüz mükemmelen bilinmiyor add edilecekti. Kaval topları bundan sonra daha ziyade metruk ve merdur kaldılar, çünkü her yerde yivli toplardan daha aşağı olduklarını gösterdiler. Diğer tarafdanda çelik isbat-ı ricahaniyeti başlıyordu. Krup'un inhisarından kurtulmak için **[118] k**omisyon, seferden sonra topa en ziyade elverişli bir madenden şerait-i lazimeyi haiz bir nev'i diğer top i'mâl etmeye

ceht etti. Bununla muzafferiyet “çelik”de kaldı. Her ne kadar 1870-1871 seferinde çelik toplar noksansız denilebilecek bir derecede çıktı ise de pek az miktarda imal edilen tevnic topları pek süratle isti’mal edilebilmiş idiler.

Sadova muharebesinden sonra kaval topların, yivli toplarla değiştirilmesi, pek çabuk ikmal edildi. 1864 modelinin kundaklarıyla, top toparlakları aynen 1862 modalı biçiminde idiler.

Diğer taraflardan “ihtiraklı topa”lara aid mütalaa ve tedkikat-ı inkita’a uğramamışdı. Fakat inşadaki müşkilattan dolayı vakit geçmemişti. Şarapnelin yukarıdan aşağıya doğru sevki lüzumu asla anlaşılmıyordu. Ma’mâfih en nihayet iş bitirildi. Ve 1870 senesi ilk baharda Rihter tepesi denilen Mâadân Tepesi ile mechuz bir şaranpol kabul edildi. Ekseriya muharebede ancak birkaç batarya cephane alabilecek kadar kesb-i şiddet ediyordu. Bu son noktaya artık daha az bir ehemmiyet vermek imkanı kalmamıştı. Çünkü bunun pek ehemmiyetli olan mevkı’ni muhafaza etti.

1866’dan 1870’e kadar ma’ned bir su’i ve ikdam ile Prusya topçusu sahte endehatta olduğu gibi tab’ıyede de şayan-ı dikkat asar-ı terakki gösterdi. Bu terakkilerden müstakbelde Fransa topçusuna tefvik edileceğine tamamıyla hüküm ediliyordu.” Şaspu” tüfenkinin iğneli tüfenke faik olduğu cidden biliniyordu. Her topçu Prusya ordusu menfaatine bu süratle ıslah edilecekti. Fransız tüfenkinin rehcaniyetini mikyasının gaib olacağından korkuluyordu. Fakat erkan-ı harbiye-i umûmiye raporunda o edevat ve levazımatın rechaniyeti sayesinde mükemmel bir surette mücehhez ve münevvez bir piyadeye karşı kendi piyadesine muhtaç olduğu himayeyi ifâ edilecek bir derecede idi” diyor. Fi’l-hakika Prusya topçusu kendisinden neler bekletilmesi mümkün ise de hepsini istihsal etmeyi biliyordu.

Muharebeden sonra Fransa vaktiyle elde bulunan yeni bir ma’denin tedkikine müsaraat etti. (7) Bu ma’denin pek eskimiş olan 1861 Prusya modeline pek ziyade kesb-i rehcan edeceği daha o geceden anlaşılabiliyordu. Şimdi yeniden mutallaa ve tadkikata başlamak pek büyük fırkaları haiz bir alt nariye ve gayet basık bir mahrun mermi aramak icab ediyordu.

Tecrübe komisyonu, muharebe esnasında pek çetin ve yeni bir ma’dene aid taharriyatla eşgal eden Kurup parçalarının tecrübesinden vaz geçmeye ve bir daha iştigal etmemeye sevk ve icbâr etti. Bi’l-‘âhire mütemadiyen birçok çaplar değiştirildi

fakat sehayetü'l-emr 857 numaralı 7 ve 8 modalı 8 saatte enlerle iktifa edildi.

Manevra ve Usul-ü Tahkim

(Kısm-ı sânî)

Bâlada gösterilen muhazirin önünü almak üzere usul-ı tahkim namıyla ma'ruf bir usul tesis ve tanzim edilmiş ve bu usule dahi bir müddetten beri bir usul vesiat-i fevkalâde verilmiştir. Ma'hâza pek kolay anlaşılacağı vechle usul-ı mezkûreden istihsal edilen netayiç kâfi derecede değildir. Fi'l-vâki hükümlük vazifesini görecek olan zat öyle kolayca ve alel acele tayin edilemediği gibi esasen böyle bir vazife-i malumat vasi' sahibi olmaklığı istilzam eder. Halbuki ekseri zevat buluğ iktidardan mahrum bulundukları için ukbil malumata sahip olamaz.

Hüküm vazifesini ifâ için bu vazifeye zeki bir zabit ta'yin etmek keyfiyet etmez bu zabitin ancak uzun tefekkürat ve mülahazat ile istihsali mümkün olabilen bir vukuf-ı felsefiye mâlik olması iktiza eder. Tekmil-i müddet hayat zarfında tamadı eden bir sui' şedidin intaç eylediği istiklal fikri, tarafgirliğinden külliyen mebri olmak üzere kendi kendine nezaret, ihtirasatdan ari bir istikamet vehb-i hakikat gibi evsaf kendi vukuf ve takdirine yine arz olunan bir mesele-i mizan-ı vicdanında tartacak olan bir zat için zaruri evsaftan ma'dududur. Eğer bu elzem olan o evsafa fen ve san'at-ı askerinin bi'l-cümle şu'ebâtına bir vukuf amik şartını ilave edecek olursak hakimlik vazifesinin en müşkil bir vazife olduğuna, kanaat hasıl eyleriz. Binâen aleyh usul-ı tahkiminden intizar olunan neticenin bu ana kadar adem-i husulünden dolayı izhar-ı ta'cib etmelidir: Bu vazifeyi deruhde edecek zevat mefkuddur, bir hakim müdiri ki bir dahi olmalıdır.

Faaliyet-i beşeriyenin şu'ebât-ı muhtelifesinden tabiatın bahs edildiği iktidar siyasinde kendi kendilerine meydana gelmiş olan zevat elbette bir istisna teşkil ederler, sevkiyatlar, yasaklar ehli kendi şakirdanın tabakat-ı ehliye nüfuz ettirdikleri vukuf ve ma'lumatı bi'z-zât kendi dimağlarından istihraç eylerler **[119]**.

Fi'l-vâki ahâli bu vukuf ve ma'lumatı idrak ve istihsal edebilmek için muhakkak üstada muhtaçdır. Terakkî ise hılkat tarafından çizilen tariki tedricen ve lakin bilâ fütur takip eder ve encamında elde edilen netayic-i ihtiyar edilen mesai ve mezahim ile mütenasib olur. Alem-i askeriyede öyle metin ve muktedir mürebbiler mevcuddur ki bunlar kendi ihtisaslarıyla felsefelerin beşeriyetinin tahvil-i umûmîyesinde ifâ ettikleri rolü ifâya kadardırlar. İşte umur-u askeriyeyi daima vücuda

gelmeyen ve lakin ümid ve intizar edilen terakkiyata doğru sevk ve tevcih etmek emri o gibi mürebbilere tertib iderse de bu kabil-i erbab-ı iktidara dahi kendi kendilerini bildirmek, tanıttırmak vesait-i bahş eylemek zaruridir.

Binâberin harp için hakiki bir hazırlık demek olan manevraların ilerde hüsn-ü ifâ ve icrası içün, usul-ı tahkim için husûsî bir ders te'sis ederek bunun emr-i iradesini bu vazifeyi ifâya en ziyâde salahiyatdar ve kadir olan zata tevdi' etmelidir. Yalnız müteveffi General "Birun" tarafından tesis edilen tatbiat aleyhi derslerinde bu mesele-i nazar dikkate alınacaktır. Aksi takdirde bir an evvel bir çaresine bakmak lazım gelir böyle bir teşebbüs kavaid-i esasi-i askeriyeye son derece terviç eyleyen usul müteassıbaneye karşı bir usul mütekabil teşkil edilecek ve bir gün ordumuzun en büyük kumandanlarını teşkil edecek olan zevata şart elzem ve esası olan istiklal fikriyi her güne halleden musavven kılacaktır. Matlub olan yeni dersi ne gibi esaslar üzerine tanzim etmelidir? Bu suale karşı her şeyden evvel yapılacak bir şey var ise o da tarih-i umûmiyenin bi'l-hassa tarih-i askeriyenin yeniden bir usül-ü muntazam vech ile tensih ve tedkik etmemelidir. Çünkü her ne kadar veka-yı tarihiye mevsuk add olunabilirse de o da daima değil teferrüat ve tefsilatı müfessirin keyfi veya nokta-ı nazarına göre ekseriya ihlal ve tagayyür edilmiştir. Zamanın tabaadı vekayi'-i mezkuriyeye bazen bir hikaye bir misal rengini verdiği gibi bazende bize en yakın olan vekayi keyfi mâyeşa tagayyür edilmektedir. Gâh bir manevra raporu has olunacak derecede hakikatten ayrılıyor gâh âsar-ı harbiyeye dair yazılan vesâikin kıratı ile tasvir-i ahval ile harekat ihtilâfat ve tenâkuzat mühimme olunduğu irâidden hali kalmıyor. Askeri muharrirler mahzara müellifleri vesâire sâire ale'l-husus nakl ettikleri vekâyidde bir revil oynamış olanlar öyle bir suretle daire-i lisan ederler ki bunların âsarında kavaid-i esasiyyeyi askeriyye anasırını aramak müteharin bir zemin üzerine bir bina inşa etmek kâbilindendir. Ma'hezâ böyle yazılıyor.

Binâen-aleyh diyebiliriz ki tarih-i müverrihin efkar-ı şahsiyyesini tecessüm ettiriyoruz. O müverrihin ki halledilecek mes'elenin tekmil-i anasırına asla mâlik olmadığı için yazdığı şeyler muhatab indinde bir kanaat-i kamile hasıl edeceği gibi bir vesika-i mutlaka add olunamadığından daima yeniden tedkik ve tashihe müsaiddir.

Bu usulün netayicinden olmak üzere vekâyi'-i askeriyede esbab-ı muzaffariyet ikinci derecede haiz-i ehemmiyet hususunda aralandığından bu gibi ahvalden istihraç edilen kavaid-i esasiyye bit-tabi' yanlış olur, hatta ekseriya bir takım inhizam ve mağlubiyetlere de meydan verilebilir.

Mesela bazı müverrihin fikrine göre (Valmi) muzaffariyeti 1791 senesi gönüllülerin gösterdiği şevk-i askeri neticesi ise de sairlerinin re'yine nazaran bu muzaffariyetin şerefi bu gönüllüler ile birlikte harbe girişmiş olan eski kraliyet efrad-ı askeriyesine atf etmek iktizâ eyler. Erbâb-ı tefekkür ise vekayi-i tarihiyeyi tedkik ve ta'mik ettiğinden mezkûr muzaffariyeti başka bir sebebe hamil edebilir: General (Bronsvik) esasdan hücum etmeye cesaret etmedi. Fi'l-vâki eğer o yolda hücum etmiş olsa idi tali'-i harb kendisine müsaid çıkmadığı takdirde ordusu behemehal tahrib ve imhâ edilecekti. General (Domoriye) asâkiri hatt-ı ric'atı üzerine tehşid edildiği gibi arkasında şampanya eyaleti hamiyetli efradı firar edecek olan düşman askerini kaçırmamak için her güne fedakarlığı göstermeye âmade bulunurdu. İşte bu esbaba mebnî General Boronsvki intizarın bir mukavemeti göstermekle mağlup olmaklığı tercih etti.

General Deze, Marenfu harp meydanına yetiştiği sırada derhal hasıma karşı faik bir vaziyette bulundu. Zira kendi alayları olanca kuvvetleri ile düşmana hücum ettiler. Halbuki General "Zah"'ın maiyetindeki asakir dağınık ve gayetle intizamsız bir halde bulunduklarından sürat-i matlube ile mukavemet göstermediler. General "Deze"nin bu hususta gösterdiği liyâkat ateşe hücum etmekten ibaret olmayıp belki düşman ordusunun intizamsızlığını keşfederek kendi kavva-yı umûmiyyesiyle ve bir hamlede hısım üzerine hücum etmekten ibarettir.

(Ma'bad-ı var) **[120]**

Şu'enat

Amerika

Newyork'ta beyne'l-milel icrası musammim at yarışı müsabakası

Newyork'ta gelecek teşrin-i sâni evâhirine doğru 1910 senesinde yine müşabih olmak üzere beyne'l-milel büyük bir at yarışı müsabakası tertip edilecektir. Tecarib-i askeriye icrası için suret-i mahsusada ecnebi ordularına davetnameler gönderilerek her bir ordulardan hadd-i nihâyede beraberinde altı beygir olmak üzere üç zabit mahal-i mezkûrede isbat-ı vücud edecektir. İcrası müsemmim olan bu tecrübeler 1910 senesindekinin aynı olup ancak bundan mâadâ evvelce Londra'da Kral Jozef hazretleri tarafından icra edilen at yarışı müsabakası tertibâtına müşâbihatı olmak üzere diğer bir tertip ilave edilecektir. Tertibât hakkındaki tafsilât gelecek teşrin-i evvel ayından evvel ilan edilecektir.

Portekiz

Bahriyenin emr-i ıslah ve tensiki

Portekiz Cumhuriyeti cedidesi bir harp davanamesini vücuda getirmek için teşbihat-ı mühimme icra etmektedir. Bu babda tanzim edilen program (200 milyon) üç büyük zırhlı ile üç muhafazalı ve altı taht sefain inşasını istilzam eyliyor. Bu proje yakında parlementonun nazar-ı tavsiyesine arz olunacaktır.

Bi'l-cümle Avrupa inşaat destgâhları Lizbon kabinesine teklifât-ı mahsusada bulunmuşlar ise de "Vikers-Armstrong" fabrikasının bu meselede dahi nâil-i muvaffakiyet olacağı kaviyyen me'muldür.

Mezkûr program kuvveden fiile ihraç edildiği takdirde Portekiz harp donanması İspanyol harp donanmasından daha kuvvetli bulunacaktır.

İtalya

(Kendi kendine müteharrik yeni bir tüfenk)

İtalya Harbiye nezaretinin mahsusada vuku' bulan da'veti üzerine silah komisyon-ı mahsusi (Parm) şehrinde piyade tatbik mektebinde içtima' ile kaymakam (Rigoti) tarafından icâd edilen kendi kendine müteharrik tüfenki tedkike teşebbüs edilmiştir.

Kaymakam mûmâ-ileyhin icâd vâkı' İtalya piyade ordusu tüfenkinin ale'l-âde bir tarzda şekl-i ahire tebdil ve tahvilinden ibarettir. Bu hususta mevcud her tüfenk başına 12 frank sarf etmek kifayet eder. Yine tüfenkin sûret-i iğmali bi't-tâbi pek ziyâde hâfi tutulmakta olup yalnız şu cihet ma'lumdur ki yeni silahın sıkleti eskisinin sıkletine muadildir. İtalyan rufekamızdan "Ezresito İtalyano"nun beyanına nazaran bu babda icrâ edilen necât-ı kemal muvaffakiyyetle neticelenmiş ve yeni tefnikin fevâid-ameliyesinin cidden şayan-ı takdir olduğunu göstermemiştir. Tecrübeler esnasında mevki'-i temaşada bulunanların tasdiki vech ile boş fişenkler silahın hîn indihatında şiddetle uzağa atılacak yerde bil'â-kuvvet silahı atanın önüne düşüyorlar.

İstihkâm Topları Teşkilatı

"Ciyurnale militer" ceridesi istihkam toplarına aid yedi bölük teşkil edildiğini mütazammın emr kraliyeti bu kere neşr edilmiştir. Teşkilat-ı vakıa mûcebince dördüncü istihkam alayında iki yeni bölük (sevahilde) teşkil edileceği gibi Messina bir, Berendizi cihetinde yine diğer bir bölük ihdas edilecek ve dördüncü ve on ikinci

bölükler namınaı alacaklardır.

Beşinci alaya (istihkâm heyeti) dahi iki bölük ilave olunacak, dokuzuncu bölük Venedik'te onuncu bölük dahi (Şivganya)'da vücuda getirilecektir. Bil'-âhire teşkilat ve tesisat-ı maddeye icra edildiği takdirde beşinci alay iki yeni bölüğünü sekizinci alaya nakil eyleyecektir. (Vitoryo heyeti dahilinde)

El-hâsıl son üç bölük dahi yani dördüncü, altıncı ve yedinci bölükler bâlada mezkûr sekizinci alaya rabt olunacak, biri (Bolonya) heyetine, diğer ikisi de (Uzopo) heyetine ilave edilecektir.

Yeni bölüklerin efrad ve zabitanı kısmen bâladaki heyetlere kısmen dahi sâir topçu heyetlerine taksim ve tevzi' edilecektir.

Süvari Alayları Manevraları

Ehemmiyet-i mahsusayı haiz olan bu süvari alayları manevralarının icrâsına (Gallerat) havalisinde başlanmıştır. İki kısım üzerine icrâ edilecek olan bu manevralardan biri altı ve yedi gün imtidad edeceği ma'lum olub hatt-ı harekat ve ameliyatı mektum tutulmuşdur. İkinci manevra müctemian veya münferiden icrâ edilecektir.

Bu manevralarda takip edilen gaye iki tertip vechle üçüncü süvari fırkasını teşkil eyleyen muhtelif neferatın suret-i meşşi ve hareketidir. Mezkûr üçüncü (Lombardi) fırkası beşinci (Nis ve Roma alayları) livasıyla altıncı (Montebello) ve (Monferzat) alayları livasından müteşekkil olup bundan başka fırka-ı mezkûriyeye bir miktar Bikerli batarya ile bir biskilet ve ve bir istihkam taburu iltihak edecektir. Tertibâtı mükemmel olup bazılarında otomobil takımı dahi vardır.

Fırka (Savva) hanedanının en parlak prenslerinden ve İtalya generalleri arasında en şöhretlisi bulunan Kont "Toren"in taht-ı kumandasında sevk ve idare olunacaktır. Manevraların bazı safahatına iştirak eylemek üzere "Tesen" nehri sahil yemninde "Olecyo" ile "Kameri" mevâki' arasındaki diğer fırkanın da mevcudiyetini istifade edilecektir.

Hareket-i askeriyeye 16 Ağustos tarihinde hatem buldukda üçüncü fırka aynı usul ve esas-ı tabiyye ve ihzâr ederek büyük manevralara iştirak edilmek üzere kendine tayin ve tahsis olunan mıntıkasına gidecektir.

Almanya

(Yeni projektörler)

Almanya sefâin-i harbiyesi bu kere suret-i mahsusada torpidoların tahrisi için i'mal edilen yeni projektörler teçhiz edilmiştir. İşbu aletin katrı 1 metre 50 santimetre olup mesafe-i tenviriyesi 8000 metreye baliğdir. Bundan mâadâ mezkûr projektörler çelik siperler ile kâmilen Müdâfaa ve muhafaza olunmuştur **[121]**.

Avusturya_Macaristan

(Top ıslahhanesinin tensik ve tanzimi)

Avusturya-Macaristan Harbiye nezaretinin sûret-i mahsusada tanzim ettiği proje mûcebince iş bu proje ikmal edildiği takdirde Avusturya-Macar ordusu top ıslahası ber vech-i âti ıslah edilmiş bulunacaktır: Her piyade fırkası vakt-i hazırda bir topçu alayı ile (altışar topluk 4 batarya) hafif sahra obüziye takımından (altı topluk 3 batarya) bir piyade heyeti şamil bulunacaktır ki mecmu' 36 top eder.

Her kolordu 3 fırkadan müteşekkil bulunduğuna nazaran 3 topçu heyetine, 72 sahra topuyla 36 hafif obüzyaya ve bundan mâadâ 4 sahra ağır obüzyaya mâlik bulunacağından yekûnu 112 topa bâliğ bulunmaktadır. Zaten hal-i hazırda mecmu' (50) topa mâlik 9 ağır topçu heyeti bulunmakta olup, ordular için ise 14 kadar heyet ihdas etmek iktiza eder. Bu heyetlerle birincisinden on dördüncüsüne kadar her biri 4 top muhtevî bulunmakla mecmuan 56 ağır top vücuda gelecek demektir.

15 ve 16.ncı kolordunun (Bosna Hersek, Dalmaçya Eyaletinde) ancak dağ topları bulunmaktadır.

Şimdiki halde cebel toplarından 25 batarya ve cebel obüzyalarından 6 batarya mevcud olup bunlar hep 3 alayı suretinde tevcih edilmiştir. Binâen-aleyh yeniden cebel toplarından 25 batarya, cebel obuzyalarından 6 batarya mevcud olup bunlar hep 3 alay suretinde tevhid edilmiştir. Binâen-aleyh yeniden cebel topları olarak 4 yeni alayı vücuda getirilecektir.

Mevcud istihkam toplarına dahi 2 tabur 8 bölük zam olunacaktır.

Dalmaçya ordu ve filo tarafından müçtemian icrâ olunacak manevralar. Müçtemian icrası musammem olan bu manevralar "Arşidük Fransuva Ferdinand" Erkan-ı harb-i umûmî reisi General Von "Konrad" ve Amiral "Monte Kokolli" vesâir hücumvar ordular kumandanları hazır mevcud oldukları halde ağustos içinde Dalmaçya'da icra edilecektir.

Burada cenub kavli şimal kolunun karaya asker çıkarmasını men' edecektir.

Muvâki' ciheti beş taburdan mürekkeb beşinci cebel livası, iki cebel bataryası, bir süvari bölüğü, bir liva seyyar hastahanesi, bir telgrafçı müfrezesi, erzak ve mâkulat için bir nakliye kolunda müteşekkil olup bunlardan mâadâ "Sebeniko" ile "Zara" arasında sevâhil muhafazası için beş bölükte sefer bir hale vaz' edilecek ve'l-hâsıl Müdâfaa ciheti kuvvetli bir donanma tahıyye ve ihzâr edecektir.

Hısm tarafı birçok batarya ve yarım tertip süvari bölüğü ve muhtelif surette müteşekkil bir liva ile tahkim takviye edilen "Fiyum" ve "Pola" mevaki' taburları ile hücum edecektir.

Asker "Fiyom" ve "Pola" mevaki'nde üç kişi nakil ve asker karadan süvarilerle muhafaza edilecektir.

Mezkûr manevraların icrâsında ki nazar-ı itinaya alınacak nokta-yı kuvve-i bahriyenin taksimatından ibaret ve tecrübe-i vakıadan bir Müdâfaa-i bahriye (Kontori Torpivar)lardan başka hiçbir sefine-i harbiye olmadığı halde tahte'l-bahr sefineler ile torpidolar büyük kıt'ada sefain-i harbiyesi olan hısma karşı sahildeki bir mevki' müstahkemin muhafazasına kifayet edip etmeyeceği noktası anlaşılmış olacaktır.

Sahib-i imtiyaz: T, Zeki

Müdir-i Mes'ul: Leon Berkoviç

Menşurlu Kurç Dürbinleri

(Goerz) (Berri ve bahri)

Erkan-ı harbiye-i umûmîyemizin mazhar takdiri olarak bütün ordular için resmen kabul edilmiştir.

Kurç dürbinlerinin gerek parlaklık gerek metanet itibarıyla bütün emsaline bulunduğu yerdeki tasdikname ile sabittir.

Kurç dürbinleri bi'l-cümle devel-i muazzama hükümet-i sağire orduları için resmen kabul edilmiştir.

Menşursuz Kurç zabıt dürbinleri dahi mevcuddur.

Almanya Harbiye nezaretinin tasdiknamesi:

"1903 senesinden beri Almanya piyadesi için isti'mâl edilen menşurlu dürbinler yalnız Berlin'de ve Ferdinav'da kâin. T.P. Kurç alat-ı basriye müessesinde

i’mâl edilmekte olup mezkûr fabrikaya bütün Almanya Hükümeti’nin yegane müteahhididir.”

Umûmî ictinası: Dersaadet’te Havuzlu Hanında “Otovitersehavi” ticarethanesi mahal füruhatı: Der-saadet’te “mehpare” ve Selanik’te “Lover” mağazalarıdır.

1.11. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 11

1. Sene, 11. Numru **15 Ağustos 1327**

Zabt u rabt kuvvet, kuvvet ise vatanın terakkîsini vücuda getirir

Müdafâa-yı Milliye

Askerî ve Fennî Osmanlı Gazetesidir

Her on beş günde bir neşr olunur

(Ser-Muharriri: Mehmed Zeki, Mühendis)

Müdâfaa-ı Milliye bi'l-hassa askeri olduğundan maksadı terakkiyatı askeriyeye ma'tuf bulunduğundan şahsî tenkidat ve ihtilâfatı muhtevi mevadı kabul etmez.

İlan

Manda post ve mekteblerin gazetemizin idarehânesine gönderilmesi mercu'dur. îlânat içün doğrudan doğruya idarehanemize müracaat etmelidir.

Îlânat bedeli peşinen ahz olunur.

Abone bedeli içün

Beyoğlu Galavani sokağı 14 numeroda bulunan idarehâneye veya İstanbul'da Bab-ı Ali caddesi numero 46 "Kütüphâne-i İslam ve askeri"ye müracaat etmeli.

Memâlik-i Osmaniye içün seneliği 1 lira-yı Osmanî

Memâlik-i Ecnebiye içün seneliği 1 İngiliz lirası

Nüshası Memâlik-i Osmaniye içün 5 Guruş

Nüshası Memâlik-i Encebiye içün 1,25 Frank

Mekteb-i askeri talebelerine Bir senelik abone bedeli: Bir çeharın lira-yı Osmanî

Binbaşı rütbesine kadar olan zabitana Bir senelik abone bedeli: Yarım çeharın lira-yı Osmanî

Bir muavin-i donanmanın ehemmiyeti

Şayan-ı dikkatdir ki (Hamburg Amerikan Layn) seyr-ü sefâin şirketinin Bahr-i muhitlerde cevelan eden cesim vapurları on beş santimetrelik toplarla mücehhez olup bunlardan her biri yetmiş defa endaht edebilecek mühimmat ve levazımata maliktir. Bu vapurların taifesi münhasıran bahriye ve topçu efradından mürekkep olmağla bir muharebe esnasında Almanya devletinin hatırı sayılır mühim bir muavin donanması bulunacak demektir.

Hemen hemen bil cümle düvel-i muazzama bu gibi ve az çok muntazam muavin donanmalara malik bulunduğu cihetle bu usulün Osmanlı donanmasında dahi idhali meselesi elbette şayan-ı teamüldür. Sevahil-i Osmaniye'nin ma'lum olan vesait-i fevkalâdesi nazar-ı dikkate alınarak bir hayli sefain-i nakliyeye olan ihtiyacımız ve bundan maada Osmanlı bayrağını hamil sefainin kesreti derpiş edilecek olursa bazı teşebbüsat ve teşkilat sayesinde bizim dahi kuvvetli bir muavin donanmaya malik olmaklığımızın pek kolay olacağı teslim edilebilir. Binâen aleyh müdafa-yı milliyemizin emir ta'yini nokta-yı nazarından pek ehemmiyetli olan bu mes'elenin vakti hazırda piş teamüle alınarak isna-yı harbde mühim bir muavin donanmaya malik bulunmak iktizâ eder. Şu halde mehafil-i aidesi muhtelif sefain-i nakliyenin taife-i teşkilatını şimdiden tedkike teşebbüs edecek olursa faideden hali olmaz itikatındayız. Belki de hükümet-i Osmanlı seyr-i sefain şirketlerine bir miktar tahsisat verip de bu şirketlerin taifelerini hüsn-ü intihab hususunda ibraz-ı muavenet edecek olursa vatan hîn-i (esna, zaman) hacette gerek vapurlarından ve gerek taifesinden istifade edebilir. Bu mühim meseleyi gelecek nüshalarımızın birinde dahi ayrıca mevzu' bahs edeceğiz.

Mehmed Zeki **[123]**

1911 Manevraları

İngiltere

Muhâbir-i mahsusadan

İngiltere'de manevralar daima ağustosun ilk günlerinde ibtidar edip eylülün nihayetine kadar devam eder. Bu satırların intişar edeceği zaman ordu manevraları her tarafta ibtidar ve büyük bir kısım asâkirde bu sene dördüncü sal-i hizmetlerini îfa etmiş olacaktır.

Yeniden askere dahil olacak efrad-ı cedidenin mikdar-ı hakikisini tamamen

tayin edebilmek için henüz pek erken olmakla beraber bu beşinci sene manevralarında ordu mevcudunun daha az olduğu tespit ve tefrik edebilmek mümkündür. Ordunun hal-i hazırını muhafaza edemeyişi pek ziyade mucib te'essüf olacaktır. Zira hal-i hazırıyla ordu onu görmek ve teftiş etmek fırsatına malik olanlar üzerinde hüsn-ü te'sir icra edecek bir derecede olup muntazam ve fevkalade ta'lim ve terbiye görmüş bir orduya benzetilememekle birebir efrad birçok ma'lumat-ı cedide-i askeriyeye malik olmuş ve intizam ve itaat itibariyle de kafi derecede memnuniyet bahş bir terakkiye mazhar olmuştur. Zabıtan pek mahir olup efradın pek sık itaatlerini istihsala ve te'mine muktedirdirler. Ma'mâfi denildiği gibi–bu ordunun muktediratı Allah'ın yed'i ihtiyarına tevdi edilmiş olunup gelecek sene orduda hasıl olan noksang ikmali kabul olmadığı takdirde memâlik-i sairenin pek çoğunda olduğu gibi hizmeti mecbure-i askeriyenin uhdesinden başka bir çareye tevessül etmek imkanı kalmayacağından hali hazırdaki kuvve-i askeriyede manevralarla iştigal etmektedir. Elyevm alay manevraları ikmal edilmiş olup fırka manevraları da icrâ edilmek üzeredir. Büyük manevraların 18-23 Eylül arasında icra olunacağı resmen ilan olunmuştur. Süvari fırkası, İngiltere'nin sahil-i şarkiyesinde yani Norfulk, Soffolk, Eskis, Hartfurd, Huntington, Bilford, Kembriç kontlarında vuku bulacak fırka manevralarına iştirak etmek üzere eylülün dördünden on altısına kadar Kembriç'te talimlerle iştigal edecektir. Bu harekat-ı askeriye için Aldrshuvt fırkası, on birinci fırka (Salzburg), Londra askeri dört süvari alayı memur edilmiştir. Manevranın planına gelince bu hususta kat'i ve mevsuk hiçbir malumat yoksa da düşman fırkasının İngiltere'nin sahil-i şarkiyesine taarruz ve asker ihracıyla Londra'ya hücum edeceği zan olunur. Asker ihracı harekatının hakikaten mi yoksa farazi bir surette mi icra edileceği malum değildir. Eğer memleketin sahil-i şarkiyesine asker ihracı hareketi suret-i hakikiyede icra edilecek olursa sahile yanaşmak ve takrib etmek imkanına ref' edecek olan rüzgarlı bir hava ve fırtına ile manevra planının esas noktası hükmden sakat olması pek melhuzdur. Binâen aleyh düşman fırkasının doğrudan doğruya Londra'ya karşı bir yürüyüş icrâ edeceği daha ziyâde muhtemeldir. Manevralara, saha harekatı olan berveche bila ta'dad olunan kontluklar kuvve-i askeriyesi iştirak edecektir. Orduya henüz yeni idhal ve kabul olunmakla beraber sefâini harbiye-i havaiyenin denizlik manevralara iştirak edeceğinden dolayı bu eylül manevralarının müfid netayic verecekleri ümit olunur. Fi'l-hakika, bu hususa beş kabil sevk ve idare balonla sekiz aya roplan me'mur ve tahsis edilmiş olduğu cihetle bu seneki manevraların geçen 1910 senesi (Salizburtiylen) manevralarına faik netayic vereceği kuvvetle ümit olunabilir.

İş bu manevralarda yeni icad olunan portatif sahra askeri matbahlarının tecrübeleri de icrâ olunacaktır. Pek metin ve dayanıklı olan işbu matbahın (Lon Valiliye) kumpanyası mamulandan olup yalnız bir baregirle cer olunacaktır. Mezkûr matbahların her biri yarım tabur efradiyenin teamını ihzar edebilecek bir mahiyettedir. Kumpanya bu hususta bir çok siparişler ahz etmiştir. Aynı zamanda yeni nakliye bahriyeleri dahi icra edilecektir. Geçen ilk baharda Harbiye nazırı nakliyeyi tadil etmiş ve insan ve bargir kuvveti yerine kuvve-i meyhaningiye ikamesiyle bunun büyük bir tasarruf icrâ eylemiş idi. Bu vasıta ile şimendüfer mevcudunda 395 efrad ile 2686 bargir ve topçularda 4770 efradı 5934 bargir akfad olunacaktır. Vasıta-yı nakliyenin bu ihlasıyla kabul inkar olmayan ciddi ve parlak fevaid hasıl bulunsa da aynı zamanda bu yeni vasıtanın badi olduğu muhazır askeriyede ehemmiyetle nazarı itibar alınması lazım gelecek bir mahabbettedir. Evvela, bu vasıta-ı mihyan pekiyenin esna-i hareketinde çıkardığı duman ordunun vadzi'a ve mevki'ni kolayca düşmana keşfettirebileceği gibi derece-i saniyede de bu son manevralarda birçok otomobiller bunlardan bila istifade harekatı askeriyeye pek yakından takip etmişler ve hattı ordunun tertibat dahiliyesine sokularak pek büyük mivani' ika' eylemiştir. Binâen aleyh ahiren sadr olan bir emirname-i resmi otomobillerin harekat askeriyeyi ancak altı İngiliz mili açıktan takip edebilmelerine müsaade etmiştir.

Almanya

Almanya'nın bu seneki manevralarına ait kar'ilerimize biraz ma'lumat vermenin mucib-i istifade olacağını zannediyoruz:

Manevralar (Muriç) Gölü ile (Okar) arasındaki arazide yani (Meklinburg – Şiyuverin) ile (Pomareni)'de yapılacaktır. 12 Eylül'de başlayacak ve dört gün devam edecektir. Şimal ordusu her biri beşer pişade livalı ikinci ve üçüncü kolordulardan terkib edecektir. Bundan başka üçüncü kolorduya Kulmar garnizonundaki (Mekanburglu) 14 avcı taburu merbut bulunacaktır. Bu kısma ayrıca bir de süvari fırkası ilave edilecektir. Velhasıl şimal ordusu hemen Pomiyaran, Meklenburg, Slazvig, Hulistan kıtaları ile Hansatıng şehirleri kuvve-i umûmîyesinden teşekkül edecektir. Kolordulardan birinin veya ikisinin üç fırka olması istenilirse kuvve-i manzume-i lazıma şüphesiz dördüncü ve onuncu kolordulardan alınacaktır. Bu şimal ordusunun kumandanı birinci daire-i teftişiye müfettişi umûmiyesi Prusya prenslerinden (Prens Ruj)'un oğlu General (Fradrich leluvpuld) olacak varken harbiye-i umûmiye riyasetini de Prusya erkanı harbiyei umumiyesinde Şa'be reisi Janrel

(Ştayn) ifa edecektir. İkinci kolordu General (Linsinfin) tarafından, üçüncü kolordu General (Klatetbir nr'a) tarafından kumanda edilecektir. Şimal ordusu süvari fırkasına da ikinci süvari müfettişliği Müfettiş General (Funşiysengin) kumanda edecektir **[124]**.

Cenup ordusunu kıt'aat-ı muhâfaza ile nizamiye kıt'aatından mürekkep bir fırka ve bir ihtiyat fırkası teşkil edecektir. Nizamiye fırkası iki piyade alayı ile avcı muhafaza taburlarından mürekkeb kıt'aatı ihtiva edecektir; belki muhafaza livasına mensup talim taburı da harekata iştirak edecektir. Eğer sair kolordulardan kıt'aat nizamiye tefriki lüzumuna hüküm edilecek olursa şüphesiz bu üçüncü kolordudan tefrik edilecektir. Daha önceleri biri obüs olmak üzere üç gruptan terkib eden sahra topçu talim alayı ordunun ihtiyat kuvvetini teşkil edecektir. İhtiyat fırkası efrad-ı muhafazadan müteşekkil dört piyade ihtiyat alayından terkib edecektir. Bazı gazetelere göre de ayrıca sahra topçusu ihtiyatından bir veya iki grup daha teşkil edilecektir. Bundan başka bir de süvari fırkası bulunacaktır. Cenub ordusuna, hudud-ı fevkalade kumandanı General (Funkessel) kumanda ve erkan-ı harbiye riyasetini de erkanı harbiye-i umûmiyeye memur General (Funhutne)'dır ihda edecektir. Kıt'aat muhafaza kumandanı General (Luvenfeld)'dir; ihtiyat kıt'aatı da birinci piyade muhafaza fırkası kumandanı General (Belud) tarfından kumanda edilecektir. Süvari General (Fundumang) taht-ı kumandasındadır. Taburların mevcudu, ihtiyatlar vasıtasıyla (5700)'e iblağ edilecektir. Bu mevcuttan kolorduların iki taburlu alaylarında bir üçüncü tabur daha teşkil edilecektir. İhtiyat alaylarını rediflerin en gençleriyle, ihtiyatların en ihtiyarları teşkil edeceğini zannediyoruz; Fransız ihtiyat efradı ile yaş cihetiyle aralarında pek mahsus farklar vardır. Nizamiye ordusundan bulunan muvaffak kumandanları umûmiyetle bölük kumandanlarıdır. Bundan başka her bölükte nizamiyeden bir zabıta ile ikiden dörde kadar küçük zabıt bulunacak, kadronun mütebakiyesini ihtiyatlar dolduracaktır. On sene vardır ki Almanya'da edvar-ı talimeye göre ihtiyat alayları teşkil edilir; fakat bu suretle manevralar için fırka teşkil birinci defa olarak vuku buluyor. Alman nizamnameleri vakt-i harbde bunların fırka halinde içtimalarını o geceden tayin etmiş ve erkan-ı harbiye-i umûmiyenin mesaisi de ihtiyat kolordusunun sahra muhârebesi için sûret-i isti'mal ve teşkilâtına bil'a fasıla hasr u atıf edilmiştir. Manevra planlarının tertib ve tanzimi erkan-ı harbiye-i umûmiye reisi General (Funmultke)'ye aittir. Tertibatı idareye ve fenniye ise Harbiye nezareti hizmeti idariye müdürü General (Ştap)'a ihale edilmiştir. Demir yollarıyla

tehşid ve tağiylime nakliyeti erkan-ı harbiye-i umûmiye şimendüfer şa'bası reisinin taht riyasetinde tanzim edilmiştir. Berlin, Altuna, brumberğ hatları alakadardır. Balonlarla, Almanya'da birinci defa olmak üzere teyyareler her iki taraftan keşif hizmetinde isti'mal edilecektir.

İtalya

İtalya erkan-ı harb dairesi tarafından 1911 senesi İtalya büyük manevraları hakkında tebliğ edilen notada malumat-ı atiyata edilir. «Kral, Dok Daust, Kont Duturen, Harbiye nazırı, ecnebi orduları vekil ve mümessilleri, İtalya bahriyesi namına isbisat vücut edecek emre-i zabitan 1911 senesi büyük manevralarında hazır bulunacaklardır. Tarafeyn muhâsasen General Kanva ve General Kadurna'nın evâmir ve kumandanlarına tabi olacak ve hüküm heyeti dahi General Ponzadi San Mesarino'nun taht-ı riyâsetinde bulunacaktır. İş bu manevralar münâsebetiyle 80.000 kişi taht-ı silaha alınup dört kolordu ve yeni süvari fırkası teşkil edilecektir ki iş bu süvari fırkalarından birine bizzat Kont do Toran kumanda edecektir. Ordu kadrosuna dahil olmayan sair askeri müfrezeler dahi mezkûr manevralara iştirak edeceklerdir. Ceraidin iğram edecekleri muhabirlerin vazifelerini teshil ve icab eden izahat ve tefsilatı i'ta etmek üzere sûreti mahsusada bir zabit memur edilmiştir».

Bulgaria

Bu yaz, askeri ta'lim ve tecrübelerinden sonra Bulgaristan'da ağustos evahirine doğru büyük manevralar icrâ edilecek ve manevralara Sofya'dan alınan ma'lûmata göre bütün Bulgar ordusu iştirak edecektir. Bu manevralar elyevm Bulgaristan hükümetinin haiz olduğu kuvve-i askeriye umûmiyesini göstermiş olacaktır. Ordu iki firmaya taksim edilerek askeri takımıyla metod cihete dağıtıldıktan sonra ayrı ayrı tedafi' ve taarruzu vaziyetler olacaktır. Bu manevralar da Kral (Ferdinand) ile Veliaht Prens (Siril) dahi hazır bulunarak fiilen manevralara iştirakiyle tekmil ordunun harekatına nezaret edecektirler. İstihkam alayları manevraları dördüncü ve beşinci piyade fırkaları tarafından ve topçu istihkam alaylarıyla müsabaka suretiyle (Şumiye) istihkamları kurbunda icrâ edilecektir. İş bu manevralara davet edilmeyen hiçbir ecnebi ateşe militeri yerli veya ecnebi gazetecileri, hatta bir Bulgar zabiti dahi kabul edilmeyecektir. Beş gün imtihan edecek olan bu manevralar hükumete bir milyon franka mal olacaktır **[125]**.

«Kask» torpido geçeri

Fransa bahriyesi hesabına olarak «Furjiye şantiye-i lamediterana» nam destgah tarafından (Havr) limanında inşâ edilen ve (750) metrelik bir hacme malik bulunan (Kask) torpido geçrinin resmi tecrübeleri bu kere Şerburg harb limanında icrâ olunmuştur. Sefine-i mezkûre 6 saat devam eden seyranında 35 millik bir seyr-ü vastıye millik bulunduğu tahakkuk etmiş, hatta bu seyir 36 mile baliğ olmakla ba mukavelename mukarrer olan 31 millik seyri 5 mil kadar tecavüz etmiş demektir.

İş bu neticede sefinenin top ve teçhizat-ı sairesi, mühimmat ve taifesi, erzakı, suyu, kömürü ve levazımat-ı muhtelifesi sıkletleri mahsup edildiğinden mezkûr torpido geçer bu aya kadar inşâ edilen sefainin en seri add olunmaktadır ki bu hal gerek tekne hududunun sürat tersim ve ahzarından ve gerek makine ve alet sairesinin iyi işlemesinden neş'et etmiştir. Sefinenin yaşlıca ölçüleri birveche atidir;

Tûl : 75,00 metre

Arz : 7,65

Umk : 4,90

Azami su çekimi 3,00

Hacim harici 750 tonalato

Motorlar (Parson) usulünde ma'mul turbinlerden ibaret olup bu türbünlerden ikisi (H.P) diğer ikisi (B-P) ne'vilerinden beşincisi ise «Kruvaziyer» türbini cinslerindendir. Bu türbinlerin cümlesi iki tabakaya münkasim olup 3 ağaç tahrik eyliyor .

Borularının vaz'iyeti öyle bir tarzda tertib edilmiştir ki iki tabakadan birini su istila ettiği taktirde bile diğer tabakanın alet ve edevatı pek kolay işleyebileceği cihetle sefine mahkum adalet olmaz balada mevzu bahs bulunan tecrübeler esnasında sekiz saat zarfında ve mil başında saf edilen «mazot» petrolün 62 kilo olduğu, yani mukavele namenin şart mahsusundan yüzde 20 nispetinden ton miktarda bulunduğu tebmin etmiştir. Şartname ahkamından biri de (20) milde atılan sefineyi (300) metrelik azami bir tûl üzerinde tevkif ve 125 metre nsf katarlık bir daire içinde tedvir etmek keyfiyeti olduğu halde 20 millik tevkif (250 metrelik bir tol üzerinde ve tedjir nısf katri ise 175 metrede vuku bulmuştur. Fransa bahriyesi (hasılat komisyonu) tabir edilen tecrübe komisyon mahsusu tanzim edildiği resmi raporunda tecrübelerin son derece muntazam şerait v ahval dahilinde vuku bulduğunu ve bilcümle alet ve edevatın muntazaman ve

bila istisna edildiğini teslim etmiştir ki bu hal sefinenin her vech ile emniyet bahş bulunduğunu ayrıca tasdik ve teyid ettirir. Şurası da şayan dikkattir ki sefinenin 2 saatlık büyük seyr tecrübeleri oldukça dalgalı bir deniz zamanında icra edilmiştir. Binâen aleyh mezkur komisyon evelce inşa edilen 450 tonalatolk torpido geçerlerinde denizin aynı halinde ve aynı şerait dairesinde 28 millik bir yol bile kat' edemeyeceklerini beyan eylemiştir. (Kask) sefinesini vücuda getirmiş olan «furjie şantiye di lame diterine» şirketinin (Haur) desteğe bahriyesi hükumeti Osmaniye'nin muahharan 3 top çeker sipariş ettiği desteğe olduğu ayrıca şayanı zikirdir.

Osmanlı Jandarma Tensikatı

(10 uncu numaradan ma'bad)

Ahval-i mahalliyeye göre teşkilat hususunda İstanbul daire-i merkeziyesi layıkıyla nüfuz edemeyeceğinden dolayı münasip bir tedbir olmak üzere karar-ı ahir vecihle hata-ı Irak'ın üç vilayeti idaresi Bağdat valisi vardır kumandanının nüfuz ve iktidarına tevdi edilmiş ve bu üç vilayet hariç olduğu halde bütün alaylarda mevcutlar tertib, karakol mahalleri tayin, tabur merkezleri, bölükler ve şu'beler intihab ve devair taksimatı icra edilerek teşkilat hakkındaki mukarrerat kamilen hitam bulmuş idi. Bir babdaki mukarrerata nazaran İstanbul daire merkeziyesine mülhak Selanik, İzmir, Beyrut ve Trabzon vilayeti devair merkeziyesinde umum jandarma mevcudu 4550 karakolhanede ifa vazife eylemek üzere piyade ve süvari ve muhtelif kısımlardan mürekkeb rütbeli ve rütbesiz 52800 efrad ile 1826 zabitandan ibaret olacaktır. Şimdiki halde bu miktara takribden pek ba'id bir noktada bölünülüyor. 1910 senesi teşrini evveli ibtidasındaki mevcut 1272 zabit ile 30614 efraddan ibaret olup bunlardan yalnız **[126]** 650 zabit ile tahminen on bin kadar neferât jandarma mekteplerinde suret-i hususiyede daha doğrusu alelade bir talim ve tedris görerek tensik edilmiş adıyla tasnif edilmiş ve mütebakisi atiyen yerlerine münasiplerini bulup yerleştirmek üzere eski jandarma efrad ve zabıtanı arasında nisbeten işe yarar zannıyla intihab olanlardan mürekkeb bulunmuş idi (*)

Esasen 1326 sene-i maliyesi bütçesine dahil edilen Jandarma tahsisatı mevcut hazır miktarının bundan ziyade tezyidine müsait değildi. Halbu ki sene-i atiye teşkilat tecrübeleri için bütçeye haiz ehemmiyet miktarda bir meblağ ilavesiyle tahsisat tezyid edilmiş ve Harbiye nezareti jandarma mevcuduna ilave edilmek üzere 17000 nizamiye askeri verilmesini vaad eylemekle bu miktarda üç dört bin kadar da gönüllü askeri ilave suretiyle malum olan beş vilayetteki jandarmanın mecmu' miktarı nısfı tüm

tensik edilmiş olmak üzere kırk beş bine iblağ edilecektir. Bu miktar mevcud ile tensikata bitmiş nazarıyla bakmazdan evel daha birçok senelere lüzum ve ihtiyaç olduğu tabiatıyla varid-i hatr olursa da takibat neticesi nokta-ı nazarından temil edildikte başka türlü kabul olamayacağı her halde itiraf edilecektir. Jandarma mevcudunun tesri' teksiri hususi usül i'tikaya müracaat ve bila istisnaya her rast geleni jandarmaya kayıt ve kabul ile mümkün olabilir; fakat bu surette hareket tensikattan muntazır olan gayeye büsbütün menafidir. Tensikat ve teşkilat icrasından maksat asıl Devlet-i Osmani'yi umur-ı zabıtada müteallim ve icra-yı vazifede evsaf matlubeyi haiz ve muktedir zavattan mürekkeb jandarma ile teçhiz eylemektir. Aksi hal iltizam olundukta matlub hasıl olmayacağı ve teşebbüs vakıadan hiçbir muvaffakiyet istihsal edilemeyeceği bedihidir. Netayic-i müstahsalaı telhis için mekatib-i vesairenin tesis, na ehil efradın terakkisini, kadrolar tertibatının tehiyyesi, karakol mahallerinin tayini gibi tensikat ve teşkilata müteallik hususatın ikmal edildiğini söyleyebiliriz.

Teşkilatın nazariyat kısmı ikmal edilmekle ameli kısmı her yerde temin edilmiş demektir. Me'muriyetler ve kumandanlıklar ta'yin edilerek muntazaman icra-yı vazifeye başlamak lazımdır. İşte bu münâsebetle me'murun tensikiye daire-i memuriyetleri dahilinde vezaif mevdualarına halel gelmemek üzere aynı zamanda dahi heyeti teftişiye vezaifini edecektir.

(*) Zikr olunan mukadir ve ale'l-husus yekûnu 30614 olarak gösterilen efrad-ı İstanbul Selanik, İzmir, Beyrut ve Trabzon vilâyetinde mevcud olup Hata-i Irak ve Arabistan (Hicaz, Yemen) dahil edilirse efrad mevcuda yekûnu otuz sekiz bine baliğ olmuş olur.

Zaten teşkilatın ameli kısmı başlamış olup birkaç yerde ale'l-husus Yanya, İzmir, Cezayir Bahr-i sefid, Konya, Adana ve Trabzon vilayetlerinde his olunur derecede müterakki bulunmuş, Dersaadet daire-i merkeziyesi mülhekatından Edirne, Manastır, Kosova vilayetlerinde dahi ikmal edilmek üzere olup bu sevk iki vilayette ise Arnavutluk isyanından sonra bila icab yeniden müteadid karakollar tesis ve teşkil edilmiştir. Selanik alayı malum olduğu veçhile 1908 senesinden evvel kamilen tensik edilmiştir. 1909 senesinde Rumili'nde az vakit içinde bu mektepler açılmış ve tedrisata başlanmıştır; çünkü müteallim jandarma efradının ve tebalarının adedi tezid ettikçe teşkilat la hakka o nisbette teshil edilmiş olacaktı. Tensikat ve teşkilat meselesinde netayic matlubenin istihsalına hail olmak üzere henüz mevcut olan iki unvani' mühimme izale edilememiştir. Her ne kadar ekser mahallerde mukadder kifayede

gönüllü kaydına talebeler zuhur ediyorsa da eskilerden bazıları müstesna olmak üzere diğerleri mukten istihdan olunduklarından bunların yerlerini işgal edebilmek üzere mevcutlar meyanında istihdamına lüzum ve ihtiyaçları olan efrad metnianın tahiyesine kafi değildir. Bunla yere bir nizamiye efradından alınacaklar hakkında vasi mukayesede müsabaka icrasına lüzum görülüyordu. 1909 senesi nisanında Harbiye Nazırı Mahmut Şevket Paşa hazretlerinin kumandası altında bulunarak Müşârunileyh hazretleri tarafından (Selanik mai üniformalı jandarma)sı pek ziyadesiyle takdir edilmiş ve teşkil edilen jandarmanın terakki ve tevsi'i hususundaki menfaat yakinen görülmüş olduğu halde nizamat-ı askeriyece mesağ görülememesine binâen Dersaadet daire-i merkeziyesince taleb olunan nizamiye neferatı pek cüz'i bir mikdarda verebilmiş ve işte bu gibi ahvale karşı teşkilat meselesi henüz layık vechile terakki edememiştir (*)

Diğer taraftan 1326 (1910-1911) senesi bütçesine idhal edilen jandarma tahsisatı kasr edilmekle bu vechile de mevcutların ikmal edilememesine mani teşkil eylemiştir.

1327 senesi bütçesine bütün alaylarda mevcut hizmet-i müteferrikaya ve ma'şata müteallik bilcümle ihtiyacat-ı zaruriyenin tesviyesine kefil olmak üzere tehsisat tezyid edilmiş ise de jandarma için karada dahi karakolhaneler inşasına lüzum kavi olup üç vilayetten harekat ordusuyla İstanbul'a jandarma sevk

(*) Nezaretin ahiren varid olan bir emirnamesinde sene-i haliye içinde Jandarmayı mecmu'i 17000 olmak üzere 3600 neferin müsta'cilen verilmesi emir ve tavsiye buyrulmuş ve 3600 nefer bu kere derdest-i sevk bulunmuştur **[127]**.

Edilmiş ve diğer devair-i merkeziyede muallimlik vazifesini ifa eylemek ve numune olmak üzere iyice bir mikdarda zabit ve rütbeli rütbesiz Jandarma gönderilmiş olmakla münhal olan yerler o vakitten beri Selanik ve Manastır ve Kosova vilayetinde teşkil edilmiş olan üç alayın mevcudu elyevm beş bini mütecaviz olmak üzere Selanik'in mutad mekteplerinden mahreç talebe ile doldurulmuştur. Bu alaylardan jandarma nevakıs teşkilatını teshil ve itmam nokta-ı nazarından intizar olunan fedakarlıklar terakkiyatı tesbitinde olup yalnız taksir-i mesarif ciheti iltizam edilmek gibi tedabire riayet edildiğinden dolayı bir derece te'hirine sebebiyet vermiştir. Vilâyet-i sairenin umumunda değilse bile ekseriyesinde bulunan Jandarmanın kaffesi mektepten neş'et ederek kıyafetleri, tavır ve hareketleri, talim ve terbiyeleri gerek yerli

ahalinin ve gerek hal temasta bulunan ecnebi üzerinde pek büyük bir tesir hasıl eylemiştir. Yeni jandarma her yerde bir intizam ve mükemmeliyet içinde olup karakol hizmetleri, karada geşt-ü güzarları, muhaberat bütün Rumili'de cari tertibatı esasiye üzerine tatbik ve icrâ edilmekte olup reis-i hükümette bulunanların memnuniyet fevkaladesini mucib olmuş yalnız kendi arz ve hoşlarına göre teşkilatın iylerülmediğini zanneder müteessif bulunuyorlardı. Memâlik-i şahânenin ekseriyesinde müceddeden tesis ve küşad edilen mektepten birinci defada neş'et edilenlerin memuriyetlere tayin edildiklerini müteakip asayiş ve inzibat umûmi ve ahval-i sairece his olunur bir surette salah husule geldiği itiraf ve teslim edilmiştir. Eğer teşebbüsat vakıa vasi' bir mukayesede icra edilecek olursa esas mesele demek olan efradın azli ve haddi zatındaki 'adm kifayesi nazarı tatkike alınarak her ne kadar matlub olan netice-i kat'iyeye muvaffak olmak için pek ba'id ise de teşkilatın henüz birinci senesinde iken istihsal olunan neticelere göre sinin-i atiyede daha güzel neticeler elde edilebileceğini pek aşikar bir sûrette temin eylemiştir. Mahalli memurun tensikasının düçar oldukları ol kadar müşkilata ve mualimlerin bir an evvel işe başlamaları ehem umurdan olduğu halde mektep ittihazına elverişli ebniye bulmaktaki manalara karşı kemal sai ve keremi ile çalışılarak inşaat faslında bu husus için mevzu olan tahsisattan Meclis-i mebusan maliye encümenince icra edilmek istenilen tenzilat men' edilemediğinden terakkiyat hususu yine layık-ı veçhile temin edilememiş demektir. Mâmâfih bu hususta yalnız ehemmiyeti derkar olan mevaki'de karakolhaneler inşa veya karakolhane ittihazına elverişli ebniye bulup isticar eylemek suretiyle bu noksan cihet bir derece temin edilebilir.

Velhasıl henüz bidayetde demek olan Devlet-i Osmaniye Jandarma teşkilatı bütün avârız ve mevania karşı memnuniyet-bahş mahurunda cereyan ve terakki eylemekte olduğu itiraf edilmelidir. Bi'l-umûm vesait-i esasiye tanzim ve tertib edilmiş ve ifa-yı vazifeye başlanmıştır. Yalnız kaide bahş bir sûrette asar-ı faaliyenin husulü için matlub mikdarda tahsisatın tezyidi ile neferat ve zevat-ı lazımenin tehiyesine değin intizar eylemek lazım geliyor. Binâen aleyh heyet-i tensikıyye Devlet-i Osmaniye jandarmasının tensik ve teşkili gibi haddi zatında ehemmiyeti derkar olan bir meseleye teşebbüs edilmiş olmakla bütün kuvvetiyle çalışarak tesri' ve kemaline muvaffak olunacağında şek ve şüphe edilmemelidir.

(Leon Lamuş)

Japonya ordusunda terbiye-i ahlakiye

(Opinion Militaire'den aynen tercüme)

Cesaret emirname-i hükümdarı ile üçüncü derecede emir ve talep edilen bir fazilet-i askeriyedir:

«Berri ve bahri bütün askerlerin cesaretli olmaları lazımdır. Cesaret memleketimizde her vakit en ali bir mevki' ihtiramda tutulmuştur; cesaretsiz bir Japon hiçbir şeydir. Düşmanı muharebe meydanlarında tepelemek vazifesiyle mükellef olan askerler kat'iyyen cesaretten ayrılmalıdırlar. Fakat aynı zamanda da cesaret-i hakikiyeyi sahte vecaili cesaretlerden tefrik edilmeleri lazımdır.

«Hayvancasına veya sarf-ı hararet şebabdan ibaret bir cesaret, cesaret değildir. Asker harekatı aklana bir surette tanzim etmek için huzur fikriyesini muhafaza etmeye kendisini alıştırmalı, bu kamte-i melane çalışmalıdır. Zayıf bir düşmanı asla tahkir etmemek, kuvvetli bir düşman karşısında katiyyen korkmamak ve vazife-i askeriyesini daima nihayete kadar ifa ve kamil etmek işte cesareti hakikiye. Cesareti hakikiye ile mutasıf olan adam daima başkalarına tatlılıkla, hüsnü suretle muamele etmeyi ve bu veçhile onların hürmetini celp etmeyi düşünür. Eğer daima cesur görünmekten fevkalade hoşlanır. Ve eğer kendinizi şiddet ve istikraha doğru sürüklemeye, yuvarlanmaya bırakırsanız başkaları nazarında kadir ve kıymetiniz alçalır, tezlil edersiniz! İyi dikkat ediniz! Yazık vakitli vakitsiz sarf olunan müfret ve lüzumsuz cesaretlere; asker, sathını, canını, kanını zamanı sulhde hüsn suretle muhafaza etmelidir ve milletinin kuvvet ve nüfuzunun naçiz bir cüzi, terbiye ve tahsil kendisinden fedakarlıklar, sai ve ğayretler bekleyen gücün bir ferdi olduğunu hiçbir vakit unutmamalıdır **[128]**;

Cehaletle, hıfzı sıhhaya adem-i riayetle, muhasaralara, tehlikelere bila sebep atılmakla onu cerihedar, şaipdar etmeye me'zun bulunmadığını daima tahtir etmelidir. Vakt-i seferde bilakis bütün hayatını feda edecek, hiç çekinmeksizin kanını işar edecek ve vazifesi sade kahramanlık olacaktır. Ruslar tarafından esir edilen hiçbir Japon zabiti muharebeden sonra Rus ordusunda kalamadı. Hiçbir şey, hiçbir sebep onları esarete alıştıramamıştı: başka suretle mahcubiyeti esaretten kurtulamayan kendi kendini öldürmeye, intihar etmeye mecburdu «Vladivostok» da yakalanan nakliye gemilerinden hiç birisi mal ganimet gibi salimen isal edilemedi; hiç teslim edilmeden batırıldılar. Miralay Taşyana, işte bir kahraman numunesi! 34'üncü piyade alayının

başında Lebanuyankda en har, en samimi sadakat misalleri, aynı zamanda en müsterih, en soğuk kanlı cesaret dersleri vererek oldu. Prensin (İmparatorun oğlunun) eski mürebbiyesi müşârun-ileyhin yevm-i veladeti sene-i devriyesinde «31 Ağustos sabahı» alayına hemen şu mailde bir nutuk irad etti: «Biliyorum bugün ifa edilecek bir vazife var, itmamı için ölüm muhakkak! Ben mütemadiyen İmparatordan, sizin de benim gibi kemal-i meserretle telakki edeceğinize emin vaki' olduğum bu vazifenin, ibraz-ı sadakat için en münasip olan bu yegane fırsatının alayıma ihale edilmesini rica ettim, yalvardım, bu lütuf bugün bana bahşedildi. Sizin hepinizin ve bizzat benim Prensin yevm-i veladeti olan bugünde ölmemizi, feda-yı hayat etmemizi arzu ederim» kumandanın bu davetine alayın hemen yarısından fazlası etrafında dövülmeye mukabele ettiler…

Sadakat, nezaket ve cesaretle husule getirilen bu inzibattan sonra imparatorun idaresi askerlerden ikmal-i vazifede kanun-perverlik ve kanaat talep ediyor:

«Berri ve bahri bütün askerlerin kanun-perver olmaları lazımdır. Nizamperverlik herkes için bir vazifedir. Fakat bundan biraz müsamaha eden bir asker bir gün bile orduda yaşayamaz. Kanunperverlik ittihaz edilen kaide ve caibe hürmet, vazifeye hüsn-ü sadakattir. Eğer kanunperver olmak ister iseniz bir şey vaad etmeden evvel, vaadinizi tutup tutamayacağınızı düşününüz! Ehemmiyet vermeyerek bir işe sokulur iseniz daha mübaşeret anında gayrı kabul iktiham bir vazife karşısında bulunursanız! Ne kadar vaadinizde, vazifenizde sadık kalmak arzu eder iseniz ediniz içinden çıkamayacağınız müşkil bir vaziyette kalırsınız ve bütün kederleriniz, teessüfleriniz beyhude olur; şimdi taahhüd etmeden evvel vaadinizin doğru yahut yanlış, haklı yahut haksız, mümkün elhusul veya adım ila mekan olduğunu iyice tedkik ediniz, mevcut olmayan, gayr-ı kabul icrâ olan bir şeyden bahs olunduğu vakit hemen vazgeçiniz, geri çekiliniz, ekseriya yapılmış vaadlerine sadık kalmak için bir çok büyük ademler vazife-i esasiyelerini unuttular. Ve bu vazifelerinin ifa ve ikmalinde hüsn-ü hareketten, hüsn-ü sadakatten vaz geçerek mevaide hususiyelerini ele aldılar; bu suretle de daima harabi bahisiyetsizlige doğru sürüklendiler. Bunları da iyi düşününüz"» «Berri ve bahri bütün askerler sade ve kanaatkar olmalıdırlar. Eğer basitliğe ve kanaate alışmaz, bunu talim etmezseniz kadın gibi nazik, gevşek ve narin olursanız, sizi para muhabbetini, zillet kalbe doğru sürükleyecek olan tentenin, debdebenin, israf ve safahatin lezzetini alırsanız, sadakati, fedakarlığı, cesareti kaybeder, herkes nazarında menfur ve makhur olursunuz! Eğer askerler hatt-ı zat-ı

sefahat ve saltanat ile temasta bulunurlarsa seri ve fena bir hastalık gibi bu; hemen bütün orduya intişar ve istila eder. Askerlik, şövalyelik fikirleri inhitata uğramış gibi sükuta başlar. Fenalıktan tevki' için ahiren bu me'alde hususi bir nizamname neşr ve ilan ettim (*) ve bugün muztariben tekrar ediyorum: bu noktayı, bu hatırayı daima saklayınız unutmayınız!» ahlaklarının sadeliği bir fazilettir, belki Japon zabiti bununla iftihar da eder. O fakirdir veyahut öyle görünür. Ve bundan bek müftehirdir. Para, debdebe nazarında mahkurdur. Kışlada bir mülazımın odası, bizdeki bir küçük zabıtın odasından bile şüphe daha sade, daha hüviyet perverane bir haldedir. Pek az bir maaşla iktifa eder ve bundan memnun olur. Çünki hizmetinin para ile yapılacak şeyler olmadığına kaildir; servetin verdiği debdebe ve refah hayat ile fezail-i askeriyenin gayr-ı kabul telif oldukları fikrindedir. Bütün levazımatını gayet ucuz temin ve takdim eden şirketler, iyhadi idareler sayesinde münasip bir hayattan emin artık hiçbir şey talep etmez. Hatta zengin ailelere mensup olanlar bile en fakir arkadaşlarıyla sadelikte müsabaka ederler. Memleket mukteza-yı adaleti icrâ eder ve para ile mükafaatı men eden bu adamlara hürmetlerini, muhabbetlerini tebzil ider.

Zabitan-ı tabakat-ı ictimaiyenin hiçbir vakit birinci kademesini zabt ve işgal etmezler; hem şehrileriyle aynı rağbete, aynı tarz-ı kabule mazhar olur ve bunu isterler, asla gurur izhar etmezler, onların (mütuvazaa), doğru vaziyetleriyle, tavr ve hareketleriyle Alman

(*) Bu nizamname hali hazırda ibtal edilmiştir **[129]**.

Zabıtanın müteazim, mağrur ve kaba yürüyüşleri arasında, Avrupa fikriyle Japon nokta-ı nazarı arasında olduğu gibi, mühim bir tezat daima tecessüm eder.

Mütercimi: H.A.

(10'uncu numaradan maba'd)

Komisyon pek büyük dikkat ve ihtimamlarla yaptığı tedkikatında biraz batı bir surette hareket ediyordu. Lakin vaz'iyet-i siyasiyede girgin bir halde bulunuyordu.

İmparator komisyonun bütün mesaisini nazar-ı itibar ve ehemmiyete alarak 15 Teşrin-i evvel 1873 «sahra muharebatının bir çok seneler mütalabatının mukabele edebilecek yeni bir sistem imal ve ihtira'anı arzu eden bir emrinde – bunda idarei hususat hemen pek ziyade bir ehemmiyet ile tanzim ve ta'yin ediliyor, pek mübrem olan hususat-ı hariciyeye hiç ehemmiyet verilmiyordu – komisyona biri ağır diğeri hafif, kundak ve toprakları ile mücehhez ister sade bir parça ister boyalı iki parça olsun

behemehal birini 1 Nisan 1873'te takdim edebilmek üzere sailerini tesri' ve tezyid etmesi lüzumunu bildiriyordu.

Komisyon-u tafsilata aid takip ettiği mütalaatı hemen bıraktı ve 2 Nisan 1873'te İmparator'a 7/85'lik bir top takdim etti. Bunun havas-ı balistikiyesi 8/8 santimetreliğinin aynı idi. Ve aynı kavaid-i nazariyeye göre imal edilmiş idi. Bu daha birçok zaman ecnebilerin ellerine geçebileceğe hiç benzemiyordu. Bu topla edilen tecarib şayan-ı memnuniyet neticeler verdiğinden imparator tahribeye her iki çaptan birer batarya ile devam edilmesini emretti. Mermi ve barut mes'elesi de aynı zamanda taht-ı tezkere alınmış idi, nisbeten zayıf bir mukavemet ibraz eden iri daneli siyah barut kabul edilmiş idi. Namlunun dahilen münhariki şekli 24 boyu vardı. Gaz halkası mülazım pikosununun ki idi. Batarya hizmet arabalarına gelince eskilerin tahviliyle nisbeten tasarruf edilmesi icap ediyordu.

Aletin imalı, hususi bir faaliyet ile ileri götürüldü ve ancak 1873'den sonra Alman topçusuna verilen parçaların takılması emredilebildi. Bu suretle sıkışmış ve mahrum kalmış olan san'attan vasi' bir mukayesede istifade edilmiş idi. Harbiye nezareti, imalattaki fevkalade süratin tecaribin lazım olduğu derece dikkatle yapılmasına mani' olduğunu mübiyyin komisyonun defaatle tekrar eden mütalaatı hilafına ayrıca kıt'at tarafından yapılan mukavemet tecrübelerine göre 1 Temmuz 1875'te bütün sahra topçusuna 73'lük bir topun kabul ve tevzi'ini tebliğ etti.

Bu aculane imal ve kabulün mahzurları hissedilmek için çok vakit geçmedi. Endaht mekteplerinde – 1874'de – yeni aletin birçok hataları müşahede ve işaret edildi, müteaded ok ve yasdık ağaçları talim ve manevra meydanlarında kırıldı. Müfettiş-i umûmiliğin teşvik ve tesiri tahtında o gecekinden pek canlı bir yapılırdı. Oklar için «eyğuvi» ağacının kabulüne ve kırılmayı mani' için ağacın muhtelif yerlerinin takviyesine mecburiyet hasıl oldu. Pek seri işleyen muviylerle yatakları saç halkalarla tahkim ve vikaya edildiler. Aynı zamanda endaht meydanlarında nişan manivela ve edevatının kırıldıkları anlaşıldı. Binâen aleyh bunların da yeniden takviyeleri icab etti. Yaslanan çelik gaz halkalarının yerine bakırdan halkalar konuldu. Diğer taraftan da obüsler tamamıyla memnuniyeti celp edemiyorlar idi: Bayağı mermiler inceltilerek sıklet-i izafiye büyüyecek bir tarzda uzunlukları tezyid edildi. Fakat istihsal edilen netiyiç daha kafi bir derece değil idi. Obüse her iki çap için bir kemerli (halkalı) mermi kabul edildi. Fakat bu da az zaman sonra yeni bir tapa ile mücehhez kır halkalı bir mermi ile tebdil edildi. Mermisi tahfif eden bakır halkalı şarapnel eski şarapnelin

yerini tuttu. Müddet ihtirak 3500 metrelik bir menzile mütekabil eden bir top ile teçhiz edildi. Meydana çıkan bu tekamül üzerine tecrübe komisyonu «Alman sahra topları bakır halkalarıyla bütün ecnebi toplarıyla müsavi bir kuvvet ve sathı haiz olduklarını» tasdik ediyordu. Bu sürede 1872 ilk baharında ağır topçu ile sahra topçusu arasında tasvir edilen tefrika münkalib hakikat oldu. Bu niyet 1883'e kadar tertibatını muhafaza eden komisyona ilk önce açılmadı. Ve komisyon başlarda da kıta zabitanından birer alay kumandanı bulunmak üzere iki kısma ayrıldı. 1875'te teşkil edilen «Kitabet dairesi» doğrudan doğruya reisin taht-ı nezaretinde bulunuyordu. Velhasıl 1887'de iki sınıfın, ağırr topçu ile sahra topçusunun iki ayrı müfettiş-i umûmilik suretinde tamamıyla tefriki neticesi olarak komisyonlarda doğrudan doğruya Harbiye nezaretinin taht idaresine girdi.

(Maba'dı var) **[130]**.

Manevra ve Usul Tahkim

(10'ncu numaradan ma'bad)

Elhasıl vakayı harbiyeyi arizz ve amik tetkik etmeksizin mevsuk olarak telakki etmelidir. Ba husus ki bazen her türlü tedkikat ve tahkikata rağmen vaka-yı mezkûreden bir netice-i hakikiye istihraç etmek mümkün olamıyor. Muhârebette kazanılan muzafferiyetin sebebi ekseriya kumandanın maharetine, nokta-yı hücumun keyfiyet ittihabına veya takip edilen usulü harbe atıf olunur… Vakıa bu fikir doğru olabilir, lakin ale'l-ekser – bizzat (Napolyon)'un bu babta ki fikrine dahi müracaat olunabilir – netice-i harbi tesadüf tayin eyler Anı bir kargaşalık, gayrı muntazır bir vakıa, muhârebede esasen ikinci derecede bir rolü haiz olanların güzel bir teşebbüsü, mühimmatın külliyen fikdanı, muhârebelerin maddi ve manevi ta'katsizliği ile bu ta'katsizliğin tarafından berri tarafından mevki'-i istifade yine vadi'i elh … Netice-i harbi husule getirirler. Akıl ve mantığa asla sığmayan hareketin bazen muvaffakiyet mübehhir olduğu görülüyor binâen aleyh netice-i harbin ahval ve şerait harbe tabi' olduğu iddia olunabilir. Bu kabilden olarak 1859 muhârebesinin bir vakıasının nakil ve hikaye edildiğini işittim ki bu vakıanın kahramanı «Solferino» muhârebesinin kazanılmasına son derece medar bulunduğunu iddia eyliyordu. Bu adem-i safahat harb muktezasınca mensup olduğu fırkadan her nasılsa ayrılarak kendi müfrezesiyle birlikte gaib olmuş gibi idi. Diğer tarafdan bir topçu müfreesi dahi aynı halde bulunmakda idi. Bu sırada bu ufak dağınık kuvvetler karşılarında Avusturya ordusu hattının bir kısmını

görür görmez apansızın ve asla tereddüt etmeyerek derhal ateş etmeye başlarlar. Bu ani hareketin neticesi olarak binlerce Avusturyalı efradı olanca kuvvetlerle firar etmeye başlarlar. Bu vakıanın sıhhatini temin edemez isemde 1866 muhârebesinde Avusturyalı elli süvarinin iki İtalyan fırkasını dağıtmaya muvaffak olduklarını derhatır edecek olursak bu gibi vakıaların mümkünü'l-husul olduğunu teslim etmeye mecbur oluruz.

Vakayı tarihiyeye bu sûretle tedkik-i keyfiyeti bizim ilerideki büyük kumandanlarımızı ile genç zabıtlarımızı şu kanaate sevk edecektir ki tarih bir menba' ve saik olmakla birebir usul ve nizamat-ı harbiyeye bir esas olamaz. Sanatı askeriyeye denilen şey bir kopya, bir klişenin arazi üzerinde bir tatbik olmayıp hep bir idrak amik, fenni askeriyenin amik bir vukufi neticesidir.

Şu halde diyebileceğiz ki zabitanımızla ilerideki büyük kumandanlarımız muzafferiyetin sırrı harbin uzun el ile, uzun vakitlerden berü tedarik ve ihzarı maddesinde bulunduğuna kani' olacaklardır. Bir milletin teşkilat-ı askeriyesi ile terbiye-i maneviyesi harb meydanlarının muzafferiyet-i müstakbelesinin başlayacağına anasırı add olunur. Napolyon fen teşkilatı hususunda bir dâhî olup Avrupa'nın bir ucundan öbür ucuna kadar kazandığı muzafferiyeti kumandanlık hususundaki iktidarından ziyade teşkilat-ı askeriyeyi vücuda getirmek emrinde haiz olduğu isti'dad-ı fevkaladeye borçludur. Napolyon'un mukallidi olan Feld Mareşal (Di Moltke) dahi baş kumandanlık evsafından ziyade bir mürebbi-i askeri bulunmak hissiyatıyla parlamıştır. İşte bu sebebe mebnîdir ki bu zat kendi asarını ve yetiştirdiği şakirdanı göz önüne getirerek ve Fransızlardan bahsetmek isteyerek demiştir ki: «Anlar bizim erkan-ı harbiyemiz misillü bir erkan-ı harbiyeye asla malik olamayacaklardır»

Mâhaza biz bu nakısayı telafi edebiliriz: Bu babda zabıtanımızın fikrini matlup olan istikamete doğru tevcih etmek kifayet eder. İlerideki baş kumandan ise kendi kendini tanıttıracaktır.

Kısm-ı salis

Manevralar esnasında emir tahkim nasıl icra edilmelidir? Bu hususta takibi muktedi olan kaide-i esasiye itibariyle diyeceğiz ki manevra halinde bulunan bir ordunun hareketini hal-i harbde bulunuyor imiş gibi telakki etmek lazımdır. Binâen aleyh icrâ edilecek tenkid ol emirde kumandanın manevralara verdiği tarz istikamete,

saniye muharebelerin baş kumandanın tasviratını icrâ hususunda isti'mal eyledikleri vesaite istinad etmelidir. Halbu ki muhârebede – vakt-i hazırda ordunun sureti teşkil ve terbiyesi şerait-i esasiyesinden ve kıymet-i maneviyesinden maada- asâkir ve teçhizatın miktarı tarfınca müsavi bulunmak itibariyle bir zamanda veyahut müteaddid noktalarda hasımdan daha ziyâde kuvvetli bulunmak zaruridir. Butevafuk sevr-i muhtelife ile istihsal olunabildiği için asıl baş kumandanın en büyük meziyet ve iktidarı sevr mezkûrede ahval ve şerait harbe en ziyade muvafık olanları intihab etmekten ibarettir. Binâen aleyh manevralar esnasında vazife-i tahkimi deruhde edecek olan zat sevr ve vesait-i mezkûrenin kıymetini takdir etmeye mecbur olacaktır. Tedkikat ve tetebbüat aleyhe askeriye dersleri bu hususta icrâ edilebilecek tezekkürat ve münakaşatın esaslarını ihzar edebilir.

(Maba'dı var) **[131]**.

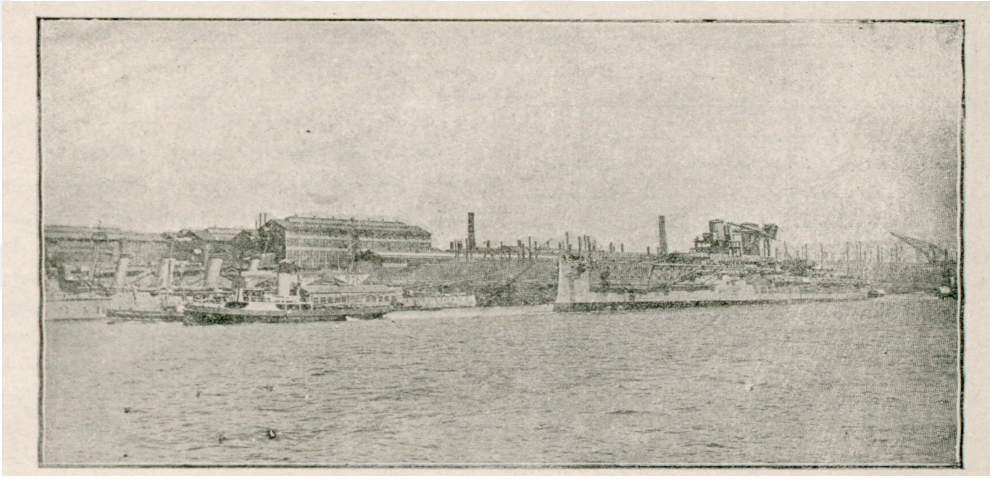

"Monark" vapurunun 1,5 tonatoluk cendereye çekilmesi

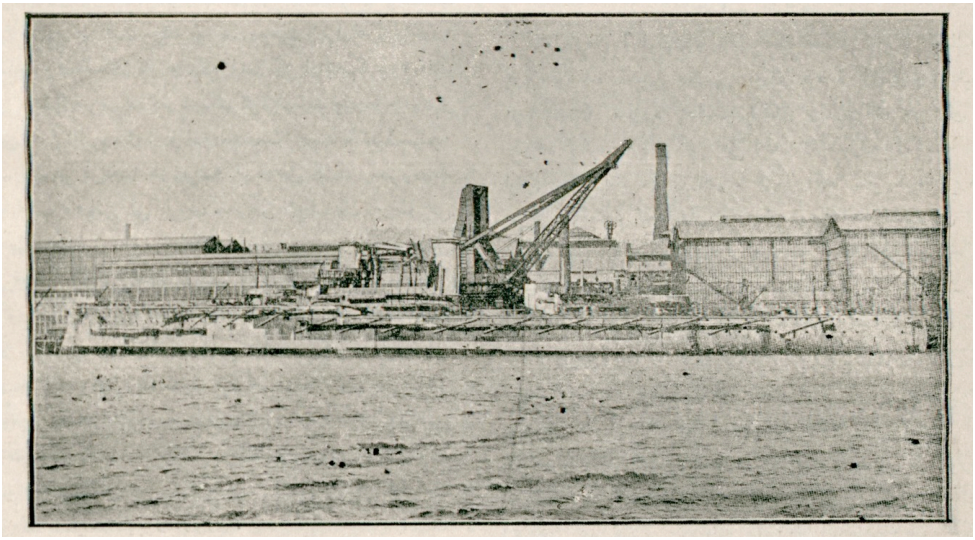

15 tonatoluk cendere altında bulunan “Monark” vapuru

Zırhlılarda Top Fileleri

Şu sırada hükumet-i Osmaniye «Dretnot» sisteminde zırhlılar inşasına teşebbüs etmekte olduğundan sefain harbiyeye taalluk eden mesail diğer mesailere nisbeten bi’t-tabi’ daha ziyade mevzu bahis olunmaktadır. İşte bu hale mebnidir ki (Di enginer) *The Engineer* nam İngiliz risalesinde dört klişesi mevcut olan top kalelerinin tarz veda’ ve tertibi hakkında görülen tefsilatı bervech-i ati iktibas eyliyoruz. Bu tefsilatın (Monark) zırhlısına ait bulunduğunu zikr **[132]**

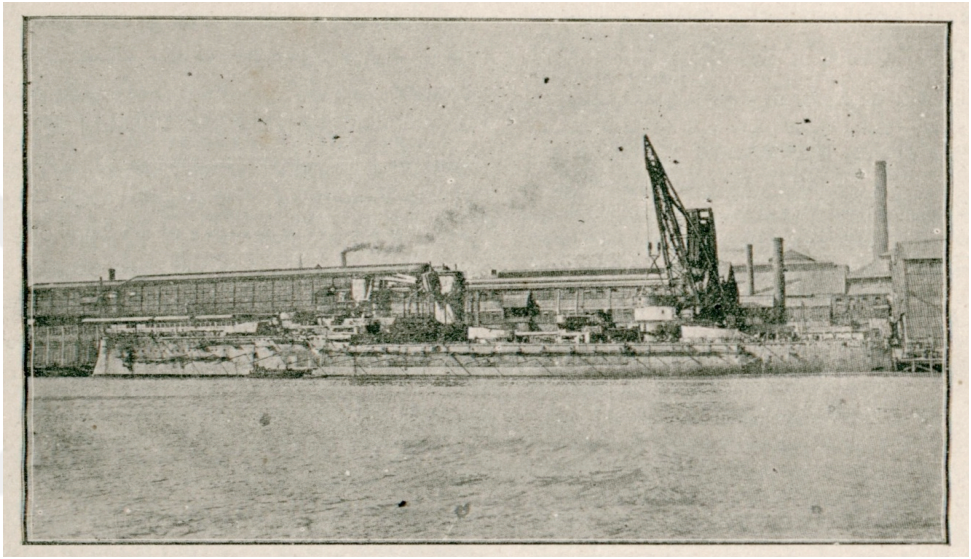

Vapur içine vaz’ edilen son döner makinesi

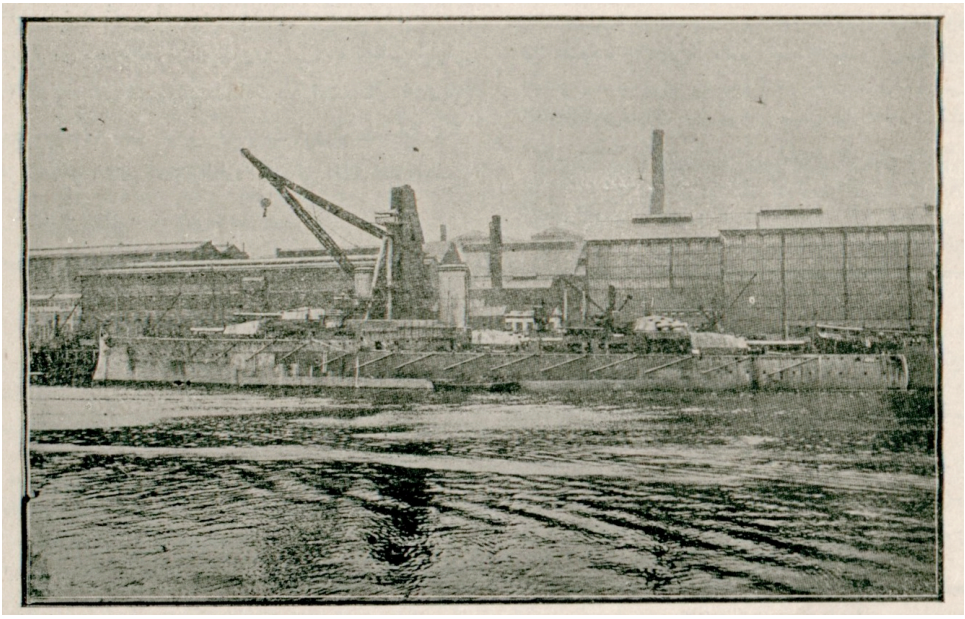

Son yükün mevki’-i mahsusunda vaz’ edilmesi

Ettikten sonra şunu diyelim ki bu sefinenin zırhlı kalelerinin vaz'ı içün münâsip zaman zırhlının «Elsevik» destgahlarında bulunduğu zaman add olundu. «Ordnance Works» fabrikalarında i'mal edilen kuleler peyder pey mezkûr sefinede vaz' olunmak üzere derhal (Elsevik» destgahlarına gönderildiği gibi (Volovic) fabrikalarından Alman toplar dahi peyder pey irsal edildiğinden (Monark) zırhlısı haziranın yirmi ikinci günü (Elsevik) sucidresinin hizasından bulunduğu anda sefinenin tekmil teçhizatı ikmal edilmişti. Sefinenin (elsevik) destgahında mümkün mertebe az müddet **[133]** bulunması matlub olduğu cihetle sarf edilen mesai hep bu gayenin istihsaline ma'tuf bulunuyordu. Fi'l-vaki zırhlı haziranın yirmi ikinci cumertesi günü vasıl olduğundan derhal ikmal istihsarata teşebbüs olundu ve bu sayede – arada mevcut pazar günü de çalışmak şartıyla – netice-i matluba haziranın yirmi altıncı çarşamba günü vücuda geldi.

Pazar akşamı 2 kule ile 4 top sefinede mevcut bulunuyordu. Pazartesi üçüncü bir kule iki top ile vaz' olunduğundan ertesi salı günü dördüncü ve beşinci kaleler ve müteakiben yani çarşamba günü dahi kalan dört top mahal mahsusalarında yerleştirilmişti. Bu kadar az müddet zarfında vukua gelen icraat yalnız sefinenin teçhizat ve levazımat-ı sairesinin tahmilinden ibaret olmayıp tahmil edilen levazımat 2800 tonelatu sıkletinde bulunuyordu. Toplar ile makinelerinin suret-i katiyede vd'ate müteallik bilcümle ma'mulatı dahi şamildi. Şurası dahi celb dikkattedir ki her kale için 50 kere tahmil ameliyatı icrâ olunup her bir mamule-i tahmilde 145 tonudan 30 kuvvet (Cwts) kadar bir sıklet nakil olunmakta idi ki mecmu' tahmilat 250 ye baliğ olmuştur. Bu parlak neticenin (Elsevik Works)'da tesis edilen 150 tonluk su cenderesi sayesinde istihsal edildiği derkardır. Bu cenderenin yalnız bir sürat-i fevkalade ile değil aynı zamanda bir intizam-ı harikulade ile dahi işlemekte olması şayan-ı tezkardır.

Her sene bu hususstaki harekatın mütalaa ve tedkik maksadıyla en az bir erkan-ı harbiye seyahati ve hemen her sene muhakkak bir mevki-i müstahkem etrafında hakiki bir manevra yapılır. Velhasıl bütün 1910 büyük manevralarının imtidad ettiği günler ba husus son iki gün tamamıyla tanzimata, metin bir surette tanzim edilen mevaki'in hücum ve Müdâfaasına, şebeke-i cedidiye ile ağyar-ı topçunun ve projektörlerin isti'malına hasr edilmiştir.

(Strazburg post) gazetesi, her sene ordugaha geçen kıt'ata göstermek ve onlara hücum ve Müdâfaa talimlerini öğrenmek için ekser ordugahlarda tekmil-i Müdâfaa levazımatıyla hattı bazen e hafif zırhlılarla mükemmelen tahkim ve teçhiz bir sahra

mevki tanzim edilmiş olduğunu yazıyor.

Japonya

Gayet cesim bir balon

Japonya hükumeti bu kere 180 metre tûlünde, 15 metre katarında ve 120 bargir kuvvetinde altı motorla mücehhez bir balon inşa ettirmektedir. Balon bu kuvve-i mihrake ile 65 kilometre süratteki rüzgara karşı saatte elli kilometre süratte yol kat edeceği ve 105 kilometre süratteki şedid bir fırtınaya mukabil saatte sekiz kilometre yol almak suretiyle ilerleyebileceği tahmin edilmektedir. Mukavim rüzgar olmetrese balonun saatte 110 kilometre mesafe katedeceği zan olunur. Bu sefine-i havaya gayet sert ve 20 ton sıkletinde olup umum kuvve-i su'diye 42 tona mütehammel olabilecektir bir hafta zemine nüzul etmeksizin havada barınabilecektir yalnız balonun sevk ve idaresi hizmetine mahsus olmak üzere mürettebatı on neferden ibaret olup isna-yı harbde düşman sefainine bomba yağdırmak için biner nefer daha ilave edilebilecektir. Balon bir filoya merbut olacak ve sulh zamanında (Yokosuka) limanında mahfuz olacaktır.

Şu'enat

Almanya

Mançurya muhârebesinin netayici tesiriyle Alman ordusunda mevaki-i müstahkemenin hücum ve Müdâfaasına ait harekata pek ziyade ehemmiyet veriliyor. Sahra harekatına mahsus bir yeni talimname muhârebeden pek az bir zaman sonra neşr edildi ve son derece ehemmiyetle telakki olundu; geçen sene Almanya'da tamamıyla yeni bir nizamname daha çıktı. Bunda mevaki' müstahkeme etrafındaki talimler, sahra hareketine ait talim ve terbiye nazar itibar ve ehemmiyete alınıyordu.

Doktor Galanu

Beyoğlunda, cadde-i kebir, Abud Efendi Han, numara 6 İmraz cildiye ve hafiye mütehassısı. Her gün alafranga saat sekizden dokuza ve ikiden yediye kadar hastaları kabul eder. Muahharan keşf edilen ve (606) numara ile ma'ruf bulunan meşhur ilaç ile emraz-ı mezkûreyi kat'i surette tedavi eder.

Sahibi imtiyaz : T.Zeki

Müdür-i mes'ul : Leon Berkoviç

FİHRİST	
	Sayfa
Kar'in Muhteremeye	3
Ordu-yı Osmaniye dair bir ecnebi zabitinin beyanatı cedidesi	3-62
Fransa'nın (Sumur) süvari tatbikat mektebi	4
1910 senesi İsviçre'de edilen manevralar	5-20-29-42
Şnayder mamulatından yeni seri atışlı cebel malzemesi	7
Uzak mesafede endaht talimi	8
Almanya'da yeni bir top fabrikası	9
1909 modeli ve son sistem 76 milimetrelik (Armstorng) Sahra topu	10
Askeri teyyareler müsabakası	11
Yeni kitaplar	11-22-35-48-71-83-95-107
Bir vazife kurbanı	13
Harbiye bütçesi ve Mahmut Şevkat Paşa'nın bir muvaffakiyeti (Muhammet Zeki)	14
Fransız manevralarında hükm usulünün tarzı tanzim ve ifa-yı vazifesi	14
Alman Erkanı harbiye zabıtanına süratle tezyid malumat eder ve ne tarzda yetişirler	15
Fransız, Alman ve Rus piyadelerinin yeni talimnamelere nazaran usul taarruzları	17-31-56
Tahte'l-bahr sefain ve muhafazayı suheyl	17
Almanların mevaki-i müstahkemeye hücum talimnamesinden	27-19
Romanya ordusu teşkilatı	51-22-20
Yeni tevhid mermisi	21
Mektebi Harbiye'nin müterekkib elhalul imtihanlar münasebetiyle (Muhammed Zeki)	23
Askerliğe hazırlık	24
Süvari nasıl teslih edilmelidir (Kaimkam Fayt)	25
Fransız ordusunda hüküm vezaifi	26
Ağaçlık arazide sahra topçularının hizmeti	33
Bulgaristan 1911 harbiye bütçesi	34
İtalya'da zabitan için cihazın ilgası	34
Alman müşavirhası (erhard) hakkında birkaç söz	35
Zabitlerin tahsil ameli ve nazariyesi (Muhammed Zeki)	40
Fransa ordusunda yeni kabul edilen üniforma	40
Fransa'da atlı ihtiyat zabitanının yarış müsabakası	44
Faide bahş bir istatistiği	45
Erkan'ı harbiye seyahatleri	45-53
(Lord Armstrong) Kimdir?	47
(Albert Vigers) Kimdir?	49
Osmanlı Ordusunun teşkilatı hadzırası hakkında iki söz	49

Fransız süvarisinin istikşafatı	50
Fransa ordusunda yeni bir fotin tecrübesi	52
Flemenk'te ahz askeri hakkında yeni kanun layihası	54
Rusya'da askeri balonculuk	55
İtalya ordusunda yeni terfi kanunu	55
İmali bir otomobil altı	56
Afganistan ordusu	57
(Pişof)'un zatethareke teyyareleri	57
Askeri şirket teavniyesi	61
Fransa kuvve-i bahriyesi	62
Prusya'da topçu tensikat komisyonu	63-91-118-130-142
Manevra ve hükümleri	64-80-104-119-131-143
Avustralya'da ahz asker vardu teşkilatı hakkında yeni bir kanun	65
Hükumeti ecnebiye	66
Yeni bir zırhlı çanta	66
dvş vasıtasıyla hayvanatın ahvali tedavisi	67
Seri atışlı yeni cebel topları	67
Mütekaide zabitanın hizmeti devlette istihdamı (Muhammed Zeki)	73
Milli unsurlar hadisesi ve Osmanlı ordusu	74
1911 senesinde Roma'da icra edilen beynelmilel binicilik müsabakası (Kaimimkam Fayt)	57
Fransız manevralarına nazaran seri atışlı sahra topçusu	77
Küçük zabitan merkezleri	79
Meksika ordusu	80-93-105
Seyahatı şahaneden alınan dersler (Muhammed Zeki)	85
Ordunun kumanda heyeti aliyesinin tensik ve teşkili (Rubilan Paşa)	86
Yunanistan'da Fransa memurin askeriyesi	87
Osmanlı jandarma tensikatı (Kaimmakam Lamuş)	89-101-113-126
Şevinat	90-102-121-134-144
Telsiz telgrafın mevcud meşhuru (Markoni)	92
Yeni balon topları	95-106
Risalemiz tarafından İstanbul hriykz dekanı için 'ane cemi	97-110-135
Nezariyetle ameliyat (Muhammed Zeki)	98
İngiltere ve Hindistan Ordasu (Miralay Veylli)	99
Balkanlarda çete muharebeleri	100-112
Japonya ordusunda terbiyei ahlakiyet	102-117-128-139
Ports muvtde bahren icra kılınan resmi geçitte hazır bulunan ecnebi zırhlıları	104
Zeçiyni Paşa hazretleri ile bir mülakat (Muhammed Zeki)	110

Mısır'da İngiltere (Miralay Viylli)	110
Erkanı Harbiye seyahatlerinin ihzarı	116
Bir Muavin donanmanın ehemmiyeti (Muhammed Zeki)	123
1911 Manevraları	124
(Kask) Torpido geçeri	126
Zırhlılarda top kaleleri	132
Elzem bir ameliye (Muhammed Zeki)	136
Basra körfezinde silah kaçakçılığı (Miralay Villi)	136
Fransa heyeti zabitanı arasında icrası mkrr teşkilatı hakkında	137
Mülazımlar için mekteb tekmil ve tekmil dersleri	141

1.12. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 12

1. Sene, 12. Numru **1 Eylül 1327**

Zabt u rabt kuvvet, kuvvet ise vatanın terakkîsini vücuda getirir

Müdafâa-yı Milliye

Askerî ve Fennî Osmanlı Gazetesidir

Her on beş günde bir neşr olunur

(Ser-Muharriri: Mehmed Zeki, Mühendis)

Müdâfaa-ı Milliye bi'l-hassa askeri olduğundan maksadı terakkiyatı askeriyeye ma'tuf bulunduğundan şahsî tenkidat ve ihtilâfatı muhtevi mevadı kabul etmez.

İlan

Manda post ve mekteblerin gazetemizin idarehânesine gönderilmesi mercu'dur. Îlânat içün doğrudan doğruya idarehanemize müracaat etmelidir.

Îlânat bedeli peşinen ahz olunur.

Abone bedeli içün

Beyoğlu Galavani sokağı 14 numeroda bulunan idarehâneye veya İstanbul'da Bab-ı Ali caddesi numero 46 "Kütüphâne-i İslam ve askeri"ye müracaat etmeli.

Memâlik-i Osmaniye içün seneliği 1 lira-yı Osmanî

Memâlik-i Ecnebiye içün seneliği 1 İngiliz lirası

Nüshası Memâlik-i Osmaniye içün 5 Guruş

Nüshası Memâlik-i Encebiye içün 1,25 Frank

Mekteb-i askeri talebelerine Bir senelik abone bedeli: Bir çeharın lira-yı Osmanî

Binbaşı rütbesine kadar olan zabitana Bir senelik abone bedeli: Yarım çeharın lira-yı Osmanî

İstanbul **(…) dükkanı için**

Kuruş

8667 Evvelki listelerin yekunu

540 Stockholm'de aktı bulajal. Erikson

216 J.H

9423 Yekün

Paris'de neşr olunan «Liberte» nam gazetenin bir fıkrasında Fransa sefirinin zevcesi Madam «Bompar» derhal İstanbul (…) dükkanı muavenetine şitab eylemekle ibraz hamiyyet eylediğini görmekle fıkra-yı mezkûreyi aynen gazetemize derc ile kesb-i fahr eyleriz:

«Dersaadet'te vuku' gelen harik hanman sözden İstanbul'un «Mühim mahelleleri müteharrik olarak kısm-ı azamı Müslüman olmak üzere «30000 raddesinde tahmin edilen bir çok aileler emeksiz "ve çıplak kalmakla cümleden evvel Fransız sefiri muâvenete şitab « öyle takdirine aynen eşya olmak üzere çarşaf tevzi'i münasip «Görmüş ve derhal imalathaneler küşadıyla Fransız madamları «tarafından çarşaf imalına başlanmıştır. Sefirin zevcesi Madam Bompar çarşaf imalı hususunda Lyon ipek tacirlerine ve fabrikalar şirketlerine semahatlerinnin ibzalı hususunda mektuplar yazmıştır. Biz Osmanlılar Fransa ahalisinin bu kerede te'yid muvalat hususunda ibraz-ı cemile eylemelerine karşı müteşekkir ve her zaman mukabeleye mahiya olmakla mesud ve müftehir bulunduğumuzu beyan eyleriz. Memleketimiz hakkında ecanibden ekseriyesi tarafından bi garz olarak görülen meyil ve muhabbet bizim için hakiki bir teselli yerine kaim olmuştur. Osmanlı milleti gördükleri bu eser ali cenaba karşı harik hanmamsözden dolayı mahv ve harap olan binlerce evlat vatanın feryad ve matemleri arasında dahi lakayt kalamayacağını arz eyleriz **[135]**.

Elzem Bir Ameliye

Ahiren hadis olan Arnavutluk asir ve havran vukuatı Harbiye nezaretimizin kafi derecede askeri haritalar tahiye ve tedarik edemediğini ve Erkan-ı harbiye zabitanımızın da çetelerin ibraz-ı faaliyet ettikleri memaliğin ahval-i topografyası hakkında ma'lumat-ı ameliyeden mahrum olduklarını bir defa daha isbat etti. Harbiye nezareti Erkan-ı harbi umûmiye dairesi harita hususundaki mesai-yi ciddiyesiyle ordumuzun bu hususstaki noksanını kısmen telafi ettiği denilebilmekle birebir

zabitanımızın topografik haritaların tatbikat ve ameliyetinde pek ziyade az vesaite malik olduklarını da iddia edebiliriz. Bir Fransız mecmua-yı askeriyesinde, erkan-ı harbi zabitanının sevk ve idaresi tahtında zabitan ve küçük zabitandan mürekke bir kafilenin bir seyahati feniye ve askeriye icrasıyla evvelce muharebe meydanı hizmetini görmüş olan başlıca mevaki'i ziyaret ve mevaki-i mezkûrede tedkikat ve tetbiatı askeriyede bulunduğunu msadif nzrm olmuştur. Bu kafilei askeriye seyahat mezkure ile bundan krksına ol vuku bulan bir muharebede irtikap edilen hatalar ve hataya-yı mezkûrenin müntac olduğu felaket ve musibetleri tetkik ve tahlil etmiştir. Ale'l ekseri harekatı askeriyenin vuku ve cereyan ettiği Fransız müstemlekelerinde de emval bu merkezde olup oralarda da Fransız zabitanı daimi surette tetkikat ve tetbiat topografyada bulunmaktadırlar. Vaka-yı askeriyenin bizzat hudus ve cereyan ettiği muvaki'de bu suretle tetkikat ve tetbiat amelika-yı askeriyede bulunmak zabitan için ve bilhassa ordumuz için dahi ne kadar faide bahşeder. Zabitanımız için – Makedonya ve Arabistan gibi – bu hususta askeri nokta-ı nazardan pek müfik tecrübe sahaları vardır. Mezkûr metod sayesinde müsademelerde vefat eden zabitanın şerlerini dolduracak gücün zabıtanda yetiştirilebileceği derkar olup bu suretle de çetelerin daima işgal ettikleri Yemen ve Makedonya gibi 'azai vatanın sevkul-ceyş ve ta'biye nokta-yı nazarından ma'ruz oldukları ahval ve şerait hakkında ma'lumat mükemmele istihsal edileceğinden çetelerin iykai ettikleri müşkilatı mezkureyi de refa' vezaleye muvaffak olunacaktır. Bu mevzudaki mütalaatımızı ikmal etmek için bizi daimi bir surette tehdit eden çeteciliğin sureti katiyede tenkili hususunda ittihazi icap eden usul ve tarz tenkil hnde bundan evvel Balkanlarda komiteler serlevhasıyla neşr ettiğimiz makaleyi kar'ilerimize ihzar ederiz. Mehmed Zeki

Basra Körfezinde Silah Kaçakçılığı

Eski sistem silahların yeni sistem silahlar tarafından istihlaf edildiği zaman eskilerinin ne olduklarını araştırmak müstemlekat sahibi olan hükumet için şayanı dikkat bir meseledir. Yalnız İngiltere devletidir ki, bilahare, müstemlekatında bulunan kabail tarafından kendi orduları aleyhine tevcih edilmesi tehlikesini refi' ve men' için eski sistem silahlarını daima tahrip etmektedir. Halbuki diğer taraftan Liyej'de müesses bir inhisar idaresi düvel-i saire orduları nazarında isti'malden sakıt olan eski sistem silahlar bey' ve şeriyesiyle meşguldür. Bu silah inhisarı müessesesinden bir buçuk frank mukabilinde velterli, adedi iki frank mukabilinde Mavzer ve 3 frank mukabilinde de Gara tüfenklerin tedariki kabildir. Silah salonlarını tezyin ve silahlık

koleksiyonu teşkil için ıslaha beyh eden bir mağarada Londra'da kaindir. Afrika'nın cenup garbı kabailinden ad bulunan (Herreros)'lar Avrupa'dan gelen bu ıslaha ile mücehhez oldukları halde Alman ordusuna hücum etmişlerdir. Islaha mezkûre eski sistem ıslaha olmakla beraber elyevm tesirlerini kafi derecede gösterebilmektedirler. Fas'ta da Fransız asâkiri Fransa'dan gelen bu kabil-i ıslaha ile kabail-i mahalliye tarafından cerh ve katledilmiştir.

Ahiren La Frans militer gazetesi bu mühim mesele hakkında bir baş makale neşr etmiş ve ıslaha-yı mezkûrenin kabail-i asiyeye füruhtunun ve hattının men'i için eşya-yı memnûadan add ederek ticaretin umumen men edilmesini talep ediyor.

Asr-ı ahir zarfında Hindistan'ın garb-ı şimali hududu Hindu (İndus) nehrine kadar iktisap vesait ettiği zaman, sağ sahilinden Afganistan'ın hudud-ı şarkiyesine kadar ki sahada ikamet eden kabail ile Hindistan arasında ihtilaf hasıl olmuş ve bu unsur uzun müddet çakmaklı tüfenkten başka bir şeye malik olamamış ve mamafih mezkur çakmaklı kırk mesafe menzil ve gerek isabet endaht nokta-yı nazarından uzman İngiliz asakiri tarafından isti'mal olunan ıslahadan pek de geri kalmamıştı. Islaha-yı mezkûre eliym bile kabail elinde görülmekte olup, geçenlerde, bilzat ben, bir kabileden, eski bir düello tabancaları fabrikatörü nok (Nock) markasını haiz bir tüfenk satın almıştım. Hükumet hadzra orduları tarafından son sistem ıslaha kabul olunduğu zaman kabail kendileri tarafından ıslaha imaline kail olmuşlar ve bazan da sıkleti bahasına pare vermeye hazır oldukları son sistem ıslahayı hudut İngiliz asakiri **[136]**

Yedinden aşırmaya muvaffak olurlardı. Fişenkler de hal-i hazırda pahalı ve nadir olup kabail-i mezkûre hudut civarında uyumakta olduğu halde rast geldikleri asakir-i muntazama fişenklerini sirkat etmektedirler. Mâmâfih bu cihet müşkil ve tehlikeli olup bir asker düçar hücum olduğu kabail efradına kolay kolay tüfenkini teslim edemeyeceği gibi bu suretle derdest edilebilen sarıklarda pek mühim cezalara çarptırılmaktadır. Ve'l-hasıl kabail-i bedeviyenin yalnız – ara sıra – İngiliz ordularına hücum için değil, fakat aynı zamanda kendi aralarında sökün eden ihtilafatı hal için de son sistem ıslahaya ihtiyaçları vardır. Bu ihtiyaç ve silah zarureti için kendilerine bir vasıta tesviye bulmuşlar ve haleti hazihi Basra körfezini pek mühim bir kıymatte ıslaha ticaretgah yerine çevirmişlerdir. Diğer taraftan son sistem ıslaha Avrupa'da pek ehven şerait ile imal edilip Afganistan ile Hindistan'ın şimali garbı hududuna kadar kilitle edhal edilmektedir. Basra körfezi İngiliz filosu pek kuvvetli ve ihtiyaca kafi bir derecede bulunmadığı için ıslaha tüccar ve kaçakçıları işlerini pek güzel

iriltmektedirler. Geçende tevkif edilen bir Arap vapurunda 800.000 fişenk ve o nisbette tüfenk zuhur etmiştir. Islaha-yı mezkûre Muskat limanına ihraç edilip oradan Arap vapurlarıyla Mihran taraflarına isal edilmektedir. Mihrandan kervanlar vasıtasıyla, ıslaha, Kumran'da kain Korg, Torsahabe ve cenub-ı garbı yollarını takiben Afganistan'a i'sal ve tevzi' ediliyor. Silah ticareti Afganistan'dan sair taraflara sirayet etmekte ve bir ittisa' ve inkişaf mühim iktisap etmektedir. Bir zamandan beri civar kabail-i hudud muhafazalarına karşı "fusils a magasin" ile dumansız barut isti'mal etmeye başlamışlardır. Ayniyle şimal-i garbide teşkil eden çetelerin vuku bulan müsademette İngiliz asakiri mezkûre çetelerin her sene teslihat ve teçhizatını daha ziyade tekemmül ettirmekte olduklarını müşahade etmişlerdir. Kabail-i mahalliye teçhizat ve ıslahasında meşhud olar bu terakki sevkü'l-ceyş ve tabiye meseli üzerine icra-yı tesir etmiş ve ıslahai carheye 'armes blanches" müstenide hücumlar ma ziyade azalmıştır. İngiltere hükumeti iki seneden beri bu silah ticaret ve kaçakçılığı meselesiyle ciddi bir sorunda meşgul olmaktadır. Ticareti mezkûrenin kışın vuku ve cereyan ettiği melhuzdur. Zira mevsim soğuk tahammülsüz sıcakları esnasında Mihran ve Afganistan yollarında kervanlar ancak bir çok tehlikeleri göze aldırdıktan sonra icra-yı seyahat edebilirler. Mezkûr kaçakçılığı men için İngiltere Basra körfezi filosunu takviye etmiş ve mezkur amiralliğe miktar kafi Hind askeri terfik ve ilave etmiştir ki tedbir-i mezkûre sayesinde kaçakçılık kısmen men' edilebilmiştir. Belucistan hükumetinin bir raporunda bu silah ticaretinin ehemmiyeti hakkında izahat vardır : 1910 – 1911 senesinde İran taraflarından Mihran'a 16.500 tüfenk 1.250.000 fişenk birkaç yüz revolver ve tabanca ihraç edilmiştir ki bu rakamdan 10.500 tüfenk ve 9/10 raddesinde de fişenk kuvve-i askeriye tarafından eserdad ve müsadere edilmiştir. Bu müsadereden mütezarrır olan Afgan tüccarı tarafından ise Afganistan emirine şikayet edilmiş ve İngiltere'den esterdad vakiden ve silah ticaretini men etmek istediğinden dolayı tazminat talep edilmiş ise de müracaat vakıa neticesiz kalmıştır. Diğer taraftan Tahran'da kuvvetli bir hükumet mevcut olsa idi bu silah kervanlarının İran'da ve İran'dan müruruna mani olabilir idi ise de elyevm Afgan silah kervanlarının İran ordusunu mağlup edecek derece kuvvetli teslihat ve teçhizata malik olmaları itibariyle Tahran hükumetinden böyle bir muvaffakiyet tahayyül bile edilemez.

Miralay (Villy)

Fransa heyeti zabitanı arasında icrası mükerrer

Teşkilat kakkında

Fransa'nın yeni Harbiye nazırı Mösyö «Mesimi» kumandanlık vezaifini yeni bir tarz ve usule irca' iylemek ve bilhassa en mürtefi' derecatı haiz umerâ ve erkanın sabıka nisbeten daha mükemmel bir usul ve esas üzerine tertibinin temini hususuna kemal-i ehemmiyetle sarılarak icrasını taahhüd eylemiş ve bu babda ahiren bir beyanname-i umûmi testiriyle son baharda icrası müsammem olan manevralarda isbat-ı vücud eylemek üzere mümkün olduğu mikdarda büyük zabitanın gönderilmesi hususu emr olunmuştur. Bu münasebetle müratib-i aliyeyi haiz kumandanlar tarafından bu zabitanın derece-i amel tabi'ileri bil-tecrübe kumanda hususunda haiz oldukları evsaf ve iktidarları teftiş ve muayeneden geçirilecek ve tecrübe-i vakıadan mertebe-i kifayede kuvvet ve iktidarları olmadığı temin edecek zabıtanın orduda mevki iktidarda kalmaları gibi büyük kumandanlar dahi nazara karşı bu mesellü eser müsamaha velakaydilerinden dolayı mesul tutulacaktır. Balada icrası zaruri olduğunu zikr eylediğimiz iş bu imtihan münasebetiyle alakadarının mevki ve makamlarının taht tehditte **[137]** olduğunu istidlal eylemeleriyle imtihana dahil olmamak için münasip müddetle mezuniyet istihsalına teşebbüt etmek istemişlerse de bu cihet nezaretçe daha evvel teamül edilmiş ve yeni bir tahrirat-ı umûmiye tesettiriyle bu babtaki teşebbüsat ve müracaatı akim bırakılmıştır. Nezareti deruhde eyleyen büyük zabitan itina-yı mahsus ile ifa-yı vazife eyleyecektir. Fi'l-hakika Fransız ordusu diğer ordular gibi işe yaramayan bazı zabitan tarafından istila edilmiş ve bazı zabitan ibtidada gayretli ve kuvvetli iken sonraları idari mes'uliyetlere karşı tedrici bir surette köşenlik ve koltuklar üzerinde atalet tari olduğundan bunlar bir harb kumandanlığı vazifesini ifada zahmet çekecekleri pek aşikardır. «Esasen Fransız zabıtanının" bir alay koltuk nisinin olduklarını zan ve eda' eylemek hatadır. «Mevzu bahs ahval ve evsaf-ı haiz zabitan adadan bir istisna teşkil edeceğinden bu kiler mikdarı ez «dahi olsa Harbiye nazırı bunların ordudan tiy ve ihraç edilmelerini katiyen tesmim eylemiştir.» Bu münasebetle Fransa ordusunun mervic efkarı olan «Frans militer» gazetesinde nakil ve irade edildiği veçhile eğer Fransa ordusu boş adamlar tarafından istila edilmiş ise bu hatanın hakiki muhariplerin meail idareye karşısında pek çok tekasil ve tahkir emiz tur muamelelerde bulunmalarından dolayı neşet eylediği muhakkak olarak bilenmelidir. Halbuki bir zabit kitabeti sevmekten ve bir kaydın sahife ve sütunlarının intizamına ve hüsn-ü hattına sarf mukadderat etmekten ise tecrübelerde vuku bulacak muharebelerde anlaşılacağı veçhile askeriyenin kuvvetli ve gayretli olması hususunda cidden cihed eylemesi muvafık nefes elamdir. Lakin nezaret muameleleri her ne kadar zabitanın kuvve-i askeriyesine halel irat ederse de behemehal nezaret muameleti dahi görülmek

lazım geldiğinden bu muameletin ifasıyla beraber kuvve-i askeriyesine dahi halel gelmemek üzere bir zabit o iktidarı haiz bulunması lazımdır. Eğer haddi zatında addeden münasip bir (derece) de tenkis edilmiş ise de bu tenkisattan dolayı bir ordu hebat-ı askeriyesince hiçbir farkı intaç edemez. Nezaretten yüz çevrildikte ordunun hakiki kumandanları, generalleri, direktörleri usul ve nizamat idariyeyi tayin ve tahsis hizmetini bazan efkarı meşevveş ve irad ve ihtiyacatı ihtisasatına malik olmayan bir takım ellere terk ve tevdi ederler. Halbuki her ne kadar idame etseler dahi nezaretin arada bir vasıta ve neticesi muharebeye hazırlanmak olduğunu onu diyorlar. Usul ve nizamat gün be gün teksir eder sonra bunlar bir takım hal-i mes'ail hususunda bir çok tahrirat umûmiye ile tevsi' eder nihayetü'l-alamir kumandanlar bu suretle içinden çıkılmaz sarmaşıklar içinde cins olur kalırlar. Eğer bir yüzbaşı veya bir miralay kendine ait bütün mes'ail-i idariyeyi layık veçhile tanzim ve tertip ederse gerek kendi vazifesini ve gerek taht-ı kumandasındaki askerin talimlerini iza hususunda asla iza'e vakt eylemez.

Yeniden tahkikat icrâ eylemek, usül ve nizamat-ı idariyeyi sadeleştirmek hükumetle mütenasip olmak üzere idare etmelerini lüzumu mikdarına tenzil eylemek velhasıl bir harbiye nazırı (Mürekkeb kılınçların çeliğini yemeğe) meydan vermemek üzere yani vakit ve zamanıyla işe ehemmiyetle sarılarak her ihtiyacatı nazar-ı dikkate almalıdır.

* * *

Mösyö «Mesiyi» tarafından icrası mukarrer olan tedabir-i lazıme netice-i tabiyesi olarak tekaüde müstehak olanlar tahrik ve kadrolar yapılarak elyevm terki hususundaki buhranlar ta'dil edilmiş olacağı gibi zabitan maddeten ve manen (usül ve nizam)'a tabi olduklarına layıkı veçhile kani ve haberdar olmuş olacaktırlar.

Salifü'l-beyan tedabirin icrâsı emr-i umûmîye müstenid bulunmuştur. Mösyö «Mesimi» bilhassa kuvvetli ve gayretli generallere malik olmağı tesmim eylemesine ve bunun malik olmak için badema miralayların şimdiye kadar olduğu gibi gözlük o suretle ve fakat kumandanlık vazifesini bi hakkın ifa edecek derecede bir çok tecarib aleniye icrasından sonra mirlivalığa terfileri hususuna karar vermiştir.

Terfi edecek miralaylar her sene ordugahlarda harbiye meclis-i aliyesinden bir azanın riyaseti tahtinda bir takım kumandanlardan mürekreb büyük bir komisyon huzurunda her nev' askere talim ve kumanda etmek üzere celb ve davet edilecektir.

Bu miralaylar tabiyetü'l-ceyş ve sevkü'l-ceyş fenlerinde talim ve tecrübeler icrasıyla hataları görülenlerin kayıtları terkin edilecektir.

-Mösyö «Mesimi» bu tecrübelere erkan-ı harb reisi umûmisini de iştirak ettirmek suretiyle tayin edildiği takdirde artık kutlu ve gayretli generallere malik olmuş olacağına mutmain olacaktır.

Generallik artık evvelki gibi ekseriye hidemat-ı mesbukasına mükafata bi gayr-ı hak kimseye verilmeyecek ve generalliğe intihab olanların hükumetin kendilerinden intizar edildiği pek ala hizmetlerin ifasını temin edebilmelidirler.

Fransa'nın icra eylemek istediği bu tensikat-ı askeriye **[138]**

Mes'ele-i mühimmesi, müstakbel için generaller teşkilatını ve büyük kumandanlık vazifesini icrâ için celb ve davet edildiklerini makale-i atide tafsilatıyla okuyup bizde ol vechle teşkilat ve tensikat icrâsı hususunda bir tecrübede bulunacağımız tabi'dir.

Japonya ordusunda terbiye-i ahlakiye

(11'nci numaradan mabad ve hitam)

Japon ordu vechiyesi terbiye-i ahlakiyesinin eşgal-i alaimi şöylece tasarlanabilir; pek bed beynane düşünenlere güzelliğini göstermenin pek faidesiz olacağını mâmâfih biliyorum. Ameliyetta hakikati tespit etmek için kafi derecede bir kuvvet iktisab edemezlerse hattı en ala bir derecede bile olsalar bu efkar «mülahazat» ahlakiye neye yararlar? Hayat, ince, rakik, meşkuk mezdir. Mikdane muhtaç hadisat ile meşhundur; servet yalnız bir azimet-füruşluk mesleğine malik edilebilir; faaliyetimizin her an bize pek küçük ve fikrimizin revnak uluviyetiyle gayr-ı mütenasip gibi görünür. O veçhile ki daima tahakkuk eden hususatın tarz-ı mütemadisini tayin etmek için bile zaman ekseriye kifayet etmez. Eğer asker uzun ve yorucu bir yürüyüşten sonra mırıldanır, silahını ve teçhizatını temizlemeden, yemeğin ihzar ve taksimi düşünmeden istirahatine varır, korkudan kurtulmak için her şeyi irtikap eder ise inzibatın, cesaretin, fikir fedakarının ali bir turette şerh ve izah edilmiş olması neye yarar? Az veya çok hususu birkaç sebebin veya yorgunluğun teshil ettiği bazı ufak müsamahaları ezcümle lazım olduğu kadar kumandaya adm vakuf veya talep edilen derece müfred bir sayı ve gayret-i adem ibraz gibi, baliğ ve hatib olanı mürebbinin mazhar kabul ve müsamaha ve hatta vicdanına da ihale edeceği bazı hususat vardır ki bunlar nasıl düşünülmeli, nasıl tlakki edilmelidir? Mesela: Terbiye-i

ahlakiye aynı zamanda şahsın natıka perdazlık cihetinden de mazharı inkişafat olması maksadını ayrıca talep ve takip ediyor ki eğer kabılıyorsa işte yalnız bu sebep bu karar iflası mucup olabilir. Her türlü ahvalde kemal emniyetle «franchi» galebe ve mürur edilmesi için usul terbiyenin bazı şerait tahtında ifa edilmesi ile değil belki daha ziyade takip edilen maksat ameliye yarayabilecek bir usul takip edilerek talim ve terbiyeye devam edilmesi icap eder. Japon terbiye-i ahlakiyesinin bu derece teali ve terakiyesinde bir şey, benim son derece nazarı dikkat ve hayretimi celp etmiş idi.

Zabit emirname-i hükümdarının her maddesini şerh ve izah ettikten sonra askeri isticvab ediyordu, hemen pek çabuk bunların cevaplarında kalplerinin aynı daire-i ittihad ve ahenk içinde müttehiz bulundukları, aynı hisle derban ettikleri meşhud oluyordu. Keza bu isticvab dolayısıyla bi şüphe daha önceden belki hazırlanmaya mecbur bulunuyorlar ve bu suretle takip edilen usul-ı terbiye askerlerin kalp ve ruhlarında medid ve tenan-ı asker tevlid ediyordu.

Şayan-ı ehemmiyet bir mecelle-i ahlak, hiçbir vakit yalnız bir şahsın mahsul kariyesi olamaz, o, bir komik müttefikleri ile medid ve samimi bir iştirak mesainin semere-i itiyadıdır. Ve o, ol kadar metin ve esaslıdır ki, menşe-i maddiyenin pek uzaklarına kadar imtidad eder, istinad ettiği temel pek büyük, pek vasi' bir mevcudiyet arz eder; eğer alimler tarafından tedkik ve tenkit, mütefekkirler tarafından da mazhar tasdik ve tescil olursa nüfuzu tesiri daha ziyade mahsus ve farklı olur, onlardan nazarı, felsefi, bir renk bir şekil alır. Bunların talim ve tedrisinde gayr-i kabl mukavemet bir kuvvet ve nüfuzun mevcut olduğuna, fikir ve kaideleri de faziletler ve sadece pak ve nezih hisler tevlid etmek hususunda pek geri kalmıyora benziyorlar. İşte bunlar kısım askeriyesini mütalaa ettiğimiz Japon ahlak ve adatının layık doğru ve en hakiki müesseratıdırlar. O Japonya'da milli, teamülü, akli, bir usul ahlakıdır. Bir ahlak-ı millidir; çünkü pek umûmi olan şekliyle o bütün mekteplerde ve her sınıf ahaliye gösterilmiş, talim ve tedris edilmiştir. Şimdi de nelerin nazar müsamaha ile geçiştirildiklerini işaret edelim:

Japon mektebinde dini tedrisat yoktur, ahlaki tedris ve terbiye orada hiçbir hukuka müntac olmayan mafuku'l-tabi'ye bir halite gibi daima saf ve nezih kalır. Japonya'da ahlak-ı hadisatın tamamıyla haricinde müstakil bir haldedir. Keza mektep mualliminin «Budizm» ve «Şintoizm» ne karşı aldığı vaziyeti her türlü tereddütten, şek ve şinden azadedir; ona takdir ve tahsin ne tasvip veya muhalefet ne bitaraflık ve ne de kayıtsızlığı izhar eder, bu dinleri japon efkar ve hissiyatında mübalağa ile şekil

teamili ve tarihilerinde sevr, tazim ve hürmet eder; fırsat buldukça talebelerine talim ve tedriste bulunur fakat mezheplerin nakat esasiyelerine Müdâfaa veya tariz etmek için asla uğraşmaz. İzae vakit etmez; onları hayat ve dünya için mevzu kavaid değil sadece birer milli ilim hal ad eder. Ruhbanın menfa'ına muvafık bir fikir ve meslek takip etmek veyahut etmemek, cenabı hakkın **[139]**

Vücud ve vahdaniyetine inanmak yahud inanmamak, maddiyata muarız bulunmak veya bulunmamak, bundan başka bir şeye inanmamak. Bütün bunların hepsi müsavaten onun fikir ve mesleğinden tamamıyla hariç ve uzaktırlar. Bunlar nazarında hiç iştigal etmediği fikri faidesizliklerdir. Ta'lim ve tedris edilen akaid-i ahlakiye gibi esas hususatta iştirak ve ittihat-ı iştigalat mevcut bulunur. Bu delail ve esasat imparator tarafından bu defa değil yalnız bir sınıf halka bütün efrad millete asker kanı gibi isdar edilen diğer iki emirname ile emir ve tavsiye edilmiştir. Aynı veçhile bu da kışlalarda şerh ve izah edildi. Terbiyeye ait olan 13 Eylül 1890 emirnamesiyle tasarrufa ait olan 13 Eylül 1908 emirnamesi de ayrıca mekteplerde izah edildiler, bunlar da aynı lisanı tertil ediyor, aynı yüksekliğe i'ttila ediyorlar. İmparator terbiyeye ait olan şayan-ı ehemmiyet emirnamesinin bir fıkrasında şöyle diyor «Siz, benim daima müttehid, sadakat ve muhabbet ferzzndane ile mehic ve meşbu' tebalarım, nesilden nesile memleketimizin teala-yı şan ve şerefine hizmet ettiniz. Bu zanların, bu şan ve şerefin esasını terbiyede arayınız! Ebvninize karşı meti'a, birader ve hemşirelerinize karşı rahim ve şefik dostlarınıza karşı sadık ve muhib, hatta bizzat kendinize karşı bile mütevazi ve mutedil, herkes hakkında hayırhah ve lütufkar olunuz! Hissiyat-ı ahlakiyenizi tevsi' ve inkişaf ettiriniz, fazileti öğretiniz. Umumun saadeti hali, iyiliği için çalışınız, vazifenizin ifasında kanuna karşı muti', meşrutiyete karşı mütevazi bulununuz; ihtiyaç halinde kendinizi vatan için feda etmeyi biliniz; ve böylece «sema ile arz» gibi ebed payidar olan imparatorluğun tamamiyet-i mülkiyesine müştereken arz hizmet ediniz.» Emirname-i hükümdarı yine şöyle diyor: «harb daha büyüktür, ikinci derecededir, tevsi' edebilmek için daha ziyade intizama ihtiyaç vardır. Memurlarla efradı ahali büyüklerle küçükler, velhasıl herkese; hayat ictimaaba ve münferidelerinde "tasrifi» talim ve tatbik için kuvvetlerini, sai ve gayretlerini birleştirmeye, kanunperver, sadık, basit ve hayırhah olmaya, debdebeden ictinab etmeye, biri birilerini tenbellikten, beyhude israftan kurtarmaya ve böylece daima mütemadiyen doğru ve salim bir tarik hayatta ilerlemeye sarf dikkat etmeye mecburdur …» Bu durüs-ı ahlakiyede bu sehidenin te'sirini keşf etmek pek kolaydır, bu sehid ve

Japon şövalyelerinin kervan vasıtadan son inkılaba kadar nesilden nesile hiçbir hizmetle veya tefsir yazılmadan hiçbir yeri tağyir edilmeden nakledildi. Mütemadiyen ahaliye rehber ve muharrik olacak sınıflar tarafından mütalaa ve muhafaza edildi.

Ale'l-husus on yedinci ve on sekizinci asırlarda pek büyük bir nüfuz ve ehemmiyet iktibas etti. Japon sahur ileri bu sehdunun mütalaa ve tatbikine devam etmemekle fezail-i milliyelerinden hiçbir şey kaybetmeden 250 senelik uzun bir devre-i sulh ve sükun geçirmeye muvaffak oldular. Hayat-ı ciddiyenin bu noktaya es'adını tahmil ve taleb ettiği prestiş derecesinde şedid olan bu hamiyyet-i milliye bir nev' gaye-i emel-i milli oluyor ve umûmun arzusu taklidini celp ediyor idi; köylülerin, bedhahların hatta barbarların arasında bile eseri terakkî görüldü. Sakura nahiye müdürü «Fiyoçi Soğuru» veliyenin talep ettiği fazla ve gayr-ı kabil tahammül vergiden taht-ı idaresindeki ahaliyi kurtarmak için nefsini feda etti, otukordelerin reisi şuyeinin cemaiti ile beraber bir çok vakayı hâlâ bu sehid kahramanları arasında yad ve ta'dad edilir.

Mâmâfih kütle-i ahali bundan esaslı ve ameli bir kaide-i hayat yapıyorlar, mütefekkirlerin, her devrin şarih ve vaazlarının fikrini bu nazari prensiplerin beyne'l-ahali esaslatdırılması işgal ediyordu, hepsi Koviğoçiyu mektebine intisap ediyorlar ve samurayger içinde sermaye olarak onun eseri felsefesinin mütalaasını sermaye add ediyorlar idi. On sekizinci asrın bir filozofu «Badeji sniyke zuvke» nin « şuelelik ali usul ve ve kavaidi» nam eserinde şöyle beyan-ı mütalaa ediyor:

Biz ki şimdi devre-i sulhdeyiz ve 15 sene harbe gitmek mecburiyetinde bulunmayacağız. 7 yahut 8 yaşından itibaren bunları mütalaaya başlamalıyız:

1-Dört büyük kitabı: "Daigaku" büyük ders "Chugo" hal-i itidal "Rongo" Konguçyo'nun telamizi ile muhaveratı "Moshi" mansiyonun kitabı.

2-Beş meşhur kitap: "Ekikyoe" kitab-ı tebdilat "Shokyo" tarih "Shikyo" manzumat "Raiki" merasim abiniye kitabı "Shunju" ilkbahar ve sonbahar.

3-Beş meşhur esir-i askeri:

Bunlardan başka yazmakta öğrenmelidir, 15 yaşından itibaren ata binmek, yay atmak ve daha sair silah ta'limleri yapmak lazımdır. Vakt- salimde cahil kalmaya kat'iyyen müsaade edilmez.

Japon zabiti şu meseleleri ahz ve irad ettiğim kitaba (Kitap 1908'de intişar

etmiştir) Şunları ilave eder: «Bir büyük adamın eseri olan şu usul-ı terbiye bize ta'lib edecek en doğru yolu gösteriyor» **[140]**.

Bu sehiduyu Japonlar felsefi, maddi tarihi noktadan pek ala bir kitap ahlak-ı telakki ederler. Zabit bu ali çeratı pak ve bi şaibe muhafaza etmeyi vazifesinden add eder ve bizim kışla hayatımızdaki tarz-ı telakkimize nazaran biraz muhalif ve karışık bir tarz-ı felsefi takip eder. Hayali kitaplar okumaktan kat'iyyen hoşlanmaz, boş vakitlerini asar-ı askeriye ile her zaman şerh ve izah ettikleri bu sehiydu ve daha sair asar-ı felsefiye mütalaasına hasr eder. Hakiki bir rasyonalist «ruhu ve ilhamı efkar ile her şeyin akli olduğunu iltizam eden» bir filozof gibi görünür ve ekseriye imparatorun askeri emirnamelerinden başka bir şeye imanı olmadığını ilan eder. İki senelik hizmet-i askeriyenin neferde esaslı ve yaydar izler bırakmasını ister ve bunun için bütün dünyadan, bütün alaikten tecrid eder. Bütün hayatını en küçük anane varıncaya kadar ona hasr eder (adar, ayırır) ve onu kendi mesaliyle, mütemadi tesihatiyle her halde mazhar-ı itila eder. Her türlü hadisat-ı askeriyeden kendi prensiplerini daha iyi anlamak üzere istifade eder. Hidemat-ı (hizmetler) dahiliye nizamnamesinden fikir hakiki ve esasi mukaddimede şöylece açık bir surette izah ve beyan edilir. Ve her yerde her an ve zamanın manevralarda veya bilcümle hidematın esna-yı icrasında amirler asıl gailenin askerlerinin fikirlerini terbiye ve tenvirden ibaret olmasına mudakkane sarf-ı dikkat ve gayret etmelidirler. Çünkü fikir, ancak fikirle tenvir (aydınlatılır, açıklanır) edilebilir. Fakat bu da Japon terbiye-i ahlakiyesi için mukayese olabilecek bir delil değildir: Keza Japon zabiti efradı esirgemek çekinir, pek şiddetli talimlerle onu ekseriya ezer, bitap bırakır; ordugahlarda, manevralarda yorucu ve mükerrer yürüyüşler, geceleri müteaddid (birçok) açık ordugahlar yaptırır ve eğer asker bütün bu zahmetler esnasında aynı meserreti, tedrisat-ı şifahiyesiyle beyan ettiği aynı fikir fedakari', izhar etmezse zerre kadar memnun olmaz. Terbiye-i ahlakiye işte bu suretle kuvveden fiile geçer ve o vakit ama ancak yalnız o vakit yapılmış gibi telakki edilebilir.

Mütercimi H.A.

Mülazımlar için mektebi tekmil «ve tekmil dersleri»

Harbiye nezareti sunuf-ı muhtelifeye mensup bilcümle mülazımların, yetiştirilmelerine ait bir tertibatda bulunuyor. Mes'ud ve muvaffak kararlar olmasını arzu ederiz.

Birçok zamandan beri herkesten ziyade san'at-ı askeriyenin metin ve devamlı bir kuvvete muhtaç olduğu ve mekteplerdeki tahsilinde çocuğun asker ve kumandan olmasını te'min etmek için kafi olmadığını iddia edenler bu tekmil derslerini ilan ve işa'e ediyorlar. Kumandan mesleğine ait en ali nekatı bile karıştırmaya mecburdur, bundan başka terbiye-i milliye şeraiti ve hayat-ı askeri bu gün zabtı mümkün olduğu kadar ziyade, vasi'-i ma'lumata malik bulunmaya mecbur bırakıyor, binâen aleyh bu mesleğe şimdiye kadar olduğu gibi genç zabiti doğrudan doğruya teslim ve memur etmek pek temelsiz bir hareket oluyordu. Kendisinden kademeli olanları tecrübelerini düşünmeyi ve kendi değerini takdir ederek istifade etmeyi iyi biliyordu, halbuki şimdi genç zabit kendi yalanını arzu ettiği gibi alıştırıyor, şahsiyeti tasdik ediyor. Kendisinde hakiki kumandanlık sanatları filizlenmeye başladığı vakit mülazımın askerlikçe, akıl ve maneviyatça ve ahlakça tavsi'a ve inkişaf malumatı hiçbir zaman yapamayacağı bir halde bırakılıyordu. Bazıları her ne kadar çalışıyorlardı. Fakat bu rehbersiz ve ekseriya kendi kendilerine oluyordu. Bazı şayan-ı medh olanlar da bizzat ibraz cehd ü gayrete muvaffak oluyorlar. Fakat her şeyden evvel kendilerinden takip etmeleri talep edilmesi icap eden zaman harp vezaifine ait bu metin ve şayan ehemmiyet hazırlıkların düşünülmesi icap etmez mi? Pekala, kumandan olmak için hazırlanan, istikban zabitliğini deruhde eden bu zabiti mesleğinin daha an beditinden itibaren yeni şeyler öğrenmek fırsatlarını ihlal ile geçiştirmeye mahkum bırakan bu usul fena değildir? Mütala somur daraltı'lımı süvariye aittir. Bu münasebetle mezkur sınıfın zabitanına pek büyük ve maruf hizmetlerde bulundu. Piyade için olanda da zabitanın adedi işi oğlak ve mütadid defalar kumandanlık kuvvet ve nüfuzunu bazı şeylerde karar ve ner ciatıyla izhar ederek muavenette bulunmaya mecbur oldu. Bütün bu nakat nazarı, bütün bu hakikatlere nazaran şu «tekmil derasilerinin» icadını gördüğümüzden birbirimizi tebrik etmeliyiz. Bunlar zabitanda mütalaa zevkini, sai ve içtihade hüsnü muhafaza ve idame edecekler, talebenin müteaddid (birçok) seneler ameliyetten sonra ne olduğunu ve mektebe alışıp alışamayanlarını tanımaya yarayacaklardır: Ancak şayan dikkat olan bir şartta ve nezaretin tayin ettiği diğer bir tarzdan da işe yarayacaklardır ki vukufun ihatası ve tayini bir fikir umumi dahilinde cereyan eylemelidir. Bu iş için teklif edilmek icap eden hedef, zabitanın isti'dad fikriyesini tavsiye ve tezbid eylemek için nazarı malumata daha fazla ehemmiyet verilmelidir. Anların mesleklerini nazarı dikkate almak birim için şayan nazardır. İşte bu verilen ehemmiyet sebebiyle nezareti şayan takdirdir **[141]**.

Aranılan hedefe ancak bu fikirle muvasalat edilebilir. Eşhasın hüviyet ve kıymet-i maneviyesini tavsi' ve tenvir eden bu meslek mektepleri yapılmalıdır. Bunun için tasnif usulü kaldırılmalı. Dersleri takip edecek olan zabitanı takdir ve tazyif etmek için notlar kifayet eder. Bu, genç adamları mesleklerinde parlak arzu eden, amal ve husata muti' ve münkat, kadar ve itibarı azaltan ekseriya sınıfların iştiğalatını karıştıran tesirattan ictinab ettirir!

Artık maadan amirler değil hakiki kumandanlar hazırlanıyor! Artık meslek için bir köşklük değil bilakis lazım olan zerafeti ciddiyeti tesis ediliyor. Mekteplerin «kapısı üzerine» şu fikriye yazmalıdır;

Harp etmeye hazırlanıyorlar:

Galebe çalmayı öğreniyorlar!

Prusya Kraliyeti topçusu tecrübe komisyonu

(11.inci numerodan ma'bad)

Yeni aletin imalına teşebbüs olunduğu zamandan beri topçu için fevkalade bir silaha malik olmak üzere nazar-ı dikkat ve teamüle alınmaktan geri kalmadı ve 1872'den itibaren Harbiye nezareti ati için böyle bir topun kabulü lüzumunu ilan etti. Lakin arz-ı vücud eden mevani' pek başka başka idiler, ba husus bu topun esasen müteharrik (mobile) olması ve kafi derecede işe elverişli bir tepenin bulunması gibi bir takım sebeplerden ikmali bir türlü müyesser olamıyordu. Ekseriya ağır sahra toplarına tahsis edilen bir şarapneli (obüsünkü ile aynı ağırlıkta) tecrübelerde ihraz muvaffakiyet ediyordu, çapların birleştirilmesi fikri yeniden ele alındı. Ve komisyon 1885'te bir taraftan bütün sahra topçusuna silah olabilecek diğer taraftan da süvari topçusu için lazım gelen kabiliyet harekete malik bulunacak bir yeni model topun takdimi ile muhatap oldu.

Komisyon metanet fevkaladesi muhafaza edilmek şartıyla ağır topların sıkletlerini 420 kilograma indirmeye muvaffak oldu. Aynı zamanda kundaklarla cephane arabalarının sıkletleri, o kadar azaldı ki evvela 88 senesi modeli diye süvari topçusu bilahare de bütün sahra topçusu için kabul olunabildi. 1891'den itibaren top madeni yerine yeni bir çelik isti'maline başlandı; bu, cidar tahtlarının pek zayıf olmasına rağmen namlu derununda iştial eden bir obüsün tezyikatına mukabele edebiliyordu.

Aynı zamanda komisyon mermilerin nüfuzunu tezyid etmek çarelerini arıyordu. Tetkikatını zayıf tesirli Berlin ile yekpare obüs mermisini tedkike kadar ilerletti ve netice-i tedkikatte 91 modeli yeni bir şarapnel kabulüne müttehir oldu.

Bu mesai ile müsavatan tecrübe komisyonu da yeni bir teslihat mecbur kalınacak güne kadar tamamıyla yeni bir top yetiştirebilecek bir surette mütalaa ve tedkikatine devam etti. Bundan başka aynı zamanda mekus muharrikli efvah neriye mes'elesi ile de iştigal ediyordu.

Bu ihtiraat üzerine dumansız barut keşfolundu. Topçunun meydan-ı harpteki nüfuz ve tesiri ehemmiyetli bir surette tezayüd etmiş idi, silahları tebiyesi de tamamıyla tağir ediyordu. Komisyonun netice-i mesaisi olarak elde edilen karar mükemmel bir sürat endaht istihsalına müsaade etti. (96 senesinin topun kabulü, sonra 96 senesinin geri tepme tesiri mevcut olmayan bir modeli, dumansız barutun isti'malı). Hülasa topun müceddidi «Şarl Horstun» adeta efrad-ı ahaliden biri yeni meydana çıktığı türden bizim günümüze kadar komisyon mesai fevkaladesi ile iyi harp eden bir silah takdim ve icat etti. Bu ehemmiyetli eser Prusya ordusunun tetkikatını ve mesaisini vicdan ile, şevk ve gayret ile ve hiç aldanmayan bir fikir takip ile yaptığını ispat etti, o ekseriya kendi fikirlerini Müdâfaa etmek için belki münazaa ederdi fakat bu münakaşalar bile hemen daima şayan-ı dikkat muvaffakiyetlerle neticelenirlerdi. Velhasıl onlar tamamıyla kendilerinin şu darb-ı mesellerine sadık kaldılar:

«Tevkif-i tednidir»

Şu sahifelerle Miralay «Kulb» e göre ilk teşkilinden itibaren tecrübe komisyonunun gördüğü işleri hülasa ettik. Nihayet vermek için komisyonun hal-i hazırdaki teşkilatını ve resmen deruhde ettiği vazifeyi bir daha hatırlayalım:

Komisyon Prusya Harbiye nezaretine merbutdur. Vazifesi dakik-i tetebbuata, ecnebi ordularındaki ve bütün saha-yı fendeki terakkiyat-ı cedideyi tetkik ile topun, zamanın bütün mütalebetine karşı mucib-i memnuniyet bir sûrette hidemat edebilmesini temin etmekten ibarettir. Mesaisinden Harbiye nezaretini haberdar eder ve ihtiyaç hasıl olabilecek tedrisat-ı cedideyi – tecdidatı- **[142]** muhtıralara ayrıca ihbar eder. Bütün topçuya ait nizamnameler ve talimnameler, endahtta dahil olduğu halde, oradan neşr olunur. Komisyon Berlin'de bulunur, iki şubesi vardır, sahra topçusu, ağır topçusu; bir alet deposu ve bir model koleksiyonu vardır. Poligonu Berlin civarında (Kommersdorf'dadır. Hatta komisyonun taht-ı kumandasında hususi bir de kıt'a-yı

askeriye vardır.

Komisyonun teşkilatı bervech-i atidir:

Komisyon reisi bir miralaydır. Bir de yüzbaşı muavini vardır. Sahra topçu şubesi reisi bir kaimmakamdır. A'za olarak dört binbaşı (biri Bavyeralı) altı yüzbaşı (Biri Bavyeralı), biri Vortembergli) ve 12 mülazım-ı evvel (yedi Bavyeralı, biri Vortembergli, biri de Saksonyalı). Ağır topçu şubesi reisi miralaydır. A'za olarak bir binbaşı, sekiz yüzbaşı (Biri Saksonyalı, biri Bavyeralı) ve 14 mülazım-ı evvel (biri Bavyeralı, biri Saksonyalı) vardır. Bundan başka komisyonun fevkaladeden olarak daha müteadd azaları da mevcuttur. İki miralay, 3 kaymakam, 2 binbaşı ve 1 koron yüzbaşı (Bahriye)

Tecrübe müfrezesi bir kaymakamın taht-ı nezaretindedir. Kumandan olarak bir yüzbaşı ile 8 mülazımlı bir bataryadan ibarettir.

Alet deposu ile model koleksiyonu bir miralay tarafından kemal-i dikkat ve ehemmiyetle tanzim edilir. Bundan başka komisyonun bir hakimi ve bir veznedarı daha vardır.

Manevra ve usul-ı tahkim

(11'nci numaradan ma'bad)

Tarafeyn muhârebesi tevdi' olunan harekatın icra ve süret-i icraiyesi hakkında vuku bulacak tedkikat ve tenkidat, tahdisi melhuz ahval-i muhtelifenin tahlil-i ibtidaisi, icra-yı harekat için isti'mal edilecek tark ve vesait-i şayan tedkik ta'mik tetetbüat mihmanın esasını teşkil ederler; mâmâfih, müdüriyete mensup cihetinden başka hiçbir hususta bu babta memur mümtaz muallimlerin vazifesini istihlaf etmek fikrimden geçmemiştir.

Bununla beraber bu öyle bir noktadır ki bu hususta bilhassa ısrar etmek icap eder; tarafeyn muharebeyn kumandan ve reislerini kendi usul ve tertibatlar ile harekete muhtar bırakmak, şimdiye kadar icra edilen senevi manevralarda daima irtikap edilen bir hatadır. Safahatı harbde, ahvali gayr-ı muntazıra, öyle mühim bir mevki' işgal ederler ki bunların sureti husul ve tekununе mani' olmadıkça bedakat artta değildir.

Yalnız ihtiyatın tesadüfi ve muhtemel olan bazı tedabiriyle buna çare-saz olunabiliniyor. Lakin, tesadüf ve tal'an tanzim ve cereyanına terkedilmemiş, gerek plan ve projesinin ve gerek harekat ve tatbikatının icrasında yalnız kaide ve mantığın

hükmettiği manevralarda manevraların plan projesinden tarafeyn-i (iki taraf) muhalifinin teba'idine mani' ve hareketlerini daima mezkûr projeye tevfikan icrâsını temin etmek üzere müdüriyet-i umûmiyenin dost ve müdahale etmesi lazım gelir.

Esas itibariyle, tarafeyn-i (iki taraf) muhalifin arasında müsademe vukua geldiği zaman, manevranın, bütün aksamında intizamla cereyanını te'min için müsademe-i mezkûrenin muhasemiyetten birinin mağlubiyet ve diğerinin muvaffakatiyle netice-pezir olması lazımdır. Aynı zamanda lüzumsuz ve gayr-ı makul müsademelere mahal verilmesi için de her iki taraf kumandanlarının bu babtaki proje ve planın çizdiği hududlara riayet eylemeleri icab eder. Muharebelerde tarafeyn-i (iki taraf) muhasamının aksini yaptıklarını biliyorsam da hakikaten muharebelerde bu hayatın neticesi verilen zayiat ve telefatle zahire çıkmakla beraber zaman-ı sulhte icra olunan hatta kendi kendiliğinden mahsus olamaz. Bundan başka hakiki muharebelerde, bu gibi vakayın hudusi mülahazasına mebni, daima ihtiyat ve tertibatla hareket olunur ve bunların mukaddematı epeyce zaman, saatler ve günlerce devam edebilir; halbuki, hal-i sulhde icrâ edilen bir manevrada bu ancak birkaç saatten fazla imtidat edemez. Tarafeyn (iki taraf) mhalifine verilen temrine askeriye ise bu cihetleri cami' olmağla tarafeyn (iki taraf) mezkureyn ruusa ve kumandanları harekat ve mukarreratını bunlara tatbike pek ziyade dikkat edilmelidir. Hasmı serbest olduğu haled kendisi mükerrer ve tesbit olunmuş bir plana tevfik harekete mecbur olan bir kumandan dahi kendi ibtidai planlarını alt üst etmeden hasıl hareket edebileceğini tayin edemez. Muayyen bir planla hareketinden dolayı reis ve kumandan mezkure planı layıkıyla anlayamadığından veyahut haiz olduğu ehemmiyeti atfetmediğinden dolayı ana hasmın hiçbir tesir icra etmeyeceğini zanneder. Şerait-i mezkûre tahtında harekatında malik serbesti olan cihet bu babtaki ahkamı mahsusaya riayet etmediği takdirde i'tizar edecek hiçbir sebep bulamayacağı gibi hakim heyeti dahi hataiyetini kendisine **[143]** ihzar eder ve şu ahval ve icabete göre manevra kısmen veya kamilen yeniden başlayacaktır. Bilakis her şey intizam ve muvafakiyetle idare olunur. O zaman hakem heyeti muvaffakiyet vakıayı kaydeder. Ve şu takdirde harekata doğrudan doğruya müdahale etmeyip cihet-i mütecavizin taarruzatına hedef olan kıt'anın kabiliyet-i mukavemetini takdir etmekle iktifa eder, lakin ahval-i cariyeyi manevra müdürünün nazar-ı itla'ına vaz' eder ki müdür o zaman galip ve mağluba dair kat'i bir karar i'ta ve ittihaz eder. Hudutta bulunan kıt'anın serbesti-i harekatını ise lüzumlu lüzumsuz tekyid etmemelidir. Bilakis hasmının mühim bir hata irtikab ettiğini görürse

tabi'i bir surette hasmının bu hatasından istifade etmek ister ki bu zamanda ile manevra müdürü kendisine beyaz kart verebilir. Bilhassa müsademetin mübadiyesinde zabt ve idare daha sıkı ve mukit olup bilahare matlup dairesinde harekat kesb-i vuzuh ettiği zaman her iki tarafa manevrada serbesti verilebilir.

Hürriyet-i mezkûrenin bilhassa zaman münasebinde itası elzemdir ki bu takdirde manevra mahiyet-i hakikiyesini iktisap eder. Bu şerait dahilinde, galip mağlup, her ikisi de, mantıki ve kaideli bir surette manevra etmiş olacaklarından dolayı takdire kesb istihkak ederler.

Bu suretle hareket olunursa her sene icra olunan büyük manevralar yukarıda dediğimiz gibi mahiyet-i hakikiye ve lazimelerini iktisap ve iktisa ederler, bir muharebe karikatürüyle, basit bir geçit resmi olmaktan kurtularak tam bir harp mektebi olurlar. Ben bu muhtasar tetkikatımı bervech-i ati hülasa ederek iki madde teşkil ediyorum ki bunları saha-yı vücuda isal temennisiyle mümtaz General «Mişel»'in nazarı tasvip ve takdirine arz ederim:

1 mesail-i aliye-i askeriyeye vakıf bir hakem heyetinin te'sisi.

2 Tarafeyn-i muhasımının takbid-i harekatı ki bu suretle manevra çizildiği planı takip ederek hakiki bir ders istifade teşkil eder.

Eğer aldanmıyorsam müşârun-ileyh hakem heyeti hakkındaki mesarü'l-arz mülahazat ve mütalaatın taraftar olup, eğer başlanan bu işte devam edecek olursa pek çok zabıtanı kendilerine medyun şükran edeceklerdir. Kaimmakam E. Paris

Şe'venat

{İtalya}

Gayr-ı mustevî arazinin kat'i ve mururu zamanında nakliye arabalarını tesadim ve sallanıştan siyanet için erkan-ı harb yüzbaşısı Mösyö «Yağlıyav» bir sistem keşf ve ihtira' eylemiştir. İhtira' mezkûr, dingil ile tekerleklere her iki tarafına mevzu bir yay terkibidir ki nakliye arabalarının yolların rutubet ve tozlarından mesuniyetini temin edecektir. Mezkûr sistemin mecmu' hacmi 11 kilogramdır. Mezkûr ihtira' hedefini ifa ve icra edebilecek bir mahiyette, olup bu suretle otomobil arabalarından (pneus)'ların hedefi mümkün olabilecektir.

Milan'da, ordunun hizmetinde kullanılmak üzere Mühendis Mösyö «Furlanoni»nin plan ve projeleri mûcebince bir balon inşası tasvir ve teklif

edilmektedir. Mezkûr a'er vasıtatın modeli ğayr-ı münhani balonlarla benim münhi balonların sistemlerini cami' olmaktadır. İtalya ordusuna hediye olmak üzere, takdim olunacak olan mezkûr balonun levazım-ı inşaiyesi bir i'ane-i ihtiyarı ile tedarik ve tehiye edilecektir.

Yeni sistem bir askeri bisikleti tecrübelerinin icrası için altıncı bir za'niyeri bisiklet taburu 3000 kilometrelik bir koşu icra etmiştir. General Garibo'nun riyaseti tahtında müteşekkil olup mezkur tecrübelerde ısbat vücud eden bir komisyon mahsus tecrübe-i vakıanın neticesini henüz tebliğ etmemiştir.

{Japonya}

Japonya ordusu topçuluğu hakkında vuku bulan istihbaratımızı ehemmiyetten ari değildir: Cebel topçusu 25 alaydan mürekkeb (oluşan) olup on beş fırkalara mensup ve diğer altısı da ikişer ikişer üç müstakil liva teşkil etmesindedirler.

Her bir alay altı bataryaya maliktir. Hal-i harbte bir de ihtiyat alayı teşkil eder ki mezkur alay beş batarya ile bir de mühimmat bataryasına maliktir. Sahra topçusunun hal-i harbte miktar mevcudu 150 batarya, 100 ihtiyat bataryası ve 25 mühimmat bataryasına baliğ olur. Bir batarya 6 top ve 2 mühimmat ve cephane sandığı 3 muharebe bataryası da 6 top ve 3 cephane sandığından mürekkeptir.

Bir alayda 27 sandık mühimmat ve cephane mevcuttur. Bataryalar 1900 modelli 7,5 santimlik toplardan mürekkeb olub mezkur toplar sedade-i müsteviyeli, speri ve 8,400 metrelik mesafe için 6,5 kilogramlık mermi endaht eder.

Son muharebeden sonra teşkil olunan süvari topçusu elyuvm iki bataryadan mürekkeb bulunuyorsa da daha sonra batarya ilave edilecektir. Teçhizatları hususunda henüz malumat mevcut değildir. Cebel topçusu 12 bataryadan mürekkeb (oluşan) olup üçer bataryadan üç kısma ve diğer üç müstakil bataryaya münkasımdır. Hal-i sefer biri de her kısma iki ihtiyat ve bir mühimmat bataryası ilave olunur ki bu suretle bataryaların mecmu' (21)'e baliğ olur. Her batarya altı toptan ibaret olup her bir topun harbe nakli için beş hayvan tahsis olunmuştur. Teçhizat 43 hayvan marifetiyle nakil olunmaktadır ki mezkur hayvanlardan altısı **[144]** harb bataryasına, (18)'i birinci diğer (18)'i de ikinci levazım ve mühimmat şubesine aittir. Toplar 7,5 santimetrelik olup mesafe-i endahtları 5000 metredir.

Ağır topçu: Her yeri 6 batarya top 42 tabur istihkam topçusundan müteşekkil iki livaya münkasımdır. Hal-i harbte her üç bataryaya diğer bir ihtiyat bataryası ile bir

de mühimmat bataryası ilave edilmektedir. Bundan başka diğer sekiz ihtiyat bataryasıyla iki levazım ve mühimmat bataryası mevcuttur ki ağır topçu mecbu' itibariyle 48 bataryası 34 ihtiyat bataryası ve 6 levazım ve mühimmat bataryası ve cem'an 78 bataryadan müteşekkildir. İki muhasara topçusu parkı teşkil ederler. Bu ağır topçu bataryalardan dört top ve sekiz sandık mühimmat ve cephaneye maliktirler. Topları 1905 modeli ve 10,5 santimetrelik olup ma'deti kule endaht ve mesafe endaht mermilerde 10,000 metre şarapnellerde 9400 metreden obüs topları 12-15 santimetrelik olup yerleri yoktur.

{Norveç}

Kabil-i nakl matbahlar hakkında icra edilen bir çok tecrübeler neticesinde Norveç teşkilat araziyesine daha muvafık gelen bir model intihab edilmiştir ki bu model askeri matbahlar iştirası için 35 bin kurun sarfına mezuniyet verilmiştir.

{Boliviya}

Topçular, firuz ve fabrikası mamulatından olarak iştira olunan 2 sahra ve 7 cebel bataryalarıyla takviye olunmuştur. Mezkur bataryalar Rusya ve Yunanistan'da kabul olunan Şnayder – Dangla toplarının aynıdır.

{İspanya}

Topçu tecrübe komisyonu tarafından îta olunan rapor mûcebince Kuruz ve Şinayder fabrikasından her biri : Aded 15 santimlik obü toplarından mürekkeb altı batarya top sipariş olunmuşdur.

{Osmanlı Jandarma Tensikatı}

Kar'inemizin Osmanlı jandarma tensikatı hakkında Kaimmakam Lamuş Bey'in risalemizde intişar eden ciddi ve müfid sesle-i makalatını şüphesiz dikkat ve takdir ile takip etmişlerdir. Bu kere mîr-i mûmâileyhin makalatı mezkureye bir lamika olmak üzere gelecek nüshamızda diğer bir enotlarını neşr edeceğimizi beyan ederiz.

-*-

(Asar-ı Münteşire)

Mösyö Nikola Moranın Fransızca ve Türkçe lisanları tahsil ve tedrisine müteallik ahiren intişar eden silsile-i müellifatını kar'ilerimizin nazar-ı dikkate arz ederiz. Müellif, asarında takip ettiği metotla Türklere Fransızca tahsilini maa ziyadeten

teshil ettiği gibi ecnebilerin de Türkçe tahsil için pek ziyade teshilat ibraz etmektedir.

{Cera'id ve resail-i Osmaniye ve ecnebiye-i askeriye }

Son üç numaramızda kesret-i münderecattan dolayı mahalli ve ecnebi resail ve müellifat-ı askeriyesi hakkındaki makalemize devam etmeye imkan kalmadığından kar'ilerimize gelecek nüshamızdan bila itibar her ayın ilk günü çıkacak diğer nüshalarımızda mezkur makaleye devam edeceğimizi beyan ve tehir vakıadan dolayı arz i'tizar eyleriz.

Sahibi imtiyaz : T.Zeki

Müdür-i mesul : Leon Birkoviç

1.13. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 13-14

1. Sene, 13. ve 14. Numru 15 Eylül ve 1 Teşrin-i evvel 1327

Zabt u rabt kuvvet, kuvvet ise vatanın terakkîsini vücuda getirir

Müdafâa-yı Milliye

Askerî ve Fennî Osmanlı Gazetesidir

Her on beş günde bir neşr olunur

(Ser-Muharriri: Mehmed Zeki, Mühendis)

Müdâfaa-ı Milliye bi'l-hassa askeri olduğundan maksadı terakkiyatı askeriyeye ma'tuf bulunduğundan şahsî tenkidat ve ihtilâfatı muhtevi mevadı kabul etmez.

İlan

Manda post ve mekteblerin gazetemizin idarehânesine gönderilmesi mercu'dur. îlânat içün doğrudan doğruya idarehanemize müracaat etmelidir.

Îlânat bedeli peşinen ahz olunur.

Abone bedeli içün

Beyoğlu Galavani sokağı 14 numeroda bulunan idarehâneye veya İstanbul'da Bab-ı Ali caddesi numero 46 "Kütüphâne-i İslam ve askeri"ye müracaat etmeli.

Memâlik-i Osmaniye içün seneliği 1 lira-yı Osmanî

Memâlik-i Ecnebiye içün seneliği 1 İngiliz lirası

Nüshası Memâlik-i Osmaniye içün 5 Guruş

Nüshası Memâlik-i Encebiye içün 1,25 Frank

Mekteb-i askeri talebelerine Bir senelik abone bedeli: Bir çeharın lira-yı Osmanî

Binbaşı rütbesine kadar olan zabitana Bir senelik abone bedeli: Yarım çeharın

lira-yı Osmanî

Şu son günlerde vuk'u bulan bazı ahvâl gazetemizin son nüshasının te'hîrine sebeb olduğundan bu kere (13 ve 14) numerolarımız bir arada intişâr etmiştir.

Vazifemiz

İtalya'nın nâ münâsib hareketi bizim daima gayr-ı muntazır hâdisata karşı hazır harekete hazır ve âmade bulunmaklığımız lüzûmu bir kere daha isbât etti, binâen-aleyh bundan dolayı bizi kurtaracak, halas edecek vasıta-ı yegane güzel tensîk edilmiş bir ordu ile mükemmel bir donanmadan ibâret olacaktır.

Zâbıtanımızın, vatan içün fedakarlık ve şecâ'at ibrâz etmeleri zamanı artık tamamiyle gelmiştir.

Harb-ı hâzır biz ordu ile donanmanın esbâb-ı tekemmülâtından bahs olunduğu vakt kat'iyyen tasarrufa yeltenmemek lüzûmunu bize bütün ehemmiyetle gösterdi zira, ne harbiye ve ne de bahriyye nezâreti eğer lüzûm gösterdikleri her şey'e kendilerinden deriğ edilirse vazifelerini hiçbir vakit emniyet ve vicdan ile deruhde edemez.

Bu cevabın bu ilcaatın bize harb-ı maddiyenin ne kadar ağır, ne kadar pahalıya oturacağını pek mahsus bir sûretde isbât ettiklerini asla unutmayalım. Ve yine unutmayalım ki harbiyye yahud bahriyye büdçesi üzerine yapılan en ufak bir tasarruf bizi âtide şâyân-ı ehemmiyet felaketlere, harab-ı memlekete sevk edebilir.

Zâbıtlar, vatanın Müdâfaasından başka bir nokta-ı nazara, başka bir gaye-i emele mâlik olmamalıdırlar. Hiçbir şey buna mani' olamamalıdır. Bir devre-i ihtilâfın esnâ-yı temâdisinde vazifeleri herkes ″haysiyet-i memlekete″ ri'âyet etmeye mecbûr bırakmak olacaktır. Mâmâfih vakt-i sulhde de onların vazifesi pek o kadar az değildir. Çünkü memlekette sükûnun refah ve sa'âdetin muhafazası onlara teveccüh eder **[147]**.

Avrupa'ya bir def'a atf-ı nazar edelim. Bugün bütün hükümetler ciddi tasarruflar yapabilmek içün her türlü tedâbire tevessül ediyorlar. Fakat ekseriya bu takidat, harbiyye ve bahriyye bütçelerine karşı hiçbir tarafta izhâr edilmiyor; ba husus ki bizim memleketimiz gibi her taraftan düşmanlarla muhât olan bir hükümet isterse en büyük fedakarlıklar mukâbilinde olsun daima müheyyib ve müşkil bir ordu teşkîl etmeye mecburdur.

Binâen aleyh bu nokta-ı nazardan zâbıtânın her türlü siyâsetden dâima uzak bulunmaları lüzûmunu bir def'a daha tekrar edelim: Onların bütün zamanları

mütâlaa'ya ve ta'limlere hazır edilmelidir; ancak yalnız bu vasıtalar sayesinde tekemmül-ü ahlâkıye, hey'et-i zâbıtan arasında bir kısım mümtâz-ı teşkîline muzahhir olunabilir. Zaten dâima öyle düşünmeli ve tahattur etmelidirler ki silk-i askeriye dâhil oldukları ilk günden beri vatana bütün kuvvet ve iktidarları, bütün cehd ve gayretleri hatta hayatları ile ibrâz-ı fedakarı etmişlerdir. İşte bu bizim esas meselemiz olmalıdır.

Memleketimizde intizâmın, terakkinin ve binâenaleyh refah ve sa'âdetin te'min ve muhafazası, işte bizim gaye-i maksadımız; ancak bu sûretle münevver ve terakki-i milletlere terakkiyatında kendileriyle müsâvi add edilebilecek bir derecede bulunduğunu isbât edebiliriz! Ancak bu sûretle bizi ihâta eden düşmanlardan korkmayabiliriz!

Mehmet Zeki

Britanya Ordusunun Hind'de ki Kur'a-ı Efrâdı

Britanya ordusunun bugün vaktiyle İngilizlere hasım olan akvâm tarafından terkîb ettiğini ordunun onlara karşı birçok muhârebeler etmeye mecbur kalmış olduğunu ityan etmek her halde pek ziyâde şâyân-ı merakdır.

Bu ordunun en iyi kur'a-yı efrâdını üç kavim teşkîl eder; Gurka, Sık, Patan: Bunlardan hangisinin en büyük hidmetler îfâ eylediğini, hangisinin en iyi 'asker' vücûda getirdiğini ta'yîn etmek pek güçtür. Gurkalar, Bengal sahilinde kain Nepal hükümetinin merkez akvâmını teşkîl ederler. Nepal'in takriben dört milyon sekanı vardır. Geçen asrın bidayetinde hududları "Sonlay" nehrine kadar imtidad ediyordu. Lakin 1815'de bir takım şehirleri Şarkî Hindistan kumpanyasına sattığından memâliki darlaştı.

Nepal'in ilk sekanı Moğollar oldu, bunlarda yavaş yavaş Hindlilere karıştılar. Sonra 1836'da Gurka'lar istila' ettiklerinden memlekette hakim olmuş idiler; öyle denilebilir ki o zamandan beri bu kavim ister kendi hesabına, ister İngiltere hükümeti hesabına muhârebe etmekten bir an fâriğ olmamıştır. Gurkalar mütemadiyen tebyis içerilerine kadar daldılar, Çinlilerle müte'addid kanlı muhârebeler yaptılar. Mücâvir dağlarda mütemekkin küçük hükümetten bir çoğunu dâire-i itâatlerine aldılar ve 1814 senesi yazında aşağıya, Hinde doğru sarkarak hudud-ı muhafazalarını katl ve mahv ettiler.

İngiltere bunlara karşı dört fırka gönderdi, fakat sevkiyât pek fena tanzîm edilmiş idi. İngiliz kıt'âatı dağlık arazide pek büyük müşkilâta ma'rûz kaldılar. Bir

buçuk sene sonra muvasalat eden asıl kıt'âat pek kızgın ve şedîd müsâdemât ile başlıca muvazaa zabıta ve Gurkaları tamamiyle dâire-i itâate almaya muvaffak oldular.

Bu zamandan beri Hind hükümeti hududları dâima isyana müheyya bir kavm karşısında müdâfaa' etmek gibi müşkîl bir vaz'iyette kaldı. Bu şâyân-ı ehemmiyet mes'ele içün ancak bir sûret hal mevcûd idi; Hind ordusuna mümkün olduğu kadar çok miktarda "Gurka" idhâl etmek Nepal devleti İngiliz hükümetin kendi hidmetine idhâl etmek içün vuku' bulan bu teklîf hâkimânesini red ettiğinden iş başlangıcı da pek güç oldu. Fakat yavaş yavaş ahz-ı asker kolaylaştı ve "Sih"lere karşı vuku' bulan iki büyük harbin esnâ-yı imtidâdında, aynı vecihle 1857 isyân-ı kebîrinde Nepal hükümeti bütün kuvvetlerini gönüllü olarak İngiliz kıt'aatına ilhak etdi. İşte 5 seneden beri bu kavim Hind ordusu saflarında muharebe ediyor ve hükümete 20 tabur asker vücuda getiriyor. "Gurka" her ne kadar kısa boylu ise de metanet, cesaret, azim gibi hasa'ili sayesinde pek mükemmel bir askerdir. Bu hasa'il dolayısıyla Gurkalar ile Japon askerleri arasında azim bir müşâbehat vardır ve ancak yalnız bu sayede asker yenik mazhar-ı itimad ve tevcihleri olabilmişdir.

Sih; Bila şüphe Hindistan merkezinin en iyi askeridir. Hind ordusunda tesadüf edilebilen safat-ı aliyyelerinin kaffesine tamamıyle malikdir. Hakiki bir kavm veya millet teşkil etmezler, 17.nci asırda teşkil ve mürur-ı zamanla askerlik nokta-ı nazarından pek ziyade iktisab-ı ehemmiyet etmiş bir cemaat-i mezhebiye halinde yaşarlar. Dinlerinin başlıca kaide ve prensibleri tamamiyle feza'il-i harbiye üzerine mües'sesdir. Herek harekat-ı şahsiyelerinde gerek içtima' hareketlerinde en ufak bir alçaklığa, en küçük bir denaete asla tesadüf edilmez **[148]**.

Moğol hükümeti inhitata uğradığı vakit Sihler onların bekayasını zabt ve müte'addid müstakil devletler teşkil etdiler "Pencab" ticaretinin tevsi' cihetinde-Hindlilerle vuku' bulan iki büyük muhârebeden sonra-pek ziyade mazhar-ı inkişafat oldular. Neticede muzafferiyet Britanya tarafında kaldı ve iş bu kavminde Hind ordusuna girmesiyle nihayetlendi. Inkılab azim esnasında da metin ve kuvvetli bir istinad teşkil etmiş idiler.

Sihler geçid merasimlerindepek büyük te'sirler husûle getiriyorlar. Büyük Frederik'in güzel gronadiyeleri gibi cesim ve muhib askerler, şimal-şark hududları arasında vuku' bulan hudud muhârebatında pek mühim hidmetlerde bulundular. Hülâsa-yı kelam bunlar en son bir derecededir. Ve belki de Hind askerinin en

iyisidirler. Bütün bu feza'il harbiye tarihi gibi maziden müstakildir.

Patanların memâlikide Gurkaların ki Hind hududundadır. Bu kavm uzun müddet İngiliz kıt'aatına karşı muhârebe etmiş ve 60 senelik bir zaman zarfında 58 def'a harb açmış idiler. Mâmâfih bu uzun muhâlefet-i muhasemeye rağmen bu kavim bugün Hind ordusunda gayet mühim bir mevki' ihraz ediyor. Patanlar İngilizler içün, eğer ordu-yı hazır memleketi Müdâfaaya kifayet etmezse metin, kuvve-i ve 300,000 kişilik bir kura neferi verebilecek azim bir menba' varidat teşkil ediyorlar.

El-hasıl Patanlar pek uzak zamanlardan beri aşiret muhârebelerinde ve Hind hududuna karşı vuku' bulan şedid ve mütemadi hücumlarda pek ziyâde tefrid ettiler. Memleketlerini, ekseri tarafı ıssız, vahşi ve Hindistan ile Afrika arasında mümtedid bir kıt'a teşkil ider.

Ceryan-ı zamana rağmen bu dağlıların sahrada ki akvamı nehb ve garet etmek içün müteaddid hücumlar yapmak i'tiyad tarihleri bu güne kadar imtidad etmişdir.

Patanlar, din-i İslam'ın kenhine hakikaten vakf-ı ademlerdir. (Sini) onlarca bizzat ve daima mübaşeret cebeli ve fıtri bir hisdir. Bir harb-i hitam bulur bulmaz sanki sükûn ve istirahat gayr-ı kabil tahammül etmiş gibi diğer birine başlamağa pek ziyâde müsaraat ederler. Son derece mağrur ve sebatkâr askerler vücuda getirir, harbde daima büyük bir neş'e ve şetaret ibraz ederler.

Kan davası (*): Onları heman hiçbir vakit terk etmeyen bir hisdir. Her ailede icrâ-yı hükm ider ve ancak muhârebe

(*) Vendetta ahz-ı müşar içün irtikab edilen fill-i katl, kan davası "bizde de Arnavudlarda vesair bazı akvamda olduğu gibi"

meydanında unutuluyor. Ekseriya iki düşman Patan'ın aynı alayda yan yana muhârebe ettikleri görülüyor.

Bizzat tanıdığım bir Patan zabiti bana şu vakayı hikaye etmiş idi: Bir def'a evden çıkarken ön penceresinin dibinde düşmanlarından iki tanesini tanımış kendisinin dışarı çıkmasını men' etmek içün bekliyorlar görmüş, zabit büyük bir soğukkanlılıkla şöylece hikaye etdi: "Alayıma iştirak edebilmek içün her ikisini de öldürmeğe mecbur oldum"

İşte bu cüz'i izahat Hind ordusunu terkib iden muhtelif anasırın diğer fırkalarını izah içün kafidir. Nizamnâmeler ve inzibat şüphesiz Avrupa orduları derecesinde

mükemmel değildir. Fakat buna mukabil bu askerin müte'addid sıfat-ı mümtazesi daima bedidardır: Lüzumunda kendi hayatlarını ve aynı zamanda düşmanlarınınki kolayca feda etmeği pek iyi bilirler.

Miralay Villi

Esna-yı harbde piyade kumandanının vazifesi

Ordular teftiş edildiği zaman askeri müfettişin zabitana karşı atide ki ihzaratını işitmemek kabil değildir: Zabitler! Esna-yı harbde dahi işgal edeceğiniz mevki'de bulununuz, bir çok zabitler görüyorum ki tedbirsizce saf harbin önüne geçmişler, süvariler düşmanın ateşine ma'ruz bir mevki' gayr-ı münâsib işgal etmiş; erkan-ı harb hey'etide ordu tarafından himaye edilen bir mevki'de bulunması lazım gelirken, cebhe hattından taşraya çıkmışdır…

Bütün askeri manevra ve teftişlerinde aynı ihtarat ve tenbihatın daima tekrar ettiğini gördükçe bu ahvalin esbabını araştırmak ve bunun çare-i ıslahını tedkik etmek lüzumu göze çarpıyor.

Alman nizamat-ı askeriyesi müte'addid def'alar bu halin çare-i izalesini taharri ve tedkik etmişlerdir; mâmâfih ahval-i vahtiyat-ı mezkûrenin evamir ve ahkama adem-i vukuf ve itla'dan ileri gelmeyüb, bilakis zabitanın müsademe meydanına mümkün mertebe daha yakın bulunmaları arzu ve gayret müfratasından ileri gelmekde olduğu bedihidir.

İşte bu sûretle kendi arzusuna teb'an ilerleyen zabit, bir zaman gelir ki kendisinin işgal etmemesi lazım gelen bir vaz' ve mevki'de bulunur, zabitin bu fert-i gayretine, ekseriyada ma fevk zabitin, madondakilerin liyakat ve dirayetine adem-i itimadından nâşî bi'l-cümle harekâtı kendisinin idare etmesi lüzumu şüphe ve ihtimalinden mütevellid bir endişede munzam olur. Halbuki bu cihet **[149]** hareketin intizam ceryan ve devamına mani' mazar ve hatur nakdır. İhtiyat kıt'aatı bulundukça baş kumandan hareketin başında bulunmağa ve binâen aleyh esna-yı hareket ve harbde cebhe hatlarını kendisi idare etmemeğe dikkat ider; diğer tarafdan ise bu; bizzat madonun liyakat ve iktidarına adem-i itimad göstermek, azimet nefsi cerihadar edeceği gibi madon zabitanın gayret ve şevklerini kesr eder. İmdi bir piyade kumandanının esna-yı harbde ki vazife ve hatt-ı hareketini ta'yin iden esasât ve prensibleri muhtasaran mütalaa ve ala mürabehüm her bir zabite düşen vazife-i askeriyeyi zikr ve beyan edelim: Şu'be kumandanları-avcı kıt'aatın kumandasında bulunan

kumandanların vaz' ve mevki' düşman hatvetinin ateşi vusletine tabi'dir.

1866 ve 1870-71 muhârebelerinde de tatbik olunan Napolyon zamanı kavaid-i askeriyesinden: "apoletler ileriye" kaidesi bugün aynı kıymeti muhâfaza edememişdir. Fi'l-hakika bu zamanda adi bir avcı neferi gibi yere yatıp düşmanın ateşinden kendini mümkün mertebe hıfz etmesi bir zabitin şan ve imtiyazıyla kabil-i te'lif değildi. Hal-i hazırın havlinin ve cankişaf tekemmülât-ı teshiliyesine karşı ise, zabitan ancak yerede yatmak suretiyle düşman kurşunlarından kendilerini muhâfaza ve kıt'aatı idare ederler. Aksi takdirde düşman ateşinin zabitan ve küçük zabitanda ne derece zayi'at icrâ edeceği bedihidir.

Zabitsiz ve amirsiz kalmış bir ordunun hali neye müncir olur? Ve sonra zîrde ki kaide-i askeriyede nasıl tatbik olunacaktır: "Askerler daima zabitlerini taklid ve anlara tevfik-i hareket etmelidirler, zabitlerdir ki, askerlere ta'kib edecekleri hatt-ı hareketi ta'yin ider"

Avcı neferlerinin, düşman ateşinin te'sirini mümkün mertebe ta'dil etmek içün ahz etmeğe mecbur oldukları vaz'iyet, yere yatmak suretiyle muhârebe icrâsı içün şu'be kumandanının evvelce bu gibi muhârebat içün ihzar edilmiş olması, bu gibi zamanlarda malik olması icab iden itidal dem ve evsaf ve meziyyat-ı askeriye içün ciddi tetebbüat ve tedkikât-ı askeriye ile pirayedar olmalıdır.

Bölük kumandanları-Bir muhârebe planında bölük kumandanının muayyen müsbet ve mevki' yokdur. Mevki' ve esna-yı harbde kumandası tahtında bulunan kıt'a ve harekatı idare içün icabat-ı ahvale tabi'dir. Alman nizamat-ı askeriyesi dahi bölük kumandanına bu hususda serbesti-i tamme bahş etmekdedir. Aynı zamanda unutulmamalıdır ki bölük kumandanları, ordunun metanet-i maneviyesinin muhâfazası hususunda son derece haiz-i ehemmiyettirler. Zirâ askerle en ziyâde temasda bulunanlar şüphesiz onlardırlar. Binâen aleyh buna aid bir madde-i nizamiyi kayd edelim: Ma fevklere imtisal-i itimadı te'yid ider; itimad ise disiplin ve intizamın en büyük mesnedidir; bu hassadır ki orduyu ibraz kahramaniye sevk eyler.

(Ma'badı var)

Avusturya manevraları

(Frans Militer'den)

Her vakit masârif-i azimeyi mûcib olan askeri manevralarda kaide olduğu

üzere bu seferde Dalmaçya'ya asker ihracı ameliyat ve manevraları icrâ edilmiş, mâmâfih ameliyat-ı mezkûre kısa bir müddetle 22 ağustosda ibtidar ve 25'de nihayet bulmuşdur.

22-23 ağustos gecesinde Veys Amiral Anton Hans Dalmaçya'ya nüfuz ve (Liyobak) körfezine asker ihracı kararını ittihaz etmişdir.

Bu proje, bir nakliye sefinesine tarı olan halel ve tevakkufdan dolayı zahiren eşkal, fakat ber vech-i mezkûr bir tesadüf mertebe ile hareket teshil edilir.

Nakliye sefa'ininden biri adem-i sürat seyri hasebiyle-nakliyât-ı askeriye icrâ iden sefa'ini muhâfazaya me'mur-filodan bi'l-zarure ayrılarak bir zırhlının himayesi tahtında daha geriden ve esbab-ı mezkûreden dolayı beta'etle yoluna devam ider.

Sefine-i mezkûre derhal, kırmızı hafif filonun muhribleri tarafından dûçar-ı hücum ve tecavüz olur; fakat kırmızı filo bu vak'a sebebiyle kısmen sevâhili terasud ve nezaretden geri kalmakla Veys Amiral Anton Hans bir kısım kuvvetinin himaye ve refakatiyle gece saat vastı sekizi çarik geçerek (Liyoban) Körfezine dahil olur. Gecenin (saat 11'ne) yani nısfu'l-leylden bir saat olana kadar bütün piyade huruç etmişdir. Gece kamersiz, etraf pek mezalim ve keşif bir karanlıkla muhatdır. Kıt'anın hayvan ve bargirlerini karaya ihraç etmek bu sebebden nâşî pek müsaid bir kabiliyetde değildir. Mâhâza erkenden ileriye hareket etmek icab ederse levazımât-ı saire ve hayvanlardan da sarf-ı nazar edemez. Sabahın saat üçünde filonun küçük sefâin-i mahsusası ma'rifetiyle haber edilen müstevî sefinelerle bargirlerin ihracı ameliyesine ibtidar olunur. Saat beşde kıt'a bütün hayvanlarına malikdir. Karaya asker ihraç eden sefâin toplanarak Körfez'in cenubuna doğru hareket etmeğe müheyyadır. Uzaklaşır ve (Berig)'e karşı istikşafat-ı tecavüziye icrâ ederler **[150]**.

Bu müddet zarfında müdaafa orduları ne yapmışdır? Bu ahval karşısında anların yapmağa me'mur oldukları: Haber beklemek ve harekete müheyya olmakdır. Fakat kumandanları mezkûr orduları pek ziyâde şimalde, Burkovak mıntıkasında tahşid etmişdir, yalnız Landfihr 23.ncü alayından bir tabur-evvelce Veys Amiral Anton Hans'ın nümâyiş bahri icrâ ettiği-(Liboyak'da nuna) cihetlerini terasüd eve nezaret ider; ayrıca işarat ve semufur postalarıyla münâsebet ve temasda bulunduğuna rağmen Veys Amiral Anton Hans'ın nuna nümâyiş bahriyesinden ve (Liyobakda) kilo metreden ziyâde cenubda sûret-i hakikiyede asker ihraç edildiğinden ancak 24 ağustos sabahleyin haberdar olmuşdur. Kumandan orduyu bir çok kollara ayırarak karaya ihraç

edilen kuvve-i askeriyeye karşı yürür. Lakin, kabil-i şarb suyun fikdanı, harâret ve mesafe meşiyyet-i askeriyeyi pek ziyâde işkal etmişdir. Kumandan akşamın saat beşinde yorulmuş ordularını, kıt'a-yı mihraceye tesadüf edeceği sırada, akşamın saat beşinde (Berig)in şimalinde tevsif ve müsademeye irtesi güne ta'lik ider.

Bu esnada mai kıt'a kumandanı 24 ağustosda bazı esbaba mebnî istilâ planının ta'til edildiği ve kıt'aat-ı askeriyenin (Fiyum)a müteveccihen hareketi içün sahile avdeti lüzumundan haberdar olarak bu babda harekete amade olması icab etmişdir. Kıt'a-yı mezkûre kırmızı kıt'a ile temasını muhâfaza ederek sevk ve erkabı içün bargirlerinin kısm-ı mühimini derhal sahile i'zam etmiş ve ric'atını teshil içün şafakda taarruzu ve tecavüzi bir ric'at icrâ ederek kırmızı kıt'ayı (Berig)in şimaline püskürtmüdür. Badehu kademe nizamı ile ayrılarak sabahın saat dokuz buçuğunda askerin tekrar erkabını mübaderet edilmiş ve o sırada vezan olan garb-i şimali rüzgarının denizde ve hasıl ettiği telatama rağmen erkabat önleye kadar hitam bulmuşdur. 23 ağustos öğleden sonra 23-24 ağustos gündüz, kırmızı hafif filo, (Lubyak) Körfezinde bazı harekât icrâ etmiş, mai filonun zırhlılarını torpille etmek istememiş ise de harekât-ı mezkûrede muvafık olamayarak yevm-i mekûrda öğleyin yukarı denize doğru hareket iden Veys Amiral Anton Hans'ın filosu önünde kırmızı hafif filo ric'at etmişdir.

Avusturya veliahdi Arşiduk Fransuva Ferdinand bütün (Liyobak ve Berig) harekât-ı bahriye ve berriyesinde hazır bulunmuş ve harekâta dair askere hitaben takdir ve sitayiş amiz bir beyannâme neşr etmişdir. Mâmâfih Arşidük'ün maiyetinde bulunan Avusturya-Macaristan umerâ-yı askeriyesi manevralarda ki nevakıs ve zafiyeti ise idrak etmiş olmalıdırlar. Birincisinden daha ciddi bir seyr-i sefine vakası Dalmaçya manevralarına hatme çekmişdir. Asker nakl iden sefinelerden biri avdetde San-Marko kayalıklarında kazarda olub hamil bulunduğu asâkiri fiyuma nakil içün mahal-i kazaya sefain-i lazıme ve romörkörler gönderilmişdir. Geminin vaz'iyeti tehlikeli olmakla beraber tahlis edileceği ümid olunmakdadır.

Japonların Rusya muharebesinde ki zaiyatı

Japon hey'et-i askeriyesi Rus-Japon muhârebesi esnasında ki telefata aid sıhhıye müfettiş-i umûmîsi General Mori tarafından cem' ve tertib edilmiş mükemmel istatistikler neşr etdi.

Atîde ki cedveller bu istatistikleri pek güzel bir sûretde hülâsa ediyorlar.

Yaralı ve ölülerin mikdarı belli başlı muhârebelerde						
Vak'anın imtidadı	**Telefat**		**Mecruh**		**Yekûn**	
	Zabitan	**Efrad**	**Zabitan**	**Efrad**		
2	35	663	111	3550	4359	Kinçe
2	8	203	44	892	1146	Vakango
3	13	182	51	913	1159	Daşinçao
12	222	5355	608	17529	23714	Leyao-Lang
13	179	3917	605	15873	10574	Şa-lo
5	80	1754	249	7028	9111	Sandepo
22	554	15850	1799	1856	70059	Mokden

Port Arthur pişgahında belli başlı hücumlarda telef veya mecruh olanlar						
Vak'anın imtidadı	**Telefat**		**Mecruh**		**Yekûn**	
	Zabitan	**Efrad**	**Zabitan**	**Efrad**		
6	24	667	119	3278	4088	26-31 Temmuz
6	166	3800	386	10404	14756	16-24 Ağustos
4	49	874	130	3780	4833	19-22 Eylül
6	34	34	87	2700	3604	26-31 Teşrin-i evvel
11	201	4834	430	11299	16764	26 Teşrin-i sânî/6 Kanun-ı evvel

Japon seferde ki telefât mikdarının beher bini-sunuf-ı muhtelifeye aid olmak üzere-ber vech-i ati adedlerle irâr edilmişdir **[151]**.

	Vefat	Mecruh
Piyade	34,57	112,72
Süvari	3,47	11,62
Sahra Topçusu	4,04	29,46
Ağır Topçu	2,64	13,18
İstihkam	13,55	51,20
Nakliye	0,24	1,38
İdari hidemât	0,09	0,98
Hidemât-ı sıhhıye	2,80	14,84
Saire	2,80	1,31

Piyadede ki telefât mikdarının sunuf-ı saireye nisbetle pek ziyâde büyük bulunmasına bi'l-hassa nazar-ı dikkati celb ederiz. Çünkü süvari ile ağır topçunun on misli olduğu gibi hemen hemen sahra topçusunun da on misli oluyor. Hatta istihkam bile-Port Arthur muhârebesinde vuku' bulan ciddi telefata rağmen yine piyadeye nisbetle pek geride kalıyor. Kezâ sıhhıye telefatının ağır topçu ile süvarininkine tevafuk ettiğine de ayrıca dikkat etmelidir.

Zabitanın telefatı efradınkine nisbeten pek çokdur. İşte biner itibariyle mikdarları:

Zabitan: Vefayat 69,56; Mecruh 89,62

Efrad: Vefayat 20,39; Mecruh 68,53

Yaraların tabâyına aid verilen ma'lûmatda kezâ pek ziyâde şayan-ı dikkatdir.

Biner itibariyle esbab-ı mecruhanın taksimi,

Tüfenk; 761,69

Top; 163,50

Top; 8,16

Top; 23,20

Esbab-ı muhtelife; 53,46

Görülüyor ki telefatın dörtde üçünden fazlasına tüfenk sebebiyet vermişdir. Piyadenin telefat mikdar-ı hakikisini tamamıyle göterebilmek içün bâlâda ki yekûne kılınç ile vuku' bulan telefat mikdarını dahi ilave etmek lazımdır. Bâlâda ki cedavil Rus istatistiklerinin netice-i ihbaratından pek az inhıraf ediyor. Nisbeten büyük bir kısım (Port Artur) sularında kesretle isti'mal edilen muhâbere vesair torpillerden mütehassıl telefata isabet ediyor.

Ve'l-hasıl beyanatla nihayet vermek vücudun aksam-ı muhtelifesine ister tüfenk ister top mermisi ile vuku bulan isabetleri biner hesabıyla gösteriyoruz:

	Tüfenk	Top
Başında yara	160,49	236,72
Boyunda yara	21,69	18,77
Göğüsde yara	202,49	141,50
Karında yara	82,46	52,24
Bacakda yara	163,61	205,88
Kolda yara	210,50	179,00
Vücudun sair aksamında yara	128,76	165,88

Bu cedâvilden istihraç edildiğine göre harbde en çok müşkilât çeken, en çok telefât veren, düşmana verdiren piyadedir. Mâmâfih bu da pek tab'idir. Çünkü küçük mesafatda, hatta bizzat muhatab ile karşı karşıya kalındığı vakt işe yarayan, netice-i kat'iyeye istihsal iden yalnız –silah-dır.

Hastahanelerde yaralılardan ölen 100'de 6,62 idi. Halbuki hastalıkla ölenlerin mikdarıda 100'de 8,25'dir. Mâmâfih kuvve-i umûmîyece aid kuyuduna nazaran hastalıkla vefayatın mikdarı yaradan ölenlerinkinden dûn bir derecede bulunuyor idi. Kuvve-i umûmîyeden 10,000'de 7 kişi 1,93 kişi yaradan ölmüşdür. (1,61 öldürülmüş, 0,32 yarasının te'siriyle ölmüş). Bu füyudat Rusların çıkardıkları istatistiklere meşabe bulunduğundan Japon ordusu hey'et-i sıhhıyesi içün pek ziyade bais fahr-u şerefdir.

Şue’nat

(Kıymetdar bir teşvik)

Tarafımızda lütfen irsal olunan atide ki mektubu kemal-i memnuniyet ve teşekkür ile neşr eyleriz:

Muhterem müdür bey efendi

“Müdâfaa-ı milliye” nam risale-i mevkute-i askeriyelerini kemal-i mesar ile alıyoruz ve asker arkadaşlarımızın pişgah-ı istifadesine vaz’ eyliyoruz. Himemât-ı alîleriyle memleketimizde birinci def’a olarak böyle bir şekl-i zarif ve metin müfid ve latifde mevki’ intişara vaz’ olunan ağuzç nekaset bir risalenin alem-i askerice takdir-i kıymeti ve bu münâsebetle tergibi şüphesiz bulunmağla nüsha-ı nefsiyelerinin mütalaası bura mahfel-i askerisince harz-ı can ittihaz edilmekdedir. Asker arkadaşlarından bazılarının da takdirâtlarını fiilen göstereceklerini beyan eylerim efendim.

21 Eylül sene 327, Manastır Altıncı kolordu kumandanı Ferik A. Fethi

[152]

Gayret-i naçizanemiz ile her türlü fedakarlığa katlanarak vücuda getirilen işbu eserimizin Fethi Paşa hazretleri gibi şanlı ordu-yı Osmani’nin bais-i iftiharı bulunan bir zat alakadar tarafından lütfen takdir edilmesini görmekden kalbimizde mutehassıl meserret ve teselli cidden bî payan olmağla bunu aciz kalbimizle ifade etmeğe kadir değiliz. Bilumum zabitan-ı Osmaniye’nin bize o yolda ki takdiratına mazhar olacağımızı ümid ile bize siyasetden ari olarak lütfen makâlat-ı askeriye göndermeleri hususunda zabıtan-ı Osmaniye’ye hitaben evvelce icrâ eylediğimiz müracaatı bugün vesile ile mazar-ı te’kide müsaraat eyleriz. Bu münâsebetle şunu da arz edelim ki matbuat-ı askeriye cihan “Müdâfaa-ı milliye” hakkında ki deriğ etmemiş ise de biz en ileride bizzat kendi memleketimizde nail olduğumuz takdirâtdan müftehit olur, ve her hangi ordudan ziyade şanlı Osmanlı ordusunun teşvik-i lütufkâranesini mûcib mübahat add eyleriz.

(Avusturya “Luid” Seyr Sefain Şirketi)

Avusturya “Luid” seyr-i sefain şirketi müfettiş-i umûmîsi Mösyö (Jergomille)nin fotoğrafını Fransızca kısmımızda derç eyliyoruz. Bu şirket Balkan sularında bir mevki’ mümtaze malik olduğu gibi memâlik-i şarkıyye vesait-i bahriye-

i nakliyesinde dahi en mühim bir mevki' işgal ettiğinden me'murin-i aliyesinin fotoğraflarını görmek faideden hali olmazsa gerekdir. Mösyö (Jergomilla) Osmanlı toprağında, İşkodra şehrinde tevellüd etmiş, ve bundan mâadâ Devlet-i Osmaniye hakkında hakiki bir his meveddet ve muhabbet beslediği muhakkak olmağla kendisini hakiki bir vatandaş add edebiliriz. Otuz sekiz seneden beri şirket-i mezkûrenin hidmetinde bulunan müfettiş-i müşârun-ileyhâ Avusturya seyr-i sefaininin ıslah ve terkisi başında ki teşebbüsât-ı vehimethaneye mükafeten altun liyakat hâcene mazhar, ve (Fransuva Arşidük) nişanının dahi üçüncü rütbesini haiz bulunmuşdur.

Gelecek nüshamızda Mösyö (Adolf Şivarez) tarafından Luid şirketinin yetmiş beş senelik hidematına dair tahrir edilen makaleyi neşr eyleyeceğiz.

Almanya

Alman ordusunda ifa-yı hidmet idüb mensub bulundukları alayları sene-i hazıra ilk baharını müteakib terk edecek olan zabitan-ı Osmaniye ber vech-i atidir.

Mehmed Esad Bey,General Feld Mareşal Prens Alberhat De Perves'in alayından numero 73.

Ömer Lütfi Hüsnü Bey, Hamburg piyade alayından (İkinci Henri-i atik), numero 76

Mehmed Arif Bey, Gersduverf piyade alayından (Korhes), numero 80.

Hüseyin Hüsnü Bey. Hassa piyade alayının (Hüsn büyük düklüğü üçüncü alayı) numero 117.

Hasan Tahsin Bey, Vestfalya beşinci piyade alayından, numero 117.

Mehmed Ali Bey, Hassa piyade alayından (Hans büyük düklüğü üçüncü alayı) Numero 115.

Hamid Fahri Bey, Ohlan alayından (Hannover), numero 13

İsmail Hakkı Bey, Hassa Dragon alayından (Hans büyük düklüğü birinci alayından), numero 23

Hasan Rauf Bey, Hannover birinci piyade alayından, numero 146

Hakkı Ali Bey, Loren 7.nci piyade alayından, numero 158

Avni Muharrem Bey, Turuncuya hussarları alayından, numero 12

Hüsameddin Bey, Vestfalya ohlanlar alayından, numero 5

Mehmed Emin Bey, General Filogmaystrik sahra topçu alayından, numero 3

Necib Bekir Bey, Bumrenya sahra topçu ikinci alayından, numero 17

Mahmud Nedim Ragıp Bey, Meklemburg büyük düklüğü sahra topçu alayından, numero 60

Mehmed Halid Bey, Fonlinger piyade topçu alayından, numero 1

Fuad Mehmed Bey, telgrafça taburiye mensub, numero 2

Esamisi muharrer olan mülâzım efendiler 1 teşrin-i evvelden 31 kanun-ı evvel tarihine kadar üniforma giymeye me'zundurlar.

Kemal Hüsnü Bey, üçüncü kol erkan-ı harbiyesinde piyade topçu birinci taburundan

Asım Ömer Bey, Kraliçe Viktorya ve 7.nci kolordu erkan-ı harbiyesi birinci dragon alayından

Hüseyin Harim Bey, İmparatori'ye Aleksandıra ve dokuzuncu kolordu ikinci dragon alayından

Sahil ile sefa'in arasında tebligat ve münâsebatın muhâfazası içün sefa'inde telgraf istasyonlarının muhâfazası icab iderki bunun içün ihtiyar edilen masârif az çok yüksek bir yekûne baliğ olur. Bu sebebdendir ki te'sisât-ı telgrafiye ekserya yalnız büyük sefa'inde bulunur. Müsahaları daha az olan sefa'in bilhassa alaim cûyeye aid kuyudat ve iş'aratda bulunmakla meşgul sefain-i mahsusa-yı saydıye içün ahiren daha az masraflı ve daha ziyâde kullanışlı bir alet icad edilmişdir. Bu babda ki sefain-i mahsusadan pek çoğu alet-i mezkûre ile mücehhez olub alât-ı mezkûre bir fotoğraf makinesinden daha büyük değillerdir. Sekino Nordoviçe postasının işaretini bila ahz derhal alem-i alâim cûyeye aid bir kayd ve işaretde bulunur. Ma'lûmat-ı mezkûre pek faideli olub seyyadlar fortuna yaklaşdığı zaman bundan haberdar olarak vaktiyle avdet ederler. Bu sûretle seyyad gemileri haylisi bir çok zayiat-ı mühimmeden tahlis-i giryan iderler.

(Berlin'de "Telefunken" şirketi)

İstihbaratımıza nazaran (Markoni) şirketi amelelerini bahriye-i Osmaniye'den geriye aldığından "Telefunken" şirketinin vazifesi ile işgal iden (Mesihensi Şukeret)

şirketinin vekili Mösyö “Minah” bahriye-i Osmaniye Erkan-ı harbiye-i umûmîye reisi Sıdkı Bey’e (Markoni) şirketinin yerine “Telefunken” şirketinin kabul edilmesini iltimas etmişdir **[153]**.

İngiltere

Şimdiye kadar sevâhil muhâfazası içün isti’mal edilen kabil-i infitas sefa’in-i fima bad hariç sularda kullanılabilecektir. Cebeli tarık, Malta ve Çin’de alan kabil-i inkitas sefa’in-i mevcud bunlardan müteşekkil filolar 8-10 gemiden müteşekkil şu’belere taksim olunur; mâmâfih bu gemilerde musahaları itibariyle üçe ayrılırlar: A, B, T …

İngiltere elyevm 100 kabil-i intikas sefa’ine malik olub mâmâfih bunların kısm-ı azamı henüz inşaat destgahlarındadırlar.

Bunlardan dört sonrakiler sairlerinden 200 ton ziyâdesiyle 400 ton hacim isti’abiye malikdirler. Bunların, torpido toplarından başka bir yerde seri’ endahtlı toplar vardır ki suya girecekleri zaman dahil-i sefineye alabilir.

Hükümet-i Müttehide

Harbiye nezareti ihtiyat cephanesi nakliyatını taahhüd etmek üzere tecrübe ve icrâ edecektir. Sefa’in sandukları düşman tarafından “immobiliser” edilebileceğinden yeni sistem dairesinde ateş ile olunan yollar vasıtasıyla katırlarla mühimmat tedarik edilebilecektir.

Tecarib-i mezkûre netayiç hasene bahş ettiği takdirde mezkûr sistem hemen kabul edilecektir.

Yunanistan

Bahriye nezareti Haydar, Sepeçya ve Fara zırhlı kruvözörlerini yeniden inşâ ettirmeğe karar vermişdir. Sefa’in-i mezkûrenin teslihât-ı cedideleri mühim olacaktır. Masarif-i inşaiye ve teslihat 807 milyon franka baliğ olacaktır.

Eskirim ta’limlerinin askerlik nokta-ı nazarından feva’id

Eskirim ta’limleri askerlik nokta-ı nazarından başlıca iki cihetten faidelidir.

Birincisi: Terbiye-i bedeniyenin bir fer’i gibi Ömer Beşir’in her çağında bile kabil-i muvasenet ve makbul olan spor ve ta’lim, hususiyle askerliğin terbiye-i bedeniyeye ihtiyacı itibariyle tahsili husûsî nafiadır.

İkincisi: Bazı ahvalde ve ekseriyetle düelloda tedafi' bir vasıta-ı yeganedir. Pek husûsî olan bu ikinci nokta-ı nazardan sarf-ı nazarla eskirim ta'liminin askeri nokta-ı nazarından olan fevaidi hususuna hasr-ı zihn edelim.

Bahş eylemek istediğimiz eskirim ta'limlerinden akla muvafık olan kısmını kabul ile-moda hükmünde muvakkit gülünç olduğu kadar faidesiz olan bir takım evza'dan, münâsebetli münâsebetsiz müdaafalarda bulunmakdan ibaret olan kısm-ı ta'limlerden şüphesiz bahş edilmeyecektir. Çünkü bunların muvafık muntak olmayan harekat karşısında insanın beynine azasına kılıçtarı olmak, bedenin şekl-i aslisini bile bozmak gibi hatırnak hâlâta ma'ruz kalmak baidü'l-ihtimal değildir.

Kılınç vesaire ile ma'kul bir eskirim ta'limi icrâ eylemek bilakis evsaf-ı tab'iyeye ve aliyeyi tecessüm ettirecek bir sûretde gaib-i mükemmel bir ta'lim teşkil ider. Çünkü bu niyet ve zeka' ve meharet burada zabt ve rabt-ı ta'lim hususunda göz, el ve vücuddan daha ziyade ehemmiyetli bir vazife îfâ eyler.

Her iki sûrette şayan-ı kabul görüldüğü takdirde "ders ve ta'lim" esbab-ı muhtelifeye binâen karıştırılmamak şartıyla icrâ kılınacak eskirim ta'limi mükemmel bir spor add edilebilir.

Muhtelif faaliyette kaffe-i mufasıl ve izalat hareket içinde bulunur. Kol uzvi ve mufasıl silah darbesinin def'i içün hazırlanmak hususlarında ve enva' Müdâfaa ve mukabele vaz'iyetlerinde varid-i kavlin ref' ve nüzulünde hareket ider. Bacak ve mufasılı Müdâfaa-ı nefs içün sıçramalar ve ilerü geri yürüyüşlerde hareketde bulunur, gövde gerek silaha sarılan kolu tesbit veya kendi istiklâliyeti içinde terk ile daha büyük bir dikkat ve ihtimam ile hareketini müsaid kılar.

Kaffe-i müsâdemat usul ve terbiye dairesinde ceryan eylerse âzâ ve mufasıl ve izalât sûret-i mütesaviyede icrâ-yı faaliyet eyleyeceği aşikardır. Vücudun silme hareketini teshil ve müselleh olan kol ile hareket-i müteadiyeye hüsn-ü icrâ içün omuzlara gerüye sarkmamak sûretiyle vaz'iyet verilmesi lüzumu şart-ı esas olub bu vaz'iyet geriye sarktırılan omuzları sabit kılmak faaliyetini takviye ile beraber sadrın muhafazası husûsî te'min edilmiş olur.

Müte'addid faaliyâtın icrâsıyla icab iden birçok azli faaliyet ve cismen tebdil-i mevaki' mes'elesi cevelan ve teneffüs ve müte'akiben icab edecek diğer faaliyetin icrâsı hususunda daha ziyâde sürat ve keremi bahş eyler.

Kılıncın ucuna dikkat, çeviklik, vücudun yumuşak ve muti' olması ve muvafık

bir usul ile hareket etmek mes'eleleri ancak harekâtta sürat ve dikkat ve ihtimam ile istihsal olunabilir mâmâfih nafi' uzletin sürat-i tekallasıyla faidesiz uzletin dahi rehavetde ki sürati sayesinde kuvve-i asabiye tezayüd ider sinirlerde nakliyet kendini göstermekle başlar.

Fevaid-i mezkûre arzu ve iltizam ve bu cihete itina eylemekle istihsal ve iktisab edileceği tabi'dir **[154]**.

Bu tekrar harekât ile merâkiz-i muharrike tekamül eyleyeceği gibi tamamıyle taht-ı tertib ve intizama alınmış demek olan faaliyet nihayetü'l-emr gayr-ı ihtiyari bir sevrde ifa ve (nazari olması) adi bir te'sir hissi ile ekserya hareket edilebilir. İtiyad ile hakikaten merâkiz-i mihraka ve hissiye meyanında mükemmel bir münâsib hasıl olur. Hiss-i temas fevkalâde bir suretde açılır müte'essir olmak üzere bulunur. Kılınç demiri-demir üzerine icrâ edilmek istenilen en ufak mekasıdın meyancılık hidmetini icrâ ider. Ve hasmının tecrübe etmek istediği neyatını his ve idrak ile bütün harekatına mukavemet etmek hususunu te'min eder ki bu sebebden eskirim ta'liminde (demir hasene malik olmak) tabiri kullanılmışdır. Merâkiz mihrake-i vücudiye ile irtibat namı olan bu hiss-i mahsus taarruzi ve tedafi' harekat ve faaliyatın tahrikinide celb edecektir.

(Ma'badı var)

R.V. Hawthron Lesle ve Kumpanyası

Şirket-i Hayriye tarafından (Newcastle) şehrinde (Hawthron Lesle ve Kumpanyası) mües'sesesine sipariş ve ahiren teslim edilmiş olan (67) numerolu (Bosforus) vapurunun kışlasını bundan evvelki 9 numerolu nüshamızda tersim eylemişdik.

Mezkûr kumpanya destgahlarında bu gibi asar inşa'iyyeden mâadâ her türlü mükemmel ve en mühim filoyu teşkil idecek sefa'in-i harbiye dahi inşâ edilmekde olub bu babda (Newcastle ve Katshad) tecarib mahkemesinin terakkiyât-ı fünun ve sinai sal takviminden iş bu destgahlar hakkında iktibas edilen ma'lûmatın ehemmiyet ve fevaid-i fevkalâdesine binâen sırasıyla neşr ve ilanına lüzum his edilmişdir. El yevm (Havtor mües'sesesi. Lesle ve Kumpanyası) namıyla ma'ruf olan bu mües'sese 1837 senesinde yani bir asır evvel (Newcastle) şehrinde Mösyö (Rober Howther) tarafından te'sis edilmiş ve birkaç sene sonra biraderi bulunan Mösyö (Villiam Havtoren) dahi kendisine iştirak eylemişdi. Mezkûr mües'sese evvel emirde vapurlara müteallik enva'

makinelerin i'mali sûretiyle başlayarak tarih-i te'sisinden üç sene sonra (?) üzerinde sefer etmekde olan vapurları inşâ eylemiş ve bu sûretle sefa'in-i bahriye inşaatına takviyet vererek inşaiyet-i mezkûrede karar kılmışdır.

(Havtoren) biraderler 1831 senesinde ilk def'a olmak üzere lokomotif inşâ eylemiş ve az zaman içinde sinai inşaiyesini fevkalâde ilerüye getirerek 1865 senesine kadar yüz yetmiş yedisi haricen şimendüfer kumpanyaları hesabına olmak üzere (1050) lokomotif inşâ ve i'maline muvafık olmuşdur.

1850 senesinde (Havtoren biraderler) inşaat-ı bahriyeyi daha ziyâde tevsi' ile tarih-i mezkûreden itibaren 20 sene zarfında bahr-i muhayyet itlası ve bahr-i sefid ile Okyanusya-yı Hindi ve Baltık denizlerinde seyr-ü sefer iden sefa'ine mahsus olmak üzere yüz bin beygir kuvvetinde 200 makine i'mal eylemişdir.

Hal-i hazıra göre fi'l-hakika terkiyyat-ı mezkûre ehemmiyet-i fevkalâdeyi haiz olamazsa da o vakte göre hadd-i zatında zayıf olan vesait ile nisbet edildiği takdirde bu fabrikanın bu müddet zarfında ki terkiyatı tezahür etmiş olur.

1870 senesinden itibaren (M.M.H.D. Hawtorn) kumpanyası bahriye inşaatında büyük terakkiyata muvafık olmuş ve bi'l-hassa kruvazörler, vesair sefa'in-i harbiye makineleri i'malatında tekamül eylemiş ve en ziyâde kazanlar tazyikatının teza'ifiyle makineler harekat-ı devriyesinin tezayüdü hususatıyla iştigal ederek mukabil makineler i'malini tercih eylemişdir ki çarhı tahrik iden bu usul makinelerin mukaddema bahriyece tahminen yedi sene kadar isti'mali husûsî muhâfaza edilmişdir.

Sefa'inin bu mukabil makineleri İngiltere'nin (Lusinye), (Le Cygnet), (Le Contest), (L'express) nam sefa'in-i harbiyesiyle (Alert) sefinesi bu makine ile teçhiz edilerek hatta kapudan (Naris) tarafından bu gemi ile beraber kutub seyahati icrâ olunmuşdur. Sefa'in harbiye dahi inşâ edilmekde olub bu babda (Newcastle ve Katshad) ticaret muhâkemesinin terakkiyât-ı fünun ve sinai sal takviminden işbu destgahlar hakkında iktibas edilen ma'lûmatın ehemmiyet ve feva'id-i fevkalâdesine binâen sırasıyla neşr ve ilanına lüzum his edilmişdir. Elyevm (Havter mües'sesesi. Lebes ve Kumpanyası) namıyla ma'ruf olan bu mües'sese 1837 senesinde bir asır evvel (Newcastle) şehrinde ki Mösyö (Rober Havtoren) tarafından te'sis edilmiş ve birkaç sene sonra biraderi bulunan Mösyö (William Havtoren) dahi kendisine iştirak eylemişdi. Mezkûr mües'sese evvel emirde vapurlara müte'allik enva' makinelerin i'mali suretiyle başlayarak tarih-i te'sisinden üç sene sonra (Tin) üzerinde sefer

etmekde olan vapurları inşâ eylemiş ve bu sûretle sefa'in-i bahriye inşaatına takvit vererek inşaat-ı mezkûrede karar kılmışdır.

(Havtoren) biraderler 1831 senesinde ilk def'a olmak üzere lokomotifv inşâ eylemiş ve az zaman içinde sinai inşa'iyyesini fevkalâde ileriye getirerek 1865 senesine kadar yüz yetmiş yedisi haricen şimendüfer kumpanyaları hesabına olmak üzere 1005 lokomotif inşa ve i'maline muvafık olmuşdur.

1850 senesinde (Havtoren) birederler inşaat-ı bahriyeyi daha ziyâde tevsi' ile tarih-i mezkûreden itibaren 20 sene zarfında bahr-i muhayyet ıtlası ve bahr-i sefid ile okyanusya-yı Hindi ve Baltık denizlerinde seyr ü sefer iden sefa'ine mahsus olmak üzere ve yüz bin beygir kuvvetinde 200 makine i'mal eylemişdir.

Hal-i hazıra göre fi'l-hakika terakkiyât-ı mezkûre ehemmiyet-i fevkalâdeyi haiz olamazsa da o vakte göre hadd-i zatında zayıf olan vesait ile nisbet edildiği takdirde bu fabrikanın bu müddet zarfında ki terakkiyatı tezahür etmiş olur.

1870 senesinden itibaren (M.M.H.W. Hawtorn) kumpanyası bahriye inşâatında büyük terakkiyâta muvafık olmuş ve bi'l-hasa krovazörler vesair sefa'in-i harbiye makineleri i'malatında tekamül eylemiş ve en ziyâde kazanlar tazyikatının teza'ifiyle makineler harekat-ı devriyesinin tezayüdü hususatıyla iştigal ederek mukabil makineler i'malini tercih eylemişdir ki çarhı tahrik iden bu usul makinelerin mukaddema bahriyece tahminen yedi sene kadar isti'mali husûsî muhâfaza edilmişdir.

Sefa'inin bu mukabil makineleri İngiltere'nin (Lousine) (Le Cygnet), (Le Contest), (Ekspress) nam sefa'in harbiyesiyle (Alert) sefinesi bu makine ile teçhiz edilerek hatta kapudan (Paris) tarafından (Naris) bu gemi ile beraber kutb-ı seyahati icrâ olunmuşdur. Sefa'in-i mezkûre bu seri' makinelerle teçhiz edildiğini müteakib İtalya hükümetinin Şili Hükümetinden celb eylediği (Esmeralda) kruvazörüyle (Covanni Bozen), (Etna), (Volturna), (Degali et Montebello) vapurlarının da bu makinelerle teçhiz edilmelerini (Havtoren) kumpanyasına sipariş eylemişdir.

Müte'akib Fransa hükümetinin emri üzerine (Kondor) vapuru, Japonya hükümetinin (Natiwa Han) ve Takachiko Han vapurları, Avusturya'nın Panther ve Leopard vapurları bütün bu makinelerle teçhiz edilmişdir.

(Hawtoren Lesle) destgahları el yevm (Saint Petersburg) ve (Hebboren) şehirlerinde nehrin 4860 kadem tûlü ve 75 dönüm ves'ati havi bir mahalde kain olub bu destgahlarda torpidolar, trovairler sefa'in-i ticariye ve tahlisiyye, gemiler, posta

vapurları **[155]**

Remörkörler, sevahil ve inhar için küçük vapurlar, harb gemileri, makineler ve çarhlar ve kazanlar ve lokomotiflerin enva' vesaire i'mal olunur.

Destgahlar üçe münkasımdır:

Birincisi: (Haboven)'de kain demir fabrikaları ve bahriye destgahlarıdır.

İkincisi: (Saint Petersburg)da kain harb makineleri ve esliha ve alât-ı harbiye fabrikasıdır.

Üçüncüsü: (Fevt Bank)da kain lokomotif ve kazganlar fabrikasıdır.

Sergilerde kazanmış olduğu madalyalar ber vech-i atidir:

Haverd'e 1887 sergisinde gümüş madalya

Newcastle 1887 sergisinde altın madalya

Paris'de 1989 sergisinde altın madalya

Şikago'da 1893 sergisinde altın madalya

Antverp'te 1894 sergisinde altın madalya

Yenice Newgrad'da 1896 sergisinde altın madalya

Paris'de 1900 sergisinde büyük mükafat

Londra'da 1905 sergisinde altın madalya

Milan'da 1906 sergisinde büyük mükafat

Bordo'da 1907 sergisinde büyük mükafat

Londra'da 1908 sergisinde büyük mükafat

Brüksel'de 1910 sergisinde en büyük mükafatı kazanıp hatta "Jori" hey'eti ve mümeyyizliğini almışdır.

En son (Havtoren, Lesli ve Kumpanyası) destgahlarında inşâ edilen vapurlar.

İngiltere hükümeti için inşâ olunan torpidolar:

(Jackal), (Gurka), (Vaveney), (Tigress), (T.B numero 21), (Boyne), (Mememis), (T.B numero 22), (Do'on), (Nereid), (T.T numero 33), (Kale), (Nymph), (T.B numero 34), (Viper), (İskorge), (Dervent), (Velokes), (Zulu), (Eden)

Mezkûr kumpanya İngiltere hükümetinin zîrde gösterilen sefa'in-i harbiyesi makinelerini dahi i'mal idüb göndermişdir.

(Monark)

(Kollinkovud) 23000 beygir kuvvetindedir.

(Temerar) 23000 beygir kuvvetindedir.

(Agomennon) 1675 beygir kuvvetindedir.

(Bulvark) 15000 beygir kuvvetindedir.

(Osean) 13500 beygir kuvvetindedir.

(Viktorius) 12000 beygir kuvvetindedir.

Makineleri i'mal olunan İngiliz kruvazör ve sevâhil-i muhâfaza vapurları:

(Active) 18000 beygir kuvvetindedir.

(Blanche) 18000 beygir kuvvetindedir.

(Adventure) 16000 beygir kuvvetindedir.

(Attentive) 16000 beygir kuvvetindedir.

(Achillej) 23500 beygir kuvvetindedir.

(Duke of Edinburg) 23500 beygir kuvvetindedir.

(Hampshire) 22000 beygir kuvvetindedir.

(Kent) 22000 beygir kuvvetindedir.

(Lancaster) 22000 beygir kuvvetindedir.

(Cornwall) 22000 beygir kuvvetindedir.

(Andromeda) 16500 beygir kuvvetindedir.

Makine ve kazganları i'mal edilen sefa'in-i ecnebiye:

Portekiz'in (Don Karlos) kruvazörü

Amerika'nın (Albany) kruvazörü

Devlet-i Osmaniye'nin (Abdülmecid) kruvazörü

Devlet-i Osmaniye'nin rukub-ı şahaneye mahsus (Ertuğrul) yatı

Norveç'in sefa'in-i harbiyesi (Harold Haarfagre), (Tordensjold), (Norge), (Eidsvold), (Hai tien), Hai chi)

Japonya'nın (Tatsutu) torpiyoru

Rusya'nın (Petropavlosk) sefine-i harbiyesi

Brezilya'nın (Ripublica) kruvazörü **[156]**

Bir Alman sefa'in-i havaiye mües'sesesi

Sefa'in-i havaiye inşasıyla işgal iden Almanya müessesat-ı sınaiyesinden en ehemmiyetli ve en birincisi (Albatros verke j.m.b.h de johanstal) mües'sesesidir.

Bu fabrikanın programı vechle henüz te'sis etmiş olan i'malâthânelerde ta'kib eylediği en nafi' usul ve fen sayesinde pek büyük ıslahata muvafık olmuş ve bu sûretle (Albatros Verke ibtidai te'sisinden itibaren en güzel neticeler elde eyleyerek derhal seyr ü sefere salih sefa'in-i hevaiye inşâ eylemişdir.

(Albatros) alâtı her def'asında icrâ olunan müsabakalarda en iyi neticeler istihsal eylemişdir. (Sommer) numunesinde ki balonu gerek sıkletçe hamil olacağı aded nüfusça müsabakayı kazandı. (Brun hober)in taht-ı idaresinde sevk olunan (farman) numûnesi balonu 1910 senesinde Almanya harbiye nezareti tarafından tertib edilen (Johanistal) müsabakasında sıkletçe en büyük mükafatı, (Könik) tarafından sevk olunan diğer bir balonu Almanya'da icrâ kılınan mühim bir müsabakada bütün Almanya üzerinde büyük bir (tavr) icrâsıyla müsabakayı, aynı fabrikanın (Leç) tarafından idare olunan balonu (Saks) şehri içinde tiran iderek müsabakada birinci mükafatı kazanmışdır. (Ho-ren) havalisinde tertib olunan tiran müsabakasına iştirak eyleyen teyyare eğer o sırada teyyareyi sevk iden (Bron hober)de ati olarak zuhur iden köşeklik hasebiyle geminin seyr-ü hareketini kesmeğe mecbur olsa idi her halde yine muzaffer olacağı gibi iştibah idi. Binâen ali zalik balonun mükemmel olduğu ve devama hazır bulunduğu tasdik edilmiş ve bu hal ile tiran ettiği esnada yine ikinci sınıfı ihraz eylemişdir.

(Albatros) teyyaresi daha ibtidada harbiye nezaretince kabul edilmiş ve Almanya'nın en birinci zabıtanı bu sefa'in-i hevaiye sayesinde havada seyahat usulüne vukuf peyda eylemekle hükümet tarafından (Albatros Verke)ye büyük siparişât verilmişdir.

Mües'sesât-ı mezkûre nefsi (Johanistal) şehrinde te'sis ve inşâ olunarak taht-ı

isticarında bulunan arazi tahminen on bin metre terbiandadır. Bu mües'sesât (farman) ve (Sommer) numûnesinde (Biplan) ve ahiren hidemât-ı bahriye de isti'mal olunmak üzere (Monoplan), (Aeroplan)lar inşaatıyla meşgul olmakdadır. (Albatros) teyyareleri son derecede tekalluta mütehammil olmak, kuvvet ve metanet ve tiran hususları nazar-ı ehemmiyete alınmak sûretiyle inşa edildiğinden muntazam ve mükemmeldir. Maksad aslı hidemât-ı askeriyede isti'male salih teyyareler inşa eylemekdir. Binâen aleyh ilerüde ordular gibi avam dahi bunlardan istifade eyleyebilirler ve bir de istifade-i umûmîyeyi mûcib olmak içün teyyarelerin yalnız esas inşaatının mükemmeliyeti ile iktifa edilmeyerek malzemesinin dahi fevkalâde mükemmel ve mütenasib olması ciheti nazar-ı itibara alınmakdan devr-i tutulmamışdır.

Könik tarafından rükub ile sevk olunan ve tiran umûmîye iştirak eyleyen teyyarenin motoru 70 bargir kuvvetinde idi. Ordu içün istihzar olunan teyyarelere mevzu' motorlar umûmîyetle 100 bargir kuvvetinde (Argus) veya 70 bargir kuvvetinde (Mercedes) motorlarıdır.

(Albatros) teyyareleri kanadlarının yüzü vesatı olarak 50 metre terbi'andadır. Mesahası azamı olmak üzere arzen 10,5 ve tûlen 12 metredir.

Teyyarenin motorsuz kendi sıkleti 225 kilogramdır ve motorlar beraber 365 kilogramdır. Müvazene husûsî iki ufak kanad ile muhâfaza edilüb bunlar aynı çarhı idare etmek hidmetinide îfâ eyler.

Her teyyarede alışmış isteyenler tahsis edilmiş sefinenin luçesinden daha mükemmel camekanlı bir mahal-i mahsus olub buradan insan bütün teyyarenin idare merakiziyle ihtilât ider. Teyyareyi zeminden on veya yirmi metre irtida'ında durdurarak müvazene kat'iyyen ihlal edilmemek sûretiyle en aşağı kısımda ki dört tekerleklerin yardımıyla teyyareyi rûy-ı zemine tenzil içün arkada bir çarh mevcuddur.

Hülâsa umûmîyetle bu teyyareler Tiran hususunda sürat-i fevkalâdeyi haiz olmakla beraber o nisbetde de yük yolcu tahmiline müsaiddir.

Otomobil İ'mal İçün Bir Fabrika

Raissiz ve kendi kendine hareket ider bir araba keşfi husûsî iyice bir müddetden beri efkarı ümid bahş bir sûretde işgal etdi. Ancak ihtira' mezkûrun kuvveden fiile gelmesi hususunda her zaman en müşkil görülen cihet-i arabaya vereceği sıklet ve cesamet-i azımesi mes'elesi idi. Binâen aleyh zalik sıklet ve hacimde pek küçük ve yine o nisbetde pek büyük kuvveti haiz olmak üzere bir metrenin keşfi lüzumu fikirde

bir tutmuşdu.

Benzin ile müteharrik motorlu araba 1878 senesinde Alman fabrikacılarından Mösyö (Karl Benz) isminde biri tarafından keşf ve ihtira'edilerek 1885 senesine doğru tecrübesi **[157]**.

İcrâ edilmişdir. Mösyö Benz hafif bir motor inşasıyla üç tekerlekli araba üzerinde tecrübesini icrâ eylemiş ve benzin ile müteharrik motorlu arabalar işte buradan teferru' etmişdir.

Bu motorun kuvveti bir beygir kuvvetinin dörtde üçü nisbetinde olub edilen tecrübeye nazaran bu kuvvet saatde kırk kilometre mesafe kat' etmek üzere ancak iki kişinin nakline müsaid ve kezâlik yüzde iki nisbetinde meyilli bir yokuş çıkmak içün saatde 12 kilometre mesafe kat' idebilirdi.

Bundan başka hafif bir mikdarda ki su malzemesini hâvî (müteberrid) aletini bulundurmağa tahmil olmadığı gibi bu malzemeyi hamil olduğu takdirde ancak 12 kilometre mesafe kat' edebilecekdi. Mâmâfih meşkuk ve mübehemmit içinde bulunan şu teşebbüsât-ı ibtidâiye keşf ve ihtira' hususunda atılan ilk hatve demek olub muhteri' azminde sebat ve teşmir pasak sui ve gayret ile neticeye muvafık olacağı me'mul kavi idi.

Motor füru' olan iki aletiyle beraber 75 kilogram sıkletde bir demir hatt-ı mu'terez üzerinde sabit olub aynı zamanda hem (münbezid) altına hem gaz altına hidmetde bulunuyordu. Dinamo altı ise arabanın altında idi arabayı idare ve sevk içün olan alet bugün isti'mal olunan alta meşabe olub bir farkı var ise oda dört tekerlekli arabalarda icrâ edilen bazı küçük tebdilâttan ibaretdir. (Benz) ihtira'ına 1886 senesinde imtıyaz verdirdi.

Fakat (Mainheimm) şehrinin büsbütün müstevî demek olan arazisinin mâadâ diğer arazide sürat-i mütesaviyede kat'-i mesafe edecek bir arabaya malik olmamakla beraber motorunun kuvvetide fena tefriş edilen bir şosede tesadüf edeceği müşkilâta mukavemet içün derece-i kafiyede değildi.

Mâmâfih teşebbüsât-ı vakıa kendilerine büyü bir kazanç te'min edecek olan mezkûr arabaların matlub dereceye i'sali hususunda kemal-i keremi ile ta'kibât ve faaliyata girişmelerini intaç eylemişdir.

(Ma'badı var)

Asar-ı münteşire

(Mitler) salnâmesinin 1912 nüshasını aldık. Fi'l-vaki' geçen sene intişar etmiş olan ilk nüshasının ciddiyet ve mükemmeliyeti ikinci nüshasının dahi bu sene vakt-i maiyetinde intişar edeceğine bir delil kuvve-i teşkil eyliyordu. Salnâmenin bâlâsında Almanya donanması müfettiş-i umûmîyesi Prens Henri De Pros cenablarının resmi mevcud olduğu gibi derununda dahi en meşhur zevatın resimleri bulunmakdadır. Bunlar meyanında zevat-ı atıyenin esamisini zikr edebiliriz.

Osmanlı ordusu erkan-ı harbiye-i umûmîyesi reisi İzzet Paşa, Rus ordusu erkan-ı harbiye-i reisi general (çerngros), Avusturalya filosu kumandanı Kont (Monte gönüllü) piyade generallerinden (Julverdi) elli kadar balon resmi vesaire salnâme metni tahrir iden zevat meyanında general (Rus) zikr olunabilir ki bu zat düvel-i muazzama orduları, ale'l-husus Osmanlı ordusu hakkında gayet etraflı ve mükemmel bir makale neşr etmişdir. Bir makalenin bir fıkrasını ber vech-i ati nakl ediyoruz.

Osmanlı ordusuna bu ana kadar 493 kadar mülâzım vermiş olan Pangaltı mekteb-i harbiyesinde gayr-i müslim efradı içün bir rebi' nisbetinde tahsis edilmişdir. Mâhaza şöhreti umum cihana sirayet etmiş olan Osmanlı ordusunun bu vasıta ile ikmal efradı teskin olnması cay-ı tereddüddür. Salnâmenin diğer makalesinden bahriye süvarilerinden (şaib)in düvel-i muazzama bahriyeleri hakkında yazdığı makale ile (Fon der Golç) Paşa'nın Osmanlı ordusu hakkında yazdığı-tarafımızdan yakında neşr olunacaktır- makale General Fon (Onger), General Fraher, General Bermuhardi, General (Ron) Miralay Ferviyesbos tarafından muharrer makalât bilhassa şayan-ı tezkardır.

El-hasıl mezkûr salnâme alem-i askeri içün, cidden pek mukayyid mukayyid bir eser olduğu vareste-i izahdır. Berlin'de Mösyö Mitler kütüphânesi tarafından neşr edilen bu eserin kıymeti 4 mark olub, şehrimizde Otto Keil kütüphanesi tarafından dahi füruht olunmakdadır.

Sahib-i imtiyaz: T, Zeki

Menşurlu Kurç Dürbinleri

(Goerz) (Berri ve bahri)

Erkan-ı harbiye-i umûmîyemizin mazhar takdiri olarak bütün ordular için resmen kabul edilmiştir.

Kurç dürbinlerinin gerek parlaklık gerek metanet itibarıyla bütün emsaline bulunduğu yerdeki tasdikname ile sabittir.

Kurç dürbinleri bi'l-cümle devel-i muazzama hükümet-i sağire orduları için resmen kabul edilmiştir.

Menşursuz Kurç zabıt dürbinleri dahi mevcuddur.

Almanya Harbiye nezaretinin tasdiknamesi:

"1903 senesinden beri Almanya piyadesi için isti'mâl edilen menşurlu dürbinler yalnız Berlin'de ve Ferdinav'da kâin. T.P. Kurç alat-ı basriye müessesinde

i’mâl edilmekte olup mezkûr fabrikaya bütün Almanya Hükümeti’nin yegane müteahhididir.”

Umûmî ictinası: Dersaadet’te Havuzlu Hanında “Otovitersehavi” ticarethanesi mahal füruhatı: Der-saadet’te “mehpare” ve Selanik’te “Lover” mağazalarıdır.

1.14. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 15

1. Sene, 15. Numru **15 Teşrin-i evvel 1327**

Zabt u rabt kuvvet, kuvvet ise vatanın terakkîsini vücuda getirir

Müdafâa-yı Milliye

Askerî ve Fennî Osmanlı Gazetesidir

Her on beş günde bir neşr olunur

(Ser-Muharriri: Mehmed Zeki, Mühendis)

Müdâfaa-ı Milliye bi'l-hassa askeri olduğundan maksadı terakkiyatı askeriyeye ma'tuf bulunduğundan şahsî tenkidat ve ihtilâfatı muhtevi mevadı kabul etmez.

İlan

Manda post ve mekteblerin gazetemizin idarehânesine gönderilmesi mercu'dur. îlânat içün doğrudan doğruya idarehanemize müracaat etmelidir.

Îlânat bedeli peşinen ahz olunur.

Abone bedeli içün

Beyoğlu Galavani sokağı 14 numeroda bulunan idarehâneye veya İstanbul'da Bab-ı Ali caddesi numero 46 "Kütüphâne-i İslam ve askeri"ye müracaat etmeli.

Memâlik-i Osmaniye içün seneliği 1 lira-yı Osmanî

Memâlik-i Ecnebiye içün seneliği 1 İngiliz lirası

Nüshası Memâlik-i Osmaniye içün 5 Guruş

Nüshası Memâlik-i Encebiye içün 1,25 Frank

Mekteb-i askeri talebelerine Bir senelik abone bedeli: Bir çeharın lira-yı Osmanî

Binbaşı rütbesine kadar olan zabitana Bir senelik abone bedeli: Yarım çeharın

lira-yı Osmanî

Selamet vatan ve memleket için

İtalyanların Afrika muharebatı hakkında Miralay Villi tarafından yazılan makaleye bugünki nüshamızda neşr edeceğiz. İtalya ordusunun adem-i intizam ve perişaniyesi ne kadar acı tecrübelerle sabit olduğu meydandadır. Bu defa Afrika-yı Osmaniye olan taarruz tasallutkârane vecdüdânesi donanmamızın akl-ı kalil görüp cesaretlendiği istidlâl olunmaktadır.

On iki teşrin-i evvel tarihli "Duçe-Ofiser Balât" gazetesinde pek şayan-ı dikkat bir fıkra mütalaa güzarım olmuştur. Mezkûr makalede deniyor ki: Muharebe-i hazıra hiçbir vech ile İtalya-Osmanlı muharebesi itlâkına seza olamaz. Bu unvana layık değildir. İtalya haydud ve korsanlarının taarruz ve tasallutu ve Osmanlılar tarafından def' ve tenkili demek daha layık ve becâdır.

Bütün alemin tasdik kerdesi olan İtalyanların bu haksızlığı bu insaniyetsizliği her neden ibaret olursa olsun bizim için herhalde bir ders ibret ve intiba' ihzar etmiştir. Memâlik vasia-i Osmaniye'de hükümet-i mutlakamızı te'kid ve behemehâl harbe salih, güzel tensık edilmiş bütün mana-yı tâmile mükemmel bir donanmaya ihtiyacımızı direk ve hakim etmeyen kimse kalmamıştır.

Bu hafta gazetelerde mutalaa ettiğimiz üç milyon kişinin birer kuruş ve 750 bin vatanperverin birer lira mâhiye i'tasıyla beş senede hâsıl olacak meblağ-ı kâfiye ile medbedeb, muhteşem şan ve şeref-i Osmaniye cisbân bir donanma ihzâr olunabileceği ehemmiyet-i layıkıyla basit ve temhid edilmişti. Bizde teklifât-ı âtiyeyi kahraman ordumuzun inzâr-ı hamiyetine arzını münâsib görüyoruz.

Silah altında bulunan her nefer mahiye bir kuruş, onbaşı altmış pare, çavuş iki kuruş, mülazım-ı sânî beş, mülazım-ı evvel on, yüzbaşı yirmi kuruş, binbaşı kırk, kaimmakam elli, miralay yetmiş beş kuruş, paşalar birer lira-yı Osmani i'tâsıyla muavenet-i milliye cemiyetine müntazim ve beş sene müddetle muavenet ve mezahirinde bulunsa **[159]** donanmamızın teâli ve terakkisine azim bir faide temin edileceği müstağni-i arz ve izâhdır.

Vatan ve millet için can vermeği şan bilen mert, kahraman ordumuz bu gibi fedakarlığı kemâl-i memnuniyet ve mahzûziyetle kabul edeceğinde kimsenin şüphesi yoktur. Ve olamaz şurası varki ordunun emr-i kumanda heyeti ne derece ehemmiyetle tefekküre layık tutula gelmekte ise donanma kadro ve kumandası da şayan-ı dikkattir.

Muallim ve mütefenni emre ve zabitan-ı harbiyeye ihtiyaç azim olacaktır. Avrupa donanmalarında ta'lim ve tatbikât görüp avdet edecek bahriye umerâ ve zabitanın zaman hazıra layık surette yetişebilmelerine himmet-i nazife-i vatanperverdir.

Mehmed Zeki

Afrika'da İtalyan'ların Eski Hataları

İtalyanların Habeşistan sevkiyatında icrâ ettikleri harekât bi-fâideyi bir tefsil tahrir etmek faideden hali değilse de makalemizin adem-i müsaadesine mebnî bazı hatıralarını muhtasaran beyan edecek düçâr oldukları mağlubiyetin derecesini izâh edelim: 1895 senesi ilan-ı harp olunduğu zaman İtalya'nın Afrika müstemlekesi valisi aynı zamanda istilâ ordusu kumandanı General "Bariteri" idi. Ordunun kuvveti 1895 senesinin teşrin-i sanisinin birinci günü 14,710 kişi olup 2,866'sı İtalyan mütebakiyesi yerli askeriydi. Kıymet-i harbiyeleri matlub derecede olup zabitan tarafından güzel tertibe olunmuş kumandanlarına sadakat-i tamme ile merbut bulunmuş idiler.

General Bariteri Habeşlilerin herhalde harp etmek azminde olduklarına kanaat-i tamme hâsıl eyleyip nisan evailinde mezkûr hükmüne ihbâr-ı keyfiyetle hal-i hazır kuvvetinin adem-i keyfiyetini bildirirdi.

Habeşlilerin 250,000 tahmin olunurdu. Şecaat, ulum-ı istihkâr gibi evsaf-ı askeriye ile Habeş askeri mümtaz idi. Islaha-i maliyeleri olan mızrak topuz ve emsâli edevât-ı harbiye-i kadimeden başka ıslaha-i nariye olarak muhtelif sistemde tüfenklerde mevcud idi. İtalyan'ların hediye olarak vaktiyle i'ta ettikleri 10,000 "Vaterli" Habeşlilerin mübaya ettiği 4,000 Vaterli yirmi bin "Rayeftun" tüfenkler ve Fransa hududundan geçmiş kaçak tüfenkler 40,000 raddesinde idi. "Sueda"da tesis eden Fransız fabrikası lüzumu olan barutu tedarik ve ihzar ediyordu. Habeşlilerin usul-ı cedide 26 topu olup topçu zabitanı diğer sınıf zabitanından daha muallim idiler. Kumandan "Bariteri" nisan ayından temmuz mahına kadar her hafta muntazaman merkez hükümete Habeşlilerin harp hazırlıklarını yazıp istimdad etmiş ise de hiçbir netice istihsal edememiştir. Temmuzda General bizzat Roma'ya gidip ordunun ahval ve ihtiyacâtını bir tafsil arz ve izâh ettiyse de meramını anlatacak bir makam bulamadı. Tekrar müsava avdetle yeni baştan talepte bulundu. Bu defa yalnız askerle intifa etmeyip mühimmat ve ale'l-husus mekari hayvanatı istemekteydi. Fakat Habeşliler hudâyı nabet itlâkına şâyan bir sûretde hududun üç yüz kilometre ilerüsünde arz-ı endam etdiler hükümetin aklı başına gelüp derhal imdad sevkine şitaben olduysa da

tabi' güç kaldı.

1896 senesi şubatının nihayetine doğru 54,000 efrad 108 top 18 makaradan ibaret olup her üç kişiye bir makara isabet edemiyor demektir. Kanun-ı evvelin on altıncı günü Napoli'den hareket eden ilk imdad taburu (ilk müsademeden dokuz gün sonra demektir). Ancak ayın yirmi dördünde masivaya yetişerek kanun-ı sâni ibtidasında "âdifa"ya muvasalat edebildi.

Müstemleke taburlarının kuvveti pek noksan olmasından nizâmiye alaylarından bi'l-âhz tezyidi mecburi idi. İhtiyattan celbi kâbil olamıyordu. Bu noktayı iyi anlayabilmek için İtalyan'ın teşkilât-ı askeriyyesi hakkında biraz malumat i'tâsı lazımdır: İtalyan ordusu 1871 tarihinde General "Rikoti" tarafından millet esası üzerine yeniden tensık olunmuşsa da halifeleri tarafından mebâliğ-i lazimenin mefkudiyetini hasbiyle terk edilmiştir. Bi'l-âhire kura usulü kabul olunmuştur. Millet sisteminde efrad mahalleri taburlarında hizmet edeceğinden her iki sistem yekdiğerine karışarak hata âlude bir hale girmiştir. Diğer cihetten iktisad dahi iltizâm olunarak taburlar mevcudu noksan bırakılmıştır. Kura efradı mebzul mahallere mensub taburlar mümtaz ve müntehab kıtalar teşkil edebilmiş ise de mevcud umumîyenin telsine bile bâliğ olamamıştır. Seferilik zamanında taburlar efradı kıyamet askeriyeden âzade olup efrad zabıtlarını ve hatta arkadaşlarını tanımaktan acizdiler. İtalyan askerinin mukavemet ve i'tidâl gibi bazı müzayesi mevcud ise de umûmiyeti itibariyle muharebe sıfat mümtezasına layık add olunamaz.

Ve'l-hâsılı kelam Habeşistan mağlubiyetinin mes'uliyeti kısmen kumandana kısmen hükümete racidir.

Mösyö "Krispi" ve taraftarları Habeşlileri pek hâkir görüp adeta vahşi bir kabile farzıyla aleyhlerine sevk ettikleri **[160]**

Ordunun ihtiyacâtını ikmâlde pek lâ-kayd davranmışlar ve hatta en garibi son sistem islaha ile mücehhez bazı alayların silahlarını tebdil ettirerek eski silahlar i'tâ etmişlerdir.

General "Bariteri"'nin takip ettiği usul-ı harbde pek mûkim idi. Bizzât hareket-i taarruzdan ictinâb ve havf ederek kendisini düşmanın hücumuna maruz bıraktı. Erkan-ı harbiyesi de pek zayıf idi. O emri hemen daima hatta âlude idi. Müteâkip üç erkân-ı harp zabiti şuraya buraya emri taşırlar. Ve her üçü de yolları gaip edip maksadlarına nâil olamazlardı. General birliklerinin efkarıyla hareket etmiş denilse

mübalağa edilmez.

Diğer cihetten meçhul bir kıt'ada envai müşkilat arasında lisanlarına bile vâkıf olmadıkları zabitler kumandasında askerin ahvali nazar-ı insafa alınırsa dûçar oldukları havf ve haşyet ve halican ve sükut ettikleri hezimet-i külliye şayan-ı afv görülebilir. Bazı alaylar efrad ve zabitanı fedakârane hareket ettikleri müsellemdir. Bu felaketli harbden alınan ders ibret ordu tensikatının külliyen bozukluğu ve emr ve kumandanın intizamsızlık ve hiçliği sabit olmasıdır.

İtalyan'lar vehâmet hali bi'l-mülâhaza hemen akd musallahaya şitâban olup esra-yı harbiyenin halası ve belki yine bir muzaffariyetiyle ahz-ı intikam hülyalarından vazgeçerek hısm bî-âmanları Habeşlilerin dehşet ve şiddeti karşısında meyhus ve hayran kalmışlardır.

Miralay Villi

Muharebe Esnasında Piyade Kumandanının Vezâifi

(14.ncü numerodan ma'bad)

Piyade bölük kumandanı amiri tarafından bir ay istikşaf bir tarafa i'zâm olunabilir mi? Yani bölüğü emir ve kumandasını muvakkat terk edebilir mi? Bu mesele hakkında iki cereyan efkar vardır. Bazıları bölük kumandanı lüzum gördüğü kadar ileri gidebileceğini ve bazıları harekat-ı askeriyenin hüsn-ü cereyanı için daima bölüğü civarında kalması münasip olacağını best ve beyan etmektedirler. Her iki fikirden hangisi askerlik nokta-i nazardan daha münasip ve muvaffaktır. Piyade talimnamesi muharebeye mübaşeret olunmazdan evvel bölük kumandanı araziyi bi-hak tanıyıp düşmana en münasip tarzda takrip etmesini teshil edecek vesâiti ittihaz etmesini tavsiye ediyor.(457)

Bu kaide-i kanuniye tabi' itiraza hedef olmadığı gibi bir fikr-i umûmî halini iktisâb ediyor. Ve bir harbin hitâmını müteakip vuku'-ı melhuz veya tabi' olan müsademat-ı mütevelliye için ilerdeki arazinin topografyasını anlayıp öğrenmeye mecburdur. Şu kadar ki bölük kumandanı esna istikşaf gaybiyetinde be-hemehâl bölükle muhabere ve muvasalesini temine sa'yi edeceği gibi vekaletinde bulunacak zabit ahval fevka'l-âde zuhurunda emr-i harbiye ve askeriyeyi idare edecek iktidarda olması lazımdır.

Hareket-i taarruzda ikâsı muktezi teşebbüsat için Alman nazariyetı usul-ı

âtiyeyi vaz’ ediyor. Harekat-ı taarruziye icrâsı takrir edince süvari keşif kollarının malumatıyla iktifa olunmalıdır.

Süvari ve piyade zabt- keşif kolları i’zâmıyla malumat-ı evveliyenin noksanını ikmâl ve ahval ve vaziyet-i tecessüs edilerek intizar harici ve vukuatı meydan bırakılmamalıdır. (363)

Vezâif-i mebhusanın ifâsı emr-i zabitan ve muavinlerine aid ve raci olacağı emr-i bedihi ise de alay kumandanlarıda icabına nazaran cihet-i muhtelifiye bölük kumandanlarını sevk izâm edebilir. Bu gibi keşifler zabitanın iktisab-ı ma’lumat ve tenvir efkarı nokta-ı nazarından pek faideli ve hâiz-i kıymettir. Pek çok faideli ve hayırlı umurun bir de mahzurlu tarafı olduğu gibi bölük kumandanlarının vazife-i asliyeleri başından yani bölüklerinden ittifakın ve gaybubetleri muhaziri de mevcuddur. Bu da nazar-ı dikkatten kaçmamalıdır. Fi’l-hakika vakt-i sulhde bölük yüzbaşının inkikakı ol derece kendisini hissettirmeye bilirse de vakt-i harpte bu gaybubet, pek ziyade kesb-i ehemmiyet eder. Çünkü bölüğüne karşı faal, nüfuz-ı nazar sahibi, cevval kumandanının adem-i mevcudiyeti askerin kuvve-i maneviyyesine za’fiyet, harekatına bi-taat ibras edeceği muhtaç mülahaza ve tereddüd değildir. Kendisinin hîn-i inkaka kendi bölüğü hareket eden kumandan askerine tekrar iltihâk için saatler zayi' eder. Bu zaman ise ekseriya pek kıymetdar olur. Ahval-i ma’ruza-ı mezkûreden istidlâl olunur ki yüzbaşların ittikâ-yı ahval fevka’l-âdeye tabi’ kılmadılar. Gerek esbâb-ı tabiyye ve gerek ahval-i maneviyye-i askeriyye bölük kumandanlarının askeri ile birlikte bulunmasını emreder.

Kıt’aat kumandanları hatt-ı hareketleri için talimnamenin vaz’ ettiği usul-ı âtiye-i muhtelifeyi takip etmelidirler.

(1) Kıt’a kumandanı askerinin temin-i muzaffariyeti için hasmın vaziyetini, arazinin ahvalini bi-hak tanımalıdır.

(2) İstikşaf icra eden kendi askeriyle ve hem civar kıt’aat kumandanlarıyla temin-i muvassala ve muharebeye gayret etmelidir **[161]**.

(3) Umera-yı lazimenin sevk ve irsalinde münâsib bir mahal-i intihâb ederek hasmın hareketini taht-ı nezaret ve dikkatte bulundurulmalıdır. Aynı zamanda kendisini hüsn-ü muhafazaya sai’ olmalıdır. Çünkü ateş altında tevzi’ evamir gayrı mümkün olur.

(4) Düşman te’cizât mütemâdisiyle icbar ederse hayvanından inip vazifesine

sekte vermeyecek münasib bir mahal-i intihâb eder. Herhalde cephe hattıyla münasebet ve muhaberatını idâmeye sai' olur.

(5) Muharebeye müşâberet olunduktan sonra kumandan harbin teferrüat ve tafsilatına hasr-ı nefs etmeyip harbin ceryân-ı umûmîyesini idare ve sevk eder.

(6) Kumandan her zaman ve ale'l-husus ve lüzumsuz zamanlarda muhârebe hattının ilerisine geçmemelidir. Askerin şiddet mukavemenini tezyid, hayat mematla pençeleştiği dakikalarda cesaretini teşvik vüruduna şiddetle intizâr kılınan imdad ve müstesna bir kahramanlık izhârı gibi ahvalde kumandan ileri geçmelidir.

(7) Kumandan Erkân-ı harbiyesi heyetin mevki' ve mevzu'unu düşmana ihsas ve i'lâm edecek hareketten kat'iyyen ictinâb etmelidir. Bu cihet bigayet mühimdir. Bu süretle hısım karşısında bulunduğu askerin keyfiyet ve kemiyyetine suhuletle vâkıf olur.

Fransız Süvarinin Yeni Talimnamesi

Fransa Militer Gazetesinden hülasaten menkuldür:

Âhiren Fransa orudusu süvari sınıfına aid talimnameyi ta'dil ve ıslah eyledikleri erbâb-ı mütalaaya malumdur. Mezkûr talimname hakkında tanzim olunan rapor-ı nizamnamenin tamamına şâmil ise de biz makale-i âtimizde terbiye-i münferidenin bazı maddelerini mevzu'-bahs edeceğiz. Esasen gazetemiz Fransa Militer talimname-i mebhusun ikinci cildini teşkil eden ve tertibe-i müctemiaya ait olan aksamını mükemmelen tahlil eylemiş idi. Terbiye-i münferide de kadri talim ve terbiyesi pek ziyade ehemmiyetle nazar-ı dikkate alınmıştır. Askerin ilk vesasi terbiyesi süvari mekteplerine terk edilip birinci sene için efradın evsata ve acemilikleri alınmayarak efradın mecmu'ı birlikte olarak tertibelerinin ikmâline sai' olunacaktır. Böyle evsata ve acemi efrad tefriki yoluna gidilmeyip bunlar adeta muamelerininbir nümayiş hareketi olarak telakki olunmuştur. Bu gibi usullerden hakiki netâyic istihsal edilemediği ispat olunmaktadır. Çünkü bidâyet halde süvariler adeta sekımeyi mü'tad ederlerse bi'l-âhire vazgeçmeleri müteassir ve belki mahal olur denilmiştir. Artık bölük kumandanları bütün askeriyeti en kestirme yoldan ta'lime ehemmiyet edip meydana çıkarmaya sai' olacaktır. Askerinin süratle müctemiân kâbil sevk ve idare terbiye inkisâb etmesine teşmil sâk-ı gayret olacaktır. Tertibât-ı sâlife hemen pek çok ma'lumların âmal ve efkâr askeriyelerine muvaffak düşmektedir.

Yaya süvari mektebinde bütün hizmet-i askeriyede jimnastik ve voltaj

talimlerinin icrası tensib kılınmış ve binâen aleyh ilk esas hazırlık talimlerinin bu suretle ilkâsı cihetine gidilmiştir. Mekteb-i jimnastik ıslaha isti'mâli silahlı silahsız ta'limler gibi dört esas üzerine efradın terbiyesine hasr-ı evkât edecektir. Jimnastik ta'limi ve ale'l-husus ve voltaj efradın terbiye-i bedeniyesini ikmâl ettiği gibi İslamca isti'mâlindeki meharetleri piyade sınıfının seviyesine yetişmeleri dahi matlubdur. Kılıç ve mızrak ta'limlerinin en basit, en müessir ve kâbil-i icrâ hareketleri kabul olunmuş ve öyle muallim ve müteallim için baş ağrısı veren fazla ve bi-luzum hareketler terk edilmiştir. Atlı süvari mektebine gelince: Tecrübesiz yani acemi efradı terbiye görmüş alışkın sevk idaresi kolay hayvanata erkabla ta'lim ve terbiye bu suretle te'min edilmiştir.

Manj talimlerinin muhtelif safahatında efrad ile hayvanat arasında her iki cihetin kolaylıkla anlayıp icrâ edebilecekleri hareketler hassaten iltizâm edilmiştir.

Rakip için yapılması müşkil merkub için icrâ ve ülfeti müteassir evzâ' ve hareketten mümkün mertebe ictinâb olunarak sade ve basit hareketler tercih kılınmıştır. En ziyade bir el ile dizgin isti'mâlinde ibrâz-ı meharet ve iktisâb-ı suhûlet olunması terviç olunmaktadır.

Bârgir üstünde kılıç ve mızrak isti'mâlinde dahi harekat-ı basite ve müessere tercih olunmuştur. Bununla beraber kılıç ve mızrağın hüsn-ü isti'mâline muvafık olanlara müsabakalar ve mükafatlar tertib kılınmıştır.

Ve'l-hâsıl-ı kelam temhidât-ı salife arz-ı malumattan ibaret olup fikr-i tenkid kat'iyyen mefkuddür. Esasen tamamiyle maksada uygun olan o emr-i muhtelife azâde-i tenkid ve müahazadır. Talimname iktisâb-ı kanuniyet eylediği için herkes için şayan-ı kabul görülmüş demektir. İleride fırsat elverdiği vakit talimât-ı cedide ve sabıka beyninde bir mukayese icrâsına gayret edeceğiz **[162]**.

Kâbil-i Sevk ve İdare Askeri Balonları ve (Aeroplan) Teyyareleri

"Strasburg Post" gazetesinin 1911 senesi 17 numerolu nüshasında ki makale-i âtiye şâyan istifade görülmekle kar'in-i kiramın nazar-ı dikkatine arz olunur:

Gerek askeri balonları ve gerek tayyareler her ikisi de hizdemât-ı askeriyede istikşâfat icrası için müste'maldir. Efrad ve eşya taşıması pek müstesna ahvale tabidir. En seri' seyr ile uçan bir semavi vapurlarda sath-ı arz-ı mevcudâtı görülebilirse de bi'l-etraf mükemmel bir keşf yapılamıyordu. Binâen-aleyh ehemmiyeti tenâküs etmekteydi.

Bir (aeroplan) saatte yüz kırk kilometre kat'-i mesafe ediliyor. Rüzgar cihetine giden balonlar ise hemen iki yüz kilometre olursa rûy-ı zeminde bulunanları oldukça görebilip istikşâfatta bulunabilirler. Fakat muhtelif tecrübelere nazaran saatte 80 ila 100 kilometre seyr edenler ile keşfiyât daha ziyâde matlub derecede icrâ kılınmıştır.

(Aeroplan'ın) sürat-i seyri badi-i münâkaşa ve muaheza olmaktadır. Aynı sürat-i seyri olan balonlarda (âviatör) yani (rasd) imkan dairesinde tersidat ve keşfiyat icrasıyla ifâ-yı vazife edebilmektedir. Bazıları kurşun menzili dairesinde bulunan (Aeroplan) balona nazaran daha ziyade tehlikeye ma'ruz kaldığını iddia etmişler ve güya yoluna isabet edecek kurşun nüfuz dahi eylese delikler kendiliğinden tıkanıp ağır ağır gaz huruç edeceğini ileri sürmüşlerdir. Halbuki bu iddia bir hatadır. Kâbil-i sevk ve idare balon şekli müdüriyeti muhafaza için tazyikât-ı dahiliyesi hariciyesine nispeten yüksek ve ziyade olmalıdır. Delikler açık kalırsa tazyik dahil tenâkus edeceği tabidir. Bundan başka Aeroplan seyr-i seri' olmasından şekil ve sukulet ve hücum ve sürat seyr-i itibariyle balondan küçük ve hedefdâne olmakta tali' daha az yâver olacağından tefviki bedihidir.

(Aeroplan) ile balon arasında vukua muhtemel muharebât hakkında vaktinden evvel hükm-ü ita' olunamaz ise de salâhiyatdar olan zevâtın ekserisi (Aeroplan) tevafuk edeceğini ileri sürmektedirler.

(Aeroplan) inşa kılındığı şekl-i icâbı olarak balon gibi rüzgarın keyfine muti' kalmaz. Rüzgarın ma'kusunda seyir ve hareket eder. Rüzgar muvaffık düşerse süratin tezâyid edeceği süratın tezâyid edeceği evveli bi'l-târiktir. Bu cihetten dahi balona tevafuku vardır.

Hasmın top ve tüfenkine hedef olmaktaki dereceleride sûret-i mahsusada tedkik ve tayin edilmiştir. İngiltere, Amerika, Almanya ve Fransa'da gerek serbest ve gerek kâbil-i idare balonlar ve aeroplanlar ile deniz kenarlarında sevr-i müteadde tecrübeler icra edebilerek herhalde aeroplanların tevafuk ve rehcaniyeti tasdik kılınmıştır. Ve'l-hâsıl istikbal harplerinde pek mühim rol oynayacak olan semavi harp gemileri hakkında vakt-i sulhde kesb-i mülke ve meharet edilmesi ordularca farz mertebesine gelmiştir. Almanlar bu hususta dahi pek ziyade sai' ve gayret ediyorlar.

Eskırim Talimlerinin Askerlik Nokta-ı Nazarından Fevâidi

(14.ncü numerodan ma'bad)

Harekat gayr-ı ihtiyariyenin iktisâb ve elde edilebilmesi dikkat, ihtimam sai'

ve gayretin husulüne mütevakkıftır. Evsaf-ı mezkûre bu sûretle inkişaf eder. Bunun iktisâbı ise muzayyik ve hakim olan efâl uzelatın tahkiminden halas ve dimağı serbest kılup her türlü zafiyetten azade olmakdır. Silah endaz-ı hürriyet hareketini istihsal ettikden sonra esna-yı hücum ve cidalde zuhuru melhuz her türlü muamma ve müşkilatın hal ve faslına bi-hak muktedir olur. Çünkü hücum nedir? Maksad-ı âliyeye erişmenin muzaffariyeti için evvelince mâhasıl kuvvet ve sermaye ile iki muharebe dimağın çarpışması demektir. Evet! Muzaffariyet vesâit mevcude-i mektebesini kemâhi hakkaha sarf ve istihlâk eden muharebe aid olacağında şüphe yoktur. İşte bu evsâf-ı mümeyyize mefkure; eskırim ta'lim ve tedrisi ile mebsutan kesb-i teâli ve inkişâf iyler. İrfan ve zeka isabet hüküm kuvvetli hatırat hısımının kadd-u kâmeti beden bacak ve kolların vaziyet-i umûmîyesi ve'l-hâsıl kaffe-i vesâit harekâtı tarz-ı hücum usul Müdâfaa aleyhine isti'mâl eyleyecek usul tabiyeyi tefrik ve temyize kefildir.

Müsaid zamanı beklemek için sabır ve metin olmalıdır. En lüzumlu an ve zamanı bi'l-takdir icrâ-yı faal ve hareket için sabit karar bulunmalıdır. Salâh-ı endaz serin kanlılığını muhafaza ederse bi-lüzum ve faidesiz hareketlerden ictinab eyler bnâen-aleyh hısımına oynayacağı oyunun müesser olmasına gayret eder kemal derece arzu-yu galibiyet dahi evsâf-ı mahsusa-i güzideden add olunur. Çünkü muzaffariyet nazariyetini bilmekle bi'l-faal mazfur olmak arasında fark-ı azim vardır. Eskırim hüsn-ü terbiye ve ahlâk içinde fevkâ'l-âde güzel bir talimdir. Fi'l-hakika esnâ-yı hücumda mehacimlerin ahval-i ruhiyeleri ayan beyan anlaşılır. Hüsn ve kasbeh **[163]** ahlakları görünür. Şiddet ve hiddetleri, cinnet ve gazapları hüsn ve su'i niyetleri, serbesti evza' ve etvarları meydana çıkar. İşte esna-yı ta'lim ve teallümde bu gibi ahval ıslah ve ta'dil olunabilir. Islaha salonlarında darb-ı mesel hükmüne geçmiştir: (İsti'mâl salah it de senin ne olduğunu sana söyleyeyim).

Ve'l-hâsıl eskırim hem fikri hem hükmi bir talimdir. İki el ile yani bütün vücud ile daha doğrusu sağ ve sol taraf azalarının isti'maliyle icra kılınan ta'lim vücuda kuvvet bütün aza-yı bedene bir ahenk tam ile ve saât bahş eder. Aza-yı teneffüsün selâmetini te'min eder. Vezâif-i sadriyeyi suhûletle icra ettirirdi.

Eskırim ciddi ve sıhhi bir spordur. Çünkü her yerde, açık havada her gün icra edilebilir. Herkesin arzu ve isti'dadına göre istediği silahla kesb-i mümarese ve meleke etmeye müsaittir. İsterse mükemmel bir nişancı ve silahşör olabilir. Arzusu dairesinde yerini diğerine mezç ederek beyanü'l-akran iktisab teferrüd eder. Eskırim mahza bir

ta'lim sahi olmak üzere de o kıraatiyle bilir. Fi'l-hakika bazı kesen tarafından eskrim hakkında birçok muhalif ve sanat mutalalarda bulunmuş ise de mukarren hak ve hakikat değildir. Hele bir kısmı göz ve dimağ ve aza-yı bedenden bir kısmının fart-ı iştigaliyle diğerlerine vehn ve zaif âraz olduğunu basit ve beyan ve iddia etmişler ise de meşhur (Sarsay)'ın dediği gibi eskırim talimiyle aza-yı bedenin dûçar-ı zaaf olması iddiası bir fikri boş bir iddiadır. Ve'l-hâsıl eskrim her kim zabitan için zaruret ve mübremdir.

Zabit ıslaha-i cerihasının hüsn-ü isti'mâline bu suretle muvaffık olur. Hakiki bir muharib kesilir, bir harbi gaib veya kazanmışçasına kesb-i meleke ve maharet eder, adeta harbe hazırlatmış bulunur. Hücum ve hücuma hücum mukabil taarruzlarına demek olduğunu bi-hak anlar, takip ve ricaat lezzetlerini hüsn eder. Ve'l-hâsıl bir harb meydanında bulunan kumandanın evsâf-ı lazime-i bir güzidesi zabitan üzerine inkişaf eder. General Lövel diyor ki: eskırim hakiki bir muharebenin tasviridir. Hizmet-i askeriyenin sanayi-i harbiyenin endâezine bi-hak ederek ve ihsan eder. Bir harp adamının evsâf-ı layıkasını iktisâb ettirir.

Şue'nat

Bir Ecnebinin Şâyan-ı Takdir ve İmtisal Hareketi

Avusturya luid kumpanyası müfettiş-i umûmîsi Mösyö "Jergomilla" cenabları tarafından Donanma-yı Osmanî muavenet-i milliye cemiyetine bir hediye-i naçizane olarak yirmi Osmanlı lirasını hâvî bir çeki Harbiye nazır-ı muhteremi Mahmud Şevket Paşa hazretlerine isâl olunmak üzere idarehanemize irsal eylemiş ve derhal nazır-ı müşârü'n-ileyhe takdim kılınmıştır.

Mösyö "Jergomilla" kendisi için vatan-ı sânî add etmekle iftihar ettiği mukaddes memleketimiz hakkında bu suretle merbutiyet samimiye-i kalbiyesini izhar etmiştir. Türkiye'nin aguş-ı misafirperverisinde kemal-i asude ki ile emrar-ı hayat eden bütün ihtiyaçların ellerinden gelebilen muavenet ve müzaheratta bulunabilmeleri vezâif-i medeniye ve insaniyeleri icâbatından olduğu müfettiş-i umûmî cenablarının cümle-i ifadâtından olmakla başkaca olunur.

Bir eser-i ihlas-perveri

İtalyalı mucid "Markoni" Devlet-i Aliyye-i Osmaniye ile münâkid telsiztelgraf mukavile nâmesini ram' edip güya İtalya Hükümetinin irtikab ettiği harekat şekavetkâraneye iştirakı cümle-i vezâif vatanperverisinden add etmiştir. Esasen

sermayedar İngiliz kumpanyası olup merkumnâme-i muzaf olan Londra'daki Markoni telsiz telgraf şirketiyle kat'i münasebet etmiştir. Diğer cihetten vaktiyle münâkasaya bi'l-iştirak adem-i muvaffakiyete dûçar olan (Telefunken) telefon telsiz telgraf şirketi saltanat-ı seniyyenin dûçar olduğu müşkilat ve nezaket zamanı nazar-ı dikkate alarak vasıtasıyla bütün alet ve edavat ve icâb eden me'murini Hükümet-i Osmani'nin emrine âmade olduğunu arz ve beyan etmiştir.

Biz burada fazla söz yazmaya hacet görmeyip iki kumpanyanın takip ettiği etvâr ve nezaket ve insaniyeti kar'in-i kiramın takdirlerine terk ve havale ederiz. Gelecek nüshamızda hüsn-ü hareketi sebk eden Alman kumpanyasının pazar alemdeki şöhret ve ehemmiyetine dair tafsilat-ı lazime i'ta edeceğiz.

Sabık Jandarma Müfettiş-i Umûmîyesi General Ropilan

Beyoğlu'nda intişar eden gazetelerin birinde sabık jandarma müfettiş umûmîyesi General Ropilan aleyhine şiddetle idare-i kelam olunmuş ve güya mûmâ-ileyhin muhterem Osmanlı ordusu hakkında ifadat gayr-ı layıkada bulunmağla itham edilmiştir. Ol emirde şurasını izah edelim ki kahraman ordumuzun efkâr-ı askeriyesi velev ki düşman hakkında olsa bile zam ve kadeh gibi dedi kodular ile iştigale tenezzül etmez. Ve etmediğini aynıyet tarih-i askeriyesiyle isbata her vakit muktedirdir.

General Ropilan bir İtalyan gazete muhabiriyle vuku' bulan mülakatında Osmanlı ordusu hakkında takdirat ihtiramkaranesi beyan ve cihan askeriyenin en mükemmel ordusu bulunduğunu ispat etmiştir.

Bizim için generalin şâyan-ı tenkid bir ricâl var ise de harekât-ı şekâvetkâranesiyle tarihi umûmî-i alemde bir misline daha tasdik edilmeyen ve edilemeyecek olan hukuk-u düvel ve beyne'l-milel ile hiçbir suretle telif kabul etmeyen İtalyan Hükümeti'ne mensup olmasıdır. Fakat bu gibi bir intisabından dolayı vazifesine sadakatle namus ve haysiyetle donanmış bir asker olduğunu inkar etmede muvaffık şema-i mürürvvet değildir **[164]**.

(Fransa Harbiye Mektebine Dâhil Olacak Yunan Zabitleri)

1911 senesinde ahz olunan talebeler kariben mekteb-i harbiyeye azimetle birçok ecnebi zabitana ve ale'l-husus evvelce i'zâm kılınmış Yunan ordusuna mensup yedi zabite ilkihak edeceklerdir. Mezkûr zabitler Yunanistan'ın yeni erkân-ı harbiyesinin ilk kafilesini teşkil etmektedir. Yunan erkân-ı harbiyesi geçen seneye kadar eski Fransız usulünü takip ve o suretle zabitan intihab ve tefrik olunur idi. 1910

tensikatı mûcebince umum ordudan müsabaka ile ahz olunmaktadır. Müsabakayı kazananlar bir sene müddet Fransa ümerasından kumandan Posken'in idare ettiği husus mektebe devam edecekler iki senede Paris'teki mekteb-i harbiyede tahsilde bulunacaklardır. Zikri mesbuk yedi Yunan zabiti bir tedbir muvakkat olarak doğrudan doğruya Paris'e i'zâm kılınmış idiler çünkü Yunanistan'daki mektep dört ay evvel ancak başlayabilmiştir. Yedi zabıtan üç yüz beş birisi mülazim piyadedir. Bu yüz beş bir mülazim topçu sınıfına mensub olup diğerinde istihkâm mülazımıdır.

İngiltere Kuvva-yı Bahriyesi

Son ay zarfında İngiltre Hükümeti Bahriye tersanelerine hemen inşaata başlamak üzere dört harp gemisi sipariş etmiştir. Bu gemiler esamisi "King Corç","Şanan", "Santariyon", "Angıvon"'dur.

İstihkâm Kıtaatında Piyade Sınıfının Talimi

Pek çok senelerden beri piyade zabıtan ve efradından mikdar-ı muayyen tefrik olunarak her sene istihkâm kıtaatında hizmet ettikleri ve bu suretle piyadenin muharebe ameliyat hazırlıkları için bir heyet-i talimiye esası vaz' olunmakta idi. Bu babda fevâid-i kesire istihsali me'mul kavî görüldüğünden zabıtan ve efradın adedi daha ziyade tezyid edilmiş ve tertibâtlarıma ittihaz kılınmıstır.

Almanya'da İhtiyat Küçük Zabıtan İçin

Geçen kış bazı merâkiz-i askeriyede zabıtanın teşvik ve tergibiyle ikinci sınıf ihtiyat küçük zabıtanı için dersaneler küşad ve sınıflarına ve rütbelerine aid malumat-ı lazime i'ta ve tekrar kılınarak bu suretle tenvir-i efkâr ve tezyid-i irfan askerlerine himmet edilmiştir. Teklifât-ı zaideden âzade kalabilmeleri için sivil kıyafetinde dershaneye gelmelerine müsaade olunmuştur. Tedrisat-ı mezkûreden hüsn-ü netice istihsal olunmasına binâen sene-i haliye de dahi birçok merâkiz-i askeriyede aynı usul tatbik olunacaktır.

Almanya'da Otomobil ve Teyyare Kıtaat-ı Askeriyesinin Tezyidi

Sinin-i ahirede tayyare ve otomobilin askerlik nokta-ı nazarından pek ziyade câlib-i ehemmiyet olduğu terakkiyat ahire-i askeriyeye takip edilenlere ma'lumdur. Sene-i haliye teşrin-i evvelinden itbaren Almanya'da kıtaat-ı mezkûrece hararetli bir faaliyet görülmektedir. Bir tabur tayyare üç tabura iblâğ ve otomobil müfrezesi üç bölüğün bir tabura ifrağ olunacaktır.

Her iki sınıf bir müfettiş-i husûsî nezaretine verilecektir. Ve'l-hâsıl bu taburlarda kıtaat-ı sâire-i askeriye gibi sûret-i muntazamada tensik ve icab-ı hale göre merakiz-i lazimeyeye tevzi' olunmuştur.

Avusturya'da Sunuf-ı Selase Zabıtanının Tevsi'-i Malumatları

Genç piyade yüzbaşılarının süvari alaylarına i'zâmıyla muharebe tertibatını ve hidemat-ı keşfiye vezâifini bi'l-tahsil avdetleri ve evmiyada endaht mektebinden me'zun olanlar endaht-ı muallimliği etmeleri ve süvari umera ve kıdemli yüzbaşılarının dahi piyadeye i'zâmıyla her iki sınıf muharebe nizamlarında kesb-i mülke ve rusuh etmeleri şayan-ı kabul görülmüştür. Fi'l-hakika bu usul çoktan beri mevzu' ise de topçularda tatbik olunmuyordu. Fevâid-i azimesinin meşhud olmasına mebnî her üç sınıfa teşmil-i münasib görülmektedir.

Rus Müdâfaa-ı Milliye Tahsisatı

1911 senesi martının yirmi dördünde Roma'da akd olunan bir celse-i hafiyede Harbiye nezaretinin talep ettiği mebaliğ-i cesime (Roma) müdafa-ı milliye komisyonunca kabul olunmuştur.

38 milyon rubleden ibaret olan tahsisat ordu malzeme-i harbiyesinin hadd-i lâyıkına îsal içindir. Komisyon-ı mezkûr tasdik kılınan havale ile Rus ordusunda mevcud tayyarelerin tezyid ve terkisi ve vesâit-i nakliyenin hadd-ı kiyafeyeye iblâğı talebinde bulunmuştur.

1,443,270 rublesi masârifat-ı hafiyeye mahsustur.

1,800,000 rublesi kışla inşaatına sarf olunacaktır.

7,910 rublesi Kronştad istihkamatının bazı aksamına mahsusdur.

2,220,000 rublesi endaht talimi için sarf olunacak fişenk masarifatıdır.

110,073 rublesi (Nikola) Harbiye Akadamesi'nin tezyid-i masarifine mahsusdur.

İşbu masarifat yirmi nisan tarihli imparatorun emriyle tasdik kılınmışdır.

Topçuluktaki Bir Terakki

Meşhur Şamon çelik fabrikasının "Depor" sistemi dağ topları

1897 modelli Fransız toplarında edevât ve teçhizatça ve usul-ı isti'mal kanılarınca ıslahat ve ta'dilât-ı tamme ve mühimme icrâ kılınmıştır. Topun

nişangâhında tûl ve rücu' ve tevzi' hidematında gayet müveşşekâfana ve dakikane hareket tertip olunmuştur ki sürat-i endahtını tezyid ile matlup olan sebat ve istikrar bî-hak temin eylemiştir. Fransız edevâtı mevne ve kalp ittihazıyla taklidine sai' olmuşlarsa da tahkiyâtı nazaran muvaffak olmamışlardır.

İcâbat-ı hazıra-ı fenniye ile bataryaların süratle tebdil mevzu'ları esbabının istikmali için alat ve edevâtın tahfifi yoluna gidilmiş ve aynı zamanda muhafaza-ı kuvvet ve risâneti ve devam sebat ve istikrarı **[165]**

Resim: Trablus'da hükümet konağı önünde, ahalinin içtima'

Nokta-ı mühimmesi de nazardan dur tutulmamıştır. Şimdiye kadar takip olunan usulden sarf-ı nazar başka vasıta ve tarikle i'mâl ve ita'b fikir olunmuş ve efvah-ı nariyenin ileri veya gerilemesi hakkında yeni bir kaide ve usule tevsil olunmuştur. İşte bir dereceye kadar imâ ve işaret edilen usul-ı cedideyi birkaç kelime ile bir az daha tavzih edelim: Ale'l-âde seri' endahtında efvah-ı nariyenin sebat ve istikrarı dânenin hurucundan sonra topun sürat rücu'undan daha büyüktür. Fi'l-hakika sürat kesb-i bitaat eder. Kundağa intikal eden aksi darbede azalır ve kundak daha ziyade mukavemet eder. Rücu' süratin tenzili sebat ve istikrarın tezayidine muadildir.

Topun kendi yatağında ileri atılmasını farz edelim: Endaht vaziyetinde ve dânenin hurucunda her halde top bir sürat ahz eder. İşte bu sürati zayi' ettikten sonra rücu' hareketini ahz edeceği aşikârdır. Binâen aleyh terfi' olan gayreti tenzil ettiği mertebe rücu'un sürati tenakus edecektir. Bu vechle istihsal kılınan sebat ve istikrar daha çok ve daha metin olur. Efvâh-ı nariyenin kuvvet ve metanetinin tezâyidine ve sekaletinin müsavetine kuvvetin musaveti rücu' taviliyle sekalet edvâtının hafifleşmesine hâdim olur. Selaket hafifleşmesi rücu' kuvvetin tenâkusunu icâb hale

göre ikisinden veya yalnız olarak temin istifade ederler. Bütün alet ve edevât mahruke de kâbil tazyik olan taklil teflit fevâidini yeniden mevzu' münferice teşkil edenler (obüs ve dağ topları) için bigayet haiz kıymet ehemmiyettir. Bu tenakus rücu' sayesinde büyük zaviyeler isti'mâline muvaffakiyet elverecek ve tabi' görülen ahval gayri layıka husulbulmayacaktır. 65 milimetre ve çaplı henüz mevki' isti'malde olan dağ toplarıyla Fransız Hükümeti cedid aletlerle indihat tatbikâtı icrâ etmiştir. Topçulukta ihtisas fevkâ'l –âdesi teslim gürde-i enâm olan Miralay Depor 65 milimetre ve çaplı dağ topuyla kemal muvaffakiyetiyle iktisab ettiği netâayic şöhret alimânesini bir kat daha tezyid eylemiştir. Hatta 1910 senesinde Şamun çelik fabrikası tarafından Devlet-i Aliye-i Osmaniye'ye mütehassıs-ı zabıtan huzurunda tecrübeleri yapılıp hafiflik ve basitliği itibarıyla huzurunun takdirini câlib olmuştur. Ta'rifât-ı lazimesi bir ikinci makale ile beyan olunur.

Avusturya Luid Kumpanyasının Yetmiş Beşinci Sene-i Teşkili

Ale'l-âde işe başlayan iktisad teşebbüsatı memleketin ticareti için kavî bir âmil olacağı gibi ittisad-ı mahalliyenin vaz'iyetinde ve ale'l-husus te'sirât-ı hariciye karşısında muhtelif ta'dilâne ma'ruz kalır. Şirketin maksad-ı tesisi Avusturya münâkalat bahriyesi vasıtasıyla memleketin zâyi' ve ticaretinin temin-i revaç ve terkisidir. Maksad-ı mezkûr imkan daiesinde yer sûret-i intizamkâranede takip olunmuş ve terkisine muvaffakiyet elvermiştir. Zaman zaman zuhuru tabi' olan müşkilat ve muvanaat akhâmı için tedâbir fevkâ'lâde tevsil edilmiştir. Seyr-i sefâin teşebbüsatı bir şimendüfer inşa ve işletmesine mikyas olamaz. Çünkü şimendüfer mürur ettiği mahallerin yolcu ve eşya ticariye nakliyatını adeta taht-ı ihsara alır. Seyr-i sefâin şirketi ise ale'l-ekseri birçok seyr-i sefâin kumpanyalarının müsabaka ve refatine ma'ruzdur. Emvâr şirketinin mahur matlubta cereyan edebilmesi vazife-i idare-yi deruhde edenlerin faaliyet ve işgüzarlığı münakalat limanlarının vaziyet-i mühimme-i ticarileriyle mütenâsib olur.

Bin sekiz yüz otuz iki senesi İngiliz Luid şirketine imtisâlen bir seyr-i sefâin kumpanyasının teşkili isabetine tevsil olundu. Avusturya merakiz ticaresiyle Mısır, Yunanistan, İzmir, Adalar, Dersaadet, Suriye gibi şark limanları arasında seyr ve sefer olunması tekrar etti.

Kumpanya 1836 senesi ağustosunun ikinci günü bir milyon **[166]**

"Golden" sermaye (bir golden iki franktır) ile tesis ve teşkil etti. Hemen altı

sefine inşası taht-ı karara alındı. Birinci sefine "Lodoyka Arşidüka" 1837 senesi nisanının on ikinci günü Londra'dan Tiriste'ye gelip teçhizat-ı lazımesi ikmâl edildi. Sene-i merkume mayısının on altıncı günü Dersaadet'te mütevcihen birinci seferini icrâ etti. elli üç yolcu ile hareket edip Şira, Peyra, İzmir ,Korfu, Patras limanlarına uğradı.

Aynı senede üç vapur daha seyir seyahate çıkıp İskenderiye bir tecrübe seferi icrâ ettirildi. Ve'l-hâsıl aynı zamanda Tiriste, Venedik arasında işleyen İngiliz vapurlarının yerini tuttu.

(Ma'badı var)

Müşavir imparatoru ve Avusturya Luid kumpanyası katibi Adolf Şovaretes

Âsar-ı Münteşire

Mekteb-i harbiye alayı ikinci taburu kumandanı Yüzbaşı Ömer Fevzi Bey'in neşr ü tahrir buyurdukları âsar.

Terbiye ve Seferiye Muhtırası

Küçük zabıtan ve efradı tedris için zabıtana pek mükemmel bir rehber olabileceği gibi biraz okuyabilen efradın anlayabileceği bir lisan ile yazılmıştır.

Endaht Muhtırası

Süngü ile mübareze kısmını dahi havidir, muharririn endaht hakkındaki tecrübe ve tedkikâtının bir ma'kus kıymetdarıdır.

Demiryolları ve usul muhafazası muharrer mum'a-ileyh Rumeli'nde şömendüfer muhafazasına me'muren geçirdikleri uzun bir devre-i tecrübenin mahsul mesaisidir. Aynı zamanda birçok âsar-ı ecnebiye de mütalaa olunmuş bi'l-tecrübe işe yarayan kavaid ve vesâya edilmiştir.

Resim: Trablusda Pazar yeri

Avusturya- Macaristan endaht mektebinde gördüklerim-geçen sene Avusturya_Macaristan endaht mektebine i'zâm edilen heyet-i askeriye arasında mûmâileyhde azimet etmişlerdi. Orada gördükleri, istedikleri her şeyi son derece bütün bir dikkat ve maharetle kaydetmişlerdir.

Eser işte bu seyahat tesbi'yenin mahsul kıymetdarıdır. Osmanlı efradına maneviyat-ı askeriye dersleri-orduda maneviyatın herşeyden âli bir mevki' ve kadri bulunduğuna bütün mevcudiyetiyle kani' olan muharrer, Osmanlı efradı için elzem olan vesâyeyi tarihin ibret aver sahaifini büyük bir salahiyet vukuf ile tedkik etmiş herkesin anlayacağı bir lisan ile tahrir buyurmuşlardır.

Maneviyat-ı askeriye makaleleri-maneviyat-ı askeriye derslerinin tetemâtındandır. Pek kıymetdar beş makaleyi havidir.

Muhafaza-ı âsayişe mem'ur zabıtanın vezâifi, usul-ı takib eşkıya ve çete muharebeleri- Arnavutluk'ta geçirdikleri uzun takip senelerinin, Selanik ve İstanbul jandarma mektebinde imrâr ettikleri medid devre-i tedris ve tedrisin mahsul behiyettir. Muhafaza-i âsayiş ve ya takib-i eşkıya ile alakadar her şahsa son derece şâyan tavsiyedir.

Sahib-i imtiyaz: T.Zeki

1.15. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 16

1. Sene, 16. Numru **1 Teşrin-i sânî 1327**

Zabt u rabt kuvvet, kuvvet ise vatanın terakkîsini vücuda getirir

Müdafâa-yı Milliye

Askerî ve Fennî Osmanlı Gazetesidir

Her on beş günde bir neşr olunur

(Ser-Muharriri: Mehmed Zeki, Mühendis)

Müdâfaa-ı Milliye bi'l-hassa askeri olduğundan maksadı terakkiyatı askeriyeye ma'tuf bulunduğundan şahsî tenkidat ve ihtilâfatı muhtevi mevadı kabul etmez.

İlan

Manda post ve mekteblerin gazetemizin idarehânesine gönderilmesi mercu'dur. Îlânat içün doğrudan doğruya idarehanemize müracaat etmelidir.

Îlânat bedeli peşinen ahz olunur.

Abone bedeli içün

Beyoğlu Galavani sokağı 14 numeroda bulunan idarehâneye veya İstanbul'da Bab-ı Ali caddesi numero 46 "Kütüphâne-i İslam ve askeri"ye müracaat etmeli.

Memâlik-i Osmaniye içün seneliği 1 lira-yı Osmanî

Memâlik-i Ecnebiye içün seneliği 1 İngiliz lirası

Nüshası Memâlik-i Osmaniye içün 5 Guruş

Nüshası Memâlik-i Encebiye içün 1,25 Frank

Mekteb-i askeri talebelerine Bir senelik abone bedeli: Bir çeharın lira-yı Osmanî

Binbaşı rütbesine kadar olan zabitana Bir senelik abone bedeli: Yarım çeharın

lira-yı Osmanî

Asker Balonculuğu

Feza-yı semada havalanmak san'atı alem-i fenn-i askeride gittikçe fevkalâde kesb-i ehemmiyet etmekdedir. İtalyanlar Trablus'da irtikab ettikleri taarruzatın ibtidasında oldukları halde süvari isrikşafatını aeorplan ile ifâya sui oldukları görülmekdedir. En son icrâ kılınan büyük manevralarda aeroplanların ne mühim vazife îfâ ettikleri erbab-ı ilm-ü irfana ma'lumdur.

Balkan hükümet-i sagiresi de askeri balonculuğuna pek heveskar görünüb Yunanistan'ın ahiren üç aeroplan mübayaa ettiği Bulgar ve Romanyalılar balonculuk mektebi bile te'sisine muvafık oldukları şayan-ı nazar ve calibi dikkattir. En mühim bir askeri hükümeti, Balkan hükümetinin en zî iktidarı olan Devlet-i Osmanide dahi aeroplan tedariki balonculuk mektebi küşadı esbabına tevessülden geri kalınmayacağı tabi'dir. Bu mes'ele hakkında ki mütalaat-ı acizanemi arz ve izahdan mukaddem Fransızca (Revo militer)de mütalaa güzarım olan atiyenin nokta ve derece münâsib görülmüşdür.

{Aeroplan hediyesi}

İki mevki'li "bir biyolet" bir askeri aeroplanın birinci tecrübesi ahiren "Bordo'da" hükümet-i askeriyenin huzurunda vuku' bulmuş ve "Jirald" gazetesinin delâlet ve ahali-i hamiyyet-mendanın iânesiyle harbiye nezaretine bir hediye-i mahsusa olarak takdim kılınmışdır. Mezkûr aeroplan "bu" balonculuk merkezine ta'yin ve tahsis kılınacaktır. Harbiye nazırı vukua gelen bu tezahürât-ı vatanperveraneye teşekkür etmiş ve kabulü hakkında ki muâmelatının tasri'i içün reis-i cumhura beyan-ı keyfiyet edeceğini bildirmişdir.

Bâlâda ki fıkra-ı vatanpervaraneye imtisalen Müdâfaa-ı milliye gazetesi kariben bazı zevat-ı mümtaze ve muhteremeye müracaatla mukaddes ordumuz içün on kadar aeroplan mübayaası ve Avrupa balonculuk mektebine beray-ı tahsil azimet edecek zabitanın müsarafat-ı zaruriyelerine karşılık olacak yirmi beş bin liranın tedariki esbabının istikmaline sarf ma hasıl gayret etmeği cümle-i vezaif vatanperveriden add etmişdir. Sehavet ve semahatleri darb-ı mesel **[169]** sırasına geçen ahali-i kiramın muâvenet ve muzaherattan emin olub bu babda rüfeka-yı muhterememizin muâvenetleri de taleb ve temenni edilecektir. Emin olmalıdır ki fi ma'bad düvel-i askeriyenin kuvve-i berriye ve bahriyeleri mukayese olunduğu sırada-

ta’bir-i caiz ise-kuvve-i havaiyede ki derece-i mülki ve meharetleride ileri sürülecektir. Erbab-ı hamiyetten teşkil edecek olan iâne komisyonuna ilk takdime-i acizanemiz gazetemizin bir senelik elli abonesini bi’l-müzayede hasıl olması içün gücümüzün yetebildiği her türlü fedakarlıkdan geri kalınmayacaktır. Aeroplanların limanlar ve adalara vuku’ buluacak hücumları müesser olacağı tefekkür edilerek ve şimdiden izae’ vakt olunmayarak çare-i aciliyeye teşebbüs olunmalıdır. Bi’l-cümle vatandaşların himmet-i müsabakat-karanelerine intizar tabi’dir.

Mehmed Zeki

Maneviyat-ı askeriye

Piyadenin bütün ef’al ve harekatı, meyl-i samimi va tab’isi, küçük fakat hakiki ve müesser olan şu cümle ile hülâsa edilebilir. Hasıma karşı ileri! Daima ileri!

Bu cümlenin kuvveden fiile çıkması, nazariden ziyâde ameli olması askeride feza’il-i ahlakiyenin pek ali pek bülend olmasına mütevakkıfdır. Hüsn-ü halkın idame ve muhâfazası, faaliyeti veyahut husul-pezir olması vakt-i sulhde askerin ta’lim ve terbiyesine edilecek ihtimam ve evsaf-ı mezkûrenin neşv ü nema bulmasına ikdam ile kaimdir. Daha açık tabir ile vakt-i sulhde ta’lim ve terbiye demek iktisab-ı feza’il-i ahlakiye demekdir.

Bir milletin esas tarihi o milletin ordusunun tarihi demekdir. Bir memleketin istiklâliyeti, mevcudunu inkişafi, ordusunun kuvvet ve kudretiyle mütenasib olur. Memleketin istinadını teşkil ider. Husûsât-ı ma’ruza anlaşılınca bir memleketin bütün ahâlisi olanca mevcudiyet ve varlıklarıyla ordunun tekemülât-ı maddiye ve maneviyesine gayret ve hasr-ı naks eylemelidir.

Eski zamanda bir kumandan başlı başına ilan-ı harb eder. Ve etrafına toplayabildiği kuvvetle hasmının memleketine akın veya müsademeye giderdi. Bugün ise böyle bir hal hemen gayr-ı mümkündür. Zamanımızda menafi’-i umûmîyeye malik edecek mesa’il üzerine ilan-ı harb edilir.

İki muhasım-ı memleket ahâlisi yek diğerine karşı meydan okurlar muhârebe bu tarik bu uslubda olursa (muzafferiyet) denilen ordunun (?) hedef amaline bila muzahım erişine bilmesi için anasır-ı millet umûmen can-ı gönülden harbe iştirak ederler.

Bu ayda ala bu ma’şuka-ı muzafferiyete yalnız ordunun tekemmülâtı ve

zabıtanın ta'lim e terbiye-i şiddetkaranesi kifayet edemez. Bu tekemmülât ve terbiyeyi amil esası olan vifak ve ittihadın ordu ile ahâli arasında husul-pezir olmasıyla mümkün olur. Bütün vatandaşlar ordunun hayırhah bir uzvu, veza'if-i mukaddesesini teshil ider bir ferdi olmalıdırlar. Zabitan bu hiss-i ulvî ve müyecli umum vatandaşlara tekalluc etmek mecburiyetindedir.

Vatanın delikanlıları silah altına geldikleri zaman asker kumandanının en başlı vazifesi vatan-ı aşk ve muhabbeti efradın dimağına sokmakdır.

Genç efrad silah altında imrar ettikleri evkatın mahâza selâmet ve saadet-i vatan fikriyle cem' edildiklerine kanaat içün ihtisasat-ı maddiye ve maneviyelerini takviye etmelidir. Fakat bu telkihat vatanperverane hiçbir vakit unf ve şiddetle icrâ edilmeyüb hilm ve melâmiyet ve sebat ve metanetle yapılmalıdır. İşte ber vech-i ma'ruz terbiye gören efrad-ı vatan yalnız ordu içün bir kahraman olmakdan ziyâde her biri memleketin birer halaskâr-ı hakikisi olabilirler.

Basit ve temhid sududunda olduğumuz terbiyenin ibtidası ağuş-ı maderde başlayub mekteb sıralarında neşv-ü nema bularak asker ocağında ikmal-i noksan ider. Veza'if-i ibtidai beşeriye baba ocağında tahsil olunur. Mektebler takviye-i dimağ ve tenvir-i fikre hadim olur. Tekemmülât-ı mütebakıyyesi askerde ikmal kılınır.

Maneviyat-ı askeriye makalemizin bir kat daha izah ve tenviri içün Mançuru muhârebatı hakkında General Krupatkink hatıratını biraz istima' edelim. Müşârun-ileyh diyor ki: Japon milletinin en büyük hürmet ve muhabbeti, en büyük aşk ve ibtilası ordularına, askerlerinedir. Bir Japon gencinin amal-i yeganesi, mucib-i fahr ve ibtihacı bizimle harb etmekden vatanı yolunda ölmekden ibaretdir. Bizim efrad-ı milletin harbden imtina' ve içtinabına karşı Japonlar sancak altına davet olundukları zaman kemal-i meserret ve mahzûzatıyla şitaben oluyorlar idi. Komisyon-ı mahsusu tarafından silah taşımaya adem-i iktidarından dolayı evladları askere kabul edilmemesinden müte'essiren intihab etmiş pek çok analar görülmüşdür. Elimize esir düşen zabitan zill-i esareti kabul etmeyerek feda-yı hayat etmişlerdir. Bazı alaylarda Japonların en mümtaz ve asil familyalarına mensub silah bedest neferler efrad-ı saire ile birlikde ifâ-yı vazife-i askeri etmişlerdir. Bazı ihtiyar ma'luller bile ma malikinden feragatle vatanın muhâfazası yolunda can vermekde şeref aramışlardır **[170]**.

General diyor ki: “Bizim asker Japonların metanet ve feza’il-i ahlakına karşı ihtilal, isyan, adem-i memnûniyet hisleri ile meşru’ idi. Muhârebe umum Japon milletinin şevk-i hevahiş ile icrâ kılınmakda ve birim ahali tarafından nefret ve itikrahla telakki edilmekde idi.” Japon ordusunun istihsal ettiği muzafferiyet-i feza’il ahlak ve terbiye-i maneviyenin neticesidir. En azim ders bu noktadadır. Öyle ise ahalimize memleket aşkını ordu muhabbetini tedris edelim ki bila tereddüd muzaffer olalım.

Bu halde muallim-i zabitanımızın mes’uliyet-i azime-i maneviyesi anlaşıldı demekdir. Muallim maîyetine eslihasının hüsn-ü isti’malini öğretmekle ikmal-i vazife etmiş add olunamayacaktır. Feza’il-i ahlak ve metanet-i efkar dürusunu ta’lim-i mecburiyetindedir.

Hayat-ı askeriye tecib-i vasi’ bir sahadır ki her bir meali orada inkişaf ider.

Zabıtalık veza’if-i mukaddesesi her hal ve mevki’de namus, mertlik ve kahramanlık, vatanperverlik, ciddiyet ve istikamet gibi evsaf-ı mümtaze ile asker ve maiyetine numune-i ibret olmakdır.

Arjantinli bir zabit

Hindistan Ordusunda İngiliz Süvarileri

Hindistan’da ki İngiliz süvarileri hiçbir memlekette tesadüf olunmayan husûsî bir sistem ta’kib etmekdedirler. Hind ordusunda otuz dokuz süvari alayı vardır. Üç alayın efradı usul-ı muâyene mevzu’asına tevfikan alınır. Diğer otuz altı alayın efradı kadim derebey usulü silahdar tesmiye ettikleri eşhasdan mürekkebdir ki silah ve erzaklarını kendileri tedarik eder. İngilizler Hindistan’ı bidâyet esnalarında pek çok süvari muhârebatına ma’ruz kalmışlardır. Çünki Hind süvarileri hangi hükümet kendi mahsûsât ve maişatını tesviye ederse o hükümete muharebenin imtidad ettiği müddetçe hidmet ve mühimmat-ı harbiye ve erzaklarını bizzat tedarik ederler idi. Bu maaşlı süvari sürüleri bu usul gayr-ı makbulü memleketin ahval ve müşevvar ve tabi’yetine muvafık gördüklerinden muhâfaza ve temadisine karar verdiler.

Süvarilik Hindlilerin muhabbet ve hürmet ettiği bir sınıfdır. Sınıf-ı mezkûre gönüllü olarak kayd olurlar. Ve bütün dünyanın en iyi süvarilerinden add olunabilirler. Eski zamanda insanlar arasında muhârebât heman daimi idi. Bundan dolayı muhârib efrad para kazanırlar idi. Bu para maaşlarından fazla esna-yı harbde ele geçirdikleri emval-i ganaimden hasıl olurdu. Her süvarinin esliha ve rukubundan eşya ve erzakı

için bir de mekaresi bulunur idi. Bugün ki günde Hindli askerin ahvalinde hayli ta'dilât vardır. Çünkü san'at-ı mezkûre Hindli gönüllülere kifayet derecede kâr ve menafi' te'min edemiyor. Ve süvarilik içün at eşya içün mekkari tedariki zor oluyor idi. İngilizlerin bidâyet hakimiyetinde orduda kalanlar malzeme-i harbiye ve zaruriyelerine mukavemet içün istikraz ile medyun düşdüler bundan dolayı müşkil mevkumda kaldılar. Bilâhire hükümetin müdahalesiyle çare-i tesviye bulundu. Süvariler hîn-i duhullerinde (asami) unvanıyla bir def'aya mahsûsî olarak muayyen bir meblağ îtâ etmeleri taht-ı karara alındı. Hatta bidâyete meblağ-ı mezburu tedarikden aciz olanlar hükümet sandığından istikraz edebilmelerine dair sühûlet ibraz edildi.

Süvariler bir (Karabina) ile mahiye otuz bir "rupye" (altmış iki mark) maaş alıp kendilerini ve hayvanlarını idare ederler. Bundan başka her iki süvariye eşyaları ve erzakları içün bir hidmetçi bir mekkari verilir. Şu kadar ki eşya ve teçhizât ve rukublarının te'min-i tedariki içün her ay maaşlarından pek cüz'i tevkifat icrâ olunur.

Alaydan inkikak edecek efradın mahalline gelecekler huruç iden süvarinin esliha ve eşya vesairesinin kıymeti ve maktuatından terakim iden akçesini tamamen tesviye ye mecbur tutuluyor.

Bir "silahdar" alayının masarifat-ı seneviyesi ale'l-tahmin yirmi sekiz bin İngiliz lirasına baliğ olmakdadır ki emsaline nisbeten muatdel bir masraf add olunur.

Fi'l-hakika bir nizamiye alayının masarifi 1550 İngiliz lirası daha fazla olub nakliye masarifini dahi başkaca nazar-ı dikkate almalıdır. Silahdar alayı üç yüz hayvanlık mekkari kafilesini bila masraf beraber taşır; silahdar alayının kuvveti yüz nefer, yüz hayvan diğer alaylardan fazladır.

Silahdar alayları her an ve zaman harekete hazır ve müheyyadır. Efrad-ı hayvanatına dikkat ve ihtimamla bakar. Hüsn-ü idaresine bi hak vafıkdır. Ve'l-hasıl yirmi dört saatde sefer bir haline geçerler. Suyur ve kanaatkar olmalarından idare-i maîşetleri kolaydır.

Silahdarlar vakt-i muayyen ve mukanzen evvel alaylarını terk edemezler. Şayed böyle bir hal vuku' bulursa sandıklara terk ettikleri akçeyi ahz etmek hakkından mahrum kalırlar. Bu usul, bu sistem zabitanın maiyetine karşı hürriyet ve serbestisini ve efradın memnûniyet ve hüsn-ü nazariyeti celiye sebeb olub efradın nazarında **[171]**

Zabitan kendilerinin müsteşarı , babaları, şayan-ı takdis emirleri olmak üzere tanırlar.

Silahdar alaylarının noksan, na tamam, cihetlerini haer vermeden muhtasaran olsun teşkilâtı hakkında birkaç söz yazalım. Alayların zabitan kadrosu on beş İngiliz on yedisi Hindli zabitandan mürekkebdir. Alayın silah endaz mevcudu 608 olub ma zabitan 640'dır. Fakat seferberlik zamanı alay beş yüz mevcudlu hareket idüb mütekabisi ihtiyatta kalır.

Muhârebat-ı medideye nazaran silahdar alaylarının dûçar oldukları zayi'at-ı azimeye dair bir fikir edinmek mümkün değildir. Hindistan'ın iklimi, arazisinin müşkilâtı tefekkür olunursa hayvanatın mikdar-ı telefatı tasvir olunabilir. Her halde altı ayda atlar tebdil olunuyor idi. Bu ihtiyaca göre hayvan nasıl tedarik olunabilirdi? İhtiyatta yüz hayvandan ziyâde yok. Mevcud ihtiyat akçesi cüz'i olub her sene ancak alınmış hayvan mubayaasına kafi idi.

Bundan dolayı hükümetin müzaherât ve muâvenetini tabi' ve zaruri görülmüşdür. Bir süvarinin vefatında sandıkda mahzuz akçesi en yakın vareste verilir. Ve başkaca ne gibi taahhüdâtı varsa hükümetçe muâvenet olunur.

Bu usulün en noksan, en çetin ciheti, alay ve bölük kumandanları umur-ı maliyede sahib-i rusuh ve mülki olmalarının i'cab etmesidir. Biraz cehâlet, evfak bir la kaydı birçok zararları davet idüb devr ve teslim-i muâmelâtı güçleşir.

Gayr-ı müsaid cihetin biriside efradın iâşe ve ittifakında, Aksa ve Elbasan'da bir intizam bir ahenk olmamasıdır. Ve'l-hasıl alayın idaresi gayr-ı mutarreddir. Yalnız askerler zabitan ve rüesasının te'sir-i nüfuzlarına kendilerini mecbur tutarlar. Az çok onlardan sakınırlar.

Tafsilât-ı salifeden sonra: Acaba İngilizler bu alayların bu halde kalmasında faideleri var mıdır? Yok mudur? Seva'ili varid hatır olur. En muvafık cevabı ise her iki usulü mahirane birleşdirmekden ibaretdir. O kadar ki yayılacak tebdilât-ı basiret ve te'ini ile icrâ edilib yerli askerin adem-i memnuniyetini davet etmesin.

Şurasını unutmamalıdır ki: 1857 ihtilal-i kebirinde Hind milis askerinin kısm-ı azamı isyan ettiği halde yalnız silahdar alayları tamamıyle İngilizlere sadık kalmışlar. Ve İngiliz menfaatine faaliyet, hararetle hizmet etmişlerdir.

Miralay Villi

Fransa'da Piyade Efradının Tahfif-i Teçhizatı

(Frans militer)'den menkuldür:

Piyade askerinin esna-yı meş ü hareketde taşımağa mahkum oldukları eşyanın tahfifi esbabının istikmali çokdan beri mevzu-bahis olduğu erbab-ı mütalaaya ma'lumdur. Sonbahar manevra mevsimi hülul eylediğinden mes'ele-i mebhusun hal-i hazırı hakkında muhtasaran olsun basit makal ve mütalaa etmeği faideli gördük. (Tahfif-i sıklet) mes'elesinin hal ve faslı diğer emsali mes'ele tercihen hey'et-i aliyye-i askeriye içün en ziyâde arzu ve taleb olunan husûsatdandır. Sıkletin tahfifi tabi'ye nokta-ı nazarından dahi şayan-ı dikkat ve ehemmiyetdir. Yukarıda söylediğimiz vechle mes'ele bugüne aid değildir. 1870 senesinden beri piyadenin teçhizatı pek ağırlaşmış idi. Fi'l-hakika 1870'den 1886 tarihine kadar muhâfaza çadırı, boyun atkısı, apoletli ceket, şapka gibi muhtelif eşyadan tahlis olundularsa da kabil-i nakl "portatif" alât ve edevat ile bilakis yükleri daha ağırlaşdı. Tüfenklerin çapları küçüldü. Çok faideli hartuşlar (fişenkler) tezayüd etdi. Her halde 1905 senesi piyade teçhizatı 1870 piyadesinden daha ağır ve sakildir. Çanta alât ve edevatı sekiz kilogram 860 gramdır.

Piyadenin tahfif sıkleti içün iki sûret tefekkür olunmuşdur:

(1) Ağırlığın bir kısmı her halde arabalara bi'l-tahmil tahfifi en kabil icrâ çare görülüb en büyük netice bu sûretle elde edileceğine hasıl olmuşdur.

(2) Çamaşır ve emsali teçhizat-ı sairesinin daha uygun bir şekle ifrağıyla mümkün mertebe hafif olmaları esbabının istikmali mes'elesinin hal ve faslı birinci şıkkın kuvveden fiile ihracına mütevakkıf olub avk ve te'hire uğratılması ikincinin adem-i icrâsına sebeb-i yegane olacağında şüphe yokdur. Şayan-ı teşekkürdür ki netice-i hasenesine intizarda bulunduğumuz birinci sûret-i karar bir madde-i kanuniye ile me'busanın nazar-ı tasdikine takdim olunmuş olub elbise ve teferrüatı hususuna alakadar olanlar tarafından lazım gelen ehemmiyet verilmeyüb ma te'essüf meclisce henüz mevki' tezkire vaz' olunamamışdır.

Efradın sûret-i daimede muhtaç olmadığı eşyadan iki kilogram üç yüz gram ve fişenkliklerinden dahi bir kilogram 150 gram bila ihraç arabalara tahmili takrir etmişdir. Her bölüğün bir mühimmat bir de eşya arabası (seyyar matbah takımından başka) merbud **[172]** olduğu ma'lûmdur. Buna ta'vizen taburlardan bazı arabalar kaldırılmışdır.

1912 senesi nihayetinde bütün kolordular vesait-i nakliyelerini bâlâda ki vech

üzere tedarik edeeklerdir. Bu sûretle Fransız piyade efradı 6 kilogram 500 gram yük taşıyacaktır. Gazetemiz "Frans militer" askerin muvafık hıfzu'l-sıhha ayakkaplarına dair pek çok mübahasatta bulunmuşdur. Ve bu yüzden 1500 gram istihsali kabil görülmüş olmasından burada yeniden tafsil-i keyfiyete hacet yokdur. Bu projelerin sûret-i müste'acelede kanun haline vaz' lazım geldiği halde iki seneden beri muallakda kalmakdadır. Cihet-i askeriyece çok zamandan beri mütalaa edilen ve ayan ve mebusanın nazar-ı tasvibine vaz' olunan mesa'il-i mezkûrenin sürüncemede kalması gayr-ı kabil afvdır. Sürat-i mümkine ile ilk içtima'da tasdik ettirilmesi Harbiye nezaretine aiddir.

Çantalarda taşıyan ihtiyat erzakından dahi 150 gram mikdarı bir şeyi kazanılmışdır.

Aleminyumdan ma'mul ordugah projeside mevzu' bahi ise de tecrübesi henüz hitam pezir olmamışdır.

Ve'l-hasıl kelam-ı sefer bir halinde piyade efradı (fişenklik ve çanta olarak) 6 kilo 400 gram taşıyacaklardır. Evvelce 8 kilo 860 gram idi. Alemşnyumdan ordugah, hafif ayakkapıları gibi bazı ta'dilât ve ıslahât-ı icrasına muvaffakiyet elverir ise piyade ağırlığı dört buçuk kilograma kavidir. Bu babda yeni yeni projeler tanzim olunması şayan-ı temennidir.

Rus piyadesinde harbin sûret-i sevk ve idaresine dair talimat-ı cedide

Piyade fen şubesine me'mur tabur kumandanı "Penven" Rusça'dan tercüme etmişdir.

Piyadeler bir sınıf aslı ve esasıdır. Ateşiyle düşmanı tahrib ve tedhiş iden topçuyla birlikde harbi idare ve sevk ider. Piyade süngü ve tüfenk gibi iki vasıtaya malikiyetinden hasmın mukavemetini esasdan mahv ve def' ider. Ve'l-hasıl düşmanın son mukavemet ve şiddetini kesire mecbur ve muvazafdır. Binâen aleyh harbin en ağır vazifesi piyade sınıfına aiddir.

Tecarib-i harbiye hareket ta'riziyenin pek kıymetdar olduğunu isbat ettiği gibi Müdâfaada bazen gayr-ı kabil ictinab olub te'min-i fevaid etmekdedir.

{Taarruz}

Mühacimin maksadı süratle hasmına takrib ve hayat ve mevcudiyetine hatime çekmekdir.

Hücuma karar verilince: Avdet, düşmandan yüz çevirmek fikrini zihinden ihraçla sonuna kadar sebat etmelidir. Ya zafer ya memat fikriyle ilerü atılanlar mutlaka galibdirler.

{Yayılma}

Takribi yürüyüşü esnasında-mümkün ise- hasmın yayılıp icrâ edeceği hareketi anlamak içün hücum edilmeğe karar verilen arazide intizar etmek iktizâ ider. Bunun içünde kıt'aat-ı mühimme muhtelif kollar ile meydan-ı harbe şitaben olmalı ve kolların umk ve cepheleri aynı zamanda muhârebe nizamını ahz edecek tarzda olmalıdır.

Kolların adedi ve umkları düşman tarafına giden yolların adedine nazaran ta'yin olunmalıdır. Yolların azlığı askerin serbesti-i hareketine mani' olacağından calib-i ehemmiyet olmağla vaktiyle çaresi tefekkür olunmalıdır. Atide ki yürüyüş emri umûmî olub ahvale göre nuhul etmesi tabi'dir.

{Pişdarın Veza'ifi}

Pişdarın vazifesi düşmanın tertibât ve harekatından haberdar olarak bu sûretle kısm-ı küllinin vakit ve zamanıyla en faideli nizam-ı harbe girmesine vakit kazanmakdan ibaret idüğü ma'lûmdur. Bâlâda ki veza'ifden birincisi düşmanla temasda bulunmağa mütevakkıfdır. Bunun içün düşman ne mikdar yayılmış ise kendiside ol kadar açılmağa mecburdur. Pişdar askerleri ol emirde keşşaf kulları vasıtasıyla düşman hakkında istihsal ma'lûmât olunacak en ileri noktalara doğru ilerler bundan dolayı muhtelif muhârebe grublarına ayrılır ki yek diğeriyle merbutiyet ve muhâberatta bulunmaları mecburidir. Hasm ile temasda bulunan her mühim kıt'a askeriye bâlâda ki faideli tertibata tevsili mecburidir. Çünkü kısm-ı külli add olunacak her büyük kıt'anın bir pişdarı olacaktır.

Pişdar kendi ileri karakollarını sevk ederek nakat-ı lazıme ve mühimmeye elde ettirir. Düşmanın ahval ve harekatı ve işgal ettiği mevaki' ve mevazi' anlayub öğrenmeğe cihed ider. Bundan başka pişdar bigayet basiretkarane hareket etmelidir ki münferiden hasmın taarruzuna uğrayub dûçar-ı mağlubiyet olmasın. İntizarda kalınmak iktizâ ider ise evvelce işgal edilen mahalde yerleşilir. Alel-ekser bu mevkiler ilk ateş mevuatı teşkil ederler. Yani mevazi' ibtidaiyede hasmın ateşi altında taarruz yürüyüşlere mübaşeret olunacak mevaki'dir **[173]**.

Gerek ahval-i ma'ruza mülâbesesiyle ve gerek mecburi tevakkuflar ilcasıyla işgal kılınan mevazi' sûret-i münâsebede hal-i müdafaya vaz' kılınmalıdır.

Hasmın harekatı hakkında pişdar-ı taarruz edecek seferde kumandanını haberdar eder.

{Kuvva-yı asli}

Müfreze kumandanı harekat planını kendince takrir ettirdikden sonra harb içün o emr-i lazımesini îtâ ider.

Meydan-ı harbde ta'kib ve îfâ edilecek tarz-ı hareket ve faaliyet-i kıt'a-yı askeriyenin ehemmiyeti nisbetinde evvelce düşünülüb kararı verilmelidir.

Bir ordu evvel be evvel ahval-i sevkü'l-ceyş ve hasmına dair alabileceği ma'lûmât-ı lazıme ve kat'ıyeyi esas tutarak muhârebe planını ihzar ider. Andan sonra kıt'aat muhtelifenin takrib-i yürüyüş sırasında ta'kib edecekleri ciheti ta'yin ve i'lam ider.

Yukarıda ta'dad olunan tedabir bir kol dörde veya bir fırka içün hasmın topçu ateşine girmezden akdem ittihaz olunmalıdır. Daha küçük kıt'aat içün düşmana takrib edilüb hal ve mevki' ayan beyan anlaşıldıktan sonra tedabir-i kat'iyyeye tevsil olunmalıdır. Mesela tabur kadrosu dairesinde hareket eden bir bölük her vakit bir vazife deruhde idebileceğinden düşman piyadesinin müesser ateş mıntıkasına dahil olduktan sonra hareket ve icrâ planını ta'yin edebilir.

Ihata ve çevirme harekatı icrasına memur kıtaatın alacağı tedabiri te'hir ve tavik asla caiz olamaz. Vakit ve lüzumunda takip edeceği ciheti tayinde aciz kalarak gayr-ı müsaid ve bi lüzum manevralar icrâsına mecbur kalır. En ehem en şayan-ı vakit nokta ise çevirme, ihata hareketini eden asker ile cebheden yürüyen asker arasında tevafuk ve ahenk tam bulunmalıdır. Umera ve kıtaat kumandanları esma-ı harbde zuhura gelen tebdilatı ve ceryan-ı halin iktizâ ettirdiği tadilatı maiyyet ve hem civar kıt'aatı bildirmek vazifeleridir. Evamir-i mezkûre bölükler ve cevahimler kumandanlarına tebliğ olunur.

(Mabadı var)

Şuebat

Donanma-yı Osmanî Muâvenet-i Milliye Cemiyeti

Geçen haftaki nüshamızın baş makalesinde donanma-ı Osmani muavenet-i milliye cemiyeti muhteremesine umum efrad-ı milletin muavenet ve müzaheratı vücubundan bahisle o meyanda varid hatır-ı acizaneme olup kahraman ve fedakar

ordumuzun muavenet-i umûmîye-i mahsusa ve hamiyet-i mendanesine bi'l-müracaa derci mümkün görülen mebaliğ hakkındaki tedabir ve maruzatımızı izah etmiştik. Bu babdaki teklifat-ı halisanemiz muhtelif kolordu kumandanları paşalar hazeratı tarafından ferin-i kabul görülüp el babda teşebbüsât icrasıyla iânet-i varide derc ve cem' olundukça doğrudan doğruya muâvenet-i milliye cemiyet-i muhteremesine irsali istirham ve bu bu yolda himmet ve hamiyetleri sebk edecek erkan ve o zabitan ve efrad mülükanenin esamilerinin mau'l-iftihar neşr olunmak üzere gazetemiz idare hânesine lütfen iş'arı temenni olunur.

{Trablusgarb'da ecnebî ateşemiliterleri}

İtalya ordusunun Trablusgarb'da icrâ edeceği harekât-ı askeriyeyi ta'kib etmek üzere düvel-i ecnebiye ateşemiliterleri "Bosna" vapurlarıyla Napoli'den Trable-i azimet etmişlerdir.

İtalya hükümeti erkan-ı harb miralayı "Rojero" ile diğer iki zabit kuvve-i berriyesine, kumandan "Tosti de'l-Minota"yı kuvve-i bahriyesine ta'yin etmişdir.

Düvel-i ecnebiye ateşemiliterlerinin esamisi bervech-i zîr derç olunur:

Avusturya-Macaristan-Erkan-ı harb kaimmakam ve ateşemiliter "Miçel" ve sûret-i hususîyede i'zam kılınan erkan-ı harb kaimmakam "Vital"dir. Kapudan "Fon Remi" ateşe nevaldir.

Almanya devleti-Binbaşı ateşemiliter Mösyö "Kalasit" ile husus gönderilen Mösyö "Vilkens" binbaşıdır. Ateşe naval Mösyö Foh'dır.

İngiltere hükümeti-Ateşe militer ve Miralay Garent'dir.

Fransa hükümeti-Kumandan Gondrokot ateşemiliterdir. Husus-ı izam kılınan MiralayWilliam evvelce bu da Roma'da ateşemiliter idi. Ateşe naval Howard'dır.

Japonya hükümeti-Kaimmakam ve Ateşemiliter Tedayoci, Ateşenaval Mösyö Sayto'dur.

İspanya hükümeti-Ateşemiliter Mösyö Manzanos'dur.

Amerika hükümeti-Kaimmakam Lamdis ateşe militerdir. Ateşe naval Kapudan Long'dur.

Rusya hükümeti-Yüzbaşı Volkimeski ateşemiliterdir. Ateşe naval Boil'dir.

Brezil (Cenubi Amerika)-Miralay ve Ateşemiliter Tezkera-Firikizya'dır.

Büyük bir endaht tecrübesi

Geçen teşrin-i evvelin yirmi üç ve yirmi dördüncü günleri Lonburg vasi' odasında Raynnilş cesim poligonunda (metal ve arden onmaşen fabrikası) büyük bir endaht tecrübesi icrâ kılınmışdır. İstihsal kılınan netayic-i hazırunun kesreti itibariyle menafi'-i hakikiye te'min etmişdir **[174]**.

Avrupa, Asya, Amerika memleketinin yirmi iki hükümetinden elliyi mütecaviz murahhasları tecrübede hazır bulunub kemal-i dikkat ve basiretle tedkikâtde bulunmuşlardır. İntizar edilen muvaffakiyetin hayr-ı arayı husul olduğuna şüphe kalmamışdır. Hafif dağ toplarından ağır toplara "bahriye" varıncaya kadar bütün efvah nariye-i naklıyede sert-i mühimmat isti'maliyle kabil-i tatbik ve istifade idüğü anlaşılmışdır.

Gerek bahriye ve gerek umumun tasdik ve alkışı mermi te'sirâtının terayidini ve bu sûretle (Matel varden ondmaneş fabrik)in mazhar olduğu parlak netayici isbat etmişdir.

Şurasını dahi sûret-i mahsusada ar edelim ki: Balon ve diğer teyyareler aleyhine top ile vuku' bulan tecarib-i bila tereddüd muvaffakiyet bahşdır.

Düvel-i Muazzamanın Masârifat-ı Bahriyesi

İngiltere bahriye nezareti dünyanın en azim donanmaları içün ihtiyar olunan masârifat cedavilini bi't-tanzim neşr etmişdir. Masârifat-ı bahriye büdçesini mümkün mertebe tezyidden tahlis ve tahdid idebilen Fransa milleti olduğu cedvel-i mezkûr mütalaasından müsteban olmakdadır.

Fransa'nın 1901 senesi masarifi 325,056,600 frank iken şimdiki halde 417,634,550 milyona baliğ olmuşdur. Kuva-yı bahriye mevcudu 58,469 kişidir. 1901 senesinde İngiltere'nin bahriye 871,807,475 milyona baliğ iken 1911 senesinde 1,112,051,175 milyon franga irtika etmişdir.

Geçen sene inşaat bahriye-i cedide içün 439,171,025 milyon sarf etmişdir ki Fransa'nın umum bir senelik bütçesinden fazla demekdir. Bahriye büdçesi en seri' tezayüd iden Almanya'dır. Çünkü 238,250,000 milyondan ibaret büdçesi.

550,794,700 milyona çıkmışdır ki heman iki kat demek olur. 392,771,475 frankı inşaat-ı cedidesine masrufdur.

İtalya'ya gelince: 122,816,525 milyondan ibaret 1901 büdçesi de 209,498,500

milyona su'ud etmişdir. İtalyanların son on bir sene zarfında asâkir bahriyesi ancak 2500 nefer tezayüd edebilmişdir ki his olunacak mertebeyi iktisab edememiş demekdir. Büdçesi mevcudiyenin kısm-ı küllisi inşaat-ı cedideye mahsusdur. Amerika hükümetinin 400,310,950 milyondan ibaret büdçesi 604,614,275 milyon franka reside olmuşdur. Bu meyanda asâkir-i bahriyeside saikinin heman iki misli demek olan 62,300 kişidir.

Rus muhârebesi Japonların daha ziyâde kesb-i kuvvet etmesine vesile olduğundan 1901 tarihinde 112,147,300 milyon frankdan ibaret büdçeleri 222,075,375 milyon franka irtika etmişdir. Avusturya devleti dahi son senelerde kuvve-i bahriyesine ehemmiyet verüb 45,538,100 milyon frankdan ibaret büdçesi 128,809,500 milyon franka 9,069, asâkir-i bahriyeini 17,277 iblağ etmişdir.

Fransa'da gece ta'limleri

Terakkiyât-ı zaman ve icabat ahire-i harbiye gece manevralarının yapılmasını gittikçe zaruri ve mübrim bir hale getirmekdedir. Askerin ilmi, pratik bir sûretde ta'lim ve terbiyesiyle iştigal iden Mösyö "Messimi" kolordu kumandanlarına ta'limât-ı atiyeyi irsal eylemişdir.

Esliha-ı narbenin tekemmülât-ı mütevelliyesi ve ale'l-husus aeroplan, balon, kabil-i sevk ve idare teyyarelerle usul-ı istikşafda ki terakki ve tenvi' harb ordularının esrar-ı hareketini te'min için zulmet-i leylden istifade mecbur ve karib-i istikbalde bu ihtiyaç fevkalâde tezayid edecektir.

Yürüyüş yapmak ve harb etmek (hücum veya Müdâfaa) ve gündüz müruru gayr-ı kabil araziden geceleyin geçmek, top bataryalarını müsaid mahallere yerleştirmek, hücum edecek grubları veya kıt'aatı mümkün mertebe hedefe yaklaştırmak, gece manevralarının esbab-ı mucibesi add olunur. Mançuride gece muhârebatı umûmîyeti itibariyle istifade bahş olamadı. Fi'l-hakika leyli muhârebatta umera ve zabıtanın ittihad ve iştirak gayreti ve maiyetleri üzerinde nüfuz ve te'siratı müşkil olur. Ha cem'iyetin rabıtası çözülüyor. Kemal-i müşkilâtla istihsal edebildiği tevafuk ve galibiyetin devamını te'min ve yeniden yeniye iktisab-ı kuvvet ve gayret edemez. Ve'l-hasıl a'mak leylde icrâ edilen hücumlar mahdud ve akım kalır. Beyanat-ı salifeye rağmen hücum nakatına geceleyin takrib ediliyor. Ve tûl'u şems ile harbe mübâşeret ve hicvar kıt'aatın harekatıda te'lif ve tevhide muvafık olunur ise harekat-ı leyliye bila tereddüd ber'at istihlal muzafferiyetdir. İşte istikbal-i harblerinde usul-ı

ma’ruzanın mevki’-i tatbike vaz’ olunacağında şüphe yokdur, ve’l-hasıl buna aid usul ve teferrüatın kemal-i dikkat ve basiretle icrâ ve ta’kibi ehemmiyetle tavsiye olunur. Avrupa düvel-i askeriyesi kemal-i derece-i ehemmiyetle gece ta’lim ve manevra tatbikatına devam etmekdedirler. Fransa ordusunda dahi harekat-ı mezkûre yevmen fuyumen inkişaf ede gelmekdedir. Cümlenize ma’lumdur ki Harbiye nezareti **[175]** 1902-1906 senelerinde ta’limât-ı mufassala ile gece manevralarının icrâsını o sûretle askerin ta’lim ve terbiyesini tavsiye etmiş idi. Bizde ta’limât-ı mezkûre muhteviyatını te’kid ve askerin sükûnet ve sedaki ile hasıma takrib harekatına ve tûl’u şemsle hücuma ülfet etmelerini tekrar ederim. Bu ameliyatta zabıtan bigayet müdekane ve basiretkarane harekete sui edecekleri gibi askerde zabt ve rabt ve intizama ziyâdesiyle muhtaç olacakları müstağni’ izahdır.

Mesimi

Topçulukda ki bir terakki

(Sen Şamon fabrikasında depor sistemi dağ topları)

(15’nci numerodan ma’bad)

(Sen Şamon) fabrikasının depor sistemi 65 milimetre çaplarında ki dağ toplarına tatbik edilen alât ve icrâ kılınan ta’dilat-ı fevaid-i azime te’min etmişdir. Endahtın sürati kifayet derecede azim olmasından endahti davatla merminin hurucundan sonra sonra kalan ric’at-ı şiddet kuvvetini baliğ ve mahv içün yayın tazyiki kafi derecededir. Binâen aleyh (fren)siz top demekdir. Merbut fotoğrafların tedkikâtıyla topun fevaid ve muhsenatı bila taraf ve bi hak anlaşılır. Ma’lûm olduğu üzere top: Kundak, siper, dingil, tekerlek, irtifa’ ve nişangah tertibatı kuyruk takımı yaylı ve yivli kısımlarından ibaretdir. Kundağa merbut okun bükülmesinden nâşî hayvana suhûletle tahmil ediliyor. Sap toprağa saplata idhal edilüb çengellenerek top için sağlam bir istinad gah olur. Nişan tevcihi ve kezâ sola irtifa’ alınmışını te’min içün hayli ıslahat yapılmış ve nişangah tertibatına (Künye metrik) bir durbin ilave edilmişdir.

Her halde topa münâsib ve arzu edilen meyl kolaylıkla verilir. Numero neferlerine mahsus kundağın tarafeyninde sandalyeler vardır. Tekerlekler kolayca sökülür hayvana yüklenir. Ve endaht zamanı gayet sağlam tespit edilir.

Top efradının muhâfazası içün siperlik levhaları üç parçadan ibaret olup birisi kundakda diğer ikisi tekerlekler karşısında toprağa çakılmıştır. Kuyruk takımı kısm-ı

dahiliyi daima ileri götürmekle hadim-i kuvvetle bir yayı hâvi yekdiğerine medhul iki parçadan ibaretdir.

İşbu aksamda daha pek çok müveşşekata ta'dilât icrâ edilmişdir.

Birinci, ikinci fotoğraflar topun endahttan evvel ve sonra ki vaz'iyetlerini irâe ederler.

Üçüncü fotoğraf ise efradın nişan vaz'iyetleriyle sûret-i endahtı göstermekdedir.

Dördüncü fotoğraf da top hizmetinde bulunan bütün efrad ile siper husûsî arkasında ki eşhas-ı muzafayı irâe etmekdedir.

Beşinci fotoğraf kırk derece nişan vaz'iyetidir. Top ister araba ile ister el ile sevk olunsun her ikisine de sahildir. Toplar en aşağı dört yük ile kalkdığı halde depor sistemi kundak tekerlek, kuyruk takımı üç yükle sevk ve nakli kabildir.

İşbu topun bâlâda isah kılınan fevaidinden başka sebat ve istikrar-ı mutlakaya haizdir. Tekerlekleri tesbit iden tokaslar her türlü arazide topun metanetini te'mine hadim olduğundan gerek nişan tevcihinde gerek müstakil irtifa'da suhûletve sıhhat olur. Tertibat-ı husûsîyeye hacet etmeksizin büyük zaviyeyi nişanlar alınır.

Avusturya Luid Kumpanyasının Yetmiş Beşinci sene-i teşekkülü

(15. nci numerodan ma'bad)

İlk sermayenin adem-i kifayesi hasebiyle müsaid görünen terakki ve muvaffakiyet bir müddet için tevakkuf eder gibi göründü. Hatta "Roçild" bankasının altı vapuru karşılık tuturak avans verdiği beş yüz bin (golden) dahi şirketde terakkiyât-ı seria mümkün olamayacağına kanaat hasıl etdi.

Fakat "Done-Danişfart-kes şafet" kumpanyasıyla akd olunan altı vapur hakkında ki mukavelenâme Luid şirketinin veza'ifini tevsi' ve teksiri hadim oldu. Salifü'z-zikr kumpanyaya bir milyon (golden) itasıyla hükümet dahi Luid şirketine muâvenet-i mühimmeye başladı. Terbiyesine şehri dinin yüzde dördüncü deruhde etmesiyle şirketin sermayesi üç milyon (golden) daha tezayüd eyledi.

Kumpanya muâmelâtında ki tezayüd intizam, tevsi' seyr-ü sefain Tuna ve Karadeniz iskelelerinin yolcu nakliyetini tezayüd ve teksir etdi. 1845 senesinde devletin posya nakliyatını dahi deruhde eyledi.

Fi'l-hakika on sene sonra kumpanyanın terakkiyatı pek meşhud idi. Beş vapur ile işe girişen Luid'den yirmi vapuru seyr-ü seferde ve beş vapur dahi destgahlarda derdest inşâ idi. Seyyahin dört misline irtifa eyledi. Şirketin terakkiyat **[176]** zahire ve kat'iyyesine karşı paraya yine ihtiyaç mes ediyor idi. Parasızlık kendini his ettirmekde olmasından yerden beş milyon (goldene) kadar istikraza lüzum görüldü.

1848 senesinin mayıs onunda Triste-İskenderiye hattı küşad edilüb ayda bir kere amduşde başladı. Aynı senede şirketin otuzuncu vapuru (ilrev) namıyla tevsim edilerek saha-ı eyr-ü sefere vaz' olundu ki kumpanya bu namı kendisi içün i'lâmat mahsusa vifal-i hal-i hayr add etmişdir.

1848 senesinde zistenin ma'ruz kaldığı muhasara, ihtilal, dahili kargaşalık kumpanyaya bahş olunan te'minata halel vermedi. Bundan sonra kumpanyanın muâmelâtı o mertebe inkişaf ettiği: Husus fabrika ve destgahlar te'sis ve şimdiye kadar İngiliz kumpanyasına münhasır kalan Hindistan-ı şarkıyye Süveyş kanalıyla seyr-ü sefer hatta teşkili tefekkür olundu. Fakat İngiliz kumpanyası başkasının müdahalesini mugayir menafi' görmesinden Luid ile müzâkereden ictinab eyledi. Fakat Londra'da ki diğer şirket teşkil idüb rekabeti giriştiğinden Luid dahi elli bin İngiliz liralık hisse ahzıyla şirkete dahil ve hizmet-i seferiyesini muâvenet etdi. 1852-1854 senelerinde şirket yeniden tezyid sermaye ile kuvve-i umûmîyesine on üç vapur daha zam etdi. 1855 tarihinde on sene içün hükümet bir milyon (golden) daha kumpanyaya muâvenetde bulunmuşdur ki netice-i hesabda kumpanya 1575000 (golden) sermaye ile altmış üç gemiye malik bulunuyor idi.

Müşavir imparatoru ve Avusturya ticaret-i umûmîye katibi Adolf Şoverts

Asar-ı Münteşire

"Ceride-i askeriye"

Numero 32, 20 Teşrin-i evvel: Sırbistan ordusu teşkilâtıyla hazri ve seferi kuvveti ile terkibatı hakkında ma'lûmat cümle-General Perk Haydi'nin" yakın keşfe dair makalesi-donanma-yı şimendüfer mes'elesi- emniyet hizmeti esnasında keşf.

Numero 33, 27 Teşrin-i evvel: Mücahede-i kalemiye arkadaşlarıma-Emniyet hizmeti esnasında keşf.

Almanca eserler

Cenubi tirolda ki muhârebat: Avusturya askeri livalarından (Von Lodki

Nedoren) tarafından:

Endaht-ı sahih: Müşir (Buşek) tarafından.

Fas'dan geçerken Mösyö (Artabaver) tarafından.

Almanya devleti ordu ve donanması hakkında muhatara: Alman generallerinden (Von Alten) tarafından.

Fransızca eserler

Bir askerin sözleri: Fransız generallerinden (Bruno) tarafından 1912 senesi "Almanak heşat"ı.

Sahib-i imtiyaz: T. Zeki

1.16. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 17-18

1. Sene, 17-18. Numru **1-15 Kanun-ı evvel 1327**

Zabt u rabt kuvvet, kuvvet ise vatanın terakkîsini vücuda getirir

Müdafâa-yı Milliye

Askerî ve Fennî Osmanlı Gazetesidir

Her on beş günde bir neşr olunur

(Ser-Muharriri: Mehmed Zeki, Mühendis)

Müdafa-yı milliye bilhassa askeri olduğundan ve maksadı terakkiyat-ı askeriyeye ma'tuf bulunduğundan şahsi tenkidât ve ihtilafatı muhtevî mevadı kabul etmez.

İlan

Manda post ve mektupların gazetemiz idarehânesine gönderilmesi mercûdur. Îlânat için doğrudan doğruya idarehânemize müracaat etmelidir. Îlânat bedeli peşinen ahz olunur.

Abone bedeli için

Beyoğlu Galavani sokağı 14 numeroda bulunan idarehâneye veya İstanbul'da Bab-ı âli caddesi numero 46 "Kütaphâne-i İslâm ve Askeri" ye müracaat etmeli.

Memâlik-i Osmaniye için seneliği 1 Lira-yı Osmanî.

Memâlik-i ecnebiye için seneliği 1 İngiliz lirası

Nüshası memâlik-i Osmaniye için 5 Guruş

Memâlik-i ecnebiye için 1,25 Frank

Türkiye-İtalya Muhârebesinden alınan dersler

İtalya hükümeti tarafından vuku bulan şiddetli itirazdan beri İtalya ahvali hakkında vazih haberler almak mümkün olamıyor, mâhazâ son on iki seneleri rediflerinin silah altına davetleri meselesi İtalya ordusunun zaaf-ı hazırı hakkında pek

kafi' bir delil teşkil ediyor. Bugün İtalya kendi delilini pek ala anladı fakat pek de geç kaldı. Şimdi Rusya'nın 1904'te ki vaziyeti ile hemen aynı halde bulunuyor, istihzarât-ı askeriye sadece kâğıt üzerine münhasır kalıyor. Hakikaten büyük ve müzehheb olan hülyalarına denk hakikat iktisab ettirebilmek için elzem olan vesaite İtalya kat'iyyen malik değildir. Bugünkü mevki ve iktidarı 1866 seferinde çok mikdarda bulunan Avusturya ordusunun bir kısmını işgal için kendi muavenetine muhtaç kalan Prusya'nın da hemen tamamıyla aynıdır. O vakitler bundan başka vaziyet-i coğrafyası veya husus Fransa ile oldukça vasi' bir hududu bulunması ittifak müselsele girmesini mucib olmuş idi. İşte bu; Avrupa hükümet-i muntazaması arasına girmesine de sebep oldu. Müstemlekattaki teşebbüsatı şimdiye kadar hiçbir vakit hüsn-ü sûretle neticelenemedi. Bununla beraber mazide aldığı derslerde kifayet etmedi; vasi' bir müstemleke hükümeti teşkil etmekden ibaret olan hayal rengini talik yardımıyla sulh içinde geçen birkaç senenin ve bu zaman zarfında yapılan iktisatı malinin tesiri ile diplomatların dimağını yeniden işgal etmeye başladı. Avusturya vaktiyle bir küçük İtalya'nın teşkilini nazarı memnuniyetle görmüş idi. Yoksa böyle Balkanlarda kendisiyle hüküm ve nüfusça tefavvuk-ı iddia eden büyük bir İtalya hükümetinin tesisini değil… Bundan başka bir taraftan Avusturya ihracat-ı ticariyesine karşı vuku bulan rekabeti diğer taraftan da eski hesapların hal ve tesviyesi arzusu tabiatıyla aralarında bir vasıta ve muhalefet teşkil edecektir. Asla şüphe etmemelidirki eğer Türkiye-İtalya muhârebesi Rumeli'ye **[179]** sirayet etseydi Avrupa haritasını karma karışık edecek bir harb-i umûmîyi müntaç olurdu; ve eğer İtalyanlar Çanakkale'ye hücum etseydiler muhasamanın daha bidayetinde derakib yine aynı hal vaki' olurdu. Mâhazâ bu hareket için en müsait zaman geçmiş olduğu gibi hali hazırda da yapmak için pek geç kalınmış olduğunu takdir etmek lazımdır. İtalya'nın tecavüzü bizim için adeta ansızın bir yakalanıştan ibaretdir. Fakat bereket versin ki düşman erkan-ı harbiyesinin adem-i iktidar ve kifayesi sayesinde Türk ordusu her türlü ihtimalata karşı hazırlanmak için beta'etten istifade ederek mehlek bir akıbetin devamına mani oldu. Harbin uzaması bugün Türkiye'nin menfaatine olarak vuku' bulacaktır; İtalya menabi' tamane muayyen ve mahduddur, yalnız birkaç senelik semereyi tasarrufu istihlak etmek mecburiyetindedir. İtalya'nın bugünkü hali büyük ve garip israf ve sefahata dalan fakat kafi'-i mevcuda malik olmayan bir ademin haliyle pek ziyade kabili mukayesedir. Ve şüphesiz bunun sonu iflastır. Bundan başka harbin zamanı imtidadınca uğranılan edbar, ittifak meselesinden bir unsurun kıymeti askeriyesini tamamen silecek çıkaracaktır.

Türkiye şimdiye kadar ne Yemen iğtişaşının hal ve tesfiyesi ne de bütün alem-i İslam'ın izhar ettiği hiss-i vatanperveri asarı gibi hiçbir vakit böyle kıymetdar muvaffakiyetler iktisabına muvafık olamamıştır. Buna mukabil İtalya; para ile celb ettiği birkaç gazete müstesna olmak şartıyla bütün cihanın tevcihini kaybetti. Bu harbin en büyük neticesi memleketimiz için hakiki bir kuvvet teşkil eden Türk ordusunun kıymet-i askeriyesi üzerine Avrupa'nın inzarı dikkatini bir kat daha açmasını ve kahraman bir İslam askerinin Avrupa askeriyle hiçbir istihzarat-ı askeriyede bulunmadan çarpışabileceğini göstermesidir. Bundan başka İtalya irtikabına cesaret ettiği harekât-ı vahşiyanesi ile bir gün kendisinin de kurbanı olabileceği bir misali ortaya çıkardı. Velhasıl bu harp; bütün Avrupa'ya ittihad-ı İslamın boş bir kelimede ibaret olmadığını ve Türkiye'nin mevcud hükümet-i muazzama arasındaki mevkini işgale muktedir ve binâen-aleyh hakiki bir kuvvet ve iktidarı haiz bulunduğunu ispat etti.

Mehmet Zeki

Erkan-ı Harbiye Harita Komisyonu

Fünun-ı harbiyenin yegane vasıta-ı tahsil ve talimi haritadır. Haritasız mütalaa olunan bir tarih-i harp ancak bir roman faydasını temin edebilir. Bir seferin edvar ve safahat-ı muhtelifesini anlamak ve anlatmak harita sayesinde mümkün olur. Mahir bir kumandan haritasız hiçbir hareketi askeriye planı tertip edemez. Kısa bir tabir ile denebilir ki bir hükümetin bir memleketin vaka-yı maziye ve vaziyet-i hazıra ve ihtiyacat-ı atiyesi hakkında tedkikat, tetebbüat ve tertibatta bulunmak haritasız mümkün olamaz. Her sahib-i sanat icrayı sanat için bir mizan ve mikyasa muhtaç olduğu gibi askerlikte de ifayı vazife için vasıtayı kıyas haritadır. Haritaların mikyası maksat-ı istimallerine nazaran değişir. Fotoğraflarını derç ile müftehir olduğumuz harita heyetinin istimal ettiği mikyas her ne olursa olsun tersim ettiği harita sahih ve muntazam bir usule müstenid oluğuna nazaran askerlik nokta-ı nazarından her türlü ihtiyacatımıza kifayet edeceğine şimdiden hükmedebiliriz. Binâen-aleyh kendilerini memleketimiz ve bilhassa askerlik namına şu hizmetlerinden naşi aynı samimül-iyal tebrik ile sailerinin biran evvel mevki istifadeye konmasını sabırsızlıkla temenni ederiz. Ümit ederiz ki Osmanlı ordusu heyet-i zabitanı bu temenniyatımıza iştirak ve harita heyetide tesri' icraat ile ittibat mevcudiyeti müsarat eyler **[180]**.

Erkan-ı harbiyeyi umumiye dairesi harita komisyonu aza-yı kirama

Erkan-ı harbiye-i umumiye reisi İzzet Paşa Hazretleri, harita reisi heyeti Mehmet Zeki Paşa hazretleri, harita heyeti nirengi kısmi müdiri erkan-ı harb Miralay Şevki Bey, harita heyeti topoğrafya kısmı müdürü erkan-ı harb Miralay Fevzi Bey, nirengi kısmı birinci posta başı erkan-ı harb Binbaşı Abdurrahman Bey, nirengi kısmına memur erkan-ı harb Binbaşı İhsan Bey, nirengi kısmına memur erkan-ı harb Binbaşı Emin Lütfi Bey, topoğrafya kısmına memur kol ağası Abdurrahman Efendi, nirengi kısmına memur Kolağası Şemsi Bey, nirengi kısmına memur erkan-ı harb Yüzbaşı Mustafa Kamil Efendi, nirengi kısmına memur Yüzbaşı Mahmut Nedim Efendi, topoğrafya kısmına memur Yüzbaşı Niyazi Efendi, topoğrafya kısmına memur Yüzbaşı Hayri Efendi, nirengi kısmına memur Yüzbaşı Galip Efendi, topoğrafya kısmına memur Yüzbaşı Hakkı Efendi, topoğrafya kısmına memur Yüzbaşı İbrahim Efendi, nirengi kısmına memur erken-ı harb Yüzbaşı Hüseyin Avni Efendi, topoğrafya kısmına memur Yüzbaşı Sadık Efendi, topoğrafya kısmına memur Yüzbaşı Ali Rıza Efendi, nirengi kısmına memur Yüzbaşı Nuri Efendi, topoğrafya kısmına memur Yüzbaşı Mehmet Efendi, topoğrafya kısmına memur Yüzbaşı Ragıp Efendi, topoğrafya kısmına memur Yüzbaşı Mahmut Celalettin Efendi, topoğrafya kısmına memur mülazım-ı evvel Hilmi Efendi, topoğrafya kısmına memur mülazım-ı sani Fuat Efendi, topoğrafya kısmına memur mülazım-ı evvel Halit Efendi, topoğrafya kısmına memur mülazım-ı evvel Hasan Sabri Efendi, topoğrafya kısmına memur yüzbaşı Saffet Efendi, topoğrafya kısmına memur mülazım-ı evvel Cevdet Efendi, topoğrafya kısmına memur mülazım-ı sani Ahmet Eyüp Efendi, topoğrafya kısmına memur mülazım-ı evvel Haydar Efendi, topoğrafya kısmına memur mülazım-ı evvel Said Efendi **[181]**

Maneviyat-ı Askeriye

Piyadenin temayülat-ı samimiye ve tabiyesi "hücumda " tecessüm eder, bütün efal ve harekatına şu cümlenin esas olması lazımdır: Hasma karşı ileri daima ileri… ister ise hatve hatve olsun yine ileri… bunun kuvveden fiile çıkabilmesi kıtaatta pek ali pek bülent bir kıymet-i maneviyenin mevcudiyetini istilzam eder. Bu kıymet-i ahlakiyeyi husule getirmek, muhafazasına ve daima ikaz ve tahrikine çalışmak; işte vakit-i sulhteki ta'lim ve terbiyeden matlub gaye. Milletlerin tarihlerini en ziyade tarih-i askerileri ibda ve tecsim eder. Bir memleketin istiklaliyeti, sonra idame-i mevcudiyeti, tevsi' ve inkişafı ordusunun kuvvet ve kudretine istinad eder. Demek oluyor ki ordu memleketin yegâne istinadgahıdır. Öyle ise orada yaşayan bütün efrad milletin orduya vazifesinin ikmali için tekmil-i mevcudiyet ve kabiliyetleri ile muavenete hazırlanmaları icab eder. Eski zamanlarda başına kafi miktarda kuvvet toplayabilen her kumandan doğrudan doğruya düşman arazisine tecavüze başlardı. Halbuki bugün gayrı mümkündür. İlan-ı harb muhakkak menafi-i umûmîyeye teallük eden esbab üzerine tesis eder, muhasemeye bütün bir millet tarafından diğer bir millete karşı ilan edilir. Binâen-aleyh her millet zaferden ibaret olan gaye-i emeli iktisab için bütün vesaitten istifade etmek mecburiyetindedir. Bu gayeye ne sadece teslihatın mükemmeliyeti ile ne zabıtanın talim ve terbiyesi ile ne de arazinin servet-i nihayesi ile erişmek mümkün olamaz. Bütün bu şeraitin ordu ile milletin daima hem ahenk vifak bulunmasından ibaret olan amil-i hakiki ve esasi ile ikmal ve tezyid edilmesi lazımdır. Her vatandaşın ordunun mühim ve kıymetdar olan vazifesine tamamıyla hulul ve nüfus etmesi elzemdir. Bu ulvi vazifeyi efradı millete anlatmak, izah ve tenvir etmek zabıtanın ve cebeyi zimmetidir. Genç askerler silah altına geldikleri vakit oradaki askeri kumandanın ilk vazifesi bir milletin yegâne medar-ı mevcudiyeti olan hüsn-ü vatanperverinin izahı olmalıdır. Genç askerin orduya girip çıkmakla istihsal edecekleri fevaidi tamamıyla almaları ve bu kadar uzun bir devre-i talimin mâhazâ kendi kuvvet ve kudretine, istidat-ı maddi ve maneviyesini tezyid etmek vatanın selamet mevcudiyetini taht-ı emniyete almak için mevzu' olduğunu tasdik etmesi lazımdır. İşte böyle yetişen genç askerler memleketlerine döndükleri vakit sade ordunun bir hayırhahı değil belki bu hayırhahlığın hakiki ve naşir ve mürucu olurlar. Talim ve terbiye-i askeriyenin vazifesi bugün gayet mühimdir. İlk evvel aşiyanı pederde sonrada mekteb sıralarına iktisab edilen terbiyeye burada o, ikmal edecektir. Binaenaleyh bu sebepten terbiye-i pederane ve tahsiliyeninde büyük bir dikkat ve ihtimam ile takip

edilmesi lazımdır. Çünkü çocuğu istikbale ve sonrada askerliğin mütalebatına karşı hazırlayan sade budur: daha henüz pek küçük yaşta iken vatanını tanımaya, vazifelerini hissetmeye başlayan bir gencin istidad-ı maddi ve manevisi iyi bir dikkatle inkişaf ettirilir ise pek iyi bir vatandaş olmaya namzettir. Böyle iyi vatanperverlerin iyi efradın bir araya tecemmu' hüsnü vatanperveriyi, dolayısıyla vatanın ve ordunun kuvvet ve iktidarını husule getirir. General Korupatri'nin Mançuri'de harp ettiği düşmanının ahval ve hasail-i hakkında yazdığı mülahazatından şu satırları tekrar ediyoruz: "Bu milletin en büyük hürmet ve meclubiyeti ordusunadır. Genç Japonyalı eğer hükümetinin ihtiyat ve basireti onu alıkoymazsa mümkün olan herşeyi yaparak bizimle harp etmek ile mesut ve muktehir olur. Kendi milletimiz harpten içtinab eder, kaçar iken onlar yığın yığın silah altına koşup vatanlarının davetine böylece kahramane bir surette mukabele ederlerdi. Bu harpte evlatları komisyonu mahsus tarafından silah taşımaya adem-i iktidar ve liyakat ile mahkum olduklarından dolayı kendi kendilerini öldüren pek çok Japon valideleri görüldü. En büyük en necib ailelerin evlatlarını alaylarda sadece birer nefer gibi hizmet ettikleri oldu. Birçok sakat ve hastaların memleketin selamet-i muvaffakiyeti için rahatsızlıklarını üstlerine mal etmeden harbe gittikleri görüldü!" halbuki bizim askerimiz bilakis isyan, ihtilal telkinatı ile meşbu' idi, cesur bir düşmana karşı arzusuz tehlikesiz harb ediyordu. Japonlar için namütenahi hissiyatı vatanperverane tevhid eden bu harb bizde büyük bir hoşnutsuzluğa azim bir ademi memnuniyete mazhar oluyor idi. Japon ordusunun istihsal ettiği netayiç esas itibariyle bir şüphe kendi fezail-i ahlakiye ve terbiye-i maneviyesi sayesindedir. En büyük ders intihab işte bu noktadadır. Öyleyse bizde mazhar olmak için ahalimize vatan aşkını ordu muhabbetini telkin edelim! Şimdi muallimi zabitana telkin eden mesuliyeti azimenin ne olduğu anlaşılıyor. Bu vazife sade efrada silahın hüsnü istimalini öğretmekten ibaret kalmıyor, bilakis en ali bir terbiyei ahlakiye iktisab ettirlmesine hayatı askeriyede bulunanlara yeni ve mübeccel ufuklar küşad eden ve terbiye-i maddiyeye nispetle pek güç olan terbiyevi telkinatta bulunulmasını istilzam **[182]** ediyor. Hülasayı kelam zabitan heryerde her an ve zamanda efradına numune-i imtisal olması icab ediyor; onun cesareti efradının sui ve gayretine arzu ve hevesini tahrik eder, onun vatanperverliği efradını tehyiç ve muzafferiyete sevk eder.

Bir Arjantinli zabit

Genç Türkiye Ordusu

İstikbelde yirminci asrın en şayanı ehemmiyet hadisatında olarak bi şüphe

akvamı şarkiyenin terakkuz ve intibahı gösterilecektir. Binâenaleyh bu nokta-ı nazardan tarihte de pek büyük ve pek mühim bir mevki' ihraz edecektir. Bu hususta ilk hatveyi atan Japonlar oldu. Beri tarafta Çin bir arzu-yı hayat ve tecdidin sevkü'l-hami ile tebdilat ve iğtişaşat-ı dahiliye içinde yuvarlanıyor… Daha ötede Hindistan gerçi yavaş ve aheste bir süratle ilerliyor fakat hakikatte o da herhalde yakın bir istikbal için hazırlanmaktadır. Hiç ümit edilmeyen bir zamanda bunlarında seleflerinin yerini tuttuklarını görerek herkes hayrette kalacaktır. Velhasıl hemen her tarafta, bütün akvamı İslamiye'nin arasında mevcud bir his tecdid ve iptila gittikçe tesirini artırıyor, ökçeleri sarfı nazar "bir gayeden" bir muammadan ibaret olan "iktihad-ı İslam" bugün bir şekli muhib ve mevcudiyet almaya, ashabı siyasetin ayadı meharetinde mühim ve kavi bir alet teşkil etmeye başlanıyor. Türkiye hakkında en ziyade his mevded ve muhabbet besleyen Almanya için bu tekamül son derece şayan-ı dikkattir. Avrupa'nın cenubi şarkiyesinde büyük ve sahip bir iktidar hükümetin intibah değil sade bahri sefid muvazenesi için bir ameli müesser olmakla kalacak belki bütün hükümeti berriyenin revabıt-ı siyasiyelerinede pek çok icrayı tesir eyleyecektir. Öyleyse biz şimdi en ziyade kendimiz alakadar eden daha doğrusu pek büyük bir meyil ve muhabbetimiz celb eden bu şark grubunun tebdilat ve tahvilatına dikkat ve takip etmekte pek haklıyız. İlk barikayı tekmil orduda parladı. Eski idareyi Osmani imparatorluğunun atiyi selamet ve idamei hayatı için filhakika pek müthiş bir tehlike teşkil ediyordu. Yek nazarda her nekadar garip görünüyorsada bu inkilabın bütün devrei imtidadınca en mühim rol zabitan tarafından idare edilmiş idi. Bütün memlekette icrayı hüküm ve nüfus eden "istibdat" ile ilanı rekabete başka hiçbir kuvvet başka hiçbir vasıtayı millet kendinde iktidar göremiyordu. 1908 senesine kadar Türk ordusu sanki Abdülhamit'in bütün gaddarlığına karşı daima muti' ve münkat kalmış idi! Sultan, ordu hakkındaki efkar ve diniyatını bir vakitler bimehabe ilanda ediyordu. Hatta memulüne saltanatının ilk devrelerinde fikirlerini mevki fiile çıkarmakda istemiş idi; fakat daimi olan şüphe ve itimatsızlığı kat'i bir karar vermesine her vakit mani oluyordu. Filhakika tensikat için teşebbüstede bulundu. Mesela hizmet-i askeriye nizamnamesi, ahz-ı asker kavaninin, mülkiye taksimat idaresi gibi. Lakin bu tensikatın aksamı mühimmesi yani tedrisat ve tahtı silahtaki kıtaatın tensik ve takviyesi Rusya muharebesini müteakip senelerde büsbütün terk ve ihmale uğramış idi. Sultanın zihni tamamıyla bir kumandanın daiye-i teferrütle ortaya çıkacağı korkusuna saplanmıştı. Mâhazâ ortayada böyle düşünen hemen hiç kimsede yoktu. Memleketek için büyük ve hatta en menafi' fikirler, mutalalar tamamıyla ortadan kalkmış idi; efkar-ı vatanperverane ve milliyet perverane

güya nazar meyveler gibi memnu' add olunuyordu. Tarihin devre-i mufahirine ait hatıralar heyeti cedidenin kalp ve fikrinden tamamıyla silinmiş idi. İstanbul'da tedrisatı askeriye müfettiş-i umûmîyesi olarak bulunduğu vakit mekatib-i askeriyeden hatta duruz-ı tarihiyeninde kaldırılmasına çalışılmış idi.ordu hükümdarı muazzamın yedi kudreti içinde muti' ve epkem bir alından başka bir şey değil idi. İster ise tamamıyla uyuşmuş, histen hayattan tecrit etmiş adeta nevm müstefrik bir halde bulunsun Sultan, icab eder ise hemen o anda kıtaatın kudret ve istidadatını, hiss-i teşebbüsünü ikaza muktedir olacağı zanla betaitte idi. Bugün büyük ve müteadi cihetlerden sonra ordu uzun seneler içinde yuvarlandığı rehavetten yavaş yavaş kurtuluyor. O vakitler askerler daima kışlalarında yahut muktasıl talim meydanlarında kalmaya mahkum bulunuyordu. Manevralar, hatta en sade en ibtidai olanları bile sadece bir gösterişten ibaret oluyor idi. 1883'te ilk önce Türkiye'ye gittiğim vakit yalnız bir defa Arnavutköyünde tekmil bir piyade taburunun talimlerine refakat hakkına malik olabilmiş idim. Bunlar arasında yalnız Palkantı harbiye mektebi bir istisna teşkil ediyordu. Zabitanın isterse çalışmak maksadıyla olsun, bir araya gelebilmeleri imkan haricinde idi. Sultan mütemadiyen casusları vasıtasıyla herşeyden haberdar oluyordu. Binâen-aleyh herkes kendi kendine kalmayı vazifesini sade resmi vazife bir suretle **[183]** ifa etmiş olmayı tercih ve tasmim ediyordu. Büyük rütbede kumandanlar ne kumandanları ne de efradı hiçbir şeyi bilmeyen kıtaatı hemen hiçbir vakit ne görmek ne de teftiş edebilmek hakkına malik değillerdi. Bütün zabitanın mahiyetleri üzerine asla bir tesir-i şahsiyetleri yok idi. Her kim ki hükümete karşı mevcud belli başlı ifa eder, ses çıkarmaz ise en namuskar ve hükümdara en sadık bir adem add ediliyor binaenaleyh her türlü itimada kayık görülüyor idi. Kumandan-ı muazzam, ordunun kendisinden başka hiçbir kimseye muti' kendi arzu-yı şahsiyesinden başka hiçbir şeyi infaza muktedir olmasına asla razı olamaz idi. Türk ordusunun bir ecnebi için tamamıyla taibin ve takriri pek müşkül olan devr-i sabıktaki bu şayan-ı terhim vaziyeti Türk dostlarımdan biri tarafından pek akilane ve nükteperdezane bir cümle ile şöylece izah edilmiş idi: "bütün cihana tekmil-i efradı mahkûm olan bir kavmin manzar-ı garibesini irae ediyoruz…" işte bu şeraet-i tahtında bütün istihzarat-ı askeriye akim kalıyordu. İştigalat sade nazariyete inhisar ediyor, seferberlik tecrübeleri sırf kağıt üzerinde kalıyordu. Yeni toplar tüfekler satın alınıyor fakat asla kıtaata tevzi' edilmiyordu. Huduttaki topların cephaneleri İstanbul'da duruyordu. Diğer taraftan muhakil-i mühimmede ve bahusus hünkarın mahiyyetinde bulunanlarda harikulade bir nikbini icra-yı hüküm ediyordu. Seyyar bir ordunun

mevcudiyetini ibraz eden delail, arkamdan başka bir şeye istinad etmiyordu. Halbuki hakikatte bunlarda yalnız defatir-i resmiye üzerinde mevcut idi. 1897 Yunan harbinde istihsal edilen nispeten mühim birkaç netice efkar-ı umûmîyeyi sade muzafferiyete celb ederek ordunun değer ve kıymeti hakkında yanlış fikirler husulüne sebep oldular. İşte şimdi memleketin ansızın bir düşman taarruzuna düçar olduğu vakit maruz kalması melhuz olan mehaliyi gören, takdir eden ciddi zabitanın fikrini işgal eden bu büyük ve ağır düşüncelerin ne oldukları pek ala anlaşılıyor. Nasıl ki fikirler uzun müddet memnu' bir meşgaleye maruz ve mahkum kalırlar da gayrı muntezir bir tesadüf hadisatı tesri' ederse işte Türkiye'nin hemen aynıyla böyle olmuş idi. İlk iştial reval mülakatını müteakip zuhura geldi. Türkiye'nin simayı muhayyitten bir kasırga rüzgarı gibi geçen telaş ve intibahın ilk işareti, ilk müessiri bu oldu. Mukasemeye ve pek haklı bir Bulgar istilasına maruz bulunmanın pek başka ve pek büyük bir tesiri olmuş idi. Abdülhamit vakanın şiddet ve ehemmiyetini pek çabuk takdir ettiğinden hemen kendini Selanik ittihat ve terakki cemiyetinin reis-i umumisi tesmiye ve ilan ederek onlarla ittihat etti. Genç Türkiye'nin mevcudiyeti bunun üzerine resmen tasdik ve kabul edildi. Artık memleket her gün ferdaya yeni bir hayat-ı meşrutiyette daha kavi ve zinde bir mevcudiyetle giriyordu.

(Mabadı var)

Müşir von der Goltz Paşa

Harb-i Müstakbelin müddet-i devamı

"Revomiliter general ceride-i askeriyesinde Fransız zabitanından kumandan Mordak tarafından Fransa ile Almanya arasında müstakbelde zuhuru melhuz olan harb hakkında kaleme alınmış bir makale-i müfide-i askeriye münderiçtir: Mezkûr makaleyi ehemmiyet-i askeriyesine menbi inzar-ı karine vaz' eylemekle mübahiyiz."

Mukaddema

Burada Almanya ile Fransa arasında zuhur edebilecek muharebeden bahsedeceğiz. Müstakilde zuhur edecek muharebenin müddet-i devamı şimdiye kadar muharririni askeriye tarafından alel ekser katiyyetle mevzu bahis edilememiştir. Bunun sebebi suhuletle anlaşılır. Çünkü bu hususta her zamanki emin esaslara vesaik-i tarihiyeye istinad mümkün olamamış idi. 20. asır muharebeleri harbe sevk olunan askerin miktarı nokta-ı nazarından 19. asır muhaberatından o derece farklıdır ki bu muharebeler hakkında ancak bazı ferziyattır meyanı mümkün olabilir; mâmâfih bir

meselenin müşkilatı onun tetkik edilmemesine bir sebep teşkil edemez. Sanat-ı harbe müteallik mesail-i mühimmeden bahis olunduğu vakit bu hemen her gün bir takım inkılabatı azimeye maruz bulunduğundan hiçbir kimse vereceği kararı katiyyen sıhati iddia edemez; bu gibi hususatta ancak beyan-ı fikir ve mütalaa edilebilir. İşte bu birkaç sahifede takip ve izhar edilen maksatlar sadece bundan ibarettir. Belki harb-i müstakbelin melhuz olan zaman-ı imtidadı hakkında serd edilecek mütalaata karşı bunun hakiki bir mahiyeti haiz olamayacağı ve belki zahiri ve ferzani olacağı itiraz edilebilir. Mamafih biz mukabelede bulunmayacağız; çünkü bu kendiliğinden ameli bir şekil ahz etmektedir. Müdafayı milliye nokta-ı nazarından vazifelerini bilen yani muharebe planlarını tamamıyla ihzar-ı fikir ve niyetinden olan bir hükümetin bu meseleyi yalnız sadhi bir teamül değil gayet yakından tetkik eylemesi icab **[184]** eder. Bu plan birçok asarımızda da ispatına çalıştığımız vechle 20. asırın müharebelerinde sade harekat-ı askeriye projelerine münhasır kalamaz. Aynı zamanda dahili ve harici siyasete, erzak ve mühimmat nakil ve sevkine ait planları, maliyeye, seferberliğe ve tahşidata ait hususatı da şamildir. Esasen bu planda salifüz zikr yeni muharebeler nispetinde kesb-i tevsi' eylemiştir. Binâen-aleyh bu planın tanzimi için ittihaz edilecek tedabirin harbin bir büyük muhârebeye münhasır kalacağını veyahut birkaç ay imtidad edeceğini tahmin eylemekle büsbütün başka bir şekil alacağı anlaşılıyor. Daha açık bir surette ifade-i meram için teferruata girişelim! Birinci farziye nazarı itibara alınacak olursa erzak ve mühimmat nakil ve cem'i için iktihaz olunan tedabir ile vesait-i maliyeye tealluk eden tedabir-i müktehizenin ne kadar sadeleşmiş olacağı görülür. (Ordular için erzak ve mühimmat, efradı ahali için erzak)

(Siyasi plan) Siyaset-i hariciye ile emniyet-i dahiliye, siyaset-i dahiliye planları içinde aynı tarzda mütalaa yürütülebilir. Fakat, hatta yalnız tamamıyla sevkü'l-ceyş nokta-ı nazarından da harbin müddet-i devamı meselesinin pek yakından tetkiki icab eder. Bazı sevkü'l-ceyş mütehassıslarının ve ona muharririn-i askeriyenin mükerreren zikr ettikleri vechle harekatı askeriye projelerinin umûmîyetle yalnız ilk müsademelere münhasır kalması, esas itibariyle gayet doğrudur. Bununla beraber harbin ilk müsademelerden sonra da devam edeceğine kani' olan başkumandan, galip gelir ise düşmanı ne suretle takip edeceğini ve malup olduğu takdirde ne suretle ricat edeceğini ta sulh zamanından düşünmelidir. Bu hususta önceden nazar-ı taamüle alınıp sonraya bırakılması kat'iyyen caiz olmayan bir sürü tedâbir ve vezâif mevcuddur. Bir milyonu mütecaviz cengaveri olan bir ordunun ricatı gayet nazik bir meseledir. Muhârebat-ı

salife tarihlerinde mateessüf bu husus için hatta takribi bir fikir peydane medar olabilecek bir misale bile tesadüf olunamaz. Ne Sadova muharebesini müteakip 1866 tarihinde icrâ edilen Pendik ricatı ne de? müteakip 1870'de bazen tarafından icrâ edilen ricat bu hususta delail-i kat'iyye itasına kat'iyyen kifayet etmezler. Böyle bir hareket-i askeriye ihzar edilmese bile pek çok zaman evvelden yani hali sulhten itibaren nazar-ı teamüle alınmak icab eder. Hatta bu harekat-ı askeriye meselesi ile aynı derecede ehem olan diğer bir takım mesailinde tetkik edilmesi elzemdir: Mesela mevaki-i müstahkemenin ve aynı derecede mühim olan kuvve-i bahriyenin tezyidi keyfiyetleri, 20. asırda harbin son derece vesaet kesb ettiği böyle bir harbin hazırlığı ile meşgul olanların gittikçe kesbi vesaet eden bir daire-i tetkikata giriştikleri bir defa daha ispat edilmiş oluyor. Mademki el yevm bütün efrad-ı millet harb için silahlanmaya mecburdur. Öyle ise harb hazırlıklarının da o milletin bütün şüebat faaliyetine tevcih etmesi lazımdır. Zafer halinde düşmanın takibi içinde bu tarzda beyan-ı mütalaa edilebilir. Bu hususta yine ta sulh zamanında nazar-ı dikkate alınması ve katiyyen son zamanlara bırakılmaması icab eden bir takım tedabir mevcuddur. (Alınacak istikamet-i umûmîye-düşman mevaki'-i müstahkemesinin Avusturya muhasarası) bu birkaç delil harb-i müstakbelin ishtimali devamı meselesini sadhi bir nazar teamüle alınması değil bilakis pek yakından ve kemal-i dikkatle tetkik edilmesi icab ettiğini ispata kafidir. Çünkü hükümetin fikir ve kararından hemen ifası elzem bir takım tedabir ve tamamıyla maddi bir sürü vecaib tahsil ederki onların icrası için son zamanı beklemek katiyyen caiz olamaz.

(Mabadı var)

Piyade Muharebesinin sevk ve idaresine dair yeni Rus talimnamesi

(16. numerodan mabad)

Hücum istikameti

Düşmana beş altıda rast (6396,5330 metre) mesafeden her muharebe üzerine tevcih ve sevk edilmeleri icab eden istikamet ve hedefi tayin ve irâe etmek gayet güçtür. Ekserya yalnız büyük cüzitamlara hücumun hacet ve istikameti harita üzerinde irae edilebilir. İstikamet ve vaziyet tamamıyla anlaşıldıktan sonra alay kumandanı esas taburuna istikamet-i muayyene dahilinde bulunmak şartıyla bir arazi noktasını hedef olarak irâe eder. Alayın diğer muharebe cüzitamları kendilerine vezaif-i hususiye tevcih edilinceye kadar birlikte esas taburuna muvazi bir istikamette yürürler.

Cüzitamlar (tabur, bölük)dan her biri kendi istikameti hususiyelerine (Düşman mevzinin cephesine veya cenahına) doğru ilerlerler. Umûmîyet itibariyle müdafinin muktelif fasılalar ile ayrılmış müteaddid gruplar halinde ahz-ı mevzi' ederler. Ateşin şiddet **[185]** ve tesir-i hazırı dolayısıyla elzem olan bu aralıklar hatta pek büyükde olabilirler. Mâmâfih muhaciminde her biri kendi maksad-ı hususuna nail olmak için cehd eden müteaddid gruplar teşkil eder, bunların beheri diğerleri ile tesis-i rabıta etmek mecburiyetindedir. İndel iktiza her cüzitama (bölük ve takımda dahil olduğu halde) hücum noktalarının ve keza takip edilecek istikametlerin iraesi emrin vaziyeti takdirde sürat-i intikal ve maharet sahibi olmasına tabidir. Bunun, harekatın muvaffakiyetle neticelenmesine de büyük bir dahili tesiri vardır. Birinci hattaki taburların vezaif-i hususiyesi hasmın müesser piyade ateşi altına dahil olmazdan evvel muayyen ve malum olmalıdır. (1500 adım) Bölüklerin vezaif-i hususiyeleri daha geç ita edilebilir.

Taarruzda yürüyüşün tanzimi

Kıtaatı muhtelife yürüyüşlerini istikamet cüzitamına nazaran tanzim ederler. Bunun için kıtaatın muharebe nizamını ahz ettikleri zamanda en müşkil, en çetin şerait tahtında ilerlemeye mecbur kalan cüzitam ve tercihen istikamet kıtası olmalıdır. Ekseri zamanda bir kıtanın düşman piyadesinin müesser ateş mıntıkasına muharebe nizamına girmiş olduğu halde muvasalat ettiği hat, yani ilk ateş mevzi birinci tefkif hattı demektir.İşte bu tefkiften her kola ait kıtaatın ileri yürüyüşlerine gerek kendi aralarında ve gerek mücavir kollara nazaran tashih ve tanzim ederek istifade etmeleri lazımdır. İlk ateş mevzisinde süngü müsademesine kadar ileri hareket evvelce tayin kılınan cüzitam üzerine istikamet kıtası imiş gibi tanzim olunur. Bununla beraber faik bir vaziyet iktisab eden her kıta-ı askeriye kendi tefvikinden bila istifade müesser ateşi ile diğer cüzitamları ileri yürüyüşlerini tezhil ve temine sui etmeleridir. Kaideten bütün cüzitamları mümkün mertebe en ziyade ilerleyen kıtanın hizasına gitmeye gayret ederler. Binaenaleyh kendi mıntıkasında en ziyade ilerleyen kıtanın muvakkaten istikameti cüzitamı olacağı tabidir. Diğer kıtaat bu yeni istikameti cüzitamı üzeirne yürüyüşlerini tanzim ederler. Şu izahatten muharebe tertibatının müstakim ve kademe vari bir şekil alacağı istidlal olunur. İşte bu vechle muhtelif cüzitamlar bilmünavebe yürüyüşün ilk devrelerinde muhtelif defalar istikamet vazifesini deruhte ederler. Fakat bunula asıl istikamet cüzitamı vazifesinin ehemmiyetine bir nakısa gelmez.

Topçu ateşi mıntıkasından mürur

Uzak mesafelerden topçunun dönmekte olduğu araziden geçip ilerleyebilmek sanatı; sadece hasmın ateşinin tesirinden değil aynı zamanda nazarı rüyetinden de sıvışıp kurtulmaktan ibarettir. Beş altı verestden (6596,5330 metreden) itibaren muhacimin esbab-ı atiyeye mebni mesturen yürümeye mecburdur:

(1)-Müdafinin ekseri halatda üzerine gelmekte olan kuvvetin inkisam ettiği gruplardan hasmının efkar ve niyetini keşf ve istidlal edebilir.

(2)- Filhakika böyle büyük mesafattan verdirilecek telafa pek o kadar his olunacak bir derecede olamaz ise de büyük cüzitamların yürüyüş istikametlerini kemal-i dikkatle takip ederek evvelce kendine malum olan arazi mıntıkalarından esnayı mürurunda aynı noktaya şedid ve müesser bir ateş temerküz ettirmek suretiyle istifade eder. Bunun için ateş mıntıkasına dahil olan muhacimin hutut mütekarriyeyi hemen hututu mütebaideye tahvil ederler. Taburlar derhal bir mucib-i talimname topçu ateşine maruz kalınacağı zaman alınacak olan aralık ve mesafatı ahzederler. Badehu bölükler açılmaya başlarlar. Topçunun müesser ateş menzilini mürur etmek için kıtaat (iki ila beş verest, 2132 veya 5330 metre mesafeye kadar) evvala büyük kol nizamlarına dahil olurlar, fakat asıl mıntıka-ı mazrubeyi atlamak için derhal takım kollarına geçerler. Topçu ateşi açılmaya harekatı üzerine pek az bir tesir hasıl ediyor, son harbin netice-i tecaribine nazaran piyadenin harekatına tevkife muktedir olamıyor, işte bunun için bölük aksamıyla icra edilecek sıçramalarla ilerleyişler hemen umumiyetle bu devrede kabil-i istimaldirler. Mesela: süratle bir setre arkasına gizlenmek veya çabucak topçu mermiyandan kurtulmak maksatıyla pek müesser bir surette ateşe maruz olan silahlardan mürur için icra olunurlar. Umumiyet itibariyle bütün muharebe kıtaatı menaviye ile ilerleyip zaman zaman tevakkuf ederek istikameti cüzitamı üzerine yürüyüşlerini tanzim etmeyi unutmazlar. Bu sırada mehacimin topçuları bütün ateşlerini müdafinin bataryalarına tevcih ederek kendi piyadesini ilk ateş mevzisine muvasalatına tevcih etmek için düşmanın topçu ateşini mümkün olduğu kadar körletmeye gayret ederler **[186]**.

Piyadeye gelince: muharebe nizamında kendi topçu mevazinden bataryalar arasındaki aralıklardan ve hatta icab ederse topların arasından geçerek ilerliyor. Bu son suretle hareket olunduğu vakit bütün bataryanın ateş kesmesine sebebiyet vermemek için topçu kumandanının müsaadesini istihsal etmek ve yek diğerini müteakip süratle geçmek icab eder.

Nizam intihabı

Piyade talimnamesi bölük ve takım kumandanlarını muharebe mevzinde alacakları nizam ve vaziyeti intihabta serbest bırakıyor. Bu babda her kumanda kabul ve intihab edeceği vaziyetin havasıl ve menafi' nazarı dikkate almalıdır. Takım kolu, manga kolu, dizile kol, bölük kolu gibi cephesi dar ve az mer'i olan nizamların sevk ve idaresi daha kolay ve araziye nispeten daha ziyade elverişlidir. (Orman, geçit ve emsali mahallerden ensayı mürurda) bundan başka birbiri arakasında yürümek bir sırada yürümekten daha kolaydır. Derin nizamlarda bulunan kıta, cepheye amudi setreler arkasında kemal-i suhuletle tehaffuz edebilir. Fakat buna mukabil yan ateşine daha ziyade maruz kalır. Bir piyade mevzine mütemadiyen ateş eden bir topçuya karşı takım kolu en faydalı nizamdır. Çünkü takımın teşkil edeceği derinliğin ehemmiyeti yoktur. Yürüyüş için takımların manga kolu teşkil etmesi pek münasiptir. Her nev geniş nizamların idaresi gayet müşkil olduğu gibi aynı zamanda da pek ziyade meri bir hedef teşkil ederler. Bu mahzura rağmen cepheye müvazi setreler arkasında da suhuletle tehaffuz faideleri vardır. Piyade ateşine daha az maruz bulunurlar. Sıçramalar ile ilerlemeleri daha kolaydır. Binaenaleyh uzak topçu ateşi mıntıkalarında dar ve derin cepheler (manga kolu gibi) piyade ateş mıntıkalarında ise vasi ve geniş cepheler alınmalıdır. Derin nizamda bulunan piyade askerleri hasmın topçusu tarafından keşfedilirler de müteakip ateşe maruz kalırlar. Bu cihettende umkı az bir nizam ahzı daha ziyade mucib-i faidedir. Velhasıl kabul ve intihap olunacak araziye en ziyade uygun yani düşmanın rüyetinden en ziyade mahfuz ve mestur olandır.

(Mabadı var)

Süvari ile müşterek manevralardan sonra (Fransa) bazı mütalaat

Müşterek manevraların bi'l-hassa son günü tedkik için pek müsaid ve zengin idi. Tahattur edilir; mes'ele üç fırkalık bir süvari kolordusunun bir piyade fırkasının tam zamanında meydan-ı harbe yetişmesine mani' olmasından ibaret idi. Her iki kısım hakkında, hakikatte olduğu gibi bir süvari kolordusunun sadece bir piyade fırkasını men' için hareket ettirilmesi münâsib olamayacağı mütalaasından dermeyan edildiğini işittik. Fakat nemize lazım, kabul edelim! Bir manevra vazifesini asla münakaşa etmemek lazımdır. Bundan müdür-i harekatın nasıl bir ders vermek istediğini görüp anlamağa çalışmalıdır. Farz edelim 39.ncu fırka mefruz olsun; yine manevradan ki alınan dersler her halde daha az bir kıymeti haiz olmaz idiler.

Bir piyadenin yolundan alıkonulması istenildiği vakit ta'biye mûcebince, onu her halde tüfek veya top ateşiyle ta'ciz ve it'ab etmek icab eder. Ta'ciz edebilmek için hücum nakatını tezyid etmek lazımdır. Diğer cihetten de kendini ihata ettirmek ihtimaline mebni ta uzakdan taarruz etmek faidelidir. Bunun için topçuyu pek çabuk isti'mal etmek icab eder. Öyle ise şimdi süvarinin en münâsib tarz-ı inkisamı: Parçaların sûret-i zahirde en ziyâde kabil-i hareket olabileceği vechle zayıf olması fakat bununla beraber her birine bir batarya top terfik edilebilmesidir. Buda devre devre işi hal edebilecek olan livalara taksimden ibaret olacaktır. Eğer bizim söylediğimiz vaz'iyete müşabe bir vaz'iyet ta'biyeviyeden tefekkürü kabul idiler ise biri zırhlı olmak üzere, livası ikiden fazla olan fırkalar ile hareketten, süvari kumandanının her fırkanın zırhlı livasını her ihtimale karşı ihtiyat teşkil etmek üzere tefriki tasavvur edilebilir. Bu, ancak manevranın sonunda "Buvadomolen" fırkası tarafından-şera'it-i muhasala tahtında- bi nihaye muvaffakiyetler ile tatbik edilebildi. Buraya kadar hafif ve ağır süvari livaları düşmanı sade ateşleriyle ta'ciz ve it'ab etdiler; binâen aleyh düşman yoruldu. Maneviyatı münkesir oldu ve neticede (zırhlı) ağır süvarilerin te'sir kat'ilerine mukavemete gayr-ı muktedir kaldı **[187]**.

Bu fırka tarafından ta'kip edilen bu usul tabi'yenin her üç fırkanın taksimatını nazaran kabulü mümkün değildi. Biz bunlardan bir fırkanın muhakkak ikili livadan müteşekkil olması ve bilhassa birinin zırhlı bulunması lazım olduğuna yeni ve mübrem bir delil çıkarıyoruz.

Bir ordunun ilerisinde ve cenahlarında süvari kümeleri için müsait mahal mevcut olmalıdır. Diğer cihetten de mevki', umûmîyetle her iki tarikin saha-yı harekatı aynı cihette bulunabilecek vechle olmalıdır. Ancak bu şera'it tahtında süvari müsademisi tarafından orduları arasında vuku bulabilir. Bu müsaadene de zırhlı süvarilerimiz bütün kuva-yı mevcudelerinin hasıl edecekleri tesir-i manevi ile birdenbire zuhur ve icrâ-yı tesir edeceklerdir. Fakat hepsi bundan ibaret değil: Her iki hasım ordular birbirlerini taht-ı hakimiyetlerini almaya çalışacaklardır. Cephe müsademesinin tahdidine gelince bugün öyle add edilebilir ki harbin cereyan-ı umûmîsine aid verilecek karar her iki tarafın süvarisine göre hasıl olacaktır. Ordu eğer hasmına tevfik etmiş ise miktar-ı kafi kuvvetleri daha yorgun bulunan bir düşmana karşı onu taciz etmeye, birçok günler devam edecek mütemadi müsademelerde yorgunluklar, müşkil mahrumiyetler ile hasmının maneviyatını kesretmeye me'mur ve tefrik edecek. İşte ihtiyat süvarilerimiz (ağır süvari alaylarımız) burada işimize

yarayacaktır. Öyle ise şimdi onları süvari fırkalarına dağıtmak mı yoksa hafif süvari makamında isti'mal etmek mi daha münasiptir? Bir yere toplamak ve sonra her türlü hüsn-ü hizmette bulunabileceği bir zamanda makulane bir sûret sevk ve idare etmek daha doğru, daha mercuh değil midir? Verilecek cevap vazih ve meydandadır. Kadro kanunu projesi mûcebince 13.ncü zırhlı livası 31.nci dragon fırkasıyla birleşecektir. Şimdiye şimdi biz de 12 zırhlı alayı için imali fikir edelim! Biz her birini (üçü zırhlı biri hafif süvari olmak üzere) dörder livalık, iki fırka halinde toplamak istiyor idik, bundan sonra da meşgalenin mühim kısmı ta'lim ve tedrislerinin sûret-i istihdamları nokta-ı nazarından idaresi olacaktır.

Ağır süvari (zırhlı) tamamıyle muayyen vaz'iyet sevkü'l-ceyşde hareket etmek isteyen bir serdlik elinde yegane bir vasıta, yegane bir alet ihtiyattır. Onları müfreze muhârebelerinin ta'biye sahaları arasında birden bire ve tam vakitde çıkartarak isti'mal edecektir. Manevralarda ki böyle na mücemmel isti'maller yalnız efkari tamamıyle alt üst etmeğe kafi' gelmekle kalır. Harpde ise müfrezeyi ve hareketinde ki maksadı büsbütün mahv edebilir. Eğer bu alaylar kendilerinden beklediğimiz işleri yapmağa muktedir olurlarsa işte ancak o vakit muzaffer olabiliriz.

Mütaalamıza süvari manevralarının ilka ettiği daha bazı mülâhazat ile nihayet veriyoruz. Şöylece hülâsa edelim:

"Sade sevk ve idare harbi kazanır"

Öyle ise:

1-Kuvvetlerin teşkilâtı hakikatte mevcud olabilecek şera'it dairesinde sevk ve idareye teshil edebilecek tarzda olmalıdır.

2-Süvari fırkalarından pek ziyâde müteferrik kuvvetlerin harekat-ı tabiyivesiyle tamamıyle ünsiyet hasıl etmelidir.

3-Bu kuvvetlerin (kümelerin) teşkili için dragon alaylarını bir araya toplamak ve süvari mikdarını tezyide mecbur olmadan fırkaları yeniden tanzim etmek lazımdır.

4-Esasen dört alaylı süvari fırkaları kaldırılmalı, yerlerine "dörder liva ile üç ? bölüğünden mürekkeb iki grup ve yine ayrıca iki süvari bataryasından mürekkeb diğer iki grup"dan müteşekkil fırkalar kaim olmalıdır.

5-Her piyade fırkasına yarım alay düşman şartıyla fırka süvarisi olmak üzere 23 alay süvariye lüzum vardır. Bunlardan bir kısmında tam bir alay da bulunabilir.

Mütebaki süvarimiz, beheri (biri ağır ve üçü hafif süvari livasından mürekkeb) iki ağır süvari ve (üçü dragon biri hafif süvari livasından-fakat sade sonuncu müstesna olmak şartıyla dört dragon livasından mürekkeb) beş dragon fırkası ki cem'an yedi fırkamız kalıyor.

Bu yedi süvari fırkası, beheri iki yahud üç fırkadan müteşekkil olmak üzere üç daimi müfettişliğe taksim olunmalıdır.

Avusturya Manevraları (*)

13 Eylül'de birbirinden 80 kilo metre uzak bir mesafe ile ayrı bulunan iki ordu ileri yürüyüşe başladılar. Şimal ordusu, önünde ki 45.nci Londre fırkasını geri

---

(*) Son Avusturya-Macaristan manevraları hakkında ki "Frans Militer"in bu tenkidini kısmen nakl ediyoruz. Manevralardan edilecek istifade başlıca eylülün 13 ve 14.ncü günlerinde toplandığından bizde bu son devreye aid aksamı, ba husus Avusturya-Macaristan ordusunun vaz'iyet-i maddiye ve ahlakiyyesini gösteren hatimeyi nakl etmekle iktifa ediyoruz **[188]**.

Püskürterek üç kol ile "yeskid"i mürur ediyordu; akşam üstü cenub-ı mailelerine (versanlarına) muvasalât edilmiş idi. 10.ncu kolordu "Alsonpagoni-Kişgoz"da, 10.ncu kolordu "Ladomer Gavza ve Kormori"de, 43.ncü Landver fırkası da Layoriza vadisi dahilinde "Mezola Huroç" da bulunuyorlardı. Ordunun cephesi 40 kilo metreye tenzil edilmiş idi. Bütün aksam arasında irtibat te'sisi tamamıyle mümkün idi. Cenub ordusu gerek tab'iyet arazi ve gerek yolların ağ derecesinde kesreti hasebiyle pek müsaid bir mevzu'da bulunuyor idi. Bütün kuvvetini ister ise merkezde tecemmu' ettirerek 10 metre ise iki kısma ayırarak harekat-ı taarruzıye icrâ edilecbilecek idi. Son cenahda ki 6.ncı kolordu iki fırkadan mürekkeb idi.

Harekatını (Arşidük Frederik) ordusunun cibali mürur edeceği zaman hemen taarruza kalkmak üzere tanzim edevilirdi; fakat tamamıyle müterediddane ve pek az ma'kulane bir tarz-ı hareket yukarıda ki büsbütün sûretde mukabele eder gibi oldı. Ayın 13.ncü akşamında ki, cenub ordusu bilakis onu bekleyebilir idi. Son cenahını (ilerleyen cenah) tahkim arzusunda bulunduğuna rağmen kuvvetinin 8'de beşi (üç fırka) sağ cenahda (Görime-Şiponi) mıntıkasında tahşid etmiş idi. Gerek bu ve gerekse bilhassa eyer-barsata demir yolunun elde bulunması hücumu sola celb ve davet ediyordu.

Öyle görünüyor ki şimal ordusu ayın on üçünden on birine nisbetle daha çok

müsaid bir vaz'iyetde bulunuyor idi. Halbuki cenub ordusu bilakis ibtida'isinin kazandığı birkaç faideli kayp etmiş idi.

Mâhâza tehlikenin büyüğünü atlatdı, şimal ordusu Landever fırkasının yirmi kilometre daha şarkda olduğunu nazar-ı dikkate almadan birbirinden yirmi kilometre uzak ayrılmış idi? "1.nci 11.nci kolordular". Buna mukabil karşıda ki cenub tarafın 30 kilometrelik bir cephe üzerinde ister ise iki düşman kol ordusundan her hangi birini üç fırkasıyla bilecek beş fırkası mütehaşşid bulunuyordu.

14.ncü gün, cenub ordusu için daha az müsaid idi. Fakat bütün kuvvetlerini hücum etmek ve düşmanın "Alz ve bağroni" de ki müteferrik olan sağ cenahı dövmek için (10.ncu kolordu) sola göndereceği yerde general (Fon Fran) kendi fikr ü içtihad zatiyesini terk etmedi. Üç fırkasını, daha doğrusu sağ cenahda ki tefavvuk hakikisini iki fırkaya beyhude bir cephe taarruz ile işgal diğer bir fırkası ile ordunun cenahını setr ile iktifa ederek sui isti'mal etdi. Bundan başka (her neval) fırkası (37.nci fırka) Macaristan'dan şimendüfer ile gelmiş manevra istikametine taarruz ediyordu. Halbuki general (Fon Fran) onu tekrar bindiriyor. Ve daha safa doğru sürüyordu. Barisna şimendüferinin bidayetinde olması vak'ı muhârebe hattına daha doğrusu muayyen olan sol cenaha kadar kemal-i emniyet ve serbesti ile götürmeği teshil ediyordu.

Şimal ordusu, hasmın daha yanlış harekatı ile tashih edilmiş olan kendi hata alud mevki'ne rağmen general (Fon Fran'ın) hatalarından istifade etmeğe mecburdu. 10.ncu kolordu şiddetle 6.ncı kolorduya hücum ve sağ cenahını ihata eder iken muvakkit merkez kolu "Felezid dinikoz" etrafda ki 6.ncı livasının te'hirinden dolayı biraz gecikmiş olduğu halde yine tam ortaya vasıl olabildi.

General (Fon Fran'ın) hangi fikre teb'an hemen tamamıyle kendi karşısında altı fırka bulunan bir noktaya dört fırkasını cem' ederek vaz'iyeti birinci gününden daha az ehemmiyet verdiği şayan-ı sualdir? "Revo militerdir letarendez" general bu gramına i'zah ve tenvir edeceğini ümid ederiz.

13.ncü Landver fırkası (şimal taraf) biraz münheni bir hat üzerinde şarka tevcih hareket ederek müteharkiz ordunun sağ cenahına esasen kendisinin celb ve davet ettiği vechle pek na müsaid ve müdhiş hücum icrâ edilebilirdi. Fakat efradın yorgunluğu fırka kumandanına manevranın sondan evvel "Şiterviko"ya muvasalâtına müsaidde etdi ve hareketi netice-i umûmî üzerine hiçbir te'sir yapamadı. Tamamıyle müteveffâ kaldı.

Avusturya-Macaristan kıt'aatı bu yorucu manevrada şayan-ı dikkat bir metanet ve tahammül ibraz etdiler. Kuvvetten düşünceye, zayıf ve na tuvan kalıncaya kadar yürümek içtinab etmemek hemen ekserya her büyük manevrada vaki' olur. Mâhâza "nev'yi fırkaya prese"nin muhâbir-i askerisi bu sene, bir çok piyade bölüklerinin yorgunlukdan çadırlarını kurmaya, konak mahalline birleşmeğe cesaret edemeyecek yolların etrafında ki hendeklerin içinde karmakarışık yttıklarını görmüş idi. Sevkü'l-ceyş yorgunluğun ve tarz-ı meşinin ta'yin ve tahdid edilmediğini ileri sürerek erkan-ı harbiye reisi Konradı mes'ul add ediyordu. Bu tenkıyyede biraz efrat vardır. Fi'l-hakika yorgunluğun derecesini temdid ve ta'yin etmek ve bunu îfâ edilecek şu vazifeyi nevarin ettirmek kolay değil pek güçdür **[189]**.

Avcının fikri teşebbüs ve istiklaliyetinin tevsi' ve inkişafı hemen bütün ordularda olduğu gibi burada da bir rehavet ve kat'iyetin birbiriyle olan irtibatında bir zafiyet hasıl ediyor. Kezâ Alman usul-ı terbiyesiyle yetişmiş bir çok zabıtan büyük manevralardan son derece me'yus oluyorlar, kıt'alarının levin elzem irtibat ve şiddet inzibattan daha ziyâde elzem olan kuvve-i ahlakiye gittikçe kaybettiklerini söylüyorlardı. Şüphesiz bu vasi' manevralardan en ziyade istifade edenler büyük rütbeli zabıtan ile erkan'ı harplerdir. Belki bu ihtisasta onun da tesiri vardır. Mâmâfih hakikatte de efradın muhtelif cinslerden mürekkep olmasından, umûmî ve hakiki bir fikr-i milletin adem-i mevcudiyetinden ve piyade için üç sene hizmet-i askeriyenin faydasız veya ve yanlış yere muhafazasından Avusturya-Macaristan ordusunda büyük bir füturubi tabi mevcuttur. Belki bunu kendilerinden his bulanlar bile bile karanlıkta bırakılan noktalardır.

Bundan başka daha trenlerin tanzim ve idaresinde de büyük büyük intizam intizamsızlıklar oldu. Lakin bu defa seyyar hattına geçen senelerde olduğu gibi şayan-ı terahum bir sûrette bölüklerini arayarak dolaştılar hatta öyle denebilir ki avcı hatlarından bile ayrılmadılar. Netice olarak çorbanın askere hemen hamane kadar elzem bulunduğu anlaşıldı; bu gayet basit hakikatin ve bu birkaç erka-'ı harp zabıtin olsun yetene bilmesi de az bir muvaffakiyet değildir.

Şuenât

Arz-ı Şükran

Zat-ı şahane naciz risalemizin birinci cildini lütfen kabul buyurarak gazetemiz ser muharriri Mehmet Zeki Bey'i Saray-ı Hümâyunlarına celb etmişler ve bütün

Osmanlıların hakiki bir pederi bulunduklarını herkese olduğu gibi bu def'ada hakk-ı acizanemizde ser yaverleri Salih Paşa hazretleri vasıtasıyla tevcihât ve taltifât-ı tacidarları ve teşvikât-ı şahaneleriyle delsir ederek isbat buyurmuşlardır. Bu vesile ile teşekkürât ve ihtiramât bi nihayemizi zat-ı şahenşahilerini arz eder ve ömr-ü afiyet hümayunlarının devam-ı izdiyadını temenniyatını tekrar Cenab-ı Hak'dan niyaz ederim.

Askeri Balonculuk

(Vossise Zaytung) gazetesinin beyanatına nazaran me'murin-i askeriye 1912 senesinden itibaren askeri balonlarını taksim etmek fikrindedirler. Şimdiki halde bunların merkezi Berlin civarında Dobriç'dedir. 6 ila 12 baloncu müfrezesi şark ve garb hududlarına ve sevahilin belli başlı nakatına sevk edilecektir.

Bu fikrin 1912 Teşrin-i evvelinde kamilen mevki' husule geleceği zan ediliyor. Dobriç yine askeri balon merkezi olarakkalacakdır. Burada önceden gelen ve şimdide tasdiknâmelerini almış olan bir takım baloncu zabitan mesleklerinde ki veza'if-i husûsîyelerini îfâya hazırlanıyorlar. Hal-i hazırda Dobriç'de ameli balonculukda tekmil etmiş yetmiş zabit mevcuddur.

Fransa

Muhâfız Köpekler

Tol'den:

(Tol)ün müteferrik karakollarında bulunan barut mahzenlerine birkaç def'a geceleri meçhul şahıslar tarafından girmek için teşebbüsler vuku' bulması üzerine zaten pek çok olan karakol hizmetini tezyid etmemek için 20.nci kolordu kumandanı atideki postalarda muhâfız köpeklerin istihdamını emr ve kabul etmişdir: Orjest, Garlfol postalarında ve Demarten barut mahzeninde Etan de Yazund postası Şano, Povan Dojor, Bovladi, Etan Dopa, Serond, Buse-i baron mahzenlerinde.

Yukarıda ta'dad edilen postalarda bulunacak olan bu köpekler kolordu tarafından iâşe edileceklerdir.

Tol'de ki kabil-i sevk balon postasında bir muhafız köpek lazımdır. Oradada son 26 Teşrin-i evvelde nöbetçi birkaç şahıs tarafından duçar-ı tecavüz olmuş idi.

İngiltere

Harb Aeroplanları

Londra 16 Teşrin-i sânî:

Rovayal Onitel maarif şu'besi salonunda İngiltere ordusu baloncu zabitanından Yüzbaşı Borke'nin verdiği bir konferansda "istikbal harblerinin ibtidasında muhasım orduların balonları mümkün olduğu kadar seri' bir sûretde birbirinin kuva-yı askeriyelerinin tahşidatı hakkında ma'lûmat almaya çalışacaklarını" beyan ve ber vech-i ati devam etmişdir.

"Aralarında muhasemenin daha ilk ilanı gününden itibaren aeroplanların hemen mevki'-i isti'male konacakları kaviyyen melhuzdur. Çünkü, keşf için en müsaid olan bu yevm aletin nazarından küçük bir zaman esnasında seri'an gaib olabilmek son derece haiz-i ehemmiyetdir."

Miralay Hunter Vaston müstakil çok mikdarda vesa'it heva'iyyenin isti'mal edileceğini aynı sûretle tahmik ediyor **[190]**.

Japonya

Süvari manevraları

Her sene, umûmî manevralardan evvel husûsî süvari manevraları icrâ ettiler. Bu sene bu süvari manevraları Meyv, Evdari, Mikava civarında yapıldı ve altı gün devam ettiler. Şark tarafı dördüncü süvari livasından, garp tarafta üçüncü süvari livasından teşkil etmiş idi. Rus-Japon seferinde süvari hidemâtında kesb-i temyiz etmiş olan "General Akıvma" bu manevralarda müdür hareket idi. Bütün süvari miralayları bulundular. Son harbin nesaice nazaran ihtiyaç-ı kat'i hissedilen bu esna-yı harpte adem-i mevcudiyetinden dolayı Japon süvarisini ekseriya noksan ve fena bir vaziyette bırakmaya sebep olan süvari topçusundan dahi her bir livaya birer batarya terfik edilmiştir

İsveç

Askeri Balonculuk

Fransa'dan balonculuk müsabakasından avdet eden istihdam yüzbaşısı Hamilton avdetini müteakip askeri balonculuk sanatının tarz-ı tahsili hakkında bir layiha neşr etti. Balonculuk ta'lim ve terbiyesinin atide ki sıra ile yapılması lazım geldiğini ilan ediyor:

1-Seyahat-i hevaiyenin ilk evvela Kerevi balonlarla su'ud, sükut tecrübeleri yaparak hazırlanması.

2-Verilen noktaya gidebilmek için "Aerodrom"da seyahat edilmesi.

3-Havada tayin-i cihet muhtelif istikametlere tevcih.

4-Civar orduların üniformalarıyla usul-ı tabiyelerinin tedris ve tahsili.

5-Baloncuların manevralara iştiraki.

Ecnebi fabrikalarında balonların tarz-ı inşa ve istimallerini öğrenmek üzere makinecilik sanatına vukufu olan birkaç zabit ve küçük zabitin gönderilmesi de faideli olacaktır. Yüzbaşı Hamilton Brekent (bi plan) sistemindeki balonları pek ziyade medh ediyor: Bunların adi yollar üzerinde nakilleri için kanatları birkaç dakika zarfında geriye doğru bükülüp kıvrılabiliyormuş.

Almanya

10,5 Santimetrelik yeni sistem hafif sahra obüsü

Tarih-i icadından beri birçok tenkidata sebebiyet veren 10,5 santimetrelik hafif sahra obüs bataryaları hemen on sene kadar kol ordular tarafından isti'mal edildiler. Bi'l-ahire aynı çapta ve kundak üzerinde geriye teper, kalkanlı diğer bir modeli daha kabul edilmeye başlandı. Mâhaza bunda da eski namlular isti'mal edildi. "Arma bilat" gazetesine nazaran şimdiye kadar birkaç kol orduya bu 1909 modeli hafif obüslerden verilmiştir.

Cemahir-i müttefike

Hollanda sistemindeki Salamon tahte'l-bahri büyük bir derinliğe dalmak için yeni bir müsabaka-yı bahriye de bulunmuştur.

Gemi 16 mürettebatı ile birlikte bir ceharik saatte ziyade 44 metre derinlikde kalmış, hiçbir hadise vuku' bulmamışdır.

Harbe hazırlık

(3)-Süvari

Sûret-i isti'mali: "Süvari atlı olduğu vakit kılıcıyla, müsademesinden; yaya olduğu vakit tüfeğinden istifade edilir" "Süvari kendi topçusu ile teşrik-i mesai eder"

(Süvari talimnâmeside madde 366) 16 Mayıs 1899

“Yanaşık nizamda hücum süvarinin kaide-i esasi esasiyesidir.” 377 süvarinin vazifesi “keşifte, emniyet hidemâtında, muhârebede” mevcud add edilebilir. Biz sade keşif ile muhârebe vezaifini mütalaa edeceğiz.

Keşif (1)

Yaya cenginin tezayüd-i ehemmiyeti-Meşhur ve na medar Ataman plato Kazaklarının varis-i hakikileri bulunan Rus süvarileri Mançuri’de birçok harikuladelikler gösterdiler; fakat neticede hiçbir şey olmadı, niçin?

Bu muhârebede araziye ait bir takım esbab-ı husûsiye mevcud idi. Bu dereli tepeli ve dağlık arazide ekserya mesafe 400 yahud 500 metreden ibaret kalıyor idi. Keşif kolları ekserya pusudan korkarak yere iniyorlar.

Süvari kıta’atı kendilerini yaya keşif kolları ile muhafaza ederdiler! Süvari bataryaları hemen her vakit süvarinin harekatını duçar-ı tehir ederdi, binâen aleyh bir yardımcı değil bilakis bir yük, başlarına bela olurdu.

Fakat böyle bir vaz’iyet-i husûsîyeden istihsal edilen netayici umûmâ teşmil etmek muvafık değildir. Süvarinin daima baş kumandan tarafından isti’mali her vakit ma’kul olamaz gibi görünüyor; düşmana ait her aldığı ma’lûmata inanıp onu harekât-ı ta’biyivesine bir esas kabul etmesi münâsib olamaz:

Mayıs evasıtında doğru Miçiko livası sağ ilerisinde, Kareninkamp fırkası da sol ilerisinde istikşafı te’min etdiler: Miçiko livasından sekiz zabit keşf kolu ile keşfe me’mur bir takım Kazak bölükleri gönderildi; sadece zabit keşf kolları muvafık olabildiler, diğerleri Japonların muhtelif ve mutevasıt birçok müfrezeleri tarafından tecavüz, mümânaata ma’ruz kaldılar, kısm-ı azamı düşmana tesadüf edemedi. Ve sadece bir muhit mer’iyi istikşafdan başka bir şeyi yapamadılar; ma’lûmât ancak Çin casusları vasıtasıyla alınabildi **[191]**.

Reninkamp sırası mürurundan sonra (kroki)yi aramaya me’mur olmuş idi. General Reninkamp (Saimateşe)de kaldı. Ve oradan Kazak bölükleri ile keşf yaptırdı. “Düşman bir taburdan fazla piyade ile yarım süvari bölüğü idi. Bir Kazak bölüğü yere indi. Ve ava çıkdı; diğeri atda kaldı. (Yüzbaşı Didedan) Mâmâfih keşifde o kadarla kaldı. “Süvarimiz ric’ata mecbur oldu, çünkü düşman daha bir tabur piyade ve bir batarya top ile takviye olundu” (Noviye vermeye, yüzbaşı Eletes) “Sidyapo tecade süvarimiz üç saatden beri mütemadiyen harp ediyordu. Japonların iki buçuk tabur piyade ile takviye edildiler; bunun üzerine bir mekiler ric’ata mecbur oldular”

(Yüzbaşı Eletes)

İşte Kazaklar ile yapılan keşiflerden istihsal edilen netayic şunlardır.

“Rus-Japon seferi endahtın sürati, tüfek menzilinin tezayidi, araziden istifadenin azamiyeti hasebiyle istikşafda pek büyük müşkilât gösterdi. Eğer hakiki keşf yapmak istenilir ise muhakkak harp (müsademe) elzem ve zaruridir” (Miralay Veld Bolsek)

“Hal-i hazırda-keşf-mes’elesini hal etmek için müte’addid def’alar yaya ve atlı olarak muharebeye koşmalıdır.” (Miralay Veld Bolsek)

Rus-Japon muhârebesinde perdeler (emniyet hututu) sunuf-ı saliseden terkib iden ve geçitleri, sırtları, boyunları, köyleri… Muhafız eden müte’addid gruplar ile teşkil edilmiş idi. Cenahlarda, süvari mikdarı tezyid edilmiş müfrezeleri düşmanın ani hücumlarını men’ ve taarruz-ı umûmîyi ihzar ediyordular. (20 ila 30 süvari, 2 ila 4 bölük piyade, 1 batarya)

(Mabad-ı var)

Harlem Monoplanları

Kar’ilerimiz fenn-i seyahat-i heva’iyede ki terakkiyâtı daima ta’kib ettiğimizi bilirler. Bu hususda pek ziyâde haiz-i vukuf bir zat olan “Baron Dö Korf” ile görüşmeğe muvafık olduk ve hemen biraz izahât taleb etmeğe müsaraat etdik. Mûmâileyh büyük bir zat ile teklifimizi kabul etdi. Bu izahat adeta pek müfid bir ders teşkil ettiğinden intizar-ı umûmîye ye vaz’ını münâsib gördük:

Mösyö Baron Dö Korf’e ilk evvela en çok satılan ve en ziyâde itimada kesb-i liyakat eden aeroplanların hangi cins mevzu’unu sorduk; en mükemmel alatın itiraz-ı kabul etmeyecek bir derecede Harlem Monoplanları olduğu cevabını verdi ve sebeb-i rehcanını dahi ber vech-i ati i’zah etdi.

İskelelerin inşasında ağaç istimal edilmiştir, çünkü gayrı muntazam bir sükut halinde pek ziyâde mukavemetlidir. Ekserisinde üzerine bir kol istinad eden bu gök kafesi çubukları çelikten yapılır, aynı sûretle merkez zaviyelerinin üzerine uzun bir kol rabt olunur.

Bunun her iki ucuna pıtomatik ile muhat iki şah çarh konur. Bu ne taraftan rüzgar eserse hemen o istikamete tevcih edecek sûrette yapılmıştır. İşte bu sayede mukavemet-i hava’iyeyi azaltır ve eğilmekten kurtulur.

Müsademe-yi sükutun şiddeti ve atîdeki alat vasıtasıyla ta'dil ve tahkik edilmiştir:

1-Lastik tekerlekler; 2-Kauçuk halkalar; 3-Elastiki kollar, çubuklar; 4-Makinenin heyet-i umûmîyesi arasında; 5-Birtakım mekanizmalar; 6-Oturacak yerde mevcut birtakım mekanizmalar;

Kanatlar her iki taraftan kauçuk ile setr edilmiş (erimiş lastiğe batırılmış) olan bir kumaş ile mesturdur. 13 metre uzunluğu ve 300 metre mezba' mesaha-ı satimesi vardır satıkları kumaşı tesirat-ı havaiyeye karşı tamamıyla muhafaza eden **[192]** bir madde ile ayrıca setr olunmuştur, bunun sayesinde kanatlar hatta yıkatabilirlerde. Halbuki sair bütün sistemlerde bu gayr-ı mümkündür. Rüzgarın kanatların ucunda husule getirdiği kasırgadan (reh devar, rüzgarın dairevi devr etmesinden) kurtulmak için bunların uçlarına dairevi bir şekil verilmiştir ki aynı zamanda da nazara pek hoş görünür ve manzara almışlardır. Kanatların elastikiyetinde mevcut olan bir ta'dil ile hemen tamamıyla düz olmayan arazide bile su'ud etmek mümkündür. Harlam dümenide pek ziyâde basit ve kullanışlıdır. Dümen ile parmaklıklar her istikamete tevcih edilebilirde baloncunun tamamıyle göğüs hizasındadır. Bunun üzerinden de bakılabilir. Baloncunun kumanda ettiği kısım ile asıl parmaklar biribirine muvazidirler. Verdiği istikameti hemen diğeride ahz eder.

Manivelaların frenini sıkıştırmak son derece kolay bir hareketle vuku' bulur. Seyr-i kanatların bir kısmı sayesinde de saçılmaya karşı muvazene istihsal edilmişdir.

İstikamet tebdili otomobiller müşabe bir (volan) rehber muavenetiyle icrâ ediliyor. Dümenin bu tarz taksimi aynı manivela ile bütün istikametlere doğru tevcih ve tahrik ederek yapılan ciddi tecrübelere nazaran kabul edilmesidir. Tanzim manivelalarından sonra "pilote" derununda su'ud husûsatı ile muvazaf bir de manivela vardır.

Makine iki metre 70 santimetre tûlünde birkaç ağaö kol vasıtasıyla tahrik ediler. Doğrudan doğruya makinenin ilerisine mevzu' bir arğ silindiri üzerine rabt edilmiştir. Bu sayede motorun harekatından makinelerin müsvaser olmasının önü alınmış olur. Kol heman bütün motoplanları olduğu gibi ileriye mevzu'dur. Dört silindirden beheri biri biri arkasında olmak üere konmuşdur. Bu sayede havaya karşı en son derece-i mukavemet iktisab edilmişdir.

Fuse olarak maket-buğ sistemi isti'mal edilmişdir. Baloncuların oturacakları

bir vasih motorun arkasına bir sukut esnasında kırılmasına mani' olabilecek bir tarzda konulmuşlardır.

Sadece eylül ayı ibtidasında Harlam mnoplanları ile 1000'den fazla tıran yapılmıştır. Dresden şemtice kadar yapılan bir tıran esnasında 130 kilometre bir sürat iktisab edilmişdir.

Harlam imalathâneleri makinelerin sürat-i hareketine pek ziyâde ehemmiyet verirler. Çünkü bu sadece bir spor kıymetini haiz olmakla kalmayıp belki en ziyâde bir aeroplan için şayan-ı ehemmiyet hasa'il arasına girer.

Sıkletler iki saatlik yağ ve benzin ile birlikte 90 kilogramdır. 1 saatlik tayran için 21 kilogram benzine ve 3 litre zebun yağına ihtiyaç vardır.

Bu Harlam euro planları Alman Harbiye nezaretinin hemen bütün şera'itini iktisaba muvafık olabilmişlerdir. Çünkü bunun içindir ki mezkûr şimdiye kadar müteaddit mono plan satın almışdır. Bunların beherine beherinde iki adem ve 3 saatlik tayran için kafi levazımat taşıtabilir.

Harlem monoplanlarında staj dopilon makinelerin altındadır. Bütün diğer modeller gibi üstünde değildir, müvazene te'sis bu sayede gayet kolaylaşmıştır. Bizim "uçmayı öğrenmek o kadar güç müdür?" tarzında vuku' bulan sualimize de cevaben:

Mösyö Baron de Korf atideki tarzda tahsilatına devam etti:

Bunun için ilk evvel aceminin sandalyeye oturarak havada durmaya alışmasını icab eder. Bu sûretle birkaç tayrandan iki dümenlisine binmeye cesaret edebilecek bir dereceye vasıl olur. Önceki tayrandan istikametin muhafaza olunduğunu görerek kendisinin de bizzat tevcih-i istikamet edebileceğini zan ve tasvir ile, fakat bu kafi' değildir. Aynı zamanda manivelalarını hangi kuvvetle tahrik edeceğinide bilmelidir.

Kendisinin tuttuğu dümen baloncuğuna merbuttur, o mahsus biraz güçtür; acemi bu sûretle serbest kalır ve eğer bir tehlike his eder ise hemen kendisininkine bırakır. Böyle birkaç tecrübeden sonra artık acemi yalnız başına tayrana cüret için kendisinde kafi bir emniyet ve itimad tuyar.

Şeyşu torpilleri

"Albeng"de F.Şeşu Alman Daru'l-sinaileri bütün dünyanın en kadim ve en mühim fabrikalarından ve hususiyle Almanya'nın en büyük destgahlarından ma'duddur.

İşbu Daru'l-sinailerin harp ve naknıye ve sefa'in-i saire inşaat ve teslihâtı nokta-ı nazarından Almanaya'da olduğu kadar memâlik-i ecnebiyede dahi şeho teşkardır. Fakat biz bu makalemizde mezkûr fabrikanın yalnız **[193]** bir şuebasından yani torpil inşaaından iktisab ettiği şöhret ve mağrufiyetten bahs edeceğiz. Şeyşu destgahları torpil inşaatından yalnız Almanya'da birinciliği kazanmayıp İngilizlerin belli başlı emsali torpil fabrikalarıyla bi'l-müsabaka ihraz rechaniyet etmişdir.

İlk def'a olarak 1860 senesinde Withehead tarafından İngiltere'de torpil inşa kılınmış ve pek kısa mesafelerin kabil-i isti'mal olmasından ikinci derece bir ehemmiyetle telakki olunmuşdur. Bil-ahire torpilden bi hakk istifade olunabilmek için husûsî vapurlar inşası ve bu sûretle mesafe-i lazımeden düşmana takrib olunarak isti'mali çaresi tefekkür olunmuşdur.

Torpil gemileri ta'yin kılınan bu vapurların kıymet-i hususiye fenniyesi labid idi. Çünkü müddet-i medide gayr-ı müdde-i kalabilmek için adetine küçük ve sürât seyre mülkiyet için makinesinin büyük ve metin olması iktizâ ediyor idi. Bunca müşkilâta rağmen Şeyşu destgahları mükemmel ve kuvvetli makineleri sayesinde en âlâ şera'iti haiz inşaatı muvafık oldu.

Torpil makinelerinin kuvvet ve mukavemeti ve aynı zamanda imkan dairesinde hafifliği, en birinci cinsden çelik isti'mali Daru's-sinainin esbab-ı tağufundan biri olmuşdur. Bunlar sayesinde kuvvet ile süratin nisbeten kısa bir mesafede birleştirilmesi mümkün olmuşdur.

1877 senesinde inşaat-ı mezbure Rus hükümetin nazar-ı dikkatine celb ettiğinden Şeyşo fabrikasına bir torpil gemisi sipariş ederek ikmalini müte'akib şimendüfer ile Petersburg'a sevk ve tecrübesi icrâ kılındı. İsti'mali kılınan netayic fevkalâde görülmekle on torpil daha sipariş edildi. Bu tarihden itibaren Şeyşo torpilleri iktisab-ı söhrete başladı.

Bu yeni torpillerin ibadı yirmi metre tûlünde ve üç metre otuz santim arzındadır. Makine hususî kazgan ve silindiri muhtevidir.

(Mabadı var)

Telefunken telsiz telgraf şirketi

Bu şirket 1903'de Berlin'de o zamana kadar ayrı ayrı kendi hesablarına çalışmakda olan iki mühim elektirik kumpanyasının ittihadıyla teşkil etmiş idi: Simen

Halsek ve alkemenyon ele getirisi sibat ki keze lişafet. Nazariyat nokta-ı nazarından Telefunken şirketi bir simen ve silabı arko nazariyelerini birleştiriyor. Bu sistemlerin her ikisinin telsiz telgrafın terkisine pek ziyâde dahil ve te'sirleri olmuş ve şöhretleri bütün cihana yayılmış idi. Bi't-tabi bunların ittihadıyla hayat-ı terkide daha yeni ve daha büyük bir hatve atılmışdır. Çünkü Telefunken şimdi sadece bu altı bir takım tekemmülâta mazhar eden mütehassısların netice-i mesai ve müsabakatından istifade etmiyor; aynı zamanda iki büyük elektrik fabrikasının tecarib-i medidesine nazaran bütün usul ve şera'it-i imaliyeyi tekmil-i dekakiyle pek iyi bir sûretde biliyor. Bütün Telefunken teçhizatı C, E, A, I imalathânelerinde vücuda getirilmiş ve hîn-i teslimlerinde vazifelerini iyi görüb görmedikleri kemal-i dikkatle muâyene ve teftiş edilmişdir. Bundan başka Telefunken ki trelşafet biri ta'mir diğeri siparişata mahsus olmak üzere husûsî mühendisler taht-ı idaresinde ayrı ayrı iki fabrika te'sis ve küşad etmişdir.

Telefunken şirketi birçok takdirnâmeleri hazidir: 1903'den 1904'e kadar 105 Alman, 65 ecnebi takdirnâmesi ilan etmişdir. 1908-1910 seneleri arasında ki fasılada da 37 Alman ve 40 ecnebi takdirnamesine daha mazhar olmuşdur.

Binâen aleyh telsiz telgrafın mazhar olduğu terakkiyâtın büyük bir kısmı bî şüphe Telefunken şirketine tevcih edecektir. Bu şirket 1910 senesi başlangıcına kadar 234 telgraf istasyonu vücuda getirdi ve 1909 kanun-ı evvelinden 1910 temmuzuna kadar da sırf memâlik-i ecnebiyeden 33 (berri), 110 bahri (gemilere) ve 18 askeri istasyon inşası için siparişler aldı.

Atideki liste Telefunken tarafından hal-i hazırda te'sis edilmiş olan istasyonların mikdarını irâe ediyor.

Almanya	48	90	62	12	212
	48	90	62	12	212
	48	90	62	12	212
Yekûn (+)	48	90	62	12	212

Bu hesaba 1909 temmuzundan beri Almanya'da te'sis edilen istasyonlar dahil değildir.

Telefunken kumpanyası tarafından icar-ı muhite sevahilinde te'sis edilen pek çok mikdarda ki istasyonlar arasından yalnız vormanliniden 5:6 mütevassıt istasyon muavenetiyle Leonor Vorman ve Leo Vorman gemilerinin 3700 kilometre mesafeden telgraf çekmeğe muvafık olduklarını zikr edeceğiz **[194]**.

Bu muhârebatın hemen üçte ikisinin Afrika-ı garbi çölleri üzerinden geçirilmiş olması şayan-ı dikkattir ve bu şimdiye kadar başka hiçbir şirket tarafından idrak edilememiş bir muvaffakiyettir.

Sabit istasyonlardan istihsal edilen netaiç de bilhassa pek ziyâde calib-i memnûniyettir. Berlin civarında, Nevon'da tesis edilen merkez istasyonu Amerika-yı şimaliyenin şark sevahilinde kain Halifaks limanında bulunan Bossina vapuruyla ve hatta Marconitik en ehemmiyetli istasyonlarının muvafık oldukları muhâbere mesafelerini nispetle gayr-ı kabil itiraz bir sûrette uzun ve büyük olduğu muhakkak olan mesafat ile muhâbere tesisine muvafık olabilmiştir. Zaten Noven merkez postası hemen dünyada mevcud olanların en yükseği add edilebilir, haşmetlü Almanya imparatoru hazretleri bu hususda ki memnuniyet ve takdirlerin müte'addid defâlar izhar buyurmuşlardır. Telefunken istasyonları telsiz telgrafdan muntazır bütün feva'idi cami'dirler ve ihtiyaca nazaran muhtelif sûretleride isti'mal olunabilirler.

İstasyonlar başlıca üç kısma ayrılmışlardır:

Sabit istasyonlar

Gemi istasyonları

Askeri istasyonlar

Telefunken askeri istasyonların en büyük ihtiyacat ve mütalebatını da tesviyeye muvafık olmuşdur. Bu istasyonların pek ziyâde hafif ve kabil-i sevk olması ve değil sadece şose veya parke kaldırım yollar üzerinde hatta gayr-ı muntazam arazi üzerinde bile isti'mali mümkün olabilecek bir sûretde tertib edilmesi lazımdır. Aynı zamanda elde ihtiyaç halinde değişdirebilecek parçalarında bulunması icab eder.

Resimlerimiz araba üzerine mevzu' bir istasyonun nakl ve hidmet esnasında ki vaz'iyetlerini irâe ediyorlar.

Zahiren bu arabaların topçu naklıye arabalarıyla pek mahsus bir sûretde müşahabetleri olduğu görülüyor. Mâmâfih arabalar nisbeten taklitleri az ve kabiliyet hareketleri çok bulunmasına rağmen pek ziyâde metin bir sûretde i'mal olunmuşdur.

Sahib-i imtiyaz: T.Zeki

1.17. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 19

1. Sene, 19. Numru **1 Kanun-ı sânî 1327**

Zabt u rabt kuvvet, kuvvet ise vatanın terakkîsini vücuda getirir

Müdafâa-yı Milliye

Askerî ve Fennî Osmanlı Gazetesidir

Her on beş günde bir neşr olunur

(Ser-Muharriri: Mehmed Zeki, Mühendis)

Müdâfaa-ı Milliye bi'l-hassa askeri olduğundan maksadı terakkiyatı askeriyeye ma'tuf bulunduğundan şahsî tenkidat ve ihtilâfatı muhtevi mevadı kabul etmez.

İlan

Manda post ve mekteblerin gazetemizin idarehânesine gönderilmesi mercu'dur. Îlânat içün doğrudan doğruya idarehanemize müracaat etmelidir.

Îlânat bedeli peşinen ahz olunur.

Abone bedeli içün

Beyoğlu Galavani sokağı 14 numeroda bulunan idarehâneye veya İstanbul'da Bab-ı Ali caddesi numero 46 "Kütüphâne-i İslam ve askeri"ye müracaat etmeli.

Memâlik-i Osmaniye içün seneliği 1 lira-yı Osmanî

Memâlik-i Ecnebiye içün seneliği 1 İngiliz lirası

Nüshası Memâlik-i Osmaniye içün 5 Guruş

Nüshası Memâlik-i Encebiye içün 1,25 Frank

Mekteb-i askeri talebelerine Bir senelik abone bedeli: Bir çeharın lira-yı Osmanî

Binbaşı rütbesine kadar olan zabitana Bir senelik abone bedeli: Yarım çeharın lira-yı Osmanî

Osmanlı Bahriyesinin Tensik ve Islahı

Erkan-ı harbiye-i umûmîye me'mur kaimmakam Süreyya Bey'in ahiren ceride-i askeriyede sevkü'l-ceyş nokta-ı nazarından şimendüferlerin lüzum ve ehemmiyetine ve hükümet-i Osmaniye'nin bu huşuda şimdiye kadar izhar ettiği ihmal ve la kaydiyye aid mühim bir makaleleleri neşr olundu. Böyle mühim ve ali bir mes'eleyi ortaya koyduklarından dolayı bu büyük zabiti tebrik etmeliyiz!

Fransa'nın en mühim ceraid-i askeriyeinden Opinion militaire'de neşr edilen bir makalede de kezâ bizim erkan-ı harb zabıtamızın fikri tamamen kabul ve tasdik ediliyor. Ben Süreyya Bey'in bahriyeye aid fikrini teşrih etmeyeceğim.

Şimendüfer inşâsı lüzumu şüphesiz bugün mevcuddur; fakat bu bizi, Osmanlı imparatorluğunun Balkanlarda en sahib-i nüfuz bir hükümet halinde idame-i mevcudiyetini te'min edecek bir bahriyenin seri'an lüzum-ı inşasından vareste bırakamaz.

Şimendüfer inşâ ettirmek, vazife şinas ve vatanperver bir hükümet için çabuk yapılması icab eden şeylerdendir. Ciddi kumpanyalarla muvafık şera'it tahtında uzlaşmak için menba' mevcud olduktan sonra para mes'elesi de ikinci derecede kalır. Hükümetden büyük bir sermaye taleb etmemekle beraber memleketin terakki' servet ve tezyid münba'na hizmet eder.

Bahriye'den bahs edildiği vakit mes'ele büsbütün başka bir şekil alır. Bahriye'nin tensiki fazla paraya mütevakkıfdır ve daimada buna muhtaç kalacaktır. Mâhâza kuvvetli bir bahriye iyi isti'mal edildiği vakit şüphesiz fevkalâde nafi' bir sermaye teşkil edecektir. Çünkü sulhun muhâfazası ve Müdâfaa'-yı milliyenin tahkim ve takviyesi nokta-ı nazarından bir zaman kavidir. Bugün ufak ve daha muntazam bir bahriyemizin mevcudiyeti İtalya'yı pek müşkil bir vaz'iyete sokabilir idi.

Bahriye nezareti donanmamızın hal-i hazırda ki zeafiyetine (zaif-i hazırıye) ehemmiyet vererek yeni gemiler inşa ettirmek suretiyle vazifesini ifa ediyor mu? Diğer cihetten de an-ı ihtiyacda **[197]** layık ve muktedir eller tarafından sevk ve idare edilmedikden sonra en yeni gemilere bile mülkiyet te'min maksada kifayet eder mi? Bahriye zabitanımızın ekserisinin ma'lûmat-ı tabiviyesinde ki adem-i kifayesine

nazaran doğrudan doğruya böyle bir vazife deruhde etmeleri münâsib olurmu? İşte üç büyük ve mühim mesele.

Her üçünü de ayrı ayrı tahlis ederek cevab vermeğe çalışacağım. Herşeyden evvel farz edelim ki bahriye nezareti ve muâvenet-i milliye cem'iyeti, ta'mir içün elzem olan tersane ve i'malathânelerin hiçbirine malik olamadan donanmaya yeni kımnız ilavesinde iltizam sürat etmesünler. Kendi kendime soruyorum. Gerek bu alınacaklar ve gerekse bugün İngiltere'nin Armstrong-Vikkeres imalathânelerinde derdest-i inşâ olan drejnavedler bizim tersanelerimize sığacaklarmı? Bu mühim mes'ele üzerine ufak bir mukayese yapmaklığıma müsaid ediyor iseniz "yeni elbise alan bir adem bile hemen onu temizlemek için bir de forçe tedarikine çabalarlar" deyiceğim.

Saniyen bu gemilerin sevk ve idareleri, tarz-ı isti'mallerini öğretmek için Avrupa'ya kafi mikdarda zabit göndermek lazım değilmidir? Eğer bütün mesaiyi teftiş ve tanzim edecek olan ıslahat komisyonu ile iktifa edilirse itiraf etmelidir ki bu tamamıyle gayr-ı kafidir.

Her sene Avrupa'ya güya ikmal tahsil için takriben seksen kadar zabit birkaç ay gönderiliyor. Guya diyorum çünkü bir zabitin yetişmesi birkaç ay zarfında öğreneceği şeylerle mümkün değildir.

Ufak bir hesab; üç seneden beri bahriyemizde bulunan on İngiliz muallimine edilen masrafın bizden hemen 350 kadar zabitin aynı müddet zarfında İngiltere donanmasından sitaj yapılmalarına kifayet edeceğini meydana çıkartabilir. Bu zabitler aynı zamanda nazariyatta oldukları kadar ameliyatda da iktisab-ı ma'lûmat edecekleri ve Osmanlı bahriyesine bu sayede mahir bir hey'et-i muallimin teşkil edecek idiler. Bundan başka Osmanlı akerinin ahlak ve teba'iyine a'dat ve lisanına daha ziyâde vakıf olduklarından ecnebilerden daha çok faideleri dokunacak ve bir yenilerine nisbetle daha ziyâde mazhar teali edeceklerdir, derim.

Birkaç ecnebi mualliminin yerine kadar ve iktidarı dûçar-ı itiraz olmayacak ve donanmamızın istihsal edebileceği netayic nokta-ı nazarından gaye-i istifade hemen taht-ı emniyette bulunacak, ta'lim ve terbiye görmüş, mesleklerinde kesb-i ihtisas etmiş, bahriyemiz için kahraman ordumuzla teşrik-i mesaiye her cihetden layık bir amel bir kuvvet teşkil edecek yüzlerce zabite malik olacak idik. İşte mantık bulunduğum efkar ve mülâhazat:

Kar'ilerimiz makalenin şimendüfer mes'elesi ile başladığı halde donanmamız tenik ve ıslahı ile nihâyet bulmasına biraz hayret edeceklerdir, bunun için esas maksadı mı daha başlamadan evvel-bi'l-hassa bu son kısım üzerine görüşmek teşkil ettiğini itiraf edeceğim. Kaimmakam Süreyya Bey tarafından demir yollar ile kavi ve muntazam bir donanma teşkili arasında ki farkı ve hükümet-i sairenin her ikisine ne kadar çalışdıklarını göstermek için pek mahirane bir sûretde ortaya koydukları mes'ele hakkında hiçbir şey söyleyemiyorum. Kendimce donanmamız için dretnotlardan, zırhlılardan daha ziyâde başka bir anasırın, tahte'l-bahirlerin kesb-i ehemmiyet ettiğini zan ediyorum. İnşaAllah gelecek makalemde esasını bu teşkil edecektir.

Mehmed Zeki

Bugünün Harblerinde Matbuatın Vazifesi

(Miralay Bronde'nin "militer vohen balat)da matbuatın esna-yı harbde ki vazifesi hakkında mühim bir makalesi neşr olundu. Bu makalenin askerlik nokta-ı nazarından haiz olduğu ehemmiyet-i azimeye mebnî tedkik ve tenbi' zahmetine değer.)

Bunun derece-i ehemmiyeti İtalya harbiye nezaretinin matbuata tatbik ettiği ciddi ve şedid sansür dolayısıyla tamamen anlaşıldı.

Bu ehemmiyet vesait muhâbere ve muraselenin tamlı nisbetde günden güne daha ziyâde artacaktır, zaten birçok zamandan beri gazete havadislerinin bir harbin sevk ve idare ve neticesi üzerine icrâ edebilecekleri te'sir-i manevi ma'lûm idi. Napolyon bile sair matbuat tamamen müdhiş bir sansüre tabi' tutulmak şartıyla ceride-i resmiyede ilanlar, havadisler şerrinden geri durmazdı. Büyük Fredrik zamanında Prusya gazeteleri ancak bizzat derik tarafından izn verilen havadis-i harbiyeyi neşr idebilir idiler.

Muhârebat-ı cedide gazetelerin yapabileceği büyük ve siyasi roller içün müte'addid misaller ibraz ediyorlar. Birkaç tanesini ta'dad edelim: 1854 ilkbaharda Rus erkan-ı harbiye-i umûmîyesinin düvel-i müttefikenin deniz tarafından taarruz fikrinden bulunduklarını cera'id-i ecnebiyede görmesi heman istihzarat tedafiyede bulunmasına sebeb oldu, ve hakikaten taarruz vuku' bulduğu vakt-i muhacimin kahramanına bir Müdâfaaya şayan-ı hürriyet sûretde hazırlanmış bir hasm karşısında bulundular. 1866 seferinde Avusturya karargah-ı umûmîyesinde birçok İngiliz muhâbirleri bulunuyordu. Bunların cera'idde neşr olunan telgrafları düşman erkan-ı

harbiyesini muvaza'dan, vakayi'den hal ve vaz'iyetden haberdar ediyordu **[198].**

31 Temmuz 1871'de Baden gazeteleri Veliahdın karargah-ı umûmîyesinin sipeyere nakl olunacağını 3 Ağustos'da Reyn gazetelerinden birisi kralın 3 Ağustos'da Mayanse muvasalât ettiğinin beyan etmiş. Bu iki havadisden Alman mecmuasının ne vaz'iyetde bulunduğu tamamıyle anlaşılmış idi.

1 Ağustos'da "Times" gazetesi birinci ve on üçüncü Fransız kol orduları ve aynı sûretle Şalon'da ki Mak-mahon kuvveti hakkında birtakım havadisler neşr etmiş ve imparatorun Ren'e gittiğini yazmış idi. Mak-mahonun bazene muâvenet etmek içün Şalon'u terk ettiği hakkında ki havadisde 24 Ağustos'da İngiliz gazeteleri tarafından tasdik edildi. Bunların Alman ordusuna ne te'sir yapdıkları ma'lûmdur. Diğer cihetten Alman gazetelerinde Nance-Paris arasında ki hatda askeri trenlik munakalâtı üzerine ufak bir havadis kaçırılması Fransızın nazar-ı dikkatini celb-i kifayet etdi. Heman Fonteney köprüsü tahrib ederek Paris'in muhâsarası için pek ziyâde şayan-ı ehemmiyet olan bu yolun amed ve şod kat' ettiler. Ve Maziyer şehri teslim edilsede harekat pek ziyâde dûçar-ı müşkilât olacak idi. Bu sayede yeni bir hat terkib etdi.

(Ma'bad-ı var)

Genç Türkiye Ordusu

(18. nci numerodan ma'bad)

Mâhaza daha yeni nefes almaya, tensik ve ıslah için çalışmağa başlayan orduda bu tahvili (takdir edememek) tehlikesi hasıl oluyordu.

Eski idarede ki hallerinin ta'rifiyle büyük rütbede ki zabitanın bilhassa paşaların kıt'aları üzerinde haiz te'sir ve nüfuz olmamaları, daima taht-ı taftiş ve tecessüsde bulunmakla beraber mensub olduğu kıt'aatdan uzak bulundurulmuş olmalarından neş'et etmişdir. Bütün kuvvet doğrudan doğruya gençlerin elinde idi. Pek mazar olan hars şan ve tam'ın orduya girmesi için heman her taraf tamamıyle açık idi. Eğer bunlar nazar-ı dikkate alınacak olur ise ordunun bu tecdid ve itilasının mazhar olduğu mûcib-i memnuniyet vesa'et ve inkişafın pek büyük takdirlere şayan olduğu görülüyor. Yalnız bu silsile-i mesai bir def'a 13 Nisan 1909'da İstanbul'da ki kıt'aatın Sultan Hamid'in hal'i ile neticelenen isyanları dolayısıyla dûçar-ı intika' oldu.

Bundan hey'et-i zabitanı mes'ul tutmak büyük bir hatadır. Ekseriya bizde de böyle haller vaki' olur. Makedonya ve Edirne kıt'aatı asilere karşı gitmek için yola

koyuldukları vakit amirlerinden hiç birisi hükümdar aleyhine gittiklerini söyleyememişdi.

İstanbul'a tevcih edilen bu taarruzun neden ma'zûr ve şayan-ı kabul görüldüğü cay te'mildir. Fakat bu husûsî bizim kendi adât ve hissiyatımıza göre muhâkeme bu husûsu bizim kendi adât ve hissiyatımıza göre muhâkeme etmemiz doğru olamaz; çünkü sultan bütün hayatı imtidadınca hükümdar ve halife değildir. Binâen aleyh azl olunabilir. Hükümetin kanun-ı esasisine nazaran (Şeyhü'l-ulema) Şeyhü'l-islam bir fetva ile hükümdarın hükm ve idaresinin doğru olub olmadığını kararlaştırır. Böyle fetva ile cevab vermek için buna aid bir sualin vaki' olması lazımdır. Eğer bu sual en az hey'et-i vükeladan üç zat tarafından vuku' bulursa Şeyhü'l-islam kendi re'y ve fikrine müstend ve esbab-ı mucibesiyle muvazzah bir cevab itasına mecburdur.

Bütün bu vak'aya ordunun hiçbir dahil ve te'siri olmadı. Sade ayan ile meb'usanında mürekkeb hey'et-i teşri'iyyeye herşey yapdı kararlaşdırıldı.

Dûçar-ı intika' olan mesaiye pek ziyâde güçlükle yeniden başlanabildi. Hey'et-i zabitan azaldı ve bi'l-hassa tasfiye bu tenakısı daha ziyâde artırdı. Bizde olduğu gibi bir küçük zabit hey'eti zaten mevcud değildi. Efradın istibdalleri hasebiyle ordu tamamen efrad-ı cedide ile dolmuşdu. Avusturya-Macaristan, Bulgaristan ve Yunanistan ile mevcud ihtilâfatta bunlara karışmış Arnavudluk Horan ve en son Yemen, asır isyanları biri birine müte'akib veli ve ta'kib etmiş idi. Ve hamet hali tamamıyle tecessüm için bunlara müşkilât-ı maliyeninde ilavesi lazımdır.

Bütün bunlara rağmen tensikât dûçar-ı tevakkuf olmadı. Ve ekserya ma'ruz kaldığı muvana' galebe çaldı. Bu bir sürü vakayı ve hadisât-ı terakkiye vesait tedafiyesinin (Türk kuvve-i askeriyesinin) mükemmelen ıslah ve iâde-i şevketini görmek için daha çok zaman beklemek lazım geleceğini isbata kafidir.

1909 manevraları, 1910 ordu manevraları ve efrad gayr-ı müslimanın orduya idhali terakki için birçok ümidler beslemesine medar olabilir tedabir ve avamil-i meşrutadandırlar. Türk askerinin en büyük mühimmatını heman herkesçe tanınan tasdik ve takdir edilen liyakat ve iktidarı teşkil eder. Türk'e karşı hakimiyet-i nefsiyeye adem-i malikiyet iyi bir asker olabilmek için büyük bir noksan, müdhiş bir ayıpdır. Hissiyatı "askerlik muhabbeti tarafdarlığı" siyasette bir takım telkinat ve mü'esserat ile efsad edilmemişdir. Bilakis bütün millet tarafından proverde edilen askerlik nokta-ı nazarından metin olmak, mevcud hükümet-i muazzama arasında bir mevki' tutmak

arzu-yı har ve şedide bu hissi daha ziyâde takviye etmişdir.

(Ma'badı var)

Müşir Fon Der Golç Paşa **[199]**

Harb-i müstakbelin müddet-i devamı

(18'nci numerodan ma'bad)

Muharririn-i askeriye nasıl düşünüyorlar

Mes'elenin ehemmiyetli kısmına girmeden yani tarihe müra'caat etmeden evvel bununla iştigal eden yine yaşlı yine yaşlı muharririn-i askeriyenin fikirlerini ortaya koymak elzemdir.

General Bonnale göre "harb-i müstakbelin devamı kat'ıyyen ilk müsademenin neticesine merbuttur. Tali' harb-i muhasamanın küşadından en az bir ay sonra takrir edecektir."

Kezâ ilave ediyor: "Eğer hakikât nokta-ı nazarından söylenirse ilk büyük müsademenin bütün seferin muvaffakiyet veya felaketinin mündemiç bulunduğunu ve zamanımızda "zafer" bir def'a düşman tarafına geçdikden sonra tekrar istirdadının gayr-ı mümkün olduğunu söylemek icab eder."

General Langlo bilakis tamamıyle bu nazariyelere itiraz ediyor: "İlk müsademe işi hal ve fasıl edecektir, eğer Fransa mağlub olursa tamamen galibin merhametine kalmayacaktır diyor. Böyle bir nazariyeye ve buna müşabe kaffe-i mütalaata karşı bütün kuvvetle mukabele ve itiraz ederim. Böyle bir fikrin memlekette tevsi' ve intişarına kat'iyyen müsaade edilmemesi lazımdır. Zirâ ahlakı bozar, efsad eder."

3 Teşrin-i sânî 1908'de Meclis-i Ayan'da kezâ böyle diyordu: "Eğer bizler ve Fransa yeni bir (gameta) bulabilir isek ilk büyük muhârebe kat'ıyyen bir şey takrir ettiremeyecekdir ve zaten bizim memleketimizde fena, heycan hadisat hemen her vakit büyük şahsiyetler, büyük mürebbiler tevlid etmişdir.

Bahriye mektebi muallimlerinden kumandan ame General Lanflo'nun fikirlerine iştirak ediyor: Fi'l-vaki' General Langlo mütalaat-ı atıyeyi dermeyan etmişdir. "Hiçbir sevkü'l-ceyş kitabı mevcud değildir ki anda muhârebenin yegane ve devamsız bir şeyden ibaret olduğunu dair dolayla tesadüf etmiş olmayayım ve inkişaf-ı muzafferiyetinin yani mağlubun tamamen mahv oluncaya kadar ta'kibi hususunun

ne vasi' bir mikyasda ne de daimi bir sûretde te'min edilemeyeceği cihetinin isbat edilmiş olmadığını görmeyeyim; safahat-i harb öyle bir hadd-i gayeye muncir olur ki o hadden öteye iki hasm arasında muvazene-i kuvve yeniden te'sis ettiği cihetle müsademe tarafeyn için müsavi ihtimalât dairesinde ceryan ider. Binâen aleyh bu takdirde hasm tarafının hamiyetsiz bulunmasıyla beraber muhâfaza-yı istiklaliyetine endişe olmaması ihtimal hariç tutularak ihtilafat emr tesviyesi yegane bir muzafferiyet değil bit silsile-i muzafferiyat ihrazını iştiram eder.

General maiyyede kezâ tamamen tasdik ediyor; Harb-i müstakbelin pek kısa olaağı hakkında bazıları tarafından ittiyak edilen fikir ve karara biz iştirak etmeyor ve bir milletin izhar edebileceği kuvvet ve iktidarın böyle önceden tahdidini biraz mahlik buluyoruz." Diyor ve daha ilave ediyor:

"Şüphesiz hepimiz Fransa için te'min-i zafere çalışıyoruz, fakat istikbal bize aid değildir. Bizim için ne hazırlıyor belli değildir; belki bu kadar mesaimize rağmen ilk muhârebede mağlub oluruz.

"Fakat sonradan nasıl hareket edileceğini, nasıl sevk ve idare edilmesi icab ettiğini yani "mevaki' müstahkemeden çekilmeği, büyük muhârebelerden çekinmeği ve düşmana karşı vakit kazanarak aynı zamanda faal bir ordu halinde kat'ini" bilmemiz şartıyla kat'iyyen hiçbir şey gaib etmeyeceğimizi iddia ediyoruz. Şimdi eğer Almanların tarafına geçilecek olursa atide ki efkar ve mülâhazata tesadüf ediliyor.

Bilime göre "alakadar bulunmayacak münafaa' lazım olduğu derecede ehemmiyet vererek civar hükümet arasında vuku' gelebilecek bir harbde hasmın son raddeye kadar mübarezede devam edeceğini ve eğer icab eder ise bütün servet ve menba'ını feda edeceğini kabul etmek doğru ve hakimane olur."

Fon Der Golç "Harbin sevk ve idaresi" namında ki eserinde harb-i müstakbelden bahs ederken icabında "hasmın mukavemet-i kat'iyyesini tamamıyle kesr etmek ancak hiç durmaksızın hiç tevakkuf etmeksizin harekata devam ile sonra mütemadi bir sebat ve metanetle ilerlemek ve sonra da sulhun takririne kadar vesait-i harbiyenin ordunun tanzim ve istirahatine müsaid bir sükûr ta'kib etmek" fikrinde bulunuyor.

Görülüyor ki sulhun takririni muceb olarak sadece bir harb değil bilhassa uzun bir devre-i faaliyet ta'kib eden müteaddid müsademeler mülâhaza ediliyor.

Fon Şilingin bilakis 1909'da (Duçe Revo)'da neşr edilen ve birçok gürültülü

münakaşatı mûceb olan bir makalesinde son dereceye kadar devam edecek bir harbi gayr-ı mümkün add ediyor. Ona göre harb ilk müsademeyi ilk muhârebeyi müte'akib bulmalıdır. Seferin pek ziyâde uzadığını farz ediyor; hayat-ı malik nihayet "mevcudiyet-i milliyenin" ticaretde sina'ıye mütemadi ve fasılasız bir devam mesaiye istinad ettiği bu devirde böyle uzun mütemadi harblerin vukua' gayr-ı mümkündür, tevkif-i ceryan faaliyete seri' ve kat'i bir hayat, yeni ve canlı bir hareket vermek zaruridir. Milyonlarca insanların idaresini milyarlarca masrafa mâl iden harekat-ı cismiyyenin devam-ı îfâsı da kezâ mümkün değildir" diyor **[200]**.

Tarih Ne Diyor:

En başa şu darb-ı meseli konulmadığı takdirde hal mes'elesi pek uzakda kalacaktır: Tot capita, tot sensus bu son derece mühim ve nazik bir noktadır; tamamıyle yeni esaslara istinad eder ve hemen birçok cihetlerden de istikbale ta'lik eder. Bundan dolayı tamamıyle mes'eleye girişmeğe karar veremiyoruz, çünkü bu mesailin bilhassa sevkü'l-ceyş sahasında bulunanlar pek ziyâde olduklarını, pek çok tetebbu' ve mütalayaa muhtaç bulunduklarını tamamen biliyor. Takdir ediyoruz; zirâ çok mübarezede, münakaşa ve mütalaada bulunmakla ancak bazen biraz tenvir-i hakikat müyesser olabilir.

Fakat darb-ı meseli tamamıyle tasdik etmeden evvel daima mazinin tecaribine; sade ameli usul vire nisbetlere müracaatın ve eğer tarih bu hususda faideli birkaç misale malik değilse beyhude yere onu karıştırmanın doğru olmayacağı fikrinde yolunduğumuz yere ilave etmek isteniyoruz. Bu harbin imtidadı mes'elesinede-şimendüferler, kuvvetler, tarz-ı idare, yirminci asrın hususiyet ahvali … gibi tamamıyle yeni bir takım vesait ve avamlık te'siri vardır, tamamen on dokuzuncu asora irca' fikir etmek onu aynıyla mütalaa etmek pek mişkil olmasa gerekdir.

1886 seferi-Nisbeten yeni bulunan ve iki büyük asker hükümeti "millet-i müsallaha" arasında vuku' bulmuş olan Avusturya-Almanya muhârebesi bize kendi nakat-ı nazarımıza muvafık hakikaten müsbet ve muayyen bir misal teşkil edemiyor, çünkü bu da ancak pek az bir zaman imtidad edebilmişdir.

İlan-ı harb 13 Haziran 1866 ve Nikoloburg mukaddematı da (müzâkerat-ı sulhıyye) aynı senenin 26 Temmuz'unda vuku' buldu. Seferin müddet-i imtidadı olsa olsa ancak takriben 1,5 aydan ibaretdir.

Prusyalıların kazandıkları muzafferiyetlerden ziyâde sulhun akdine icrâ-yı

nüfuz iden siyasiyat-ı hariciyenin daha doğrusu muvâzene-i düveliyenin dahil ve te'siri olmuşdur.

Muhasemeyi daha temdid içün her iki tarafında Prusya'da olduğu kadar Avusturya'da kafi derecede menba' ve vesait-i maddiye tamamıyle tehıyye ve ihzar ediliyordu.

(Ma'badı var)

Fransız Askeri

(Avrupa'nın En İyi Muharibi)

[Hadisât-ı mütekaddime efkar-ı umûmîyeyi Fransız ordusu üzerine celb etdi. Ve bütün Avrupa'da kıt'aatımızın hal-i seferinde nasıl îfâ-yı vazife edecekleri mûcib-i merak oldu. Pek mütemayiz bir İngiliz sabiti bu hususda ki fikrine istinaden ordumuzda seferin seferberliğin ne derece büyük bir haz ve memnûniyetle ve ne sûretle îfâ ve ikmal olunacağını izah etmek istiyor. "Fransız askeri bugün Avrupa'nın en iyi muhâribidir." Bu serlevha altında 132.nci piyade alayımızda ecnebi zabiti sıfatıyla bulunmuş, sitaj yapmış olan Mösyö İlliam George "Deyli Mail" sütunlarında Fransız ordusu hakkında ki efkar ve mütalaatını neşr ediyor.]

Bütün Avrupayı işgal eden ve devlet-i politik münâkaşatı içinde yalnız bir amil pek ziyâde ihmale uğradı; Fransa hükümetinin kendi arzu ve meramını te'min için elinde gayet metin bir vasıta bulunması: Bu vasıta Fransız askeridir. Şimdiye kadar büyük bir temelsizin ile bir çokları tarafından bugün Fransa'nın ne efradına ne de taslihâtına itimadı olmadığı, hükümet-i muazzamadan hiç biri ile boy ölçmek istemediği söylendi. Fransa ile bir dereceye kadar irtibat ve ensitim olduğundan Fransız sancağı altında, hidmet ettiğim zamanları hatırlayarak bunun doğru olmadığını ilan ediyorum. Kat'iyyen emniyetsizliğe mahalde yokdur.

(Küçük kıt'aatın kıymeti)

Ağlab-ı ihtimal Fransız askeri bugün münferiden Avrupa'nın en iyi muhâribidir. Belki Alman askerinden daha az zabt ve rabta alışmışdır. Avusturya askerinden daha çok batıü'l-harekedir. Ve yine belki Ruslardan, Türklerden daha ziyâde hayatını sever, ulumdan korkar. Fakat mevcud hasaili ile tekabül ve tevazun edebilecek hiçbir noksanı hiçbir hatası yokdur. Şevk ve tehalükün sabr ve teninin, kuvvet ve iktidarın şiddet ve tehvirin garib bir mecmu'dur. Hey'et-i mecmu'asıyla

harikulade dinç, canlı, insan bir askerdir.

Küçük Fransız askeri teb'an pek hoşgörüdür, bi'l-hassa eylül ayında her vakitden daha ziyâde iyi bir hal meserrette bulunduğunu itiraf etmek lazımdır. Çünkü kur'a askeri bu ayda celb ve avdet olunur. Fransız askerinin ta'dad edilecek maddi kabiliyetleri bu kadar değildir, belki kaba Alman askerlerine nisbeten pek ziyâde mercuh ve metfukdur. Bizim tecrübelerimizde olduğu gibi Afrika-yı cenubide ki muhârebatda zeka-yı şahsinin, teşebbüs şahsiyenin **[201]**

Kıt'aat arasında bulunması iyi bir sevk ve idareden daha ziyâde işe yaraya bileceğini isbat etdi. Bu hasa'il esasen Fransızlara hasdır, onlardan bila noksan mevcuddur.

(İtidal ve sürur)

Zeka ve meharet, sebat ve tahammül; bu iki fazliyeti tekmil-i efradda buluruz, Fransızlara hasmı Almanlardam tefrik eden sade bu ikisi değildir, hemen tamamıyle şahsi ve kendilerine has diye bilecek ayrıca bir haslet daha mevcuddur ki bilhassa bunlardan memleketleri için büyük bir muvaffakiyet ümid ederim: A'yan ve sürur. Bunların her biri iyi bir muhârib olmak için hemen şart-ı esasidir. Bilhassa bir çok alayların biride yığıldığı, milyonlarca insanların bir araya toplandığı günlerde.

Serverin bir muhârib için ne kadar kıymetdar ve müesser olduğunu tamamıyle ta'yin hemen gayr-ı mümkündür. Bunun için na mütenahi gailelere, bir çok yorgunluklara yaralara bila te'alllüm tahmil demek istiyorum. Aynı vechle günlerce temadı iden uzun yürüyüşlerde ağır çantası omuzlarını ezer, yağmurdan kemiklerine kadar ıslanır iken yine mesrur bulunmak lazımdır ki ben bilhassa böyle zamanlarda onların mesrur, şatr şarkı söylediklerini re'yü'l-ayn gördüm.

Fransa Ordusunda Sosyalizm

Ordunun sosyalistikliği hakkında vakit vakit birçok şeyler yazıldı. Hatta bizim bulunduğum sırada da bu ilkaatın büyük bir vasi'at ve faaliyet ile intişarına çalışıyordu. Fakat bulunduğum garnizona (ki oldukça mühim bir garnizon idi) bu ınkılab pür veya gandalarının hiçbir te'siri olamadığını tasdik ve itiraf mecburiyetindeyim.

Zabitan umûmîyetle alçak gönüllüdür, maiyetleri ile serbestane muâmele ve ünsiyet ederler. Kur'a usulüyle teşkil eden bir ordu şüphesiz sınıf, mevki' farklarını

mahv eder, bir işçi ile bir dük (Duc) aynı yerde yan yana hidmet ider.

Fransa ordusu şahsi ve nısbi asker alınarak teşkil ettiği zamanlarda da hakikaten bugününde daha iyi bir mevki'de bulunmuyordu. Bu ıhtılat aynı zamanda te'min-i sulhe hadimdir. Bunda dolayı Fransa'nın bir ordu ile karşı karşıya gelmesi zamanı henüz uzakdadır.

Piyade Muhârebesinin Sevk ve İdaresine Dair Yeni Rus Ta'limnâmesi

(18'nci numerodan ma'bad)

Muhârebe mıntıkalarının umken ve arzen mütalaası

Müte'arrız piyadesinin muhârebe mıntıkasının vesa'eti bir tarafdan mezkûr mıntıkanın vaz'iyet-i umûmîyede ki ehemmiyetine diğer tarafdanda hücumun az veya çok müşkilâta ma'ruz kalmasına tabi'dir.

Üzerinde bir muhârebe-i kat'ıyye icrâsı kararlaşdırılan veya müşkil bir vaz'iyette bulunan mıntıkalar dahilinde muhârebe mevzu'unun keşif cebheye malik olması ve ihtiyat için muvaffakiyetle harekete müsaid bulunması elzemdir. Ta'limnâmeye göre bu gibi halâtda cephenin ves'ati bir tabur için azami olarak 250 ila 300 hatve ve dört tabur içün 1200 ila 1500 hatve olmalıdır.

Bir alât mıntıkasında başlangıçda muhârebe hakkında iki tabur gönderilebilir, bunlarda birinci hatta mahdud müfdarda birkaç bölük tahsis ederler. Bu bölükler devamlı bir muharebeye girişmezler; kendi aralarında bir takım fasılalar ile 25 ila 300 adım arasında mütehalif bir cebhe işgal ederler, bölüklerin arasında ki bu aralıklardan araziden istifade, mevani' arkasında tesettür ve serbest hareket etmek için istifade ederler. Taburun muhârebe hattını takviye etmesi vaz'iyetin tenviriyle mütenasiben ve tedricen yeni gönderilen ihtiyat bölüklerinin mezkûr aralıkları doldurmaları sûretiyle icrâ olunur. Bu sûretle harekette devam edilerek kararlaştırılan derece-i kesafet ateş mevzu'nda istihsal edilir.

Bölük kendi mıntıkası dahilinde yine kendi ihtiyatı tarafından takviye olunur. Yalnız takviyede bazen muhtelif bölükleri taburların … elh biri birine karışması lüzumu zaruriyeti olarak hasıl olur. Binâen aleyh taarruz muhârebesinde en iyi usul takviye "temdid" sûretiyle olmasıdır.

Hal-i taarruzide ki kıt'aatın muhârebe mevzu'nda mıntıkalara sûret-i taksiminde ki fark; istikamet-i kat'iyyenin ve ikinci derecede haiz ehemmiyet olan

istikametlerin (nümâyiş ilh gibi) ihtiyat kıt'aatına verilib asıl muhârebe hattında ki kıt'aata verilmemesinden ibaretdir. Mevani'in bu sûretle muayyen bir istikametinden kendisine darbe-i kat'iyyeyi urmağa me'mur kuvveti keşf etmesinin önü alınmış olur.

Mütearrız hasmının nazarına kuvvetli görünmeğe çalışacak, şiddetli ateşler icrâ edecek ve kat'iyyen arazi kazanmaya cihed ve ikdam eyleyecekdir; belki tekmil-i cepheden mun'id ve devamlı hücumlar icrâsı hakikaten mümkün olamayacaktır. Fakat bu sayede de ihtiyatın darbe-i **[202]** kat'iye urulmak istenilen istikamete tahsisi te'min edilmiş olacaktır.

Eğer arazi müsaid ise nümâyiş mıntıkalarında ki muhârebe hatları-ateşin şiddeti tezyid edilmek şartıyla-pek zayıf olabilirler.

Açık arazide muhârebe hatları arasında ki mesafeler ve aynı vechle bölüklerin ihtiyatları ile avcı hatları arasında ki mesafeler 600 hatveye kadar tezyid edilebilirler. Bu sûretle bir hata isabet eden bir şarapnelden diğer hata hiçbir zarar dokunmaz. 800 ila 1000 hatve mesafede bulunan bir düşman, ihtiyatların avcı hattına yaklaşmasını men' etmek için hemen öyle çabuk tefavvuk ateş-i istihsaline muvafık olamaz.

(Tüfenk (ateşi) menzili dahilinde ki mıntıkalardan mürur)

Ecnebi ordularında ki silahlarda da mesafe-i azamiye hemen bizimkilerde olduğu gibi 3000 hatveden ibaretdir ve telefât ancak bu mesafeden itibaren nazar-ı itibare alınır; bunun için düşman mevzi'nden 3000 hatve mesafeden itibaren istihzarata başlanır.

Avcı hattı teşkil edilecek mıntıkalar içinde; muhârebe hattının hasmı ateşiyle zayıflatmaya me'mur olduğunu unutmamak icab eder. Diğer cihetden de düşmandan 3000 hatve mesafeden avcılarımız ancak dürbinle fark edilebilen düşman istihkamatını eğer önceden keşf edilmemiş iseler pek zayıf bir sûretde görebileceklerdir. Binâen aleyh böyle bir mesafeden istihkamına saklanmış bir hasıma karşı yapılacak piyade ateşinin hiçbir te'siri ve cephâne zayi'nden başka hiçbir karı olmayacağı bedihidir. Bundan başka mütearrızin beraberlerinde çok mikdarda cebhâne taşıyamayacaklarından tasarrufa fevkalâde riâyet etmeleri lazımdır. Birdenbire kuvvetli muhârebe hatları te'sisine mahal yokdur; sade bir takımı avda yapmak kifayet eder. Hücum cebhesinde yalnız bir bölük değil müte'addid bölüklerin takımlarıda ateş edebilirler. Bu mesafeden topçunun görebileceği tekmil hedefleri müesser sûretde dökebileceği unutmamalıdır; çünkü bu topçunun en müesser endaht menzildir. Bundan

başka muhârebe nizamında ki bir bölüğün sevk ve idaresinin pek kolay olmadığını ve eğer sade bir takım muhârebe hattında bulunursa bölük kumandanının vazifesini daha kolaylıkla îfâ edebileceği de düşünmesi, takdir etmesi lazımdır. (2123 metreden) sonra muhârebe nizamında ilerlerken ava yapılmış olan takımın sıkışmaya mecbur kalacağı ve bölüğün muhârebe hattında artık mesaide yer bulamayacağı zamanlarda olabilir. Bu gibi halâtda mezkûr bölüğün bu mıntıkadan hariç bırakılmasına mecbur kalınacaktır.

(Ma'badı var)

Harbe hazırlık

(18'nci numerodan ma'bad)

İşte bu şera'it içinde süvari sadece yalnız bir muhit mer'iyi keşf etmekle iktifa etdi; halbuki bunun arkasında düşman görünmeden hazırlanıyor yahud tekmil müfrezelerini müsteviren mıntıkaten temasa kadar getirerek birdenbire hücum ile tam zatı bir muhârebe meydana çıkarabiliyor idi.

Atlı müfrezeler (Miçinko) ister atla ister yayan muhârebe etsinler görebildikleri iş sade Japon köylerini avlamakdan ibaret kalıyordu. (Miralay Valed Pobiski)

İngiliz ta'limnâmesi süvariye "harb bulutunu" meşkukiyet harbi yaracak yegane vasıta namını veriyor: Bunun içinde bilhassa husûsî ta'limlere lüzum vardır. Zira sade teftiş keşif için kifayet etmiyor: "Dürbin devresi gayr-ı mahdud bir sûretde devam edemez." (General Langlova)

General Dutegarir 1903 manevralarında muhtelif müfrezeler usulünü hasm karşısında tatbik ederek tecrübe etdi; "mütenakib harekatı dûçar tehlike eden te'hirler, bargirle meşiyyete icrâ-yı te'sir eden rabıtasızlıklar… gibi bir takım muhâzir buldu. Fakat bunlarda usulü tamamıyle hükümden sakıt bıraktıramadılar. 1908 büyük manevralarında General Tirekon'un süvari keşif fırkasına karşı General Milet tarafından vuku' bulan yegane tesadüfle bu süvari yığınının topa tutulması muhtelif vaz'iyet ve vaz'ilerde ne gibi halâtın vuku' bulabileceğini hükm ve tahmına vakit bırakmadı. 1907 Alman imparator manevralarında sade süvari keşfi te'min etmiş idi.

Fakat her ne olur ise olsun piyade ta'limnâmesi muhtelit müfrezelerin isti'malini emr ve tavsiye ediyor.

Mançuri hadisatı mütecerbir askerin pek açıkda söylediği gibi, biraz meşuş kalıyor. "Ateşli tüfekle muhârebe süvari için adeta tabi' bir müte'addid halini alıyor."

“Rus süvarisinin yaya muhârebesine mecbur kalmadığı bir gün bile geçmedi.” (General Dutegrin)

Bilhassa atlı piyade bir takım mülâhazat ile pek ziyâde medh ü tercih ediliyor. Fakat biz bu suret halli kabul edemiyoruz. Ancak piyadenin de işini görebilecek bir süvari **[203]** bize göre en muvafık en doğru olanıdır. Zaten atlı piyade süvari vazifesini îfâya hiçbir zaman muktedir olamaz.

Yalnız süvarilerde hemen çapucak tekrar atlarına binmek için bir arzu, bir cereyan var: “Almanya ordusunda olduğu gibi Fransa ordusunda da 1907-1908 manevralarında (*) süvariler yaya cengine karşı büyük bir nefret daha doğrusu fazla bir adem-i arzu izhar ettiler.” (Rejinald Kan)

Bu muharrir askeri yayacağını hakkında pek ziyâde iltizamkardır, fakat acaba neden bu hususda bu kadar kat’i bir sûretde beyan-ı fikre salâhiyatdar oluyor? Sağlam ve bi şain olan herşey işte böyle sahib-i kuvvet ve te’sirden ; çünkü Afrika-yı cenubi, Mançuri, Fas muhârebelerinin şahidi olarak “Ben gördüm!” diye ortaya çıkabiliyor. Böyle tamamen açık ve vazih şehadetlere karşı bize sadece onu tasdik ve kabul düşer.

Müşârun-ileyh “Yalnız, süvari henüz ne teşkilâtını ne de kavanin-i harbiyesini tamamıyle tasrih edememişdir; teslihâtın terakki ve tebdili her gün bir kat daha lüzum ve ehemmiyeti artan kat’i ve büyük “bir tekmil” taleb ediyor” “Harb-i hazırın kavaid-i esasiyesini kabul ve ta’kibe başlarsa her halde yeni bir hayat bulacakdır.” Diyor ve general Revirtek şu desturunu “Prensipini” tekrar ederek sözlerine nihâyet veriyor: “Vaktiyle Filinta kılıncın teferruatından idi; halbuki bugün kılıç filintanın muâvini ve fer’idir.”

(Rejitald kan)

Bu nazariyeleri tamamen tasdik edelim mi; ahenk ve sinaseb ekserya cümlede “esas fikri” geçmeği saik vesa’idir. Mâmafih artık sevarinin mevki’-i cedidi her tarafda fazlasıyla anlaşıldı:

İlk süvari ta’limnâmesi yeni nazariyeyi tamamen ta’yin-i vas’iyyet edecektir; endaht ta’lim ve terbiyesine aid 7 Eylül 1907 ta’limnâmesi hazırlık ta’limleri için ta’lim fişekleri tahsisatını tezyid ederek bir yenilik gösterecek ve piyadenin gene takrib edecektir; 2000 metre taksimatlı yeni nişangah süvariye uzun mesafelere derece-i telefinde ki ehemmiyet fevkalâdeyi gösteriyor. “Yaya süvarinin endahtı bilhassa uzun mesafelerden en az 1200 hatveden icrâ edilmelidir.” (Kolonel Valed Yunski)

Mütalaatımızı büyük muallimin sözleri ile nihâyet verelim: “Süvari atlı muhârebeye olduğu kadar yaya muhârebeye muktedir olmalı, kılıncına olan emniyeti kadar silahınada emin ve itimadı olmalı”

(Napolyon)

(*) Fransa’nın 1908 Almanya’nın 1907 manevraları Rus-Japon harbinden istihraç edilen netayicin büyük bir risahaten tahrib ve tenba’ oldukları için bilhassa bunları zikr ediyoruz.

Ağır süvarilerin isti’mal-i nizamiyesinde büyük kuvvetde ki grupların tefrikleri gayr-ı caizdir. Bu bahşa ileride süvari fırka ve kolordularının teşkilâtı hakkında ki mülâhazatımızı nihayetlendirmek üzere bir daha rücu’ edeceğiz.

Beheri iki livadan ziyâde kuvvetli müte’addid fırkaların birleşmesi bir arada sevk ve idaresi pek ağır ve pek güç bir yekûn teşkil ediyor. Müte’id fırkalardan müteşekkil bir süvari kolordusunda bu fırkaların beherinin bidayetde kumanda ve idaresi icrâ ve îfasından daha ziyâde güç ve bil ahire de fırkalar arasında irtibatın serian te’mini gayr-ı mümkün olacaktır. Öyle ise fırkaların beherine en azami kuvveti vermek daha ziyâde mûcib-i istifadedir. Binâen aleyh bu mülâhazatta bizi dört livalı fırkaların kabul ve iltizamına sevk ediyor.

Şuenat

(Portekiz hükümetinin inşaat-ı bahriyesi)

İngiliz mühendislerinin taht-ı nazarında olarak

Londra muhâbirimiz 4 Şubat tarihinde ber vech-i ati iş’ar ediyor: Portekiz bahriye nezareti tarafından bir destgah-ı bahri te’sisi hususunda sûret-i mahsusada teşkil olunan komisyon kendisine bu babda vuku’ bulan teklifâtı kabul eyleyrek bu uğurda 15 milyon mark sarfına karar vermişdir. Karar arasında ceryan eden bir mülâkatta dahi temin eylemekle beraber inşaatın İngiliz mühendislerinin taht-ı nezaretinde icrâsı dahi ayrıca takrir etmişdir.

(Almanya)

1909 ahz-ı askerinin netayici

Daire-i askeriye 1909 ahz-ı asker istatistikini neşr etdi. Şayan-ı ehemmiyet olan kısımlar şunlardır: Davet edilen 550,367 gelmekde 26,760’ı gönüllü olmak üzere

282,554'ü dahil-i silk edilmişdir.

Hidmet-i askeriyeye muktedir 552 genç birinci müstehiz ve 11,605'i birinci sınıf redife tefrik edildiler.

Na layık add edilerek hariç bırakılanların yekûnu hemen evvelki senelerin ki ile aynı bir mikdarda 856; hizmet-i askeriyeye elverişli 178,364 genç de sınıf-ı müstahfıza nakl edildiler; 34,860'ı hemen tamamen askerlikle gayr-ı muktedir add edilerek hizmet-i askeriyeden istisna edildiler; bütçede ki miktardan fazla mikdarda 93,662 gençde birinci sınıf redife nakl edildiler. Netice olarak muâyene edilen gençlerden ancak yüzde 33 ve 51 kişi silah altına alındı, halbuki Fransa'da yüzde 65 ila 70 kişi alıyoruz **[204]**.

Yeni Mitralyöz Talimnâmesi

Son teşrin-i evvelde mitralyöz bölükleri mikdarının oldukça tezayidi üzerine bir mitralyöz ta'limnâmesi yazılmasına mecbur kalındı, bu nizamnâmede en ziyâde seri' yürüyüşe me'mur olanlara, süvari ile birlikde hareket edeceklere, piyade alaylarının noksanını ikmal için terfik edilenlere, mevaki'-i müstahkemeye aid teşkilât-ı husûsîye fazla ehemmiyet verildi.

Mitralyöz bölük ve müfrezelerinde altı tüfek ile üç cephane sandığı vardır. Beheri üç takıma münkasımdır. Mevaki'-i müstahkemeye aid teşkilât-ı mütehavveldir. Mitralyöz ta'lim ve terbiyesi efrad-ı cedidenin vürudundan altı hafta sonra başlar. Alayda ki bölükler ta'lim ve terbiye için alay kumandanına merbutturlar. Ta'lim ordugahlarında mitralyöz bölüğü mevkian diğer bir alaya verilebilir.

(Avusturya-Macaristan)

(Süvarinin vesait-i fenniye Harbiye muhassesatı)

Süvarinin vesait-i fenniye-i harbiyesi birkaç aydan beri tezyid edilmekdedir. Şimdi her alayda bir telgraf müfrezesi yerine iki telefon istasyonu ile iki terasssud istasyonu vazifelerini görebilecek bir telgraf takımı bulunuyor. Geçen yaz Macaristan'da yapılan süvari manevralarında irtibat rasdı (ru'yet) pek büyük mikyasda mevki' isti'mal ve istifadeye kondu.

Her alayda bulunan kazmacı takımının şimdiye kadar devam eden 32 kilogram mevad-ı işgaliye muhassesatı 150 kilograma iblağ edilmişdir. Son süvari manevralarında her iki tarafın üçer aeroplanları vardı. Bu manevraya 78 bölük süvari

ile 9 süvari bataryası iştirak etmiş idi, bunlarla birlikde ayrıca beş mitralyöz müfrezesi ile iki telsiz telgraf istasyonu da isti'mal edilmişdi.

Kezâ Tuna hafif donanmasından dört gemi terassud güllesi bu hususi süvari manevralarına iştirak ettirilmişdi.

(**Japonya**)

Kur'a efradının kabiliyet-i maddiyesi

1911 kur'a muâyenesi için muâyene komisyonları atide ki netayici neşr ettiler:

Genç efrad-ı hizmet-i askeriye için kabiliyet-i maddiye nokta-ı nazarından üç sınıfa taksim ve tefrik edilmişdiler. Birinci sınıfa gayr-ı kabil istihdam olanlar gençler dahildir; ber vech-i hastalar ancak 100'de 30 kadar bulundu. En çok tesadüf olunan göz hastalıkları ile imraz-ı zühreviye idi. (Birinciden 100'de 8, ikinciden 100'de 7)

Bundan başka 100'de 8 miyop (gözü uzağı görmeyen) var idi. Kezâ kulak iltihabında çokdu, bilhassa esnaflar arasında.

Süvari ile birlikde manevralardan sonra bazı izahat

(Bir süvari kolordusunun teşkili)

Süvari ile birlikde yapılan manevralarda iki fırkalı bir kolordu ile üç fırkalı bir kolordu görülmüş idi. Beheri dört alaylı iki fırkadan aynı vechle beheri üçer livalı üç fırkadan müteşekkil kolorduların artık isti'mal edilemeyeceği zan ediliyor. Hangi terkib daha iyidir? Bir kademe daha aşağı inerek bir süvari fırkası nasıl teşkil edilmelidir?

İşte bize gayet meşkuk birtakım mes'eleler: Fakat harb-i müstakil bunları muhakkak tevlid edecek, meydana çıkaracaktır.

Mâmâfih önceden hazırlanmak ihtiyatkârlıktır. İlkbahar manevraları buna temasül tecrübeler yapmaya, birtakım şeyler istintaç etmeğe hatta yeniden teşkilât yapmayada bilhassa müsaiddir.

Maili ordugahında ki manevralarında bu tecrübe tamamıyle ikmal edilemedi, çünkü sade altı alaylı bir fırka mevcud idi. Mâmâfih yine doğru ve kıymetdar birçok neticeler istihsal edildi.

1-Beheri dörder alaylı iki fırkalık birsüvari kolordusu dört livalı bir fırkadan müteşekkil olana tamamen mümasildir. Zirâ madem ki iki fırkalı bir kolordu ile dört

livalı bir fırka arasında sade ta'bir ve ıstılah fırkanı başka bir şey kalmıyor; öyle ise umûmîyetle bizim süvari gruplarımıza "büyük fırka" namını vermek mümkündür.

İki bisikletli piyade grubu ile müteşerrik dört livalı bir süvari fırkası pek metin ve bila inkıta' harekat-ı harbiye yapabilmesi daima kumandanın eli altında kalabilmesi dolayısıyla aynı zamanda pekde sehilü'l-isti'mal bir kuvvet teşkil eder. Diğer cihetten de bu teşkilât-ı kuvvete fazla bir kabiliyet hareket kazandırır. Sevk ve idarenin sühûleti nokta-ı nazarından yukarıda ki şera'it dahilinde süvari kolordusunu dört alaylı iki fırkadan terkib etmek üzere bir fırkanın dört alaydan mürekkeb olması daha ziyâde şayan-ı arzudur.

2-Dört alaylı fırkaların artık zamnı geçmişdir. Dört alaylı fırka elde fena bir vasıtadır. Eğer terkibatına bir de ağır süvari livası idhal edilirler ise bu fenalık bilhassa daha ziyâde artar. Bir vazife îfâ iden her fırka keşif ve taharriyat yapmağa yani daha doğrusu birtakım müfrezelere ayrılmağa mecburdur. Buna **[205]** nazaran pek âlâ anlaşılır ki fırkanın vasıta-ı harbi olarak en son isti'mal ve istihdam ettiği şey bir büyük süvari livasından ibaret kalacaktır. İşte bu yalancı fırka süvariye karşı harekete mecbur kalır ise artık bir şey yapmaya, yani aynı maksad etrafında toplanan bir vazifeyi deruhde etmiş olan muhârebe kıt'aat arasında kendi vazifesini taksim ve îfâya muktedir olamaz; kuvvetli kalmak için toptan hareket etmek icab eder. Halbuki bu da daima vaz'iyet-i tabi'iyyeye tevafuk etmez. Sunuf-ı saireye karşı hareket edilirse mesela düşman kolları üzerine onları tevkif için bir te'sir yapılması icab ider ise bu meşkukiyet daha ziyâde güç, daha ziyâde müdhiş ve mü'esser bir şekil alır.

Bir ağır süvari livasını muhtevî dörder alaylı fırkaların teşkili fikrinin sui tesadüfe ma'ruz kaldığı günden beri sevk ve idarede ağır süvari ile hafif süvarinin kabil-i tebdil olmadığını hatırlatmağa bais olacak ve ağır süvarilere hüssar vazifesi gördürmenin ihtiyaç anında onlardan faide bırakmayacağını anlatacak bir devreye geçilmedi.

Bilinmez ki neden bu fena teamül kadim muhâfaza ediliyor? İki sebebden: Birincisi ; bir süvari kumandanı tarafından irtikab edilen hatalardan yalnız birşeyi en ziyâde mûcib zilletdir. Evde "atalet"dir. Bir süvari kumandanının takribi, hareketi "hiç yerinden oynamamakdan" daha ziyâde korkutuyor. Bu takribden kendini vikaye için her kıt'a ne kadar küçük olursa olsun bir şeyler yapar. İkinci sebebde: Tefrikin "muhtelif kısımlara ayrılmamanın" talimde yapıldığı kadar bi'l-fiil tatbikatda

yapılamamasıdır. Şüphesiz bir zırhlı süvari bölüğünün yere inmeye, filintasından istifade etmeğe muktedir olması belki mûcib istifadedir: Bu halde de bitiştirilmesi, ta'lim ve terbiye edilmesi lazımdır. Fakat tatbikatda bu sûretle taksim edilerek isti'mali de kaideye bir az gayr-ı muvafıktır. Bizim ağır süvarilerimiz yaya koşmağa, sürülmüş tarlalarda yürümeye alışık değillerdir. Eğer tarz-ı isti'malleri sade şundan ibaret olsa idi zaten büsbütün lağvları daha ziyâde şayan-ı arzu idi. Bu sûretle kat'îyyen fena bir sûrette isti'mali iltizam ederek muarızlarına bir takım dela'il ve vesa'it veriyorlar.

Biz bunlardan değiliz. Bilakis tamamıyle muhalifiz. Zırhlı (ağır) süvariye-tam zamanında isti'mal edilmek şartıyla-büyük bir itimadımız vardır.

3-Süngü-Biz şimdiye kadar öyle görmüşdük ki "kasatura sade piyadenindir. Ve daima ona münhasır kalacaktır. Acaba bunun isti'mali tamamıyle süvariye de sirayet edebilecek mi?" Süvari piyadenin işine mükemmelen görmeğe muktedir olmalıdır." (General Dune Garbe) Bu biraz uzaklara gitmek değilmi? Şüphesiz artık süvarinin yaya cengini kıt'a kıt'a çekilmek, tamamıyle gaib olmak içün bir vasıta add etmekden korkacak değiliz."

Daha birçok zaman Fransız süvarisi şanlı mazisi pek zengin olan biniciliğinin zevk ve lezzetini unutamayacak, muhâfaza edecektir. Lakin cür'et ve cesaretini azaltması, taklil etmeside biraz güç olacaktır.

Nasıl ki tahkimâtın piyade için araziye şiddet irtibat ve iltisak hasıl etmemesi lazım ise aynı vechle yaya cenginin de süvarinin liyakat ve iktidarına tenzil etmemesi icab eder.

Nasıl olursa olsun ilk önce kundak üzerine merbut bir süngü kabul iden İtalya süvarisi oldı? Bunu müte'akib Alman süvarisi hemen bunun diğer bir su'ni kabul etdi, Fransız süvariside kundağı içine süngüsü yerleşir bir nev' Karabina (süvari tüfeği, filinta) kabul etdi, bunun süngüsünün kabzasında kabzasında namluya tesbit edilmek içün bir boşluk vardı.

Asar-ı münteşire

"Ceride-i Askeriye"

Tahvil-i me'muriyet-Mütekaidin-Makalât-ı askeriye:

Her nev' levazımât ve teçhizatı nakıs-ı mevaki' müstahkemenin zabtına misal olarak gösterilen kars-ı mevaki' müstahkeminin sûret-i zabtı-Noksanlarımızdan

vazü’l-ceyş haritası münâsebetiyle-Bulgaristan’da ahz-ı asker muâmelatı.

İlanat

Sahib-i İmtiyaz: T. Zeki

1.18. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 21-22

1. Sene, 21-22. Numru **15 Kanun-ı sânî 1327**

Zabt u rabt kuvvet, kuvvet ise vatanın terakkîsini vücuda getirir

Müdafâa-yı Milliye

Askerî ve Fennî Osmanlı Gazetesidir

Her on beş günde bir neşr olunur

(Ser-Muharriri: Mehmed Zeki, Mühendis)

Müdâfaa-ı Milliye bi'l-hassa askeri olduğundan maksadı terakkiyatı askeriyeye ma'tuf bulunduğundan şahsî tenkidat ve ihtilâfatı muhtevi mevadı kabul etmez.

İlan

Manda post ve mekteblerin gazetemizin idarehânesine gönderilmesi mercu'dur. îlânat içün doğrudan doğruya idarehanemize müracaat etmelidir.

Îlânat bedeli peşinen ahz olunur.

Abone bedeli içün

Beyoğlu Galavani sokağı 14 numeroda bulunan idarehâneye veya İstanbul'da Bab-ı Ali caddesi numero 46 "Kütüphâne-i İslam ve askeri"ye müracaat etmeli.

Memâlik-i Osmaniye içün seneliği 1 lira-yı Osmanî

Memâlik-i Ecnebiye içün seneliği 1 İngiliz lirası

Nüshası Memâlik-i Osmaniye içün 5 Guruş

Nüshası Memâlik-i Encebiye içün 1,25 Frank

Mekteb-i askeri talebelerine Bir senelik abone bedeli: Bir çeharın lira-yı Osmanî

Binbaşı rütbesine kadar olan zabitana Bir senelik abone bedeli: Yarım çeharın

lira-yı Osmanî

Ordu ve Siyaset

Ordu artık hiçbir nokta-ı nazarından siyasetle alakadar olamayacak bir raddeye gelmiştir. Bütün zabitan harbiye nezaretinin "asker siyasete karışmamalıdır" ihtarına tekmil-i kuvvet ve mevcudiyet kalbiyeleriyle itaat etmişlerdir. Bu sıralarda ordunun fırkalardan birine teşrin-i mesai edeceği bazı bedhevalar tarafından aşağı edildi. Buna layık isnidad bugün zabitanın ishar ettikleri vatanperveri ile tamamen tekzip edilmiştir. Ordunun vazifesi harican vatanı dahilen hin-i hacette meşrutiyeti müdafa etmektir. Bu mübeccel vazifenin haricine çıkanlar sade kendileri için değil vatanları içinde büyük bir fenalık yapmış olacaklardır.

Mehmet Zeki

Bugünün harblerinde matbuatın vazifesi

(20. Numerodan mabad)

20 kanun-ı evvelde Fransız gazetelerinin bruge şimendüferinin harekâtı askeriyeye yarayabileceği Alman erkan-ı harbiyeyi umumiyesine ayın sekizinden beri hiçbir haber alınamayan (bur baki) nin mevkii hakkında mühim bir fikir vermeye kifayet etti. Bütün bu misaller hal-i hazır harblerinde neşriyatta pek ziyade ihtiyatlı davranılmasına medar olabilirler. Bu hususta Rus Japon seferinde Japonlar, Fasta Fransızlar, Trablusgarp'ta İtalyanlar pek ciddi ve mühim mukayeseler teşkil edebilirler. Bu deerece tedabir-i ihtiyatiye şüphesiz gazetecilik nokta-ı nazarından pek iyi değildir. Fakat askerlik nokta-ı nazarından her vakit son derece mühimdir. Bu sayede japonlar tam bir sene iki harp gemilerinin ziyanı ketm edebildiler. Düşmanla bütün menabi müraselat ve muhaberatı kati muvafık olmuş idiler **[207]**.

Avrupa'da vuku bulacak bir harbte vesait-i müteaddid ve mükemmel bir halde bulunduğundan bu hususun temini pek ziyade güç olacaktır. Böyle bir halde tekmil gazeteler hasmın işine yarayabilecek hiçbir makale neşr etmemeyi vazifeyi vatanperverane add etmelidirler. Mahaza efrad-ı ahali hal ve vaziyet hakkında malumat almak hakkına malik olduklarından tamamiyle neşr-i havadisten sarf-ı nazarda mümkün değildir. Bunun için milletin merak ve tecessüsünü, aynı zamanda askerliğin mütalebatını tatmin edebilecek bir haddi vasıtı bulmak lazımdır. Mareşal fon der golç paşa ahalinin ciddi bir surette vakaiden haberdar edilmesini matbuatın tamamen tatiline tercih ettiğini söylüyor. Ordunun bizzat kendisini matbuata tebligata

bulunmalıdır. Yoksa bu vazifenin şayan-ı itimat ademlere ihale ve emniyet edilmesi mi daha iyi olacaktır? İşte mühim bir mesele. Tamamen askeri tebligat, telgraflardan daha ziyade uzun bile oldukları halde 1870 de efkar-ı Umumiyedeki merak ve heyecanı teskine kifayet edemiyordular. Bunlar nazar-ı dikkatten uzak tutulmaması icab edilen hususattır. Fi mabad artık bu suretle ecnebi muhabirleri velev pek az bir adedde bile olsunlar yine kabul edilemeyeceklerdir. Mademki raporlarında, haberlerinde gazetecilik noktayı nazarından istihsal edecekleri fevaidi ihbardan bir türlü vazgeçmiyorlar. Binaenaleyh sahayı harbde mevcudiyetleri hemen daima bir tehlike teşkil edecektir. Her vakit ordu kumandanı için iaşe ve nakliyat kadar istihbarat-ı hususatının da- evamir ve idareye bir fenalik ibka' edildiği vakit saikini hemen kanun-ı askerinin en şedid cezalarına çarpabilecek bir surette – tayin ve tahdidi mühim bir vazife olacaktır. Seferberlik ve harekât-ı iptidaiye hasımane esnasında son derece bir ihtiyat ve mektumiyet mevcud olmalıdır. Bu anda matbuat-ı dahiliye, hatta en küçük ve cari bir gazeteye varıncaya kadar vazifelerini ifayı düşünmelidirler. Bazı havadisler vardır ki hususi olarak hiçbir ehemmiyetleri yoktur. Fakat heyet-i mecmuaları istikşafat ve istihbarat sevkül ceyşiye noktayı nazarından gayet mühimdir. Mareşal fon der golça göre: vakti harbde telefon ve telgraflar son derece müthiş bir kaydı teftiş altına alınmalıdırlar. Mamafih zamanımızdaki vesait-i muhaberatın tadidine nazaran öyle sevkül ceyş raporlarının memalik-i ecnebiyeye gönderilmelerini men etmeye tamamiyle muvafık olabilmek biraz şüphelidir. Şayan-ı tetkik bir mesele daha var müsamahakar ve fena fikirli matbuata karşı tedabir ve mücazat-ı kanuniye acaba kafimidir? 7 mayıs 1884 alman matbuat kanununun 15. Maddesi baş vekili ister tekmil bir harb imtidadınca ister istihsarat hasımına esnasında kıtaatın harekatı ve vesait-i tedakiye hakkında hiçbir tenkid veya havadis neşr edilmesini hemen men etmek hakkını veriyor. Fakat bu kanunun tam zamanında ve ciddi bir surette tatbiki elzem bulunduğu da tamamen meydandadır. Eğer esbab ve zaman yeni bir usulü icab ettirecek olursa o da kabil-i tesis ve tatbiktir. Vaktiyle 1906 da ingiltere'de muharebat-ı cedideye karşı tatbik edilmek için yeni bir matbuat kanununun tertibi hakkında müteaddid konferanslar verildi; bu konferansların neticesi fil hakika tamamen meçhul kaldı fakat geçen yaz cereyan eden hadisat esnasında biritanya matbuatını takip ettikleri hatta hareket üzerine bu meselenin ehemmiyetini tamamiyle takdir ettikleri kabul ve tasdik olunabilir. Gazetelerin ihtiyat ve mektumiyetinden şimdiye kadar hiç bahs etmedik; mamafih bu ihtiyatın matbuattan daha başka hususata da derç olduğunu bilmek icab eder. Mareşal moltke bazı ehemmiyetli malumatların gafilane ve tedbirsiz

mükaleme neticesi olarak saha-ı neşriyata düşebileceği müteaddid defalar yazdı: "eğer matbuat ketm ve ihtiyata icbar ediliyorsa ordunun ve bilhassa harekat ile alakadar olanların daha şedid ve müesser bir surette mecbur tutulmaları lazımdır. Esnayı harbde mektumiyetin idame ve muhafazası için birinci şart orduyu daha vakt-i sulhden bu hisle terbiye etmek, bu suretle yetiştirmektir." 1866 ve 1870 seferinde tekmili harekattaki mektumiyetin şerefi erkan-ı harbiye-i umumiye reisine "moltke" tevcih ediyordu. Bu mektumiyetin ahali ve matbuat tarafından tatamiyle takdir edilmiş olması vakti harbde orduya olduğu kadar vatana karşıda büyük ve mübeccel bir hizmettir.

Genç Türkiye Ordusu

(30. numerodan mabad)

Efrad arasında sade hükümet-i osmaniyenin devre-i iclaline aid ananat değil belki bütün alem-i islamın kalbini gurur ve iftihar ile dolduracak hatırat icrayı hükmeder. Balona vukuatı cümlenin hatırasında her vakit zinde bir mevcudiyetle yaşar. Bu zamanın reyül ayn bir şahidi doktor reyan (nazmendar 1901 de Almancaya tercüme ettiği "salib-i ahmer" ismindeki eserine ilave ettiği) haşiyelere şöyle nihayet veriyor: "son söz olarak Türk ordusunun fezail-i askeriyesi hakkındaki hayretimi itiraf etmekliyim **[208]** lazımdır. Felakette cesur ve bi-perva, en şedid evca' ve ıstırabat içinde bir hüsn ve tesir her zaman her yerde fevkalade arzukar, zabitanıda efradı gibi hakiki bir kahraman hal ve şanı ibraz eder idiler" bugün de aynı hali tekrar yapmaya muktedir olduklarını pek parlak ve şaşalı bir surette Sina muhasarasında isbat ettiler. Gayrı kabil tasavvur bir devre-i müzahimden sonra Rıza Paşa imam Yahya ile serbest bir ricat yapmak için uzlaşmıştı, bunun üzerine sağ kalan kahramanlar çile çekilmek üzere şehri terk ettikleri vakit imamın kendiside dahil oldukları halde tekmili ürban ancak 1000 kişilik kuvvetin çıktığını görerek hayretler içinde kalmış idiler. Bu hiç intizar etmedikleri kuvvet idi. Çünkü maruz kaldıkları şedid ve cansiparane mukavemete karşı bunun yirmi misli fazla bir kuvvet tahmin ediyorlardı. Keza Türk efradı büyük bir zeka ve kendi kendine iş görmek iktidar ve liyakatı ile şayan-ı dikkat bir surette temyiz etmiştir. Az ve gayrı kâfi vesaid ve istihzarata rağmen bu şayan- ı takdir neticeler müzaraya-ı mahsusasını teşkil ederler. Bu fezail ile beraber keza bir takım hataya-yı milliyeninkide ta'dadı mümkündür; mesela cenubun simayı asudesi altında hasıl olan ve ancak orada yaşayan büyük bir kayıtsızlık; sonra efkâr ve niyeti suret-i zahirede gayrı kabil iktiham görünen her maninin önünde tevakkufa mecbur eden bir tevekkül mutlak, harikulade bir kuvvete itikat tam. Heyet-i zabitan efrad

kaderi muntazam ve iyi halde değildir, o kadar ittihat yoktur. Alman ordusunda pek ziyade ehemmiyet verilen hidemat-ı dahiliye Türk ordusunda tamamen noksan ve natamamdır. Esasen şarklı her şeyden ziyade teferrüata pek az ehemmiyet verir. Müslümanlar eski gurur-ı muzafferaneyi biraz muhafaza etmişlerdir; tasarruf hususatı ile kemal-i dikkat ve ehemmiyetli iştigali bilüzum ve kendi istikamet ve sadakatlerine karşı bir darbe gibi telakki ederler. Halbuki bu hükümet kasasının zararına olarak gerek teçhizat ve gerekse melbusat için şayan-ı dikkat birçok fazıla masrafları badi olur. Hidemat-ı hariciye ise alay kumandanlarıı kendi şahsi meslek ve usullerine nazaran tertib ettikleri usul ve nizamata göre tanzim olunur. Tensikatın metin bir surette esaslaştırılmasına daha on sena kadar bir zaman ister. Bunun için tarz-ı cedidde talim ve terbiye gördükten sonra tekrar orduya giren genç zabitanın yüzbaşı rütbesina vasıl olmuş bulunmaları lazımdır. Diğer cihettende son manevralar istihsal edilen pek iyi netayice rağmen teferruatta birçok zayıf noktalar meydana çıkardırlar. Mamafih bunlarla beraber yine orduda bir his ve imtizam ve sadakat uyandırmayada sebep oldular. Bilhassa manevra mıntıkasında sultan Mehmet han-ı hamis'in bizzat mevcudiyeti kıtanın maneviyatı üzerinde büyük tesirler yaptı. Prdu ile hükümdar arasındaki revabıt-ı şahsiye eski zamanlarda olduğu gibi yeniden tesis etti. Aynı günde harbiye nazırı mühim ve müesser bir nutkunda bu geçit resminin tekmil-i ehemmiyetini meydana koymuş tamamen izah etmiş ve bunu Osmanlı ordusunun tarih-i askerisinde yeni ve mübeccel bir ufk-ı talinin küşadına bir mükaddime add ederek teskid etmiş idi. Malumdur ki Osmanlı imparatorluğu eskiden askerlik nokta-ı nazarından merkezleri İstanbul, manastır, Erzincan, Şam ve Bağdat'ta bulunmak üzere altı muhtelif mıntıkaya taksim edilmiş idi. Bunlardan başka yemende ayrıca bir kolordu ile hicaz ve Trablusgarp'ta birer müstakil fırka daha vardır. Beheri 2-3 yahut 4 nizamiye fırkası ile dört redif fırkasını ihtiva eden bu mıntıkaların vasati idare ve teftiş hususunu fevkalade güçleştiriyordu. Ordu kumandanı hergün masasını mıntıkasının mevaki'-i muhtelifesinden gönderilmiş telgraflarla mestur buluyor idi; bütün idare ve kuvvetlerin bir noktaya cem've temerküzü adeti kadimesinden ibaret olan bu usul-ı idareden ordu kumandanının kıtaata hiçbir tesir-i şahsiyesi olamıyor idi. Hiçbir vakit eksik olmayan hal ve takriri kendisine mevdu' birçok mesail arasında ekserya sade yalnız bir nefere ait olanları bile bulunurdu. Yeni teşkilat kumandanı maiyeti talim ve terbiyesi ile iştigale vakit bırakmak için kıtaat muvazzafaya ait hususatı diğerinden tamamen ayırıyor. Eski teşkilattaki mıntıka taksimatı kamilen değişmiştir. Bunların yerine talim ve terbiyenin, teçhizat ve istihzarat-ı askeriyenin

daimi teftişi ile muvazzaf merkezi İstanbul, Selanik, Erzincan ve Bağdat'ta bulunan dört müfettişlik teşkil edildi. Birinci müfettişlik dört kolordu ile bir redif fırkasından; ikinci müfettişlik dört kolordu ile üç müstakil fırkadan ve bir redif fırkasından; üçüncü müfettişlik üç kolordu ile bir redif fırkasından; dördüncü müfettişlikte üç kolordu ile bir redif fırkasından mürekkebdir. Bu on üç yeni kolorduya birde on dördüncü olmak üzere yemen ilave edildi. Hicaz ve Trablusgarp müstakil fırkaları hemen aynı halde ibka olundurlar. (Mabadı var)

Müşir Fon der Golç Paşa **[209]**

(1-süvari)

(20. numerodan mabad)

Rus – Japon seferinde kazaklarda dragonların aksi olarak süngü yok idi. Nizamname taarruzu yaya muharebesinde (cenginde) tamam-ı müsadere anında silahı torbasına koyup kılıcı almaya emr ediyordu; 25 teşrini evvelde dün Don Kazaklarından bir bölük otseyanmans köyünü bu suretle zabt etti. Rus süvarisi için süngü hemen bugün hal edilecek mesaildendir. Mamafih süvarinin bu suretle istimalinden mançuride istihsal edilen netice budur: "süvari yaya cengine pek ziyade alışmış olmalıdır. General miçingo gibi bir süvari kumandanının taht-ı idaresinde bile piyadeye ait birçok vazifeleri mütevakkıf oldukları derece-i sebat ve ısrar ile icraya mecbur kalmıştır." (Miralay Validyevski)

Hülasa-Keşifte büyük kısımlar setr etmek için muhtelif müfrezelerin istimali muhakkak "muharebeyi" istilzam eder. Öyle ise şimdi böyle bir vazife deruhte eden süvariye tam bir muharebe için lazım olan tekmil vesaati terfik etmek icab eder. Her üç sınıf da ihtiyaç vardır. 383. Madde bu vesaiti süvariye veriyor gibi görünüyor: "kılıç ile teşrik-i mesai eden filinta ve topun istimali süvariye harbin her an ve zamanında kuvvetli ve müesser bir surette harekete mecbur bırakıyor (1) süvari tüfeğinden de kılıçı kadar istifade ederse bu fevkalade olur: zaten en iyi tarz bundan ibarettir. Fakat eğer süvari piyadenin işini görmeye mecbur değilse piyadenin keşif kumandanı yerine konması (2) ve bunun hiç istisna kabul etmeyen bir kaide olması icab eder. Bu yalnız süvariye bir kuvve-i mukaveme teşkil etmek için değil, hatta topçuda aynı vech ile "taarruza ciddi bir istikamet vermek için terfik edilirler. Bu sade cenahların geçitlerin …(talimnane 3-90) arkasını işgal etmek için değil ileriye atlamasını temine ve aynı suretle süvari topçusuna da "kuvayı asliyenin istimaline tesir eden mukavemetleri kesr

etmeye her sınıftan mürekkeb kollara muhtelat müfrezelere karşı şiddetle hareket edebilmeye lazım olan vesaiti vermek ve tüfeğin istimalini top ve kılıca hücumda tevhid edebilmek içindir. (1) 403"

(1) süvari talimnamesi.

(2) süvarinin vezaif-i seferiyesi hakkında tedrisat-ı ameliye

Ne kadar aylıkları olursa olsun biz yine keşif süvarisine bir piyadenin merbud olmasını, süvarinin yaya cengi yaparak piyade vazifesini görmesine şayan-ı tercih bulduğumuzu tekrar ediyoruz. Bu suretle süvari istiklaliyet kazanır, mamafih piyadeninde bisikletli olması ve kumandanının sevk ve idarelerinde süvarinin harekâtına betaet vermemek için hasail-i lazımeye malik bulunması daha ziyade mercih ve hatta elzemdir. Esnayı keşifde ekserya tam bir muharebe yapmak ve bunun içinde piyadenin, süvarinin, topçunun işlerini görebilmek için elzem-i vesaite malik olmak lüzum ve ihtiyacı, keşfe gönderilen kuvvetin küçük mikyasda bir kuvve-i müçtemia olmasını kabule sevk ediyor. Bir bölük süvari keşif için kifayet etmeyecek gibi görünüyor; en az yarım alay kuvvetinde olması icab edecektir. Bir bölüğün lüzumunda yaya ceng yaparken diğer bölük atlı hareket eder. (3) velhasıl setr-i muhtelat müfrezelerinden istihraç edilen sonuncu bir neticede "zabit, hatta süvarinin malik olabildiği kadar müntehap ve güzide küçük zabit" keşif kollarını çoğaltmak, tazif etmekten ibarettir zan ediliyor. Bu suretle o maharet, besaşet ve süratleri sayesinde mukavemet için belki mevcud olmayan eksik bulunan bazı vesaite karşı bir muvazene hasıl edeceklerdir.

2-Muharebe

Bugünkü muharebelerde keşfin muharebeyi istilzam ettiğini yukarıda istihraç ettik. Şimdide burada süvarinin muharebedeki tarz-ı istimalini tetkik edeceğiz.

1-hücum "bir süvari hücumunu mene çalışan piyadenin verdireceği telafat düşmana yaklaştıkça azalır". (miaralay valedzevski) "Rus süvarisi en az kılıcıyla mızarğını istimale muvafık olabildi." (general donegarye) adeta hiç süvariye rast gelmemesine benziyor. "plus de duel de cavalerie, sauf exeption" müstesnalar hariç olmak üzere artık süvari müsademesi vuku bulmayacaktır." (general dönegarden)

Centre büyük manevralarında 1807-1808 Alman imparator manevraların süvari müsademesi hiç olmadı. 15 eylülde general teyer , ordusunun merkezi gerisinde müsademe için sakladığı bir ağır süvari fırkası ile piyade aleyhine bir hareket yaptı.

Fakat tamamen müesser ve müsaid bir piyade ateşine maruz kalmaktan başka bir şeye muvafık olamadı. Nizamname "hal ve zaman ekserya muvaffakiyete fırsat bırakmıyordu." (406) diyor. Çünkü

(3) süvari grubu katiyen yarım alaydan terkib edilecektir.

(25 mayıs 1190) **[210]**

Piyade hücumu def için ekserya tekmil vesaitini tanzime vakit buluyordu ne tamamıyla örselenmişler ne de maneviyatları münkesir olmuş idi.hücum son derece ender olarak vuku bulacaktır. Mukaddema takrib devresibde süvari piyadenin pek ziyade yakınına yaklaşabiliyordu. "yakın mesafelerden icra edilen hücum (371)" şimdi takrib pek ziyade güç oluyor; çünkü tehlike mıntıkası şayan-ı dikkat bir suretde tevsi' etmiştir, (2000 metre tüfek için.) bundan başka piyade şimdi mesafesi olduğu kadar süratide ziyade bir tüfeğe maliktir. Bundan dolayı süvariye mukabele için icab eden hazırlığı yapar. Vaziyeti nasıl olursa olsun cephe alır ve ateş küşad eder.

(mabadı var)

Piyade muharebesinin sevk ve idaresine dair yeni Rus talimnamesi

(20. numerodan mabad)

Hattın hangi mesafede tevakkuf edeceğini, ateşe başlamak için işgal edeceği ill mevziyi tayin etmek gayrı mümkündür. Hangi mesafeden itibaren ilerlemenin sıçramalarla yapılacağını tahdid etmekde keza mümkün değildir. Bunlar düşmanın haline, kuvvetine ve tabiat-ı araziye tabidirler. Bizim hattımızı sukufe mecbur edecek hasmın ateşidir. Binaenaleyh bu zamana kadar ileri yürüyüşe devam bizim için tamamıyla mucib-i istifadedir. Herhalde uzak mesafelerden hattı tevkif etmekte yani, faik bir düşmana karşı 1500 ila 1800 hatve mesafeden (büyük hedeflere ateş açılmak istenildiği vakitler hariçtir) daha uzak mesafatda ateş için mevzi' aldırmakda hiçbir fayda yoktur. 1500 hatveden itibaren iyi tesdir etmiş bir müdafi' ateşini sükûnetle icra edebilir ve tanzim edilecek nişangahı iyi bilir ise pek ziyade müesser olabilir. Bu mesafeye vasıl olan mütearrızda keza ateşe başlamaya ve kendi piyade ateşinin taht-ı himayesinde mıntıka mıntıka ilerlemeye mecbur olacaktır. Bu suretle yukarıdaki beyanattan görülüyor ve anlaşılıyor ki ateş mevziini kazanmadan evvel müteaarız piyadesi tamamıyla meçhulat içinde hareket ediyor ve yegâne vazifesini- zaten pek az bir tesiri olan -ateşini hiç açmadan mümkün olduğu kadar düşmana takrib etmek teşkil ediyor. Hasım topçusunun ika' edebileceği telefat-ı azimeden içtinab etmek için eğer

zaman müsait ise bu mıntıkayı fecr ile beraber ilk ateş mevzini işgal etmek üzere mürur etmeye ve bununda keza mümkün olduğu kadar yakın bulunmasına çalışmalıdır. İşgal edilen mevzi geceleyin tahkim etmek pek ziyade faydalıdır. Fakat bunun için gece olmadan evvel taburların, bölükleri ateş mevzilerine ve kendilerini oralara sevk edecek yolları bizzat kendi keşşaflarıyla ve kemal-i dikkatle keşfetmeleri, tamamıyla tanımaları lazımdır. Kıt'atın bu mevaki' kolayca bulabilmelerini temin için birtakım şahıslarda kullanabilir ve hatta icabında daha gündüzden birtakım keşif kolları ile de işgal edilebilir. Bu vazife en ziyade piştar tarafından müfit ve kolay bir suretde ifa edilebilir çünkü daha bidayette ilk ateş mevzine kadar ilerlemiş bulunacaktır.

Yakın piyade ateş mıntıkası dahilinde yürüyüş

Daha pek yukarılarda söylendiği vechle ilk ateş mevzinden itibaren müdafin tarz-ı taksimatı nazar-ı dikkat ve emniyete alınabilir. Mamafih mehacim en son hücum kararlaştırıldıktan sonra taburlara ve bölüklere vezaif-i hususiyelerine tevcih-i gayret edecektir. Müteakib hareket takribiyede müesser suretde ateş edilebilmekiçin ilk ateş mevzinde mevcud vesaitin kaffesinde bila istifade düşmanla aramızdaki mesafeyi takrir etmek lazımdır. Bütün muharebe tertibatının harekat-ı taarruziyesini ve bu harekat için verilecek evamir-i tanzim etmek ve hakeza kendi topçumuza ateşi ile düşman topçumuza ika tesirat eylemesine müsaade eylemek için ilk ateş mevzinde bir müddet fazla kalmaya mecburiyet hasıl olabilir. Bu esnada piyademizin ilk ateş mevzini terk ile harekat-ı taarruziyesine devam edebilmesine zahir olabilmek için topçumuzun bir kısmının piyadenin ve diğer bataryaların ateşleri ile himaye edilerek daha ileride bir mevziye gitmesi muhtemeldir. İlk ateş mevzinin işgali ile aynı zamanda hattı takviye etmek ve lazım olduğu miktarda bölükler, aburlar mevzide ithal ederek doğrudan doğruya kafi derecede kuvvetli bir muharebe vaziyeti tesis etmek lazımdır. Bu takviye yeni takımlarla yapılır. Mümkün olduğu kadar ilk takviyeden itibaren hemen umumunda takımların mangaların birbirlerine karışımlarından ictinab edilmelidir. Fakat ekseriya düşmana yakın bulunacak ve bu maddeye tabiyet pek ziyade güç olacaktır. Bunun için değil sade avcı hattındaki efradın hatta alay dahilinde bölüklerin bile birbirlerine karışmasına alışmak lazımdır. Keza yukarıda da söylendiği vechle harekat-ı taaruziye ve hücum; düşmana takribden ona ateş ve süngü yardımı ile def' ve tedmirden **[211]** ibarettir. Harekat-ı takribe esnasında mümkün olduğu kadar zayiatı tenkise çalışmalıdır. Daima hattı tamamen açık arazide bile saklanacak, istifade edilecek birçok mestur mahaller bulunabilir. Ekserya yek nazarda tamamen düz

görünen bir arazide bile bazı hafif avarızat vardır ki yere yatmış bir neferi hatta bir kıtayı setr için kifayet ederler. Mamafih tekmil avcılar için testere ve tamamen düşman hattını terastura müsait bir ateş mevzi bulmakda pek kolay değildir; bu iki şartı aynı zamanda cami' bir mevzi'arayıp bulmak kumandanın vazifesidir. Tekmil-i mesail, muttalıb-ı umumiyetle avcıya bulunduğu mevkiden mümkün olan fevaid-i istihsal etmeyi bilecek ve bu tedrisatın kıymet ve faidesini takdir edebilecek vechle araziden istifadeyi kemal-i dikkat ve ehemmiyetle öğretmeye müncir oluyor. Sıçramalarla ateş mevzini tebdilin tamamen birbirinden tefriki lazımdır. Sıçrama ateş mevzini tebdil etmek için bir vasıtadan başka bir şey değildir. Bir mevziden diğer birine gitmek için 200 yahut 500 hatvelik bir mesafeyi koşarak geçmek imkân haricidir, kesif bir mermi yağmuruna maruz kalan kıtanın ne kuvvayı maddiyesi ne de maneviyesi buna müsait değildir. Sıçramaların tulu ve miktarı ateş mevazinin tahlifi nispetinde tebdil eder, kıtanın kuvve-i maddiyesi düşman ateşine ve tabiyet-i araziye tabidir. İyice mestur olan mahallerde tevakkuf olunur ve efradın biraz nefes alabilmeleri için muktezi müddet kadar orada kalınır. Her sıçramayı takip eden tevakkufta ateş açmak gayrı mümkündür; avcıların adeta nefesleri kesilmiştir. Bundan başka ileriye koşarak giden diğer kıtaatada iraz zarar etmek tehlikesi vardır. Binaenaleyh ateş ancak mükerrer olan mevziye vasıl olan kıtaat tarafından küşad edilir. Mamafih bir mevziden diğerine giden bir kıtanın icra edeceği tevakkuflar esnasında tekmil-i efrad mümkün olduğu kadar düşmanın nazarından saklanmalıdırlar, yeni bir ateş mevzine muvasalat olunduğu vakit iş büsbütün başka olur; bu halde avcılar bilhassa iyi ateş icrasına müsait bir mevzi bulmayı düşünürler. Bir mevzinin intihabı araziye müvacir kuvvetlerin vaziyetine ve harekat-ı taarruziye icrayı tesir eden düşman ateşinin dereceyi tesirine tabidir. Mevazi' arasındaki mesafeler bilhassa düşmandan pek uzakta bulunduğu vakit nispeten büyük olmalıdırlar eğer her mesafe düşmana vusul için müruru muktezi mesafe-i Umumiyenin üçte birinden dûn olur ise tesir ve fayda ziyade olamaz; bundan başka avcılar kesretle mevzi değiştirerek belki ekserya iyi ateşe müsait bir mahalli terk edip geçerler. Düşmanda bundan mütearrizinin ilerlemesini zayiat-ı azimeye düçar olmadan görmek rahatça takip etmek sureti ile müstefid olur.

Mesela : Eğer düşmandan 1500 adım uzakta bulunan birinci ateş mevzisinden 400 yahut 500 hatve ileride bir ikinci mevki'işgal için sıçramalar yapılırsa muhatap üzerinde kuvvetli bir tesir-i manevi husulü ümit edilebilir. Zira 1000 hatve mesafeden küşad edilen ateş en müesserdir ve takrib eden mütearrizin kuvvetinin müdafi'ne ihsas

edebilir. Muharebe hattından müteaddid bölükler birden ilerledikleri ve arazinin hali tesiri ile pek uzun sıçramalar yaptıkları vakit ekserya bazı bölükler diğerlerini ateşlerin mani' olurlar ve sade kendi vasıtaları ile kıta-yı esasiyenin harekat-ı taarruziyesini temin için muktezi şiddet ateşi istihsal edemezler. Bu gibi halatda tabur kumandanı- hatta alay kumandanı- bizzat mevzi' intihaba, müteakiben yürüyüşe koyulacak bölüklerin nizam ve vaziyetini tanzime ve sıçrama yapan kıtaatın birbirlerine ateşle yardım etmelerini gözetmeye mecburdur. Fakat bu her bölük kumandanını- bizzat yalnız başına bir şey yapmaya muktedir oldukları vakit bile- bölüğünü ileriye atmak mecburiyetinden kurtaramaz; bu suretle ileriden arazi kazandıkça diğer bölüklerin ilerlemesine ateşiyle yardım eder. Mevzi tebdili yani sıçramalar atideki vechle icra olunurlar: bölük kumandanı ileride iyi bulduğu bir mevki' işaret eder ve bizzat kendisi mevkinin irtifa' ve vaziyetini muhitine nazaran takdir edemzse haritasına müracat ederek kemal-i dikkat ve sıhatle tayin eder. Mevkinin imtidanını takdir ve tahmin ettikten sonra işgal edecek olan takıma irae eder ve bölüğüne mevki' tebdiline ait emr-i umumisini verir ve esas takımına hangi nokta-ı istikametine daha ziyade ehemmiyet ve katiyyet vermeyi tercih ettiğini söyler.eğer icab ederse bu takım önceden keşşaflarını yahut (bir şenon) (1) iki üç dizi iler birlikte bir manga kumandanını mevzii kemal-i dikkatle görmek ve öğrenmek için ileriye gönderir. Bu halde keşşaflar mevzi sade kendi takımlarının kimi yoksa tekmil bölüğün mü işgal edeceğini daima nazar-ı dikkatte tutmayı unutmamalıdırlar. Keşşafların bir işaret üzerine esas takımın ileri harekete başlamak için emr verilir. Keşşaflar ne mücavir takımların ne de mümkün olduğu kadar bizzat kendi takımlarının ateşine mani' olmamaya çalışmalıdırlar.

(Mabadı var)

1-Le chainon bizde iki yahut üç dizi ihtiva eden bir kıtaya mukabildir; en eski efrad tarafından kumanda edilir **[212]**.

Harb-i Müstakbelin Müddet-i Devamı

(20. numerodan mabad)

70-1871 seferi -70-1871 seferi altı aydan biraz daha fazla devam etti (19 Temmuz 1870 ila 28 kanun-ı sani 1871) acaba daha temadi edebilirmiydi? İşte bize talik eden kısmı. Almanlar şüphesiz daha bir müddet temdid edebilirlerdi. Filhakika artık harbden usanmış, yorulmuşdular; fakat bununla beraber ilk büyük muzafferiyetten sonra verdikleir karar rağmen yine devam etmişlerdi. Alman efkar-ı

umumiyesi muhasemenin devamını kabul ediyor insan, erzak, cephane, levazımat, para gibi menabide müsaade ve kifayet ediyordu. Fransa'da keza daha çarpışmak için vesait-i maddiye mevcud idi; fakat tamamıyla ortaya çıkarılamıyor, ilan edilemiyordu. Bir kısmın mütevahhiş hotpesentliği gambetanın, şanzinin hiç olmazsa şan ve şeref-i milliyi kurtarmaya masruf mefevkül beşer-i sailerini de akim bırakıyordu. Evet mukavemet, harbe devam daha mümkünse harb kuvveyi beşeriyenin haricine çıkacak bir dereceye henüz gelmemiş idi. Gamyeta, şanzi gibi ademler dört ay mütemadiyen tekmil mesuliyetleri deruhte edip 28 kanun-ı sani müahedenamesini büyük bir haft ve lakaydi ile akdeden, imzalayan bir hükümete karşı bağırdıkları, harbin devamının mümkün olduğunu iddia ettikleri halde nasıl buna inanılamazdı? Zaten mukavemet ve devam için bütün mesuliyetleri deruhte etmiyorlarmıydı? Biraz da büyük tarihşinas Henri Mortenin bu mulem mesele hakkında neler söylediğini dinleyelim:

"son dereceye kadar muavenet kabilmidir hemen herkes bunun adem-i imkanı fikrinde bulunuyordu. Majaza düşmanlarımızın Fransa dahiline giren ordularının mukayese ve tetkikatına inhisar eden bazı eserleri mütalaa olunursa birçok kolorduların kuvvetlerinin yarısını diğerlerininde üçte birini kaybettiklerini itiraf eyledikleri görülür. Kıtaattaki yorgunluk alaimi tahtir idiler ise insan elim bir şüphe içinde kalır; Fransa istese idi muvaffak olurdu, fikrine bir vehm hayali gibi telakki edemez. Vesait-i maddiye söylendiği kadar az değildi. Şanzi kitabında bunu tamamen tadad ediyor. Daha sunuf-ı muhtelifeden 280 bin kadar efrad ile 1222'den fazla topumuz olduğunu ve bundan başka o senenin acemi efradını (150 binden fazla) henüz durduğunu" binaenalyeh hergün topu tüfeği, cephanesi, mermisi artan bir menbağ' vesaitimizin mevcud olduğunu tamamen gösteriyor. Eğer bir adım imkân mevcud idi ise bu maddi olmaktan daha ziyade manevidir.

1877-1878 Türk-Rus Seferi

Türkiye Rusya muharebesi 1877 senesi nisanının 24'ünde başladı ve 1877 şubatının birinde nihayet buldu; takriben on ay kadar devam etti. Harekatın nihayet bulmasını mucib olan sebep galiplerin yani Rusların İstanbul önüne muvasalat etmesidir. Filhakika türkler her noktayı nazardan muhasemeyi daha birçok zaman temdide muktedir değillerdi ister para ister silah cihetiyle olsun artık en son raddeyi bulmuşlardı. Mahaza bu harbin icab ettiğinden daha ziyade devam ettiği mutalasıda serd edilebilir. Harekat-her iki taraftada- büyük bir betaetle cereyan etti, bundan her iki cihetin ne derece kerane hareket ettikleri anlaşılıyor: bu andan esasen tekmili

Asya'ya raci'dir. Diğer cihetten muhasemat hemen umumiyetle Bulgaristan da ve Asya'yı sagirada cereyan etti: Gerek Ruslar ve gerekse Türkler harbin fenalıklarını temadisine bilhassa memleketin bir düşman tarafından iştigaline tahammül edemediler. İşte bu harb ile iki Avrupalı devlet beninde vuku bulacak bir harp arasındaki bir sürü farklar…binaenaleyh bunlardanda tetkik ettiğimiz mesele için mucib-i istifade hiçbir fikir alamayacağız. Mançuri seferi 8 şubat 1904ten 5 eylüle kadar on dokuz ay temadi eden mançuri harbinde mütalaa ettiğimiz meselenin tenviri için ancak pek zayıf bir faide temin edebiliyor. Filhakika bu tamamen bir takım hususi şerait tahtında cereyan etmişti; ne Japonlar ne de Ruslar asıl milli toprak üzerinde çarpışamadılar; bundan başka sahayı harekatın birbirinden pek uzak olması aynı arazi üzerinde cereyan ettiği vakit olacağı gibi tekmil cephe genişliğince müteaddid müsademelerde bulunmalarına mani oldu. Para meselesi işte hal etmeye, vuku'na katiyen meydan vermemeye çalışılması bizim içinde en büyük bir vazife telakki edilmesi icab eden en mühim bir mesele : çünkü Japonların sulhu, muhasebeyi temdiye kafi miktarda menabi varidata malik olmadıkları için akd ettikleri bilahire tamamen anlaşıldı **[213]**.

Bunun için para farkının kolaylıkla şerait-i sulhiyeyi kabule onları sevk ve icbar etmesi belki mümkündür; fakat bu müthiş kuvvetin tesiri ile harbe devam edememekde başka bir meseledir. Mamafih bugün malik bulunduğumuz delail, sulh-ı akd edildiği sıralarda Japonya'nın İngiliz bankalarında daha bir milyardan ziyade nakit mevcudu olduğunu irae ediyor; mahiyede hemen iki yüz milyon kadar sarf ediliyordu. Binaenaleyh bazı erbabı ihtisasın iddialarına tamamıyla muhalif olarak paranın imtidadı harb üzerine zan olunduğu kadar büyük bir tesiri olmadığı görülüyor. Çünkü bugün tekmili hükümet-i askeriye- bilhassa hükümet bankaları gibi metin esaslara- binayı harekat ederek bu nokta-ı nazardan her türlü tedabiri ittihaz etmişlerdir.

(mabadı var)

Şeyşo Torpilli

(20.numerodan mabad)

İlk vapur 1878 temmuzunda hareket etti. Bütün cihana bu küçük geminin denize ne derece dayanabileceğini göstermek lazım geliyordu. Bunun için mahali teslime denizden gönderildi. Şeyşo imalathanesinin reisi hazırı Şeyşo'nun oğlu mühendis Mösyö Karl Zitsi bizzat kendisi gemi ile birlikte gidiyordu. Bundan sonra

geminin tecrübelerine başlandı. Şerait-i lazımeyi kamilen haiz bulunduğu ispat edildi. Sürati istenildiğinden bir buçuk mil fala on yedi buçuk mil idi. Mamafih inşaatta da büyük bir sürat gösteriyordu. İki ayda bundan başka on gemi daha teslim edilmişti. Bu suretle istihsal edilen netayiç Mösyö Zitsi daha ziyade teşvik etti. Makineleri daha kuvvetleştirmeye, imalata dikkat ederek torpilleri daha ziyade mahsar-ı tekmil etmeye çalıştı. Buhar tesirini çoğaltmak için iki silindir yerine üç tane konulması icab etmiş idi. Ve yine bu maksadı takip ederek Zitsi ilk evvel 1881 de üç çarklı bir makine icad ve istimal etti. Bu makineler sonradan ticaret-i bahriyede olduğu kadar Alman sefain-i harbiyesinde de hüsnü muvaffakiyetle istimal edildiler. Torpiller bir zaman uzun ve mütemadi tecrübelere maruz kaldıktan sonra bir kenara bırakıldı, adeta bir devre-i intizar geçirmeye başladılar. Fakat general kapri vi bahriye nazırı olduğu vakit torpidolara pek ziyade ehemmiyet vermeye başladı ve bunların teftiş ve idaresini tamamıyla layık olan mösyö tepistese havale etti. Bu büyük amiral torpil sahasında pek büyük tecrübeler husulüne hizmet etti. Bahriye nezareti bir torpido filosu inşası için vasi' bir program tertip ediyordu; inşa olunacak gemilerin ihtiva edecekleri tekmili şerait kararlaştırılmıştı, şerait pek ziyade büyük idi. O zamana kadar bir gemide sde kuvvet ve metanet ve iyi bir kabiliyet aranıyordu. Halbuki şimdi makinelerden büyük bir süratı hareket teminide talep ediliyordu. Her türlü fena havalarda ister şimalde, ister cenubda denize mukavemet etmesi lazım geliyordu. Teslimat olarak dört torpil, iki elli altılık seri ateşli top mevcud olması ve mürettebatı iskan için mümkün olduğu kadar temin-i istirahat edebilecek müteaddid odalar bulunması talep ediliyordu. Bu mütalaaya karşı ancak iyi bir malumat-ı nazariyeye mülkiyet-i kifayet edebiliyordu. Şeyşo bu yeni modeldeki vapuru 1884 de teslim etti. Ekne rigorda tecrübeleri yapıldı. Bahriye nezareti tarafından müsabakaları icra edildi. Neticede tamamıyla doğru ve vicdani olmak şartıyla şeyşo gemisinin tekmili şeraiti mükemmel surette haiz olduğu tasdik edildi. Bunun üzerine alman bahriye nezareti 21 torpido inşası için büyük bir sipariş verdi. 1906 senesi 25 nisanında Şeyşo imalathanesi yüzüncü torpidoyu Alman bahriyesine teslim ediyordu. O zamandan şimdiye kadar derdest inşa olmak şartıyla 171 tane teslim etti, şimdiye kadar inşaa ettiği tekmil torpidoların yekunu 566 ya bali oluyorki bunun içerisinde Avusturya- Macaristan, İtalya, Rusya, Çin Japonya, Türkiye, Brezilya, İsveç, Norveç, Danimarka, İngiltere gibi hemen hükümeti mütemeddineyede verilmiştir.

(Mabadı var)

Sahib-i imtiyaz: T. Zeki

1.19. Müdâfaa-i Milliye, Sayı: 23-24

1. Sene, 23-24.Numru **1 Şubat 1327**

Zabt u rabt kuvvet, kuvvet ise vatanın terakkîsini vücuda getirir

Müdafâa-yı Milliye

Askerî ve Fennî Osmanlı Gazetesidir

Her on beş günde bir neşr olunur

(Ser-Muharriri: Mehmed Zeki, Mühendis)

Müdafa-yı milliye bilhassa askeri olduğundan ve maksadı terakkiyat-ı askeriyeye ma'tuf bulunduğundan şahsi tenkidât ve ihtilafatı muhtevî mevadı kabul etmez.

İlan

Manda post ve mektupların gazetemiz idarehânesine gönderilmesi mercûdur. Îlânat için doğrudan doğruya idarehânemize müracaat etmelidir. Îlânat bedeli peşinen ahz olunur.

Abone bedeli için

Beyoğlu Galavani sokağı 14 numeroda bulunan idarehâneye veya İstanbul'da Bab-ı âli caddesi numero 46 "Kütaphâne-i İslâm ve Askeri" ye müracaat etmeli.

Memâlik-i Osmaniye için seneliği 1 Lira-yı Osmanî.

Memâlik-i ecnebiye için seneliği 1 İngiliz lirası

Nüshası memâlik-i Osmaniye için 5 Guruş

Memâlik-i ecnebiye için 1,25 Frank

Muhterem Abonelerimiz

"Müdafa-yı milliye" gelecek nüshamızdan itibaren bâ tevfik Allah-u teala ikinci senesine kadem-i münhada olacağı cihetle nesih cedidesinin muntazamın irsali babında bir güne te'hir vuku' bulunması için muhterem abonelerimizden

abonmanlarını tecdid buyrulmalarını hasseten istirham eyleriz.

Mösyö "Tanser" İtalya ordusunu "United Service Magazin" risalesinde Müdâfaa ediyor.

"Unıted service magazin" risalesi son şubat ayı nüshasında "Tanser" imzası tahtında ve "mezâlim-i harbiye" serlevhalı bir makale neşr ediyor ki doğrusu böyle ciddi bir risalede bu yolda bir bend görünmesinden dolayı ithar ta'cib ve te'essüf etmemek mümkün değildir.

Her halde bir İtalyan zabiti olması veyahud böyle bir zabit tarafından teşvik edilmiş olması kaviyyen melhuz olan Mösyo "Tanser" İngiltere'yi hissiyat-ı terakki pervarane gösterilmesinden ve harekat-ı harbiye esnasında İtalya'nın serbest bırakılması arzu edilmediğinden dolayı mu'ahaza ve beyan te'sir ediyor. Muharrer makale İtalyan asakirine atf edilen ve umûm matbûat cihan tarafından dahi izah ve tasvir olunan harekat ve vahşet karaneyi sûret-i kat'iyede tekzib etmediğinden çekinmeyib güya dünyanın en asil, en âli cenab asâkiri bulunan İtalyan asâkirinden bu yolda if'al ve harekat-ı cenaiye asla intizar edilmeyeceğini dermiyan eyliyor…! Mösyö "Tanser" bu mutaalâtı eylede iktifâ etmeyerek mülâzım "Möntakü"ye dahi gerek İtalyan vahşetlerini musavver münazırı fotoğraf ile çıkardığından ve gerek hayatını hep Devlet-i Osmaniye'nin tamamiyet-i mülkiyesini müdaafaya hasr ettiginden dolayı takbih ve tenkid eyliyor.

Doğrusu "Tanser" cenablarının dünyanın en vahşi anarşistleri olduğu herkesçe ve ale'l-husus bi'l-umum İngilizler tarafından dahi müttefiken tasdik ve itiraf edilen İtalyanları namuslu add etmesine hiçbir mani verilmez. Biz mûmâileyh Avusturya büyük erkan-ı harb heyetinin Avusturya-İtalya **[215]** seferine mütealik eserini iyice kıraat ve tedkik etmeğe davet eyleriz. Mösyö "Tanser" bu eserin sahifelerini çevirdikçe İtalyan asâkir-i muntazamasının kendi esirlerine karşı reva gördüğü sui harekat ve mezalimi tafsilatıyla görecek ve elbette tashih-i fikir eyleyecekdir.

Mösyö "Tanser" makalesinin sonunda harb muhârebelerini dahi güya mesleklerinin icabetini iyi takdir edemeyip cereyan vakayı' hakkında yanlış raporlar tertip ettiklerinden dolayı muaheze ettikden sonra Transval muhârebesinde İtalya'nın İngiltere hakkındaki en büyük hissiyat dostane ve halisane göstermiş olduğunu zikr ile Trablusgarb'da ika' edilen bir cümle a'sar-ı vahşeti hep Osmanlılara atıf etmekden utanmıyor. Maahaza mûmâileyh kat'iyen inkar kabul etmez olan İtalyan cinayetini

alânen inkar edemeyeceğini görünce bir takım te'vilat ve tezvirata kalkışarak Trablusgarbda birçok İslam kadın ve çocukların katli maddesi erkekler ile kadınların elbisesi hep aynı olmasından, yani yek diğere benzemesinden neş'et ettiğini edaya cür'et eyliyor.

Mevzua bahs olan makalenin safahat-ı muhtelifesini tefsir ile münakaşat na layıkaya girişmekden kat'iyen te'dip etmekle beraber düşmanlarımızın müdafa-yı müddea makamında ne gibi vesaet-i müracaat ettiğini kar'in-i muhteremeye arz etmek istedik. Bunda yalnız te'sif edeceğimiz bir şeyi var ise oda umûmiyetle ciddi ve vakur bilinmiş olan "Unıted servise magazin" gibi bir risâle sütunlarının böyle bir makale ile talvis edilmiş olmuştur.

Mehmed Zeki

Genç Türkiye Ordusu-1

(22'nci numrodan ma'bad ve hitam)

Bu teşkilâtın tamamı tatbiki için kâfi müddet intizar etmek lazımdır, çünkü fırkaların kısm-ı azamı şimdiki kumandanlarıyla şayan-ı dikkat sûrette fırkalı bir hayat-ı mesai göstermeyeceklerdir. Mâmâfih fırka ve kol orduları lazım olduğu derece liyakat ve şiddetle sevk ve idareye muktedir kâfi miktarda mafuk kumandanlar bulmakta pek kolay değildir. Yani tertibat tamamen tatbik edildiği vakit ordunun zabıt kadrosu son derece vasat-ı kesb edecektir. Teşkilat-ı cedidede bu nokta-i nazarında tekmil-i kani kuvvetleri bilâtefrik cins ve mezhep bir araya toplanmağını, cemalesinden istifade etmeyi programına esas ittihaz etmişdir.

(1) Müdafa-yı milliyenin 17,18,19,20,21 ve 22.nci numrolarına müraacat.

Ordu şimdi Arabistan cenûbunda meşgul bulunuyor, bu harbde öyle kolaylıkla netice-pezir olamayacakdır. (2): Garblerin mağrur ve mütekebir bir millet olduklarını, pek eski bir medeniyete malik bulunduklarını bilmek lazımdır. Galib ve muzaffer Türklere edebiyat ve felsefelerini aşıladılar. Binâen aleyh makam-ı hilafetin bir müddet Arablarda kalmasından dolayı izhar ta'cib etmemelidir. Ma'lum olduğu üzere son Arab halifeleri kendi kendilerine esasen halife ünvanı vermiş olan Mısır selatin-i memlukesinin taht-ı nüfuzunda evlad-ı abese mensub bulunurlardı.

Türklerin en büyük padişahlarından biri add ettikleri Sultan Selim-i evvel Çaldıran Meydan muhârebesinde İran hükümdarı Şah İsmail'i mağlub ettikden sonra

23 Ağustos 1514'de Mısır'a hücum etdi, Bu sıralarda Suriye'de kamilen Mısır hükümetinin elinde idi. Sultan Selim, Haleb civarında bu yeni hasmını da tamamiyle tepeledi. Bunun üzerine Medine-Mekke'nin Müdâfaa-yı ilan edildi, aynı fırsat ile halifede intihab olundu. Yeni ünvanını tekmil Nil memâlikinin zabtıyla tetvic etdi. "Nasyonalizm, millet hissi" her tarafda olduğu gibi hemen Arabistan cezirесininde her yerinde kendini göstermeğe başladı.

Türk hükümeti oralarda birçok zaman uğraşmışdır. Mâmâfih hâlâda tekmil memâlik üzerine tamamen hakim olamamışdır. Son asır zarfında dahilden Bahr-i Ahmer'e doğru yürüyen Vahhabiler mevaki-i mukaddeseyi zabt ve işgal ettiler. Def'i ve tedmirleri ancak Mısır'ın büyük Muhamed Ali'si sayesinde mümkün olabildi. Pek geç 1872'de Yemen Gazi Muhtar Paşa tarafından tekrar işgal edilmiş olacakdı. Fakat muhâlefet ve isyan yeniden baş göstermeğe başladı. 1903'de İmam Yahya'nın sevk ve ilcasıyla hâlâ iştigal edilen büyük bir isyan vukua buldu.

Mukaddema Yemen kabileleri Asirdekilerin düşmanları edilir. Bu kısmın hakimi de Seyyid İdris'dir. İmam Yahya ile Seyid İdris ittihad etmiş olduklarından oldukça şayan-ı ehemmiyet bir kuvvet vücuda getirmişlerdi.

Fi'l-hakika asilerin daire-i nüfuzlarında pek ziyade tavsiye etmiş idi. Fakat Türklerin muzafferiyetlerine muteaddid kabail arasındaki adam ittihad ve tefrika pek ziyade te'siri olmuşdu. Bu defa yine bu suretle neticeleneceğini ümid etmek lazımdır. Hükümet-i Osmaniye yaptığı büyük istihsarat ile Arnavudluk'da olduğu gibi bu mıntıkadaki daimi isyan ve ihtilafata şiddetle bahsiyat vermeğe katiyen karar vermiş gibi görünüyor. Yemen hükümet Osmaniye için kaydolmasına fevkalâde dikkat edilmesi, büyüyüb

(2) Bu makale evvel yazılmışdır. **[216]**

İnkişaf edilmesine meydan verilmekden son derece ictinab edilmesi icab eden bir yaredir. Binâen âleyh bize bu suretle gayet büyük bir garb meselesi mevcuddur gibi görünüyor: imparatorluğun bu iki kısım arasında ya büyük bir itilaf veya son derece şedid bir ihtilaf hasıl olacakdır. Tarz-ı halin bu defa ne suretle nihayet bulacağını önceden tamamen kestiremez. Genç Türkiye'nin tekmil-i kâmilen amâl ve mesaisi şimdi hükümet-i Osmaniyenin muvafakiyeti şark kurbunda zinde vuku bir hükümetin meydana çıkmasını mevcub olacakdır. Almanya bu inkişaf ve tecdidi bir nazar-ı müsaadekar ile ta'kip ile Türk ordusu için seri' muvaffakiyeti cidden arzu eder.

Müşir Fon Der Golç Paşa

Harb-i müstakel müddet devamı

(22.nci numerodan ma'bad)

Mes'elenin akıl ve mantık dairesinde mütalâsı.

Daha pek önceden tahmin ettiğimiz vecihle bu hülasa-yı tarihiyeden sonra tedkik ettiğimiz mes'elenin tarihin pek az bir yardımı olabileceği tamamen anlaşılıyor.

Zaten yine baş tarafında kendi mütalatımız arasında bir çok muharririn askeriyenin nakil ettiğimiz fikir ve mütalaalarının doğru ve makul bir tetb'a neticesi olmayıb belki sarf-ı ihtisasat şahıslarından ibaret olduklarını zannettiklerimizde yazmış idik. Binâen aleyh her şeyden ol bu hususu nazar-ı dikkate almak ve Fransa-Almanya arasında vuku' muhtemel bir harbe icrâ-yı te'sirat eyleyebilecek tekmil esbab ve husûmeti bir bir tedkik etmek lazımdır.

Bu sebebler muhtelif hususata raci'dirler. Fakat mayı siyasi mali ahlakı ve sevkü'l-ceyş olmak üzere beş kısma tefrik edilmeleri mümkündür.

Mâmâfih eğer bu meselenin gayet tam ve mükemmel bir suretde tedkik ve mütaalası arzu ediliyorsa, vukua bulabilecek muhtelif halât sevku'l-ceyş ayrıca tamamen tedkik etmek lazımdır. Faraza sade Almanya ile Fransa arasında bir harb zuhuru yahud Almanya yalnız bulunduğu halde Fransa ile İngiltere'nin müsterik bulunması veyahud Almanya ve Avusturya müsterik bulundukları halde Fransa, İngiltere ve Rusya'ya karşı harbe mecbur kalmaları gibi...

Biz bu hususda yada en son vaz'iyeti nazar-ı tedkike alacağız. Çünkü 1911'de en ziyâde vukuayı muhtemel görünen hal bu haldir.

Mesail-i maddiye: 1- Efrad - ne bir taraftan ne de diğer taraftan efradca biraz noksan bulunmasının harbin müddet-i devamı üzerine icra-yı te'sir edeceği dahi bütün muhasemeyi ilk musademeye hazır edebileceği katiyen farz edilemez.

Rusların sefer birliğindeki betâet Almanlar için büyük bir muvafakîyet tal'iyedir. Çünkü ilk başlangıçta her şeyden ol başlıca kuvvet bu tarafa tevcih edecekdir.

Buna karşı Fransa icaba ne yapacaktır? Bunu bilemeyiz. Fakat fikr-i selim bize öyle gösteriyorki Fransa hasmının arzu etmeyeceği, işine gelmeyeceği şeyi

yapacakdır, yani hiçbir tarz hattı sevku'l-ceyş nokta-ı nazardan bile hiçbir tarz yapacak işi mukavemete, müdafaya dönecek. Bu suretle hasmına vakit ga'ib ettirib tekmil kuvvet ve vesa'itiyle (hattı İngiliz kuvvetlerinden Ceza'ir kıtaatından da istifade ettikden sonra) ancak büyük bir muharebeye yapacaktır.

Mâmafih bu meydan muharebesininde Rusların tahşidatından evvel yapılacağı yine ümid edilemez.

Muhârebenin neticesi ne sûretle olursa olsun, herhangi taraf galib gelirse gelsin, mağlubun heman kamilen mahv olmasına hükm etmek acaba mukarin-i hakikat olabilri mi? Belki de her iki tarafa vereceği telafat- muvakkinde olacağı gibi- aynı mikdarda olacakdır. Bu haldede 4 milyondan fazla muallim ifrad çıkarabilen bir hükümet bu ilk muhârebede vuku bulabilecek zaiyatı pek çabuk doldurulabilir; çünkü bu son senelerde kuvvetlerin miktarı hakkında bir cereyan eden birçok efrat perverane mütalata, beyenata rağmen hatvede bulunabilecek kuvvetin yönünü her halde ancak 1,500,000:1,000,000 raddesine baliğ olabilecekdir.

B-Malzeme, erzak, cebhane- Fakat bu mikdara karşıda (top, tüfenk ve bilhassa cebhane mühimmat daha ziyade iktisab-ı ehemmiyet eder ve binâen aleyh bu gibi hususatında düşünülmesi ikmal edilmesi icab eder" tarzında itiraz edenler bulunabilir.

Binâen aleyh işte bundan dolayıdır ki bu mes'ele düvel-i muazzama erkan-ı harbiyesinin inzar dikkatinden asla devir olmamışdır: Harb planlarında daima bu ihtimalata aid kısımlar, erzak ve cebhane ikmaline dair planlar mevcuddur.

Almanların dediği gibi her ne kadar zamanımızdaki- milyonluk orduların mütalib ve ihtiyacatı çoğalmış, tezayüd etmiş ise de o nisbette de gerek kendi arazimizde gerek hem civar ve bitaraf hükümetler arasında şimendiferlerin miktarı artmış binâen aleyh her türlü lüzumu sevk etmiş. Her türlü noksanı ikmal **[217]** etmek, her menba'adan istifade edebilmek ihtimali o derece çoğalmıştır. Medeniyetin şerefi ve tecdid sevk'ül ceyşin cesim burjuvalarına pek büyük yardımı pek büyük iyiliği dokunduğu bir daha itiraf edelim.

Netice; harbin ilk büyük musademeden sonra devamına sarf-ı maddi esbab hiçbir vakit mani' olamayacakdır.

Esbab-ı esasiye 1- Evvela siyaset-i hariciyeye aid hususattan bahis edeceğiz:

Şu tasvir edeceğimiz vaziyet yani tekmil Avrupa hükümet-i askeriyesini

birbiriyle tutuşturacak böyle büyük bir harb nazar-ı dikkate alınacak olursa öyle görünüyor ki bu hususda siyaset-i hariciyenin hiçbir te'siri olamayacakdır. Muhasemeye nihayet vermek için hükümet-i saire tarafından mesela İtalya, İspanya, Türkiye, İsveç-Norveç hükümetleri tarafından vukua bulacak bir teşebbüs galiblerin hiddet ve husumetini celb edebilecekler.

İkinci derecede add edilen hükümet-i mezkûre tarafından açık askeri bir müdahale vuku' muhtemel add edilebilir, halbuki buda harbin bir kat daha kesb-i şiddet ve tavsiye etmesini, daha ziyade uzamasına bais olacakdır.

Siyaset-i dahiliye tedkik edilirse birçok mülahazat dermeyan edilebilir.

Şunu tamamen bilmeli, nazar-ı ehemmiyetde tutulmalıdır ki bugün Avrupa akvamının kaffesinde yirminci asrın ilk seneleri mahsulü olan sosyalizm fevkalade mazhar-ı terakki olmuşdur; efkar ve temayülat-ı umûmiye bugün kamilen salahdadır: artık hiç kimse harb istemiyor; harbe suret-i kat'iyede bir mecburiyet hasıl olmadıkça veya memleket için adeta hayat ve memat derecesinde bir ehemmiyet kesb etmedikce kat'iyen işe girişilmeyecekdir.

Mâmafih mümanaat bir kaderlede kalmıyo ve; bir kısım ahali her ne sebeble olursa olsun harbe karşı mümanaata kat'iyen karar vermiş gibi görünüyor. Hükümetler buna tamamiyle vakıf bulunduklarından gerek seferberlik ve tahsidat hususatını ta'yin etmek ve gerekse düşman harici ile uğraşıldığı esnada serbest bulunmak, vuku' muhtemel her bir mani'nin önünü almak için tedâbir-i lazımeye tevsil ediyorlar. Binâenaleyh bu mülâhazatda harb planına dahil olur ve (emniyet-i dahiliye planı) namını alır.

Bugün artık bu tedâbirin lüzum ve vücubiyetini inkar etmek büyük bir tedbirsizlikdir.

Bu noktanın kabul edildiğini farz edelim; fakat hükümetler bugün galibane veya mağlubane netice pezir olacak ilk muhârebeye muteakib muhasemeye nihayet verilmesini taleb ve iddia edebilecek olan bu düşman-ı dahiliyenin mütalebatına karşı koyabilecek derecede metin ve esaslı tedabir acaba ittihaz edebilmişler midir?

Görülüyor ki bu fevkalade nazik bir mes'eledir; bunun hakkında serd mütalaada pek küçükdür. Fakat her halde öyle görülüyor ve anlaşılıyor ki hükümetler bir harb-i müstakbelede sade hududa karşı tevcih etmekle kalmayacaklar belki ma' te'essüf hadisat-ı dahiliye ile de iştigale mecbur olacaklardır.

Filhakika Jores gibi bazı büyük ve müterakki fırka reisleri (ilk musademeye müteakib akd-ı sulh edilmesi) fikrine karşı itiraz ederek kendi cemiyetlerinin hissiyat-ı vatan perveranelerine tercüman oluyor gibi görunüyorlar. Ezcümle Jores General bulunan imtidat-ı harb hakkındaki fikrinide "Armee nouvelle"de basit ve izah ettikden sonra şöyle beyan-ı mütalaa ediyor:

General Bonal ne hakla böyle bir lisan kullanıyor? Hangi salahiyetle 3 milyon muharib çıkaran bir millete karşı ilk büyük muhatereden, adem-i muvaffakiyetden sonra artık onu azim ve meramiyla tekrar tamire muvafik olamayacağını söylüyor? Bu nasıl talia istinad sevkü'l-bahisdir? Ne mütenahi tedabir-i ittihazı mümkün olan böyle bir facianın tekmil-i ısrarını nasıl oluyorda sade böyle ilk bir iki sözle keşf ediyor, meydana koyabiliyor? Vücudun ortadan kalkdı mı ki hiçbir mukavemet gösterilemeyeceğini söylüyor? Bu nasıl tal'a istinad sevkü'l-ceyşdir? Na mütenahi tedabir ittihazı mümkün olan böyle facianın tekmil-i esrarını nasıl oluyorda sade böyle ilk bir iki sözle keşf ediyor, meydana koyabiliyor? Vicdan ortadan kalkdımı ki hiçbir mukavemet gösterilmeyeceğini söylüyor?

Keza yine aynı asırda şöylede beyan itala' ediyor: (Hatta en vahim) en mahluk ve zalimane bir mağlubiyetden sonra böyle, hatta en mükemmel en güvendiği ordusunun inhizamından sonra bile ölmek istemeyen bir millet mahv olamaz. Yüzlerce, yüz binlerce insanlardan mürekkeb bir ordu ne kadar büyük telefata ma'ruz kalırsa kalsın hem mukavemet etmeyecek yeniden toplanıp kesb-i kuvvet edemeyecek derecede mahv ve harab edilemez. Millet arasında yeniden ortaya çıkarılacak daha birçok mani' ve vesaet vardır; büyük bir sui yorulmak bilmez, inzibat-perver bir mukavemet istilakar düşmanı muhakkak yayılmağa binâen aleyh zayıflatmağa muvaffak olacakdır.

Nazariyet nokta-i nazarından pek mükemmel olan şu mütalayı takdirden başka bir şeyi yapılamaz, fakat hakikatde bugün bizim gibi hakimiyet-i ammeye müstenid hükümetlerde milletin en müterakki unsurların kabul edeceği böyle bir hatt-ı hareketi tekmil efrad ahalisinin kabul ve takip edeceği pek o kadar bilinmez.

İştirak ümid edilebilir. Fakat sûret-i kat'iyede ümid ve intizar belki tedbirsizlik olur.

Binâenaleyh şimdi yirminci asır harblerinin ne derece amik bir suretde tedkik edilirlerse o nisbetde her nokta-i nazardan müşkil ve müşevveş oldukları tamamen

takdir ediliyor **[218]**.

Şu mutalaatımız sarf-ı hayalet kabilinden olmadığını isbat için Rusya'ya 1905'de akd salaha mecbur bırakan ancak vaziyet-i dahiliyesi olduğunu, halbuki o sıralarda (1) Rus ordusunun tekrar harbe mübaşeret için maddeten pek fevkalade sirayet dahilinde bulunduğunu beyan ederiz (1).

Sepetli Aeroplan

"Fransa militer"den menkuldur.

[Reims, müsabakası terakkiyât-ı hevaiyeye yeni bir vesaet kazandırdı. Kumandan Forant tarafından aeroplanlar hakkında yapılan mühim bir tenkidden kar'ilerimiz için mucib-i istifade olacağını zannettikden ber vech-i atî nakil ediyoruz.]

Tarifat

Hal-i hazırda yapılan aeroplanlar herhangi gayr-muayyen bir hareketden nizami ve muayyen diğer bir harekata kafî derecede süratli bulundukları vakit kolaylıkla çıkabilirler. Fakat sürat eğer az bulunursa muharrik alçalır. Ve artık onu tekrar es'ad etmek mümkün olamaz.

Aeroplanlar büsbütün muharriki üzerine yatar ve gayr-ı kabil kabul birtakım sallantılar yapar.

Burda gösterilen şekilde kanadların altında bi sepet asılıdır. Bu sepette bir mihver etrafında müteharrikdir. Dahilinde motor, çarh, baloncu ve seyyahin bulunur. İleriye mevzu' olan umkî derman kanadlara bir mandal ile merbutdur. Ve bir iade makarasından geçen halat vasıtasıyla tahrik olunur. Bir tevkif mandalı dümenin karşısına konmuşdur. Bundan başka sepetinde bir istikamet dümeni vardır.

Muhavver, takviye için konulmuş olan ecsamın merkez sıkletinden çıkacak suretle mevzuadır. Mâmâfih burada da dümen bu vesaet üzerine adeta alelade aeroplanlarda olduğu gibi icra-yı te'sir eder. Kanadlar muharrik üzerine yatar.

Fakat sepet yeni değildir. Burada üç kuvvete tabiadır: Sıklete, ileri süren kuvvete ve muzır mukavemetlere. Sepet de merkez sıkleti bu kuvvetlerin hasılası üzerinden çıkabilecek vechle konmuşdur.

(1) Mâmâfih Rusya hükümeti akd-i sulhe mecbur olmuşdur, çünkü harbin aldığı şekil ve renk memnun olmayan ahaliyi gasyan ve inkılaba sevk etdi...) bölüm.

28 Eylül 1905'de (Karopetkin) Binbaşı "Fon Lanetnav"a şöyle yazıyor: "Sulh akd edilmesi bizim için son derece elim ve şayan-ı eskdir. Fakat ne yapalım askeriye, verilen emre hiç ses çıkarmaksızın itaate mecburuz. Ötede Rusya'da vuku bulan hadisat-ı dahiliye pek ziyade ehemmiyetli, burası artık ikinci derecede kaldı binâen aleyh bunun için ve kadar fedakarlık göze aldırıldı."

Sepet esna-yı harekatda muzır-ı mukavemetlerin te'siriyle hafif bir suretde ma'il bulunur. Bu sebep bundan başka hareket etmeden cû hevada doldurulduğu vakit sepetin ileriye fazla miktarda eğilmemesini te'min eder. Kanadın sepete ve çarha sirayet etmeden muhtelif istikametler alabilmesi için araya konmuş bulunan tevkif mandalınınn çelik bir biçimde bulunması lazımdır.

Muhsenatı

Her iki nev' aeroplanlar biri birinin tamamiyle aynı veya müşabihi bir çok hasa'ili cami'dirler, fakat aynı zamanda bir takım esaslı fırkalarda arz ederler.

Usüle muvafık harekat yani müstakim ve yeknesak hareketler, muharik ufukdan biraz tebaat ettikden sonra hepsinde aynı türlü. Dumen evvelce istihsal edilen müstakim ve doğru harekata nazaran tayin edilmiş bir vaziyette bulunduğundan bu aeroplanın istikamet muhafazası tamamiyle te'min edilmişdir.

Eğer gayr-ı müstakim bir harekat esnasında dümen main olan vaziyetde tespit edilecek olursa hemen harekatın müstakim ve yeknesak bir hal kesb edeceği şüphesizdir.

Muharik tebdili hemen her ikisinden de aynı vechle istihsal ediliyor. Fakat kanadların hareketinin hayat-ı umûmiye sırayetini men' etmek için sepet muntazam ve mekanın bir vaziyeti muhafaza eder.

Doğru ve usulünde bir hareketten diğer birine çıkmak için dümene yapılması arzu edilen hareket için mukteza-yı vaziyeti verip tespit etmek kafidir.

Sürat kafi derecede fazla olduğu nisbette gayr-ı muayyen bir hareketden doğru ufak bir harekete kolay geçebilir. Bunun için muharrike makinenin meyli vermek kafidir.

Sürat pek az ve pek zayıf fakat müsbet ve müfid olduğu vakit zaviye-i tebdile kafi derecede bir kıymet verebilmek için dümenin kuvvetli bulunması lazımdır. Dümen muharriki yavaş yavaş yükseltecek suretde tahrik ediliyor; aynı suretde nizami

bir dereceye takrib eder.

Böylece (sepetli aeroplan) adi aeroplanlara nazaran daha ziyade bir mercihiyyet arz eder. Baloncu ile seyyahinin vaziyetleri miknandır. Süratde yerinde olundukdan sonra herhangi bir vaziyete çıkmak gayet kolaydır.

Fakat muharriki yükseltmek için adi aeroplanlarda olduğu gibi ne arıza ne de hareket sahasında başka hiçbir manide değmeyecek kadar bir yüksekliğe kalkmış bulunmalıdır **[219]**.

Harbe hazırlık

(22. Numrodan mabead)

Fasda süvarimi esasından pek binici bir düşman karşısında kaldı. Mâhâza-ı münferiden "garb süvarileri kılınc kullanmıyorlardı, yegane vasıta-yı te'sirleri, ateşten başlıca hassalarıda kabiliyet-i hareketden ibaret idi." (Rejinaldakan). Bu iki şartı bir araya getirmek için "daima eğer üzerinde kalır, asıl yere inmezlerdi" bundan dolayı ateş te'sirsiz oluyor ve bir muharebe-i kat'iye icrâ edilememesini intac ediyordu. (Rejinaldakan)

Harekat onlar için bir vasıta-yı müdafa teşkil ediyor idi. Her kim muharebe etmek ister ise hemen o günden ga'ib olur, kaçarlardı. Binâenaleyh bir hasım karşısında taaruzun kat'i bir muvafakiyetle neticelenmesi biraz güç oluyor idi. "Süvari üç def'a uzun bir müdafa-yı müteakib tamamiyle mevaki'i ber taraf etmek için hücum ederek kendi kendini lüzumsuz yere izrar etti; (9 Teşrin-i evvel, 2 ve 29 Şubat) halbuki her vakit bilakis ileriden arazi kazanmak için hücuma kalkan bir bölük böyle muvafik oluyordu. (15 ve 24 Kanun-ı sâni, 6 Şubat). (Rejinaldakan).

Dağıstan ikinci alayı 27 Kanun-ı sânide birinci Sibirya kolunun sağını te'min ve tahlis için bilhassa pek tehlikeli şerait tahtında bir hücum yaptı. Kuvvetli bir Japon piyadesi landinguye dogru ilerliyordu; iki Japon bataryası bu mevkianın solunda mevzi alarak birinci trans bayka bataryasına mukabele ettiler. Bu sayede de kuvvetli bir piyadenin landongovinyaya müruru te'min edildi. Bu piyade kendisinin mütefevvik bulunduğuna kanî maneviyatı hiç duçar-ı inkısar olmamış idi; bundan başka takrib ettiği Saint Seisi çıktıkdan sonra ikinci Dağıstan alayı görünecekdi; birden bire yakalanmayı hiç hatırına getirmiyordu ve " hiç bir kimse düşmanın bu süvari hücumundan nazarını çevirmiyordu" (Kolonel Veled Polski); önünde "kesret-i vesaite malik bir piyade olduğu halde getiriyordu (1) ; halbuki bu noktada ne araziyi

tamamiyle tanınabilmesi, keşf edebilmesi ne de mermisini tam zamanında ve tam mesafesiyle endaht edebilmesi mümkün değildi. Görülüyorki ahval en fena ve na müsaid şeraiti cami' bulunmuyordu; bu süvari daha ilk göründüğü andan itibaren piyadenin birinci Baykal bataryasına ateş ettiği müddetce iki batarya kuvvetinde bir topçu ateşine maruz kaldı; hücum-ı nebatat enkazı, ağaç kütükleri, şarapnelli mermileri arasında icrâ edildi; istikamet fena alındı. Cenahdan bir haneden ile ayrılmış bulunan bataryalara hiçbir şeyi yapılamadı.

Mâmafih büsbütünde semeresiz kaldı, yine Japonların taarruzunu biraz te'hir etti ve miçonko atlı müfrezesinin pek gerilerde tekrar bir muhârebe yapabilmek üzere korkutulmasını te'min etti.

Fasda, 15 Kanun-i sanide sene muharebesinde Miralay Pasparik alayı tam sıratların üzerine vasıl olduğu vakit şiddetli bir ateşe maruz kaldı; birinci Afrika avcı bölüğü sağ taraftan arkaya dogru bir hücum yaparak derhal bu mukavemeti kesr etti.

Hülasa: Süvari hücumu daha birçok zaman en iyi bir vasıta-ı harb olarak kalacakdır ve biz piyadelerde bu himayekar silah arkadaşlarımızın "muzaffer düşman azar azar tevkif ve te'hir etmek için "402" (1) birdenbire imdadımıza yetişmeleri görmekle mesrur olacağız.

2 muharebe esnasında süvarinin vazifesi- Süvari başlıca, muhârebe hattında husule gelen boşlukları doldurmak için isti'mal olunur. (415) (1)

Rus, Japon seferine müteakib (Veld Bolski)nin yazdıklarını görelim:

"Piyadenin hal-i hazırdaki iktidar ve te'siri dolayısıyla süvariye, artık piyade muhârebe hattında hiç yer kalmamışdır. Ne bir aralığı doldurmaya ne de piyade cenahlarını temdide artık hiç mecbur kalmayacakdır." Mâhâza bazı hataları, yanlış ictihadatı hariç olmak sûretiyle Miralay (Veld Polski) için-birinci Sibirya kolunun sağında ikinci ordunun cenahını temdid ve nakat istinadiyeye, köyleri... zabt için taaruzun sonunu teşkil eden ikinci Dağıstan alayının bu hücumuna kadar fa'idesiz yere ilerleyen- General Miçonko eski piyadesine tarafgirane beyan fikir ediyor; denilebilir.

Buradan pek kat'i ve muhak bir netice çıkıyor: Süvari kendi talimnamesinin 415.nci maddesine aid birçok roller oynabilecek muteaddid vaziyetlerde bulunabilecekdir.

3 süvari netice-i kat'iye için vasıtadır, baş kumandana münhasır bir aletdir.

“Süvarinin tekmil-i efal ve tesiratını piyade menfaatine icrâ edilmelidir” – Miralay Veled Polski).

İşte bizi tekzib eden ve bir erkan-ı harb miralayının kaleminden çıkan bir fikir: Mâmafih biz yalnız bir sûretle düşünüyoruz: Süvarinin, süraat-i ateşi ziyade mesafesi uzun bir silaha malik bulunan piyade tabi bulunmasını beyhude yere adeta atlarının **[220]** ayağını bağlayacaktır. Binâen aleyh kat’iyen piyadeye tabi bulunması fakat buna mukabil arzu ve maksadlarını derakib pek uzaklara götürüp icra etmek için büyük kumanda hayatlarına merbut bulundurulması icab eder gibi gelmiyor.

4 süvari ihtiyat-ı umûmîyede- Osterlic meydan muharebesi ancak 10 kilometre imtidat ediyor ve cem’an 166.000 muharibi cami’ bulunuyordu; muvakaden muharebesi 100 kilometrenin bir cepheye dağıldı ve 700,000 kişi meydan-ı mübazerede bulundu. Binâen aleyh görülüyor ki herşey değişmişdir.

“Muhârebeye her taraftan başlanır fakat sonra bir şu’le-i zaferin parladığı ve bunu ihtiyatın ikmal ettiği görülüyor.” (Napolyon) 1807’de meydan muharebenin vesaiti ile icratın sürat-i cereyanı arasında bir ahenk ve rabıta vardı. Mâmâfih bu da daha bir kol ordu muharebesi halinde idi. 1812’de büyük ordu 450,000 kişiden mürekkebdi. Napolyon üç koldan (iki cenah bir merkez) hareket etmişdi. Beklenen şu’le parladı, fakat ihtiyat tam zamanında ikmal için ve asıl olamadığından muharebenin tevkifine mecbur kalınmışdı: Napolyon o sırada Kral Jerome yazdığı mektublardan birine şöyle diyor:

“Muvaffakiyet ancak iyi kararlaştırılmış bir plan ile vakıa ve hadisatın bir ahının tam içinde cereyan etmesiyle istihsal edilebiliyor.”

Bu tarz hareket eskimiştir; şimdiye tamamen hatadır. (Karopetkin) aynı vecihle muvakkaden o kesdiği müsaid zamandan istifade ederek “muharebe meydanını hazırladı” Japon taarruzunu fikren General Sertibati

“Mukabil tarzıyla takib edilecek şubat karane bir müdafa tertibatı” alacağını tasavvur ederek mükemmel bir plan tekrar ediyormuş idi. Halbuki o yama dahi muharebesini zihninde taarruzi olarak tasmim etmiş idi: Port Arthur’dan Nojuyi soluna, kamamurayı sahla çıktığından itibaren sağına tevcih etti ve rolleri bita'etlerinden istifade ile muvafık oldu.

Öyle ise hatadan tehlikeden ictinab için çare? İhtiyata mesafenin terayidine rağmen tam zamanında harbiye icab eden yere indirebilmek için lazım olan sureti

vermektir. Gayet cazibeder görünen bir kaide daha var: zihne tevarüd eden fikriyle indirilecek harbe, görülecek iş arasında hiç vakit geçirmemek. Binâenaleyh bu suretlede kat'iyi tam zamanında ve mütenayire isal edebilmek ancak süvariye has bir vazifedir; ad edilebiliyor.

Muvakadende Karopetkin soldan bir aihata hareketine intizar ediyordu. Kamamoranın hareketi haber alarak Birinci Sibirya kolordusunu sağından alıb sol cenahı takviye gönderdi: Halbuki 3 martda nojiden korkularak bu kolordu tekrar geriye çağırıldı; beyhude ve lüzumsuz yere 200 kilometrelik bir cebri yürüyüş yapmış oldular: Binâen aleyh 6 martdan 9 marta kadar bu kıt'adan hiç istifade edilmedi; martın üçüncü gününde zaten ric'ata başlamış idi.

Topçu, obuü, mitralyöz terfik edilmiş ve tek nişancı bulunan bu 18,000 süvari eğer her iki cenaha taksim edilmiş olsa idiler hepsi birden ateş ettikleri vakit iş büsbütün başka olacak idi." (General Donegriye)

Zaten 9 martda bildirildiğinin sağı ile Kavelbarsk sol cenahları arasında bir başlık hasıl oldu, Japonlar bir karışıklık hususunu badi olmak için oraya topçu terfik edilmiş mektebli bir süvari kuvveti saldırdılar. (40,000 esir aldılar)

Netice: İhtiyatın vazifesi en iyi bir surette kumandanın emr ve fikrini hemen pek uzaklara süratle götürecek ve kendi tüfenk, mitralyoz, topçu ateşleriyle yıldırım gibi seri' ve kuvvetli bir surette bu fikir ve kararı mevki'-i fiile çıkarabilecek olan süvari tarafından ifa olacakdır.

İşte süvariyi doğrudan doğruya baş kumandana tevdi' edecek olan aynı zamanda vazifesini de son derece artıracakdır.

Piyade muharebesinin sevk ve idaresine dair yeni Rus talimnamesi

(22 inci numrodan mabed)

Takım kumandanı ilk sıçramanın nihayet noktasını bir destere arkasında olmak üzere tayin eder, kıt'ası ile birlikte koşarak oraya gider ve yeni mevzi'in tamamiyle yakınında müsteviran tavırdır. Efradına nefes aldırmak içün yapacağı tevakkuflarda ateş açdırmaz. Mevzi' yaklaşdıkları vakit avcılar saklanırlar ve mümkün olduğu kadar uzak mesafelerden bile düşman nazarından müstevir bulunmak maksadıyla mevzua birer birer işgal ederler. Takımın büyük bir kısmı yahut hayat-ı umûmiyesi mevzua girdikden sonra ateş açılıyor. Bunun üzerine tüfengi içün mesned ve mütemadiyen

düşman üzerinde mühim bir te’sir hasıl etmek içün kendilerine siper, maske yaparlar **[221]**.

Daha evvelki mevzu’da bulunan diğer takımlar, ilerleyen takım üzerine ateş eden hedef mıntıkasına mü'esser bir ateş tercih ederek himaye ederler. Beyanat mesrude sade bir kaide-i umumiye gibi telakki edilmelidir. İlerleyen kıtaat bu sırada en müsaid hedef arz edeceklerinden müdafi’, ateşi bunların üzerine toplamak, temerküz ettirmek için görmeğe, keşif etmeğe mecburdur. Mâhâza mevzi’lerinde kalan takımlar düşmana ma'il (yan) ateşi ederek bir takım zayiat verdirib bu suretle ilerleyen takımı himaye etmek imkanınıda buluyorlar.

Çok kere bu ma'il ateşin icrâsı müşkil olacakdır, çünkü her avcı doğrudan doğruya karşısındaki hedef kendi şahsi için en ziyade tehlikeli olacağından sevk-i tabi’le ve nefsini muhafaza kaydıyla mütamadiyen ateşini buraya tevcih edecekdir; ateş inzibatının ehemmiyeti, derece-i kıymeti ancak işte bu gibi hâlatta tamamiyle tezahür eder.

Müte'arrizin tedricen takrib ettikce müdafi’nin ateşi de o nisbetde daha ziyade mü'esser olacakdır. Bu ateşin şiddet ve kesafeti sıçramaların pek zayıf aksam olur. En mü'esser piyade ateş müntekasında düşmanın yürüyüşde bulunan bir hedefe indihat etmesine vakit bırakmamak için sıçramalar yapmak, sürünerek ilerlemek ve yalnız mevzu üzerinde tekrar toplanmak, taksim olunmak suretiyle yapmak icab edecekdir.

Sabit nişangah mesafesi dahilinde ve açık arazide atideki vechle ilerlenir: En ilerideki avcılar her tevkiflerinde kendilerinden sonra gelecek olanların istifadesi için ufak bir setre yaparlar. Bu suretle iki mevzu arasında sahada az veya çok bir emniyet arz eden müteadit tevkif noktaları elde edilecekdir. Main olan mevzua muvasalat ettikten sonra avcı kendisini saklayacak bir arazi setresi mesela bi taş bir ağaç... Elh bir arar ve onu sade kendisi için değil aynı zamanda arkadaşınında işine yarayabilecek bir suretde tanzim eder.

Her avcının bu suretle hareket ve takib etmesi lazımdır. Eğer arazide hiçbir setre mevcud değilse küçük kum dolu torbaları yahud toprak doldurarak kendi kaputlarını çadır bezlerini, çadırlarını, çantalarını isti’mal ederler.

Müdafii’n ateşinin şiddetinden ve ileri arazinin tamamen açık bulunmasından taarruz hemen ekseriya duçar-ı tevkif olacak ve karanlık basmadan piyade ateş mıntıkasının müruruna muvafık olunamayacakdır.

Binâen-aleyh yürüyüşede ancak karanlık sayesinde devam etmek mümkün olacakdır. Bu halde müdafi'nin ileri hattı ile müteazzirin arasındaki sahanın kemal-i dikkatle keşif edilmesi ve eğer mümkün olursa şafak vakti (akşam karanlığı) ileriye geçilen işgal ve tahkim edilecek olan en son ve müesser ateş mevzi'ni irâe vazifesiyle mükellef birtakım keşiflerin gönderilmesi lazımdır. Karanlıktan, müdafanın mevzi' ilerisinde yapabileceği sınıfı muveneayi bertaraf etmek içinde istifade edilebilecekdir.

Mütearrız tarafın muhtelif kıt'aatı müdafi'inden istihkamların haricine çıkmış bulunan başları görebilecek kadar yakına takrib ettikleri vakit, mü'esser bir piyade ateşiyle hücumu hazırlamak imkanı hasıl olmuş demekdir. Taaruz eden piyade önünde canlı bir hedef bulamazsa müdafi'nin endaht etmek için başlarını kaldırımlarına mani' olmak maksadıyla ateşini düşman piyadesinin işgal ettiği mevzi' tevcih eder. Hücumu muvaffakiyetle hazırlayabilmek için uzun müddet ateşle te'sir yapmaya devam etmek lazımdır. Müdafi', maruz kalacağı telefatdan mâadâ uzun bir devre-i intizar geçirmesi, vuku' bulan hücumların te'sir-i (…) dolayısıyla maddeten ve mânen dûçar-ı zaif olacakdır.

Hücumun muvaffakiyetle neticelenmesi, piyade ile topcu arasında bir ahenk ve rabıtanın mevcudiyeti ve bu iki silahın biri birine mütekabil yardımıyla te'min edilir.

Topcu ile İrtibat

Topçu piyadeyi muhârebe tertibatını ahz ettiği zamandan süngü müsademesine kadar ateşiyle himaye eder. Müdafi' piyadesi ateşe başladığı zaman derhal mütearruz topcusu hasmı gizlenmeğe ve iltizam-ı sükûta mecbur etmek için istihkamları üzerine sevk derece şedid bir ateş açar. Mütearrız piyadesi ise bundan bila istifade eyliyorlar ve yeni bir mevzi'de tevakkuf ederek ateşe başlar. Mâhaza piyadenin hareketine tamamiyle muâvenet edebilmek için topçunun muhârebe hattından hangi kısmın taarruza kalktığından yani mevzi' değiştirdiğinden hemen haberdar olması lazımdır. Binâen-aleyh piyade muhârebe mıntıkası topcuya telefon vesa'ir bir muhâbere hattıyla merbut bulunmalıdır. Mıntıka kumandanı kendi kıtasının mevzua değiştirmeyeceğini ve himayeye muhtaç bulunduğu topçuya ihbar eder. Topçu sıçramaya kalkacak kısmın karşısındaki istikamet üzerine ateş tevcih eder. Bütün bölük kumandanlarıda **[222]** kendi kıt'alarını seri'an muhtelif sıçramalarlar önceden ileri arazide intihab ettikleri mevzi'lere getirirler. Vakt-i sulhde sıçramalar ta'lim edildiği vakit manga ve takım kumandanlarının topçunun ne için ateşini teşdid ettiğini "ve topçu daha şiddetli ateş

ediyor" ihbarının adeta icrâ edilecek sıçrama için bir işaret olduğun u anlamağa alışmış bulunmaları lazımdır. Süngü müsademesinden evvel topçu en büyük zaviye-i rumi muhitinde mümkün olan her noktayı ateşe tutar, ve piyadenin düşman cephesine tamamen hakim olacağı ana kadar endahta devam eder. Aynı zamanda bataryaların bir kısmını düşman mevazi'inin arka taraflarına tevcih eder ve müdafi'in-i ihtiyatının ilerlemesini men' için bir kısım araziyi döker. Piyadenin maksad-ı taarruza muvafık olamamasına, kendi topçusu tarafından biraz dûçar-ı zayiat olması her halde daha ziyâde şayan-ı tercihdir.

Hücum

Eğer son ateş mevzi'nde setre bulunmazsa piyadenin kendisi birşeyler kazması ve müdafa' üzerine son derece şiddetli bir ateş açması icab eder; kuvva-yı imdadiye ilerledikleri vakit hasmın nazarından mestur bulunmaları ve hücumun ilk darbede muvaffakiyetle neticelenmesi ihtimalini nazar-ı dikkate alarak bir takım siperler inşâ etmeleri lazımdır. Arazi düz ve aynı olduğu vakit önceki kıtaat sonrakiler için siperler, mestur mahaller yapmağa çalışırlar; bu husus için elde mevcud tekmil vesaeti hatta urulmuş arkadaşların iskeletlerini böyle isti'mal ederler.

Taaruz eden tekmil ma fevk kumandanlar hücum için müttefik ve mukannen bir işarette verilebilirler. Mücavir kıtaat ile ihtiyatların ister bizzat bir hücum yaparak, ister şiddetli bir ateşle ezerek olsun muhakkak hücum eden kısmı himaye etmeleri icab eder. En kıdemli ma fevk hücum işareti vermeden ol bir emirle umûmî haberdar etmeğe mecburdur. Zabt olunan düşman mevzi'nde derhal mütearrizin kemal-i kiramı ile Müdâfaa hazırlanır. Müdafanın taaruz raci yapması ihtimali vardır ve zaten topçusuda her halde küçük bir mesafeden muhacemenin zabt ettiği mevki' şiddetli ateşini tevcih edecektir. Bu mevzi'nin müdafa tertibatı mütaarrızın kıt'atından sade zayıf bir kısım tarafından yapılıyor. Kuvayı asliye mağlub düşman ateşiyle takip eder. Eğer ilk hücum muvafakiyetle neticelenmezse ricaat eden kıtaatın mümkün olduğu kadar ilk ateş mevzi'nde tevkif etmeleri lazımdır. Zaten yukarıdada bu maksad için vakt-i lazımında bir takım tertibat yapılacağı söylenmişdi. Bu kıtaat yeni ihtiyatlar tarafından takviye edilerek ba tamamıyla muvafık olunca veya tamamen cebhanelerini bitirinceye kadar mecbur bu tazelerler.

(Mabadı var)

Romanya Ordunun Tensiki Hakkındaki Kanunun Tatbiki

29 Mart 1908'de ordunun tensiki hakkındaki kanunun tarz-ı tatbikine aid nizama 15 Nisan 1910 tasrih edildiği ve 1911'de neşr olundu. Muhtelif kur'a efradının vaz'iyetlerini tayin eden bu nizamname 1910 kanun-ı evvelinin birinden itibaren tatbik edilebilmişdir.

Birinci kur'a efradı silah altında. Muvazzaf ordu 21 ile 28.nci yaşlarını ikmal eden tekmil-i efrad.

Yaya kıtaat-Birinci (1911) ve ikinci (1910) sınıfları kur'a efradı.

Süvari, topcu, köprücü, muhabereci, jandarma. Birinci sınıf (1911) ikinci sınıf (1910), üçüncü sınıf (1909) kur'a efradı.

Bahriye birinci sınıf (1911), ikinci sınıf (1910) üçüncü sınıf (1909), dördüncü sınıf (1908) efradı. Bir veyahud ikinci sınıflar ikinci ve üçüncü senelerde mezun add edileceklerdir.

2-Efrad-ı muavene-28 yaşından genç bulunan tekmil gencler.

Hidmet ve kıtaat

		İki sene	Üç sene	Dört sene
Kur'a	3	1909	1909	1909
Kur'a	4	1908	1908	1908
Kur'a	5	1907	1907	1907
Kur'a	6	1906	1906	1906
Kur'a	7	1905	1905	1905

Efrad-ı muavene ve muafiye ilave edilecek olursa kur'a efradı yekunu daha ziyâde artacakdır. Muvazzaf ordunun ihtiyatı-28 yaşından 38 yaşına kadar ikmal etmiş bulunanlar:

Birinci sınıf kur'a efradı (1904), ikinci sınıf (1903), üçüncü sınıf (1902), dördüncü sınıf (1901), beşinci sınıf (1900), altıncı sınıf (1899), yedinci sınıf (1898), sekizinci sınıf (1897), dokuzuncu sınıf (1896), onuncu sınıf (1895) efradı.

Milis-38 yaşından 45 yaşına kadar ikmal etmiş bulunanlar:

(1894), (1893), (1892), (1891) efradı.

20 yaşından 21 yaşına kadar bulunan gençler-Her sene 1 Nisan'dan 30

Teşrin-i sânîye kadar azami ayda iki pazar ve her **[223]** pazar azami üçer saat mevkî kumandanının taht-ı nezaretinde talim görmek üzere davet edileceklerdir. Ta'lim olarak bu gençler ibtida'i harekatı ve piyade indihat nizamnamesinde, birinci senesine aid veza'ifi yapacaklardır. Bu gençlerin isimleri ahz asker şuebatı defterlerine, o mıntıkanın ahz asker seferberlik defterine ve yine o mıntıkada ihtiyat taburlarındaki defter-i mahsusa işaret edilecekdir. Bundan sonra gönüllü kaydı ancak teşrin-i saninin birinden on beşine kadar yapılacaktır. Bir şubeden diğerine geçmek (mütale muvazzaf ordudan milise) ancak her sene bir nisandan vukuabulacakdır. Salah altındaki hizmet keza her sene teşrin-i saninin birinde başlayacakdır.

(Mabadı var)

Şuenat

Miralay Mehmed Halid Bey

Zabıtan tatkibat mektebinde pek parlak imtihanlar geçirerek ikmal-i tahsil etmiş olan Miralay Mehmed Halid Bey'in bu kere 26.ncı Kerkük fırkası kumandanlığına tayin edildiğini kemal-i memnuniyetle istihbar eyledik. Fransızcaya ve İngilizceye pek mükemmel tekallüm ve tahrir etmekde olan Halib Beyefendi bu ana kadar kendilerine tevdi' edilen bil'cümle veza'ifin emr-i ifasından ale'l-husus sevkü'l hisse müteallik hususâtda bir iktidar ve meziyyet-i mahsusa ibraz ile temyiz etmiş olan bir zabıt olduğu gibi yeni te'sis edilmiş olan mekteb-i mezkûr ilk defa yetişen ve ilk defa dahi mühim bir kumandanlığa tayin edilmiş olan bir zabitdir.

Avusturya-Macaristan

Harbiye nezaretinde bir matbuat şubesinin teşkili.

Harbiye nazırı General Avitberg kendi safı şitayiş tarafından esası kurulmuş olan – matbuat-ı askeriye şubesini- ıslah ederek yeniden teşkil etti. Bu şuebatın vazifesi; bir tarafdan bizzat kendisi teşkilât ve tablat askeriyeye da'ir ma'lûmât neşr etmek veya matbuata vermek diğer bir cihettende ordu ve donanmayı mükemmeliyete i'sal için muhtaç bulundukları şeyleri hey'et-i içtimaiyenin tekmil saflarına işittirmekdir. Bu şubede iki kısm-ı matbuata mürekkebdir:

Birinci kısım matbuata aitdir; iki yüzbaşı ile iki mülazımdan mürekkebdir. İkinci kısımda kitâbet-i askeriyeye mahsusdur; bir binbaşı, bir yüzbaşı ve bir mülazım-ı evvelden müteşekkirdir. Tekmil-i şubenin riyasetine asar-ı askeriyesiyle kendini her

tarafa tanışdırmış olan erkan-ı harb miralay (Fon Hoven) tayin edilmişdir.

(Rusya)

Zabıtan balonculuk mektebi

1911-1916 senelerinde mektebe kabul edilen zabıtan miktarı cidden şayan-ı dikkatdir; 40'ı istihkam 8'i bahriye olmak üzere 48 zabit. Programlar bu derslerin ilk başlamış olduğu geçen seneden istihsal edilen netayic ve tecaribe nazaran tasrih edilmişlerdir; bu defa yeni alt daha. Aeroplanlarda ilave edilmişdir. Zabıtan mektebe kabullerinden evvel sıhhıyeye kaçıyor tutuyorlar.

Teyyare pavyonu

"Donanmanın iane cem'i suretiyle takviyesi çün balon ve teyyare şubesi" çark-ı tasdik ve teşvikiyle bu husus için yeni bir bina inşa ettirdi. Bina üç gösteriyor ve tûlen iki kısma münkasdır.

Elsine-i şarkiye için mütercim zabıtan

Şimdiye kadar zabıtana elsine-i şarkiye tedrisatı ya hariciye nezaretinde bir şube-i mahsusa tarafından tedris ediliyor. Veya Vladivostok Darü'l-fununda öğretiliyordu. Bu mekteblerin programları gayet vası' bulunduğundan ve nazari tedrisatı fazla ehemmiyet verildiğinden cihet-i askeriyenin mutalabatına muvafık neticeler hasıl olunuyorud.

Bu tedrisatı takib eden zabıtanın kısm-ı azamı bilahare kendi hizmetlerinde burada mütalaa ettikleri hususata aid vazife bulamıyorlardı. Ve bir taraftanda ordu ile teması gaib ettiklerinden askerlikle alakaları azalıyor ve ekserya ordu haricinde bir iş bulmağa çalışıyorlardı. Bütün bu mahurlar Rus harbiye nezaretini atideki teşkilatı kabul ve tatbika mecbur ettiler: (Mütercimliğe manzed olan zabıtanın evvela kendi devair-i askeriyeleri dahilinde mekteblerde hazırlandıkdan sonra muharese-i lazımaya istishal ve ikmal için memalik-i şarkiyeye taksim edilmek.)

Zabıtanın Stajı

Memalik-i ecnebiyedeki stajları esnasında zabıtan maaşları ile kendi mekteblerine aid mıntıkalar dahilindeki garnizonların fark-ı mahsusatından başka 100 ruplelik bir tazminat ile beş gündelik alırlar. Her staj senesini müteakib bir defa imtihan edilirler. İlk imtihandan gayr-ı kafî bir netice istihsali hemen stajın ınkıta'ını ve zabıtan kıta'sına iadesini mûcib olur; fakat iyi netice kazananların birinci imtihanı

müteakib 400 ruple hakları vardır ve bu iki imtihandan sonra artık "mütercim zabıt" ünvanını alırlar **[224]**.

Mütercim Zabitan

Mektebden çıkan bu mütercim zabıtanın kadem-i kıdem itibariyle gerekse nakden fazla istifadeleri vardır. (Yüzbaşı oluncaya kadar senevi 800 frank fazla) Her üç senede bir mekteblere aid komisyonlar muvacehesinde isbat-ı liyakate mecburdur. Birbirine müteakib iki def'a adem-i muvaffakiyet bu vazifeden çıkarılmağı mûcib olur. On sene hizmeti ikmal edenler bu imtihanlardan muafdırlar.

Bulgaristan

Komisyon-ı alî askeri-17 Mayıs 1911 tarihli bir nizamname ordunun tensiki kanunun 140.ncı maddesiyle tayin edilmiş olan komisyon-ı alî askeriyenin vazifesini ve sûret-i terkibini tamamen tayin ve tahdid etdi.

Bu nizamnamenin esas muhteviyatı ber vech-i atidir. Komisyon re'isi harbiye nazırı olmak üzere, erkan-ı harbiye re'isinden, üç ordu kumandanından, sunuf-ı muhtelife müfettiş-i umûmîyelerinden (topcu, süvari, istihkam, piyade) ve kralın ser yaverinden mürekkebdir. Daha âzâ olarak bazı fırka kumandanları hidemât-ı mühimme müteferrika reisleride ilave edilebilirler. Komisyon tedarikâtı harbiye nezareti mühimmesi tarafından kayd edilir. Komisyon harbiye nezaretinin lüzumu üzerine senede bir defa yazın manevra ve talimlerden sonra akd edilir, mâmafih eğer ordunun ıslahatına, teşkilatına aid bir mes'ele için münakaşaya lüzum görülürse her vakit yine akd olunabilir.

(Bilhassa zabıtanın terfi' cedvelini takrir ettirmek gibi) Kararlar rey' usulüyle alınır. Nazırın kararı hak tefviki ha'izdir. Nazırda komisyonun kararlarını pek ziyâde ehemmiyetle telakkiye mecburdur. Komisyonun müzekârâtı tasnif ediliyor. Nazır vasıtasıyla kral cenablarının nazır tasviyene arz ediliyor.

Ren Eyaleti maden fabrikasının (Erhard) yeni mühimmatıyla onterlos endaht meydanında icra edilen beyne'l-milel tecrübeler

Son on sene zarfında topculuğun terakkiyatı kundak üzerinde namlusu geri tepen toplara ihsar eylediği gibi bundan sonra gelecek on sene zarfında da inzar-ı dikkat yeni cebhaneler tedarikine ma'tuf olacakdır.

Bu meydanda ilk yapılacak şey düz mihraklı sahra toplarını tevhid mirmisi ile

teçhiz eylemek olacakdır. Herkesin bu mes'elede o kadar şiddetle alakadardır ki sahra topçuluğuna bu yolda bir tevhid mermisinin idhal ve kabulü için behemahal evvel merminin şayan-ı itiraz bir ciheti kalmayacak vechle muvafık matlub bir sûretde i'mal edilmiş bulunması lazımdır. Düsseldorf'da ka'in Ren Eyaleti maden fabrikasının imalgerdesi olan tahzib şarapleni böyle bir tevhid mermisinden beklenilen havasının kaffesini cam'idir. İş bu tahzib şaraplenin mükemmeliyeti şimdiye kadar icrâ edilen arz ve amik tecrübeler neticesinde tamamiyle tayin edilmiş olduğundan birçok hükümetler topçuluğuna kabul olunmuşdur.

Tevhid mermisinin ihzarı esasen paralama barutu olarak bir madde-i infilakiye isti'maliyle mümkün olub fabrika bu hususdaki tecaribini her nev' topçuların mühimmatına tatbik ve tevsi' edilmiş gerek mermi ve gerek topçularının imalatında büyük bir muvaffakiyete na'il olmuşdur. Tahzib şarapnellerinin te'siratı hakkında her taraftan vuku' bulmakda olan müraacatı tatmin eylemek üzere fabrika sene-i haliyle teşrin-i evvelinde kendisinin ontsolusda kain endaht meydanında imalgerdesi olan yeni mühimmat ile gayet etraflı endaht tecrübeleri icrâ kılınmışdır. Tecrübelerde 22 hükümet tarafından gönderilmiş olan 50 kişiden ziyade zabıtan hazır bulunmuşlardır. Yalnız şu hal iş bu mühimmata her tarafça atıf edilen ehemmiyetin derecesini gösterir. Fi'l-vaki' tecrübelerin netayic ve sûret-i cereyanı herkesin ümid ve intizarının fevkinde zuhur eylemişdir:

Birinci derecede mermi ve topa imalatında liyakatı olan terakkiyat-ı azime görülmüş ve istikbalde bütün orduların teçhizatında bu muhimmat tutacağı yer hakkında bir fikr-i sahih istihsal edilmişdir. Bu haldeki adi barutdan ibaret parlama hakkını havi mermiyatın fimabad yakın bir zamanda bütün ordulardan ihrac edileceğine şüphe kalmamışdır. Nasıl ki dumansız barut, zayıf te'sirli topa, kalkanlı ve kundak üzerinde geri tepen namlu hemen bila ihmal umum ordulara kabul ve idhal edilmiş ise işbu yeni mermiler dahi aynı isti'mal ile kabul edilecekdir. Eski mühimmatla mücehhez bir topçunun yeni tahrib mühimmatıyla mücehhez bir topç uya karşı harbinde ihtimal muvaffakiyetinin hemen sefere tenezzül eylemesi bu babdaki istiacılık ne kadar muhakkak olduğunu ispata kafidir. Tahzib mermiyatının te'sirat-ı maneviyeside son derecelerde azimdir. Hatta endaht olunan tahrib şaraplenlerin asab üzerine olan te'siratını henüz tarih harb tamamiyle kayıd ve tasvir eylememişdir. Endaht icrâ edilen hedeflerin kaffesi muhârebe hedeflerinin ihzarı hakkında Alman Ordusund ma'mul ba olan nizamata tevfikan imal edilmişlerdir.

Bunlar meyanında açıkda yere yatmış avcılar, hendeklerden ateş eden avcılar, kalkanlı sahra topu zırhlı cebhane **[225]** arabası ve numro neferatı, tepecikler arkasına siper almak efrad, Müdâfaa haline konulmuş hane, kalkanlı gemi topu, gemi bacası, torpido gemisi baş güvertesi, gemi efradını irâe eder hedefler mevcud idi. Tahrib şarapnelinin te'siratını iyice tedkik ve mütalaa için hedeflere beher topla ayrı ayrı ve lüzumundan fazla olmayarak endaht icrâ edilmişdir. Mermiyatın ika' edildiği tahribatın fotoğrafları alınmışdır.

(Ma'badı var)

Asar-ı Münteşire Miralay Süreyya Bey'in Bir Eseri

Erkan-ı harbiye en parlak ve en muktedir miralaylarından Süreyya Beyefendi donanma ile şimendüferlerin müdafa-ı vatan hususundaki rollerini ariz ve amikü'l-izah yolundaki mükemmel makalatını bu kere cem' ile mükemmel ve gayet kiymetdar bir eser vücuda getirmişdir. En muktedir muharrir-i askerimiz bulunan mir-i müşârun-ileyh ile işbu eserinde memleketimizin mevki'-i coğrafyası ile ahval-i tab'iyesini nazar-ı dikkate alarak hutut-ı cedidiyenin donanmaya müstebaten daha elzem bulunduğunu evla' mekine' ile isbat eyliyor.

(Ceride-i Askeriye)

Mündericat (Numero 47- 26 Kanun-ı sânî): Takdir-i hamiyyet-Nişan-Terfi'-i rütbe-Mütekaidin Açığa ihraç-İale maaşı-Vefat-Makalât-Askeriye: Meydan muhârebesinde ordu ve donanma-İtalya devletinin harbiye bütçesi 1911-1913-Mekâtib-i umûmîyede terbiye-i ibtidaiye-i askeriye-Şuenat-İlanat

Sahib-i imtiyaz: T. Zeki

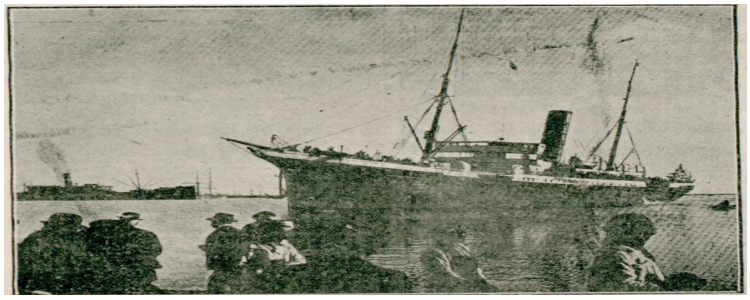

Fransız muhtelat. Seyr-i sefa'în şirketine mensub (Manouba) Vapurunun Osmanlı yolcularını Cagliari limanına çıkardıkdan sonra Tunus'a muvasalatı.

İKİNCİ BÖLÜM
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Son dönem Osmanlı Devleti'nin askeri yayın organlarından olan *Müdâfaa-yı Milliye* gazetesi, Türkçe ve bazı yabancı dillerde on beş günde bir yayımlanan, dönemin askeri teknolojisi ve terminolojisini ele alan başlıca yayınlar arasında yer almaktadır. Söz konusu gazete, sahibi Mehmed Zeki Bey olarak tanınan ve asıl adı Kaptan George Nelkene Weldberg olan bir Osmanlı mühtedisi tarafından yayımlanmıştır. Bu çalışmada farklı dillerde de yayımlanan gazetenin Osmanlı Türkçesi nüshaları mercek altına alınmıştır. İlk Osmanlı Türkçesi nüshası 10 Mart 1911 (25 Şubat 1326) tarihinde yayımlanan gazetenin 1. senesinin son nüshası olan 24. sayısı ise 14 Şubat 1912 (1 Şubat 1327) tarihinde yayımlanmıştır. İlk yılında 24 nüsha olarak yayımlanmış olan gazete, Osmanlı Devleti'nin son dönemindeki askeri silah teknolojisi ve askeri literatüre dair geniş bir perspektif sunmaktadır. Gazete aynı zamanda dönemin basın-yayın organlarına dair ip uçları da sunmaktadır.

Nüshalarının ilk sayfalarında yer alan *"Askerî ve Fennî Osmanlı Gazetesidir"* ve "*Müdafaa-ı yı Milliye bi'l-hassa askeri olduğundan maksadı terakkiyatı askeriyeye ma'tuf bulunduğundan şahsî tenkidât ve ihtilâfatı muhtevi mevadı kabul etmez"* cümlelerinden de anlaşılacağı üzere gazetenin yayın politikası, askeri alanda meydana gelen gelişmeleri konu edinmektedir. Dolayısıyla bunun dışında kalan şahsi tartışma veya benzeri hususlara yer verilmeyerek, askeri alanda meydana gelen gelişmelere geniş bir alan açılmıştır. Gazete, genel olarak Osmanlı Devleti veya dönemin önde gelen diğer devletlerin askeri alanlarındaki gelişmeleri gündeme taşıdığı için yapılan değerlendirmeler de buna göre şekillendirilmiştir. Bu bağlamda gazete yer alan ilan, kısa beyanname ve benzeri hususlar değerlendirmenin dışında tutulmuştur.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 10 Mart 1911 (25 Şubat 1326) tarihli 1. sayısında ele alınan konuların başında yabancı bir subay ile Osmanlı ordusu ile ilgili yapılan bir mülakattan bahsedilerek, bu mülakata daha sonraki sayılarda yer verileceği bildirilmiştir. Hemen ardından *"Zabitana (Subaylara) Davet"* başlığı ile dönemin subaylarına yapılan çağrı ile Osmanlı harbiye ve bahriyesine dair makaleler yazmaları istenmiştir. Osmanlı subaylarının bu tarz çalışmaları kaleme alabilecek donanıma sahip olduğunu vurgulayan gazete, kalemi güçlü subayların yetişmesinde dönemin

Harbiye Nazırı Mahmud Şevket Paşa'nın katkıları olduğuna ve ordu içindeki görev dağılımındaki hakkaniyetli tutumuna dikkat çekmektedir.

Müdâfaa-yı Milliye'nin ilk nüshasında dikkat çekilen bir diğer husus ise *Fransa Sumur Süvari Tatbikat Mektebi*'dir. Söz konusu mektebin gerek Fransa'da ve gerekse de milletlerarası arenada süvari binicilik konservatuarı niteliğinde olduğu belirtilerek, bu mektebin henüz layıkıyla tanıtılmadığından şikâyet edilmiştir. Esas olarak Fransa ordusuna zabit yetiştirmek için kurulan mektep, daha sonra ülkede süvari zabiti olarak yetişen herkesin tedristen geçtiği bir kurum haline gelmiştir. Buradan mezun olan zabit namzetleri her yıl belirlenen elli kişilik bir muallim heyetinin sıkı denetim ve sınavlarından geçerek mesleğe adım atmaktadırlar. Mektep, at biniciliği alanında ihtisas yapılan bir yer olduğundan burada her cinsten, ırktan, boy veya huydan hayvanların veya henüz hiç eğer vurulmamış atların dahi terbiye edildiği bir eğitici kadrosuna sahiptir. Aktarılan gözlemlere göre söz konusu mektep, at biniciliği konusunda eksiksiz bir laboratuvar görevi görmektedir. Nitekim mektep, at biniciliğinin inceliklerini öğretmenin yanında biniciliği arazide at üzerinde tatbik etmek, manevralar uygulamak, yarışlar, raporlar ve krokiler konusunda da önemli bir eğitim vermektedir. Elbette ki bu eğitimlerin önemli bir kısmı karşılıklı münakaşaların yapıldığı, soru ve cevap üzerinden yürütülen konferanslar şeklinde uygulanmıştır. Bu yönüyle Fransa'daki at binicilik mektebinde verilen eğitimin içeriği ve uygulanırken ki disiplin ağı, burada verilen askeri eğitim disiplinine dair ip uçları bulmak adına önem taşımaktadır.

Müdâfaa-yı Milliye'nin 1. sayısında ele alınan yabancı askeri gelişmeleri arasında *"1910 senesi İsviçre'de icra edilen manevralar"* başlığı altında İsviçre ordusundaki askeri teknik eğitimler hakkında açıklamalara yer verilmiştir. Ayrıca söz konusu devletin ordu yürüyüş manevraları ile ilgili detaylara ve diğer Avrupalı ülkeler ile yapılan bazı kıyaslamalara değinilmiştir. Bunun yanında 1909 yılında üretilmiş olan son model 76 milimetrik İngiliz menşeli Armstrong sahra toplarının teknik bilgilerine ele alınmaktadır. Aktarılan bilgilere göre söz konusu seri ateşli topların teknik özellikleri yanında saldırı ve ani manevralara karşı hareket edebilme kabiliyetlerine sahip olduğu ve üretim sonrasında defalarca yapılan testlerden geçerek başarılı olduğu belirtilmektedir. Bahsi geçen Armstrong topların mühimmat da dahil olmak üzere tam tertibatlı ağırlıkları 1650 kg. ve top arabasıyla beraber toplam ağırlığı

yaklaşık olarak 2 ton (1980) civarında olmalarına rağmen ağır kış şartlarında dahi kolaylıkla taşınabilecek şekilde dizayn edilmiştir. Bu bakımdan topların mühendislik detaylarına geniş yer verilmesinin yanı sıra dönemin İngiliz top teknolojisi hakkında da geniş bir perspektif sunmaktadır. Elbette ki kaleme alınan bu ve benzeri makaleler, Osmanlı ordusundaki subayları 1900'lü yıllarda Avrupa'da günden güne gelişen askeri silah teknolojisinden haberdar etmesi açısından önem arz etmektedir. Yine benzer şekilde Fransa harbiye nezareti tarafından tertip edilen askeri tayyareler müsabakasından bahsedilerek, bunların teknik özellikleri ve manevra kabiliyetleri değerlendirilmiştir. Tayyare teknolojisinin geliştirilmesi ve Fransız ordusundaki donanımın arttırılması amacıyla yapılan müsabakaya katılarak, derece yapmayı başaranlara ödüller verilmiştir. Bu yönüyle müsabaka katılımcılarına yönelik yapılan takdir ve maddi ödüllendirmeler Fransız ordusundaki silah teknolojinin geliştirilmesine ve yeni özellikler ile desteklenmesini teşvik etmiştir.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 1 Nisan 1911 (19 Mart 1327) tarihli 2. sayısında yer verilen konulardan biri gazetenin imtiyaz sahibi olan Mehmed Zeki tarafından dönemin Harbiye Nazırı Mahmud Şevket Paşa'nın harbiye bütçesi konusunda yapmış olduğu düzenlemeleri ve bu konudaki muvaffakiyetini ele almaktadır. Ardından Fransa ordusundaki manevra usullerine değinen yayın organı, 1910 yılında Fransa'da uygulanmaya başlayan ve müfreze birliklerinin açtıkları ateşin tesirini ele almıştır. Gazetenin 2. sayısında geniş bir şekilde yer verilen konulardan bir diğeri de Alman Erkân-ı Harbiyesinde yetişen zabitanların nasıl yetiştirildiği veya eğitildikleri meselesidir. XIX. yüzyılın sonlarında asker yetiştirme konusunda yaşanan sıkıntıların genel olarak tüm devletlerin ortak problemi olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca orduların sevk ve idaresinde, yetiştirilen askerlere verilen eğitimin etkisine dikkat çekilmiştir. Bu bağlamda Alman ordusunda yetiştirilen bir zabitin harp okulundan mezun olması ve bağlı bulunduğu alayın üniformasını hak etmesi durumunda yine bağlı bulunduğu askeri birimlerin birinde bir yıl sürecek bir staj dönemine girmektedir. Stajını tamamlayan aday daha sonra bu süreci verilen bir vazifeyi layıkıyla tamamlamak şartıyla uygulamalı yapılan süvari yürüyüşleri ve benzeri manevra uygulamalarına katılmaktadır. Staj sırasında ve staj sonunda verilen görevlerini yerine getiren adaylar bir iki yıl içinde belli kıdemleri aldıktan sonra yüzbaşılığa terfi ettikten sonra Alman genelkurmayındaki kol ordularda görev almak üzere tayin edilirler. Elbette bu görev esnasında gerek teorik ve gerekse de uygulamalı projelerin başarıyla

tamamlanması istenen görevler arasındadır. Bunun neticesinde başarılı bulunanlar daha önceden mensup oldukları bölüklere bu kez bölük kumandanı olarak görevlendirilirler. Netice itibariyle şunu söylemek mümkündür: XIX. yüzyıl sonlarına Alman ordusunda yetişen bir zabitin er statüsünden yüksek komuta kademesine geçiş sırasında aldığı eğitim ve görevler değerlendirildiğinde gayet disiplinli ve sıkı bir eğitimden geçtiği anlaşılmaktadır. Verilen eğitim sadece teorik derslerden oluşmayıp, uygulamalı tatbikat ve manevra dersleriyle desteklenerek pekiştirilmiştir.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 2. sayısında mercek altına alınan önemli bir diğer konu ise Fransız, Alman ve Rus ordularında görev alan piyadelerin ilan edilen yeni talimnamelere göre nasıl bir eğitim aldıklarıyla ilgilidir. Talimatname öncelikle orduda yer alan bir askerin manevi açıdan nasıl desteklenmesi gerektiğini ele almaktadır. Güçlü bir rakip ordu ile karşılaşılması durumunda askerin söz konusu durumda tarafını avantajlı hale getirmenin ip uçlarına değinmektedir. Bunun için Fransa ordusundaki yararlılıklarıyla bilinen Napoleon Bonaparte'nin kahramanlıkları örnek olarak sunulmaktadır. İlan edilen talimatnameler, bir orduda gerekli olan silah ve mühimmatın yanı sıra orduda görev alan askerin moral ve motivasyon açısından da donatılması gerektiğine dikkat çekmesi bakımından önem taşımaktadır.

Yabancı devletlerin askeri teşkilatına dair kaleme alınan yazılardan biri de Romanya ordu teşkilatını ele almaktadır. 93 Harbi sonrasından 1878 yılında imzalanan Berlin Antlaşması'yla bağımsızlık elde eden Romanya kendi ordusundaki askerlik sürecinin ele alındığı yazıya göre ordudaki hizmet süresi 21 yaş ile 42 yaş aralığında uygulanmaktadır. Askerlik çağına gelmiş bir kişi iki sene nizamiyede askerlik yaptıktan sonraki beş yıl boyunca olası bir ihtiyaç durumunda asker sayıldığı için silah altına alınabilmekteydi. Fakat süvari, topçu, istihkam veya hudut muhafızlarında bu süre üç yıl askerlik ve dört sene ihtiyat şeklinde değişebilmekteydi. Buna karşılık Romanya ordusundaki bahriyeliler ise dört yıl silah altında ve üç sene ihtiyat durumunda görevlerini icra etmekteydiler. Netice itibariyle Romanya ordusundaki teşkilat yapısı ve işleyişine bakıldığında dönemin diğer devlet ordularına benzer bir yapılanmanın içine girdiği ve olası bir savaş durumunda seferberlikte kullanacağı insan kaynağını klasik yollardan temin etme metotlarına başvurduğu anlaşılmaktadır.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 15 Nisan 1911 (2 Nisan 1327) tarihli 3. sayısında gündeme alınan başlıca konular arasında "askerliğe hazırlık" ve "süvari nasıl

teslih (silahlandırılır) edilmelidir" gibi meseleler yer almaktadır. Süvari numune mızraklı alayı kumandanı Kaymakam Faik'e göre gençlerin askerliğe hazırlanması konusundaki ilk önemli reform 1789 Fransız İhtilali sonucunda gerçekleşmiştir. Fransa menşeli bu fikre göre ülkedeki gençlerin tamamının askerliğe hazırlanması ve buna göre bir eğitim sürecinden geçmesi gerekmektedir. Bu maksatla verilen teorik eğitim dersleri dışında spor ve jimnastik gibi insan bedeni açısından gerekli egzersizlerinde zorunlu olması ve hatta müfredata dahil edilmesi hayati derecede önem taşımaktadır. Böylelikle hem bedensel açısından hem de zihinsel açısından güçlü bir ordunun temelleri atılarak aynı zamanda gençliğin spora olan merak pekiştirilecektir. Bu anlayışa göre asker yetiştirmenin önündeki problemlerden biri spor verecek nitelikli müesseseler teşkil etmek ve buna göre eğitmen bulmaktır. Bu manada Paris civarında bulunan Jovanvil askeri jimnastik mektebi, nitelikli askeri spor okulları arasında örnek teşkil eden kurumların başında yer almaktadır. Bilhassa da 17-20 yaş aralığının eğitim gördüğü bu kurum, Fransa parlamentosunun vermiş olduğu karar ve 1907 yılında parlamento üyelerinin oluşturduğu bir beden terbiye kurulunun düzenlemeleri neticesinde şekillendirilmiştir.

Askerin fiziksel ve zihinsel açıdan sağlıklı bir bedene ulaşmasının gerekliliği olan spor eğitimlerinden sonra ele alınan bir diğer husus da süvarilerin teçhizat bakımından nasıl donatılacağıdır. Süvari numune mızraklı alayı kumandanı Kaymakam Faik'e göre XX. yüzyılın başlarında süvarilerin filinta ile donatılması gerçeği neredeyse tüm orduların hemfikir olduğu bir konu haline gelmiştir. Zira ateşli silah grubuna giren filintaların süvarilerde de bulunması, muharip diğer grupların çatışmalar esnasındaki kuvvetini arttırmaktadır. Bu bakımdan ateşli silahların caydırıcılık özelliği, ordunun daha güçlü ve askerin de daha mücadeleci bir tavır sergilemesiyle sonuçlanabilmektedir. Filintanın asker tarafından nasıl taşınacağı, en uygun taşıma yöntemleri, karada ve at üzerinde silah taşıma kolaylığı ve tabii olarak silahın nasıl muhafaza edileceği hususu ele alınırken, yanlış silah taşıma durumlarında ve bilhassa da uzun yürüyüşler sırasında yol açılabilecek olumsuzluklar irdelenmektedir. Filinta tüfenklerin sağa sola kaymayacak şekilde arkada taşınmalarının en uygun taşıma usulü olduğunu vurgulayan müellif, bu usulün en ideal taşıma yöntemi olduğunu ifade etmektedir. Hatta bunu *"Osmanlı süvarilerinin filintaları arkalarında asılı olduğu halde uzun yürüyüşler yapmaları ve her nev' ta'limleri kemal-i sühuletle icra etmeleri bunun tatbik olduğunu ispata kafidir"*

diyerek örnekleme ile desteklemektedir.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 3. numaralı sayısında kaleme alınan makalelerden biri de ağaçlık bir arazide sahra topçularının hareket kabiliyeti ve hizmetleriyle ilgilidir. Müellif, ormanla mestur alanların genellikle askerin korunması veya olası saldırılara karşı muhafaza edilmesine yaradığını fakat top atışlarına karşı koruyamayacak bir savunma stratejisi olduğundan bahsederek, zaman zaman ormanlık alanlarda yapılan saldırıların sonucunda en muntazam birliklerin dahi komuta kademesinden kopmasına sebep olduğuna dikkat çekmektedir. Bu sebeple de ormanlık alanlarda en güvenli savunma silahlarının hafif sahra obüsleri olduğu anlaşılmaktadır. Zira ağır ateşli toplar yavaş manevra kabiliyetleri sebebiyle kullanılamazken hafif ateşli silahlar ise ormanlık alanda dallar ve ağaçların engellemeleri sonucunda etkisiz kalmaktadır. Bu sebeple olmalıdır ki her iki silahın ortalaması olan hafif obüs topları etki gücü ve menzili de göz önüne alındığında ormanlık alanda kullanılabilecek ideal savunma silahı olarak görülmektedir.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 1 Mayıs 1911 (18 Nisan 1327) tarihli 4. sayısında askeri teşkilat açısından ele alınan konular Osmanlı ordusu, diğer Avrupalı devletlerde meydana gelen gelişmelerle kıyaslama yapılarak incelenmiştir. Bu konular arasında öncelikle bir zabitte lazım olan hususlar irdelenmektedir. Gazetenin imtiyaz sahibi Mehmed Zeki imzasıyla *"hakiki bir zabite lazım olan şey"* başlığı altında bir askerin barış döneminde kendisini savaş durumuna göre hazırlaması gerektiğine dikkat çekilmektedir. Askerin hakiki bir hüviyet taşıması için lazım olan başlıca özellikle arasında öncelikle karşılaşacağı muhtemel düşman ordusunun dilinde yazılmış olan neşriyatı, bilhassa büyük harp tarihçilerinin kaleme aldığı eserleri okuması ve dolayısıyla askeri teşkilatını ele alan literatüre hâkim olması gerekmektedir. Bunun yanında bir askerin, askeri garnizon alaylarında farklı sınıftaki askerlere verilen sefer veya muharebe konulu konferansları takip etmesi, yabancı devletlerin muharebe ve savaş stratejilerine dair fikir edinmesi de gerekmektedir. Elbette ki bütün bunların yanında farklı arazi yapılarında farklı müfreze takımlarıyla yapılan harp tatbikatları ve talimlerinde bulunması gerekmektedir. Nitekim Mehmed Zeki'ye göre yukarıda geçen özelliklerin tamamı bir zabitte bulunsa dahi yeterli olamayacağı *"vazifesini bir makine gibi nazari (kuramsal) bilen bu zabitan ordu içün hiçbir kıymeti yoktur"* cümlesiyle ifade edilmektedir. Dolayısıyla bir zabitin kuramsal olarak bilgi sahibi olmasının

yanında sahip olduğu bilgiyi pratikte uygulayıp uygulayamayacağına bağlı olarak başarı kazanacağına dikkat çekilmektedir. Bu bağlamda bir zabitin teorik olarak öğrendiği bilgiyi pratikte uygulamaya geçirmesinin önemi vurgulanmaktadır. Mehmed Zeki, bu maksatla *Müdâfaa-yı Milliye*'nin kurulduğunu ve gazetenin öncelikli amacının farklı lisanlarda neşredilen askeri gelişmelerden Osmanlı zabitanını haberdar olduğunu beyan etmektedir. Ona göre, bu tarz yayın organları sayesinde Osmanlı Devleti'nin askeri komuta kademesi dünyadaki modern askeri gelişmelerden ve teknolojiden haberdar olacaktı.

Müdâfaa-yı Milliye'nin 4. sayısı bir zabitte olması gereken temel özellikleri ele aldıktan sonra Japonya Ordusu'ndaki askerlerin tahsilini mercek altına almaktadır. Müellife göre bir zabitte olması gereken özellikle bağlamında Japon ordusundaki zabitlerin örnek olarak gösterilmesinin birçok nedeni bulunmaktadır. Öncelikle Japon ordusunun Mançurya elde etmiş olduğu başarının altında Japon zabitlerinin sahip olduğu mücadeleci tavrın yanında kendi aralarındaki koordinasyon ve halet-i ruhiyeleri başarılı olmalarında etkili olan başlıca faktörlerden biriydi. Ayrıca bu zabitler alaya dahil olmadan evvel sıkı bir eleme ve bekleme süresinden geçmekteydi. Ardından tahsile başlayan Japon zabitler, 18 ay tahsil gördükten sonra 6 aylık bir zabit muavinliği vazifesine verilerek uygulama alanı bularak, bu süreçte verilen askeri eğitim yanında ayrıca askerin manevi açıdan da göreve hazır olması için telkinler yapılarak geçmekteydi. Yazara göre Japon ordusundaki zabitlerin başarılı olmasının bir diğer sebebi de her zabitin kendi meslek veya ilgi alanına göre istihdam edilmesi ve bunun dışında hiçbir şey ile uğraşmamalarıydı. Tabii ki vakitlerini boşa harcamadan, askerlik dışında bir işle meşgul olmamaları da başarılı olmalarındaki bir diğer etken olarak gösterilmektedir. Japon ordusundaki bir zabitin günlük rutin yaşantısında sabah sporu, kahvaltı, öğle yemeği ve sohbetinden sonra kendilerine özgü nizamda cereyan eden herhangi bir tartışma veya konferansa katılmaktan ibaretti.

Japon ordusundaki zabitlerin gerek yaz ve gerekse de kış aylarında tatbikat ve her türlü uygulamalı eğitim yapabilecekleri geniş bir alana sahip olmaları onları birçok ordu askerinden avantajlı bir duruma yükseltmektedir. Talim ve diğer eğitimleri bu alanlarda uygulama imkanına sahip olan Japon zabitler, ayrıca jimnastik ve kılıç talimi ile koşu ve yürüyüş gibi spor aktivitelerini müştereken icra edebilecekleri donanımlı bir alt yapıya sahiptiler. Netice itibariyle Mehmed Zeki, Osmanlı ordusundaki

zabitlerin bizzat gözlemcisi ve Japon ordusundaki başarıların ise takipçisi olarak ideal bir zabitte olması gereken özellikleri yine Japon ordusundaki başarılar sebebiyle olmalıdır ki Japon zabitlerin özellikleri çerçevesinde ele alarak Osmanlı askeri kadrosuna bir perspektif kazandırmaya çalışmıştır.

Müdâfaa-yı Milliye'nin 4. sayısında askeri teknolojik gelişmeler ışığında ele alınan konulardan biri de İngiltere'de doğup büyüyen, dönemin silah teknolojisinin gelişmesi ve kurumsallaşmasında önemli katkıları olan William George Armstrong (1810–1900)'u yine kendi iş faaliyetleri çerçevesinde biyografisinin incelenmiş olmasıdır. Armstrong, ünü ülke sınırlarını aşan, yaşadığı dönemde birçok askeri silah teknolojisinin imalatına imza atmış bir mühendis olarak, günümüz silah teknolojisinin gelişmesinde ve bilgi birikiminin devamlılığında katkısı olan bir mucit olarak değerlendirilmektedir. Armstrong'un fabrikalarında üretilmiş birçok silahın Osmanlı ordusunda da kullanılarak, devletin silah envanterinde yer edindiği anlaşılmaktadır.

Biyografisinin ele alındığı bir diğer mucit yine İngiliz silah sanayisinde önemli işlere imza atmış olan Albert Vickers'tir 1838-1919 yılları arasında yaşamış olan Vickers, özellikle de deniz harp araçlarının inşasında yoğunlaşarak yüzlerce harp gemisinin imalatını sağlamıştır. Vickers'ın silah fabrikalarında yaklaşık olarak 25.000 işçinin istihdam edilmiş olmakla beraber ve bu fabrikalarda üretilen askeri silah teknolojisinin neredeyse dünyanın her tarafında kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Müdâfaa-yı Milliye'nin 4. sayısının nihayeti 1911 yılında veya daha önceki dönemlerde askeri teşkilat ve askeri silah teknolojisi alanında kaleme alınmış yazarların neşriyatını ele almaktadır. Tanıtım mahiyetindeki bu kısım, yayımlanmış eserlerin künyesini vermekle beraber bu çalışmaların muhteviyatı hakkında da bilgiler sunarak, açıklayıcı bir bibliyografik çalışma özelliği taşımaktadır. Yabancı dilde yayımlanmış bu çalışmaların içeriği hakkında bilgiler vermesi veya tanıtılmış olmaları Osmanlı subaylarının yabancı literatürdeki kaynaklara ulaşmalarını hızlandırması veya kolaylaştırdığı muhakkaktır.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 28 Mayıs 1911 (15 Mayıs 1327) tarihli 5. sayısında Osmanlı ordusunun mevcut teşkilat yapısı ile ilgili kısa bir mülahazaya yer verilmiştir. Genel olarak XIX. yüzyılın son çeyreğinde ordu yapılanmasında gerçekleşen düzenlemelerin faydalı olduğundan bahsedilerek, 1911 yılı itibariyle

Osmanlı ordusunun 14 kolordu ve beş müstakil nizamiye fırkasından müteşekkil olduğu belirtilmektedir. Her kolordunun kendi arasındaki hiyerarşik yapısı, kolordunun bünyesindeki tabur, alay ve bağlı bölükler ayrıntılı bir şekilde izah edilerek, mevcut Osmanlı ordu yapılanmasının modern Avrupalı devletlerin yapılanmalarına nazaran farklılıklar gösterdiğine dikkat çekilmektedir.

II. Abdülhamid döneminde Osmanlı ordusundaki hizmetleri ve teşkilatlanmasında Alman subayı olan Von der Goltz Paşa'nın katkıları ele alınarak, yine söz konusu paşanın Osmanlı ordusunda yüksek rütbelere ulaşmış olan Mahmud Şevket Paşa, Ahmed İzzet Paşa, Nazım Paşa, Mahmud Muhtar Bey, Pertev Bey ve emsali gibi yüzlerce zevatın yetişmesindeki hizmetleri vurgulanmaktadır.

Osmanlı ordusundaki teşkilat yapısına benzer şekilde Romanya ordusunun da ele alındığı 5. sayıda, Romanya'nın ordu yapılanmasındaki güncel gelişmelerin yanında ordu bütçesi, ordu yapılanmasında takip edilen işleyişe geniş bir şekilde yer verilmiştir. Ayrıca Romanya ordusunu oluşturan kolorduların nerelerde ne miktarda teşkilatlandırıldığı, ordu bünyesinde yapılan harcamaların ortalama miktarı verilmektedir.

Romanya ordusundan sonra ele alınan bir diğer gelişme İtalya erkân-ı harbiye yüzbaşılarından olan Pigliyano'nun arazi şartlarında kamyon veya otomobillerde meydana gelen sarsıntıları önleyecek basit ama etkili bir aleti icat etmiş olduğu tartışılmaktadır. Bu bakımdan söz konusu aletin, çetin arazi şartlarında çalışmak zorunda olan askeri araçlar ve kullanıcıları açısından önem taşıyan bir buluş olduğu düşünülebilir.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 5. sayısında geniş bir yer ayrılan gündem konularından biri de Afganistan'da Avrupa'daki ordulara benzer yeni ve modern bir ordu kurma girişimidir. Rus basınından aktarılan bilgilere göre dönemin Afgan emirinin girişimleriyle kurulmaya çalışılan ordu, yaklaşık olarak 70.000 piyade, 15.000 süvari, 3.000 topçu ve 350 toptan müteşekkil olacağı beyan edilmektedir. Bu amaç doğrultusunda Almanya ve Fransa'dan mühendisler getirtilerek Kabil'de tesis edilen imalathanelerde birçok yerli işçi yine bu mühendislerin gözetiminde askeri silah ve teçhizat üretiminde istihdam edilmiştir. Bu yönüyle Afgan emiri, ülkesi için gerekli olan silah ve mühimmat gibi ordu için lazım olan her türlü eşyayı mümkün mertebe ülke sınırları içindeki kaynakların kullanılarak üretilmesinden yana olduğu

anlaşılmaktadır.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 14 Haziran 1911 (1 Haziran 1327) tarihli 6. sayısında gazetenin imtiyaz sahibi olan Mehmed Zeki Bey tarafından kaleme alınan ve *"Osmanlı ordusu hakkında bir ecnebînin fikr-i mahsusu"* başlığı ile Almanya'da yayımlanan bir yazının değerlendirmesine yer verilmiştir. Aktarılan bilgilere göre dış basında yer alan bu haberde Osmanlı ordusunun son dönemlerde yapmış olduğu düzenlemelerin takdir edildiği, ordunun başında bulunan üst düzey komutanların ve yine bu komutanların tayin ettiği alt kademedeki idarecilerin birçok olumlu faaliyete imza attığı anlaşılmaktadır. Yazıda bilhassa askerin siyaset ile iştigal etmemeleri ve vazifeleriyle meşgul olmalarına dikkat çekilmiştir.

Osmanlı ordusu hakkında yabancı basında çıkan haberin değerlendirilmesinden sonra ele alınan bir diğer konu Fransız bahriye kuvvetleriyle ilgili yapılan değerlendirmedir. Fransa'ya ait *Danton* zırhlısının İngiltere Kralı 5. George'nin tahta çıkış merasimi sebebiyle İngiltere'ye doğru yola çıkması, basında yer alan başlıca haberlerden birini oluşturmuştur. Söz konusu zırhlının fiziksel özellikleri ve askeri teçhizat bakımından donanımı, bu deniz aracının dönemin en modern askeri deniz araçlarından olduğunu göstermektedir.

1900'lü yılların Osmanlı ordusu veya muadil devletlerin ordularındaki askeri gelişmeleri ele alan Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 6. Sayıda ele aldığı konulardan biri de Prusya ordusunun 1900'lü yıllarındaki durumu ile yüzyıl önceki halinin kıyaslamasıdır. Bu bakımdan 1800'lü yılların başından 1900'lü yıllara gelindiğinde Prusya topçuluğunda gerek insan kaynağı açısından ve gerekse de donanımsal açıdan önceki yüzyıl ile kıyaslanmayacak derecede ilerleme kaydettiği anlaşılmaktadır.

Prusya ordusundaki topçu birliklerinde meydana gelen gelişmelere paralel olarak Avusturya ordusundaki yeni kanun ve bu kanun dahilinde yapılan asker alımlarının incelendiği yazıya göre; Mr. Kuk tarafından teklif olunan kanun layihası Feld Mareşal Lord Kiçzel tarafından tadil edilerek yürürlüğe konulmuştur. Kanuna göre askerlik mesleğini seçecek gençlerin eğitimi yaş gruplarına göre tasnif edilecek ve verilecek eğitim buna göre hazırlanacaktır. Gençler, 12-14 yaş, 14-18 yaş ve 19-19 yaş gruplarına ayrılacaktı. Ordudaki gelişmiş hizmet yaşını 20'den 25'e yükseltilmesini öngöre bu kanun ihtiyat hizmetini ise 24'ten 26 yaşına kadar yükseltmekteydi. Ayrıca olası bir harp durumunda ise ihtiyacın hasıl olması halinde

20 yaşından 60 yaşına kadar askerliğe elverişli tüm erkek adayların asker kabul edileceği ve cepheye gönderilebileceği hakkı saklı tutulmaktaydı. Bu da Avusturya ordusunun savaş zamanlarında lazım olacak seferberlik kaynağını temin etme yollarından birini oluşturmaktaydı.

Orduya alınacak askerlerin geçmesi gereken eğitimler ise genel olarak şu jimnastik, idman talimleri, basit yürüyüş talimleri, silah atış talimleri, yarış hareketleri, yüzme ve yaralıların tedavisi için verilen meslek eğitimleri şeklinde özetlenebilir.

Söz konusu Avusturya ordusundaki gelişmelere ek olarak yine Avusturya ordusundaki bir zabitin daha önce benzeri bulunmayan bir zırhlı çanta icat etmesi de haber değeri taşıyan yazılar arasında yer almaktadır. Çantanın başlıca aksamı *"Böhler çeliğinden birer levhasıyla suların nüfuzuna mani' olacak derecede bayağı kumaştan mamul bir çanta ve levha üzerinde açılan kanallar vasıtasıyla yukarı ve aşağı kaydırıla bilen iki adet alüminyum madeninden mamul sürgülü cephane kutusundan ibarettir"* şeklinde tasvir edilirken, çantanın hem savaş hem de barış dönemlerinde askerin işini kolaylaştıracak birçok özelliğe sahip olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca zırhlı çantanın iç aksamında kullanılan metal malzemenin olası saldırı ateşi esnasında çantayı taşıyanı muhafaza etmesi de dönemin şartlarında gerekli olan bir askeri ihtiyaç olarak değerlendirilmiştir.

Askeri gelişmelerin sıklıkla yer aldığı *Müdâfaa-yı Milliye* gazetesinde askerliğin yanında yine askeri teşkilat bünyesinde kullanılan hayvanlara veya bu hayvanların tedavisine dair yazılar da kaleme alınmıştır. Örneğin; süvari veya koşum hayvanlarının yaz aylarında yaptıkları hizmete karşılık istirahate geçtikleri zamanlarda kuvvetli bir tazyikli su ile yıkanmaları ve serinletilmeleri tavsiye edilmiştir. Bu banyo, hayvana serinlik vermenin yanında yine hayvanın beden sağlığı açısından önemle vurgulanmaktadır. Zira verilecek tazyikli su ile yıkanan hayvan bedenindeki kir veya terlemelerden arta kalan pisliği arındıracak ve sıhhate kavuşmasını sağlayacaktır. Hatta yaptırılan banyo sonrasında hayvanın vücudunu ovacak şekilde masaj yapılması, hayvandaki yorgunlukların atılmasına ve olası hastalıklara yakalanma riskini azalttığı ifade edilen bilgiler arasında yer almaktadır. Bir orduda yer alan askere verilen kıymet ve önem kadar orduda görev alan hayvanlara da gerekli özenin gösterilmesi hem hayvanın sağlıklı olmasını hem de daha uzun süre hizmet etmesi açısından önem taşımaktadır.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 6. sayısının sonunda genişçe yer verilen konulardan biri de seri ateşli sahra topları meselesidir. 17cm çapında, 7,5cm Erhard sisteminde imal edilmiş olan seri ateşli cebel toplarının ağırlığı 3,5 kg ve sürat-i iptidaiyesi ise 300-325m olarak hesaplanmıştır. Ayrıca 7,5cm sahra ve cebel topuna namlu ve müstakil nişangahlı takıldıktan sonra ağırlığı 6,5 kg olan mermi atabildiği gibi sürati 380-400 m civarına ulaşmaktadır. Savaş durumlarında dağlık arazide kullanılmaya elverişli cebel topları, düşman ordularına en çok zayiat verebilecek veya caydırıcılık özellikleri açısından silah envanterindeki araçların başından zikredilebilir. *Müdâfaa-yı Milliye* gazetesinin 6. sayısı seri ateşli cebel toplarının teknik özelliklerine geniş bir şekilde yer vererek, dönemin askeri sanayisindeki gelişmelerin ordudaki yansımalarını göstermesi bakımından önem taşımaktadır.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 14 Temmuz 1911 (1 Temmuz 1327) tarihli 7. sayısı söz konusu basın organının imtiyaz sahibi olan Mehmed Zeki Bey'in ordudan emekli olan zabitanın emeklilik dönemine dair önerileri ile başlamaktadır. Mehmed Zeki'ye göre modern Avrupa devletlerinde, ordudan emekli olan askerler mesleklerinden ayrıldıktan sonra kendilerine aylık bağlanarak hayatlarını istihdam etmelerini sağlayacak bir kazanç elde etmeleri sağlanmaktaydı. Bu bağlamda Osmanlı zabitanını Avrupalı meslektaşları ile kıyaslayan müellif, Osmanlıda da benzer şekilde bir uygulamanın yürürlüğe konmasının olumlu yönlerine dikkat çekilmiştir. Örneğin; Almanya'da emekli olan zabitan takımının yine devletin muhtelif kurumlarında istihdam edildiği ifade edildikten sonra Osmanlı zabitanının da mülkiye ve benzeri kurumlarda memuriyetler verilmesinin mümkün olduğu vurgulanmıştır. Gerekçe olarak asker kökenli memurların daha disiplinli ve vatanperver bir anlayışla çalışabileceği ve bu sayede işinin ehli memurların görülmesinin mümkün olduğu düşünülmektedir. Hatta müellifin kendi ifadesiyle *"bu tayinden dolayı memuriyet mevkilerinde gayet namuslu ve ciddi ademleri"* görmek mümkün hale gelecektir. Muhtemeldir ki bu öneri, dönemin memuriyet hayatında oluşmuş olan yozlaşma ve dolaysıyla işini yapmayan memurlara bir tepki olarak değerlendirilebilir. Ayrıca bu öneri halihazırda büyük bir bütçe olarak emekli olanlara verilen maaş karşılığında alınan yerinde bir hizmet olarak değerlendirilmiştir. Elbette ki sadece emekli maaşının verilmesi öngörülmemiş ve istihdam edilecek memura emekli maaşı dışında hizmet bedelinin de verilmesi önerilmiştir. Emekli olmuş zabitanın bilhassa belediye karolarındaki memuriyetlerde istihdam edilmesinin yerinde bir karar olacağı

belirtilmiştir.

Emeklilik yaşına gelmiş kişilerin memuriyetlerde istihdam edilmesiyle beraber sadece emekli maaşı ile geçinmeye çalışan veya bu maaşı yetersiz bulan kimselerin daha müreffeh bir hayat yaşama şanslarının da olabileceği, yıllarca devlet hizmetinde bulunmuş memurun hayatını idame etmesini sağlayacak iaşenin temin etme yollarından biri olarak düşünülmüştür. Bu bağlamda XIX. yüzyılın son çeyreğinde yetişmiş kalifiyeli eleman ihtiyacı göz önünde bulundurulduğunda önerinin hem devlete hem de devlet hizmetinde bulunacak bireyler açsından fayda doğurabileceği düşünülebilir.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin her sayısının ilk sayfasında da belirtildiği üzere gazetede yer alan haberlerin ekseriyeti Osmanlı askeri teşkilatı veya diğer yabancı devletlerde askeri alanda meydana gelen gelişmelerden ibaret olduğu belirtilmiştir. Fakat gazetenin 7. sayısında istisnai bir gelişme olduğu vurgusu yapılarak Malisörler hadisesi ve Osmanlı ordusu bağlamında dolaylı olarak da olsa siyasi bir değerlendirme yapıldığı anlaşılmaktadır. Mehmed Zeki'ye göre 1911 yılında Arnavutluk'ta Osmanlı yönetimine karşı başlayan ve 1912 yılına kadar devam eden Malisörler hadisesi, her ne kadar ecnebi devletlerin Osmanlı Devleti'ne karşı yapmış olduğu bir kışkırtma hareketi olarak algılansa da esasında bu meselenin bölgedeki arazilerde meydana gelen haksızlıklar ve bölge insanının mağdur edilmesinden kaynaklanmaktaydı. Hatta bölge halkının eğitim seviyesinin düşük olması ve kışkırtılmaya müsait olması da olayların artmasına sebep olan başka bir etken olarak görülmüştür. Bu sebeple de durumun alenen yanlış ilan edilmesi ve yanlış anlaşılmaya varacak düşüncelerin önlenmesi amaçlanmıştır.

1911 yılında Roma'da yapılmış olan uluslararası binicilik yarışmasına yer verilirken bu yarışmanın birden çok öneminin olduğu ifade edilmektedir. Bu yarışmada genel olarak İtalyan menşeli atlar kullanılmakla beraber müsabakalara katılan yarışmacıların kıyafetleri de yine modern binicilik gelişmelerine bağlı olarak dizayn edilmişti. Belirlenen keşif yolları üzerine icra edilen müsabaka 30 km'den oluşurken bu mesafenin 20 km'si şose yol ve geriye kalan 10 km'si ise arazi yolundan oluşmaktaydı. Yaklaşık olarak 150 atın yarıştırıldığı müsabakada İtalyan, Fransız, İspanyol ve Romanyalı at bincileri atlara refakat etmiştir. Yarışmayı İtalyan bir zabit 25 km'lik mesafeyi 55 dakikada tamamlayarak birinciliği elde etti. Yapılan müsabaka neticesinde yarışmış olan atlara dair de ayrıntılı bir gözlem yapılarak, gerçekleşmiş

değişiklikler sıralanmıştır. Genel olarak atların müsabaka problemsiz geçerken gerek binicilerde veya gerekse de atların herhangi birinde sakatlık ve benzeri durumlar yaşanmamıştır. Bu tür yarışmalar, uluslararası arenada at binicilerin veya askeri amaçlı yetiştirilen atların tanıtılması açısından önem arz etmektedir.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 7. sayısının devamında Fransa'da yaklaşık olarak 14 yıldır kullanılan seri ateşli sahra toplarının kullanımı sırasında edinilen tecrübenin yanında yine Fransa'da küçük zabitan merkezleri olarak da tabir edilen ve Osmanlı Devleti'nde de kurulması gerektiği düşünülen yeni bir müessese değerlendirilmiştir. Bu müessese genel olarak orduda talim ve terbiyeye hizmet edecek gençleri çavuş sınıfına mensup küçük bir zabitan sınıfı yetiştirme gayesiyle kurulmuştur. Gazetenin imtiyaz sahibi Mehmed Zeki'ye göre Osmanlı ordusunda da oluşturulması gerekli olan bu müessese ile zabit ile nefer arasında bir mevki oluşturularak küçük zabitan grubunun faydalı bir tahsil sürecinden geçmesi sağlanacaktı. *"Hatta her alayda bir küçük zabit kulübü ve bir askeri kütüphanesi tesis edilerek haftada bir defada heyet-i zabitan taraflarından konferanslar verilmek suretiyle güzel bir küçük zabitan sınıfı teşkiline muvaffakiyet hasıl olacağından eminim"* diyerek bu müessesenin faydalı olacağının kaçınılmaz olduğunu ifade etmektedir.

Müdâfaa-yı Milliye, sadece Osmanlı Devleti veya Avrupalı diğer devletlerin askeri teşkilatına dair gelişmeleri değil Amerika kıtasındaki ordularda meydana gelen değişimi de gündem yapmıştır. Örneğin; Meksika ordusunun 1911 yılındaki durumu buna örnek olarak gösterilebilir. Meksika ordusunun kendi içindeki teşkilatlanması, yukarıdan aşağıya birbiriyle bağlı birimleri ve bu birimlerde görev alan askerin sayısına kadar teferruatlı bilgilerin sunulmaktadır.

Meksika ordusu hakkında verilen malumata benzer şekilde ele alınan bir diğer konu Bulgar ordusunda meydana gelen gelişmelerdir. 1910 yılında Bulgaristan Harbiye Nezareti'nin hem topçu hem de piyade kıtalarını gürç telemetreleri ile teçhiz etme kararı üzerine geliştirilen alet, bir seneden fazla bir süre zarfından yapılan çalışmalar neticesinde ortaya çıkarılmıştır. Ortaya çıkan aletin kullanıma elverişli ve faydalı görülmesi üzerine seri üretimi başlatılarak Bulgar ordusundaki topçu ve piyade birliklerinin bu alet ile donatılması kararlaştırılmıştır. *Müdâfaa-yı Milliye* gazetesinin adı geçen telemetre gibi aletler ile ilgili güncel teknolojiyi ele alması, Osmanlı ordusunda görev alan komuta kademesinin haberdar olması veya güncel teknolojiyi

tatbik edebilmelerine olanak sağlaması açısından önem taşımaktadır. Bunun yanında geliştirilen askeri aletlerin veya askeri alanda meydana gelişmelerin takip edilmesi, Osmanlı basınını dünyadaki olaylara kayıtsız kalmadığını işaret etmesi bakımından dikkat çekicidir.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 14 Kasım 1911 (1 Teşrin-i sânî 1327) tarihli 8. sayısı daha önceki birçok sayıda olduğu gibi yine Mehmed Zeki'nin takdimiyle başlamaktadır. Mehmed Zeki Bey, *"seyahat-ı şahaneden alınan dersler"* başlığı altında dönemin padişahı Sultan Mehmed Reşad'ın ordu konusundaki uygulamalarının başarısını dile getirmenin yanında ordu için görev yapan her bireyin doğrudan vatana hizmet ettiğini ifade etmektedir. Ayrıca *"ordu ve donanmamızın bizim en hakiki istinadgahımız olduğunu da asla unutmamalıyız. Çünkü sah ve silahı ve memleketin tamamıyet-i mülkiyesini te'min edecek en metin, en iyi vasıta kuvvetli bir ordu ile kuvvetli bir donanmaya malikiyettir"* cümleleriyle ordu ve donanmanın bir ülkenin ne derece önem arz ettiğine dikkat çekmektedir.

Mehmed Zeki devamında *"biz Osmanlılar; tefrik cins ve mezheb-i kendimizi, istifadelerini sevgili memleketimizin tazyik ve felaketinde aralayanların ilkaatına kaptırmamalıyız. Hükümdarımıza bütün kalp ve ruhumuzla hürmet etmeli aynı zamanda da hükümetimiz içün müttehid ve metin bir istinatgâh teşkil etmeliyiz"* diyerek Osmanlı vatandaşlarından dini, dili ve mezhep ayırmaksızın herkesin devletine ve devlet yöneticilerine sadakat göstermesi gerektiğini vurgulamaktadır. Sadece vatandaşların devlete bağlılığını değil aynı zamanda orduda yer alan komuta kademesinin de vazifelerine değinen Mehmed Zeki, askerin siyasete karışmadan bulunduğu yerin muhafazasında bulunmasının önemi açıklamaktadır. Müellifin askerin siyasete karışmasının doğru olmadığını vurgulaması muhtemeldir ki bu dönemde siyasete dahil olmaya çalışan ve siyasi iktidarı tehdit eden girişimlerin etkisi olmuştur. Nitekim bu telkinler 1911 yılında yapıldıktan sonra 23 Ocak 1913 yılında gerçekleşmiş olan Babıali Baskını endişelerin haklılık payını ortaya koymuştur.

Gazetenin 1911 yılı kasım ayı sayısında neşredilen 8. sayısında ordunun komuta kademesinde yapılan değişiklikler de yer almıştır. Osmanlı ordusundan beklenen hizmetlerin ifa edilmesi için liyakat esası üzerine yapılan tayinlerin önemi belirtildikten sonra liyakatın uygulanmasında ise üst düzey komuta kademsine atanan kişilerin büyük rol aldığı vurgulanmaktadır. Ordunun komuta kademesinde yapılan değişikliklere dair ayrıntılı malumat verildikten sonra Osmanlı ordusunda görev yapan

komutanlardan örnekler verilmektedir. Bunlardan ilkini eskiden 4. Ordu kumandanlığı yapmış olan Müşir Mehmed Zeki Paşa oluşturmaktadır. Paşanın Osmanlı ordusunda görev alabilecek kabiliyette olduğu ve halen yararlı hizmetlerde bulunabilecek işlere imza atabileceği ifade edilmektedir. Hizmetlerinden bahsedilen bir diğer kişi de İttihat ve Terakki Cemiyeti ile de bağlantısı olduğu dedikodularına cevap veren Nazım Paşa'dır. Nazım Paşa, İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin kendine uyan prensiplerine riayet ettiğini fakat halihazırda cemiyet ile herhangi bir bağı olmadığını belirtmektedir. Hatta kendi ifadesiyle: *"Başka hiçbir komiteye de mensup değilim. Ben bir askerim ve daima siyasetle iştigal etmemekle mecbur bir asker olarak kalacağım. Tamamıyla bî-taraflığı muhafaza etmeye kat'iyyen karar verdim. Hiçbir kuvvetin beni bu kararımdan döndürebileceğini ümit edemiyorum"* cümleleriyle askerin siyasete dahil olmasının yanlışlığını işaret ederek, askerlik vazifesi dışında çıkan haberleri yalanladığı anlaşılmaktadır.

Askeri alanda meydana gelen gelişmelerden bir diğeri de önceki sayıda ele alınan kısmın devamı olan Meksika ordusu ile ilgili detaylar oluşturmaktadır. Meksika ordusunda asker alım usulü, ordunun bütçesi, askeri okullar ve bu okullardaki eğitim işleyişi ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Söz konusu yabancı devletlerin ordularına dair detaylı bilgilerin verilmesi, Osmanlı ordusuyla mukayese edilmelerine imkan tanıması bakımından önem taşımaktadır.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 1 Ağustos 1911 (19 Temmuz 1327) tarihli 9. sayısı daha önceki pek çok sayıda da olduğu gibi gazetenin imtiyaz sahibi olan Mehmed Zeki'nin mütalaalarıyla başlamaktadır. Mehmed Zeki, gazetenin 9. nüshasına zabitan takımının eğitimine dair önemli konulara değinmektedir. Askeri ilim konusunda zabitanın gerekli eğitimden geçtiğine inandığını ifade etmekle beraber *"ulum-ı nazariye-i askeriye bize yalnız başına muzafferiyeti kazandıramaz fakat bu böyle diye buna karşı tamamıyla bigane bulunmamız da icap etmez"* diyerek hem askeri ilim konusunda hem de öğrenilen teorilerin pratikte uygulamalı bir şekilde icra edilmesi gerektiğini düşünmektedir. Ayrıca orduda görev yapan zabitanın sadece kendi ordusuyla ilgili olmayıp, diğer devletlerin askeri planlarını ve taktikleri konusunda kaleme alınmış yayınları güncel olarak takip etmesi gerektiğini savunmaktadır. Müdâfaa-i Milliye'nin bu maksatla yayın hayatına başladığını ifade eden Mehmed Zeki, zabitanın kolay ve ucuz bir şekilde yayınlara ulaşmasını sağlamak için üzerine düşen vazifeyi yapmaya çalıştığını beyan etmektedir.

İngiltere'nin Hindistan'da bulundurduğu ordusunun azaltma kararına dair haberlere yer verilmişse de kısa bir süre sonra İngiliz yönetiminin bölgedeki Hintli asker sayısının azaltılmasına yönelik kararlar aldığı anlaşılmıştır. Müdâfaa-i Milliye'nin muhabir yazarlarından olan Kaymakam Villi'nin kaleme aldığı yazıdan da anlaşılacağı üzere İngiltere'nin Hindistan'daki ordusunun mevcudu 74.500 İngiliz ve 158.300 civarı da Hintli askerlerden oluşmaktadır. Bunun dışında bir de ihtiyat sınıfı ve gönüllülerden oluşan birlikler de olmakla beraber bu birlikler yukarıdaki rakamlara dahil değildir.

XIX. yüzyılda Balkan coğrafyasında ortaya çıkmış olan çeteleşme hadiseleri ve bunların ortaya çıkış serüvenlerinin de ele alındığı 9. sayıda Balkanlardakine benzer diğer coğrafyalarda cereyan eden çete muharebeleriyle karşılaştırmalar yapılmıştır. Balkanlardaki çete muharebelerinin yanında Fransa, Cezayir, Madagaskar, İtalya ve Habeşistan'daki örnekler ele alınmıştır. Kaleme alınan yazıdan da anlaşılacağı üzere Osmanlı Devleti özellikle de XIX. yüzyılın son çeyreğinde Balkanlarda artan çeteleşme olaylarına karşı bölgedeki otoritesini sağlamak için yoğun bir çaba göstermiştir. Bazılarına karşı otoritesini tesis etmeyi başardıysa da bazıları yerel güçlerini daha da sağlamlaştırarak ve hatta siyasi oluşumlar kurarak Osmanlı Devleti'nden ayrılarak bağımsızlık elde etmeyi başardılar.

Kaymakam Lamuş imzasıyla ele alınan bir diğer husus, Tanzimatın ilanından sonra kurulan müesseselerden biri olan Osmanlı Jandarma Teşkilatı ile ilgilidir. Lamuş, Osmanlı Jandarma Teşkilatını Fransa, İngiltere, Almanya ve İtalya gibi diğer Avrupalı muadil devletlerin teşkilatıyla beraber değerlendirerek, farklılıklarını vurgulamaktadır. Müellifin aktardığına göre Osmanlı Jandarma Teşkilatı'nın önemli hizmetlerinin görüldüğü hadiselerden başında 31 Mart Vakası olarak da anılan 13 Nisan 1909 tarihinde gerçekleşen isyan olayında görülmüştür. Mahmut Şevket Paşa komutasında Selanik'ten yola çıkan Meşrutiyet Ordusu'nun İstanbul'a yürümesi üzerine şehirdeki sükuneti sağlayan ve güvenlik işlerini üstlenen kurumlardan biri jandarma teşkilatı olmuştur. Kaymakan Lamuş bu durum ile ilgili şaşkınlığını şu cümleler ile özetlemektedir:

> *"ve takrir-i sükût ve asayiş hususunda ki tedabir-i muvaffakiyetkaraneleri İstanbul ahali-i sekinesinin calib-i hayretleri olmuş, Osmanlı ve ecnebi umum ahali tarafından takdir ve tahsin edilmiş ve o sırada bunlar beyne'l-avam elbiselerinin renkleri münâsebetiyle Selanik maileri namıyla iştihar ederek umumun muhabbet kulübünü eylemişler idi".*

Kaymakam Lamuş'un da ifade ettiği üzere 1909 yılında meydana gelen isyan sonrasında İstanbul'un muhafazasını üstlenen jandarma teşkilatı, kısa süre içinde sükuneti sağlamış gerek Müslüman ve gerekse de gayrimüslim Osmanlı vatandaşlarının takdirini kazanmayı başarmıştır.

Daha önceki sayılarda da ele alındığı üzere Müdâfaa-i Milliye'nin 9. sayısında a da Meksika ordusu ile ilgili malumat verilmeye devam edilmiştir. Fakat bu sayıda ordunun teşkilat yapısından ziyade orduda kullanılan araç-gereç ve benzeri teçhizata değinilmiştir. Aktarılan gözlemlere göre Meksika ordusundaki piyadelerin ekseriyetinin beş fişek ile dolan 7mm mavzer tüfeği kullandığı söylenebilir. Ayrıca bu silahların büyük bir çoğunluğunun Avrupa'dan ithal edildiği anlaşılmaktadır. Ordudaki ihtiyat kuvvetleri ise Ramneğtun adı verilen ve 1893 yılında üretilmiş olan silahlarla donatılmıştır. Meksika ordusunun kullandığı silah envanteri ve ordunun araç-gereçleri göz önüne alındığında ülkede birkaç silah sanayisi olmakla beraber orduda kullandığı birçok silahı ithal etmekte ve dönemin pek çok devleti gibi silah sanayisinde dışa bağımlı bir ülke konumundadır. Netice itibariyle Meksika ordusu, XX. Yüzyıl başlarında önemli ilerlemeler kaydetmiş olarak değerlendirilmekle beraber askerin talim ve terbiyesi konusunda eksiklikleri olduğu düşünülen ordular arasında yer almıştır.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 9. sayısının son haberleri arasında "Yeni Balon Topları" adıyla kaleme alınan yazıda 1910 yılında imal edilmeye başlanan balon toplarındaki gelişmeler ve 1911 yılında üretilen son sürümleri incelenmiştir. Ayrıntılı teknik detaylarına yer verilen topların zırhlı araçlardaki kullanımı ve eskiden probleme sebep olan birçok özelliğinin yenisi ile değiştirildiğine dikkat çekilmiştir. Balon topları zırhlı araçlarda da kullanılmaya başladığı için araçların dizaynı da buna göre şekillendirilmiştir. Örneğin; çamurlu arazi şartlarında kayma ve batmayı önlemek amacıyla tekerlek lastiklerinin yanında çelik şeritler tasarlanmıştır. Böylelikle ilk üretimde meydana gelen olumsuzluklar giderilmeye ve araç daha işlevsel bir hale getirilmeye çalışılmıştır.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 14 Ağustos 1911 (1 Ağustos 1327) tarihli 10. sayısı Osmanlı itfaiye taburları umum kumandanı birinci ferik Edmond Zeçini Paşa ile yapılan mülakat ile başlamaktadır. Zeçini Paşa, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun Macar İtfaiye kulüplerinin teşkil edip yine Macar itfaiye taburlarını kurucu iken Sultan Abdülaziz'in isteği üzerine Osmanlı itfaiye teşkilatını tesis etmesi

için muallim olarak görevlendirilmiştir. Muallim sıfatıyla Osmanlı Devleti'nde hizmete başlayan Zeçini, önce miralay, ardından feriklik ve nihayetinden birinci ferik rütbeleriyle taltif edilmiştir.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin imtiyaz sahibi Mehmed Zeki ile Zeçini Paşa arasında geçen mülakattan da anlaşılacağı üzere Zeçini Paşa, Osmanlı itfaiye teşkilatını modern çağın ihtiyaçlarına göre revize etmek amacıyla görevlendirilmiştir. Öncelikle itfaiye teşkilatında kullanılacak insan gücünü oluşturan Zeçini Paşa, bunu taburlara bölerek iş bölümü oluşturmuştur. Macaristan itfaiye teşkilatındaki tecrübelerinden de faydalanarak İstanbul'da çıkan yangınların etkili ve hızlı bir şekilde söndürülmesi, yangınlar sırasında iletişimi sağlayacak telefon merkezlerinin kurulması gibi işlerin koordinasyonunda görev almıştır. Zeçini Paşa, İstanbul'da görev yaptığı yıllarda meydana gelen yangın tecrübelerinden yola çıkarak şehirde yangın söndürme işlemlerinin hayli zahmetli olduğunu ve bunun temel sebebinin ise plansız yapılmış olan sokak ve çarpık kentleşmenin doğurduğu sıkıntılar olarak gösterilmektedir. Ayrıca "*İstanbul cihetinde 32 kadar mahalle mevcuddur ki bunlar sudan mahrum olduklarından yangın vuku'nda pek fena bir mevkide bulunurlar. El-hâsıl her şeyden evvel su borularını tanzim etmek iktizâ eder ki tulumbalar hîn-i hâcette iyice işleyebilsin"* cümlelerindeki ifadelerden de anlaşıldığı üzere su problemi olan mahallelerde meydana gelen yangınların söndürülememesi beraberinde facialara sebep olabilecek neticeler doğurmuştur. Son olarak yapılan mülakat ifadelerin göre 1911 yılında İstanbul'da meydana gelen yangın hadiselerine karşı sigorta işlemlerinin yaptırıldığı anlaşılmaktadır.

İngiltere'nin Mısır'daki varlığına dair haberlere göre İngiliz Hükumeti tarafından Mısır'a atanan Lord Kitchener, 1911 yılı Ağustos-Eylül ayları içinde görevine başlayacaktır. Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin muhabirlerinden olan Miralay Villi, Mısır'a atanan Lord Kitchener'in geçmişine dair ayrıntılı bir özgeçmiş sunarak, uluslararası askeri diplomasi açısından bilgilendirmeler yapmıştır. Habere göre Lord Kitchener, Mısır'a atanmadan evvel Ortadoğu'da, bilhassa Kıbrıs, Filistin, Sudan ve Anadolu'da muhtelif görevlerde bulunmuş ve hatta isyan olaylarının bastırılmasında rol aymıştır. Mısır'da Kitchener'in komutasında bulunan İngiliz kuvvetleri arasında 1 süvari alayı, 1 süvari bataryası, 1 dağ bataryası, bir miktar ağır topçu, 1 bölük istihkam ve 5 tabur piyadeden oluşan birlikler bulunmaktaydı. Bunlar dışında kalan kuvvetler ise umumiyetle Sudanlı, Arap ve Fellahlar gibi bölgenin yerel halkından teşkil edilen

birliklerden oluşmaktaydı.

Bir önceki sayıda da ele alınan "Balkanlardaki Çete Muharebeleri" bu sayıda da değerlendirilmeye devam etmektedir. Makedonya Jandarma Teşkilatı'na mensup bir zabitin 1910 yılında hazırlamış olduğu bir raporun değerlendirildiği bu bölümde, hem Balkan Çete Muharebelerini oluşturan sebepler hem de buna karşı oluşturulan mukavemet ele alınmaktadır. Buna göre Balkan çetelerinin ekserisi serseri ve başıboş takımından oluşmakla beraber bir kısmı da tahsil görmüş zabit, zabit muallimi ve talebelerden oluşan, dolayısıyla belli makamlara ulaşmış kişilerden oluşmaktaydı. Ayrıca bazı bölgelerde küçük çaplı çeteleşme faaliyetlerinin daha geniş milis kuvvetlere dönüştüğü, giderek taraftar bulduğu da ifade edilen bilgiler arasında yer almaktadır.

Çetelerin sayısında dair net bir rakam verilmemekle beraber bunların giyim-kuşam gibi fiziksel niteliklerine dair ayrıntılı verilmiştir. Buna göre Balkan çeteleri umumiyetle bulundukları bölgenin milli kıyafetini giyen ve genel olarak da tek tip giysi kullanmaktaydılar. Kullandıkları tüfenk, tabanca gibi hafif silahların yanında bomba gibi tahrip gücü yüksek silahlar da bulundurabilmekteydiler. Bu sebeple olmalıdır ki çetelerin faaliyet gösterdikleri alanda devletin karşı mukavemet göstermesi durumunda ciddi kayıpların yaşandığı söylenebilir. Çeteler genellikle vur-kaç taktiği ile saldırılar gerçekleştirdiğinden Balkan hükumetlerini hem siyasi açıdan hem de askeri açıdan yıpratıcı etkiler bırakabilmekteydi.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 10. sayısında dikkat çeken yazılardan biri de *"Japonya İdaresinde Terbiye-i Ahlakiyye"* başlığı altında ele alınan Japon insanının veya askerinin devletine ve milletine olan bağlılığıdır. Japonları bağlılık ve sadakatlerine dair şu cümleler onların milli şuurlarını özetlemek açısından oldukça dikkat çekicidir.

> *"Japonya'da doğan bir insan yokdur ki memleketine karşı mecbur şükran olmasın? Vatan aşkıyla meşbu' olmayan askerler vazifelerini tamamiyle ifâya muktedir değildirler. Bu husule mütehassıs olmayan bir asker ta'limlerinde ne kadar mahir, ta'biyede ne derece ma'lumatlı olursa olsun bir "süslü kukla" dan başka bir şey değildir".*

Japon ordusunda gerek kara ve gerekse de deniz kuvvetlerinde istisnasız herkesin büyük bir nezaket içerisinde görev yaptığı, Ordudaki mareşalden en alt

kademedeki bir ere kadar ve hatta gemilerde görev alan hizmetliler de dahil olmak üzere herkes bu nezaket kurallarına uymak mecburiyetindedir. Japon ordusunda kışla, burada görev alan herkes nezdinde bir aile ocağı gibi işlemektedir. Asker, eğitimini tamamlayıp, kişisel ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra herkes kendi ihtisas alanına göre ayrılan kütüphanelerde ilmi kitaplar ile meşgul olmaktadır. Yazar, kaleme aldığı Japon ordusundaki terbiye ve ahlak kurallarının değerlendirmesi sunduktan sonra öz eleştiri bağlamında sorular sorarak, askeri ilim erbabının veya Osmanlı ordusunun komuta kademesinde yer alanların istifadesine sunmaktadır.

Prusya Kraliyeti Topçusu Tecrübe Komisyonu tarafından tecrübe edilen muhtelif çaptaki topların kullanımından sonra yapılan değerlendirmelere yer verilerek, güncel silah teknolojisinin Prusya'daki örnekleri incelenmiştir. Bunun dışında dış 10. Sayıda dış basından yansıyan haberler arasında Amerika Birleşik Devletleri'nin New York eyaletinde gerçekleştirilen uluslararası at yarışı müsabakaları, Portekiz'in deniz kuvvetlerinde yapılan ıslahatlar, İtalya'da üretilen ve kendi kendine hareket etme özelliğine sahip yeni bir tüfeğe dair teknik özellikler, Almanya'da üretilen projektörler ile Avusturya-Macaristan'da top ıslahına dair yapılan araştırmalar yer almaktadır.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 28 Ağustos 1911 (15 Ağustos 1327) tarihli 11. sayısı Almanya örneğinde donanmaya destek sağlayacak lojistik kuvvetlerin önemiyle başlamaktadır. Olası muharebeler esnasında donanmaya ikmal ve destek sağlayacak yardımcı donanmanın gerek insan kaynağı bakımından ve gerekse de top ve diğer teçhizat açısından donatılması gerekmektedir. Osmanlı donanmasının da bu bağlamda yardımcı donanma ile desteklenmesinin önemine dikkat çeken Mehmed Zeki, Osmanlı bahriyesinde yardımcı donanmanın kurulmasının düşünüldüğü gibi zor olmadığını düşünmektedir.

Müdâfaa-yı Milliye'nin 11. sayısında geniş bir şekilde yer verilen konulardan biri de *"1911 Manevraları"* başlığı altında İngiltere, Almanya, İtalya ve Bulgaristan'da meydana gelen askeri gelişmelerdir. Bu başlık altında genel olarak adı geçen ülkelerde her yıl yapılan askeri tatbikatların yapıldığı zamanı, yeri, süresi ve kullanılan askeri malzemenin ele alınarak, yine bu ülkelerde yapılan askeri tatbikatların farklılıklarına dikkat çekilmektedir.

Daha önceki sayılarda da ele alınan Osmanlı Jandarma Teşkilatı'na dair yazı dizisi bu sayıda da devam etmektedir. Selanik, İzmir, Beyrut ve Trabzon gibi büyük

Osmanlı vilayetlerinde tatbik edilen jandarma teşkilatına dair düzenlemelerin ele alındığı bu kısımda Osmanlı Jandarma Teşkilatı'nda yer alan genel insan kaynağı sayısına dair ayrıntılı malumat verilmektedir. Ayrıca jandarma teşkilatında yapılması düşünülen ve fakat bir türlü uygulamaya alınamayan tasarılara da değinilerek, ülke genelinde kurulan karakol teşkilatlanmalarına ve pilot bölge olarak belirlenen yerlerdeki uygulamaları değerlendirilmiştir. 1911 yılında henüz yeni bir teşkilat sayılabilecek Osmanlı Jandarma Teşkilatı, dönemin şartlarına göre devamlı olarak revizyonlar gerçekleştirmiş ve pratiğe çevirdiği uygulamalar sonucunda düzenlemelerin devam edip etmeyeceğini belirlemeye çalışmıştır.

Müdâfaa-yı Milliye'nin 10. sayısında ele alınan Japon ordusunun terbiye ve ahlakına dair makale 11. sayıda da devam ederek söz konusu orduya dair önemli ip uçları sunmaktadır. *Opinion Militaire*'den çevrilerek Türkçeye kazandırılan makalede Japon ordusuna dair dikkat çeken hususların başında ordu yönetimi tarafından askere telkin edilen cesaret duygusudur. Öyle ki cesaret Japon ordusunun en temel ilkesi haline getirilerek, Japon ordusunda yer alan bir askerde olması gereken cesaret dair şu cümleler aktarılmaktadır:

> *"Berri ve bahri bütün askerlerin cesaretli olmaları lazımdır. Cesaret memleketimizde her vakit en âli bir mevki' ihtiramda tutulmuştur; cesaretsiz bir Japon hiçbir şeydir. Düşmanı muharebe meydanlarında tepelemek vazifesiyle mükellef olan askerler kat'iyyen cesaretten ayrılmalıdırlar. Fakat aynı zamanda da cesaret-i hakikiyeyi sahte vecaili cesaretlerden tefrik edilmeleri lazımdır".*

Cesaret dair yukarıdaki cümleler aktarıldıktan sonra ilaveten körü körüne bir cesaretin cesaret olmadığı vurgusu yapılarak, bir askerin en zor zamanlarda dahi kendini kontrol etmeyi ve hatta zayıf bir düşman ile karşılaşması durumunda onu tahkir etmemeyi bilmesi gerektiği hatırlatılmaktadır. Bu sebeple de ordu mensupları açısından okumanın faziletleri sıralandıktan sonra cehaletin ne tür musibetlere yol açabileceğine dair değerlendirmelere yer verilmektedir. Bu husus Japon idaresi tarafından askere *"berri ve bahri bütün askerlerin kanun-perver olmaları lazımdır. Nizamperverlik herkes için bir vazifedir"* denilerek askerin kanun dışı davranışlarda bulunmadan görevini ifa etmesinin arzu edilen bir tutum olduğu anlaşılmaktadır.

Gazeteye yansıyan haberlerden de anlaşılacağı üzere 1911 yılının Ağustos-Eylül aylarında Osmanlı hükumeti tarafından *Drednot* sisteminde zırhlılar inşasına başlandığına dair söylentilerin yayıldığı anlaşılmaktadır. Özellikle de İngiltere'de imal edilen Drednot tarzı zırhlıların kullanımları sırasında oluşturdukları tahribat ve teknik mühendislik bilgilerine dair açıklamalar verilmektedir.

Müdâfaa-yı Milliye'nin 11. sayısı daha önce yayımlanan 10 sayının geniş bir fihristi ile neticelendirilmiştir. Fihriste de görüldüğü üzere Müdâfaa-yı Milliye gazetesi Osmanlı Devleti'nin askeri teşkilatıyla ilgili olduğu kadar dünyadaki askeri gelişmeleri de takip ederek, ele aldığı konuları çok yönlü irdeleyerek okuyucusuna bir perspektif kazandırmaya çalışmaktadır. Bu yönüyle Müdâfaa-yı Milliye gazetesi bir yandan dönemin askeri gelişmelerine ışık tutarken bir yandan da günümüz askeri tarih araştırmacılarına kaynaklık edecek önemli veriler sunmaktadır.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 14 Eylül 1911 (1 Eylül 1327) tarihli 12. sayısı diğer sayılarda olduğu gibi yine gazetenin imtiyaz sahibi olan Mehmed Zeki'nin bir yazısı ile başlamaktadır. Mehmed Zeki, Osmanlı Harbiye Nezareti tarafından oluşturulan haritalama işlemlerinin yetersizliğini dile getirerek, askeri haritaların önemine dikkat çekmektedir. Örneğin; Balkan coğrafyasında faaliyet gösteren çete muharebelerinde olumlu neticeler alınamamasının nedeni olarak Osmanlı zabitanının bölgenin topografyasına hakim olamaması, coğrafyayı bilmeden taktik geliştirememesinden kaynaklanmaktaydı. Ayrıca bu yazıda sadece topoğrafya bilmenin de yetersiz kaldığını, belirlenen topoğrafya üzerinde gerektiğinde askeri tatbikatların dahi gerçekleştirilmesinin önemi üzerinde durulmaktadır. Dolayısıyla çetin arazi şartlarında çete muharebeleriyle yapılacak muharebelerde müspet netice almanın ilk koşulu bölgenin askeri ilmine hakim araştırmacıları tarafından oluşturulan haritalardan istifade edilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin muhabirlerinden olan Kaymakam Villi'nin kaleme aldığı "Basra Körfezinde Silah Kaçakçılığı" adlı makale yeni sistem ile değiştirilen silahlanma sonrasında eski silahların nasıl kaçakçılık sistemi üzerinden başka yerlere satıldığını, silah kaçakçılığının bilhassa da Basra Körfezi havalisindeki işleyişi mercek altına almaktadır. Yeni sistem silahlar bir devletin envanterine girdikten sonra eskiler kullanılmayacak şekilde depolara kaldırılır veya küçük çaplı tatbikatlarda kullanılacak şekilde muhafaza edilmekteydi Ortadoğu'da bu tarz durumlar yaşandığında İngiliz hükumeti bu şekilde yedeğe ayrılan silahların akıbetine yönelik araştırma yapan devletlerin başında geldiği anlaşılmaktadır. İngiltere, bu silahların kendisine yönelik girişimlerde kullanılma ihtimaline karşı bunların nerede nasıl veya hangi şartlarda muhafaza edildiğini takip ederek, olası isyan durumlarında önlem alabilmeyi mümkün kılmaktaydı. İngiltere'nin Basra Körfezi'nde yapmış olduğu tahkikatlar neticesinde bir Arap vapurunda 800.000 adet fişenk tespit

edilmiştir. Kaleme alınan yazıdan da anlaşıldığı üzere İngiltere bölgede ticaret emtiası olarak el değiştiren silah ve benzeri her türlü savaş araç-gerecinin kendine muhalif grupların eline geçmesinden dolayı endişe duymaktaydı.

Önceki iki sayıda ele alınan *"Japon Ordusunda Terbiye-i Ahlakiyye"* yazı dizisi bu sayıda da devam etmekle beraber bu yazının sonunda nihayete kavuşturulmuştur. Bu sayıda Japon ordusuna dair ele alınan hususlar arasında Japon askeri okullarında dini eğitime dair herhangi bir tedrisatın olmadığı dikkat çekmektedir. Dini eğitimden ziyade evrensel olarak doğru kabul edilen kurallar üzerine inşa edilmiş bir ahlak öğretisi hakimdir. Bu öğretiler aynı zamanda Japon felsefesi olarak nitelendirilen davranışlar bütünü olarak değerlendirilmektedir.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 12. sayısının son sayıları arasında yer alan konulardan biri de "Mülazımlar için Mekteb-i Tekmil ve Tekmil Dersleri" konusudur. Söz konusu dersler, genel olarak askeri okullarda tahsil gören gençlerin gördükleri eğitimin yetersiz görülmesi üzerine verilmeye başlanan bir içerikten oluşmaktadır. Genel olarak adayın davranışsal açıdan ideal asker olmasını temin etmek için düşünülen dersler aynı zamanda kumandan olma yolunda ilerleyen gençlerin belli bir olgunluk derecesine haiz olmasını hedeflemektedir.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 28 Eylül-14 Ekim 1911 (15 Eylül ve 1 Teşrin-i Evvel 1327) tarihli birleştirilmiş şekilde yayımlanan 13. ve 14 sayısı gazetenin ilk sayfasında da belirtildiği bu dönemde gelişen bazı hadiseler sebebiyle iki sayının bir arada neşredilmesini gerektirmiştir. İki sayının bir arada yayımlanmış olması sebebiyle birleşik sayıda ele alınan konuların sayısı da fazla olmuştur. Öncelikle İngiltere'nin Hindistan'daki kuvvetlerine dair bir değerlendirme yapılarak, buradaki kuvvetlerin yapmış olduğu görevlere dair açıklamalara yer verilmiştir. İngiltere'nin Hindistan'daki başlıca kuvveti Gurka, Sık ve Patan birliklerinden oluşmaktaydı. Özellikle de Gurka birliklerinin Bengal sahilinde önemli hizmetler sunduğu anlaşılmaktadır. Bu birlikler zaman zaman İngiltere'ye karşı oluşan muhalefeti bastırmak için de görev yaparak, bölgede merkezi otoritenin sarsılmaması için faaliyet göstermekteydi.

Harp sırasında piyade kumandanlarının vazifesi başlığı altında orduda yer alan kumandanların cesurca ve akıllıca hareket etmelerine dair değerlendirmeler sunulmaktadır. Özellikle de savaş sırasında bazı zabitlerin yapmış olduğu hatalara

dikkat çekildikten *"birçok zabitler görüyorum ki tedbirsizce saf harbin önüne geçmişler, süvariler düşmanın ateşine maruz bir mevki' gayr-ı münasip işgal etmiş; erkan-ı harp heyeti de ordu tarafından himaye edilen bir mevkide bulunması lazım gelirken, cephe hattından taşraya çıkmıştır…"* cümleleriyle savaş sırasında gerçekleşmiş hatalara dair gözlemler aktarılmaktadır. Elbette ki bu tarz hataların tekrarlanmaması için ordunun tarih bilgisi ve bilhassa da askeri tarihin komutanlar tarafından iyi tetkik edilerek, öğrenilmiş taktiklerin muharebeler sırasında tatbik edilmesi vurgulanmaktadır.

"Japonların Rusya Muharebesindeki Zaiyatı" başlıklı makalede Japon ordusunun 1904-1905 yıllarında Ruslara karşı yürüttüğü savaşta uğradığı insan kaybı ve yaralılarla beraber yine bu savaşlarda kullandığı silah ve her türlü savaş araç-gerecine dair veriler değerlendirilmektedir. Savaşta ölen ve yaralanan Japon ordu mensuplarının sayısı verilmekle beraber özellikle de Port Arthur baskını sırasında yaşadığı kayıplara dikkat çekilmektedir. Kayıp ve yaralılar sadece sayı olarak belirtilmemiş, bunların nasıl yaralandığına veya hangi yaralanma sonucu hayatlarını kaybettiğine dair ayrıntılı malumat içeren tablolar verilmektedir. Genel olarak Japonların savaşta uğradığı zayiat ve kayıplar değerlendirildiğinde bu kayıpların önemli bir kısmı da yaralı iken hastahaneler hayatını kaybettiği anlaşılmaktadır.

"*Eskirim Talimlerinin Askerlik Nokta-ı Nazarından Feva'id*" başlığı altında spor faaliyetlerinin askerlik açısından önemi üzerinde durulmaktadır. Bunlardan birinci askerin sportif faaliyetlerde bulunmasıyla askerin ihtiyaç duyacağı bedeni terbiyenin sağlanacağıdır. İkincisi ise sporun zihni ve aklı diri tutmasıyla ilgili değerlendirmelerdir. Bu bağlamda spor, askerin gerek vücut sağlığının korunması ve gerekse de zihinsel gelişimi açısında son derece önemli olduğu anlaşılmaktadır.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 13. ve 14. sayısında ele alınan bir diğer konu İngiltere'nin Newcastle şehrinde kurulmuş olan *R.V. Hawthron Lesle Kumpanyası*'ndaki askeri silah teknoloji ile ilgili gelişmelerdir. Şirketin XIX. yüzyılın başlarından itibaren kuruluş süreciyle askeri teknoloji alanındaki atılımları ile yine İngiltere'de özel müteşebbisler tarafından kurulan şirketlerin yapmış olduğu yatırımlar ele alınmıştır. XIX. yüzyıldan XX. yüzyıla kadar geçen süre zarfında İngiltere'deki ordu teknolojisine yapılan yatırımlar arasında deniz araçlarının imali önemli bir yer tutmaktadır. İngiltere'deki kain fabrikaların çoğu üretmiş olduğu askeri ve sivil araçları dünyanın pek çok ülkesine ihraç edecek ticaret hacmine sahip olduğundan

yapılan uluslararası forumlarda ödüller alarak başarısını taçlandırmıştır.

"Otomobil İ'mal İçün Bir Fabrika" başlığı altında 1878 yılında Almanya'da Karl Benz adındaki bir müteşebbis tarafından kurulan araba yapım fabrikasının tarihsel süreci ve 1885 yılında araba projesini hayata geçirmesi ele alınmaktadır. Benz, öncelikle hafif bir motor inşa ettikten sonra üç tekerlekli araba imal ederek, %2 meyilli bir arazide saatte 12 km mesafe kat edecek bir aracın üretimini gerçekleştirmiştir. Bu araç aynı zamanda günümüzde otomobil sektörünün öncüsü durumuna yükselen Mercedes-Benz markasının ilk numunelerine dair faaliyetler olması bakımından önem taşımaktadır.

"Asar-ı Münteşire" başlığı altında 1912 yılı Berlin'de Mösyö Mitler Kütüphanesi tarafından neşredilen bir salnamesinin tanıtımı yapılmıştır. Çalışmanın titizlikle oluşturulduğuna vurgu yapılarak, içeriğine dair bibliyografik bilgiler sunulmuştur. Genel olarak çalışma, harp tarihi araştırmaları açısından ve bilhassa da Osmanlı ordusunda önemli bir yeri olan Pangaltı Mekteb-i Harbiyesinden yetişen mülazımlara genişçe yer vermesi bakımından önemli olduğu anlaşılmaktadır.

"Menşurlu Kurç Dürbünleri" başlığı altında Osmanlı ordusunda kabul gören ve kullanılmaya başladığı anlaşılan Kurç Dürbünleri'nin tanıtımı yapılmıştır. Aktarılan bilgilere göre söz konusu dürbün dönemin en gelişmiş dürbün teknolojisiyle imal edilerek, kullanıcıları tarafından tasdik edilmiştir. 1903 yılından itibaren Alman piyadesi için üretilen bu dürbünler, Almanya'nın Berlin ve Ferdinav şehirlerindeki tesislerde imal edilmiştir. Bu dürbünlerin Osmanlı Devleti'ndeki satış noktaları arasında İstanbul'daki *Havuzlu Hanı* ve *Mehpare* ile Selanik'teki *Lover* mağazaları yer almaktaydı.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 28 Ekim 1911 (15 Teşrin-i Evvel 1327) tarihli 15. sayısı gazetenin imtiyaz sahibi Mehmed Zeki'nin yine gazetenin dış temsilcilerinden Miralaya Villi tarafından ele alınan İtalya'nın Afrika'daki faaliyetlerine dair değerlendirmelere yer verilmiştir. Genel olarak İtalya'nın Afrika'daki sömürgeci faaliyetlerinin ve görevlendirdiği komutanların yanlış politikalarının eleştirildiği yazıda buradan çıkarılması gereken derslere dikkat çekilmektedir. Ayrıca yazıda İtalyan ordusuna karşı Habeşistan'da verilen mücadele ve bölgede kullanılan askeri teçhizatla ilgili de önemli verilere ulaşmak mümkündür.

Bir önceki sayıda da ele alınan piyade kumandanlarının vezaifi başlıklı yazıya

bu sayıda da devam edilmiştir. Kumandanların asker ile olan ilişkisi ve bölüklerdeki emir komuta zinciri hakkında malumat sunularak, görevini layıkıyla yapan komutanların özellikleriyle ilgili ayrıntılar verilmektedir. Buna göre piyade kumandanlarında olması gereken özellikle kısaca şu şekilde özetlenebilir:

- Kumandanlar, askerinin zaferi için karşı ordunun durumunu, mücadele edecekleri arazinin ayrıntılarını bilmelidir;
- Askerinin korunması adına kendi ordusu içindeki diğer birliklerle sıkı bir koordinasyon içinde olmalıdır;
- Savaştığı ordunun tüm hareketlerini takip ederek buna göre bir strateji takip etmelidir ki içinden çıkılamayacak durumlara düşmemelidir;
- Cephe gerisiyle iletişimini bozmadan ve gerekirse olası durumlarda inisiyatif kullanarak risk alabilmelidir;
- Savaş anında birliklerini sevk ve idare edecek derecede muktedir olmalıdır;
- Muharebe anında lüzumsuz kahramanlıklara soyunup, askerinin hayatını tehlikeye atmamalıdır;
- Ordusunun plan ve hareketlerine dair gelişmeleri ciddi bir titizlik içinde yürüterek, bu hususlara dair bilginin düşman eline geçmesine müsaade etmemelidir.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 15. sayısında dikkat çekilen konulardan biri de *Strazburg Post* gazetesinin 1911 yılı 17 numaralı sayısında incelediği askeri balonlar ve Aeroplan Tayyareleri konusudur. Bunların askerin sevk ve idaresindeki faydaları ile teknik özelliklerine dair tafsilatlı bilgilere yer verilerek, askeri alandaki güncel gelişmelere yer verilmiştir. Buna göre Aeroplan Tayyareleri ile saatte 140 km'lik bir mesafe kat ederken askeri balonlar ile rüzgarın akış hızına bağlı olarak bu mesafeyi 200 km civarına kadar artmaktaydı. Teknik detaylarına dair ayrıntılara yer verildikten sonra bu araçların İngiltere, Amerika, Almanya ve Fransa gibi askeri alanda gelişmiş devletler tarafından yapılan tatbikatlarda kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Spor yapmanın önemine dair 14. sayıda kaleme alınan "Eskrim Talimlerinin Askerlik Nokta-ı Nazarından Fevâidi" başlıklı yazıya bu sayıda da devam edilmektedir. Sporun ordu bünyesinde yer alan bir askerin her açıdan fayda sağlayacağı bir faaliyet olduğu ile ilgili düşüncelere yer verilerek, faydalarına dair uzun uzun açıklamalar yapılmaktadır. Spor sadece askerin sıhhati açısından değil aynı zamanda muharebeler esnasında hayatını kurtaracak öneme haiz bir faaliyet olarak

görülmektedir. Sporun asker açısından önemi General Lövel'in *"Eskrim hakiki bir muharebenin tasviridir. Hizmet-i askeriyenin sanayi-i harbiyenin endâezine bi-hak ederek ve ihsan eder. Bir harp adamının evsâf-ı layıkasını iktisâb ettirir"* sözleriyle dikkat çekilmektedir.

Müdâfaa-yı Milliye'nin 15. sayısında göze çarpan konulardan bir diğer İngiltere hükumeti tarafından 1911 yılı sonlarına doğru bahriye teşkilatına verdiği emir üzerine hemen inşasına başlamak kaydıyla verdiği dört adet harp gemisi siparişidir. Siparişe göre gemilerin isimleri *King*, *George*, *Santariyan* ve *Angıvan* olarak belirlendiği anlaşılmaktadır. Bu bakımsan gemi siparişi bir iki yıl sonra başlayacak I. Dünya Savaşı'nda kullanılacak harp gemilerinin hazırlığı olarak da değerlendirilebilir.

"Topçuluktaki Bir Terakki" başlığı ile dönemin meşhur Şamon Çelik Fabrikası'nın "depor" sistemiyle üretmiş olduğu dağ topları ele alınmaktadır. Yazıda, söz konusu 1897 model Fransız toplarında uygulanmaya başlayan yeni tekniklere dikkat çekilerek, yapılan değişimler aktarılmaktadır. Buna göre topun nişangâhı ve diğer teknik aksamları da dahil olmak üzere baştan sona revize edilerek daha kullanışlı hale getirildiği anlaşılmaktadır. 65 milimetrelik çapa sahip bu Fransız menşeli dağ topu sistemi, 1910 yılında Samsun Çelik Fabrikası'nda Osmanlı top döküm mühendisleri tarafından benzeri yapılarak tecrübe edildiği anlaşılmaktadır.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 14 Kasım 1911 (15 Teşrin-i Sani 1327) tarihli 16. sayısı askeri tatbikat veya muharebelerde sıkça kullanılmaya başlanan balon veya tayyarelerin kullanımından kaynaklı kolaylıkları ele almakla başlamaktadır. İtalya'nın Trablusgarp şehrinde gerçekleştirdiği taarruzlarda bu araçlardan faydalanması sebebiyle önemli başarılar kazandığı anlaşılmaktadır. Gazetenin sahibi Mehmed Zeki, Osmanlı ordusunda da kullanılmak üzere bu balonların satın alınmasının önemine dikkat çektikten sonra gazete yönetimi tarafından bazı kişilere başvuru yapılarak, yaklaşık olarak 10 adet askeri balonun satın alıp orduya hibe edileceğini ifade etmektedir.

"Maneviyat-ı Askeriye" başlığı altında ordu yönetimi tarafından askere alınacak gençlerin manevi açıdan besleyecek faaliyetler yapması gerektiği belirtilmektedir. Bu husus; *"vatanın delikanlıları silah altına geldikleri zaman asker kumandanının en başlı vazifesi vatan-ı aşk ve muhabbeti efradın dimağına sokmaktır"* cümlesinden de anlaşılacağı üzere silah altına alınan gençlerin askerlik süresi boyunca

sağlıklı bir süreç yaşamaları maddi destek yanında vatan ve millet kavramları üzerinden yapılacak telkinler ile yapacakları işlerin şuuruna kavuşturulması gerektiği düşünülmektedir. Manevi açıdan desteklenen ve örnek olduğu ifade edilen Japon ordusu örnek verilerek, Japonlardaki milli ve manevi şuurun yüksek olduğuna, Japon ordusunda yer alan bir askerin ülkesi için nasıl vatanperverane bir şekilde mücadele ettiğine dair Mançurya harekatındaki başarılarına işaret edilmektedir.

"Hindistan Ordusunda İngiliz Süvarileri" başlığı altında kaleme alınan yazıda İngiltere'nin Hindistan'da bulundurduğu süvari birliklerine dair malumat verilmiştir. Hindistan'ın toplamda 39 süvari birliği mevcut iken bu birliklerden 3'ü İngiltere tarafından teçhiz ederek, donatılmıştır. Geriye kalan 36 birlik ise Hindistan ordusunun geleneksel giyim kuşam ve silah araç-gereçleriyle donatılmıştır. Hindistan ordusunda yer alan süvari birlikleri diğer birliklere nazaran ayrı bir öneme sahipti. Öyle ki ordunun en gözde birliği konumundaydılar. Bu birliklerde yer alan askerler, aylık 31 Hindistan rupisi ücretle hizmet karşılığında çalışmaktaydı. Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin dış temsilcilerinden olan Miralay Villi'nin ifadesiyle Hindistan'daki süvari birlikleri, İngiltere'ye en çok sadık olan askeri birlikler arasında yer almaktaydı. Örneğin; 1857 yılında bölgede baş gösteren isyan hareketine karşı bu birliklerde yer alan silahtar alayları İngilizlere sadık kalarak isyana katılmamıştır.

"Fransa'da Piyade Efradının Tahfif-i Teçhizatı" başlıklı yazıda Fransa piyadesinin daha hafif teçhizatla donatılması meselesi incelenirken "*Donanma-yı Osmanî Muavenet-i Milliye Cemiyeti"* başlıklı yazıdan anlaşıldığı üzere Osmanlı donanmasının desteklenmesi amacıyla bir cemiyet teşkil edildiği ve ordunun üst kademedeki komuta kademesinin yardıma destek sunduğu anlaşılmaktadır.

"Düvel-i Muazzamanın Masârifat-ı Bahriyesi" başlıklı yazıda İngiltere Bahriye Nezareti tarafından Avrupalı büyük devletlere ait donanmalara ait masraf cetveli ele alınmaktadır. Öncelikle Fransa donanmasına ait masraflar incelenmiştir. Buna göre Fransa'nın 1901 senesine ait donanma masrafı 325.056,600 frank iken 1911 yılına gelindiğinde bu miktar 417.634,550 frank civarına ulaşmıştır. Buna karşılık İngiltere'nin 1901 yılı donanma bütçesi 871.807,478 frank iken bu miktarın 1911 yılında 1.112.051,175'e ulaştığı görülmektedir. Bahriye bütçesi en fazla artan devletler arasında Almanya bütçesi hızlı artan bütçeler arasında ilk sırayı almaktadır. Nitekim 1901 yılında 238.250,000 frank iken 1911 yılına gelindiğinde bu miktarın neredeyse iki katına, 550.794,700 frank civarına ulaştığı anlaşılmaktadır. Bu ülkeler arasında

donanma bütçesi en az olan devletin İtalya olduğu söylenebilir. 1901 yılı bütçesi 122.816,525 frank olan İtalya'nın 1911 yılı bütçesi 209.498,500 frank olarak belirlenmiştir. Son olarak Japonya ve Rusya'nın donanma bütçeleri incelendiğinde Japonya'nın 1901 yılı bütçesi 112,147,300 milyon franktan 222,075,375 milyon franka çıkılmış gözükürken Avusturya'nın 45,538,100 milyon franktan ibaret bütçesi 128,809,500 milyon franka yükselmiştir. Genel olarak incelendiğinde bahsi geçen devletlerin donanmaya önemli yatırımlar yaptığı ve 1901-1911 yılı arasındaki on yıllık süreçte donandaki bütçelerini iki katı veya daha fazla arttırdığı söylenebilir.

Müdâfaa-yı Milliye'nin 15. sayısında *"Topçuluktaki Bir Terakki"* başlıklı yazı ile ele alınmaya başlayan Fransa menşeli depor sistemli dağ topları 16. sayıda da devam etmektedir. Yazıda genel olarak söz konusu topların mühendislik bilgilerine dair detaylar verilirken topların kullanımı ve eskilerine nazaran kullanımı sırasındaki kolaylıklara dikkat çekilmektedir.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 14-28 Aralık 1911 (1-15 Kanun-ı Evvel 1327) tarihli 17-18. sayısı daha önceki sayılarda da olduğu gibi birleşik yayımlanmıştır. İki sayı birleştirilerek yayımlandığı için ele alınan konu sayısı da artmıştır. Sayı, *"Türkiye-İtalya Muhârebesi'nden Alınan Dersler"* başlıklı yazı ile başlamaktadır. Mehmed Zeki tarafından ele alınan yazıda, aniden başlayan Osmanlı-İtalya Savaşı sebebiyle çıkarılması gereken dersler değerlendirilmektedir. Aniden başlayan savaşa karşı Osmanlı ordusu hazırlıksız yakalanmış olsa da savaşın kontrolünü elinde tutmayı başarmıştır. Savaşın Osmanlı aleyhinde gelişmemesinin en önemli sebebi ise muharebelerin Rumeli coğrafyasına sıçramamış olmasındandır. Müellife göre savaş Rumeli'ye veya Çanakkale havalisine sıçramış olmaydı Avrupa hartasının tamamının değişebileceği bir dünya savaşıyla sonuçlanabilirdi. Yazıdan da anlaşılacağı üzere İtalya ordusundaki paralı asker sayısının fazla olması Osmanlı lehine gelişen bir durum olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca birkaç gazete dışında Dünya basınında Türk ordusunun kuvvet ve kıymeti derecesinin arttığı anlaşılmaktadır. Mehmed Zeki; *"bu harbin en büyük neticesi memleketimiz için hakiki bir kuvvet teşkil eden Türk ordusunun kıymet-i askeriyesi üzerine Avrupa'nın inzarı dikkatini bir kat daha açmasını ve kahraman bir İslam askerinin Avrupa askeriyle hiçbir istihzarat-ı askeriyede bulunmadan çarpışabileceğini göstermesidir"* diyerek savaşın Osmanlı Devleti'nin uluslararası camiadaki itibarını arttırdığını ifade etmektedir. Yine devamında *"bu harp; bütün Avrupa'ya ittihad-ı İslamın boş bir kelimede ibaret*

olmadığını ve Türkiye'nin mevcud hükümet-i muazzama arasındaki mevkini işgale muktedir ve binâenaleyh hakiki bir kuvvet ve iktidarı haiz bulunduğunu ispat etti" diyen Mehmed Zeki, savaşın Osmanlı Devleti'nin askeri açıdan olduğu kadar siyasi açıdan da prestijinin arttırdığını vurgulamaktadır. Dolayısıyla Osmanlı-İtalya Savaşı, uzun yıllardır askeri açından alınan yenilgiler yaşayan Osmanlı Devleti'nin kazançlı olduğu düşünülen bir zafer olarak değerlendirilmiştir.

"Erkan-ı Harbiye Harita Komisyonu" başlığı altında Fünun-ı Askeriye tahsili açısından harita ilminin önemi ele alınmaktadır. *"Haritasız mütalaa olunan bir tarih-i harp ancak bir roman faydasını temin edebilir"* cümlesinden de anlaşılacağı üzere harp tarihi araştırmalarında harita ve topografik çalışmaların kıymet-i harbiyesi anlatılmaktadır. Zira bir askeri seferin layıkıyla anlaşılabilmesi harekat planları ve buna bağlı olarak hazırlanan haritalar ile anlaşılabilmektedir. Bu bağlamda yazıda işinin ehli bir kumandan bile harita olmadan askeri bir harekatı yönetemeyeceği ifade edilerek, Osmanlı ordusunda yer alan harita komisyonu üyeleri belirtilmektedir. Bu kadro arasında; başta Erkan-ı harbiye reisi İzzet Paşa, harita reisi Mehmet Zeki Paşa, harita heyeti müdürü Miralay Şevki Bey, harita heyeti topoğrafya müdürü Miralay Fevzi Bey, Binbaşı Abdurrahman Bey, Binbaşı İhsan Bey, Binbaşı Emin Lütfi Bey ve topoğrafya memur kolağası Abdurrahman Efendiler olmak üzere birçok komutan yer almaktaydı.

"Maneviyat-ı Askeriye" başlıklı yazıda önceki sayılarda ele alınmaya başlamakla beraber burada da devam etmektedir. Silah altına alınan bir askere telkin edilmesi gereken öğretiler ve manevi açıdan desteklenmesinin önemine dikkat çeken yazıda bu sorumluluğun neredeyse tamamının komuta kademesinde yer alan komutanlarda olduğu ifade edilmektedir. Müellif askere alınan bir gençlerin nasıl bir süreçten geçmesi gerektiğini şu şekilde tasvir etmektedir:

> *Genç askerler silah altına geldikleri vakit oradaki askeri kumandanın ilk vazifesi bir milletin yegâne medar-ı mevcudiyeti olan hüsn-ü vatanperverinin izahı olmalıdır. Genç askerin orduya girip çıkmakla istihsal edecekleri fevaidi tamamıyla almaları ve bu kadar uzun bir devre-i talimin mâhazâ kendi kuvvet ve kudretine, istidat-ı maddi ve maneviyesini tezyid etmek vatanın selamet mevcudiyetini taht-ı emniyete almak için mevzu' olduğunu tasdik etmesi lazımdır. İşte böyle yetişen genç askerler memleketlerine döndükleri vakit sade ordunun bir*

hayırhahı değil belki bu hayırhahlığın hakiki ve naşir ve mürucu olurlar.

Yukarıdaki alıntıdan da anlaşılacağı üzere silah altına alınan bir gençlere karşı Osmanlı ordusundaki komuta kademesine önemli görevler düşmekteydi. Zira askerliğini bitiren bir bireyin memleketine döndükten sonra askerde iken almış olduğu eğitim ve sorumluluk onun sonraki hayatının şekillenmesinde de etkili olacağı düşünülmekteydi. Bu bağlamda askerlik süreci boyunca gençlerin aldığı eğitim hayati bir öneme sahip olmakla beraber Osmanlı toplum hayatının düzeni açısından da önemli olduğu anlaşılmaktadır.

Müşir von der Goltz Paşa imzasıyla kaleme alınan *"Genç Türkiye Ordusu"* başlıklı yazıda dönemin Osmanlı ordusunun geniş bir panoraması çizilerek, güncel durumu ele alınmaktadır. Ayrıca XIX. yüzyılda Osmanlı ordusunun geçirmiş olduğu gelişim evreleri veya tecrübe ettiği muharebeler üzerinden ordunun teşkilat yapısı ve işleyişine dikkat çekilmektedir.

"Piyade Muharebesinin Sevk ve İdaresine Dair Yeni Rus talimnamesi" başlıklı yazıda Rus ordusu tarafından piyadelere yönelik yayımlanan Rus talimnamesi ele alınmıştır. Bu talimnamede askerin hücum istikameti, taarruz sırasından piyadenin yürüyüş nizamı, topçu ateşinden korunma ve kaçış gibi hususlara dair geniş açıklamaları detaylar sunulmaktadır. Bu metnin Osmanlı basınında yer alması ve Osmanlı ordusuna hitap eden bir yayın organında yer alması dönemin Osmanlı ordusunda yer alan komuta kademesinin diğer ülkelerdeki güncel askeri gelişmeleri veya değişiklikleri takip etmesi bakımından son derece önem arz etmektedir.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 14 Ocak 1912 (1 Kanun-ı Sani 1327) tarihli 19. Sayısı yine gazetenin imtiyaz sahibi olan Mehmed Zeki'nin *"Osmanlı Bahriyesinin Tensik ve Islahı"* adlı makalesiyle başlamaktadır. Mehmed Zeki, Osmanlı donanmasının 1912 yılı başlarındaki vaziyetini üç soru üzerinden irdeleyerek değerlendirmeye çalışmaktadır. Bunlardan birincisi Osmanlı donanmasının halihazırdaki durumu yeni gemiler inşa etmeye müsait midir? İkincisi Osmanlı donanması muktedir ve işinin ehli eller tarafından idare edilmekte midir? Son olarak da bahriye zabitanının genelinin sahip olduğu eğitim ve donanımın Osmanlı bahriyesi için yeterliliği meselesidir. Avrupa'da inşa edilen gemilerin Osmanlı tersanelerinde de inşa etme isteği üzerine sorulan bu sorulara karşılık Osmanlı tersanelerinin yapı olarak yeni tarzda büyük gemiler inşa etmeye yetersiz olduğu düşünülmektedir. Ayrıca yeni

tarzda inşa edilecek modern gemilerin sevk ve idaresi için Avrupa'dan yeterli miktarda kalifiyeli eleman ithal etmenin zaruri bir mesele olduğuna dikkat çekilerek, Osmanlı bahriye modernleşmesinin yalnız başına pek de mümkün görünmediği anlaşılmaktadır. Mehmed Zeki'ye göre her sene Avrupa'ya gönderilen ve tahsil görerek memlekete hizmet etmeleri beklenen zabitanın Avrupa'da yeterince vakit geçirmeden geri gelmelerinin hiçbir işe yaramadığını ifade etmektedir. Birkaç aylığına gönderilen zabitan için "bir zabitin yetişmesi birkaç ay zarfında öğreneceği şeylerle mümkün değildir" cümlesini ekleyerek, istenilen eğitim sürecinin alınabilmesi için gönderilen zabitanın daha fazla kalması gerektiğine dikkat çekmektedir.

Mehmed Zeki, Osmanlı bahriyesinin ıslahı için yurtdışına gönderilen zabitana ayrılan bütçenin azlığından yakınarak, *"ufak bir hesap; üç seneden beri bahriyemizde bulunan on İngiliz muallimine edilen masrafın bizden hemen 350 kadar zabitin aynı müddet zarfında İngiltere donanmasından staj yapılmalarına kifayet edeceğini meydana çıkartabilir"* diyerek Osmanlı Devleti'nin istihdam ettiği 10 İngiliz muallime ayrılan bütçenin aslında yurtdışına gönderilen yaklaşık olarak 350 Osmanlı zabitanının bütçesine denk geldiğini ifade etmektedir. Netice itibariyle Mehmed Zeki, donanmadaki modernleşmenin ithal edilen muallimler ile yürütülemeyeceği, bunun için ayrılan bütçenin Osmanlı zabitanının eğitim masraflarına ayrılmasının daha köklü ve kalıcı bir etki bırakacağı yönünde bir çözüm önerisi sunmaktadır.

"Bugünün Harplerinde Matbuatın Vazifesi" başlıklı yazıda XIX. ve XX. yüzyılda meydana gelen savaşlar sırasında kaleme alınan kitap, gazete, dergi ve her türlü neşriyatın savaşların gidişatı üzerinde veya toplumun savaş algısını yönetme konudaki etkileri üzerinde durulmaktadır. Genel olarak neşriyat, bir devletin aleyhinde veya lehinde neşriyat yaparak toplumun algısını yönetebilecek bir güç olduğu düşünüldüğünde yapılan neşriyat ile yapılan savaşın propagandası yapılabilir veya algı yönetimi yapılabilir. Bu sebeple de savaşlarda kullanılan neşriyat gerek toplumun gerekse de ordunun moral ve motivasyonunu yönetmek için kullanılan en temel araçlardan biri olarak değerlendirilebilir.

"Genç Türkiye Ordusu" başlıklı yazı, daha önceki sayıda Von der Goltz Paşa tarafından kaleme alınmaya başlamış olup bu sayıda da devam etmiştir. Genel olarak ordunun geçirdiği reform süreci ve buna dair kırılma noktaları ele alınarak, 1908 yılında ilan edilen II. Meşrutiyet ilanında ordunun etkisi ele alınırken aynı zamanda 31 Mart Vakası olarak bilinen 1909 askeri darbesinde ordunun faaliyetlerine dikkat

çekilmektedir. Bu bağlamda Goltz Paşa, dışardan bir gözlemci olarak Osmanlı ordusundaki değişimi ve bu değişime bağlı olarak meydana gelen gelişmeleri Osmanlı ordusunun kendi iç ve dış dinamikleri içinde değerlendirerek, farklı bir perspektif sunmaktadır.

"Piyade Muharebesinin Sevk ve İdaresine Dair Yeni Rus Talimnâmesi" başlıklı yazıda Rus ordusu tarafından yayımlanan ve piyadelerin muharebe sırasındaki sevk ve idarelerine yönelik uygulamaların değerlendirilmesini konu edinmektedir. Talimatname, genel olarak piyadelerin yeni kurallar ışığında nelere dikkat etmesi gerektiğine dikkat çekecek askeri öğretileri içermekle beraber önceki uygulamalarda işlevsiz hale gelen kuralları yenileri ile değiştirerek veya eskileri daha işlevsel hale getirerek verimliliği arttırmayı amaçlamaktadır.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 28 Ocak 1912 (15 Kanun-ı Sani 1327) tarihli 21.-22. sayısı Mehmed Zeki'nin *"Ordu ve Siyaset"* başlıklı kısa bir yazısıyla başlamaktadır. Ordunun siyasetin dışında kalması gerektiğini ve halihazırdaki Osmanlı ordusunun *"asker siyasete karışmamalıdır"* ihtarına uyacak şekilde hareket edildiği belirtilmektedir. Yazıda, ordunun temel vazifesinin vatan müdafaası olduğu ve siyasete dahil olması durumunda meydana gelen olumsuzluklar dile getirilen başlıca çıkarımlar olarak zikredilebilir.

Bir önceki sayıda başlayan *"Bugünün Harplerinde Matbuatın Vazifesi"* başlıklı yazıda farklı devletler tarafından daha önce tecrübe edilmiş olan savaşlar sırasında çıkan neşriyatın etkisi üzerinde durulmaktadır. Savaşları geniş kitlelere duyuran basın yayın organlarının önemine dikkat çekilerek, bu organların duyurduğu haberler üzerinden orduların olumlu ya da olumsuz şekilde etkilenebileceği durumlar hakkında fikir beyan etmektedir. Bu sebeple olmalıdır ki ordular, kendi basın yayın kuruluşlarını devamlılığını sağlayacak şekilde desteklemeli ve çıkan haberlerin kontrolünü sağlayabilecek şekilde bir mekanizma kurmalıdır. Savaş sırasında kaleme alınan neşriyatın etkisini ifade eden aşağıdaki cümleler aynı zamanda bu neşriyatın önemine de dikkat çekmektedir:

> *"Seferberlik ve harekât-ı iptidaiye hasımane esnasında son derece bir ihtiyat ve mektumiyet mevcud olmalıdır. Bu anda matbuat-ı dahiliye, hatta en küçük ve cari bir gazeteye varıncaya kadar vazifelerini ifayı düşünmelidirler. Bazı havadisler vardır ki hususi olarak hiçbir ehemmiyetleri yoktur. Fakat heyet-i mecmuaları istikşafat ve istihbarat sevkü'l-ceyşiyye noktayı nazarından gayet mühimdir".*

Elbette ki savaş ile ilgili çıkan tüm neşriyatın aynı derecede önemli olduğu söylenemez. Fakat şu da bir gerçektir ki savaş sürerken ordunun muharebe planı veya benzer harekatlara ait verilerin basında yer alması durumunda ciddi problemlere ve hatta yenilgilere dahi sebep olabilmektedir. Bu sebeple de çıkan neşriyatın neden olabileceği bilgi dezenformasyonu engellenebilmesi için propagandadan uzak yayınların çıkması sağlanmalıdır.

"Genç Türkiye Ordusu" başlıklı yazı daha önceki iki sayının devamı niteliğinde olup, yine Türk ordusunun 1912 yılındaki mevcut durumuna dair değerlendirmeler yapılmaktadır. Goltz Paşa'nın *"felakette cesur ve bi-perva, en şedid evca' ve ıstırabat içinde bir hüsn ve tesir her zaman her yerde fevkalade arzukar, zabitanı da efradı gibi hakiki bir kahraman hal ve şanı ibraz eder idiler" bugün de aynı hali tekrar yapmaya muktedir olduklarını pek parlak ve şaşalı bir surette Sina muhasarasında ispat ettiler"* cümleleriyle tarif etmeye çalıştığı Türk ordusu, Alman ordusuyla kıyaslanarak, sahip olduğu insan kaynağının önemi açıklanmaktadır. Goltz Paşa, Türk ordusunun yeteri derecede donatılmadığına da dikkat çekerek, modern teknik ve usullerle donatılması durumunda muadil güçlü ordular seviyesine ulaşabilecek alt yapıya sahip olduğunu vurgulamaktadır.

"1877-1878 Türk-Rus Seferi" başlıklı yazı 1877 yılı ilkbaharında başlayan ve 1877 yılı başlarında nihayete kavuşturulan, 93 Harbi olarak da bilinen Osmanlı-Rus Savaşı'nı ele almaktadır. Yaklaşık olarak 10 ay kadar süren ve gerek Ruslar gerekse de Osmanlı ordusu açısından büyük kayıplara neden olan savaş sonucunda Rusların İstanbul kapılarına kadar ilerlemesi sonucunda Osmanlı Devleti mağlup sayılarak savaş tazminat ödemenin yanında toprak kayıpları yaşadı. Bu bağlamda kaleme alınan yazıda savaş sırasında yürütülen yanlış politikalar ve bunun sonucunda alınan ağır mağlubiyete dikkat çekilerek, çıkarılması gereken derslerin önemine işaret edilmektedir.

Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 14 Şubat 1912 (1 Şubat 1327) tarihli 23.-24. sayısı genel olarak daha önceki sayılarda kaleme alınmaya başlamış olan *"Genç Türkiye Ordusu", "Piyade Muharebesinin Sevk ve İdaresine Dair Yeni Rus Talimnamesi"* ve *"Romanya Ordunun Tensiki Hakkındaki Kanunun Tatbiki"* başlıklı makalelerin devamı niteliğinde değerlendirmelere yer verilmiştir. Kaleme alınmış yazılarda genel olarak Türk ordusunun XX. yüzyıl başlarındaki mevcut durumu ve yapılan düzenlemelerin ele alındığı yazıda, ordunun işleyişi ve komuta kademesiyle

alakalı ayrıntılara yer verilmektedir. Ayrıca Rus talimatnamesiyle ilgili detayların verilmeye devam ederken, Romanya ordusunda yapılan düzenlemelerin tatbiki ve bu tatbik sırasında alınan sonuçların dair ip uçları değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

Müdâfaa-yı Milliye, S. 1, 25 Şubat 1327 [10 Mart 1911].

Müdâfaa-yı Milliye, S. 2, 19 Mart 1327 [1 Nisan 1911].

Müdâfaa-yı Milliye, S. 3, 2 Nisan 1327 [15 Nisan 1911].

Müdâfaa-yı Milliye, S. 4, 18 Nisan 1327 [1 Mayıs 1911].

Müdâfaa-yı Milliye, S. 5, 15 Mayıs 1327 [28 Mayıs 1911].

Müdâfaa-yı Milliye, S. 6, 1 Haziran 1327 [14 Haziran 1911].

Müdâfaa-yı Milliye, S. 7, 1 Temmuz 1327 [14 Temmuz 1911].

Müdâfaa-yı Milliye, S. 8, 1 Teşrin-i sânî 1327 [14 Kasım 1911].

Müdâfaa-yı Milliye, S. 9, 19 Temmuz 1327 [1 Ağustos 1911].

Müdâfaa-yı Milliye, S. 10, 1 Ağustos 1327 [14 Ağustos 1911].

Müdâfaa-yı Milliye, S. 11, 15 Ağustos 1327 [28 Ağustos 1911].

Müdâfaa-yı Milliye, S. 12, 1 Eylül 1327 [14 Eylül 1911].

Müdâfaa-yı Milliye, S. 13-14, 15 Eylül-1 Teşrin-i Evvel 1327 [28 Eylül-14 Ekim 1911].

Müdâfaa-yı Milliye, S. 15, 1 Teşrin-i Evvel 1327 [28 Ekim 1911].

Müdâfaa-yı Milliye, S. 16, 15 Teşrin-i Evvel 1327 [14 Kasım 1911].

Müdâfaa-yı Milliye, S. 17-18, 1-15 Kanun-ı Evvel 1327 [14-28 Aralık 1911].

Müdâfaa-yı Milliye, S. 19, 1 Kanun-ı Sani 1327 [14 Ocak 1911].

Müdâfaa-yı Milliye, S. 21-22, 15 Kanun-ı Sani 1327 [28 Ocak 1911].

Müdâfaa-yı Milliye, S. 23-24, 1 Şubat 1327 [14 Şubat 1911].

Karaman, Mehmet Ali, II. Meşrutiyet Dönemi Osmanlı Askeri Matbuatı ve Siyasi Hayattaki Rolü, Afyon Kocatepe Üniversitesi SBE., Yayımlanmamış Doktora Tezi, Afyon 2014.

Karaman, Mehmet Ali, "George Nelkene Weldberg (Mehmed Zeki Bey)'in Müdafaa-i Milliye Gazetesi ve Balkanlar", *Yeni Türkiye, S. 70 (Rumeli-Balkanlar Özel Sayısı-IV)*, 2015.

EKLER

Ek 2. Müdâfaa-yı Milliye gazetesinin 10 Mart 1911 tarihli ilk nüshası.

١ نجى سنه ١ نجى نومرو
٢٥ شباط ١٣٢٦
ضبط و ربط قوت
قوت ايسه وطنك ترقيسنى وجوده كتيرر

مُدافعهٔ مِلّيه

عسكرى فنى عثمانلى غزته سيدر

هر اوچ كونده بر نشر اولنور

BELEDİYE KÜTÜPHANESİ B.92

سرمحررى: محمد زكى، مهندس

مدافعهٔ مليه بالخاصه عسكرى اولديغندن و مقصدى ترقيات عسكريه‌يه معطوف بولنديغندن شخصى تنقيدات واختلافاتى محتوى موادى قبول ايتمز.

اعلان

مانداپوست و مكتبلرك غزته‌مزك اداره‌خانه‌سنه كوندرلمسى مرجودر.
اعلانات ايچون طوغريدن طوغرىيه اداره‌خانه‌مزه مراجعت ايتملدر.
اعلانات بدلى پشيناً اخذ اولنور.

آبونه بدلى ايچون

اداره‌خانه‌يه ويا بك اوغلنده اوتو قابله مراجعت ايتملى.

ممالك عثمانيه ايچون سنه‌لكى ١ ليراى عثمانى
« اجنبيه « « ١ انكليز ليراسى
نسخه‌سى ممالك عثمانيه ايچون ٥ غروش
« « اجنبيه « ١,٢٥ فرانق

قارئين محترمه‌يه

اردوى عثمانينك ترقى و تعاليسنه خدمت ايدر اميديله مدافعهٔ مليه جريدهٔ عسكريه‌سى؛ تركجه، آلمانجه، فرانسزجه لسانلرنده انتشار ايده‌جك و ضابطان عثمانى‌يى دول سائره اردولرنده‌كى ترقيات متواليه‌دن هر آن آگاه ايليه‌جكدر.

معلومدركه فن حرب يالكز بر اردويه و منحصراً بر ملته مخصوص اوليوب هر دولت؛ ديكر حكومتلرك كندى اردولرنده تطبيق وقبول ايله‌دكلرى موادى على‌الدوام تدقيق و قابل تطبيق اولانلرينى انتخاب ايله‌مه‌يه مجبوردركه هرسنه حربيه بودجه‌سنك حاوى اولديغى مبالغ بوندن طولانى كسب اهميت ايلر.

عسكرى بر رساله‌نك شخصياته كريشمه‌سى وظيفه‌دن خارج اولوب استفاده‌يى بادى اولاميه‌جغى هر كسجه معلوم بر كيفيت اولديغندن بزده يالكز كنج اردومزك كوندن كونه كوسترمكده اولديغى ترقئ سريعى عالم عسكرى‌يه ارائه ايتمه‌يه چاليشه‌جغز.

بوندن بشقه اجنبى اردولرنده هر زمانكى تبدلات متعاقبه‌سنى دائما درج صحائف ايليه‌جكمزدن مواد مذكوره حقنده جدى مطالعات اجرا ايده‌بيلمك فرصتنى‌ده ضابطان عثمانيه ويره‌جكز.

ايشته بو ايلك نسخه‌مزده فرانسزلرك «صومور» مكتبنه عائد بر مقاله مندرجدركه؛ بو مناسبتله سوارى ضابطلرمزك نظر دقتنى جلب ايده‌جكمز شبهه‌سزدر.

عينى زمانده قروپ، قروزو، ماقسيم ويكرت، ارحارد و بونلردن غيرى ديكر طوپ فابريقالرينك ترقياتى‌ده ضابطانمزه بيلديرمك ايچون اهميتله چاليشه‌جغز.

بوندن بشقه بالونجيلق خصوصنده بر چوق معلوماتى؛ عسكرى‌قلوبى ايله مكتب‌حربيه وسائره‌ده ويريلان قونفرانسلرى درج ايده‌رك هر حالده ضابطانمزى هر درلو ترقياتدن خبردار ايتمه‌يه بذل غيرت ايده‌جكز.

شخصيات و سياسياته تعلق ايتمه‌مك شر طيله قارئين كرام طرفندن غزته‌مزه كوندره‌جكلرى مقاله‌لر ايچون صحيفه‌لريمز كشاده‌در

اردوى عثمانى‌يه دائر بر اجنبى ضابطنك بيانات هديه‌سى

(1)

كچنلرده حربيه نظارتى ايله مناسباتده بولونمش اولان بر اجنبى ضابطى ايله وقوعبولان ملاقاتده بو ضابطك اردوى عثمانى حقنده‌كى مطالعه و مدح و ثناسنى صوك درجه موجب ممنونيت بولديغمدن بروجه آتى درجنى مناسب كوردم:

اردوكز تدقيق ايديلورسه نتيجه‌ده موجب ممنونيت جهتلر چوق اولديغنى كوريلور.

حربيه ناظرى محمود شوكت پاشا اولاليدن برى او قدر ترقى كوسترمشدركه آوروپانك مترقى اردولرى مرتبه‌سنه يتيشه‌بيلمسى ايچون پك آز زمان قالديغنى آكلاشيليور.

DİZİN

Almanya, 14, 18, 27, 29, 40, 46, 49, 89, 109, 116, 124, 126, 132, 139, 140, 142, 157, 158, 166, 169, 173, 189, 192, 205, 229, 230, 231, 234, 236, 237, 253, 254, 293, 301, 302, 304, 306, 316, 320, 337, 338, 343, 350, 352, 365, 369, 370, 371, 372, 381, 387, 388, 411, 412, 439, 440, 442, 447, 451, 456, 457, 460

Avusturya, 12, 18, 68, 87, 132, 133, 135, 139, 142, 147, 166, 169, 190, 191, 206, 223, 230, 248, 285, 287, 292, 299, 318, 321, 323, 324, 325, 337, 339, 341, 342, 345, 354, 360, 362, 376, 378, 381, 382, 389, 406, 409, 412, 426, 440, 441, 448, 451, 460

Belçika, 68, 94, 102, 132, 158, 166

Berlin, 27, 41, 69, 89, 112, 127, 180, 231, 238, 272, 294, 305, 306, 363, 370, 372, 434, 456

Bizerto, 32

Delemun, 9

Deuches Ofgiser Balat, 73

Düsseldorf, 180, 181, 429

Fransa, 6, 7, 8, 12, 17, 18, 31, 32, 33, 41, 44, 45, 46, 47, 52, 68, 74, 75, 77, 79, 84, 85, 86, 94, 95, 102, 107, 116, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 132, 135, 140, 142, 147, 148, 149, 153, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 172, 189, 191, 195, 199, 224, 239, 254, 255, 256, 257, 259, 261, 262, 263, 265, 299, 310, 314, 316, 319, 320, 333, 337, 338, 339, 340, 345, 352, 357, 363, 364, 374, 379, 380, 382, 383, 387, 388, 389, 404, 412, 416, 432, 433, 434, 435, 439, 440, 444, 447, 457, 459, 460

Harbiye Nazırı Mahmud Şevket Paşa, 6, 431, 433

Japonya, 18, 19, 75, 77, 133, 195, 196, 220, 222, 244, 253, 256, 265, 266, 276, 299, 301, 337, 364, 390, 405, 406, 437, 450, 460

Kaptan George Nelkene Weldberg, i, iii, 1, 431

Karadağ, 144, 190, 191

Korozi, 33

Kosova, 171, 214, 241, 242

Kral Jozef, 227

Le Jurnal De Siyans Militer, 73

Lord Kiçzel, 130, 440

Madam Gölering, 184

Mahmud Şevket Paşa, 7, 23, 24, 101, 192, 318, 439

Manastır, 169, 170, 171, 214, 217, 241, 242, 292

Mareşal Fonder Golç, 162

Mehmed Zeki Bey, i, iii, 1, 2, 3, 184, 431, 440, 442, 445, 467

Mösyö Aşilin, 121

Napolyon, 30, 127, 159, 189, 248, 249, 285, 376, 388, 420

Nazım Paşa, 101, 173, 439, 446
Newcastle, 87, 90, 91, 297, 298, 300, 455
Pagliyano, 113
Pensilvanya, 177
Portmut, 198
Romanya, 14, 35, 60, 68, 87, 105, 106, 120, 133, 146, 159, 171, 172, 173, 254, 424, 434, 439, 466
Rumeli, 121, 162, 217, 324, 345, 460, 467
Selanik, 161, 169, 170, 171, 192, 193, 214, 215, 216, 232, 240, 241, 242, 307, 325, 352, 398, 447, 451, 456
Sinapga, 78
Strazburg, 252, 457
Şinayder, 12, 277
Tunus, 13, 430
Üsküb, 170, 171
William Corc Armstrong, 90
Yunanistan, 73, 132, 165, 166, 256, 277, 295, 319, 323, 327, 378